

Лі Бардуго

Bestseller The New York Times та USA Today

Лі Бардуго

Шіємка Воронів

Шість небезпечних пошуків
Одне неможливе врятування

Vivat

Annotation

Шість небезпечних покидьків. Одне неможливе викрадення. Казова команда — мабуть, єдине, що залишилося між світом і його руйнацією, — якщо вони, звісно, не повбивають одне одного раніше.

-
-
- [Лі Бардуго](#)
 -
 -
- [Частина перша](#)
 -
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
- [Частина друга](#)
 -
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
- [Частина третя](#)
 -
 - [16](#)
 - [17](#)
 - [18](#)
 - [19](#)

- [20](#)
- [Частина четверта](#)
 -
 - [21](#)
 - [22](#)
 - [23](#)
 - [24](#)
 - [25](#)
 - [26](#)
- [Частина п'ята](#)
 -
 - [27](#)
 - [28](#)
 - [29](#)
 - [30](#)
 - [31](#)
 - [32](#)
 - [33](#)
 - [34](#)
 - [35](#)
 - [36](#)
 - [37](#)
 - [38](#)
- [Частина шоста](#)
 -
 - [39](#)
 - [40](#)
 - [41](#)
 - [42](#)
 - [43](#)
 - [44](#)
 - [45](#)
 - [46](#)
- [Подяки](#)
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)

LEIGH BARDUGO

SIX OF CROWS

Лі Бардуго

ШієткА Воронів

Харків

Vivat
PUBLISHING

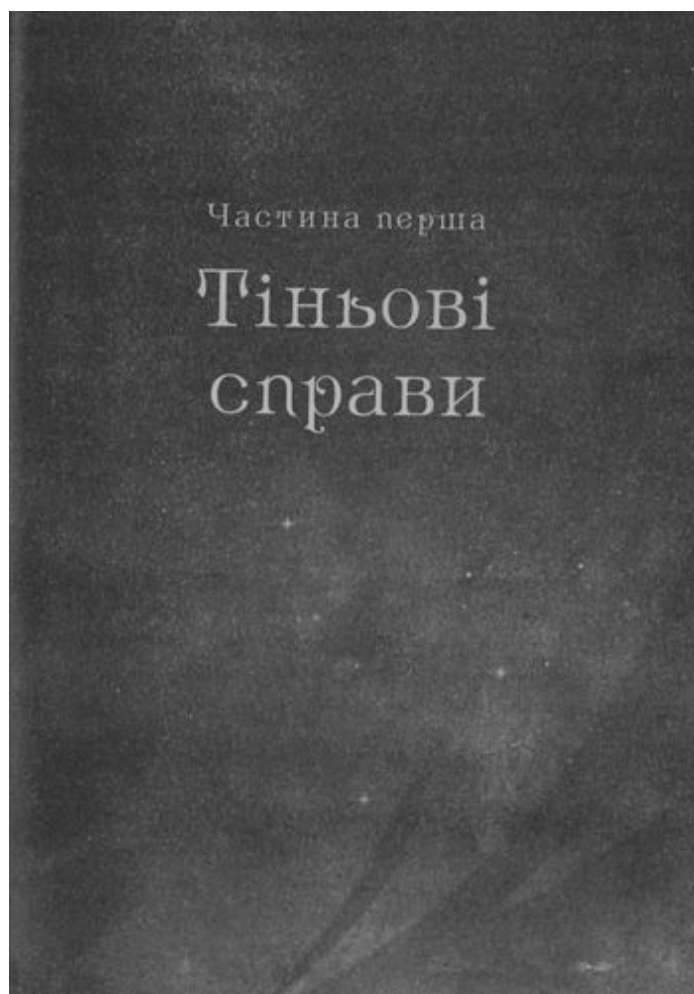
2016

Лі Бардуго Шістка воронів

*Кейт,
моїй секретній зброї та несподіваному товаришу*

Частина перша
Тіньові справи

Для Джуста існувало лише дві проблеми — місяць і вуса.

Узагалі він мав здійснювати обхід довкола Удового будинку, але останні п'ятнадцять хвилин тупцював біля південно-східної стіни в садку, намагаючись вигадати щось романтичне, що можна було б сказати Ані.

От якби вона мала очі сині, як море, чи зелені, схожі на смарагди. Дзуськи! Очі в неї були карі — чарівні, мрійливі... кольору топленого шоколаду? Брунатні, як кроликове хутро?

— Скажи, що її шкіра сяє, наче молодий місяць, — радив його друг П'єтр. — Дівчатам таке подобається.

Чудова знахідка, але кеттердамська погода не сприяла. Того дня з гавані не дмухнув ані найслабший вітерець, важкі молочно-сірі хмари оповили міські канали й загорнули алеї у вологу мряку. Навіть тут, поміж садибами Гельдстрат, повітря пряно пахло рибою й застоюною водою. На островах, що вже не належали місту, працювали нафтопереробні заводи, і їхній дим розлітався небом, наче мазки солоної імлі. Повний хворобливо жовтий місяць здавався не прикрасою, а пухирем, який уже давно варто було проколоти.

Може, зробити комплімент Аніному сміху? От тільки він ніколи не чув, щоб дівчина сміялася. Що й казати, не такий він уже й вправний жартівник.

Джуст зиркнув на своє відображення в одній зі скляних панелей на двостулкових дверях, що вели в будинок із боку саду. Мама не помилялася. Навіть у новій формі він мав вигляд немовляти. Обережно провів пальцем уздовж верхньої губи. Бодай би вже ці вуса вирости. Принаймні сьогодні вони здаються густішими, ніж учора.

Він уже пропрацював у *міській варті* трохи менше від шести тижнів. Це виявилось й близько не таким захопливим, як хлопець сподівався. Уявляв, як ганятиметься за злодіями в Бочці чи патрулюватиме гавані, стане найпершим із тих, хто перевірятиме вантажі, що надходять до доків. Але відколи в ратуші вбили того посланця, Торговельна Рада ремствувала й скаржилася на охорону. А він де тоді був? Тинявся без діла довкола садиби якогось таланистого крамаря. Хоча не простого крамаря. Радник Уд обіймав таку високу посаду в кеттердамському уряді, про яку іншим годі й мріяти. Цей чолов'яга знав, як видертися кар'єрними сходами.

Джуст обсмикнув на собі кітель, приладнав гвинтівку, потім поплескав себе важкеньким кийком по стегну. Може, він сподобається Удові. «Має гостре око й швидко вправляється з кийком, — скаже той. — Цей молодик заслуговує на підвищення».

— Сержант Джуст Ван Пель, — прошепотів, насолоджуючись звучанням слів. — *Капітан* Джуст Ван Пель.

— Годі вже на себе витріщатися!

Хлопець метушливо озирнувся й зашарівся. Хенк і Рутгер стрімко увійшли до садочка, що ріс обабіч садиби. Обидва старші, вищі й кремезніші за Джуста, до того ж домашні охоронці, особисті служники радника Уда. Це означало, що вони носили його блідо-зелені лівреї, були озброєні химерними гвинтівками з Новозем'я й не дозволяли Джустові забути ані на хвилинку, що він лише мізерний пішак із міської варті.

— Твій пушок не ростиме швидше, скільки б ти його не пестив, — зареготав Рутгер.

Джуст спробував зберегти хоч крихту гідності:

— Мушу завершити обхід.

Рутгер штурхнув Хенка ліктем:

— Збирається встромити свого носа до Гришиної майстерні, щоб повитріщатися на ту кралю.

— Ох, Аню, чому б тобі не скористатися магією Гриші, щоб допомогти моїм вусам хоч трішки вирости, — кривлявся Хенк.

Джуст розвернувся на підборах і рвучко попрямував до східної стіни будинку. Щоби його палали вогнем. Ці двоє глузували з нього щомиті, відколи хлопець тут з'явився. Якби не йшлося про Аню, він би, напевно, звернувся до капітана з проханням про переведення куди-інде. Вони з дівчиною ледь перекинулися кількома словами під час його обходів, але Аня, без сумніву, залишалася найкращою частиною його нічних вартувань.

І ніде правди діти, йому подобалася не лише вона, а й Удове помешкання, хоча хлопець лише кілька разів крадькома зазирнув у вікно. Уд володів одним із найбільших будинків на Гельдстрат — підлога там була викладена мерехтливим чорним і білим каменем, люстри зі склом ручної роботи освітлювали личковані темним деревом стіни. Здавалося, наче під кесонними стелями дрейфують велетенські медузи. Іноді Джуст уявляв, що це його садиба, що він заможний крамар, котрий щойно прудко вибіг із будинку до свого вишуканого садочка.

Хлопець глибоко вдихнув, а тоді завернув за ріг будівлі. *Аню, твої очі брунатні, наче... кора дерева?* Ні, він мусить вигадати щось інше. Утім, експромти завжди вдавалися йому найкраще.

Дивно, але хтось залишив скляні двері Гришиної майстерні розчехнутими навстіж. Ця майстерня свідчила про Удові статки більше, ніж уручну розмальовані блакитні кахлі на кухні чи камінні полиці, заставлені горщиками з тюльпанами. Гришині контрактики були недешевими, але Уд пристав на угоду аж із трьома.

Чомусь Юрій не сидів за довгим робочим столом, та й Ані не було видно. Лише Ретвенко виявився на місці. Умостився, небало розкинувшись, на стільці в темно-синьому халаті. На грудях лежала книжка, але очі були заплющені. Джуст потупцював хвилинку у дверях, а потім прочистив горло:

— Ці двері мусять зачинятися й замикатися на ніч.

— Це не будинок, а лазня якась, — спроквола одізвався Ретвенко, так і не розплющивши очей. Він мав помітний переливчастий

равканський акцент. — Скажи Удові, що я зачиню двері, коли нарешті перестану пріти.

Ретвенко був Верескуном, значно старшим за інших найманців Гриші. У його волоссі вже виднілися сріблясті пасма. Подейкували, що чоловік воював на боці переможених у Равканській громадянській війні, а коли бойові дії скінчилися, утік до Керчу.

— Я залюбки передам ваші скарги радникові Уду, — збрехав Джуст. У будинку завжди було надто спекотно, наче його мешканців зобов'язали використати певну кількість вугілля. Проте хлопець не мав наміру вказувати їм на це. — До тієї ж миті...

— Ти маєш новини про Юрія? — перервав його Ретвенко, розплющивши нарешті очі, ретельно захищені під важкими повіками.

Джуст ніяково глипнув на миски з червоним виноградом і стоси бордового оксамиту, що вкривали робочий стіл. Юрій намагався перелити фруктову «кров» до порт'єр пані Уд, але нещодавно тяжко захворів, відтоді Джуст його й не бачив. На оксамиті вже зібралася пилюка, а виноград почав псуватися.

— Я нічого не чув.

— Звісно ж, де тобі чути. Надто зайнятий своїм плентанням довкола в дурнуватій багряній формі із задертою кирпою.

Що не так із його формою? І чому Ретвенко взагалі тут? Він був Удовим приватним Верескуном і часто подорожував разом із крамаревими найціннішими вантажами, гарантуючи прихильні вітри, що допоможуть кораблям швидко й безпечно дістатися гавані. Чому ж це він зараз не в морі?

— Думаю, Юрія могли помістити до карантину.

— Друзе, ти так мені допоміг, — глумливо пхикнув Ретвенко. — Можеш припинити вигинати шию, як гуска, що сподівається на зерно. Ані тут немає.

Джуст знову відчув, що шаріється.

— А де вона? — запитав, намагаючись надати голосу офіційності. — Вона мала б залишатися тут після заходу сонця.

— Годину тому Уд забрав її. Так само, як тієї ночі, коли прийшов по Юрія.

— Що ви маєте на увазі, говорячи «прийшов по Юрія»? Юрій лежить хворий.

— Уд прийшов по Юрія, той повернувся нездоровим. За два дні він зник на віки вічні. А тепер Аня.

На віки вічні?

— Може, сталася якась надзвичайна ситуація. Когось терміново потрібно було зцілити...

— Спочатку Юрій, тепер Аня. Я буду наступним, а ніхто навіть і не помітить, окрім бідного маленького офіцера Джуста. Іди вже.

— Якщо радник Уд...

Ретвенко звів руку — і раптовий шквал вітру штурхнув Джуста до дверей. Хлопець відчайдушно спробував устояти на ногах, учепившись в одвірок.

— Я сказав *уже*. — Ретвенко зобразив у повітрі коло, і двері гучно захряснулися. Джуст позадкував саме вчасно, щоб двері не защемили йому пальці, і беркицьнувся в бік саду.

Зіп'явся на ноги так швидко, як тільки міг, пострушував із форми куряву й відчув, як шлунок скрутило від сорому. Одна зі скляних панелей у дверях тріснула від прикладеної сили. Крізь неї Джуст бачив, як самовдоволено посміхається Верескун.

— Це виражують із вашої платні, — гукнув Джуст, показуючи на розбите скло. Він ненавидів свій голос, писклявий і ледь чутний.

Ретвенко змахнув рукою, і двері повисли на завісах. Мимоволі хлопець зробив іще один крок назад.

— Вирушай на свої обходи, вартувий песику, — гукнув Ретвенко.

— Непогано розважаєтеся, — заіржав раптом Рутгер, який стояв, прихилившись до садової стіни.

Як довго він тут стоїть?

— Знайди собі якусь іншу справу й не переслідуй мене, — попросив Джуст.

— Усіх охоронців викликають до елінгу.^[1] Навіть тебе. Чи ти надто зайнятий пошуками нових друзів?

— Я попросив його причинити двері.

Рутгер заперечно похитав головою.

— Ти не проси його, а наказуй. Вони служники, а не почесні гості.

Джуст поплентався на крок позаду, відчуваючи, як усередині вирує образа. Найгірше те, що Рутгер мав рацію. Ретвенко не мав права так розмовляти з ним. Але що йому було робити? Навіть якби йому стало відваги встяти в сутичку з Верескуном, це було б те саме, що лаятися з

коштовною вазою. Насправді гришники були не простими служниками, а найціннішим Удовим майном.

Хай там як, та що ж мав на увазі Ретвенко, коли казав, що Юрія й Аню забрали геть? Може, він покривав Аню? Найманці Гриші після сутінок залишалися вдома не просто так. Іти без супроводу вулицею було ризиковано: їх міг схопити работорговець — і шукай вітру в полі. «Може, вона зустрічається з кимось», — Джуст не міг розпрощатися з розпачливими думками.

Хлопцеві роздуми перервали спалахи світла і якесь метушіння біля елінгу, розташованого неподалік від каналу. Води віддзеркалювали високі й вузькі будинки інших заможних крамарів, крихітні фронтони на їхніх дахах, чітко окреслені на тлі нічних небес, сади й повітки для човників, освітлені променистими ліхтарями.

Кількома тижнями раніше Джустові повідомили, що Уд вирішив удосконалити схованку для своїх човнів, і відтепер вартовий не мусить обходити ще й її. Проте коли вони з Рутгером зайшли досередини, жодних фарб чи риштовання там не виявили. *Гондоли* разом із веслами були звалені в купу під стіною. Решта домашніх вартових у лівреях кольору морської хвилі вже були тут. Джустові вдалося впізнати також двох охоронців із *міської варти*, убраних у багрянець. Майже весь простір усередині займала велетенська камера — здавалося, хтось установив тут окрему тюремну клітку з ґратами з міцної сталі, густо помережаними заклепками. Щоправда, на одній зі стін розташовувалося чималеньке вікно з горбастим склом. Крізь нього Джуст побачив дівчину, що сиділа за столом, щільно загорнувшись у червоний шовк. Позаду неї застиг наввипинки охоронець із *міської варти*.

«Аня», — одразу ж збагнув Ван Пель. Упізнав її карі очі та бліду шкіру. Навпроти неї сидів маленький, страшенно нажаханий хлопчик зі скуйовдженим зі сну волоссям; стілець був зависокий, і малий нервово дригав ногами в повітрі.

— Чому тут так багато охорони? — запитав Джуст. Щонайменше з десяток вартових напхалося до елінгу. Онде стоїть радник Уд разом із якимсь незнайомим крамарем, обидва одягнені в належне чорне вбрання. Джуст мимоволі випростався, помітивши, що вони розмовляють із капітаном *міської варти*, занепокоївся, чи не залишилося, бува, на його формі садового бруду.

— Це що?

Рутгер знизав плечима.

— Усім байдуже. Головне, що розважимося. Дістала вже ця рутина.

Джуст знову повернувся до скла. Аня дивилася прями́сінько на нього, але її погляд був спантеличеним. Того дня, коли він уперше з'явився в Удовій садибі, вона загоїла синець на його щоці. Нічого страшного, просто жовто-зелена згадка про ляпас, якого він дістав на тренуванні. Але, імовірно, це впало крамареві в око. Та й кому б сподобалося, якби його охоронець скидався на харцизяку? Джустові наказали йти до Гришиної майстерні, де Аня посадила його перед собою, у яскравий прямокутник пізнього зимового світла. Її прохолодні пальці пробігли хлопцевою шкірою, і, хоч свербіло дай боже, за кілька секунд від синця не залишилося й сліду.

Коли хлопець подякував, Аня всміхнулася, і він пішов. Знав, що його сподівання марні. Навіть якби дівчина зацікавилася Джустом, у нього ніколи не стане грошей, щоб викупити її угоду в радника Уда, а інакше вона ніколи ні з ким не може побратися, хіба що Уд видасть спеціальний наказ. Але це не припинило його коротких візитів, щоб привітатися чи принести Ані маленький подаруночок. Найбільше їй сподобалася мапа Керчу — примхливе зображення їхнього острівного народу, навколо якого плавали в Справжньому морі русалки, а кораблі підганяв вітер в образі щокатого чоловіка. Це був лише дешевий сувенір, із тих, які збувають туристам у Східній Клепці, але здавалося, що він тішить дівчину.

Джуст ризикнув і підвів руку в привітальному жесті, проте Аня ніяк не відреагувала.

— Бовдуре, вона тебе не бачить, — зареготав Рутгер. — Скло з того боку дзеркальне.

Хлопець укотре зашарівся.

— І як я мав про це знати?

— Спробуй хоч раз розплющити очі й побути уважним.

«Спочатку Юрій, тепер Аня».

— Чому їм потрібні Цілителі Гриші? Хлопчик поранений?

— Як на мене, цілком нормальний.

Капітан і Уд, схоже, урешті порозумілися.

Джуст побачив крізь скло, як радник увійшов до камери й підбадьорливо поплескав хлопчину по плечі. Там, певно, були

вентиляційні отвори, бо Ван Пель почув, як Уд промовив: «Будь мужнім, малий, там є для тебе кілька *крюге*». Потім чоловік ухопив Аню за підборіддя рукою, укритою старечими плямами. Дівчина напружилася, а Джустові нутрощі знову зав'язалися вузлом. Радник злегка струснув голову дівчини: «Роби те, що тобі кажуть, і все швидко минеться, *ja*^[2]?»

Вона вичавила непевну усмішку.

— Звісно ж, дядечку.

Уд прошепотів кілька слів охоронцеві, що стояв позаду Ані, і пішов геть. Двері зачинилися з протяжним брязканням, і чоловік знову почепив на них важезну колодку.

Несподівано радник Уд та інший крамар наблизилися до Джуста й Рутгера. Інший чоловіч'яга, котрого Ван Пель не знав, мовив:

— Ти справді думаєш, що це слухна ідея? Дівчисько — Корпуснійка. Після того, що сталося з твоїм Творцем...

— Я переймався б за Ретвенко, але Аня має гарну вдачу. Вона Цілителька. Жодних нахилів до агресії.

— А ти зменшив дозу?

— Так, але ж ми погодилися, що, якщо результат буде такий самий, як із Творцем, Рада компенсує мені витрати. Навіть не просіть мене змиритися — занадто дорого.

Коли крамар кивнув, Уд зробив знак капітанові: «Продовжуйте».

«Такий самий результат, як із Творцем». Ретвенко казав, що Юрій безслідно зник. Невже він це мав на увазі?

— Сержанте, — гримнув капітан, — ви готові?

— Так, сер, — відповів охоронець у камері й витягнув ножа.

Джуст важко ковтнув.

— Тест перший, — оголосив капітан.

Охоронець нахилився до хлопчика й наказав йому засукати рукав. Той послухався, простягнув одну руку, а великий палець другої потягнув до рота.

«Хіба він не задорослий для такого?» — здивувався Джуст.

Але дитина, мабуть, була страшенно налякана. Сам Ван Пель до чотирнадцяти років спав із ведмедиком, пошитим зі старої шкарпетки. Гарний привід для ущипливих глузувань старших братів.

— Зараз трошки вжалить, — попередив охоронець.

Хлопчик кивнув, не витягуючи пальця з рота й вибалушивши очі.

— Це справді необов'язково, — втрутилася Аня.

— Тиша, будь ласка, — наказав Уд.

Сержант погладив хлопчика й раптово різонув його передпліччя, залишаючи яскравий червоний слід. Дитина тієї ж миті почала плакати.

Аня спробувала підвестися з крісла, але охоронець поклав свою велетенську лапу їй на плече.

— Усе гаразд, сержанте, — віддав наказ Уд. — Хай вона зцілить його.

Аня нахилилася вперед і ніжно взяла хлопчика за руку.

— Ш-ш-ш-ш, — прошепотіла вона м'яко. — Дозволь мені допомогти.

— Буде боляче? — крізь сльози запитав малий.

Дівчина всміхнулася.

— Зовсім ні. Трохи посвербить. Зможеш заради мене постояти тихенько?

Джуст помітив, що нахилився ближче до скла. Він іще ніколи не бачив, як Аня зцілює когось.

Дівчина витягла з рукава хустинку й витерла кров. Її пальці почали обережно торкатися хлопчикової рани. Ван Пель зі здивуванням спостерігав, як шкіра поступово змінювала форму й зросталася до купи.

За кілька хвилин хлопчик усміхнувся й випростав руку. Вона виглядала дещо червоною, утім, була гладенькою та не мала жодних рубців.

— Це була магія?

Аня клацнула його по носі.

— Один із різновидів. Та сама магія, котрою користується твоє тіло, коли має багато часу й удосталь бинтів.

Хлопчик здавався розчарованим.

— Добре, добре, — нетерпляче вигукнув Уд, — а тепер *парем*.

Джуст насупився. Такого слова він ніколи раніше не чув.

Капітан зробив знак сержантові.

— Давай, що там друге на черзі.

— Простягни руку, — знову наказав дитині охоронець.

Хлопчик похитав головою:

— Мені не подобається ця частина.

— Роби, що тобі кажуть!

Нижня хлопчикова губа затремтіла, але руку він усе-таки простягнув. Сержант знову врізав малого, а потім поклав маленький конверт із вощеного паперу на стіл перед Анею.

— Проковтни те, що знайдеш у пакунку, — проінструктував Уд.

— Що це? — Її голос тремтів.

— Це тебе не обходить.

— *Що це?* — повторила дівчина.

— Не бійся, це тебе не вб'є. Ми попросимо тебе виконати кілька простих завдань, щоб оцінити ефективність ліків. Сержант перевірить, щоб ти робила тільки те, що тобі кажуть, і нічого більше, зрозуміло?

Аня стиснула щелепи, але кивнула.

— Ніхто не заподіє тобі шкоди, — додав радник, — але пам'ятай: якщо ти травмуєш сержанта, з клітки не вийдеш ніколи! Вона зачиняється ззовні.

— Що то таке? — прошепотів Джуст.

— Не знаю, — відказав Рутгер.

— А що ти знаєш? — пробурмотів хлопець.

— Достатньо, щоб тримати язик за зубами.

Ван Пель зміряв його насупленим поглядом.

Аня взяла тремтячими руками невеликий вощений конверт і розгорнула його.

— Уперед, — скомандував Уд.

Дівчина закинула голову й проковтнула порошок. Хвилинку вона сиділа, стиснувши губи й чекаючи на результат.

— Це просто *юрда*? — запитала з надією в голосі.

Джуст зрозумів, що теж сподівається на ствердну відповідь. *Юрди* не варто боятися, усі в *міській варті* жували цей стимулятор, щоб не заснути під час нічних вартувань.

— Яке воно на смак? — поцікавився Уд.

— Як *юрда*, але солодше, воно... — Аня різко вдихнула. Руки схопилися за стіл, а зіниці так розширилися, що очі здавалися чорними. — О-о-о-ох, — видихнула вона. Майже промуркотіла.

Охоронець міцніше стиснув її плече.

— Як ти почуваєшся?

Дівчина пильно дивилася в дзеркало й посміхалася. Облизала білі зуби, укриті дивним порошком, наче іржею. Джустові враз стало зимно.

— Так, як це було з Творцем, — пробурмотів крамар.

— Зціли хлопчика, — наказав Уд.

Вона змахнула в повітрі рукою. Жест видався майже зневажливим, але поріз на хлопчиковій руці миттєво затягнувся. Зі шкіри злетіло кілька червоних крапель, котрі швидко зникли. Рука виглядала ідеально гладенькою, без жодного сліду крові чи почервоніння. Малий засяяв.

— Оце точно була магія.

— Це *здається* магією, — відповіла Аня, так само моторошно посміхаючись.

— Вона навіть не торкнулася його, — захоплено протягнув капітан.

— Аню, — сказав Уд. — Слухай уважно. Ми збираємося наказати охоронцеві провести наступний тест.

— М-м-м-м, — протягнула дівчина.

— Сержанте, — виголосив Уд, — відріжте хлопцеві великого пальця.

Хлопчик застогнав і знову почав рюмсати. Усівся на долоні, щоб захистити їх.

«Я мушу зупинити це, — думав Джуст, — мушу знайти спосіб захистити її, їх обох». А що тоді? Він був ніким, новачок у *міській варті*, гість у цьому будинку. «Крім того, — збагнув він у нападі сорому, — я не хочу втратити роботу».

Аня просто всміхалася й відкинула голову, щоб краще бачити сержанта.

— Вистріли в скло.

— Що вона сказала? — перепитав крамар.

— Сержанте, — гаркнув капітан.

— Вистріли в скло, — повторила Аня.

Сержантове обличчя зробилося млявим. Він схилив голову набік, так, ніби прислухався до віддаленої мелодії, потім зняв із плеча гвинтівку й націлив на вікно для спостережень.

— Лягай! — крикнув хтось.

Джуст, прикриваючи голову руками, кинувся на землю тієї самої миті, коли швидкий гуркіт зброї пролунав у вухах, а скло посипалося йому на руки й спину. Думки перетворилися на панічний лемент. Мозок намагався заспокоїтися, але він знав, що щойно сталося. Аня наказала сержантові стріляти в скло. Вона *змусила* його зробити це. Але це неможливо. Корпуснійці Гриші спеціалізуються на людському тілі.

Вони можуть змусити твоє серце битися, уповільнити твоє дихання, зламати тобі кістки. Вони не можуть проникнути тобі в голову.

На мить навкруги запала тиша. Потім Джуст схопився на ноги, як і решта, і потягнувся за своєю гвинтівкою. Уд і капітан крикнули хором:

— Заспокой її!

— Застрель її!

— Ви знаєте, скільки вона коштувала? — різко заперечив радник. — Хай хтось зв'яже її. Не стріляйте.

Аня підвела руки у вільних червоних рукавах.

— Зачекайте, — попросила вона.

Джустова паніка минулася. Він знав, що наляканий, але цей страх був якимось віддаленим. Натомість груди сповнилися очікуванням. Хлопець не був певний, що станеться далі й коли саме, лише знав, що воно відбудеться, і було важливо підготуватися до зустрічі з незнайомим. Воно могло виявитися як добрим, так і поганим. Байдуже. Його серце звільнилося від смутку й бажань. Він не жадав нічого, не прагнув нічого, його мозок затих, а дихання завмерло. Хлопець хотів лише *чекати*.

Джуст побачив, як Аня підводиться й бере на руки маленького хлопчика. Почув, як вона ніжно наспівує йому якусь равканську колискову.

— Відчини двері й увійди, Уде, — сказала дівчина.

Ван Пель почув ці слова, зрозумів їх і забув.

Уд підійшов до дверей і відчинив засув. Увійшов до сталевій камери.

— Роби те, що тобі кажуть, і все швидко минеться, ја? — пробурмотіла дівчина з посмішкою. Її очі перетворилися на чорні бездонні озера. Її шкіра сяяла, світилася, мерехтіла. «Гарна, як місяць», — пульсувало в Джустовій голові.

Аня перехопила руками хлопчика зручніше.

— Не дивися, — прошепотіла вона йому у волосся. — А зараз, — звернулася до Уда, — візьми ніж.

Каз Бреккер не потребував жодних підстав. Про це шепотілися на вулицях Кеттердама, у шинках і кав'ярнях, у темних кривавих закапелках кварталу втіх, знаного як Бочка. Хлопець, якого вони називали Нечисторуким, не потребував підстав, а тим паче чийось дозволів, щоб зламати ногу, зруйнувати союз чи змінити чиюсь долю, перегорнувши карту.

«Звісно ж, вони помиляються», — думала Інеж, перетинаючи міст над чорними водами Берсканалу й прямуючи до безлюдної центральної площі навпроти Біржі. Кожен акт насилля був ретельно спланований, а до кожної послуги було прив'язано чимало мотузок, якими за сценою керував лялькарь. Каз *завжди* мав власні мотиви. От тільки Інеж не могла напевно сказати, що вони були добрими. Особливо сьогодні.

Дівчина перевірила ножі, безмовно називаючи їх на імена, як робила завжди, коли боялася, що вскочить у халепу. Це була не тільки практична звичка, а й заспокійливий ритуал. Гострі леза — її найкращі компаньйони, тож їй подобалося знати, що вони готові до всього, що припасла для них ця ніч.

Інеж бачила, як Каз та інші збираються біля кам'яної арки східного входу до Біржі. На камені над юрбою було вирізьблено три слова: «Еньєнт, форгент, алмгент». Старанність, чесність, процвітання.

Дівчина наблизилася до зачинених віконницями вітрин, котрі оточували площу, намагаючись уникати плям миготливого гасового світла, що ширилося від вуличних ліхтарів. Рухаючись, вона розглядала команду, яку привів із собою Каз: Дірікс, Ротті, Маззен і Кіг, Аніка й Пім. За секунданти для сьогоднішніх перемов він обрав Джаспера й Великого Боллігера. Усі скупчилися й штовхалися, утім, з юрби щораз лунав сміх. Люди залишали відбитки на холодній хрусткій ожеледі, що цього тижня захопила місто зненацька, — такий собі останній подих зими, перш ніж почнеться справжня весна. Усі вони були хулігани й бешкетники, Каз відібрав свій супровід із-поміж молоді Покидьків і довіряв таким людям найбільше. Інеж помітила, як блищать ножі, причеплені до ременів, шматки свинцевих труб, ланцюги з грузилами, руків'я сокир, прикрашені іржавими цвяхами, і то тут, то там тьмяно поблискують металеві стволи. Вона нечутно ковзнула до їхніх рядів і стала вдивлятися в затінок біля Біржі: чи нема там, бува, шпигунів Чорних Вістер.

— Три кораблі, — оповідав Джаспер. — Їх надіслали з Шу. Вони просто зупинилися в Першій гавані — гармати наготові, червоні прапори майорять, трюми набиті золотом по самі вітрила.

Великий Боллігер тихенько присвиснув:

— Хотів би я це побачити.

— Ти хотів би це *вкрасти*, — відрубав Джаспер. — Половина Торговельної Ради прибігла — ляскали в долоні, лементували, намагалися вигадати, що робити далі.

— Вони не хотіли, щоб Шу повернула борги? — поцікавився Великий Боллігер.

Каз струснув головою, і його волосся зблиснуло у світлі ліхтарів. Він увесь складався з ламаних ліній і гострих кутів — щелепи різко видаються вперед, сам сухоребрий, на плечах вовняний плащ.

— І так і ні, — промовив він своїм скрипучим, наче просолені скелі, голосом. — Завжди добре мати країну-боржника. Сприяє дружнім переговорам.

— Може, у Шу вирішили стати дружнішими, — припустив Джаспер. — Не варто їм було надсилати всі скарби одночасно. Думаєш, це вони вбили того торгового посла?

Казові очі безпомилково виявили Інеж у натовпі. Кеттердам кілька тижнів гудів від чуток про вбивство посла. Це ледь не зруйнувало

відносини між Керчем і Новозем'ям, а Торговельна Рада дивом не розпалася. Новоземці звинувачували Керч, а в Керчі підозрювали Шу. Казові було байдуже, чиїх це рук справа; убивство бентежило хлопця лише тому, що він не міг збагнути, як удалося його здійснити. Торговий посол Новозем'я увійшов до вбиральні в одному з найбільш людних коридорів Ратуші на очах у понад дюжину державних службовців. Ніхто більше не заходив і не виходив звідти, але коли його помічник постукав у двері за кілька хвилин, посол не відгукнувся. Двері тієї ж миті виламали — чоловіка знайшли на білих кахлях із ножем у спині, а вода в умивальнику досі текла.

За кілька годин Каз відіслав Інеж перевірити приміщення. Убиральня мала лише одні двері, жодних вікон і вентиляційних отворів, а протиснутися в каналізацію не вдалося навіть Інеж. Тож посол був мертвий, Каз ненавидів загадки, яких не міг розгадати, а дівчина вигадала сотні теорій щодо вбивці, проте жодна з них її не задовольнила. Утім, сьогодні вони мали важливіші справи.

Вона бачила, як Каз подав знак Джасперові й Великому Боллігерові позбутися зброї. Закон вулиць казав, що в разі таких переговорів кожного заступника мусять супроводжувати двійко його роззброєних пішаків. *Перемови.* Слово здавалося якимось шахрайським — надзвичайно манірним і застарілим. Не має значення, що диктує закон вулиць: сьогоднішня ніч пахла насиллям.

— Уперед, кидайте зброю, — сказав Джасперові Дірікс.

Важко зітхнувши, той зняв зі стегон ремені з револьверами. Інеж мусила визнати: без них він був сам на себе не схожий. Новоземський снайпер був цибатим молодиком зі смаглявою шкірою й не зупинявся ні на мить. Він припав устами до прикрашених перлинами рукояток револьверів, котрі цінував вище за будь-що інше, даруючи їм скорботні поцілунки.

— Піклуйся добре про моїх маляток, — сказав Джаспер, передаючи їх Діріксові. — Якщо побачу на них бодай подряпину чи тріщину, напишу *перепрошую* кулями на твоїх грудях.

— Ти не витрачатимеш куль намарно.

— Та й він помре ще на середині слова, — зауважив Великий Боллігер, передаючи сокиру, ніж із відкидним лезом і свою улюблену зброю — грубий ланцюг, на якому висіла важелезна колодка, — до вичікувальних рук Ротті.

Джаспер закотив очі.

— Я зроблю це, щоб передати послання. Який сенс у мертвяку, у якого на грудях написано *перепр..?*

— Пропоную компроміс, — втрутився Каз. — *Вибач* теж буде зрозуміло, і кулі можна заощадити.

Дірікс зареготав, але Інеж помітила, що Джасперові револьвери він тримав дуже обережно.

— А як щодо цього? — поцікавився Джаспер, показуючи на Казову палицю.

Каз засміявся глухим і невеселим сміхом.

— Хто відмовить бідолашному каліці в праві скористатися ціпком?

— Якщо каліка — це ти, то будь-хто, хто має хоч краплю здорового глузду.

— От і добре, що в нас заплановано зустріч із Гілзом. — Каз дістав із кишені жилетки годинник. — Скоро північ.

Інеж перевела погляд на Біржу. Це був не просто прямокутний двір, оточений складами й портовими касами, — упродовж дня тут пульсувало серце Кеттердама. Метушилися заможні крамарі, купуючи та продаючи акції в торговельних рейсах, що курсували між міськими портами. Скоро мало вибити дванадцятую, і Біржа збезлюдніла. Залишилися тільки вартіві, котрі охороняли її периметр і дах, але їм дали хабара, щоб на час сьогоднішніх перемовин відвернулися в інший бік.

Біржа була однією з небагатьох частин міста, котру ще не поділили, і кеттердамські банди-конкуренти постійно вирішували тут свої суперечки. Насправді це мала б бути нейтральна територія, але Інеж вона такою не *здавалася*. Натомість Біржа видавалася схожою на мовчазний ліс за мить до того, як замкнуться тенета й закричить заєць. Вона була схожою на пастку.

— Це помилка, — сказала Інеж.

Великий Боллігер витріщився на дівчину — він не знав, що вона була там. Почула, як зашепотілися ряди, називаючи її на ім'я, котре Покидьки обрали для дівчини, — *Мара*.

— Гілз задумав щось.

— Звісно ж, він задумав, — погодився Каз. Його голос був шорсткий, зношений, наче камінь, що треться об камінь. Інеж завжди

цікавило, чи розмовляв він так само, коли був іще дитиною. Якщо він узагалі колись був дитиною.

— Навіщо тоді приходити сюди сьогодні?

— Тому що цього хоче Пер Гаскель.

«Старий чоловік, старі методи», — подумала Інеж, але вголос не промовила, хоча й гадала, що решта Покидьків подумала те саме. «Він збирається вбити всіх нас», — міркувала вона далі.

Джаспер витягнув свої довгі руки над головою й посміхнувся. Зблиснули білі зуби, освітлюючи смагляву шкіру. Він іще не віддав свою гвинтівку, і її силует робив його схожим на незграбну цибату пташку.

— Якщо вірити статистиці, то Гаскель, імовірно, уб'є лише *кількох* із нас.

— Це не тема для жартів, — відповіла дівчина. Каз винагородив її зацікавленим поглядом. Інеж знала, як звучать зараз її слова — суворо й водночас метушливо, наче стара відьма виголошує на ганку свої моторошні передбачення. Дівчині це не подобалося, але вона знала, що має рацію. Окрім того, старі жінки, мабуть, таки щось знають, інакше вони б не жили, щоб обростати новими зморшками й кричати з присінку.

— Джаспер не жартує, Інеж, — заперечив Каз. — Він оцінює шанси.

Великий Боллігер клацнув своїми велетенськими кісточками пальців.

— Що ж, у «Коуперомі» на мене чекають пиво й пательня з яєчною, тож сьогодні помирати не мені.

— Закладешся? — запитав Джаспер.

— Я не ставитиму на власну смерть.

Каз натягнув капелюх на голову й відсалютував, торкнувшись крисів затягнутими в рукавички пальцями.

— Чому, Боллігере? Ми робимо це щодня.

Він не помилявся. Інеж завинила Перові Гаскелю, тож ризикувала життям щоразу, коли бралася за нову роботу чи завдання, щоразу, коли виходила зі своєї кімнати в Рейці. Сьогоднішня ніч нічим не відрізнялася.

Коли задзвонив годинник на церкві Біржі, Каз грюкнув ціпком по бруківці. Запала тиша. Час розмов минув.

— Гілз не розумник, але має достатньо клепок, щоб підкинути нам проблем, — промовив Каз. — Не має значення, що ви чули; ніхто не встряє в сутичку, поки я не віддам наказ. Будьте наготові. — Він злегка кивнув Інеж. — І залишайтеся в тіні.

— Жодних плакальників, — сказав Джаспер, передаючи гвинтівку Ротті.

— Жодних погребінь, — пробурмотіла у відповідь решта Покидьків. Між ними це означало «хай щастить».

Перш ніж Інеж змогла розчинитися в затінку, Каз торкнувся її руки ціпком, прикрашеним воронячою головою.

— Не зводь очей із вартових на даху. Може, вони в Гілза в кулаку.

— Тоді... — почала Інеж, але Каз уже пішов.

Дівчина розчаровано заломила руки. Вона мала сотні запитань, але, як завжди, Каз придушив їх усі.

Вона побігла підтюпцем до стіни Біржі, що виходила до каналу. Лише заступники та їхні секунданти могли увійти досередини під час перемов. Але на той випадок, якщо Чорні Вістря щось задумали, інші Покидьки чекатимуть одразу біля східної арки, наготувавши зброю. Вона знала, що Гілз має власний натовп до зубів озброєних Чорних Вістер біля західного виходу.

Інеж знайде свій власний шлях усередину. Правила чесної гри між бандами належали до часів Пера Гаскеля. Вона була передовсім Марою: єдиний закон, якому підкорювалася, — гравітація, та й то не щодня.

На нижньому рівні Біржі розташовувалися склади, що не мали вікон. Інеж наблизилася до стічної труби, якою можна було видряпатися нагору. Щось змусило її завагатися перед тим, як обхопити трубу руками. Дівчина дістала жеврик, струснула, і блідо-зелене сийво торкнулося труби. Вона блищала й була слизькою від олії. Дівчина оглянула стіну, шукаючи іншої можливості, і побачила кам'яний карниз, що слугував підніжжям статуї, яка зображала трьох керчинських летючих риб. До нього можна було дотягнутися. Інеж зіп'ялася навшпиньки й обережно торкнулася горішнього боку карниза. Бите скло. «На мене тут чекають», — подумала зі вдоволеною посмішкою.

Вона приєдналася до Покидьків менш ніж два роки тому. Минуло кілька днів після її п'ятнадцятого дня народження. І хоча йшлося про

виживання, їй було приємно усвідомлювати, що за такий короткий час вона змогла перетворитися на когось, проти кого вживали запобіжних заходів. Якщо Чорні Вістря гадають, що такі дешеві трюки зможуть завадити Марі досягти мети, вони глибоко помиляються.

Вона витягла з кишені стьобанки шипи для сходження й затиснула спершу один, а потім другий між цеглинами в стіні. Коли дівчина підтягалася, допитливі ступні знаходили найменшу заглибину чи зморшку в камені. Дитиною, навчаючись ходити по ливні, вона знімала взуття й шкарпетки. Але вулиці Кеттердама були занадто холодними й вогкими для цього. Кілька разів вона позаганяла скалок у ноги, а потім заплатила Творцеві Гриші, котрий таємно тренувався на Війнстрат, за межами крамниці, що приторговувала джином. Він зробив їй пару шкіряних капців із вузлуватими гумовими підощвами. Вони ідеально пасували до її ніг і надійно чіплялися за будь-яку поверхню.

На другому поверсі Біржі Інеж примостилася на підвіконні, достатньо широкому, щоб слугувати сидальцем.

Каз зробив усе, що міг, аби навчити її, але вона не мала його здібностей до злому й проникнення, тож відчинити замок їй удалося не з першої спроби. Нарешті дівчина почула задовільне «*клац*», і вікно до безлюдного кабінету розчахнулося. Усі стіни були вкриті мапами, позначеними торговельними маршрутами, а на дошці крейдою були записані вартість акцій і назви кораблів. Інеж пірнула всередину, зачинила за собою вікно на клямку й рушила далі поміж столами, де ніхто не сидів, але височіли охайні стоси замовлень і рахунків. Попрямувала туди, де струнким рядком вишикувалися кілька дверей, і вийшла на балкон, з якого відкривався вид на центральний внутрішній двір Біржі. Кожна з портових кас обов'язково мала такий балкон. З нього оповісники вигукували інформацію про нові рейси та прибуття товару, тут вивішували чорний прапор на знак того, що корабель зник у морі разом з усім вантажем. Відвідувачі Біржі зливалися в метушливих потоках торгівлі, бігуни поширювали інформацію містом, а ціни на товари, меблі й акції рейсів, що виходили в море, зростали й падали. Але цієї ночі навкруги панувала тиша.

З гавані налетів вітер, принісши із собою аромат моря й скуйовдивши волосся, що випадково вибілося в Інеж з вузла на потилиці. Вона помітила, як погойдується внизу, на площі, ліхтар, і почула цокання Казового ціпка по бруківці, коли він проходив повз неї

разом із секундантами. З іншого боку теж змигнуло кілька ліхтарів і попрямувало назустріч. Прибули Чорні Вістрі.

Інеж надягла капюшон. Відштовхнулася від билець і без жодного звуку перестрибнула на сусідній балкон, а потім на наступний, супроводжуючи Каза й інших площею та залишаючись так близько, як тільки могла. Його темний плащ майорів на солоному вітрі, і кульгавість зробилася помітнішою, як завжди, коли холоднішало. Вона чула, як Джаспер підтримує жваву розмову, а Великий Боллігер відповідає низьким, схожим на гуркіт грому фирканням.

Діставшись до іншого боку площі, Інеж побачила, що Гілз обрав собі за секундантів Ельзінгера та Оумена — так вона собі й думала. Дівчина знала сильні й слабкі сторони кожного з банди Чорних Вістер, не кажучи вже про Пойнтерів Гарлі, Ліддіїв, Голених Дурників, Десятицентових Левів і решту угруповань, що працювали на вулицях Кеттердама. Це було її роботою — знати, що Гілз довіряє Ельзінгерові, бо вони разом піднялися із самісінького дна до вершини в банді Чорних Вістер, а ще тому, що Ельзінгерове тіло скидалося на брилу: зростом понад два метри, з міцними м'язами й широким приплюснутим лицем, настовбурченим на грубій, як колона, шії.

Раптом вона відчула радість від того, що з Казом пішов Великий Боллігер. Те, що Каз узяв у секунданти Джаспера, ні для кого не стало несподіванкою. Той був дратівливий і (з револьверами чи без них) у бійках виглядав незрівнянно, до того ж був готовий на все заради Каза. Те, що юнак зупинив свій вибір на Великому Боллігері, не здавалося Інеж очевидним. Великий Бол працював викидайлом у «Воронячому клубі» та ідеально підходив для того, щоб витурювати геть п'яничок і марнотратників, але був занадто важким, щоб стати в пригоді, коли йшлося про справжню бійку. Проте він виглядав достатньо високим, щоб поглянути Ельзінгерові просто у вічі.

Інеж не хотіла думати про іншого Гілзового секунданта. Оумен змушував її нервуватися. Фізично він не був таким загрозливим, як Ельзінгер. Натомість скидався на опудало: не те щоб сухорлявий, але здавалося, наче під одягом його тіло було складене під випадковими кутами. Ширилися чутки, що якимось він розтрощив комусь черепа голіруч, потім витер долоні об форму й продовжив дудлити своє пиво.

Інеж намагалася вгамувати тривогу, що каламутила її зсередини, і дослухалася до розмови, яку Гілз із Казом вели на площі, поки їхні

секунданти взялися до обшуку, щоб переконатися, що ніхто не приніс зброю.

— Пустунчик, — сказав Джаспер, виймаючи ножа з Ельзінгерового рукава й кидаючи його в інший бік площі.

— Чистий, — проголосив Великий Боллігер, закінчивши обмацувати Гілза й переходячи до Оумена.

Каз із Гілзом вели світську бесіду про погоду, про підозри, що «Коупером» став подавати розбавлені водою напої, бо комірне знову виросло — вальсували навколо справжньої причини, що звела їх цієї ночі разом. Теоретично вони мали б побазікати, вибачитися, домовитися поважати кордони П'ятої гавані й завалитися куди-небудь у пошуках пійла — принаймні Пер Гаскель наполягав на цьому.

«Але що Пер Гаскель знає?» — подумала Інеж і глипнула на вартових, котрі охороняли дах над нею, намагаючись упізнати їхні обриси в темряві. Гаскель керував Покидьками, але сьогодні він віддавав перевагу посиденькам у теплій кімнаті й сьорбанню теплуватого пива, моделюванню корабликів і оповіданню історій про свої подвиги, якщо лише знайдуться вільні вуха. Здавалося, він думає, що територіальні війни досі завершуються, як колись: коротка сутичка й дружнє рукостискання. Але передчуття підказувало Інеж, що зараз усе розгортатиметься інакше. Тато сказав би, що цієї ночі тіні вирушили кудись у своїх справах. Тут мало статися щось дуже недобре.

Каз стояв, склавши обидві руки на воронячій голові свого ціпка. Він мав цілком розслаблений вигляд, вузьке обличчя ховалося в тіні крилатого капелюха. Більшість членів угруповань Бочки любили показну пишність: крикливі камізельки, кишенькові годинники, інкрустовані підробними діамантами, штани всіх можливих кольорів із дивакуватими орнаментами. Каз був винятком — прикладом стриманості: вбирався у темні жилетки і штани простого крою і строгих ліній. Спочатку вона гадала, що це питання смаку, але пізніше зрозуміла: так він насміхався із шанованих купців. Хлопцеві подобалося виглядати, як один із них.

— Я бізнесмен, — переконував він, — ні більше ні менше.

— Ти просто злодій, Казе.

— А хіба я не це щойно сказав?

Зараз він скидався на священика, що прибув проповідувати циркачам. «Надто *молодий* священик», — подумала вона, відчувши ще

один тривожний укол. Каз називав Гілза старим і поношеним, але той не виглядав таким цієї ночі. Заступник керівника Чорних Вістер, може, і мав зморшки в кутиках очей, але це лише надавало йому впевненого та досвідченого вигляду. Поруч із ним Каз здавався... гаразд, сімнадцятирічним.

— Давай начистоту, ја? Усе, чого ми хочемо, це клаптик землі, порослий чагарником, — сказав Гілз, торкаючись дзеркальних гудзиків на камізельці кольору лайму. — Нечесно з вашого боку оббирати кожного туриста, що радо попрощається з грошиками, ледь вийшовши з човна насолоди в П'ятій гавані.

— П'ята гавань наша, Гілзе, — відповів Каз. — Ми маємо першочергове право на товстунів, які завітали за своєю дрібною задоволень.

Гілз похитав головою.

— Ти ще молодий, Бреккере, — повів із поблажливим смішком, — мабуть, іще не розумієш, як роблять справи. Гавані належать місту, тож ми маємо на них такі самі права, як і будь-хто інший. Усі ми маємо якось заробляти собі на життя.

Технічно це було справді так. Але П'ята гавань була ні до чого не придатна й майже покинута містом, коли Каз узявся за неї. Він провів дренажні роботи, відбудував доки й набережні та навіть заклав «Воронячий клуб», щоб упоратися з цим. Пер Гаскель сварився з ним, казав, що хлопець схибнувся на дороговизні, але врешті здався й позичив йому грошей. Якщо вірити Казові, дослівно стариган сказав таке: «Візьми вже нарешті всю цю мотузку й повісься». Та зусилля дали свої плоди менш ніж за рік. Зараз П'ята гавань пропонувала причал торговим кораблям і човнам із цілого світу, що привозили туристів і військових, котрі нетерпляче чекали на зустріч із видатними пам'ятками та простими задоволеннями Кеттердама. Покидьки збирали данину першими: спрямовували туристів (і їхні гаманці) до борделів, шинків і барліг, де грали на гроші й котрими володіли бандити. П'ята гавань зробила старигана надзвичайно багатим і утвердила Покидьків як визначних гравців на ринку Бочки. Вона стала навіть успішнішою за «Воронячий клуб». Але прибутки прийшли не самі, а разом із несподіваною увагою. Гілз і Чорні Вістрі цілий рік завдавали Покидькам неприємностей, зазіхаючи на П'яту гавань, вихоплюючи просто з-під носа простаків, які їм не належали.

— П'ята гавань наша, — повторив Каз. — І це не тема для суперечок. Ви втрутилися в наші поставки з доків і перехопили вантажі *юрди*, котрі мусили потрапити в доки два дні тому.

— Гадки не маю, що ти верзеш.

— Я знаю, що тобі це дається просто, Гілзе, але не прикидайся дурником, коли говориш зі мною.

Гілз зробив крок уперед. Джаспер і Великий Боллігер напружилися.

— Розслабся, хлопче, — мовив Гілз, — усім відомо, що в старигана кишка тонка для справжньої вуличної бійки.

Казів сміх був сухим, наче шурхіт мертвого листа.

— Але на твоєму столі опинився я, Гілзе, і зовсім не для того, щоб ти мене скуштував. Хочеш війни — я зроблю так, щоб ти наївся вдосталь.

— А що, як тебе тут не буде, Бреккере? Кожному відомо, що ти хребет Гаскелевої операції: поламай його — і Покидьки розваляться на шматки.

Джаспер фиркнув:

— Кишка, хребет. Що далі, селезінка?

— Заткнися, — прогарчав Оумен. Правила перемов, якщо вже почалося обговорення, дозволяли розмовляти лише заступникам. Джаспер самими лише губами промовив: «Перепрошую», — і ретельно зобразив, як замикає вуста на ключ.

— Я глибоко переконаний, що ти залякуєш мені, Гілзе, — сказав Каз, — але я хочу мати гарантії до того, як вирішу, що робити.

— А ти впевнений у собі, чи не так, Бреккере?

— Я довіряю собі й більше нікому.

Гілз рвучко засміявся й штурхнув Оумена ліктем.

— Послухай, що патякає цей нахабний шматок лайна. Бреккере, ти не володієш вулицями. Діти на кшталт тебе — просто блохи. Кожні кілька років з'являються нові покоління таких, як ти, і набридають своїми забаганками, аж поки старий пес не надумає почухатися. І дозволь мені попередити тебе: я вже втомився від сверблячки. — Він схрестив руки й аж світився, задоволений своїми словами. — Що, як я скажу тобі, що два вартові з виготовленими в місті гвинтівками тримають тебе й твоїх хлопаків на прицілі?

Душа Інеж втекла в п'яти. Чи не це мав на увазі Каз, коли казав, що вартові в Гілза в кулаку?

Каз глипнув на дах.

— Наймаєш міських вартових, щоб убивали для тебе? Я б сказав, що це недешева забавка для банди на кшталт Чорних Вістер. Щось я сумніваюся, що твої скарбниці можуть допомогти в такій справі.

Інеж вилізла на бильця й метнулася з безпечного балкону до даху. Якщо вони переживуть цю ніч, вона вб'є Каза власноруч.

На даху Біржі завжди чатувало двоє охоронців із *міської варті*. Кілька *крюге* від Покидьків і Чорних Вістер забезпечували те, що вони не втручалися в перемови, — уже звична валютна операція. Але Гілз натякав на геть інше. Невже він дійсно зумів дати хабара міським охоронцям, щоб вони погралися для нього в снайперів? Якщо це правда, шанси Покидьків на виживання цієї ночі могли вміститися на кінчику ножа.

Як більшість будинків у Кеттердамі, Біржа була гостроверхою, щоб захищати від рясного дощу, тож *міським вартовим* доводилося патрулювати, рухаючись вузькими доріжками, з яких було видно внутрішній двір. Інеж проігнорувала можливість скористатися ними. Іти було б легше, але занадто виснажливо, тому вона розчистила половину слизької черепиці й поповзла. Тіло вигиналося під дивним кутом, нагадуючи павука. Інеж спостерігала краєм ока за доріжкою для охоронців, а краєм вуха дослухалася до розмови внизу. Можливо, Гілз блефував. А можливо, просто зараз двоє вартових перехилилися через бильця, тримаючи на прицілі Джаспера чи Великого Боллігера.

— Довелося трохи попідніти, — зізнався Гілз. — Зараз ми невеличка організація, а міські охоронці не такі вже й дешеві. Але мій приз того вартий.

— Ним буду я?

— Ним будеш ти.

— Ти лестиш мені.

— Покидьки не протримаються без тебе й тижня.

— Я великодушно даю їм місяць.

У голові Інеж заметушилися думки: «Якщо Каза не буде, чи залишуся я? Чи плюну на свій борг? Ризикну піти проти головорізів Пера Гаскеля?» Якщо вона не рухатиметься швидше, то може дуже скоро дізнатися відповідь.

— Самозакохане пацюча з нетрів, — засміявся Гілз, — не можу дочекатися, коли зітру з твого обличчя цей вдоволений вираз.

— Так зроби це, — запропонував Каз. Інеж ризикнула подивитися вниз. Його голос змінився: місця для гумору не залишилося.

— Може, я маю дозволити їм вистрілити у твою здорову ногу, Бреккере?

«Де вартові?» — подумала Інеж, пришвидшуючись. Вона побігла вздовж укритого смолою крутого шпилю. Біржа стриміла в небо так високо, наче цілий квартал поставили набік. Надто велика територія, щоб охопити її поглядом.

— Годі вже *базікати*, Гілзе. Накажи їм стріляти.

— Казе, — нервово втрутився Джаспер.

— Ну ж бо. Згадай урешті, що ти мужик, віддай наказ.

Яку гру вів Каз? Чи був він до цього готовий? А може, сподівався, що Інеж добереться до вартових вчасно.

Вона знову глипнула вниз.

Гілз так і випромінював нетерплячку. Він глибоко вдихнув і випнув груди.

Інеж спіткнулася й мало не зірвалася прямісінько з краю даху. «Він збирається це зробити. Я побачу Казову смерть».

— Вогонь, — крикнув Гілз.

Постріл розірвав тишу. Великий Боллігер скрикнув і повалився на землю.

— Прокляття! — вигукнув Джаспер, падаючи на коліна біля Боллігера й притискаючи руку до рани від кулі, від чого той знову застогнав. — Ти нікчемний коротун! — крикнув він Гілзові. — Ти щойно порушив правила нейтральної території.

— А чому б не сказати, що це ви стріляли першими? — відгавкнувся Гілз. — Жодна душа не знатиме, що насправді тут відбувалося. Жоден із вас не вийде звідси живим.

Його голос зірвався на виск. Чоловік спробував упоратися з емоціями, але Інеж почула паніку, що пульсувала в його словах, наче перелякана пташка билася крилами. Чому? Ще мить тому він розпинався в пустопорожніх вихваланнях.

Тоді вона й побачила, що Каз досі не зрушив з місця.

— Маєш поганий вигляд, Гілзе, — зауважив він.

— Зі мною все гаразд, — відповів Гілз. Але це було не так. Він зблід і тремтів, а погляд так і метався зліва направо, наче намагався роздивитися доріжку в затінку на даху.

— Правда? — люб'язно поцікавився Каз. — Щось пішло не за планом, чи не так?

— Казе, — втрутився Джаспер, — Боллігер стікає кров'ю.

— Добре, — озвався хлопець.

— Казе, йому потрібен медик.

Замість відповіді Каз кинув на пораненого стрімкий погляд.

— Що йому потрібно, так це припинити скиглити, а радіти, що я не наказав Голстові знести йому півмакітри.

Навіть згори Інеж бачила, як Гілза хапають дрижаки.

— Вартового ж так звати, чи я помиляюся? — вів далі Каз. — Віллєм Голст і Берт Ван Даль чергують цієї ночі на варті міста. Це ті, для чийого підкупу Чорні Вістря спустошили свою скарбницю?

Гілз не відповідав.

— Віллєм Голст, — мовив Каз гучно, голос злетів аж до даху, — здається, полюбляє азартні ігри так само, як Джаспер, тож до твоїх грошиків було багато охочих. Але Голст має більші проблеми — можна навіть сказати, вони потребують негайного вирішення. Я не хочу вдаватися в деталі. Таємниця — це вам не монетка: поділіться нею — і вона втратить свою цінність. Повірте мені на слово, від цього хлопаки знудить навіть тебе, Гілзе. Чи не так, Голсте?

У відповідь пролунав іще один постріл, куля відскочила від бруківки біля Гілзової ноги. Той налякано замукав, наче теля, і відскочив.

Цього разу Інеж удалося краще роздивитися, звідки стріляли. Звук пострілу пролунав із західного краю будинку. Якщо Голст був там, то другий вартовий — Берт Ван Даль — мав бути на східному боці. Чи подбав Каз про те, щоб знешкодити його? Чи розраховував на неї? Дівчина пришвидшила рух до вершини шпиля.

— Просто застрель його, Голсте! — проревів Гілз божевільним голосом. — Стріляй йому в голову!

Каз гидливо фиркнув:

— Ти справді гадаєш, що таємниця помре зі мною? Ну ж бо, Голсте, — прокричав він, — мій череп чекає на твою кулю. Гінці

побіжать до дверей твоєї дружини й капітана *міської варту*, перш ніж я впаду на землю.

Пострілу не було.

— Як? — у розпачі прошепотів Гілз. — Як ти зміг дізнатися, хто чергуватиме сьогодні? Я заплатив шалені гроші, щоб отримати план чергувань. Ти не міг перебити мою ціну.

— Скажімо так, моя валюта цінніша за твою.

— Гроші — це гроші.

— Я торкую інформацією, Гілзе, повідомляю про те, що роблять люди, коли думають, що їх ніхто не бачить. Ганьба цінніша за будь-які гроші.

Інеж бачила, що його поведінка розрахована на те, щоб справити враження, зберегти трохи часу для неї, допомогти в її пересуванні хвилястим ґонтом.

— Переймаєшся за іншого вартового? Старого доброго Берта Ван Даля? — запитав Каз. — Може, він просто зараз стоїть там і роздумує, що робити. Убити мене? Убити Гол ста? А може, мої руки дотяглися й до нього й він збирається зробити дірку у твоїх грудях, Гілзе? — Він нахилився, наче повідомляючи Гілзові секрет. — Чому б не віддати йому наказ і не дізнатися просто зараз?

Гілз хапав ротом повітря, наче короп, викинутий на берег, а потім прогарчав:

— Ван Даль!

Щойно той розтулив рота, щоб відгукнутися, Інеж прослизнула йому за спину й притиснула ножа до горла. Вона ледве встигла помітити його тінь і з'їхати до неї черепицею. Каз любляє робити все в останню мить.

— Ш-ш-ш, — прошепотіла дівчина Ван Далю на вухо й легенько штрикнула його в бік, щоб він відчув своєю ниркою лезо її другого кинджала.

— Прошу, — залепетав той, — я...

— Я люблю, коли чоловіки благають мене, — сказала Інеж, — але зараз це не на часі.

Вона бачила, як унизу в паніці здіймалися й опускалися Гілзові груди.

— Ван Далю! — гукнув він знову. Його обличчя скривилося від люті. — Завжди на крок попереду, чи не так?

— Якщо йдеться про тебе, Гілзе, я б сказав, що відірвався ще на старті.

Але той лише посміхнувся — слабенька посмішка, щільна та вдоволена.

«Посмішка переможця», — подумала Інеж, відчувши новий напад страху.

— Забіг іще не завершено. — Гілз запустив руку до кишені куртки й витяг важкий чорний пістолет.

— Нарешті, — промовив Каз, — Велике Одкровення. Джаспере, можеш урешті припинити уклятися перед Боллігером, як плаксива баба.

Джаспер дивився на зброю розгніваним і приголомшеним поглядом.

— Але Боллігер обшукав його. Він... Ох, Великий Боле, ти ідіот, — простогнав він.

Інеж не вірила своїм очам. Вартовий у її руках тихенько пискнув. Від гніву й здивування вона випадково стисла його занадто міцно.

— Розслабся, — сказала вона, послабивши хватку. Але — заради всього святого — як їй хотілося встромити ножа хоч куди-небудь.

Гілза обшукав Великий Боллігер. Він не міг не помітити пістолет. Отже, він їх зрадив.

Чи не тому Каз вирішив узяти Великого Боллігера цієї ночі із собою — щоб отримати публічне підтвердження, що Боллігер перекинувся до Чорних Вістер? Саме тому Голст прострелив його нутрощі. То й що? Тепер усім відомо, що Великий Бол — зрадник. А пістолет і досі цілився Казові в груди.

Гілз самовдоволено посміхнувся:

— Каз Бреккер, видатний майстер втеч. Цікаво, як ти звиватимешся, щоб виборсатися із цього становища?

— Тим самим шляхом, що й потрапив сюди. — Каз не зважав на пістолет, зосередивши увагу на кремезному чоловікові, що лежав на землі. — Знаєш, у чому твоя проблема, Боллігере? — Він тицьнув ціпком у живіт Великого Бола. — Це не риторичне запитання. Відповідай: знаєш, у чому твоя найбільша проблема?

— Ні, — проскавчав Боллігер.

— Спробуй угадати, — прошипів Каз.

Великий Бол не відповів, лише з тремтінням видихнув повітря.

— Гаразд, я скажу тобі. Ти ледачий. Я знаю це. Усі це знають. Тож я запитав себе, чому мій найледачіший викидало двічі на тиждень прокидається вдосвіта, щоб пройти дві зайві милі й поснідати в «Сіллаз Фрай». Тим паче, що яєчня смачніша в «Коуперомі». Великий Бол став ранньою пташкою, а Чорні Вістря почали стягати сили до П'ятої гавані, а потім перехопили найбільший наш вантаж *юрди*. Не важко було скласти два і два. — Він зітхнув і подивився на Гілза. — Так буває, коли дурні починають будувати визначні плани, ја?

— Зараз це вже не відіграє великої ролі, чи не так? — відказав Гілз. — Я стрілятиму з близької відстані, а такі постріли найжахливіші. Може, твої охоронці вб'ють мене чи моїх хлопців, але тобі не уникнути цієї кулі.

Каз зробив крок до дула й притиснувся до нього грудьми.

— Аж ніяк, Гілзе.

— Думаєш, я не зроблю цього?

— Ох, я думаю, ти зробиш це радо, і пісня лунатиме у твоєму чорному серці. Але ні, не зробиш. Не сьогодні.

Гілзові пальці смикнулися на гачку.

— Казе, — втрутився Джаспер, — ці твої «стріляй у мене» починають мене непокоїти.

Цього разу Оумен не зробив йому зауваження. Один із них уже лежав на землі. На нейтральній території сталося насилля — закон було порушено. У повітрі висів різкий сморід пороху, а разом із ним і неозвучене запитання, наче сам Жнець зачекався на відповідь, скільки крові проллється сьогодні.

Десь далеко завила сирена.

— Бурстрат, дев'ятнадцять, — підсумував Каз.

Гілз, що до цієї миті тупцяв на місці, зараз застиг.

— Адреса твоєї дівчини, Гілзе, правда ж?

Той ковтнув.

— Немає жодної дівчини.

— Та ні, є, ще й яка, — наспівував Каз, — гарненька. Ну, достатньо гарненька для такого пройдисвіта, як ти. Здається милою. Ти кохаєш її? — Навіть із даху Інеж бачила, як на восковому обличчі Гілза з'явився піт. — Звісно ж, кохаєш. Жодна красуня не подивилася б навіть у бік такого мерзотника з Бочки, як ти, але вона інакша. Їй здається, що ти чарівний. Якщо тебе цікавить моя думка, це перший дзвіночок. Вона,

мабуть, божевільна. Але любов — така дивна штука. Їй подобається класти свою милу голівку тобі на плече? Слухати твої побрехеньки про те, як минув день?

Гілз подивився на Каза, наче бачив його вперше. Хлопчина, з яким він вів перемови, був зухвалим, безрозсудним, дещо потішним, але в жодному разі не небезпечним. А зараз тут стояв монстр — безстрашний і з мертвим поглядом. Каз Бреккер зник, а на його місці з'явився Нечисторукий, щоб перевірити грубо виконану роботу.

— Вона мешкає в будинку дев'ятнадцять на Бурстрат, — вів далі замогильним голосом Каз. — На третьому поверсі, на вікнах ростуть герані. Біля дверей просто зараз чатують двоє Покидьків, і якщо я не вийду звідси живим і з відчуттям, що справедливість узяла гору, вони підпалять перший поверх і дах. Будинок займеться за кілька секунд, і нещасна Еліс застрягне в пастці між двома вогнями. Її світле волосся запалає першим. Як гнотик у свічці.

— Блефуєш, — прошепотів Гілз, але пістолет у його руці затремтів. Каз підвів руку й глибоко вдихнув.

— Занадто пізно. Ти чув сирену. Відчуваєш, як пахне вітер із Гавані — морем і сіллю, а може, трохи димом, як тобі здається? — У його голосі чулося задоволення.

«Заради всіх святих, Казе, — подумала дівчина. — Що ти вже накоїв?»

Гілзів палець знову смикнувся на гачку, Інеж завмерла.

— Я знаю, Гілзе, знаю, — співчутливо мовив Каз. — Скільки планів, схем і хабарів коту під хвіст. Ось про що ти думаєш зараз. Як сумно буде йти додому, розмірковуючи про те, що ти втратив. Як розлютиться твій хазяїн, коли ти прийдеш до нього з порожніми руками, та ще й утративши те, що мав. Як приємно було б випустити кулю мені в серце. Ти можеш зробити це. Тисни на гачок. Ми всі можемо полягти сьогодні. Вони віднесуть наші тіла до Баржі Женця й сплять — ми зникнемо, як усі жебраки. Або ти можеш забути про свій гонор, повернутися на Бурстрат, покласти голову своїй дівчині на коліна й заснути, рівно дихаючи; може, навіть побачити сні про помсту. Обирати тобі, Гілзе, чи підемо ми сьогодні додому.

Гілз намагався перехопити Казів погляд, але те, що він побачив у хлопцевих очах, змусило його плечі похилитися. Інеж зі здивуванням відчула раптове співчуття. Він ішов сюди, сповнений хоробрості та

бравади, він — той, що вижив, чемпіон Бочки, а піде звідси черговою жертвою Каза Бреккера.

— Ти ще отримаєш своє одного дня, Бреккере.

— Отримаю, — погодився Каз. — Якщо на світі існує справедливість. Але всі ми знаємо, яка низька ймовірність цього.

Гілз опустил руку, і пістоль безвільно повиснув уздовж ноги.

Каз зробив крок назад і потер сорочку в тому місці, де до неї торкалося дуло.

— Іди та скажи своєму генералові, щоб забрав Чорні Вістрі з П'ятої гавані й що ми чекаємо на відшкодування за вантаж *юрди*, котрий загубили, плюс п'ять відсотків за зброю на нейтральній території та п'ять відсотків за те, що ви така феєрична купка придурків.

Казів ціпок описав у повітрі несподівано різку дугу. Гілз скрикнув, коли його зап'ястя вибухнуло болем. Пістолет упав на бруківку.

— Я ж здався! — закричав чоловік, притискаючи до грудей руку. — Я ж здався!

— Ще раз наставиш на мене зброю — я зламаю тобі обидва зап'ястя. Доведеться наймати когось, щоб допомагав тобі подзюрити. — Вершечком ціпка Каз підняв криси свого капелюха. — Чи, може, ти попросиш любу Еліс зробити це для тебе?

Хлопець нахилився до Боллігера. Велетень продовжував скиглити.

— Поглянь на мене, Боллігере. Припустімо, ти не стечеш кров'ю сьогодні, тоді маєш час до світанку, щоб зникнути з Кеттердама. Якщо я почую, що ти тиняєшся десь у межах міста, невдовзі тебе знайдуть засоленим у діжці в «Сіллаз Фрай». — Хлопець перевів погляд на Гілза. — Якщо ти допоможеш Боллігерові чи я виявлю, що він знову знюхався з Чорними Вістріми, не сподівайся, що я не прийду по тебе.

— Прошу, Казе, — простогнав Бол.

— Ти мав свій дім, а потім стрельнув по ньому з гармати, Боллігере. Не чекай від мене співчуття. — Каз випростався й подивився на кишеньковий годинник. — Я не очікував, що це так надовго затягнеться. Мушу йти, поки бідну Еліс не підсмажили на повільному вогні.

Гілз похитав головою.

— Щось із тобою не так, Бреккере. Не знаю, хто ти такий, але щось ти робиш неправильно.

Каз нахилив голову набік.

— Ти ж приїхав із передмістя, Гілзе? Подався до міста шукати кращої долі? — Він розправив лацкан рукою, затягнутою в рукавичку. — Що ж, а я з тих виродків, котрих виготовляють лише в Бочці.

Не зважаючи на заряджений пістолет біля ніг Чорних Вістер, Каз повернувся до них спиною й крокував бруківкою до східної арки. Джаспер сів навпочіпки біля Боллігера й злегка поплескав того по щоді.

— Ідіот, — промовив він сумно й попрямував за Казом до виходу з Біржі.

Інеж продовжувала стежити з даху, як Оумен підняв і поклав до кобури Гілзову зброю, а потім Чорні Вістрі перемовилися кількома словами.

— Не йдіть, — благав Великий Боллігер, — не кидайте мене. — Він спробував ухопитися за пруг Гілзових штанів.

Гілз відштовхнув його. Чорні Вістрі залишили скрученого чоловіка стікати кров'ю на бруківці.

Інеж висмикнула гвинтівку Ван Даля, перш ніж відпустити його.

— Іди додому, — сказала вона вартовому.

Той кинув єдиний наляканий погляд через плече й побіг доріжкою. Далеко вниз Великий Бол намагався повзти до будинку Біржі. Можливо, він був достатньо дурним, щоб перейти дорогу Казові Бреккеру, проте зміг вижити в Бочці, а це потребувало неабиякої волі. Може, він упорається й сьогодні.

«Допоможи йому», — шепотів внутрішній голос. Ще кілька хвилин тому він був її братом за зброєю. Було б нечесно залишати його самого. Вона могла б підійти до нього й запропонувати допомогти покінчити зі стражданнями, потримати його за руку, поки він відходитиме, привести медика, що врятує його.

Натомість Інеж промовила коротку молитву мовою своїх святих і почала злазити із зовнішньої стіни. Вона співчувала хлопцеві, який міг померти на самоті, не маючи поруч нікого, хто втішив би його в останні години життя, чи міг вижити й провести решту днів у вигнанні. Але роботу цієї ночі ще не завершено, і Мара не мала часу на зрадників.

Каз вийшов зі східної арки під схвальні вигуки товаришів. Джаспер плентався позаду і, як здалося Бреккерові, щомиті засмучувався дедалі більше.

Дірікс, Ротті та інші накинулися на хлопців із радісними вигуками й зойками, здіймаючи над головою Джасперові пістолі. Зграї вдалося лише мигцем підгледіти, як відбувалися перемови з Гілзом, але вона чула кожне слово. Зараз хлопці скандували: «Бур-страт у вог-ні! У Покидь-ків не-ма во-ди!»

— Аж не віриться, що Гілз підібгав хвоста, — уїдливо зауважив Ротті. — У нього ж був заряджений пістоль у руці.

— Розкажи краще, що ти дізнався про вартового, — благав Дірікс.

— Мабуть, щось надзвичайне!

— Я чув про хлопчину в Слокені, який полюбляв вимащуватися в яблучному сиропі, а потім брати двох...

— Нічого я вам не скажу, — відрубав Каз. — Голст може ще знадобитися нам у майбутньому.

У юрбі панував нервовий настрій, і сміх лунав дещо нестямно, неначе в передчутті катастрофи. Дехто з Покидьків чекав на бійку, тож руки їм досі свербіли. Але Бреккер знав, що справа не лише в цьому, і не прогавив того, що жоден із ватаги не згадав про Боллігера. Усі були

неприємно вражені його зрадою: і тим, як усе з'ясувалося, і тим, як суворо покарав Бола Каз. Десь глибоко, за всіма обіймами й радісними вигуками, причаївся страх. *Добре*. Каз знав, що всі Покидьки були вбивцями, злодіями й брехунами. Варто було лише переконатися, що вони не візьмуть собі за звичку брехати *йому*.

Бреккер призначив двох відповідальних, що мали не зводити очей із Великого Бола й простежити, щоб той, якщо таки зведеться на ноги, зник із міста до світанку. Решта могла повернутися до Рейки, піти до «Воронячого клубу», щоб залити свій клопіт гарною порцією пійла, улаштувати невеликий безлад і поширити новину про те, що сталося вночі. Вони розповідатимуть, що бачили, прикрашаючи правду, і кожна така історія робитиме Нечисторукого більш божевільним і безжальним. Але Каз мав іще кілька невідкладних справ і спершу планував навідатися до П'ятої гавані.

Джаспер заступив йому дорогу.

— Ти мусив попередити мене про Великого Боллігера, — розлючено прошепотів він.

— Не вчи мене, що робити, Джасе.

— Ти гадаєш, що я теж до цього причетний?

— Якби я так думав, ти збирав би зараз свої нутрощі на підлозі Біржі, поруч із Великим Болом, тож стули пельку.

Джаспер похитав головою й склав руки на револьвері, котрий забрав у Дірікса. Щоразу, коли він дратувався, долонями шукав зброю, як дитина, що заспокоюється, варто їй тільки обійняти улюблену ляльку.

Можна було помиритися з ним, невелика справа. Каз міг сказати Джасперові, що знає, що той кришталево чистий, нагадати, що довіряє йому настільки, щоб обрати хлопця собі за секунданта в сутичці, котра могла закінчитися цієї ночі геть недобре. Натомість він сказав:

— Іди собі, Джаспере. У «Воронячому клубі» сьогодні на тебе чекає кредит. Можеш грати до ранку чи поки фортуна всміхатиметься тобі.

Джаспер насупився, але не зміг приховати жадібного блиску в очах.

— Знову хочеш підкупити когось?

— Так, я людина звички.

— Тобі пощастило, що я теж. — Джаспер трохи повагався й додав: — Ти не хочеш, щоб ми пішли з тобою? Гілзові головорізи розлютяться після всього, що сталося.

— Хай приходять, — кинув Каз і без зайвих слів пішов по Немстрат. — Якщо ти боїшся ходити Кеттердамом після настання темряви, краще одразу повісь собі на шию табличку «Здохляка», ляж на землю й чекай, поки тебе поб'ють.

Прямуючи до моста, Бреккер спиною відчував погляди Покидьків. Йому не потрібно було чути їхній шепіт, щоб здогадатися, про що вони говоритимуть. Люди хотіли випити з ним, почути від нього пояснення, як він дізнався, що великий Боллігер перейшов до Чорних Вістер, послухати його оповідь про вираз обличчя Гілза, коли той опускав пістоль. Але вони ніколи не почують цього від Каза, а якщо їм щось не подобається — можуть пошукати собі іншого товариства.

Не має значення, що про нього думатимуть, зате люди повернуться сьогодні до шинку з високо піднятою головою. Саме тому вони залишалися поруч із ним і були вірними, наскільки могли. Коли Каз офіційно увійшов до складу Покидьків, йому виповнилося дванадцять і банда була суцільним посміховиськом — купкою безпритульників, підтоптаних жебраків, що заробляли на життя грою в наперстки, і злидарів, котрі оселилися в напівзруйнованому будинку найгіршої частини Бочки. Але йому потрібна була не визначна банда, а лише та, котру він може зробити видатною, та, котра потребує його.

Тепер вони мали власну територію, власні ігрові зали, а напівзруйнований будинок перетворився на Рейку — сухе, тепле місце, де завжди можна було отримати гарячу їжу чи залягти в барліг, якщо тебе підстрелили. Зараз інші боялися Покидьків. І все це дав їм Каз. То чи мусив він на десерт ще запропонувати їм світську бесіду?

Джаспер згладить неприємну ситуацію. Кілька келихів усередину та кілька вдалих ставок повернуть стрільцеві доброзичливий настрій. Він умів смакувати образу так само, як лікер, і мав талант оповідати про Казові перемоги так, наче вони належали кожному.

Коли Каз дістався до одного з невеличких каналів, що мав допомогти йому перетнути П'яту гавань, то відчув — слава святим, — майже відчув надію. Може, йому варто перевіритися в медика? Чорні Вістрі кілька тижнів наступали йому на п'яти, а тепер він змусив їх викласти карти. Його нога не так уже й боліла, незважаючи на майже

зимову погоду. Біль ніколи не минав, але цієї ночі він перетворився на тупу пульсацію. Хлопець і досі роздумував, чи не були перемови частиною перевірки, яку влаштував йому Пер Гаскель. Цілком можливо, що стариган уважав себе генієм, котрий зробив Покидьків успішною бандою, особливо якщо хтось із його посіпак шепнув йому щось на вухо. Ця ідея не давала спокою, але Каз вирішив подумати про неї завтра. Зараз йому потрібно переконатися, що в гавані все відбувається за розкладом, а потім вирушити додому, до Рейки, і опинитися в обіймах довгоочікуваного сну.

Він знав, що Інеж скрадається за ним тінню. Вона пройшла разом із ним увесь шлях від Біржі, але Каз не гукав її. Коли дівчина буде готова й наважиться, сама вийде із затінку. Зазвичай йому подобалася тиша; чесно кажучи, він зашив би роти більшості людей, якби його воля. Але коли Інеж забагалася, вона робила так, що ти фізично відчував її мовчання, і це було по нервах.

Каз тримався весь час, поки йшов уздовж залізних билець Зензбриджа. На ґратках висіли шматки мотузок, зав'язані вигадливими вузлами, — це люди молилися за щасливе повернення моряків. Марновірна дурня! Нарешті він здався й сказав:

— Озвися вже, Маро.

Її голос долинув із темряви:

— Ти не відправив нікого на Бурстрат.

— А чому б я мав?

— Якщо Гілз не дістанеться туди вчасно...

— Ніхто не підпалював дев'ятнадцятий будинок.

— Я чула сирену...

— Щасливий збіг. Я надихаюся всім, чим можу.

— Ти *таки* блефував. Їй не загрожувала небезпека.

Каз не хотів відповідати й просто здвигнув плечима. Інеж завжди намагалася розгледіти в ньому хоча б краплю благопристойності. «Якщо всі навкруги мають тебе за потвору, тобі не потрібно гаяти час на всі ці потворні справи».

— Чому ти взагалі погодився на зустріч, якщо знав, що це підстава? — Вона була десь праворуч і пересувалася геть нечутно. Каз знав, що інші члени банди казали, що Інеж рухається, наче кішка, але він уважав, що коти уважно сиділи б біля її ніг і переймали знання.

— Я б назвав цю ніч удаєю, — відказав Каз. — А ти?

— Тебе ледь не вбили. І Джаспера теж.

— Гілз спустошив скарбниці Чорних Вістер, щоб намарне дати хабара. Ми виявили зрадника, поновили свої права на П'яту гавань, і я не маю жодної подряпини. Це була гарна ніч.

— Як давно ти знав про Великого Боллігера?

— Кілька тижнів. Тепер у нас бракує людей. О, до речі, вижени Роякке.

— Чому? Йому немає рівних за ігровим столом.

— Будь-який сопливець може впоратися з колодою карт. Роякке занадто квапиться й приховує від нас деякі виграші.

— Він гарно здає карти, і йому треба годувати сім'ю. Ти можеш попередити його — відтяти палець.

— Тоді він уже не здаватиме карти так гарно, чи не так?

Якщо помічали, що той, хто роздає карти, приховував якісь гроші, зароблені в ігрових залах, піт-бос відрізав йому мізинець. Це було одне з тих сміховинних покарань, що якимось чином прижилися в бандах. Шахрай мусив знову вчитися тасувати карти, а всі його майбутні наймачі знали, що його не можна випускати з очей. За столом такий пройдисвіт ставав незграбним і йому доводилося зосереджуватися на таких простих речах, як техніка роздавання карт, замість того щоб спостерігати за гравцями.

Каз не бачив у темряві обличчя Інеж, але відчував, що вона не схвалює цю ідею.

— Жадібність — твоє божество, Казе.

Він ледь не засміявся у відповідь.

— Ні, Інеж. Жадібність схиляє переді мною голову. Вона моя найвірніша служниця й найголовніший важіль впливу.

— А якому богові в такому разі служиш ти?

— Будь-якому, котрий запропонує мені гарну винагороду.

— Сумніваюся, що боги працюють таким чином.

— Сумніваюся, що мене це непокоїть.

Дівчина роздратовано зітхнула. Незважаючи на все, що їй довелося пережити, Інеж вірила, що про неї піклуються її сулійські святі. Каз знав це й любив покепкувати з неї. Йому хотілося б подивитися зараз на вираз її обличчя. Невеличка зморшка між чорними бровами завжди дарувала йому неабияке задоволення.

— Звідки ти знав, що я вчасно знешкоджу Ван Даля? — поцікавилася вона.

— Бо ти завжди все робиш вчасно.

— Ти мав би мене попередити.

— Мені здавалося, що твої святі високо оцінять цей виклик.

Якусь мить вона мовчала, а потім Каз почув голос звідкилясь іззаду:

— Люди кепкують із богів, поки не потребують їхньої допомоги, Казе.

Він не бачив, як вона зникла, тільки відчув відсутність дівчини.

Каз роздратовано струснув головою. Сказати, що він довіряв Інеж, було б перебільшенням, але собі він міг зізнатися, що звук покладатися на неї. Рішення викупити її зі «Звіринцю» було суто інтуїтивним і болісно вдарило по кишені Покидьків. Йому довелося довго вмовляти Пера Гаскеля, але Інеж виявилася найкращою Казовою інвестицією. Вона вміла залишатися непомітною, і це робило її найкращим у Бочці викрадачем таємниць. Але те, що вона могла раптово зникати, непокоїло Бреккера. Вона навіть не мала запаху. Усі люди пахли, і ці запахи розповідали історії — карболовий натяк на кінчиках жіночих пальців чи аромат дерев'яного диму у волоссі, мокра шерсть чоловічого костюма чи домішка пороху, що в'їлася в манжети. Але з Інеж усе було інакше. Якимось чином їй удалося навчитися невидимості. Вона була коштовним надбанням. То чому б їй просто не виконувати свою роботу, а не втомлювати його перепадами настрою?

Раптом Каз зрозумів, що більше не сам. Він зупинився та прислухався. Вирішив скоротити шлях, повернувши в провулок, що його перетинав каламутний канал. Тут не було ліхтарів, і перехожі рідко зазирали сюди — лише яскравий місяць і човники легенько хиталися на воді й билися об пристань. Він утратив пильність, дозволив своїй свідомості відволіктися.

На краю провулку з'явився темний чоловічий силует.

— У чому річ? — запитав Каз.

Тінь кинулася на нього. Каз змахнув ціпком. Він мав би влучити прямісінько в ногу нападникові, але натомість палиця розітнула порожнє повітря. Каз спіткнувся, заточився й втратив рівновагу, занадто сильно розмахнувшись.

Несподівано чоловік опинився перед хлопцем, а його кулак врізався в Бреккерову щелепу. Каз хитнув головою, намагаючись розігнати зірочки, що літали довкола, а потім розвернувся й замахнувся знову. Але там уже нікого не було. Важка голова ворона на вершечку Казового ціпка просвистіла в повітрі та врізалася в стіну.

Бреккер відчув, як хтось праворуч висмикнув ціпок із його рук. То що, нападник був не один?

І тут силует пройшов *крізь* стіну. Казів мозок ледь не скипів, намагаючись знайти пояснення тому, що він побачив, а щільний туман перетворювався на мантию, черевики й бліде обличчя.

«Привиди!» — подумав Каз. Дивний дитячий страх, але зараз у нього не було жодних сумнівів. Джорді нарешті прийшов, щоб помститися йому.

— *Час сплачувати борги, Казе. Не можна чогось отримувати, нічого не даючи.*

У Казовому мозку промайнула принизлива приглушена панічна хвиля. Фантом кинувся на хлопця, і той відчув гострий укол голки на шиї. *У привида був шприц?*

«Дурень», — подумав Каз і провалився в темряву.

* * *

Каз прокинувся від різкого аміачного смороду. Цілком отямившись, він відкинув голову назад.

Перед ним сидів старий чоловік, одягнений у форму університетського медика. У руці він тримав слоїк із нюхальною сіллю, котрим махав під хлопцевим носом. Запах був просто нестерпний.

— Відійди від мене, — прохрипів Каз.

Медик байдуже глянув на нього й заховав сіль до шкіряного мішечка. Каз поворушив пальцями — оце й усе, що він міг зробити.

Хтось прив'язав його до стільця, а руки зв'язав за спиною. Невідомо, що йому вкололи, але почувався Бреккер так, наче був напідпитку.

Медик відійшов убік, і Казові довелося двічі змигнути, щоб погляд став чіткішим, а мозок осягнув абсурдну розкіш інтер'єру. Хлопець очікував прокинутися в лігві Чорних Вістер чи якоїсь іншої банди. Але

це не була дешева показна пишність Бочки. Щоб так обставити сквот, потрібні були чималі грошки: тут були панелі з червоного дерева, прикрашені різьбою у вигляді пінливих хвиль і летючих риб, книжкові полиці, укриті візерунками вікна, і Казові навіть здалося, що тут висить оригінал Де Каппеля. Один із тих стриманих, виконаних маслом портретів, де біля дами з розгорнутою на колінах книжкою лежало ягня. Чоловік, що спостерігав за ним з-поза широченного стола, мав такий розкішний вигляд, що, напевно, був купцем. Але якщо це була його садиба, чому двері охороняли озброєні чатові з *міської варту*?

«Прокляття, — подумав Каз, — мене що, заарештували?» Якщо справді так, то на купця чекає великий сюрприз. Завдяки Інеж він назбирав інформації про кожного суддю, судового пристава й високопоставленого радника Керчу, тож вийде з камери ще до світанку. Щоправда, Каз не був у камері, його просто прикули до стільця. То що ж, у біса, відбувається?

Чоловікові було за сорок, він був сухорлявим, але вигляд мав шляхетний, хоча волосся вже помітно відступило від чола. Коли Каз стикнувся з ним очима, той відкашлявся й склав пальці дашком.

— Пане Бреккер, я сподіваюся, ви не надто кепсько почуваетесь.

— Заберіть від мене цього черв'яка. Зі мною все гаразд.

Купець кивнув медикові.

— Можете йти. Надішлете мені рахунок. І, звісно ж, я сподіваюся на вашу розсудливість щодо наших домовленостей.

Медик схопив свою валізу й покинув кімнату. Після цього купець підвівся й підняв стос паперів зі свого столу. Він був убраний у сюртук ідеального крою й камізельку — таку, яку носили всі купці Керчу: темну, досконалу, котра лише підкреслювала статки. Але кишеньковий годинник і затискач для краватки повідомили Казові все, що він хотів знати: золоту кришку годинника прикрашав важкий лавровий вінок, а затискач — масивний витончений рубін.

«За те що ти прикував мене до стільця, я повідриваю ці гігантські прикраси, а затискач устромлю просто у твою купецьку шию», — подумав Каз, але вголос мовив лише:

— Ван Ек.

Чоловік кивнув. Звичайно ж, він не вклонився. Купці не вклоняються мерзотникам із Бочки.

— Що ж, ви мене знаєте.

Каз знав символи й коштовності всіх купецьких родин Керчу. Ван Еків герб вінчав червоний лавровий лист. Не треба бути професором, щоб здогадатися, що до чого.

— Я знаю вас, — сказав хлопець. — Ви один із тих купців, що обстоюють очищення Бочки.

Ван Ек знову легенько кивнув:

— Я намагаюся допомогти людям знайти спосіб заробляти гроші чесно.

Каз засміявся:

— Яка різниця між азартними іграми у «Воронячому клубі» й спекуляціями під дахом Біржі?

— Першим займаються злодії, а другим — торговці.

— Коли людина втрачає гроші, вона навряд чи бачить різницю.

— Бочка — кубло, де множаться покидьки, вади й насилля.

— Скільки кораблів із тих, що вирушили з Кеттердама, не повернулися?

— Це не...

— Щоп'ятий, Ван Еку. Один із п'яти кораблів, що вирушають на пошуки кави, *юрди* й рулонів шовку, зникає в морських глибинах, розбивається об скелі, стає жертвою піратів. Один із п'яти екіпажів гине, тіла загиблих губляться в чужих водах, стають їжею для морських риб. Не будемо згадувати про насилля.

— Я не збираюся обговорювати питання етики зі шмаркачами з Бочки.

Каз і не сподівався на це. Він лише тягнув час, перевіряючи, наскільки туго затягнені кайданки навколо зап'ясть. Пробігся пальцями ланцюгом, наскільки це було можливо. Продовжував міркувати, куди це притягнув його Ван Ек. Хоча вони ніколи раніше не зустрічалися, Бреккер вивчив внутрішній і зовнішній план Ван Екового будинку. Де б вони не були, це точно не купцева садиба.

— Гадаю, я опинився тут не заради розв'язання філософських проблем, то в чому річ? — Із цього запитання зазвичай починалася будь-яка ділова зустріч. Це було партнерське привітання, а не благання в'язня.

— Я маю до вас пропозицію. Точніше, її має Рада.

Казові вдалося приховати своє здивування:

— Торговельна Рада завжди починає переговори з бійки?

— Сприймайте це як попередження. І демонстрацію сили.

Бреккер пригадав силует із провулка, те, як він з'являвся й зникав, наче привид. *Джорді*.

Подумки струснув себе: «Не Джорді, бовдуре. Зосередься». Їм пощастило схопити його, бо втратив пильність, упиваючись власною перемогою. Він отримав своє покарання й більше не припуститься такої помилки. *Це не пояснює появу фантома*. Каз відігнав цю думку.

— Яка з мене користь Торговельній Раді?

Ван Ек покопирсався в паперах, котрі тримав у руці.

— Уперше вас заарештували, коли вам було десять, — промовив він, звіряючись із документами.

— Хто ж не пам'ятає свій перший раз.

— Ще двічі того ж року, двічі в одинадцять. Вас схопили, коли *міська варта* зачищала ігровий зал. Тоді вам було чотирнадцять, але відтоді ви жодного разу не попадалися.

Це була щира правда. За три роки нікому не вдавалося його схопити.

— Я виправився, — промовив Каз, — знайшов чесну роботу й став працьовитим вірянном.

— Не хуліть Бога, — терпляче сказав Ван Ек, але в його очах зблиснув гнів.

«*Вірянин*», — зауважив подумки Каз, згадуючи все, що йому було відомо про Ван Ека: заможний, набожний удівець, нещодавно вдруге одружився з дівчиною, не надто старшою за Каза. І, звичайно ж, не варто забувати про таємницю Ван Екового сина.

Купець продовжував гортати аркуші.

— Ви працювали букмекером на боксерських боях за гроші, на кінних перегонах і заробляли на власних азартних іграх. Понад два роки були піт-босом у «Воронячому клубі». Ви наймолодший із тих, хто коли-небудь керував букмекерськими конторами й зміг подвоїти прибутки за цей час. Ви шантажист...

— Я торговець інформацією.

— Шахрай.

— Я створюю можливості.

— Звідник і вбивця.

— Я не торгую повіями й не вбиваю безпідставно.

— І які ж у вас причини?

— Такі самі, як у вас, купцю. Вигода.

— Як ви отримуєте інформацію, пане Бреккер?

— Називайте мене зломщиком.

— Мабуть, у вас талант.

— Жодних сумнівів. — Каз легенько відхилився назад. — Бачте, кожна людина — це сейф, схованка секретів і прагнень. Є ті, що вибирають шлях насильства, але я надаю перевагу благороднішому підходу — відповідний тиск у відповідний момент у правильному місці. Це делікатна річ.

— Ви завжди висловлюєтеся метафорами, пане Бреккер?

Каз посміхнувся:

— Це не метафора.

Він зіскочив зі стільця ще до того, як ланцюг упав на підлогу. Стрибнув до столу, схопив ніж для розпечатування листів однією рукою й сорочку Ван Ека другою. Тонка тканина зморщилася, коли він притиснув ніж до купцевого горла. У Каза паморочилося в голові, а ноги ледь не скрипіли після тривалого сидіння на стільці, але зі зброєю в руці світ здавався сонячнішим. Охоронці Ван Ека наставили на нього пістолі й мечі. Бреккер відчував, як калатає купцеве серце під вовняним костюмом.

— Гадаю, мені не варто витратити зайве повітря на погрози, — поцікавився Каз. — Підкажіть мені, як дістатися до дверей, чи я вистрибну у вікно разом із вашим хазяїном.

— Думаю, я маю дещо, що змінить вашу думку.

Каз злегка штурхнув його.

— Мене не цікавить, хто ти такий і який завбільшки твій рубін. Ніхто не має права висмикувати мене з моїх вулиць. І краще не намагатися укладати зі мною угоди, поки я в кайданах.

— Мікко, — погукав Ван Ек.

І це сталося знов. Хлопець пройшов крізь бібліотечну стіну. Він був блідий, наче мрець, убраний у вишитий блакитний піджак Плиноробів Гриші з червоно-золотою стрічкою на лацканах, що вказувала на його приналежність до маєтку Ван Ека. Але навіть Гриші не могли проходити крізь стіни.

«Наркотики, — подумав Каз, намагаючись не панікувати, — мене чимось накачали». Або це якась ілюзія, щось на кшталт того, що

показують у театрах Східної Клепки, як розрізана навпіл дівчина чи голуби, що вилітають із чайників.

— Що це, у біса, таке? — проревів він.

— Відпустіть мене, і я поясню.

— Ніщо не заважає тобі пояснювати з того місця, де ти стоїш.

Ван Ек важко видихнув.

— Те, що ви бачите, — ефект від *юрди парем*.

— *Юрда* — це лише стимулятор.

Маленькі висушені квіточки, що росли в Новозем'ї та які продавали в будь-якій крамниці Кеттердама. На початку свого перебування в лавах Покидьків Каз жував їх, щоб не заснути на варті. Після цього його зуби ще кілька днів були помаранчевими.

— Вона зовсім невинна, — промовив урешті.

— *Юрда парем* — дещо геть інакше і, точно кажу, не невинне.

— Тож ви накачали мене наркотиками.

— Не *вас*, пане Бреккер. Мікку.

Каз вдивився у хворобливу блідість обличчя Гриші. Він мав чорні кола під очима, а тендітна, тремтлива статура виказувала людину, котра часто забуває поїсти, проте їй байдуже.

— *Юрда парем* — кухня звичайної *юрди*, — вів далі Ван Ек. — Її роблять із тієї ж рослини. Ми не знаємо, як виготовляють наркотик, але Бо Юл-Баюр надіслав його зразок до Торговельної Ради Керчу.

— Він шуанець?

— Так. Він вирішив дезертирувати, тож надіслав нам зразок, щоб запевнити в щирості своїх заяв стосовно надзвичайного наркотичного ефекту. Прошу, пане Бреккер, це найнезручніше положення. Якщо хочете, я дам вам пістоль, і ми сядемо й обговоримо все більш цивілізовано.

— Пістоль і мій ціпок.

Ван Ек зробив знак одному з охоронців, котрий вийшов із кімнати й за мить повернувся з Казовою палицею. Хлопець навіть зрадив, що вартовий скористався дверима.

— Спочатку пістоль, — наказав він. — Повільно.

Охоронець витяг зброю з кобури й передав її руків'ям уперед Казові. Той схопив і звів пістоль одним швидким рухом, потім відпустив Ван Ека, кинув ніж на стіл і висмикнув палицю з рук

охоронця. Пістолет був кориснішим, але ціпок дарував Казові відчуття полегкості, яке хлопцеві навіть не хотілося оцінювати.

Ван Ек позадував на кілька кроків, збільшуючи дистанцію між собою й зарядженою зброєю. Здавалося, він не збирався сідати. Каз теж не планував цього робити, тому тримався ближче до вікна, щоб вистрибнути в разі небезпеки.

Купець глибоко вдихнув і спробував дати лад своєму костюму.

— Ваш ціпок — справжня зброя, пане Бреккер. Це подарунок Творця?

Так і було: Творець Гриші змайстрував цю палицю зі вставками свинцю. Вона ідеально підходила для того, щоб ламати кістки.

— Гадаю, це не ваша справа. Продовжуйте розповідь, Ван Еку.

Купець прокашлявся.

— Коли Бо Юл-Баюр надіслав зразок *юрди парем*, ми нагодували ним трьох Гришей, по одному з кожного ордену.

— Щасливі добровольці?

— Найманці, — зізнався Ван Ек. — Першими були Творець і Цілитель, яких найняв радник Уд. Мікка — Плинороб. Він належить мені. Ви бачили, на що він здатний після вживання наркотику.

Уд. Чому це ім'я здалося знайомим?

— Я не знаю, що бачив, — сказав Каз, глипнувши на Мікку. Погляд Гриші зосередився на Ван Екові, наче він чекав наступного наказу. Чи нової дози.

— Зазвичай Плинороби можуть контролювати течії, прикликати воду чи вологу з повітря або найближчого джерела. Вони керують потоками в нашій гавані. Але під впливом *юрди парем* Плинороби можуть змінювати власний стан із твердого на рідкий чи газоподібний і навпаки. Це саме вони можуть робити й з іншими предметами. Наприклад, зі стіною.

Каз відчув бажання не визнавати цього, але не міг інакше пояснити те, що тільки-но бачив.

— Як?

— Важко щось стверджувати. Вам відомо про підсилювачі, котрі носять деякі Гриші?

— Бачив, — відповів Каз. — Кістки тварин, зуби, луска. Я чув, що не так легко їх отримати.

— Дуже складно. Але вони лише додають Гришам сили. *Юрда парем* змінює їхні здібності.

— І?..

— Гриші маніпулюють матерією на найбільш фундаментальному рівні. Його називають Мала Наука. Під впливом *парем* ці маніпуляції пришвидшуються й стають точнішими. Теоретично *юрда парем* — це лише стимулятор на кшталт свого більш поширеного родича. Але вона, імовірно, робить відчуття Гришей гострішими й сильнішими. Вони можуть створювати спокуси з надзвичайною швидкістю. Те, що було неможливим, перестає бути таким.

— А як вона діє на таких нікчем, як ми з вами?

Схоже було, що Ван Ек трохи набурмосився від думки, що може мати щось спільне з Казом, але відповів:

— Для нас вона смертельна. Звичайна людина не може перенести навіть малої дози *парем*.

— Ви сказали, що нагодували трьох Гришей. На що здатні інші?

— Ось тут... — мовив купець і потягнувся до шухляди.

Каз звів пістоль:

— Спокійніше.

Перебільшено повільно Ван Ек засунув долоню до шухляди й дістав золотий зливок.

— Колись це був свинець.

— А я колись горів у пеклі!

Ван Ек знизав плечима.

— Я можу стверджувати лише те, що бачив. Творець узяв шматок свинцю до рук — і за мить ми отримали це.

— А як ви взагалі знаєте, що воно справжнє? — поцікавився Каз.

— Воно має таку саму температуру плавлення, як золото, таку саму вагу й ковкість. Якщо навіть воно не абсолютно ідентичне до золота, різниці ми поки що не виявили. Можете протестувати, якщо хочете.

Каз затиснув ціпок під пахвою й узяв із рук купця важкенький зливок. Поклав до кишені. Золото це чи майстерна підробка — за такий завбільшки шматок жовтого металу на вулицях Бочки можна вторгувати багато чого.

— Ви могли взяти його де завгодно, — зауважив Бреккер.

— Я збирався запросити Творця пана Уда сюди, щоб він показав Вам усе сам, але, на жаль, він недобре почувається.

Казів погляд ковзнув кволим обличчям і вологим лобом Мікки. Було очевидно, що за наркотик доводиться платити чималу ціну.

— Припустімо, усе це правда, а не дешевий фокус із монетками. Як це стосується мене?

— Можливо, ви чули, що Шу раптом сплатили свої борги Керчу несподіваним золотим потоком? Про вбивство торгового посла з Новозем'я? Про крадіжку документів із військової бази в Равці?

Так ось яка таємниця ховалася за вбивством посла у вбиральні. А золото, яке припливло сюди на трьох кораблях, імовірно, виготовив Творець. Каз нічого не чув про документи з Равки, проте все одно кивнув.

— Ми впевнені, що всі ці події — справа рук Гриші під керівництвом шуанського уряду та впливом *юрди парем*. — Купець пошкріб рукою підборіддя. — Пане Бреккер, я хотів би, щоб ви подумали кілька хвилин про те, що я вам оповідаю. Коли люди починають проходити крізь стіни, жодну фортецю чи схованку вже не можна вважати надійною. Люди можуть перетворювати свинець на золото чи будь-що інше, вони здатні змінити який завгодно матеріал, що існує у світі, — фінансові ринки поглине хаос. Світова економіка просто зникне.

— Звучить непогано. Чого ви хочете від мене, Ван Еку? Бажаєте, Щоб я вкрав вантаж? Формулу?

— Ні, я хочу, щоб ви вкрали людину.

— Викрасти Бо Юл-Баюра?

— Урятувати його. Місяць тому ми отримали від нього листа з проханням про надання притулку. Бо Юл-Баюр був занепокоєний планами уряду щодо *юрди парем*, і ми погодилися допомогти йому втекти. Уже було домовлено про зустріч, але в найвідповідальніший момент почалася перестрілка.

— Із шуанцями?

— Ні, з фієрданцями.

Каз насупився. Фієрданські шпигуни, мабуть, широко розкинули свої тенета в Шу Хані й у Керчі, якщо їм удалося так швидко дізнатися про наркотик і плани Бо Юл-Баюра.

— То відправте по нього котрогось зі своїх агентів.

— Дипломатична ситуація дещо делікатна. Дуже важливо, щоб наш уряд не могли пов'язати з Юл-Баюром жодним чином.

— Ви мусите розуміти, що, імовірно, він уже мертвий. Фієрданці ненавидять гришників. Навряд чи вони дозволять інформації про наркотик поширитися.

— Наші джерела кажуть, що він дуже навіть живий і чекає на слухання справи, — Ван Ек відкашлявся, — у Льодовому Дворі.

Кілька секунд Каз пильно дивився на купця, а потім пхикнув.

— Що ж, було дуже приємно знепритомніти й побувати у вас у полоні, Ван Еку. Не сумнівайтеся, коли настане час, я сповна відплачу вам за гостинність. А зараз накажіть одному зі своїх лакеїв провести мене до виходу.

— Ми готові запропонувати вам п'ять мільйонів *крюге*.

Бреккер заховав пістоль до кишені. Він більше не боявся за своє життя, лише обурювався, що цей пройдисвіт змарнував його час.

— Може, це здасться вам дивним, Ван Еку, але ми, каналльні щури, цінуємо своє життя так само, як ви своє.

— Десять мільйонів.

— Немає сенсу в зарплатні, яку я не отримаю живим. Де мій капелюх? Ваш Плинороб часом не залишив його в провулку?

— Двадцять.

Каз замовк. Він мав моторошне відчуття, що вирізьблені на стінах рибини прислухаються до їхньої розмови.

— Двадцять мільйонів *крюге*?

Ван Ек кивнув, хоча й вигляд у нього не був радісним.

— Я мушу переконати свою команду взятися за самогубну місію. Ідеться про великі гроші.

Не те щоб це було правдою. Незалежно від того, що він казав купцеві, у Бочці була ціла купа людей, чиє життя не мало сенсу.

— Двадцять мільйонів *крюге* навряд чи можна назвати дрібними грошима, — вибухнув купець.

— Ще нікому не вдавалося втекти з Льодового Двору.

— Тому ви й потрібні нам, пане Бреккер. Можливо, Бо Юл-Баюр уже мертвий або виказав усі свої секрети фієрданцям, але ми гадаємо, що маємо ще дрібку часу, перш ніж таємниця *юрди парем* просочиться назовні.

— Якщо шуанці мають формулу...

— Юл-Баюр присягався, що йому вдалося обдурити своїх начальників і зберегти деталі приготування в секреті. Ми сподіваємося, що вони працюють лише з тією обмеженою інформацією, котру він їм надав.

Жадібність вклоняється мені. Може, Каз був занадто самовпевненим щодо цього. Зараз жадібність працювала на Ван Ека. Важіль посунувся, подолавши Бреккерів спротив і поставивши його на місце.

Двадцять мільйонів *крюге*. Що ж це за робота така? Казові не було відомо нічого про шпигунство чи урядові лайки, але чому викрадення Бо Юл-Баюра з Льодового Двору має чимось відрізнятися від реквізування коштовностей із сейфа купця. «Найзахищенішого сейфа у світі», — нагадав собі хлопець. Йому знадобиться дуже особлива команда — група відчайдухів, які не злякаються реальної можливості не повернутися із цього завдання живими. І він не міг назбирати таких людей з-поміж Покидьків. У їхніх лавах не було талантів, необхідних для цієї роботи. А отже, Бреккерів доведеться бути ще обережнішим, ніж завжди.

Але, якщо вони впораються, навіть віддавши Перу Гаскелю його частку, Казові стане зелененьких, щоб змінити все, щоб нарешті здійснити свою мрію, котра не полишала його відтоді, коли він уперше виповз із холодної гавані, а бажання помсти випалювало в його грудях чорну діру. Нарешті він сплатить свій борг Джорді.

До того ж існують ще й інші переваги. Рада Керчу стане його боржником, не кажучи вже про те, що після цієї крадіжки його репутація злетить до небес. Просочитися крізь непроникні стіни Льодового Двору й викрасти приз просто з-під носа фієрданської шляхти й військових сил? Маючи такий досвід за плечима й цілісіньку купу зелененьких у руках, він більше не муситиме працювати на Пера Гаскеля. Розпочне власну справу.

Але щось було не так.

— Чому я? Чому Покидьки? Існують банди, досвідченіші за нашу.

Мікка закашлявся, і Каз помітив кров на його рукаві.

— Сядь, — увічливо запропонував Ван Ек, допомагаючи Міцці влаштуватися на стільці й запропонувавши Гриші свій носовичок. Потім зробив знак охоронцеві: — Принеси трохи води.

— Тож, — нетерпляче мовив Каз.

— Скільки вам років, пане Бреккер?

— Сімнадцять.

— Вас не заарештовували, відколи вам виповнилося чотирнадцять, проте, наскільки мені відомо, ви не стали чеснішим, аніж тоді, коли були хлопчиком. Отже, можу лише припустити, що ви маєте саме ті якості, що мені потрібні: *ви не дастесь їм до рук*. — Ван Ек легенько посміхнувся. — Але вирішальною стала історія з моїм Де Каппелем.

— Не знаю, про що йдеться.

— Півроку тому картина Де Каппеля вартістю сто тисяч *крюге* зникла з мого будинку.

— Оце так втрата.

— Так і було, тим паче, що я був певен, що до моїх галерей неможливо проникнути, а замки на дверях найнадійніші.

— Здається, я щось про це читав.

— Так, — зітхнув Ван Ек. — Гонор — небезпечна штука. Мені хотілося похвалитися своїм набутком і всіма зусиллями, яких я доклав заради нього. І от, незважаючи на всю охорону, собацюр, сигналізацію та найвідданіших на весь Кеттердам служників, моя картина зникла.

— Співчуваю.

— Чекаю, поки вона з'явиться десь на світових ринках.

— Може, ваш злодій працював на замовлення покупця.

— Звичайно, існує й така можливість. Але щось мені підказує, що він узявся за цю справу з іншої причини.

— Наприклад?

— Щоб довести, що він зможе.

— Як на мене, безглуздий ризик.

— Так, хто знає, якими мотивами керуються злодії?

— Точно.

— Зважаючи на все, що мені відомо про Льодовий Двір, саме того, хто вкрав мого Де Каппеля, і варто запросити для виконання цього завдання.

— То вам краще найняти його. Чи її.

— Свята правда. Але я мушу вдовольнитися вами.

Крамар кілька секунд пильно вдивлявся в обличчя Каза, наче намагався побачити там зізнання, а тоді нарешті запитав:

— То ми домовилися?

— Не так швидко. А що сталося з Цілителем?

Ван Ек розгубився:

— З ким?

— Ви сказали, що перевіряли наркотик на Гриші з кожного ордену.

Мікка — Плинороб, він ваш Етерець. Творець, котрий підробив те золото, — Матерець. А де ж Корпуснієць? Цілитель?

Ван Ек злегка скривився, але все ж таки сказав:

— Чи не складете мені компанію, пане Бреккер?

Обережно, не зводячи очей із Мікки й вартових, Каз рушив за Ван Еком до дверей із бібліотеки й далі коридором. Будинок аж сочився купцевими статками: на стінах панелі з темного дерева, чорно-білі кахлі на підлозі, усе свідчило про вишуканий смак, усе було ідеально стриманим і напевне належало до витворів найкращих майстрів, котрі досконало володіли своїм ремеслом. Проте садиба справляла неприємне враження кладовища: кімнати спорожнілі, штори запнуті, меблі вкриті білими простирадлами. Кожна затінена кімната, яку вони минали, здавалася якимось забутим морським пейзажем, тут і там поцяткованим айсбергами.

Уд. Хлопець раптом згадав, де чув це ім'я. Минулого тижня в садибі радника на Гельдстрат сталася якась неприємна подія. Ціле обійстя оточила юрба охоронців *міської варті*. Каз чув плітки про спалах епідемії вогняної віспи, але навіть Інеж не вдалося з'ясувати більше.

— Це будинок радника Уда, — мовив Каз, відчуваючи, як шкірою побігли сироти. Він аж ніяк не хотів підчепити якусь чуму, але купець і його вартові не мали надто занепокоєного вигляду. — Я думав, його закрили на карантин.

— Те, що тут сталося, нам не загрожує. І якщо ви, пане Бреккер, виконаєте свою роботу, ніколи не загрожуватиме.

Ван Ек провів Каза до дверей, і вони вийшли в охайно підстрижений садок, сповнений ароматом ранніх крокусів. Цей запах ледь не відправив хлопця в нокаут. Згадка про Джорді була занадто свіжою, і на хвилю Бреккер опинився не в саду заможного купця біля каналу, а на весняному моріжку, де він стояв навколішки, підставляючи жаркому сонцю щоки, а голос брата кликав його додому.

Каз струснув головою. «Мені потрібно або випити філіжанку найтемнішої та найміцнішої кави, яку лише можна знайти, — подумав

він, — або щоб хтось насправді відправив мене в нокаут потужним ударом у щелепу».

Ван Ек прямував до елінгу, що стояв на березі каналу. Крізь його зачинені вікна соталося світло й утворювало візерунки на садовій доріжці. На варті стояв один-єдиний міський охоронець, але Ван Ек дістав зі своєї кишені ключ і повернув його у важкій колодці. З приміщення вирвався гнітючий сморід людських випорожнень, і Каз затулив обличчя рукавом. Ось тобі й весняні крокуси.

Два скляні ліхтарі на стіні освітлювали кімнату. Обличчям до гігантської залізної скрині стояло кілька охоронців, а підлога під їхніми ногами була встелена битим склом. Деякі з чоловіків були вбрані в багряну форму *міської варту*, а решта — у блідо-зелені лівреї Удового будинку. Крізь те, що, як збагнув Каз, було вікном для спостережень, виднівся ще один вартовий, котрий стояв біля порожнього столу й двох перекинутих стільців. Як і всі інші, він стояв, розслаблено звисивши руки, із порожнім обличчям і тупився в нікуди. Купець підрегулював гасову лампу, і Каз побачив на підлозі тіло в багряній формі, очі в чоловіка були заплющені.

Ван Ек зітхнув і нахилився, щоб перевернути тіло.

— Ми втратили ще одного, — повідомив він.

Це був молодий хлопчина, над його верхньою губою лише почали пробиватися вусики.

Купець віддав наказ охоронцеві, що впустив їх усередину, і за допомогою одного із членів Ван Екового кортежу той підняв тіло й виніс його з приміщення. Інші вартові не реагували, надалі вдивляючись удалечінь.

Каз упізнав одного з них — то був Генрік Далман, капітан *міської варту*.

— Далмане, — із сумнівом прошепотів хлопець, але чоловік не відповідав. Каз помахав рукою перед його обличчям, потім добряче клацнув по вуху. Нічого, крім повільного байдужого змигування. Хлопець витягнув пістолет і скерував його просто межі очі капітанові. Звів гачок. Капітан не відхилився, не відреагував, його зіниці не розширилися.

— Живий мрець, — сказав Ван Ек. — Стріляй. Винеси мізки з його голови. Він не протестуватиме, а іншим узагалі байдуже.

Каз похолов до самих кісток і опустив зброю.

— Що це? Що з ними сталося?

— Гриша була Корпуснійкою й найнялася в масток радника Уда. Він уважав, що, оскільки вона Цілителька, а не Серцетлумачниця, безпечніше буде випробувати *парем* на ній.

Ця думка здавалася слухною. Каз бачив, як працюють Серцетлумачники. Вони можуть, навіть жодного разу не торкнувшись тебе пальцем, зруйнувати твої клітини, розірвати серце просто в грудях, украсти повітря з твоїх легень чи вповільнити пульс настільки, що ти впадеш у кому. Якщо хоча б частина Ван Екових оповідок була правдою, думка про те, що один із них може вчинити під дією *парем*, зводила з розуму. Тож крамарі вирішили натомість випробувати наркотик на Цілителі. Але раптом ситуація вийшла з-під контролю.

— Ви дали їй наркотик і вона вбила свого хазяїна?

— Не зовсім, — відкашлявшись, відповів Ван Ек. — Вони тримали її в цій камері спостережень. За кілька секунд після прийому *парем* вона заволоділа свідомістю вартового, котрий був усередині...

— Як?

— Ми достоту не знаємо. Але до яких би методів Цілителька не вдавалася, це дозволило їй опанувати свідомість і цих вартових.

— Це неможливо.

— Правда? Мозок — усього-на-всього орган, скупчення клітин та імпульсів. Чому б Гриші під дією *юрди парем* не поманіпулювати цими імпульсами?

Мабуть, недовіра була написана в Каза на обличчі.

— Подивіться на цих людей, — вів далі Ван Ек. — Вона сказала їм чекати. Саме це вони й роблять — *лише* це й роблять відтоді.

Каз придивився до мовчазної групи чоловіків ретельніше. Їхні очі не були порожніми чи мертвими, а тіла не розслабилися цілком. Вони *очікували*. Хлопець спробував придушити пропасницю. Він уже бачив моторошні речі, надзвичайні речі, але нічого схожого на те, свідком чого йому довелося стати цієї ночі.

— Що сталося з Удом?

— Вона дала йому команду відчинити двері, а коли він послухався, наказала крамареві відтяти власний палець. Ми знаємо, як усе сталося, лише тому, що служка з кухні був тут і все бачив. Гриша залишила хлопця неушкодженим, але він стверджує, що поки радник відрізав собі пальця, усмішка не зникала з Удового обличчя.

Казові не подобалося розуміння того, що якась Гриша може перемішати всі думки в його голові. Але хлопець не здивувався б, якби дізнався, що Уд заслуговував на те, що з ним сталося. Під час Равканської громадянської війни чимало гришників утекло з фронтів і заплатило за те, щоб дістатися Керчу, працюючи найманцями й не розуміючи, що насправді вони продалися в рабство.

— Крамар помер?

— Радник Уд утратив чимало крові, але він у такому самому стані, як ці чоловіки. Його разом із родиною та служниками перевезли за місто.

— А Цілителька-Гриша повернулася до Равки? — поцікавився Каз.

Ван Ек махнув на моторошну повітку для човнів і зачинив двері.

— Мабуть, вона намагалася, — оповідав купець, поки вони поверталися тим самим шляхом через сад до будинку. — Нам відомо, що дівчина винайняла невеличке судно, і неважко здогадатися, що вона прямувала до Равки, але ми знайшли її тіло. Хвилі викинули його на берег два дні тому неподалік від Третьої гавані. Імовірно, вона потонула, намагаючись повернутися до міста.

— Для чого їй повертатися?

— За новою дозою *юрди парем*.

Каз подумав про неприємний блиск Міккиних очей і його воскову шкіру.

— Вона спричиняє залежність?

— З першої ж дози. Коли дія порошку закінчується, Гриша почувається слабким та спустошеним і хоче ще. Це швидко виснажує.

Слова «дуже швидко виснажує», здається, були применшенням. Рада Потоків контролює входи до кеттердамських гаваней. Якщо одурманена Цілителька намагалася повернутися до міста вночі на маленькому човнику, вона мала не так уже й багато шансів у протистоянні з течією. Каз знову пригадав кощаве Міккине обличчя й те, як звисав із тіла одяг. Це зробив із ним наркотик. Хлоп щойно закинувся добрячою дозою *юрди парем*, але вже хотів іще, хоча мав такий вигляд, наче просто зараз перекинеться. Як довго можуть Гриші так протриматися? Цікаве запитання, але зараз воно не мало жодного значення. Вони прибули до головних воріт. Час укладати угоду.

— Тридцять мільйонів *крюге*, — запропонував Каз.

— Ішлося про двадцять! — вибухнув Ван Ек.

— *Ви* казали «двадцять». І сліпому видно, що Рада у відчаї. — Хлопець озирнувся в напрямку елінгу, де цілий натовп чоловіків просто чекав на свою смерть. — А тепер я навіть зрозумів чому.

— У Раді відірвуть мені голову.

— Навпаки, вони співатимуть вам дифірамби, коли Бо Юл-Баюр неушкодженим дістанеться до вашої схованки, хай би де вона була.

— У Новозем'ї.

Каз стенив плечима:

— Мені байдуже, хоч у чайник її запхайте.

Погляд Ван Ека застиг на хлопцеві.

— Ви бачили, на що здатен цей наркотик. Можу вас запевнити, це лише початок. Якщо *юрда парем* вийде в широкий світ, війни не уникнути. Наші торговельні шляхи знищать, і ринки луснуть, як мильна бульбашка. Керч не переживе цього. Ви наша остання надія, пане Бреккер. Якщо ви схибите, відпокутує цілий світ.

— Насправді все набагато гірше, Ван Еку: якщо я схиблю, то не отримаю винагороди.

Вираз огиди на обличчі купця був гідний пензля самого Де Каппеля.

— Не набирайте такого розчарованого вигляду. Лише подумайте, яким нікчемним ви почувалися б, якби в каналного щура раптом виявилось почуття патріотизму. Вам навіть довелося б розкотити свою губу й ставитися до мене із чимось схожим на повагу.

— Дякую, що позбавили мене цього дискомфорту, — презирливо відповів Ван Ек. Відчинивши двері, трохи помовчав і додав: — Насправді цікаво, що могло б вирости з хлопчика з такими здібностями, як у вас, за інших обставин.

«Запитай у Джорді», — подумав Каз із гірким розпачем і стенив плечима:

— Крав би для багатших дармоїдів. Тридцять мільйонів *крюге*.

Ван Ек кивнув:

— Тридцять. Угода є угода.

— Угода є угода, — відповів Каз і потиснув купцеві руку.

Коли ніжна наманікюрена рука Ван Ека торкнулася затягнутих у шкіру пальців, купцеві очі звузилися.

— Чому ви носите рукавички, пане Бреккер?

Каз вигнув брову.

— Думаю, плітки не оминули вас.

— І кожна була неймовірніша за попередню.

Каз також чув їх. На руках Бреккера була кров. Бреккеріві руки вкриті рубцями. У нього клішні замість пальців, бо він демон, а не людина. Казів дотик обпікав, наче сірка: торкнешся випадково його шкіри — і твоя плоть ізсохнеться й помре.

— Виберіть будь-яку, — сказав Каз, зникаючи в темряві. Подумки він уже повернувся до тридцяти мільйонів *крюге* й команди, котра допоможе йому здобути їх. — У всіх них є трохи правди.

Інеж точно відчула, коли Каз увійшов до Рейки. Його присутність відлунювала в кожній тісній кімнатці, у кожному покрученому коридорчику, і кожен громило, кожен злодій, шулер, шахрай і закликало виринути з глибокого сну. Улюблений заступник Пера Гаскеля повернувся додому.

Рейка не була чимсь особливим, просто ще один будинок у найгіршій частині Бочки — три поверхи щільно притискалися один до одного, а прикрашало все це неподобство горище зі шпилястим дахом. Більшість будинків цієї частини міста не мали фундаментів, були зведені на болотистих землях між випадково прокладеними каналами. Вони тулилися один до одного, наче захмелілі друзі в шинку, що задрімали, обійнявшись під несподіваними кутами. Інеж навідувалася ледь не в кожен із них, виконуючи завдання Покидьків, і всередині вони виявлялися анітрохи не кращими, ніж зовні. Споруди були холодними й вогкими, шматки тиньку падали зі стін, а крізь дірки у вікнах до кімнат потрапляв сніг чи дощ. Але Каз витратив власні заощадження, щоб укріпити Рейку й утеплити її стіни. Усередині було гидко, похмуро й велелюдно, але завжди сухо.

Кімната Інеж розташовувалася на третьому поверсі — вузька скибочка простору, де ледве вдалося поставити розкладачку та скриню,

зате з вікна розгортався чудовий краєвид на гостроверхі дахи й плутанину коминів Бочки. Коли надлітав вітер і розвіював вугільний дим, що висів над містом, їй навіть удавалося розгледіти блакитну кишеньку гавані.

Хоча до світанку залишалося ще кілька годин, життя в Рейці вирувало. По-справжньому тихо тут ставало лише на кілька пізніх пообідніх годин, а сьогодні все навколо гуло від новин про викриття на Біржі, долю Великого Боллігера, а тепер іще й звільнення бідолашного Роякке.

Поговоривши з Казом, Інеж вирушила прямісінько до «Воронячого клубу» на пошуки круп'є. Він працював за столом, роздаючи карти для гри «Ожина на трьох» Джасперові й двом равканським туристам. Коли Роякке завершив, дівчина запропонувала побалакати в одній із приватних ігрових кімнат, аби в чоловіка не виникло відчуття, наче його звільнили на очах у цілого світу, але він відмовився.

— Це не чесно, — завив Роякке, коли Інеж передала йому Казів наказ. — Я нікого не дурих.

— Владнай це з Казом, — тихо відповіла Інеж.

— І стули пельку, — додав Джаспер, озираючись на туристів і моряків, що сиділи за сусідніми столами. Бійки були звичною справою для Бочки, але не в стінах «Воронячого клубу». Якщо в когось були скарги, він вирішував усе ззовні, щоб не дай бог не перервати священний процес видурювання грошей у простаків.

— Де Бреккер? — рикнув Роякке.

— Не знаю.

— Ти завжди знаєш усе про всіх, — презирливо посміхнувся чоловік, нахилиючись до дівчини й дихаючи їй в обличчя пивним перегаром і цибулею. — Хіба не за це Нечисторукий платить тобі?

— Я не знаю ані де він, ані коли повернеться. Але я *впевнена*, що тобі краще зникнути, коли він з'явиться тут.

— Дай мені мій чек. Я ще не отримав платні за минулу зміну.

— Бреккер нічого тобі не винен.

— Він навіть не може подивитися мені у вічі, як справжній чоловік? Виряджає замість себе миршаву дівку! А раптом я просто виб'ю з тебе кілька монет? — Він простягнув руку, щоб схопити її за комір сорочки, але Інеж із легкістю відхилилася. Роякке потягнувся знову.

Краєм ока дівчина побачила, що Джаспер підводиться зі стільця, але махнула йому, щоб не переймався, і просунула пальці до кастета, котрий ховала в правій кишені штанів. Роякке дістав швидкий удар у ліву щоку.

Чоловікові руки злетіли до обличчя.

— Гей, — сказав він, — я тебе не чіпав. Це були лише балачки.

Люди почали звертати на них увагу, тоді Інеж ударила знову. Вона мала деякі переваги, що дозволяли не зважати на закони клубу. Коли Каз привів її до Рейки, він попередив, що не матиме часу охороняти її, тож нехай піклується про себе сама, от вона й послухалася. Найпростіше було піти геть, коли місцеві починали зазивати її чи присуватися ближче, сподіваючись на обійми, але якби Інеж так вчинила, незабаром вони б уже задирали їй блузку чи притискали до стіни. Тож їм не миналися ані образи, ані масні погляди: Інеж завжди була першою й була сильно. Іноді вона навіть діставала ніж. Це стомлювало, але в Керчі не було нічого святого, окрім торгівлі, і дівчині доводилося вдаватися до всього, щоб для того, хто захоче скривдити її, ризик був вищим за винагороду.

Роякке торкнувся пальцями огидного синця, що набрякав у нього на обличчі. Він мав здивований і трохи ображений вигляд.

— Я гадав, ми друзі, — запротестував він.

От і настала найсумніша частина. Інеж *подобався* Роякке. Але зараз він був просто задиркуватим чоловіком, що хоче здаватися кремезнішим, ніж є насправді.

— Роякке, — мовила дівчина, — я бачила, як ти працюєш із колодою карт. Ти знайдеш роботу в лігві будь-якої банди. Іди додому й радій, що Каз не наказав спустити з тебе шкуру за борги. Гаразд?

Він мовчки пішов, трохи підтягуючи ногу й потираючи щоку, наче приголомшений малюк. До дівчини неквапливо підійшов Джаспер.

— А знаєш, його правда. Каз не має відправляти тебе виконувати брудну роботу.

— Тут уся робота брудна.

— І ми виконуємо її, — погодився він, зітхаючи.

— Ти виглядаєш утомленим. Поспиш хоч трохи?

Джаспер лише підморгнув:

— Про який сон може йтися, коли карти аж палають. Залишайся й пограй трохи. Каз дасть тобі аванс.

— Ти серйозно, Джаспере? — здивувалася вона, підіймаючи каптур. — Якщо мені заманеться подивитися, як чоловіки риють собі ями, я прогуляюся до цвинтаря.

— Нумо, Інеж, — погукав Джаспер услід, коли вона вже виходила крізь двостулкові двері на вулицю. — Ти приносиш удачу.

«Любі святі, — подумала дівчина, — якщо він вірить у це, то, мабуть, уже цілком впав у відчай».

Її везіння залишилося десь позаду, у сулійському таборі на берегах Західної Равки. І вона сумнівалася, що колись натрапить на нього знову.

Зараз Інеж вийшла зі своєї крихітної кімнатки в Рейці та бильцями з'їхала донизу. Тут не було причин приховувати свою присутність, але тиша перетворилася на звичку, а сходи пищали, як миші, коли злягаються. Доїхавши до другого поверху й помітивши натовп, дівчина пригальмувала.

Каз був відсутній довше, ніж усі очікували, тож, коли хлопець увійшов до затіненого передпокою, його оточили люди, котрі хотіли привітати Бреккера з перемогою над Гілзом і поцікавитися, чи немає новин про Чорні Вістрі.

— Ширяться чутки, що Гілз уже збирає зграю, щоб напасти на нас, — повідомила Аніка.

— Хай збирає! — прогуркотів Дірікс. — На руків'ї моєї сокири вже вирізане його ім'я.

— Гілз на якийсь час затихне, — сказав Каз, минаючи коридор. — Він не має стільки людей, щоб зійтися з нами на вулицях, до того ж його скарбниця спустошена й найняти когось теж не вдасться. А вам хіба не час до «Воронячого клубу»?

Зведеної брови було достатньо, щоб Аніка рвучко попрямувала геть, та й Дірікс наступав їй на п'яти. Інші почали вітати Каза й погрожувати Чорним Вістріям. Ніхто не намілювався зайти так далеко, щоб поплескати Бреккера по спині, — це був прямий шлях до втраченої руки.

Інеж знала, що Каз зайде на розмову до Пера Гаскеля, тож, замість того щоб поїхати бильцями на перший поверх, рушила коридором. Тут був прикомірок, забитий усіляким непотребом: старими стільцями зі зламаними спинками чи заляпаними фарбою шматками брезенту. Інеж посунула вбік відро з мийними засобами, котре сама туди й поставила, бо точно знала, що жоден із мешканців Рейки не торкнеться його. Крізь

ґратки під ним відкривався чудовий вид на кабінет Пера Гаскеля. Вона почувалася трохи винною, що підслуховує Казові розмови, але, зрештою, це він зробив із неї шпигуна. Не можна тренувати сокола, а потім забороняти йому полювати.

Крізь ґрати долинув Казів стук у двері й привітання.

— Повернувся й досі живий? — поцікавився стариган. Дівчина бачила, що він сидить у своєму улюбленому кріслі, крутячи в руках модель кораблика, на котру витрачав більшість свого часу цілий рік. Неподалік, як завжди, стояв кухоль із пивом.

— У нас більше не виникатиме проблем із П'ятою гаванню.

Гаскель буркнув щось і знову повернувся до свого корабля.

— Зачини двері.

Інеж почула грюкіт, і звуки з коридору стихли. Тепер вона бачила Казову потилицю. Його темне волосся волого блищало: либонь, пішов дощ.

— Ти мав отримати від мене дозвіл, перш ніж розбиратися з Боллігером, — сказав Гаскель.

— Якби я розповів тобі, могли б виникнути плітки...

— Ти гадаєш, я дозволив би цьому статися?

Казові плечі напружилися.

— Це місце анітрохи не відрізняється від решти Кеттердама. Тут усе просочується. — Інеж могла закластися, що цієї миті він перевів погляд на вентиляційний отвір.

— Мені це не подобається, хлопче. Великий Боллігер був *моїм* солдатом, а не твоїм.

— Звичайно, — погодився Каз, але вони обидва знали, що це брехня. Гаскелеві Покидьки були зграєю колишніх вартових, шахраїв і наволочі з минулого. Боллігер був із Казової команди — свіжа кров, молодий і безстрашний. Може, занадто безстрашний.

— Ти розумний, Брекере, але тобі треба навчитися терплячості.

— Так, сер.

Стариган засміявся з якимось гавкучим звуком:

— «Так, сер. Ні, сер», — передражнив він. — Я знаю, ти щось замислив, якщо починаєш поводитися ввічливо. То що ж у тебе на думці?

— Робота, — відповів Каз. — Можливо, мені доведеться зникнути на якийсь час.

— Великі гроші?

— Дуже.

— А ризики?

— І ризики теж. Але ти отримаєш двадцять відсотків.

— Ти не можеш смикатися без мого дозволу, зрозуміло?

Каз вимушено кивнув, бо Пер Гаскель відкинувся в кріслі й сьорбнув пива.

— Ми розбагатіємо?

— Перетворимося на святих у золотих коронах.

Старий фиркнув:

— Як хочеш, аби мені не довелося жити, як вони.

— Я поговорю з Пімом, — сказав Каз. — Він може наглянути за всім, поки мене не буде.

Інеж спохмурніла. Куди це Каз зібрався? Їй він не казав про жодну велику роботу. *І чому Пім?* Від цієї думки їй стало трохи ніяково. Вона уявила, як сказав би тато: «Так прагнеш стати Королевою Злодюг, Інеж?» Робити свою роботу й робити її добре — це одне. А коли з'являються амбіції щодо цієї роботи — це геть інше. Вона не хотіла постійно залишатися з Покидьками. Прагнула лише сплатити свої борги й назавжди попрощатися з Кеттердамом. То яке має значення, якщо Каз поставить Піма за старшого, коли її вже тут не буде? «Тому що я розумніша за Піма. Тому що Каз довіряє мені більше». Але, мабуть, він не міг довірити команду такому дівчиську, як вона: їй навіть не було сімнадцяти, а ще два роки тому вона працювала в будинку розпусти. Вона носила довгі рукави, а футляр ножа майже цілком затуляв шрам на тому місці, де колись було татуювання «Звіринцю», та все одно всі про нього знали.

Каз вийшов із Гаскелевої кімнати, а Інеж покинула свою схованку, щоб перестріти його на сходах.

— Роякке? — запитав він, оминувши її та прямуючи на третій поверх.

— Пішов, — відповіла вона, рушивши за хлопцем.

— Довелося помарудитися з ним?

— Я впоралася.

— Я не про це питаю.

— Він розлютився. Може так статися, що він ще повернеться й виникнуть проблеми.

— Їх ніколи не бракує, — мовив Каз, коли вони дійшли до горішнього поверху. У кімнатах на горищі він облаштував собі спальню й кабінет. Вона знала, що його хворій нозі не так просто було ходити туди-сюди сходами, але Каз хотів мати цілий поверх у своєму розпорядженні.

Він увійшов до кабінету і, не дивлячись на неї, кинув через плече:
— Зачини двері.

Майже ціле приміщення займав саморобний стіл — старі двері зі складу, встановлені на ящики від фруктів. Він був ущент заставлений стосами паперів. Дехто з піт-босів почав користуватися додавальними машинами — штуками, що склалися з латунних кнопок і шпульок із папером, проте Каз вів бухгалтерію «Воронячого клубу» в голові. Книги з розрахунками він теж мав, але лише заради старигана або для того, щоб було куди ткнути пальцем, коли ловив когось на махінаціях чи шукав нових інвесторів.

Це була одна з найбільших змін, яку подарував банді Каз. Він дав звичайним торговцям і законним бізнесменам можливість придбати частку «Воронячого клубу». Спочатку вони були налаштовані скептично, переконані, що це чергове шахрайство, але йому вдалося залучити їх до справи мізерними ставками й зібрати достатньо грошей, щоб купити напівзруйнований старий будинок, дати йому лад і заснувати клуб. Ті перші інвестори отримали чималі прибутки. Принаймні так казали. Інеж ніколи не знала, які оповідки про Каза були правдивими, а які — чутками, котрі він сам розпускав для своєї ж вигоди. Вона знала лише, що теоретично він міг обдурити якогось бідного чесного крамаря й видурити всі його зароблені за ціле життя статки, щоб відкрити «Воронячий клуб».

— Я маю для тебе роботу, — сказав Каз, роздивляючись цифри за попередній день. Він кидав на сторінку швидкий погляд, і та відкладалася в його пам'яті. — Як ти ставишся до мільйона *крюге*?

— Такі гроші — не дар, а прокляття.

— Моя маленька сулійська ідеалістка. Усе, що тобі потрібно, — повний живіт і відкриті шляхи? — поцікавився він, не приховуючи знущання.

— І легке серце, Казе. — Це було непросто.

Тепер він засміявся просто їй у вічі та пішов до дверей своєї невеличкої спальні.

— Не сподівайся на це. Я радше візьму готівкою. То тобі потрібні гроші чи ні?

— Ти не з тих, хто роздає подарунки. То що за робота?

— Неможлива місія, котра майже точно закінчиться смертельно, шансів обмаль, але якщо ми впораємося... — Він зробив паузу, піднісши пальці до гудзиків свого жилета, і мав відсторонений, майже замріяний вигляд. Нечасто в його скрипучому голосі можна було почути таке захоплення.

— А ми впораємося? — поцікавилася Інеж.

Каз посміхнувся, і його посмішка була несподіваною та різкою, наче гуркіт грому. Очі стали майже чорними, кольору гіркої кави.

— Ми будемо королями й королевами, Інеж. Королями й королевами.

— Гм-м-м... — протягла вона непевно, удаючи, що перевіряє один зі своїх ножів, вирішивши проігнорувати посмішку. Каз не був легковажним хлопчиком, що всміхається й будує разом із нею плани. Він був небезпечним гравцем, котрий завжди підлаштовував усіх під себе.

«Завжди», — суворо нагадала собі дівчина.

Інеж відводила очі, збираючи папери в стоси, поки Каз знімав жилет і сорочку. Вона сама не розуміла, радіє чи ображається, що він не звертає на неї уваги.

— Як довго нас тут не буде? — урешті запитала дівчина, кидаючи швидкий погляд крізь відчинені двері. Каз увесь був схожий на жмут м'язів і рубців, але мав лише два татуювання — покидькового ворона з кубком на передпліччі й чорну літеру R трохи вище, на біцепсі. Вона ніколи не питала, що це означає.

Інеж звернула увагу на хлопцеві руки, коли він зняв рукавички й занурив ганчірку у воду. Він ніколи не знімав рукавички за межами цієї кімнати, і, наскільки їй було відомо, ніхто, крім неї, цього не бачив. Хай би яку ваду він приховував, Інеж не помітила жодного її сліду, лише тонкі пальці зломщика і яскраву тінь рубця, що залишився від якоїсь із давніх вуличних бійок.

— Кілька тижнів, можливо, місяць, — відповів Бреккер, проводячи вологою ганчіркою по руках і карбованих грудях; цівки води стікали його тілом.

«Заради святих», — подумала Інеж, відчуючи, як спалахують щоки. У «Звіринці» вона втратила майже всю скромність, але насправді є ж якісь межі. Що сказав би Каз, якби вона раптом роздяглася й почала митися в нього на очах? «Мабуть, сказав би не захляпати стіл», — майнула сердита думка.

— Місяць? — перепитала. — Ти впевнений, що можеш зникнути, коли Чорні Вістря так прагнуть помсти?

— Це виправданий ризик. До речі, поклич до мене Джаспера й Маззена. Я хочу бачити їх ще до світанку. І мені потрібно, щоб завтра вночі Вілан чекав на мене у «Воронячому клубі».

— Вілан? Якщо йдеться про велику роботу...

— Просто виконуй.

Інеж склала руки на грудях. Однієї миті він змушує її шарітися, а наступної вона вже хоче вбити його.

— Ти не збираєшся нічого мені пояснити?

— Коли ми зустрінемося всі разом. — Хлопець натягнув нову сорочку, але забарився, застібаючи комірці. — Це незвичайне завдання, Інеж. Це робота, на яку ти можеш пристати чи від якої можеш відмовитися, якщо так вирішиш.

У голові задзвенів тривожний дзвіночок. Вона щодня перебувала в небезпеці на вулицях Бочки. Вона вбивала для Покидьків, крапа, підстрілювала поганих і добрих, і Каз ніколи не казав, що якимось із завдань відрізнялося від команди, яку необхідно виконувати. Такою була ціна, на яку вона погодилася, коли Пер Гаскель викупив її угоду й звільнив зі «Звіринцю». То чому ж саме ця робота відрізняється?

Каз нарешті закінчив застібати гудзики, одягнув вугільно-чорний жилет і кинув їй щось. Річ змигнула в повітрі, і дівчина впіймала її однією рукою. Розкривши долоню, Інеж побачила масивний рубіновий затискач для краватки, оплетений золотим лавровим листям.

— Заховай.

— Це чиє?

— Тепер наше.

— А чийм було?

Бреккер стояв мовчки. Він узяв пальто й почав зчищати щіткою висохлий бруд.

— Когось, хто мав би подумати двічі, перш ніж нападати на мене.

— *Нападати?*

— Ти чула.

— Хтось учинив на тебе напад?

Він подивився на дівчину й коротко кивнув. Тривога обвилася навколо неї, наче змія, і стиснула своїми неспокійними шарудливими кільцями. Ніхто не міг контролювати Каза. Він був найжорстокішим, найжахливішим із тих, хто ходив манівцями Бочки. Вона покладалася на це. Та й він також.

— Такого більше не станеться, — пообіцяв він.

Каз узяв пару чистих рукавичок, підкинув свій ціпок угору й попрямував до дверей.

— Я повернуся за кілька годин. Поклади Де Каппеля, якого ми винесли з Ван Екового будинку, до сховища. Здається, він лежить скручений у мене під ліжком. Ледь не забув: замов мені нового капелюха.

— *Будь ласка.*

Каз важко зітхнув, готуючись до трьох болючих сходових просвітів. Озирнувся через плече й сказав:

— Будь ласка, люба моя Інеж, скарб мого серця, чи не зробиш ти мені таку послугу й не замовиш новий капелюх?

Інеж багатозначно подивилася на його ціпок.

— Бажаю, щоб ти спускався довго, — сказала вона, вилізла на бильце й ковзнула вниз, наче масло на пательні.

Каз ішов уздовж Східної Клепки в напрямку гавані, минаючи перші вулиці азартного району Бочки. Огидні переплетення провулків і кілька незначних водних шляхів, знані як Бочка, були поділені двома основними каналами: Східною й Західною Клепками, — і кожен із них обслуговував свою клієнтуру. Будівлі Бочки відрізнялися від будинків деінде в Кеттердамі — більші, ширші, розмальовані в усі можливі крикливі кольори, вони вимагали уваги тих, хто повз них проходив. «Скринька скарбів», «Золота дуга», «Човен Ведделя». Найкращі азартні зали були значно північніше, у розкішних маєтках Ліду, у тій частині каналу, що була ближча до гавані; вони зручно розташовувалися: так, щоб приваблювати туристів і моряків, що заходили в порт.

«Але не „Воронячий клуб“», — подумав Каз, роздивляючись чорно-малиновий фасад. Чимало було зроблено, щоб змушувати туристів і купців, спраглих до ризику, вирушати так далеко на південь, щоб розважитися. Наближалася четверта година ранку, а на вулицях досі блукали юрби людей. Каз спостерігав, як людський потік минав чорні колони галереї під пильним оком ворона з окисненого срібла, котрий розгорнув свої крила над дверима. «Боже, благослови дурників, — подумав хлопець. — Благословенні будьте всі добряки й великодушні люди, які ладні так просто спустошити свої гаманці й

наповнити скарбницю Покидьків та ще й називають це гарно проведеним часом».

Він побачив закликайл, котрі вигукували щось потенційним клієнтам, пропонували безкоштовні напої, гарячу й запашну каву й найчеснішу гру в цілому Кеттердамі. Привітався кивком і попрямував на північ.

У Клепці лише ще одне азартне лігво мало для нього значення: «Смарагдовий палац» — найбільша гордість і радість Пекки Роллінза. Будинок був огидного зеленого кольору, прикрашений штучними деревами, що гнулися від золотих і срібних монет. Уся споруда була оформлена як данина каельському спадку Роллінза й усій його банді — Десятицентовим Левам. Навіть дівчата, що працювали за столами й стійками з фішками, були одягнені в блискучий зелений шовк, а волосся мали пофарбоване в темний ненатуральний червоний колір, щоб нагадувати панянок із Мандрівного Острова. Минаючи «Смарагдовий палац», Каз подивився вгору, на фальшиві золоті монети, і дозволив собі розлютитися. Гнів був потрібний сьогодні як згадка про те, що він утратив чи на чому може розжитися. Гнів був потрібний йому, щоб підготуватися до цієї безрозсудної спроби.

— Цеглинка за цеглинкою, — пробурмотів Бреккер. Це були єдині слова, котрі тримали хлопцеву лютю під контролем, котрі не дозволяли йому ввірватися в золоті із зеленим двері, вимагаючи приватної аудієнції в Роллінза, і перерізати тому горло. *Цеглинка за цеглинкою*. Ця обіцянка допомагала йому спати вночі, вела його щодня й не дозволяла привиду Джорді наблизитися ні на крок. Тому що швидка смерть була б подарунком для Пекки Роллінза.

Каз спостерігав за швидким потоком людей, котрі виходили чи заходили у двері «Смарагдового палацу», і кинув швидкий погляд на своїх закликайл — чоловіків і жінок, котрих він наймав, щоб заманювати Пеккиних клієнтів на південь, пропонуючи їм кращі умови, більші вигоди й гарніших дівчат.

— Звідки ти йдеш, такий радісний? — запитував один в одного значно голосніше, ніж це було необхідно.

— Повертаюся з «Воронячого клубу». Розжився сотнею *крюге* лише за дві години.

— Брешеш!

— Хай мені грець! Я збираюся до Клепки випити пива й зустрітися з одним друзякою. Чому б тобі не приєднатися до нас? Ходімо пограємо разом?

— «Воронячий клуб», хто б міг подумати!

— Ходімо, я пригощу тебе. Я пригощу кожного!

І вони йшли собі разом, сміючись і змушуючи всіх клієнтів навколо замислитися, чи не варто пройти ще кілька мостів униз течією каналу й подивитися — раптом там більші шанси. Казові служники спокушали й вабили їх, наче щуролов із флейтою в руці.

Він завжди стежив, щоб люди не працювали довго в одному місці. Пеккині викидає не помічали облич, що весь час змінювалися, і — клієнт за клієнтом — Каз перетягнув майже весь смарагдовий бізнес до себе. Це був один із безлічі нескінченно малих шляхів, які Каз відкрив для себе, щоб урівноважити свої та Пеккині рахунки, — перехоплювати його вантажі *юрди*, брати платню за користування П'ятою гаванню, збивати комірне, щоб позбавити Пекку мешканців і тихесенько висмикувати всі ниточки, що зшивають докупи його життя.

Окрім чуток, які Бреккер поширював, і претензій, котрі він висунув цієї ночі Гілзові, Каз був не таким уже й виродком. Він навіть не був місцевим у Кеттердамі. Коли вони вперше прибули до міста, йому було дев'ять, а Джорді — тринадцять. Чек від продажу батькової ферми був надійно зашитий у внутрішній кишені старого братового пальта. Каз так і бачив, як тоді з блиском в очах ішов Клепкою й тримав Джорді за руку, щоб не загубитися в натовпі. Він ненавидів хлопчаків, якими вони були, — два недоумкуваті простаки, котрі лише чекали, поки їх надурять. Але ці хлопчики давно зникли, і лише Пекка Роллінз чекав на свою кару.

Одного дня він приповзе до Каза на колінах і благатиме про допомогу. Якщо хлопцеві вдасться впоратися з Ван Ековим завданням, цей день настане значно швидше, ніж можна було сподіватися. *«Цеглинка за цеглинкою я знищу тебе».*

Але якщо Каз сподівався потрапити до Льодового Двору, він мусив набрати собі відповідну команду. Тож наступні кілька годин йому доведеться витратити на справи, котрі допоможуть забезпечити два життєво необхідні елементи мозаїки.

Хлопець звернув до провулку, окресленого одним із невеличких каналів.

Туристи й купці трималися добре освітлених, людних вулиць, тож тут нікого не було й Каз заощадив трохи часу. Незабаром з'явилися вогні й долинула музика Західної Клепки, вулиці обабіч каналу заповнилися шукачами нових розваг — чоловіками й жінками всіх можливих соціальних груп та з різних країн.

Із віталень, двері до яких були широко розчахнуті, лилася музика. Там на канапах сиділи чоловіки й жінки, убрані в утинки шовку й обвішані крикливими брязкальцями. Над каналом розгойдувалися на ливні акробатки, маленькі тіла яких були вкриті лише блискітками, вуличні музики грали на скрипочках, сподіваючись отримати монету-дві від перехожих. Яточники вигукували свої пропозиції в бік лискучих приватних *гондол*, у яких заможні крамарі курсували каналами, і трохи більших прогулянкових човнів, що привозили на острів туристів і моряків із Лиду.

Більшість туристів ніколи не заходила до будинків розпусти в Західній Клепці. Вони прибували сюди, щоб просто повітрішатися на натовп, і цього було достатньо. Багато хто вирішував навідатися до цієї частини Бочки, замаскувавшись, — у вуалях або масках, — чи приховавши все обличчя, крім блискучих очей. Гості купували костюми в одній зі спеціальних крамниць біля головних каналів і часом зникали зі свого оточення на день, тиждень чи на стільки, на скільки дозволяли їхні статки. Вони перевдягалися в Багряного Пана чи Втрачену Наречену або надягали гротескні маски Безумця з виряченими очима — усе це були персонажі «Комеді Бруте» — тваринної комедії. Також тут були Шакали — зграї чоловіків-скандалістів і хлопчаків, котрі стрибали вулицями Бочки в червоних лакованих масках сулійських провісників.

Каз пам'ятав, як Інеж уперше побачила маску шакала у вітрині. Вона не могла змовчати й презирливо кинула: «Справжні сулійські провісники трапляються рідко. Вони святі люди. Ці маски, котрими ви тут розкидаєтеся, наче сувенірами з вечірки, для нас священні».

— Я бачив, як сулійські провісники займалися своїм ремеслом у караванах і на кораблях задоволень, Інеж. Там вони не скидалися на таких уже святих.

— Це були удавальники. Перетворюються на клоунів для тебе й таких, як ти.

— Таких, як я? — засміявся Каз.

Вона змахнула рукою з відразою:

— *Шевраті*. Не знають нічого. Вони сміються з вас під своїми масками.

— Не з мене, Інеж. Я ніколи не дам і ламаного шеляга, щоб почути про свою долю — байдуже, від шахрая чи святого.

— Доля має плани на всіх нас, Казе.

— То це доля вирвала тебе із сім'ї та запхала до будинку розпусти в Кеттердамі? Чи тобі просто не пощастило?

— Поки що я не впевнена, — відповіла дівчина холодно. У такі моменти Бреккеру здавалося, що вона ненавидить його.

Каз прокладав собі шлях у натовпі, залишаючись тінню у вирі барв. Кожен з основних будинків задоволення мав свою особливість, щось більш прикметне, ніж в інших. Хлопець минув «Сині квіти Сафо», «Лизунів», бородатих чоловіків, що сердито зиркали з вікон «Кузні», «Обскуру», «Вербовий прутик», білявок із вологим блиском в очах у «Будинку снігу» і, звісно ж, «Звіринець», або, як його ще називали, «Будинок екзотики», де Інеж змушували носити штучні сулійські шовки. Помітив Цьоцю Гелін, котра улещувала клієнтів у вкритій позолотою вітальні, убрана в павичеве пір'я і з казковою діамантовою стрічкою на шії. Вона керувала «Звіринцем», купувала дівчат і стежила, щоб ті поводитися пристойно. Побачивши Каза, жінка стисла губи в тонесеньку лінію та підняла свій келих — швидше погрозово, аніж привітно, але хлопець проігнорував це й попрямував далі.

Будинок «Білої троянди» був одним із найрозкішніших маєтків Західної Клепки. Він мав власний причал, а фасад із білого блискучого мармуру робив його схожим на садибу крамаря, а не на бордель. Віконні рами завжди були оповиті ліанами білих троянд, і їхній терпкий солодкий аромат ширився цілим приканальним районом.

У вітальні пахло навіть приємніше. Тут стояли велетенські алебастрові вази, заповнені білими квітами; чоловіки й жінки — деякі в масках чи вуалях, а дехто з відкритим обличчям — чекали на канапах зі слонової кістки, попиваючи маленькими ковтками вино, що майже не мало кольору, і насолоджуючись невеликими ванільними тістечками, просякнутими мигдальним лікером.

Хлопець за стійкою був убраний в оксамитовий костюм кремового кольору й носив у бутоньєрці білу троянду. Його волосся було так само білим, а очі безбарвними — він скидався на альбіноса, але Каз

випадково дізнався, що хлопцеву зовнішність змінив котрийсь найманець-Гриша, щоб той цілком відповідав інтер'єрові.

— Пане Бреккер, — промовив хлопець, — Ніна приймає клієнта.

Каз кивнув і прослизнув у коридор за трояндовим деревом у горщику, упоравшись зі спокусою захвати носа в комірець. Вуйко Фелікс, котрий керував «Білою трояндою», любляв казати, що його дівчатка такі ж солоденькі, як і квіти. Але він дурив клієнтів — це був особливий сорт троянд, єдиний достатньо витривалий, щоб вижити у вологому кліматі Кеттердама, котрий не мав природного запаху. Усі квіти ароматизували штучно.

Бреккер простягнув руку до панелі за горщиком із деревом і притиснув великий палець до жолобка в стіні. Та від'їхала вбік, і хлопець рушив нагору гвинтовими сходами, котрими користувався лише персонал.

Кімната Ніни розташовувалася на третьому поверсі. Двері до спальні поруч були відчинені, і всередині не було нікого, тож Каз прослизнув до неї, підійшов до натюрморта, що висів на стіні, і притиснув обличчя поруч із ним. Кожен бордель мав такі оглядові вічка. З одного боку, це допомагало переконатися, що співробітники працювали чесно й були в безпеці, а з іншого, — пропонувало додаткову можливість для тих, хто любив спостерігати, як задоволення отримують інші. Каз бачив достатньо мешканців нетрів, котрі шукали задоволення в темних кутках і провулках, і не розумів, що тут може бути привабливого. До того ж він знав, що будь-хто, хто зазирне саме в це вічко, сподіваючись збудитися, буде глибоко розчарований.

За столом, укритим сукном кольору слонової кістки, сидів маленький лисий чоловічок. Його руки були акуратно складені біля срібної таці, але не торкалися її. Ніна Зенік стояла збоку від нього, закутана в шовкову червону *кефту*, котра вказувала на її статус Серцетлумачниці Гриші, і притискала одну руку до чоловікового чола, а другу — до його шиї. Вона була високою й мала статуру, як у носової фігури корабля, вирізьбленої вправними руками. У кімнаті було тихо, наче люди біля стола перетворилися на льодові фігури. Тут навіть не було ліжка, лише вузька канапа, де Ніна скручувалася щоночі.

Коли Каз запитав її чому, вона просто відповіла:

— Не хочу, щоб хтось щось вигадував.

— Людям не потрібне ліжко, щоб вигадувати, Ніно.

Дівчина змахнула віями.

— Що ти знаєш про це, Казе? Зніми рукавички, і ми подивимося, що спаде мені на думку.

Каз холодно дивився на неї, аж поки Ніна не відвела очей. Він не збирався фліртувати з Ніною Зенік і випадково дізнався, що вона теж не мала до нього особливого інтересу. Дівчина просто фліртувала з усіма поспіль. Якось він навіть бачив, як вона пускала бісиків парі черевиків, котрі побачила у вітрині.

Зараз Ніна й лисий сиділи мовчки, а час спливав, і, коли годинник забив нову годину, чоловік підвівся й поцілував дівчині руку.

— Іди, — відповіла вона урочистим голосом. — Мир тобі.

Лисий зі сльозами на очах знову поцілував їй руку.

— Дякую.

Щойно клієнт вийшов до коридору, Каз покинув спальню й постукав у Нінині двері.

Вона обережно відчинила їх, але ланцюжка не зняла.

— А, — сказала дівчина, побачивши Бреккера, — ти.

Ніна не здавалася надто щасливою від його візиту. І не дивно. Каз Бреккер біля твоїх дверей рідко знаменував щось добре. Вона зняла ланцюжок і дозволила хлопцеві увійти до кімнати, а сама тим часом скинула червону *кефту* й залишилася в шматочку атласної тканини, такої тоненької, що навряд чи її можна було вважати одягом.

— Святі, я ненавиджу цю річ, — сказала, відкидаючи вбік *кефту* й дістаючи з комода поношений халат.

— Що з нею не так? — поцікавився Каз.

— Вона недобре пошита. І кусається.

Кефта була виготовлена в Керчі, а не в Равці й була не справжньою формою, а костюмом. Каз знав, що Ніна ніколи не вдягне її на вулицю, — занадто ризиковано для Гриші. Вона була членом банди Покидьків, і це означало, що той, хто заподіє їй щось, дістане відплату від ватаги, але це вже мало непокоїти Ніну, якщо вона опиниться на кораблі, що везтиме рабів бозна-куди.

Ніна впала на стілець, скинула прикрашені коштовними камінцями капці й зарилася пальцями ніг у пухнастий білий килим.

— О-о-о-о, — протягла дівчина задоволено, — так значно краще.

Вона запхала одне тістечко з таці собі до рота й пробурмотіла:

— Чого ти хочеш, Казе?

— У тебе крихти на грудях.

— Байдуже, — відповіла, кусаючи тістечко. — Я дуже голодна.

Каз похитав головою, дивуючись, як швидко Ніна перейняла манери жриць Гриші. Мабуть, вона сумувала за виходами на справжню сцену. — Це був Ван Акстер? Крамар? — запитав Каз.

— Так.

— Його дружина померла минулого місяця, і відтоді Ван Акстерів бізнес пішов на спад. А тепер він ходить до тебе, то, може, скоро все зміниться?

Ніні не потрібне було ліжко, бо вона спеціалізувалася на емоціях. Працювала з радістю, незворушністю, упевненістю. Більшість Корпуснійців Гриші зосереджувалися на тілі, — убивали або зцілювали, — але Ніні потрібна була така робота, щоб залишитися в Кеттердамі й подалі від проблем. Тож замість того, щоб ризикувати життям і заробляти великі гроші в якості найманого вбивці, вона вповільнювала серцебиття, допомагала глибше дихати й розслабляти м'язи. Окрім цього, дівчина мала невеличкий бізнес — працювала Краяльницею й знала всі зморшки й другі підборіддя керчинських багатіїв. Але основним джерелом прибутку залишалася робота, де вона змінювала настрої. Люди приходили до неї самотніми, згорьованими, безпричинно засмученими, а йшли, отримавши рятівний круг і відкинувши всі турботи. Ефект не був тривалим, але іноді ілюзії щастя було достатньо, щоб її клієнти відчували, що можуть зустріти завтрашній день. Ніна стверджувала, що тут уся справа в залозах, але Каза не хвилювали подробиці, поки вона з'являлася тоді, коли була йому потрібна, і вчасно сплачувала Перу Гаскелю його відсоток.

— Думаю, ти побачиш зміни, — відповіла дівчина. Вона з'їла останнє тістечко, задоволено облизала пальці, виставила тацю за двері й подзвонила у дзвіночок, котрий викликав покоївку. — Ван Акстер почав навідуватися сюди наприкінці минулого тижня й відтоді не пропустив жодного дня.

— Чудово, — Каз подумки нагадав собі придбати знецінених акцій Ван Акстерової компанії. Навіть якщо настрої чоловіка змінюється в результаті Ніниних маніпуляцій, незабаром справи в бізнесі покращаться. Він трохи повагався, а потім усе ж таки сказав: — Ти покращуєш його самопочуття, звільняєш його від скорбот і таке інше...

але чи можеш ти змусити його зробити щось? Скажімо, забути свою дружину.

— Змінити звивини його мозку? Не верзи дурниць.

— Мозок — усього-на-всього орган, — Каз процитував Ван Ека.

— Так, але надзвичайно складний. Контролювати чи змінювати думки іншої людини... що ж, це не те саме, що вповільнювати її пульс чи вивільняти гормони для зміни настрою. Складне завдання: надто багато невідомих змінних. Жоден Гриша на таке не здатний.

«Був», — додав подумки Каз.

— То ти лікуєш симптом, а не причину?

Вона знизала плечима:

— Він уникає смутку, а не лікується від нього. Якщо я його єдина надія, то він ніколи не забуде про смерть дружини.

— То, може, ти запропонуєш йому рухатися власним шляхом? Знайти нову дружину й припинити приносити сум до твоєї кімнати?

Дівчина провела щіткою по русьвому волоссю й подивилася на Каза в дзеркало.

— Пер Гаскель планує пробачити мені мій борг?

— Навряд чи.

— Тоді Ван Акстер горюватиме так, як йому заманеться. За півгодини в мене наступний клієнт, Казе. У чому річ?

— Твій клієнт зачекає. Що ти знаєш про *юрду парем*?

Ніна знову здвигнула плечима.

— Лише чутки, але й вони видаються мені нісенітницею.

Якщо не враховувати Радугу Потоків, у Кеттердамі працювало небагато гришників, і всі вони знали одне одного й радо ділилися інформацією. Більшість із них переховувалися від чогось, прагнули уникнути уваги работорговців і не викликати зацікавлення равканського уряду.

— Це не просто чутки.

— Верескуни, котрі літають? Плинороби, що обертаються на туман?

— Творці, які перетворюють свинець на золото. — Він заліз до кишені й передав їй шматочок жовтого металу. — Це правда.

— Творці виготовляють тканини, клопочуться про метали й матерію. Але вони не можуть перетворювати одне на інше. — Вона

піднесла зливку до світла. — Ти міг узяти його де завгодно, — сказала дівчина точно так само, як і він заперечив Ван Екові кілька годин тому.

Не чекаючи на запрошення, Каз сів на оксамитову канапу й витягнув хвору ногу.

— *Юрда парем* існує, Ніно, і якщо ти досі той добрий малий солдат Гриші, за якого я тебе маю, то захочеш почути, на що вона перетворює людей на кшталт тебе.

Ніна покрутила шматочок золота в долоні, потім щільніше затягнула халат і встиглася на краєчку канапи. Каз знову зачудувався її трансформацією. У цих кімнатах вона грає роль, яка подобається її клієнтам, — могутньої Гриші, майстра своєї справи. Але коли сидить тут, заховавши під себе п'яти й насупившись, стає схожою на себе справжню — на сімнадцятирічну дівчинку, котра виросла в неоподатковуваних розкошах Маленького Палацу, а тепер опинилася далеко від дому й ледве може впоратися з кожним наступним днем.

— Розкажуй, — запропонувала вона.

Каз почав оповідати. Він змовчав про особливості Ван Екової пропозиції, але розповів їй про Бо Юл-Баюра, *юрду парем* й особливо наголосив на нещодавній крадіжці равканських військових документів.

— Якщо все це правда, Бо Юл-Баюра треба знищити.

— Ми маємо іншу роботу, Ніно.

— Ідеться не про гроші.

Ішлося завжди про гроші. Але Каз знав кілька інших слабких місць, на які можна було натиснути. Ніна любила свою країну та її людей. Вона досі вірила в майбутнє Равки й Другої армії — військової еліти Гриші, котру було майже знищено під час громадянської війни. У Равці Нініні друзі вважали її мертвою, жертвою фієрданських мисливців за відьмами, і сьогодні вона хотіла, щоб так усе й залишилося. Але Бреккерові було відомо, що вона мріє одного дня повернутися додому.

— Ніно, ми збираємося викрасти Бо Юл-Баюра, і для цього мені потрібен Корпуснієць. Ти маєш бути в моїй команді.

— Хай би де він ховався, якщо ви його знайдете, пам'ятайте: залишити його серед живих — найвищий ступінь безвідповідальності. Моя відповідь: «Ні».

— Він не ховається. Фієрданці тримають його в Льодовому Дворі.

Ніна помовчала, потім сказала:

— Що ж, тоді можеш уже вважати його мерцем.

— Торговельна Рада не погоджується з тобою. Вони б не наражалися на неприємності та не обіцяли б таку винагороду, якби гадали, що Юл-Баюра вже знешкодили. Ван Ек справді непокоївся. Я бачив це на власні очі.

— Той крамар, із яким ти розмовляв?

— Так, він уважає, що розвідка має правильну інформацію. Якщо ні, я візьму удар на себе. Але якщо Бо Юл-Баюр живий, *хтось* мусить викрасти його з Льодового Двору. Чому б це не зробити нам?

— Льодовий Двір, — повторила Ніна, і Каз зрозумів, що в її голові картинка почала складатися. — Але тобі потрібен не лише Корпуснієць, чи не так?

— Ні, мені потрібен хтось, хто знає Льодовий Двір ззовні й ізсередини.

Вона звелася на ноги й почала міряти кімнату кроками, притримуючи руками край халата, що розвівався.

— Ти маленький негідник, тобі це відомо? Скільки разів я приходила до тебе й благала допомогти Матаясові. А тепер ти хочеш чогось...

— Пер Гаскель не благодійна організація.

— Не звертай із дурної голови на людську, — розлютилася Ніна. — Якби ти хотів допомогти, і так знав би, що робити.

— А чому б я мав це робити?

Дівчина розгублено подивилася на Каза.

— Бо... бо...

— Ніно, чи робив я колись щось задурно?

Вона розтулила рот і, не промовивши ні слова, стулила його.

— Чи відомо тобі, до скількох людей я мав би звернутися по послугу? Скільки дати хабарів, щоб витягти Матаяса Гелвара з в'язниці? Ціна була надто високою.

— А тепер? — спромоглася запитати дівчина, хоча її очі досі люто блищали.

— А зараз Гелварова свобода стала ціннішою.

— Це...

Він підвів руку й перервав дівчину:

— Ціннішою для *мене*.

Ніна притиснула пальці до скронь.

— Навіть якщо ти звернешся до нього, Матаяс ніколи не погодиться допомагати тобі.

— Це лише питання важеля, Ніно.

— Ти його не знаєш.

— Не знаю? Він така сама людина, як будь-хто інший, і керують ним жадібність, гордість і біль. Ти мала б це розуміти краще за інших.

— Гелваром керує лише гордість. І ти не можеш змінити це підкупом чи катуванням.

— Може, колись це було так, Ніно, але відтоді минув дуже довгий рік. Гелвар страшенно змінився.

— Ти бачився з ним? — Її зелені очі дивилися напружено.

«Ось, — подумав Каз, — Бочка ще не позбавила тебе надії».

— Бачився.

Ніна глибоко й судомно втягнула повітря.

— Він прагне помсти, Казе.

— Прагне, а не потребує, — відповів Каз. — Важіль матиме той, хто зрозуміє різницю.

Ніну нудило, але зовсім не тому, що хиталася гребна шлюпка. Вона спробувала дихати глибше, зосередитися на вогнях Кеттердамської гавані, котра зникала позаду, і на розміреному плюскоті весел у воді. Поруч із нею Каз надягав маску й плащ, а Маззен веслував із якоюсь нещадною й агресивною швидкістю, наближаючи човен до Терреніела, — одного з мініатюрних віддалених керчинських островів, — ближче до в'язниці Пекельні Ворота й Матаяса.

Низько над водою стелився туман, закручуючись вологими стовпами. Він ніс із собою запах дьогтю, різних машинерій імперіумської верфі та щось іще — солодкавий сморід тіл, що гнили на Баржі Женця — у місці, куди Кеттердам викидав тих, хто не заслуговував бути похованим на заміських цвинтарях.

«Огідно», — подумала Ніна, загортаючись щільніше в плащ. Чому люди взагалі хотіли жити в місті, як це, їй не вдавалося збагнути.

Маззен веслував і радісно щось наспівував. Ніна була знайома з ним лише поверхово — викидало й вибивальник грошей, як і нещасний Великий Боллігер. Вона уникала Рейки й «Воронячого клубу» всіма силами. Каз через це називав її снобом, але дівчину мало непокоїло, що він думає про її вподобання. Ніна озирнулася на

широченні Маззенові плечі й замислилася, чи Каз узяв його із собою, аби той веслував, чи чекав на проблеми.

«Звісно ж, у нас будуть проблеми». Вони лаштуються вдертися до в'язниці. «Ми ж не на вечірку зібралися. То чому ж одяглися, наче на вечірку?»

Вона зустрілася з Казом і Маззеном у П'ятій гавані опівночі, і, щойно спустилася до шлюпки, Каз простягнув їй синій шовковий плащ із каптуром і вуаль, що пасувала до нього, — це було вбрання Втраченої Нареченої, один із тих костюмів, котрі так полюбляли вдягати шукачі насолод, коли потрапляли до Бочки. Бреккер убрався у велетенський помаранчевий плащ, а на голову натягнув маску Безумця; Маззен виглядав так само. Залишилося знайти сцену, і вони можуть зіграти одну з тих дикунських, моторошних вистав «Комеді Бруте», котру в Керчі вітали гучними оплесками.

Каз злегка підштовхнув її ліктем:

— Опустити вуаль.

Він також надягнув на обличчя свою маску — довгий ніс і вирячені очі в тумані ввижалися ще страхітливішими.

Ніна майже здалася й збиралася запитати, для чого потрібні костюми, але раптом помітила, що вони не самі. Крізь пасма туману дівчина побачила обриси інших човнів, котрі рухалися поруч, а на них сиділи інші Безумці, інші Наречені, Багрянний Пан і Королева Скарабеїв. Які справи чекали на цих людей у Пекельних Воротах?

Каз відмовився повідомляти їй деталі свого плану, а коли вона спробувала наполягти, сказав лише: «Сідай у човен». Це був типовий Бреккер. Він знав, що не має розповідати їй нічого, тому що Матаясова свобода так вабила дівчину, що вже й без того затьмарила її здоровий глузд. Ніна намагалася вмовити Каза визволити Гелвара з в'язниці більшу частину року. Тепер він міг запропонувати Матаясові не лише свободу, але й винагороду, на яку вона навіть сподіватися не могла.

Коли вони дісталися до скелястих берегів Терренієла, у темряві миготіло лише кілька вогників. Чутно було, як хвилі розбиваються об каміння.

— Хіба ти не міг просто підкупити начальника в'язниці? — прошепотіла Ніна.

— Я не хотів, аби він знав, що має те, що мені потрібно.

Коли дно човна зашаруділо піском, два чоловіки вибігли й витягли його на берег. Інші човни, котрі Ніна бачила, приставали до тієї самої невеличкої бухти, що й вони. Кільканадцять чоловіків, котрі безперестанно лаялися й бурчали, виштовхували їх на берег. Крізь серпанок вуалі їхні силуети здавалися нечіткими, але дівчина помітила на передпліччях татуювання — дику кішку, що згорнулася клубочком, — символ Десятицентових Левів.

— Гроші, — сказав один із них, коли вони вилізли із човна.

Каз простягнув жменю *крюге*, і, щойно їх перелічили, Десятицентові Леви помахали руками.

Вони йшли вздовж нерівного шляху, освітленого низкою факелів, до підвітряного боку в'язниці. Ніна нахилила голову й пильно подивилася на високі темні вежі фортеці, відомої як Пекельні Ворота — чорний кам'яний кулак, що стримів між морем і небом. Раніше вона бачила його здалеку, коли заплатила рибалці, щоб той вивіз її з острова. Але коли дівчина попросила підплисти трошки ближче, рибалка відмовився.

— Там чатують мерзенні акули, — стверджував чоловік, — із повними животами крові в'язнів.

Ніна здригнулася від однієї згадки.

Двері були відчинені й підперті. Один із членів Десятицентових Левів провів усіх досередини. Вони увійшли до темної й на диво чистої кухні, на стінах котрої висіли велетенські діжки, що більше пасували б для прання, ніж для приготування їжі. Запах тут був дивний — якась суміш оцту й шавлії. «Як на кухні крамаря», — подумала Ніна. У Керчі вірили, що робота — це близький родич молитви. Може, дружини купців приходили сюди, щоб відчищати підлоги, стіни й вікна, прославляючи Гхезена — бога виробництва й торгівлі — милом, водою й подразненням рук. Ніна стримувалася, щоб не покепкувати. Хай чистять усе, що їм подобається. Крізь цей здоровий запах пробивався невитравний сморід плісняви, сечі й немитих тіл. Щоб позбутися його, мало статися справжнє диво.

Вони минули вологий вхідний коридор, і Ніна подумала, що далі попрямують до камер, але натомість увійшли в інші двері, до високого кам'яного переходу, який з'єднував основне тюремне приміщення з тим, що здавалося ще однією вежею.

— Куди ми йдемо? — прошепотіла Ніна. Каз не відповів. Налетів вітер, поворушив вуаль і шмагнув щоки солоними бризками.

Коли вони ввійшли до другої вежі, із сутінку виринула постать, і Ніна ледве стримала крик.

— Інеж, — сказала вона, і дихання зрадило її. Сулійська дівчина надягла роги й туніку з високим коміром — таке вбрання зазвичай носили Сірі Чортенята, але Ніна все одно її впізнала. Жодна людина не рухалася так, як Інеж, — наче світ був димом і вона пливла в ньому.

— Як ти взагалі сюди дісталася? — прошепотіла їй Ніна.

— Я припливла раніше продовольчою баржею.

Ніна зчепила зуби.

— То люди просто припливають сюди й покидають Пекельні Ворота заради розваги?

— Раз на тиждень, — відповіла Інеж, і її бісівські різьки захиталися в повітрі.

— Що ти маєш на увазі під «раз на...»?

— Замовкни, — прогарчав Каз.

— Не затуляй мені рота, Бреккере, — розлючено прошепотіла Ніна. — Якщо до Пекельних Воріт так просто потрапити...

— Проблема не потрапити до них, а вибратися звідси. А тепер стули пельку й пильнуй.

Ніна проковтнула свій гнів. Вона дозволила Казові керувати грою. Він переконав її, що іншої можливості немає.

Тепер вони ввійшли до вузького переходу. Ця вежа здавалася інакшою, ніж перша. Її шорстке витесане каміння почорніло від факелів. Їхній провідник із Десятицентових Левів штовхнув важкі залізні двері й жестом запросив на круті сходи. Тут сморід тіл і випорожнень сильнішав, змішуючись із солоним і вологим запахом поту.

Група спускалася гвинтовими сходами до самого нутра скель. Ніна торкнулася стіни; тут не було билець, і дна не було видно, дівчина не сумнівалася, що впасти було б неприємно. Вони йшли недовго, але перш ніж дісталися до своєї мети, Серцетлумачниця затремтіла, м'язи боляче напружилися — не від напруження, а від розуміння, що десь у цьому жахливому місці перебуває Матаяс. «Він тут. Він під цим дахом».

— Де ми? — прошепотіла вона, коли всі пірнули до зведеного судомою кам'яного тунелю й минули темні печери за залізними ґратами.

— Це стара в'язниця, — сказав Каз. — Вони збудували нову вежу, а цю просто покинули.

Дівчина почула стогін з однієї з камер.

— Вони досі тримають тут в'язнів?

— Лише найгірших.

Ніна вдивилася в простір між ґратами порожньої камери. Зі стіни звисали кайдани, темні від іржі та чогось схожого на кров.

Крізь стіни Ніна чула якийсь приглушений звук, що не затихав ні на мить. Спочатку вона думала, що це шумить океан, а потім збагнула, що це хтось ритмічно скандує. Тепер перед ними з'явився новий вигнутий тунель. Праворуч від дівчини було ще більше старих камер, але крізь розхитані склепінчасті проходи ліворуч до тунелю ливнуло світло, і там вона побачила галасливий, збуджений натовп.

Десятицентовий Лев провів їх тунелем до третьої арки, де стояв охоронець у сіро-синій формі з гвинтівкою на спині.

— Ще четверо для тебе, — крикнув Десятицентовий Лев крізь натовп, а потім звернувся до Каза: — Якщо ти захочеш піти геть, охоронець покличе супровід. Ніхто не може тинятися тут без провідника, зрозуміло?

— Звичайно, звичайно, навіть не мріятиму про таке, — відповів крізь свою химерну маску хлопець.

— Розважайтеся, — сказав Десятицентовий Лев із паскудною посмішкою. Вартовий помахав йому навздогін.

Ніна зробила крок до арки, і їй здалося, наче вона потрапила в моторошне нічне жахіття. Вони опинилися на обривистому кам'яному виступі й могли спостерігати згори за неглибоким, грубо витесаним амфітеатром. Вежу випатрали й унизу зробили арену, навколо якої залишили тільки чорні стіни. Дах упав чи був зруйнований уже давно, тож високо вгорі виднілося вкрите хмарами небо без жодної зірки. Здавалося, що ти перебуваєш у порожнистому стовбурі масивного дерева, котре померло сотні років тому й стало притулком для відлунь.

Навколо Ніни на випнутих терасах юрмилися чоловіки й жінки, вбрані в маски й вуалі. Люди нетерпляче тупцювали на місці, спостерігаючи за тим, що відбувалося внизу. Стіни навколо бойовища

яскраво освітлювали факели, а пісок на арені був червоним і мокрим від крові.

Навпроти чорного отвору печери, біля велетенського дерев'яного колеса з позначками, що нагадували зображення маленьких тварин, стояв кощавий бородатий чоловік у кайданах. Було очевидно, що колись він був кремезним, але тепер шкіра звисала з ослаблених м'язів. Поруч із чоловіком стояв молодик у злиденній накидці з лев'ячої шкіри, а велика котяча морда обрамлювала обличчя. Між левовими вухами стирчала недоладна золота корона, а замість очей він мав яскраві срібні десятицентовики.

— Крути колесо, — наказав юнак.

В'язень підвів заковані руки й сильно крутонув колесо. Поки воно оберталося, червона стрілка клацала з приємним торохкотливим звуком. Поволі колесо зупинилося. Ніна не могла розібрати символ, який випав, але натовп заревів, а чоловікові плечі похилилися, коли вартовий підійшов, щоб зняти з нього ланцюги.

Ув'язнений поклав їх на пісок, і за мить Ніна почула рев, котрий лунав навіть гучніше, ніж збуджений гавкіт юрби. Молодик у левиній накидці та вартовий швидко заскочили на мотузяну драбину й підійнялися з колодязя до безпечних терас. Тієї ж миті в'язень витягнув із купи закривавленої зброї, що лежала обабіч, не дуже переконливого ножа. Він відійшов так далеко від печерного отвору, як тільки зміг.

Ніна ніколи не бачила створіння, яке з'явилося з тунелю. Це було щось на кшталт рептилії: товсте тіло вкривала сіро-зелена луска, а голова потвори була широкою й пласкою, із вузькими щілинами жовтих очей. Істота рухалася повільними синусоїдами, приземисте тіло ледче ковзало підлогою. На широкому півмісяці її пащеки виднівся білий струп, а коли чудовисько розімкнуло щелепи, щоб знову загарчати, виявилось, що щось мокре, білясте й схоже на піну висить на його гострих зубах.

— Що це за страхіття? — запитала Ніна.

— *Рінка мотен*, — відізвалася Інеж. — Пустельна ящірка зі смертельною отрутою.

— Вона здається досить повільною.

— Так. Саме так і здається.

В'язень кинувся з ножем уперед. Велетенська ящірка скочила так швидко, що Ніна ледве простежила, куди та поділася. Однієї миті

бородань атакував її, а наступної потвора опинилася з іншого боку арени. Ще за кілька секунд вона приземлилася на в'язня, пришпилила його до підлоги і, не зважаючи на крики, плювалася отрутою йому на обличчя. У тому місці, де рідина торкнулася шкіри, димилися обвуглені сліди.

Тварюка з огидним хрускотом потопталася по чоловіковому тілі й заходилася повільно шматувати його плечі. В'язень жахливо верещав, а натовп засвистів.

Ніна відвела очі, неспроможна дивитися на це.

— Що тут відбувається?

— Ласкаво просимо до Пекельного Дійства, — відповів Каз. — Пекка Роллінз вигадав це кілька років тому й запропонував одному з членів Ради.

— Торговельна Рада знає про це?

— Звичайно ж, вони знають, Ніно. Тут роблять чималі гроші.

Ніна встромила нігті у власні долоні. Через цей поблажливий тон їй хотілося дати Казові добрячого ляпаса.

Вона добре знала ім'я Пекки Роллінза. Він був чинним королем Бочки, власником не одного, а двох ігрових палаців — одного розкішного та другого простішого, котрий обслуговував моряків, що мали в кишенях не так багато готівки — і кількох будинків розпусти найвищого класу. Коли Ніна прибула до Кеттердама рік тому, у неї не було ані грошей, ані друзів, а рідні залишилися далеко звідси. Перший тиждень вона витратила на суди, де розглядали справу Матаяса. Але потім її роль в якості свідка завершилася, і дівчину без церемоній викинули в Першій гавані. Грошей вона мала рівно стільки, скільки коштував рейс до Равки. І хоч як їй хотілося повернутися додому, Ніна знала, що не може дозволити Матаясові жити в Пекельних Воротах.

Що робити далі, вона гадки не мала, але було схоже, що чутки про нову Гришу-Корпуснійку вже ширилися містом. Люди Пекки Роллінза чекали на неї в гавані й обіцяли дах над головою й охорону. Вони привели її до «Смарагдового палацу», де Пекка власноруч напосів на Ніну, пропонуючи приєднатися до Десятицентових Левів і вихваляючись, що має для неї місце в «Солоденькій крамничці». Ніна вже майже погодилася, турбуючись за гроші й непокоячись, що може стати жертвою работорговців, котрі чатували на вулицях. Але тієї ночі

Інеж залізла до її вікна на горішньому поверсі «Смарагдового палацу» й принесла пропозицію від Каза Бреккера.

Ніна досі не зрозуміла, як Інеж удалося подолати шість слизьких від дощу кам'яних поверхів гупої ночі, але умови Покидьків були значно привабливішими, ніж у Пекки та його Десятицентових Левів. Цей контракт вона могла виплатити за рік чи два власними грошима, якби поводитися достатньо розсудливо. До того ж Каз вибрав правильну людину, щоб її переконати, — на кілька місяців молодшу за Ніну сулійську дівчину, котра виросла в Равці й провела жахливий рік, будучи найманкою у «Звіринці».

— Що ти можеш розповісти про Пера Гаскеля? — запитала Ніна тієї ночі.

— Небагато, — зізналася Інеж. — Він не дуже відрізняється від решти хазяїв у Бочці.

— А Каз Бреккер?

— Брехун і злодій без жодної краплі совісті. Але він дотримуватиметься будь-якої угоди, котру укладе з тобою.

Ніна почула в голосі дівчини впевненість.

— Він витяг тебе зі «Звіринцю»?

— У Бочці немає свободи, лише гарні умови. Дівчатка Цьоці Гелін ніколи не виплачують свої контракти. Вона робить усе, щоб їм завадити. Вона... — Інеж замовкла на півслові, і Ніна відчула, як дівчина тремтить від гніву. — Каз переконав Пера Гаскеля викупити мене. Інакше я померла б у «Звіринці».

— Ти можеш померти й серед Покидьків.

Темні очі Інеж зблиснули.

— Можу. Але я помру, стоячи й тримаючи в руках ніж.

Наступного ранку дівчина допомогла Ніні вислизнути зі «Смарагдового палацу». Вони зустрілися з Казом Бреккером, і, незважаючи на його непривітність і дивні шкіряні рукавички, Корпуснійка погодилася приєднатися до Покидьків і працювати в «Білій троянді». Не минуло й двох днів, як у «Солоденькій крамничці» померла дівчина. Її задушив клієнт, убраний у костюм Багряного Пана, якого так ніколи й не знайшли.

Ніна повірила Інеж і жодного разу не пошкодувала про свій вибір, хоча зараз і лютилася на всіх. Вона спостерігала, як група Десятицентових Левів колола пустельну ящірку довгими списами.

Очевидно було, що потвора переситилася своєю їжею, тож її вдалося загнати назад до тунелю. Рептилія поцурпелила своє товсте тіло назад такими самими петлястими лінивими рухами.

Натовп продовжував свистіти, поки охоронці прибирали з арени рештки арештанта. Тонесенькі цівки диму все ще звивалися над його знищеною плоттю.

— Чому вони обурюються? — поцікавилася Ніна. — Хіба вони тут не заради цього?

— Вони прагнуть бійки, — пояснив Каз. — Хотіли, щоб він протримався довше.

— Це жахливо.

Бреккер здвигнув плечима.

— Єдине, що справді жахливо, що ця ідея спершу не спала на думку мені.

— Ці люди не раби, Казе. Вони в'язні.

— Вони вбивці й насильники.

— А ще злодії та шахраї. *Твої* люди.

— Ніно, дорогенька, їх не змушують битися. Вони самі вишиковуються в чергу за нагоди. Можна отримати кращу їжу, власну камеру, лікер, *юрду*, забави з дівчатками із Західної Клепки.

Маззен клацнув кісточками пальців.

— Звучить навіть краще, ніж у нас, у Рейці.

Ніна подивилася на людей, котрі кричали й вищали. Зазивали прогулювалися в проходах, пропонуючи зробити ставку. Може, в'язні Пекельних Воріт і вишиковувалися в чергу, але справжні гроші заробляв Пекка Роллінз.

— Гелвар не... Гелвар не виходить на арену. Скажи, що це правда.

— Ми тут не для того, щоб насолоджуватися атмосферою, — сказав Каз.

Якби лише Ніна могла дати йому ляпаса!

— Тобі відомо, що я можу поворушити пальцем — і ти намочиш штанці?

— Полегше, Серцетлумачнице. Це мої улюблені штани. І якщо ти почнеш забавлятися з моїми життєво важливими органами, Матаяс Гелвар більше ніколи не побачить сонця.

Ніна важко видихнула й спробувала не дивитися ні на кого.

— Ніно, — пробурмотіла Інеж.

— Не починай своїх штучок.

— Усе піде за планом. Дозволь Казові робити те, що він уміє найкраще.

— Він жахливий.

— Але ефективний. Сердитися на Каза через те, що він безжалісний, — усе одно, що гніватися на грубку, що вона гаряча. Ти знаєш, хто він такий.

Ніна склала руки на грудях.

— На тебе я також зла.

— Чому?

— Не знаю. Просто зла, та й годі.

Інеж легенько потисла її руку, і Ніна відповіла. Наступний бій вона дивилася заціпенівши. Потім іще один. Ніна казала собі, що вже готова, готова побачити його знову, хай навіть у такому бридкому місці. Зрештою, вона була Гришею й солдатом Другої армії. Їй доводилося бачити значно гірші речі.

Але коли Матаяс вийшов із печери, вона зрозуміла, що помилялася. Ніна миттєво впізнала його. Щоночі протягом цілого року, засинаючи, вона думала про Матаясове обличчя. Це точно були його золотаві брови й гострі вилиці, але Каз не збрехав: Матаяс страшенно змінився. Хлопець, що дивився на натовп із люттю в погляді, був для неї чужим.

Ніна пригадала, як уперше зустріла Матаяса серед каельського лісу в місячному сяйві. Його краса здалася їй небезпечною. В іншому житті вона, може, і повірила б, що цей осяйний спаситель із золотим волоссям і блідо-блакитними, наче північні льодовики, очима прийшов, щоб урятувати її. Але вона зрозуміла правду про нього і з мови, якою він розмовляв, і з виразу гидливості на його обличчі щоразу, коли він випадково кидав на неї погляд. Він був *дрюскеле*, — одним із фієрданських мисливців за відьмами, — чийм завданням було вистежувати гришників і змушувати їх постати перед судом, щоб дістати своє покарання. Але для Ніни хлопець завжди залишався войовничим святим, що сяє золотом.

Зараз він здавався схожим на того, ким був насправді, — убивцю. Його оголений торс, здавалося, був висічений зі сталі, і, хоча Ніна знала, що це неможливо, Матаяс здавався кремезнішим, наче кожна клітинка його тіла змінилася. Колись його шкіра мала медовий відтінок,

а тепер під кіптявою він був блідий, наче смерть. А що з його волоссям? Хлопець мав таке розкішне волосся — густе й золоте, довге, як у всіх фієрданських солдатів. А тепер, як усіх в'язнів, його поголили, мабуть, щоб не заводилися воші. Який би з охоронців це не зробив, він просто плював на свою роботу. Навіть звідси на Матаясовій голові можна було роздивитися подряпини й порізи чи навіть латки білявої щетини там, де шкіри не торкнулася бритва. Та все ж таки він досі був привабливим.

Матаяс поглянув на юрбу й так сильно крутонув колесо, що воно ледь не впало зі своєї основи.

Клац, клац клац клац. Змії. Тигр. Ведмідь. Вепр. Колесо розмірено клацало, потім сповільнилося й врешті зупинилося.

— Ні, — вихопилося в Ніни, коли вона побачила, куди вказує стрілка.

— Могло бути гірше, — заспокоїв Маззен. — Могло знову зупинитися на пустельній ящірці.

Вона схопила Каза за руку під плащем і відчула, як напнулися його м'язи.

— Ти мусиш зупинити це.

— Відчепися, Ніно. — Його скрипучий голос не був гучним, але дівчина відчула в ньому погрозу.

Опустила руку.

— Прошу, ти не розумієш. Він...

— Якщо він виживе, я можу забрати Матаяса Гелвара з цього місця просто сьогодні. Але це залежатиме від нього.

Ніна розгублено похитала головою:

— Ти не розумієш.

Охоронець звільнив Матаяса від кайданів. Щойно ланцюги впали на пісок, вартовий заскочив на мотузяну драбину, де вже перебував ведучий, і їх обережно витягли нагору. Натовп кричав і тупав ногами. А Матаяс стояв мовчки, не поворухнувшись навіть тоді, коли відчинили ворота, коли з тунелю з'явилися вовки — три тварини гарчали й кусалися, перестрибували одна через одну, щоб швидше дістатися до хлопця.

Останньої миті Матаяс кинувся на землю, втоптавши першого вовка в бруд, потім покотився праворуч і підхопив закривавлений ніж, котрий його попередник залишив на піску. Хлопець стрибком звівся на ноги, тримаючи ніж поперед себе, але Ніна відчула, що він робить усе

це, сам того не бажаючи. Він схилив голову на один бік, а в синіх очах з'явилося благання, наче Матаяс намагався залучити вовків, котрі описували навколо нього кола, до мовчазних переговорів. Та про що б він не просив, вовки не прислухалися — той, що був праворуч, стрибнув. Матаяс пригнувся до землі й викинув угору руку, розпоровши вовчий живіт. Почулося жалюгідне скавчання, і хлопець здригнувся від цього звуку. Це коштувало йому дорогоцінної секунди. Третій вовк стрибнув Матаясові на спину й притиснув до піску. Зуби впилися в плече. Хлопець покотився піском, тягнучи тварину за собою. Вовчі щелепи розчепилися, і в'язень ухопився за них. Він вигинав кістки в інший бік, м'язи напружувалися, обличчя мало зловісний вигляд. Ніна щільно заплющила очі. Почулося неприємне «клац». Натовп заволав.

Матаяс став на вовче тіло коліном. Щелепа була зламана, і тварина лежала на землі, смикаючись від болю. Хлопець потягнувся за каменюкою та зі всього маху кинув її на череп бідолашного створіння. Звір затих, а Матаясові плечі похилилися. Люди здійснювали лемент, тупочучи ногами. Лише Ніна знала, чого це йому коштувало, адже хлопець був одним із *дрюскеле*. Вовки були священними тваринами, котрих, наче гігантських коней, розводили задля майбутніх битв. Вони були друзями й напарниками та билися пліч-о-пліч зі своїми хазяями-*дрюскеле*.

Перший вовк поновив свої сили й знову закружляв ареною.

«Рухайся, Матаясе», — подумала дівчина з розпачем. Він звівся на ноги, але хлопцеві рухи були слабкими й непевними. Його серце протестувало проти цієї бійні. Його суперниками були сірі вовки, бродячі й дикі, та все ж родичі білим вовкам фієрданської півночі. У Матаяса більше не було ножа, лише закривавлений камінь, а останній вовк нишпорив між хлопцем і купою закривавленої зброї. Звір нахилив голову й виширив зуби.

Матаяс смикнувся ліворуч, вовк стрибнув і захопив зубами хлопця за бік. Той видав незрозумілий звук і повалився на землю. На якусь мить Ніні здалося, що зараз він просто опустить руки й дозволить вовкові забрати своє життя. Раптом в'язень потягнувся, торкаючись руками піску в пошуках чогось. Пальці намацали кайдани, котрі раніше обвивалися навколо зап'ясть.

Він схопив їх і затягнув петлю на вовчому горлі. Тягнув так, що жили на шиї ледь не понадривалися від напруги. Закривавлене обличчя притислося до звіриного карку, очі щільно заплющилися, уста ворушилися. Що він казав? Читав *дрюскельську* молитву? Прощався з вовком?

Задні вовчі лапи шурхали по піску. Очі закотилися, білки зробилися ще страхітливішими, контрастуючи своїм блиском із матовим хутром. Жалібне скавчання виривалося з грудей. Потім усе стихло. Тіло тварини завмерло. Обидва суперники нерухомо лежали на піску. Матаяс не розплющував очей і досі заривався обличчям у хутро.

Зала вибухнула схвальними оплесками. Драбину опустили вниз, і ведучий зістрибнув, потягнув Матаяса за ногу й звів руку на знак перемоги. Легенько штурхнув хлопця, і тому вдалося підвести голову; Ніна затамувала подих.

Сльози залишали брудні патьоки на обличчі в'язня. Шаленство минуло, а з ним згас і вогник усередині. Його очі кольору північних морів були ще холоднішими, ніж дівчині доводилося будь-коли бачити, у них не залишилося почуттів, та й узагалі нічого людського. Це зробили з ним Пекельні Ворота. І це була її провина.

Вартовий знову взявся за Матаяса, знявши кайдани з вовчої шиї та почепивши їх на зап'ястя. Поки хлопця вели геть, натовп несхвально скандував, вимагаючи: «Іще! Іще!»

— Куди вони ведуть його? — запитала Ніна тремтячим голосом.

— До камери, щоб поспав після бою, — відгукнувся Каз.

— Хтось подивиться на його рани?

— У них є медики. А ми зачекаємо, поки не переконаємося, що Матаяс сам.

«Я можу зцілити його, — подумала. Але всередині гучнішав темний голос, що брав її на кпини: — Не дури себе, Ніно. Жоден Цілитель не зможе вилікувати цього хлопця. Ти про це подбала».

Хвилини тягнулися надто повільно, а дівчина ледь зі шкіри не вистрибувала.

Інші спостерігали за наступним боєм — Маззен жадібно, згинаючи пальці, припускаючи, чим усе може скінчитися; Інеж мовчки й нерухомо, наче статуя; Каз, як завжди, незбагненний, будував плани, сховавшись за маскою. Ніна сповільнила власне дихання, змусила пульс

не стрибати так рвучко, намагалася заспокоїтися, але не могла стишити бунтівних думок.

Нарешті Каз підштовхнув її:

— Готова, Ніно? Спочатку охоронець.

Вона кинула погляд на тюремного вартового, що стояв під аркою.

— Наскільки низько? — Це був мовний зворот, що означав у Бочці «Як сильно ти хочеш йому зашкодити?».

— Заплющ очі. — «Зроби так, щоб він відключився, але не завдавай справжньої шкоди».

Усі рушили за Казом крізь арку, з якої прийшли. Ніхто в юрбі й не помітив їхнього зникнення — усі зосередилися на бійці.

— Покликати ваш супровід? — поцікавився вартовий, коли люди наблизилися.

— Я маю запитання, — почав Каз, а Ніна підвела руки, відчуваючи, як тече кров у жилах вартового, яка пружна тканина його легень. — Про твою матір. Це правда, що про неї розповідають?

Ніна відчула, як охоронців пульс почастишав, і зітхнула:

— Ніколи не шукаєш легких шляхів, чи не так, Казе?

Вартовий зробив крок уперед, витягаючи зброю.

— Ти що сказав? Я... — Повіки зімкнулися. — Ти не... — Ніна вповільнила пульс, і чоловік повалився вперед.

Маззен підхопив його, перш ніж той упав, а Інеж загорнула чоловіка в накидку, яка ще мить тому була на Казові. Ніна майже не здивувалася, коли побачила, що під плащем у Каза була форма охоронця.

— Хіба ти не міг просто запитати в нього, котра година чи щось подібне? — поцікавилася Ніна. — І де ти взяв форму?

Інеж натягла маску Безумця на охоронцеве обличчя, а Маззен обійняв чоловіка, наче той перехилив добру пляшку й не міг іти.

За мить вартового посадили на одну з лав і притисли до чорної стіни.

Каз посмикав рукав своєї форми.

— Ніно, люди люблять перекладати відповідальність на тих, хто має гарний одяг. У мене є форма *міської варту*, поліції гавані та лівреї кожного крамаря на Гельдстрат. Ходімо.

Вони рушили вздовж коридору.

Замість того щоб повернутися шляхом, котрим прийшла, група вирушила в обхід довкола вежі проти годинникової стрілки. Ліворуч досі вібрували від вигуків і тупоту стіни арени. Охоронці, що несли варту біля кожної арки, майже не звертали на них уваги, хоча кілька навіть кивнуло Казові, котрий жваво крокував, заховавши обличчя в комір.

Ніна так глибоко замислилася, що ледь не прогавила той момент, коли Каз звів руку, наказуючи пригальмувати. Вони вишикувалися вздовж дуги між двома арками, а затінок надійно сховав їх. Попереду з камери виходив медик у супроводі вартових, один із яких ніс ліхтар.

— Він спатиме цілу ніч, — інструктував медик. — Переконайтеся, що він поп'є вранці, і перевірте його зіниці. Мені довелося дати йому потужне снодійне.

Коли чоловіки зникли в протилежному напрямку, Каз жестом наказав групі рухатися далі. Двері в кам'яній стіні були із суцільного заліза, і лише вузьке віконце дозволяло передавати ув'язненому їжу. Каз нахилився до замка.

Ніна оглянула грубі залізні двері.

— Це варварське місце.

— Більшість найкращих бійців спить у старій вежі, — відповів Каз. — Їх намагаються тримати подалі від решти.

Ніна роззирнулася ліворуч і праворуч, звідки лилося яскраве світло від виходів на арену. Біля кожної арки чатували вартові, можливо, спантеличені, але все, що їм варто було зробити, — просто повернути голову. Якби охоронці впіймали їх, то передали б до рук *міської варту* чи просто кинули б на ринг, де їх з'їли б тигри?

«Можливо, щось менш піднесене, — подумала Ніна байдуже. — Зграя розгніваних мишей».

Серце швидко тьохнуло кілька разів, а Каз уже відімкнув замок. Двері зі скрипом розчахнулися, і банда ковзнула всередину.

У камері було темно, хоч в око стрель. За мить обабіч Ніни засяяв холодним зеленим світлом жеврик. Інеж підняла маленьку скляну кулю вище. Усередині містилися висушені рештки люмінесцентних глибоководних риб. Шахраї в Бочці, котрі не хотіли, щоб їх упіймали в темних провулках, і не могли тягати за собою ліхтарі, часто користувалися такими.

«Тут хоча б чисто, — подумала Ніна, коли очі звикли до пітьми. — Мертво й зимно, наче серед льодовиків, але хоча б не огидно». Вона побачила стос кінських попон і два відра під стіною. На одному з них висіла закривавлена ганчірка. За це боролися в'язні Пекельних Воріт: особиста камера, ковдра, чиста вода, відро для випорожнень.

Матаяс спав, притулившись спиною до стіни. Навіть у тьмяному світлі жеврика було помітно, що його обличчя почало спухати. Рани були жирно вкриті якоюсь маззю. Ніна упізнала запах — календула.

Дівчина рушила до в'язня, але Каз зупинив її, поклавши долоню на руку.

— Нехай Інеж оцінить ушкодження.

— Я можу, — почала Ніна.

— Мені потрібно, щоб ти попрацювала з Маззеном.

Інеж передала Казові ціпок із головою ворона, котрий, певне, ховала під костюмом Сірого Чортеняти, і, підсвічуючи жевриком, опустила на коліна біля Матаясового тіла. Маззен зробив крок уперед. Він зняв накидку, сорочку й маску Безумця. Виявилося, що голову хлопець поголив і був одягнений у штани від форми арештантів.

Ніна подивилася на Матаяса, потім знову на Маззена, ураз осягнувши, що задумав Каз. Хлопці були приблизно однакових зросту й статури, але це й усе.

— Ти ж не хочеш, щоб Маззен зайняв Матаясове місце?

— Ну не заради його блискучих ораторських здібностей я його сюди привів, — відповів Каз. — Тобі потрібно буде відтворити Гелварові рани. Інеж, ти там усе проінспектувала?

— Забиті суглоби пальців, пощерблені зуби, два зламані ребра, — перелічила Інеж, — третє й четверте з лівого боку.

— Його лівого боку чи твого?

— Його.

— Це не спрацює, — розгублено заперечила Ніна. — Я можу відтворити його ушкодження на Маззеновому тілі, але я не достатньо вправна Крайальниця, щоб зробити їх схожими.

— Просто довірся мені, Ніно.

— Я б не довірила тобі зав'язати свої черевики, бо ти вкрадеш шнурки, Казе. — Вона пильно вдивилася в Маззенове обличчя. — Навіть якщо я змушу його обличчя спухнути, він нізащо не зійде за Матаяса.

— Цієї ночі виявиться, що Матаяс Гелвар — чи радше наш любий Маззен — заразився вогняною віспою, точніше її вовчим штамом, котрий переносять вовки й собакоподібні. Завтра вранці, коли вартовий виявить, що в'язень настільки вкрився пухирями, що став *невпізнаваним*, його переведуть до карантину на місяць, щоб подивитися, чи переживе лихоманку, і перечекати, поки інфекція мине. Тим часом Матаяс буде з нами. Вловила?

— Ти хочеш, щоб я зробила з обличчям Маззена таке, наче в нього вогняна віспа?

— Так, і бажано швидко, Ніно, бо хвилин за десять тут почнеться нечувана метушня.

Ніна втупилася в нього. Що Каз знову замислив?

— Не має значення, що я зроблю з ним, місяць це не триватиме. Я не можу наслати на нього перманентну гарячку.

— Мій знайомий в ізоляторі запевнив, що він залишиться достатньо хворим. Нам лише потрібно, щоб йому підтвердили діагноз. А тепер берися до роботи.

Ніна огледіла Маззена з голови до п'ят.

— Це болітиме так, наче ти сам виходив на арену, — попередила вона.

Він скривився, напружившись від болю:

— Перетерплю.

Дівчина закотила очі, підвела руки й зосередилася. Рвучким ударом лівої долоні по правій вона зламала Маззенові ребра.

Він видав якесь рохкання й вигнувся.

— Гарний хлопчик, — підбадьорив Каз. — Поводишся, як чемпіон. Тепер кісточки рук, а потім обличчя.

Ніна прикрасила синцями й порізами Маззенові пальці й руки, розмішуючи рани відповідно до опису, котрий давала Інеж.

— Я ніколи не бачила вогняну віспу зблизька, — попередила Ніна. Вона знала про хворобу лише з ілюстрацій у підручнику, котрим користувалися на заняттях з анатомії в Маленькому Палаці.

— Уважай, що тобі пощастило, — без жодного жалю відповів Каз. — Поспішай!

Вона працювала з пам'яті, розтягуючи й укриваючи тріщинами шкіру на Маззенових обличчі й грудях, змушуючи пухирі набрякати, і

незабаром його дійсно неможливо було впізнати. Нещасний здоровань застогнав.

— Чому ти пристав на це? — поцікавилася Ніна.

Роздута плоть на обличчі затремтіла, і дівчина здогадалася, що це була посмішка.

— Гарні гроші, — сказав чоловік хрипко.

Вона зітхнула. Справді, у Бочці будь-хто робив будь-що лише через гроші.

— Такі гарні, що дозволяєш замкнути себе в Пекельних Воротах?

Каз постукав ціпком по підлозі камери.

— Перестань створювати проблеми, Ніно. Якщо Гелвар погодиться на співпрацю, і він, і Маззен опиняться на свободі, щойно ми завершимо роботу.

— А якщо ні?

— Тоді Гелвар знову сидітиме за ґратами, а Маззен отримає платню. І я пригощу його сніданком у «Коуперомі».

— Можна мені замовити вафлі? — пробурмотів Маззен.

— Що ж, усі отримають вафлі. І віскі. Якщо ми не впораємося з роботою, жодна людина не захоче залишатися поруч зі мною тверезою. Закінчила, Ніно?

Дівчина ствердно кивнула, і Інеж зайняла її місце, щоб перев'язати Маззена так, аби він нагадував Матаяса.

— Гаразд, — сказав Каз. — Зведи Гелвара на ноги.

Ніна схилилася біля Матаяса, а Каз присвічував їй жевриком. Навіть уві сні хлопцеве обличчя мало стурбований вигляд, бліде чоло вкривали глибокі зморшки. Дівчина дозволила своїм рукам пробігтися вкритою синцями щелепою, подолавши спокусу затримати долоню на хлопцевому обличчі.

— Облиш його пику, Ніно. Мені потрібно, щоб він міг рухатися, а не брати участь у конкурсі краси. Зціли його швиденько настільки, щоб він міг іти. І не роби настільки жвавим, щоб дратував нас.

Ніна опустила ковдру й узялася до роботи.

«Просто чергове тіло», — казала вона собі. Каз часто кликав її серед ночі, щоб зцілити поранених членів банди Покидьків, котрих він не збирався показувати офіційним медикам — дівчат із колотими ранами, хлопців зі зламаними ногами чи кулями всередині, жертв сутичок із *міською вартою* чи іншими бандами. «Удавай, що це Маззен.

Чи Великий Боллігер, чи якийсь інший придурок. Ти не знаєш цього хлопця». Останнє було щирою правдою. Хлопець, якого вона знала, був лише риштованням, а над ним постало щось геть нове.

Вона ніжно торкнулася хлопцевого плеча.

— Гелваре, — мовила. Він не поворухнувся. — Матаясе.

У горлі застряг клубок, і дівчина відчула, як бринять на очах сльози. Вона поцілувала хлопця в скроню. Знала, що Каз та інші дивляться й що вона виставляє себе на посміховисько, але минуло так багато часу, і врешті він був тут, напроти неї, так сильно переламаний.

— Матаясе, — повторила.

— Ніно? — Його голос був хрипкий, але так само приємний, як у її спогадах.

— Ох, усі святі, Матаясе, — прошепотіла дівчина. — Прошу, прокинься.

Він широко розплющив одурманені блідо-сині очі.

— Ніно, — сказав м'яко. Торкнувся пальцями її щоки, його шорстка долоня неймовірно ніжно гладила її обличчя. — Ніно?

Сльози потекли дівочими щоками.

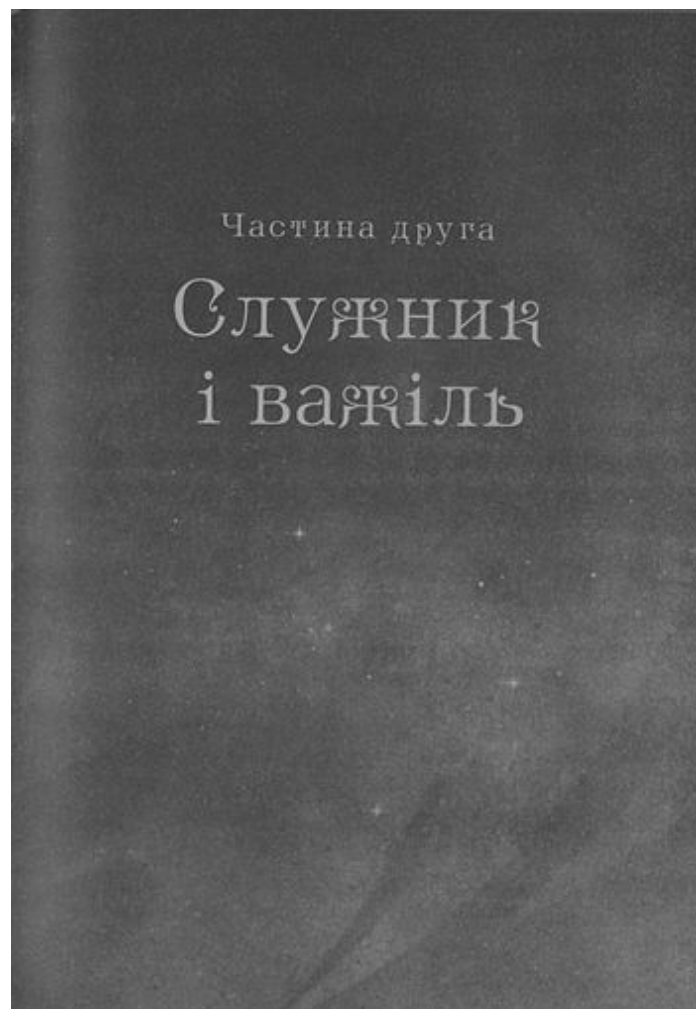
— Ч-ш-ш-ш, Матаясе. Ми тут, щоб забрати тебе із собою.

Вона не встигла й змигнути оком, як хлопець схопив її за плечі та притис до підлоги.

— Ніно, — прогарчав він.

І стис пальцями Нініне горло.

Частина друга
Служник і важіль

Матаясові знову наснився сон. Сон про неї.

У кожному своєму сновидінні він полював на неї, часом на вкритих соковитою зеленню весняних луках, але зазвичай у крижаних пустелях, долаючи брили та тріщини чіткими й упевненими кроками. Щоразу він гнався за нею й щоразу ловив. Якщо сон був гарний, він притискав її до землі й душив, задоволено спостерігаючи, як останні іскри життя зникають із дівочих очей. І серце повнилося радісним відчуття розплати й співало: «Нарешті, нарешті». У поганих снах він цілував її.

У жодному сновидінні Ніна не боролася з ним. Лише сміялася, наче ця гонитва була просто грою, наче знала, що він упіймає її, а може, навіть хотіла, щоб упіймав, і найбільше у світі прагнула опинитися під його тілом. У його руках вона була податливою та досконалою. Він цілував її, ховав обличчя у вологий затишок її шиї. Кучеряве волосся лоскотало щоки, а хлопець відчував, що, якби міг обіймати її трохи довше, кожна рана, кожна образа, кожна погана річ зникла б із його життя.

— Матаясе, — ніжно промовляла Ніна його ім'я своїми устами. Це був найгірший зі снів, і хлопець прокинувся. Він ненавидів себе майже так само, як її. Знати, що можеш зрадити самого себе, знову зрадити

свою країну навіть уві сні, — після всього, що ця дівка заподіяла йому, якась хвора частина свідомості все ще бажала її, — було трохи занадто...

Сьогодні сон був поганим, дуже поганим. Вона була вбрана в синій шовк, одяг розкішніший, ніж усе, що він будь-коли бачив на ній; у волоссі легка вуаль, світло гасових ламп віддзеркалювалося від неї та блищало, наче краплі дощу. *Джеле*, вона навіть пахла приємно. Навколо ширився той самий запах вогкого моху, але тепер до нього додалися парфуми. Ніна любила розкоші, і парфуми були дорогими — троянди і ще щось, незнайоме носові жебрака. Вона притислася м'якими вустами до його скроні, і хлопець відчув, що Ніна плаче.

— Матаясе.

— Ніно, — спромігся промовити він.

— Ох, усі святі, Матаясе, — прошепотіла дівчина. — Прошу, прокинься.

І тут він прокинувся та зрозумів, що втратив глузд, бо вона досі була тут, у його камері, улякала поруч із ним, ніжно торкаючись грудей.

— Будь ласка, Матаясе.

Її голос звучав благально. Так, як у його сновидіннях: іноді вона благала про помилування, а часом — про щось зовсім інше.

Він потягнувся й торкнувся її обличчя. Яка ж м'яка в неї шкіра. Колись він посміювався з неї через це. «Справжній солдат не може мати таку шкіру, — казав він дівчині, — ніжну, випещену». Глузував із соковитості її тіла, присоромлений власною реакцією на нього. А тепер торкнувся теплої вигину її щоки, відчув м'який дотик волосся. Таке прекрасне. Таке справжнє. Це було несправедливо.

Потім Матаяс помітив засохлу кров на своїх руках. Біль затопив його суцільною хвилею, і хлопець урешті прокинувся по-справжньому — тріщини в ребрах, розбиті руки, щербатий зуб. Він навіть не знав, коли це сталося, але якимсь чином подряпав цим зубом язик. У роті досі відчувався мідний присмак крові. *Вовки*. Вони змусили його вбивати вовків.

Він прокинувся.

— Ніно?

У її чарівних зелених очах блищали сльози. Гнів охопив Матаяса. Вона не мала права на сльози, жодного права на співчуття.

— Ч-ш-ш-ш, Матаясе. Ми тут, щоб забрати тебе із собою.

У яку гру вона грала? Що це за нова жорстока гра? Він щойно навчився виживати в цьому потворному місці, аж тут з'явилася вона, щоб подарувати йому свіжу порцію тортур.

Хлопець рвонувся вперед, перекинувши її на землю й міцно обхопивши руками шию. Він наклав її тіло своїм так, щоб міцно притиснути колінами її долоні до підлоги. Матаяс до дідька добре знав, що із розв'язаними руками Ніна була смертельно небезпечною.

— Ніно, — проскреготав він. Вона звивалася в хлопцевих руках. — Відьма, — вичавив із себе повітря зі свистом, нахилиючись над нею. Бачив, як розширилися її очі, як наливається кров'ю обличчя. — Благай мене, — сказав, — благай подарувати тобі життя.

Раптом Матаяс почув клацання, і замогильний голос попередив:

— Тримай свої руки подалі від неї, Гелваре.

Хтось позаду нього притис Матаясові до шиї револьвер. Хлопець і оком не змигнув.

— Ну ж бо, застрель мене, — промовив він і міцніше стиснув руки на Нініній шиї — ніщо не позбавить його такого задоволення. Ніщо.

Зрадниця, відьма, мерзенне створіння — усі ці слова кружляли в голові, але були ще й інші: *красуня, чарівна звабниця. Р'юд фетла* — називав він її раніше — маленька червона пташка з пір'ячком кольору Нініного ордену Гриші. Кольору, котрий вона любила. Він стиснув пальці ще сильніше, змушуючи слабохарактерний голосочок усередині замовкнути.

— Якщо ти справді втратив глузд, доведеться поводитися з тобою значно жорсткіше, ніж я планував, — мовив скрипучий голос.

Матаяс почув, як щось зі свистом пронеслося в повітрі, і різкий біль протнув ліве плече. Здавалося, наче його вдарив крихітний кулачок, проте зааніміла ціла рука. Матаяс зойкнув, нахилиючись уперед і однією рукою стискаючи Нініну шию. Він майже впав просто на неї, але хтось смикнув його назад, ухопившись за комір.

Перед Гелваром стояв хлопець у формі охоронця *міської варти*. У його темних очах мерехтів неприємний вогонь, в одній руці був пістоль, а в другій — ціпок, прикрашений вирізьбленою воронячою головою з підкреслено гострим дзьобом.

— Тримай себе в руках, Гелваре. Ми тут, щоб витягти тебе. Я можу зробити з твоєю ногою те саме, що з рукою, і тоді ми потягнемо тебе за

собою, або ти можеш вийти звідси, як порядна людина, на своїх двох.

— Ніхто не може втекти з Пекельних Воріт, — відповів Матаяс.

— Сьогодні це станеться.

В'язень нахилився вперед, намагаючись знайти точку опори й стискаючи занімілу руку.

— Ви не можете просто вивести мене звідси. Охоронці мене впізнають, — буркнув він. — Я не збираюся втрачати привілеї, отримані в боях, щоб ви могли тягти мене Джел знає куди.

— Ми тебе замаскуємо.

— А якщо охорона перевірить...

— Вони будуть занадто зайняті, щоб перевіряти, — відрубав дивний блідий хлопець. І одразу ж почувся крик.

Матаясова голова смикнулася вгору. Він почув, як гучніше загупали кроки на арені, наче море людей ринуло до проходів неподалік від його камери. Почув, як закричала охорона, заревіла велетенська кішка, затрубив слон.

— Ти відчинив клітки. — Нінин голос із недовірою тремтів, хоча хто міг знати, справді вона здивована чи вдає. Матаяс намагався не дивитися на неї, щоб не втратити останній зв'язок із реальністю. Він уже й так почувався хворим від усього, що коїлося навкруги.

— Джаспер мав чекати, поки дзвони не проб'ють третю, — повідомив блідий.

— Уже третя, Казе, — відгукнулася тендітна дівчина в кутку. Вона мала темне волосся та смагляву шкіру глибокого бронзового кольору, як усі сулійці. На неї спиралася людина, укрита рубцями й бинтами.

— Відколи Джаспер став пунктуальним? — пожалівся хлопець, зиркаючи на годинник. — Гелваре, можеш іти?

Він простягнув Матаясові руку в шкіряній рукавичці.

«Це сон. Найдивніше з усіх моїх сновидінь, але це точно мені сниться». Може, вбивство вовків нарешті допомогло йому цілком утратити здоровий глузд. Він убив сьогодні цілу родину. І скільки б не шепотів молитви за їхні дикі душі, ніщо вже не допоможе.

Матаяс подивився вгору, на блілого демона з руками в чорних рукавичках. Інші називали його Казом. Чи виведе він Матаяса з цього нічного жахіття, а чи потягне за собою в нове пекло? «Обирай, Гелваре».

Матаяс потис хлопцеву руку. Якщо все це правда, а не ілюзія, він уникне всіх пасток, що для нього підготували. Гелвар почув, як Ніна видихнула — з полегшенням чи розгнівано? Похитав головою: з нею він розбереться пізніше. Тендітна смаглява дівчина обгорнула довкола його плечей плащ і надягла йому на обличчя потворну маску з носом, схожим на дзьоб.

У проході біля камери панував хаос. Костюмовані чоловіки й жінки накочували хвилями, кричали та штовхалися, намагаючись утекти якнайдалі від арени. Охоронці взяли за зброю, і то тут, то там чулися постріли. Матаяс відчув запаморочення, бік страшенно болів, а ліва рука досі висіла, наче батіг.

Каз махнув на дальню праву арку, пояснюючи, що їм доведеться пройти крізь товкотнечу назад до арени. Матаясові було байдуже. Він міг би пірнути в юрбу, прокласти собі шлях до сходів, а потім до човна. «А що тоді?» Не мало значення. Не було часу, щоб щось запланувати.

Він зробив крок до юрби, і тієї ж миті його потягнули назад.

— Хлопці на кшталт тебе не призначені для того, щоб щось вигадувати, Гелваре, — мовив Каз. — Ці сходи ведуть до вузького тунелю. Як ти гадаєш, вартіві не перевірятимуть, хто під маскою, перш ніж тебе туди пустити?

В'язень насупився й попрямував за рештою серед натовпу, відчуваючи спиною Казову долоню.

Якщо в проході панував хаос, то арена перетворилася на царство божевілья. Матаяс мигцем помітив, що серед трибун стрибають і бавляться гієни. Одна з них уже частувалася тілом, убраним у плащ із багряним каптуром. Слон із розчарованим ревом кидався на стіну, здіймаючи хмари пилу. Хлопець побачив білого ведмедя й одну з великих кішок джунглів Південних Колоній, що припала до карниза, вищиривши зуби. Він знав, що в клітках були також змії, і сподівався, що той Джаспер мав достатньо клепок, щоб не випустити їх.

Вони пройшли піщаною підлогою, де Матаяс бився за привілеї останні півроку, але коли попрямували до тунелю, назустріч їм вийшла пустельна ящірка. Її хвіст нетерпляче гупав по землі, а з пащі звисала біла отруйна піна. Перш ніж Матаяс лише подумав про те, щоб поворухнутися, смаглява дівчина перекинулася через спину й убила тварюку, запхавши під її броньовану луску два блискучі кинджали. Ящірка вискнула й завалилася набік. Матаяс відчув щось схоже на сум.

Це було гротескне створіння, і хлопець ніколи не бачив, щоб хтось вижив у бійці з ним, але все ж таки воно теж було живою душею. «Ти ніколи не бачив, щоб хтось вижив у бійці з ним до сьогодні, — поправив він себе подумки. — За кинджалами бронзової панянки варто поспостерігати».

Він прикинув, що вони перетнуть арену й попрямують до трибун, щоб уникнути натовпу, котрий затоплював проходи. Можливо, просто піднімуться сходами і, дасть Джел, минуть вартових, вишикуваних нагорі. Натомість Каз повів їх до тунелю з клітками. Ними слугували колишні камери, котрі перетворилися на притулок для яких завгодно створінь, що потрапили цього тижня до рук керівників Пекельних Воріт. Тут були і старі циркові тварини, і потвори з лісів та сіл, і навіть хвора свійська худоба. Коли вони крокували вздовж камер із відчиненими дверима, Матаяс помітив пару жовтих очей, що люто позирала на нього з глибини однієї з камер, і швидко рушив далі, проклинаючи свою змертвілу руку й відсутність зброї. Він став фактично беззахисним. «Куди цей Каз веде їх?» Група швиденько пройшла повз дикого кнура, що смакував охоронцевим тілом, і плямисту кицьку, котра зашипіла й засичала в їхньому напрямку, але ближче підійти не наважилася.

Раптом серед задушливого мускусного запаху тварин і смороду їхніх випорожнень Матаяс відчув свіжий аромат солоної води. Почув, як накочуються на берег хвилі. Послизнувся й зрозумів, що каміння під ногами вологе. Зараз вони заглибилися в тунель далі, ніж йому будь-коли дозволяли. Мабуть, наближалися до моря. Що б не задумали Ніна й усі ці люди, вони насправді виводили його зі смердючого кишківника Пекельних Воріт. У зеленому світлі жевриків, котрі несли Каз і смаглява дівчина, Матаяс розгледів крихітний човник, зашвартований попереду. Чоловік, що сидів у ньому, здавався охоронцем, але підвів руку й помахав їм.

— Ти занадто поквапився, Джаспере, — сказав Каз, підштовхуючи Матаяса до човна.

— Я зробив усе вчасно, як ми й домовлялися.

— Знаючи тебе, це було занадто рано. Наступного разу, коли зберешся мене вразити, попереджай.

— Тварини на волі, а я знайшов для вас човна. Думаю, слово «дякую» було б доречним.

— Дякую, Джаспере, — відповіла Ніна.

— Для тебе все що завгодно, красуне. Бачиш, Казе? Так поводяться цивілізовані люди.

Матаяс слухав балачки одним вухом. Чутливість повернулася до лівої руки, і пальці почало пощипувати. Він не міг упоратися з ними всіма, не в такому стані, до того ж вони мали зброю. Але, здавалося, револьвери мають лише Каз і хлопець у човні — Джаспер. «Відчепи мотузку й знешкодь Джаспера». Тоді б він мав зброю й човен. «А Ніна може зупинити твоє серце ще до того, як ти простягнеш руку до весла, — нагадав собі Гелвар. — Тож застрель спершу її. Прямісінько в серце. Помилуйся, як вона впаде, і тікай звідси». Він міг так і вчинити. Знав, що може. Йому потрібно було лише відволікти увагу.

Бронзова панянка стояла праворуч від нього. На зріст вона була ледве йому по плече. Незважаючи на рани, він міг штовхнути її у воду, не похитнувшись і не завдавши їй справжньої шкоди.

«Штовхни дівчину. Розв'яжи човен. Знешкодь стрільця. Убий Ніну. Убий Ніну. Убий Ніну», — він набрав у груди повітря й кинувся на дівчину.

Вона зробила крок убік, наче знала про його задум, і мляво підставила п'ятку під хлопцеву щиколотку.

Матаяс важко приземлився на каміння й голосно загарчав.

— Матаясе, — промовила Ніна, підходячи до нього. Він відсахнувся, ледь не потрапивши у воду. Якщо вона знову торкнеться його, він збожеволіє остаточно. Ніна сповільнилася, а вираз її обличчя недвозначно свідчив про образу. Вона не мала права.

— Ну він і неповороткий, — байдуже кинула смаглява дівчина.

— Відключи його, Ніно, — наказав Каз.

— Не роби цього, — запротестував Матаяс, відчуваючи, як захлинається панікою.

— Ти настільки недалекий, що ще перевернеш нам човна.

— Не наближайся до мене, відьмо, — прохрипів Гелвар, звертаючись до Ніни.

Дівчина злегка кивнула у відповідь:

— Із задоволенням.

Вона звела долоні, і Матаяс відчув, як повіки важчають, як вона тягне його у світ несвідомого.

— Уб'ю тебе, — пробурмотів хлопець.

— Добраніч. — Її голос був вовком, що невідступно йшов його слідом. Він загнав Матаяса до темряви.

* * *

В оздобленій чорним і багряним кімнаті без вікон Матаяс мовчки дослухався до дивних слів, що вилітали з рота химерного блілого хлопця. Гелвар знав достатньо про чудовиськ, і один погляд на Каза Бреккера дозволив йому зрозуміти, що це потвора, котра занадто довго ховалася в темряві, а коли виповзла на світло, принесла із собою щось моторошне. І Матаяс відчував це «щось» довкола себе. Він знав, що інші сміються із забобонів фієрданців, але він довіряв своєму внутрішньому голосу. Чи довіряв колись, до ситуації з Ніною. Це було найгіршим наслідком її зради — тепер йому доводилося переглядати всі свої думки двічі. Сумніви ледь не звели його зі світу, бо в Пекельних Воротах виживав лише той, хто вірив інстинктам.

У в'язниці він чув Бреккерове ім'я та епітети, якими його нагороджували: кримінальний геній, безжальний і аморальний. Його називали Нечисторуким, бо не було такого гріха, який би він не скоїв за гарну винагороду. А зараз цей демон розводився про проникнення до Льодового Двору й про те, що Матаяс повинен здійснити державну зраду. «Знову, — додав подумки Гелвар. — Я мушу знову зрадити державу».

Він не відводив очей від Бреккера. До того ж Матаяс шкірою відчував, як спостерігає за ним з іншого боку кімнати Ніна. Він досі не міг позбутися аромату її трояндових парфумів; різкий квітковий запах торкнувся навіть його язика, наче хлопець вирішив скуштувати його на смак.

Гелвар отямився зв'язаним і прикрученим до стільця в приміщенні, що скидалося на залу для азартних ігор. Мабуть, Ніна вивела його із заціпеніння, у котре сама ж і занурила.

Тут були і Ніна, і смаглява дівчина. Джаспер — цибатий хлопчина із човна — сидів у кутку, розпроставши кістляві коліна, а юнак із кучерями кольору червоного золота безтямно малював щось на клаптиках паперу розкиданих поверхнею столу для гри в карти, і час від часу покусував свій великий палець. Стіл був застелений багряною

скатертиною з візерунком із воронів. Було тут і притулене до чорної лакованої стіни колесо, схоже на те, яке використовували на арені Пекельного Дійства, але з іншими позначками. Матаясові здавалося, що хтось — можливо, Ніна — загоїв більшість його ран, поки він був непритомним. Від самої лише думки його занудило. Краще вже страждати від чистого болю, ніж від втручання Гриші.

Потім Бреккер почав розмову — про наркотик, що зветься *юрда парем*, про неймовірно високу винагороду й про абсурдну ідею спробувати здійснити наскок на Льодовий Двір. Матаяс не був упевнений, ідеться про справжній план чи це лише вигадки, утім, яка йому різниця. Коли Бреккер нарешті закінчив, Гелвар відповів лише «ні».

— Повір моїм словам, Гелваре: я знаю, що, коли тебе викрадають і ти прокидаєшся в незнайомій обстановці, це не найкращий час для розвитку партнерських стосунків, але ти не залишив нам вибору. Тож залишайся відкритим для нових можливостей.

— Ти можеш навіть приповзти до мене на колінах — я не зміню своєї відповіді.

— Ти точно розумієш, що я можу повернути тебе до Пекельних Воріт за кілька годин? Оскільки нещасний Маззен зараз перебуває в ізоляторі, підмінити вас буде не так уже й складно.

— Прошу. Не можу дочекатися, коли розповім начальникові в'язниці про твої далекоглядні плани.

— А чому ти гадаєш, що повернешся назад із язиком?

— Каже, — втрутилася Ніна.

— Роби, що хочеш, — сказав Матаяс. Він не зрадить свою країну ще раз.

— Я казала тобі, — зітхнула Ніна.

— Не вдавай, що знаєш щось про мене, відьмо, — загарчав Гелвар, утупившись у Каза. Він не дивитиметься на неї. Він упорається.

Джаспер вийшов зі свого кутка. Тепер, коли вони вибралися з мороку Пекельних Воріт, Матаяс побачив, що хлопець має темно-коричневу шкіру жителів Новозем'я й недоречно сірі очі. Своєю поставою він нагадував лелеку.

— Без нього нічого не вийде, — мовив Джаспер. — Ми не можемо проникнути до Льодового Двору наосліп.

Матаяс ледь не засміявся.

— Ви не можете проникнути до Льодового Двору взагалі.

Льодовий Двір був незвичайною спорудою. Це було поєднання давніх фієрданських твердинь, цитаделей, домівки нескорених наступників королів і королев, сховищ їхніх найдорожчих скарбів і найсвященніших релігійних реліквій. Льодовий Двір був непроникний.

— Нумо, Гелваре, — вів далі демон, — звісно ж, існує щось, чого ти прагнеш. Це достатня причина для таких фанатиків, як ти. У Фієрді можуть гадати, що їм пощастило схопити дракона за хвіст, але їм не вдасться його втримати. Щойно Бо Юл-Баюр повторить свій процес, *юрда парем* з'явиться на ринках, і всі інші теж навчатимуться виготовляти її, це лише питання часу.

— Цього ніколи не станеться. Бо Юл-Баюр постане перед судом і, якщо його визнають винним, отримає свою смертну кару.

— Винним у чому? — м'яко поцікавилася Ніна.

— У злочинах проти людства.

— *Якого* людства?

Він чув, як складно їй приховувати злість.

— Звичайного людства, — відповів Матаяс. — Усіх тих людей, що живуть собі й дотримуються законів цього світу замість того, щоб підганяти їх під свої власні примхи.

У Ніни вирвалося якесь чудернацьке роздратоване похропування. Інші лише спостерігали з цікавістю, самовпевнено посміюючись, за бідним відсталим фієрданцем. Брум попереджав його, що у світі повно брехунів, шукачів задоволень, віроломних язичників. І схоже, що всі вони зібралися в цій кімнаті.

— Ти недалекоглядний щодо цього, Гелваре, — мовив Бреккер. — Інша банда може викрасти Бо Юл-Баюра раніше за нас. Шуанці. Можливо, равканці. Усі вже склали собі якісь плани дій. Суперечки щодо кордонів і давнє суперництво не мають жодного значення для Керчу. Торговельна Рада дбає лише про ринок, і вони хочуть упевнитися, що інформація про *юрду парем* залишиться тільки чуткою, та й по всьому.

— Тож провести злочинців до серця Фієрди, щоб вони викрали надважливого в'язня, — це мало не акт патріотизму? — уїдливо поцікавився Матаяс.

— Що ж, я навіть не розраховую, що чотири мільйони *крюге* змусять тебе вагатися.

Матаяс сплюнув.

— Залиш свої гроші собі. Удався ними.

Раптом йому саянула думка — грішна, варварська, але це було єдине, що могло дозволити йому повернутися до Пекельних Воріт зі спокійним серцем, навіть якщо без язика. Він відхилився назад настільки, наскільки йому дозволяли пута, і зосередився на Бреккерові.

— Я укладу з тобою угоду.

— Слухаю.

— Я не піду з тобою, але дам тобі план Двору. Це принаймні допоможе тобі минути перший контрольно-пропускний пункт.

— І скільки коштуватиме мені ця дорогоцінна інформація?

— Мені не потрібні твої гроші. Я дам тобі план задурно. — Матаясові було соромно промовляти ці слова, але він не здавався. — А ти дозволиш мені вбити Ніну Зенік.

Тендітна бронзова панянка видала звук, що мав символізувати огиду, — зрозуміло, вона ставилася до нього з презирством. Хлопець, що сидів за столом, припинив малювати свої закарлючки, його щелепа відвисла. Тим не менше Каз не був здивованим. Здавалося навіть, що ця ситуація тішить його. Матаяс здригнувся від думки, що демон точно знав, як тут усе розгортатиметься. — Я можу запропонувати тобі дещо краще, — сказав Каз.

Що може бути кращим за помсту?

— Я більше нічого не хочу.

— Я можу знову зробити тебе *дрюскеле*.

— То, може, ти чарівник? Добрий дух-вей, що виконує бажання? Я забобонний, а не дурний!

— Знаєш, ніщо не заважає тобі поєднувати ці дві риси, але річ не в цьому. — Каз захвав руку до кишені темного пальта. — Ось воно! — вигукнув він і передав папірець смаглявій дівчині. Іншому демонові. Ця рухалася так м'яко, наче припливла з якогось іншого світу, а ніхто не відчуває, що треба відіслати її назад. Вона піднесла папірець до його обличчя, щоб Матаяс міг прочитати. Документ було написано керчинською й фієрданською мовами. Читати керчинською він не міг, — вивчив її лише у в'язниці, — але фієрданська була достатньо

зрозумілою. Гелварові очі почали рухатися вздовж рядків, а серце загупало.

У світлі нових фактів із Матаяса Бенедіка Гелвара негайно й цілком знімаються звинувачення в організації незаконного транспортування рабів.

Його звільнено _____ дня. Суд перепрошує й зобов'язується забезпечити його квитком на Батьківщину чи до будь-якого іншого пункту за його власним вибором якнайшвидше.

Зі щирими вибаченнями

Суд і уряд Керчу

— Які нові факти?

Каз відхилився на стільці.

— Здається, Ніна Зенік відмовилася від своїх слів. Її звинувачують у кривосвідченні.

Тепер Матаяс урешті подивився на неї — і не міг відвести очей. На її граціозній шії залишилися синці від його пальців. Хлопець переконував себе, що мав би радіти цьому.

— Кривосвідчення? Як довго ти відпрацьовуватимеш це, Зенік?

— Два місяці, — сказала вона тихо.

— Два місяці?! — Тепер він протяжно й гучно зареготав. Його тіло смикалося, наче отрута скорочувала м'язи.

Інші спостерігали за ним зі слабким занепокоєнням.

— Може, він божевільний? — поцікавився Джаспер, барабанячи пальцями по оздоблених перлинами руків'ях своїх револьверів.

Бреккер стенив плечима.

— Не можу сказати, що йому можна довіряти, але нікого іншого в нас немає.

Два місяці. Імовірно, у якійсь затишній в'язниці, де вона так зачарує охоронців, що ті приносять їй свіжоспечений хліб і збиватимуть подушки. А може, вона просто попросить дозволити їй заплатити штраф, котрий потім у Равці відшкодує її заможний власник Гриші.

— Їй не можна довіряти, ти ж знаєш, — звернувся Матаяс до Бреккера. — Які б секрети ти не сподівався довідатися від Бо Юл-

Баюра, вона повезе їх із собою до Равки.

— Дозволь мені подбати про це, Гелваре. Ти просто роби свою частину роботи — і таємниці Бо Юл-Баюра і *юрди парем* потраплять до рук людей, котрі краще озброєні, щоб залишити чутки чутками.

Два місяці. Ніна відбуде своє покарання й повернеться до Равки на чотири мільйони *крюге* багатшою. А про нього навіть ніколи не згадає. Та якщо це помилування справжнє, він теж повернеться додому.

Додому. Він уявляв утечу з Пекельних Воріт сотні разів, але ніколи не ставився до цього по-справжньому серйозно. Що за життя чекало на нього ззовні? Як може жити людина з тавром звинувачення в работоргівлі? Він ніколи не зможе повернутися до Фієрди. Якби йому навіть удалося пережити ганьбу, решту життя довелося б прожити як утікачеві від керчинського уряду, стати людиною з клеймом. Матаяс знав, що може розпочати нове життя в Новозем'ї, але який був у цьому сенс?

Це було щось геть інше. Якщо демон Бреккер казав правду, Матаяс зможе повернутися додому. Сподівання нап'яли його груди — почути рідну мову, знову побачити друзів, скуштувати *семлу*, фаршировану солодкою мигдалевою пастою, відчути, як кусається північний вітер, що з гуркотом надлітає з царства криги. Повернутися додому й відчути, що на тебе там чекають, а не зневажають чи мають за тягар. Його чесне ім'я знову буде незаплямованим, і він зможе повернутися до власного життя в якості *дрюскеле*. Та заплатити за це все потрібно державною зрадою.

— Що, коли Бо Юл-Баюр мертвий? — поцікавився він у Бреккера.

— Ван Ек присягається, що живий.

Але як може Каз уважати, що цілком розуміє дії фієрданців? Якщо судового засідання досі не було, скоро воно відбудеться, і Матаяс легко міг передбачити, чим усе закінчиться. Його співвітчизники ніколи не звільнять людину з такими жахливими знаннями.

— А якщо ні, Бреккере?

— Ти все одно отримаєш помилування.

Навіть якщо їхня здобич уже прямує до потойбічного життя, він усе одно отримає свободу. Але якою ціною? Він уже припускався помилок раніше. Дозволив Ніні обдурити себе. Виявив слабкість і мав нести ганебний хрест решту свого життя. Але він уже заплатив за свою легковажність у кривавих стражданнях і смороді Пекельних Воріт. Та й

злочин його був лише непередуманими діями наївного хлопчика. А те, що йому пропонує демон, значно гірше. Викрити таємниці Льодового Двору, щоб знову побачити батьківщину, щоб знати, що кожен його крок був зрадою, — чи зможе він піти на це?

Брум розсміявся б їм у вічі й розірвав би папірець про помилування на клапті. Але Каз Бреккер був розумним негідником. Вочевидь, він володів непоганими ресурсами. А раптом Матаяс скаже «ні», але, незважаючи на мізерні шанси, Бреккер і його люди увірвуться до Льодового Двору й викрадуть шуанського вченого? Чи якщо Каз мав рацію й інша країна дістанеться туди першою. Схоже, що *парем* викликає занадто сильне звикання, щоб бути корисним для гришників, але раптом формула потрапить до равканських рук і їм пощастить якось удосконалити її. Зробити равканську Гришу, її Другу армію, ще сильнішою. Долучившись до місії, Матаяс міг переконатися, що Бо Юл-Баюр ніколи більше не побачить сонця за стінами Льодового Двору, чи влаштувати нещасний випадок на зворотному шляху до Керчу.

До Ніни, до Пекельних Воріт, він ніколи б і не подумав про таке. А зараз готовий був укласти угоду сам із собою. Він приєднається до команди демонів, отримає своє помилування і, коли знову стане *дрюскеле*, Ніна Зенік буде його першою здобиччю.

Він полюватиме на неї в Керчі, у Равці, у будь-якій дірі, у будь-якому закапелку світу, котрий вона вважатиме безпечним. Він зажене її, притисне до землі та змусить заплатити всіма можливими способами. Вона благатиме про смерть. Він кине її до найзлиденнішої камери Льодового Двору, де їй більше ніколи не зігрітися. Гратиметься з нею, як вона гралася з ним. Запропонує Ніні порятунок, а потім відмовиться від своїх слів. Подарує їй прихильність і дещицю доброти, а тоді вихопить їх із її рук. Він смакуватиме кожную її сльозинку й витіснить той солодкий зелений квітковий смак зі свого язика, замінивши його сіллю Ніниних скорбот.

Але слова все одно обпікали Матаясові вуста, коли він промовив:

— Я зроблю це.

Бреккер підморгнув Ніні, і Гелварові закортіло повибивати демонові всі зуби.

«Коли я перетворю Нінине життя на суцільне страждання, прийду за тобою». Він був мисливцем за відьмами; чи відрізнятимуться відчуття, коли Матаяс знищить демона?

Бронзова панянка згорнула документ і передала його Бреккерові. Каз запхав папір до нагрудної кишені. Матаясові здавалося, що він бачить, як давній друг, котрого вже й не сподівався побачити, зникає в натовпі, але сил, щоб гукнути того, бракує.

— Ми розв'яжемо тебе, — повідомив Бреккер. — Сподіваюся, у в'язниці ти не розгубив усі свої манери й пам'ятаєш, як варто поводитися в товаристві.

Матаяс кивнув, і смаглява дівчина взяла ніж, щоб перерізати мотузки.

— Я гадаю, що Ніну ти вже знаєш, — вів далі Каз. — Чарівна дівчина, що звільняє тебе, — Інеж, вона найвіртуозніший викрадач таємниць на ринку. Джаспер Фахей — наш вправний стрілець, народжений у Новозем'ї, але краще не закидати йому цього. А це Вілан — найкращий знавець вибухівки на всю Бочку.

— Раске кращий, — утрутилася Інеж.

Хлопець підвів погляд, відкинув волосся кольору червоного золота з очей і вперше заговорив:

— Він не кращий. Він просто нахаба.

— Він знає свій ринок.

— Як і я.

— Сумнівно, — сказав Джаспер.

— Вілан — новачок у нашій компанії, — зізнався Каз.

— Звичайно, новачок. Він скидається на дванадцятирічного, — відізвався Матаяс.

— Мені шістнадцять, — похмуро заперечив Вілан.

Гелвар йому не повірив. Щонайбільше п'ятнадцять — хлопчик іще навіть не почав голитися. Матаяс подумав, що, мабуть, у свої вісімнадцять є найстаршим у цій зграї. Казові очі здавалися древніми, але навряд чи він мав більше років.

Уперше Матаяс по-справжньому оглянув людей довкола себе. «Що це за команда для такої небезпечної місії?» Державна зрада нікого не цікавитиме, якщо вони всі загинуть. І тільки він знав точно, якими марними можуть виявитися їхні зусилля.

— Ми мали б узяти Раске, — сказав Джаспер. — Під тиском він неперевершений.

— Мені все це не подобається, — погодилася Інеж.

— Я не питав ваших порад, — урвав їх Бреккер. — Вілан не лише знається на кремені й метушні. Він наша гарантія.

— Гарантія чого? — поцікавилася Ніна.

— Вітайте Вілана Ван Ека, — проголосив Каз Бреккер, і хлопцеві щоки залилися рум'янцем, — сина Яна Ван Ека й нашу гарантію тридцяти мільйонів *крюге*.

Джаспер витріщився на Вілана.

— Звичайно ж, ти радникова дитина, — він зайшовся сміхом. — Це все пояснює.

Він знав, що має сердитися на Каза за те, що той знову приховав життєво важливу інформацію, але зараз насолоджувався, спостерігаючи, як новина про особистість Вілана Ван Ека шириться кімнатою, наче курява від пострілів зловісного кольта.

Вілан почувався приниженим і зашарівся. Ніна здавалася приголомшеною й розчарованою. Фієрданець мав знічений вигляд. Каз надзвичайно хизувався собою. І, звісно ж, Інеж анітрохи не здивувалася. Вона збирала для Каза секрети й уміла так само чудово їх зберігати. Джаспер спробував упоратися з несподіваною заздрістю, коли подумав про це.

Рот Ван Ека розтулявся й знову стулявся, у горлі щось захрипіло.

— То ти знав? — запитав він урешті в Каза.

Той відхилився на стільці, зігнув одне коліно й витягнув хвору ногу перед собою.

— А чому ж, ти гадав, я з тобою панькаюся?

— Бо я неперевершений, коли беруся до демонстрування.

— Ти задовільний у ролі демонстратора. Але неперевершений як заручник.

Це було жорстоко, але Каз був таким завжди. А Бочка — значно брутальніший учитель, ніж Бреккер. Принаймні це пояснювало, чому Каз цяцькався з Віланом і довіряв йому частину роботи.

— Не має значення, — втрутився Джаспер. — Ми досі можемо взяти Раске, а це дитинча крамаря залишити під замком у Кеттердамі.

— Я не довіряю Раске.

— Але довіряєш Віланові Ван Еку? — скептично поцікавився Джаспер.

— Він не знає достатньо людей, щоб утягнути нас у справжні неприємності.

— Може, я маю щось сказати, жалібно затягнув Вілан. — Я ж сиджу тут, серед вас.

Каз вигнув брову.

— Тебе колись обкрадали, Вілане?

— Я... навіть не знаю.

— Тобі товкли пику в підворіттях?

— Ні.

— Може, тебе підвішували за бильця моста так, щоб голова була під водою?

Вілан змигнув:

— Ні, але...

— То, мабуть, тебе били, аж поки ти не зможеш ходити?

— Ні.

— Тоді чому ти думаєш, що маєш право голосу?

— Я...

— Ти покинув татків маєток на Гельдстрат лише три місяці тому. Чому ти вважаєш, що твоє тимчасове перебування в Бочці було благословенним?

— Тому що я справжній щасливчик, напевно? — тихо пробурмотів Вілан.

Джаспер хмикнув:

— Твоє головне везіння — Каз, крамаріку. Він узяв тебе під крило Покидьків, хоч ти й ні на що не здатен. І жоден із нас поки не може збагнути, чому він пішов на це.

— Я абсолютно спантеличена, — зізналася Ніна.

— У Каза завжди є свої власні причини, — пробурмотіла Інеж.
— Чому ти покинув батьків будинок? — запитав Джаспер.
— Настав час, — напружено відіззався Вілан.
— Ти хто? Ідеаліст? Романтик? Революціонер?
— Ідіот? — підказала Ніна. — Жодна людина не погодиться жити в Бочці, якщо має бодай якусь іншу можливість.

— Раске — кращий демонстратор, — почала Інеж.
— Я бував у Льодовому Дворі. З батьком. Нас запросили на посольський бенкет. Я можу допомогти вам із планом.

— Бачте? Приховані глибини. — Каз постукав пальцем, зтягнутим у рукавичку, по воронячій голові на ціпку. — І я не хочу, щоб наш єдиний важіль впливу на Ван Ека прохолоджувався в Кеттердамі, поки ми прямуватимемо на північ. Вілан іде з нами. Він достатньо вправний у демонструванні. І всі ці домашні вчителі, що коштували батькові кругленьку суму, навчили його непогано поратися з кресленням.

Вілан зашарівся ще більше, а Джаспер струснув головою.

— Може, ще й на піаніно граєш?

— На флейті, — відповів Вілан, приготувавшись захищатися.

— Чудово.

— І, оскільки Вілан бачив Льодовий Двір на власні очі, — вів далі Каз, — він допоможе нам перевірити твою чесність, Гелваре.

Фієрданець люто зиркнув, і Вілан умить зблід, наче від невідомої немочі.

— Не переймайся, — сказала Ніна. — Він не вбиває поглядом.

Джаспер помітив, як напружувалися Матаясові плечі щоразу, варто було Ніні промовити хоч слово. Він не знав, яка історія між ними сталася, але очевидно, що ці двоє вб'ють одне одного, перш ніж дістануться до Фієрди.

Джаспер потер очі. Він страшенно хотів спати, виснажений збудженням від утечі з в'язниці, до того ж думки постійно кружляли навколо незліченних можливостей, котрі подарують їм тридцять мільйонів *крюге*. Навіть по тому, як Пер Гаскель отримає свої двадцять відсотків, кожному з них перепаде по чотири мільйони. Що він робитиме з такою велетенською купою папірців? Джаспер навіть міг уявити, як його старий каже: «Перепадуть грошенята й удвічі більше лайна». Святи, як він сумував за батьком.

Каз гупнув ціпком по лакованій дерев'яній підлозі.

— Виймай свою ручку й пристойний шматок паперу, Вілане. Настав час Гелварові попрацювати.

Вілан потягнувся до наплічника, що лежав під ногами, і витяг вузький згорток паперу, у який різники загортають свій крам, а слідом металеву скриньку з дорогим на вигляд набором ручок і чорнил.

— Як чудово, — зауважив Джаспер, — відповідне перо до кожної okazії.

— Починай оповідати, — наказав Бреккер фієрданцеві. — Час платити за свою свободу.

Тепер Матаяс направив свій розлючений погляд на Бреккера. Без сумніву, це був могутній позирк. І було майже кумедно спостерігати, як він кидає його назустріч витріщеному, наче акула, Казові.

Урешті фієрданець опустил очі, глибоко вдихнув і сказав:

— Льодовий Двір стоїть на стрімчаку, звідки відкривається вид на гавань Дієрнгольму. Він збудований у формі концентричних кіл, наче річні кільця в дерева, — слова лилися повільно, мовби кожне завдавало хлопцеві болю. — Спочатку кільце стіни, потім зовнішнє кільце. Воно поділене на три сектори. За ним прокладено крижаний рів, у самісінькому центрі розташований Білий острів.

Вілан почав малювати мапу. Джаспер зазирнув йому через плече.

— Це не схоже на дерево, швидше якийсь торт.

— Що ж, він *дійсно* де в чому скидається на торт, — спробував захиститися Вілан. — Уся споруда зростає рівень за рівнем.

Каз кивнув Матаясові, щоб той продовжував.

— Довколишні урвища неприступні, тож північний шлях залишається єдиною можливістю потрапити туди чи вийти назовні. Вам доведеться минути контрольно-пропускний пункт з охоронцями навіть раніше, ніж ви опинитеся перед кільцем стіни.

— Два контрольно-пропускні, — зауважив Вілан. — Коли я був там, їх було два.

— Ось бачиш, — звернувся Каз до Джаспера. — Корисні навички. Вілан спостерігає за тобою, Гелваре.

— Чому пунктів два? — поцікавилася Інеж.

Матаяс утупився поглядом у чорні дошки підлоги з волоського горіху й відповів:

— Дві групи вартових важче підкупити. Надійність Двору завжди ґрунтується на численних повторях, що дозволяють уникнути небезпек.

Якщо ви зайдете так далеко...

— *Ми*, Гелваре. Якщо ми зайдемо так далеко, — виправив його Каз.

Фієрданець ледь помітно стелує плечима.

— Якщо ми зайдемо так далеко, зовнішнє кільце поділене на три сектори: в'язницю, споруди *дрюскеле* й посольство. Кожен із секторів має власні ворота в кільцевій стіні. Ворота в'язниці завжди працюють, але за ними постійно стежать озброєні найманці. З інших двох у будь-який час функціонують лише одні.

— Як визначають, котрими ворітьми користуватися? — втрутився Джаспер.

— Розклад змінюється щотижня, а вартові дізнаються про свою зміну лише в ніч напередодні.

— Може, це й добре, — зауважив Джаспер. — Якщо нам вдасться зрозуміти, котрі ворота не використовують, там не буде ані охорони, ані тих, хто натискає на важелі...

— Навіть коли ворота не використовують, там завжди чергують щонайменше четверо вартових.

— Переконалий, що з чотирма ми якось упораємося.

Матаяс похитав головою:

— Ворота важать тисячі фунтів, і їх можна відчинити лише з будки вартових. І навіть якщо вам вдасться підняти одні з них, відчинення воріт поза розкладом активує Чорний Протокол. Увесь Двір буде ізолювано, і вас швиденько викриють.

Кімнатою попливли брижі занепокоєння. Джаспер незграбно посунувся. Судячи з облич присутніх, кожного схвилювала та сама думка: «*У що ми вплуталися?*» Лише Каз залишився незворушним.

— Запиши все, — сказав він Віланові, тицяючи в папір. — Гелваре, я сподіваюся, пізніше ти опишеш молодшому Ван Екові механізм сигнальної системи.

Матаяс насупився.

— Не те що б я справді знав, як вона працює. Якийсь набір дротів і дзвіночків.

— Розкажеш усе, що знаєш. Де вони триматимуть Бо Юл-Баюра?

Матаяс повільно підвівся й наблизився до плану, що оживав під Вілановим пером. Його рухи були неохочими й настороженими, наче Каз запропонував погладити гримучу змію.

— Імовірно, тут, — сказав фієрданець, показуючи пальцем на мапу. — У секторі в'язниці. Камери з найвищим рівнем безпеки розташовані на останньому поверсі. Тут тримають найнебезпечніших злочинців. Убивць, терористів...

— Гришників? — поцікавилася Ніна.

— Саме так, — відповів Гелвар, вишкіряючись.

— Ви, друзі, збираєтеся добряче нас розважити, чи не так? — запитав Джаспер. — Зазвичай люди починають ненавидіти одне одного, пропрацювавши разом тиждень, але ви двоє рвонули на старті.

У відповідь він дістав два сердиті погляди й променисто всміхнувся, але Казова увага була зосереджена на планах на майбутнє.

— Бо Юл-Баюр не становить небезпеки, — мовив він задумливо. — Принаймні такої, як інші. Гадаю, вони не триматимуть його під замком разом із грабіжниками.

— Я думаю, його триматимуть у могилі, — зауважив Матаяс.

— Виходитимемо з припущення, що він досі живий. Бо Юл-Баюр — важливий в'язень, вони не хочуть, аби він потрапив до неправильних рук, перш ніж постане перед судом. То де він опиниться?

Матаяс подивився на мапу.

— Споруди в зовнішньому кільці оточують крижаний рів, а в його центрі перебуває Білий острів, де розташовані скарбниця й королівський палац. Це найнепрístupніше місце в Льодовому Дворі.

— Тоді Бо Юл-Баюр буде там, — відповів Каз.

Матаяс посміхнувся. Насправді це була навіть не посмішка, а радше вишкіряння зубів.

«Він навчився так вищирятися в Пекельних Воротах», — подумав Джаспер.

— Тоді ваші пошуки не мають сенсу. Група чужинців у жодному разі не потрапить до Білого острова.

— Не радій передчасно, Гелваре. Якщо ми не вийдемо звідти, тобі не бачити свого помилування, як власних вух.

Матаяс здвигнув плечима.

— Я не можу змінити реальність. За крижаним ровом пильнують із численних вартових веж на Білому острові та з пункту спостереження на верхівці Годинника Старійшин. Його неможливо перетнути іншим шляхом, аніж по скляному мосту, але туди не можна потрапити без дозволу.

— Наближається Грінгелла, — утрутилася Ніна.
— Замовкни! — гиркнув у відповідь Матаяс.
— Прошу, продовжуй, — мовив Каз.
— Грінгелла — це «день, коли слухають». Коли він надходить, на Білому острові відбувається посвята нових *дрюскеле*.
Шкіра на Матаясових кулаках напнулася й збілділа.
— Ти не маєш права говорити про такі речі. Вони священні.
— Це факти. Фієрданська шляхта влаштовує гучну вечірку, запрошуючи гостей із цілого світу, і чимало розважальників приїздить із Кеттердама.
— Розважальників?
— Акторів, танцівників, труп із виставами «Комеді Бруте» і найвправніших майстринь із будинків насолод, що в Західній Клепці.
— Я думав, фієрданці тримаються подалі від таких забав, — зауважив Джаспер.
Уста Інеж скривилися.
— Ти ніколи не зустрічав фієрданських солдатів у Клепках?
— Я мав на увазі, коли вони вдома, — пояснив Джаспер.
— Це єдиний день на рік, коли всі припиняють поводитися жалюгідно й дозволяють собі розважитися, — відповіла Ніна. — До того ж лише *дрюскеле* живуть, наче ченці.
— Щоб гарно провести час, необов'язково купувати вино і... плотські втіхи, — бризнув слиною Матаяс.
Ніна змигнула в його бік блискучими віями.
— Ти не зрозумієш, що це «гарно проведений час», навіть якщо він підкрадеться до тебе й запхає тобі в рота цукерку. — Вона перевела погляд на мапу. — Ворота посольства будуть відчинені. Може, нам не варто перейматися, як потрапити до Льодового Двору. Імовірно, ми можемо просто ввійти досередини разом з акторами.
— Це не те саме, що Пекельне Дійство, — задумливо сказав Каз. — Так просто впоратися нам не вдасться.
— Гостей перевіряють за кілька тижнів до того, як вони прибудуть до Льодового Двору, — вів далі Матаяс. — Кожен, хто потрапляє на територію посольства, віддає документи на перевірку й переперевірку. Фієрданці геть не дурні.
Ніна звела брову.
— Принаймні не всі.

— Не буди звіра, Ніно, — застеріг дівчину Каз. — Нам потрібно, щоб він залишався дружнім. То коли відбувається вечірка?

— Це сезонна подія, — повідомила Ніна. — На весняне рівнодення.

— За два тижні, починаючи від сьогоднішнього дня, — підрахувала Інеж.

Каз нахилив голову набік і сфокусувався на якійсь віддаленій точці.

— Обличчя свідчить, що він вигадує якусь нову махінацію, — прошепотів Джаспер, звертаючись до Інеж.

Вона кивнула.

— Однозначно.

— «Біла троянда» відправляє делегацію? — запитав Каз.

Ніна похитала головою:

— Нічого про це не чула.

— Навіть якщо ми вирушимо просто до Дієрнгольму, — сказала Інеж, — нам знадобиться тиждень, щоб дістатися туди. Ми не маємо часу, щоб дістати безпечні документи чи розробити прикриття, котре виявиться достатньо надійним, щоб пройти ретельну перевірку.

— Ми не збираємося заходити всередину через посольство, — заперечив Каз. — Битимемо туди, куди простак недопетра дивитися.

— До якого Петра? — поцікавився Вілан.

Джаспер вибухнув реготом:

— Ой святі, ти просто диво якесь. *Недопетрає*, недокумекає, недотумкає, бо це дурник, якого ми хочемо позбавити готівки, наче баранця шерсті.

Хлопчина смикнувся вперед.

— Може, я й не маю вашої... освіченості, але теж знаю до дідька багато слів, яких ви навіть не чули.

— А також як належно складати серветку й танцювати менует. Ох, ледь не забув, ти ж іще граєш на флейті. Ходові навички, крамарику. Ходові навички.

— Ніхто вже давно не танцює менуетів, — буркнув Ван Ек.

Каз відкинувся на своєму стільці.

— Як найлегше вкрати гаманець?

— Притиснути ножа до горла, — запропонувала Інеж.

— Прикласти револьвера до спини, — відповів Джаспер.

— Підлити отруту в горнятко, — порадила Ніна.

— Ви всі просто жахливі люди, — сказав Матаяс.

Каз закотив очі.

— Найлегший спосіб украсти гаманець — сказати недотепі, що ти збираєшся вкрасти його годинник. Ти перехоплюєш його увагу й скеровуєш її туди, куди *тобі* потрібно. Грінгелла виконає цю роботу за нас. У Льодовому Дворі виділять людей, щоб спостерігали за гостями й захищали королівську родину. Але вони не можуть дивитися навсібіч одночасно. І це чудова можливість організувати втечу Бо Юл-Баюра, — Бреккер показав на ворота в стіні. — Пам'ятаєш, що я казав тобі в Пекельних Воротах, Ніно?

— Непросто впоратися з усіма своїми знаннями.

— У в'язниці їх цікавлять не ті, хто туди заходить, а лише ті, хто намагається вийти. — Його палець у шкіряній рукавичці посунувся до наступного сектора. — У посольстві їх не хвилює, хто виходить, усю увагу зосереджено на тих, хто прагне потрапити досередини. Ми зайдемо через в'язницю й вийдемо через посольство. Гелваре, Годинник Старійшин функціонує?

Матаяс кивнув.

— Він вибиває щочверть години. І сигнали тривоги звучать так само.

— Годинник точний?

— Звичайно.

— Справа рук геніальних фієрданських інженерів, — уїдливо додала Ніна.

Каз проігнорував її.

— Тож ми скористаємося Годинником Старійшин для координації наших пересувань.

— Ми переодягнемося у вартових? — з надією запитав Вілан.

Джаспер не міг утриматися й презирливо відповів:

— Лише Ніна й Матаяс розмовляють фієрданською.

— Я теж, — запротестував хлопчик.

— Шкільною фієрданською, чи не так? Готовий закластися, ти так само говориш фієрданською, як я лосячою.

— Що ж, пощастило, бо лосяча — твоя рідна мова, — буркнув Вілан.

— Ми зайдемо самі собою, — вів далі Каз. — Злочинцями. В'язниця — наші вхідні двері.

— Дозволь мені розтлумачити, — мовив Джаспер. — Ти збираєшся дозволити фієрданцям кинути нас до в'язниці? Хіба не цього ми завжди намагалися уникнути?

— Злодюги такі мінливі. Це один із привілеїв, коли ти належиш до соціального класу тих, хто створює проблеми. У в'язниці лічать по головах, звіряючись з іменами та злочинами, ніхто не питає паспорт і не перевіряє, чи маєш ти посольську печатку.

— Тому що ніхто не *хоче* йти до в'язниці, — пояснив Джаспер.

Ніна потерла передпліччя.

— Яюсь мені не хочеться опинитися під замком у фієрданській камері.

Каз засукав рукав, і між його пальцями з'явилися два тонкі металеві дротики. Вони потанцювали між кісточками пальців і знову зникли.

— Відмикачки? — запитала Ніна.

— Дозволь мені подбати про замки на камерах, — запропонував Каз.

— Битимемо туди, куди простак недопетра дивитися, — приголомшено мовила Інеж.

— Точно, — відповів Бреккер. — А Льодовий Двір — такий самий простак, як усі інші. Великий білий баранчик тільки й чекає, коли його обскубуть.

— Бо Юл-Баюр піде з нами добровільно? — поцікавилася Інеж.

— Ван Ек сказав, що Рада передала Юл-Баюрові кодове слово, коли вперше намагалася викрасти його з Шу, тож він знає, кому вірити: *сеш-уєг*. Це повідомить йому, що нас надіслали з Керчу.

— *Сеш-уєг*, — повторив Вілан, незграбно смакуючи склади язиком. — Що це означає?

Ніна уважно подивилася на пляму на підлозі й відповіла:

— Пригнічений.

— Це можна перевірити, — втрутився Каз. — І ми — ті, хто це зробить.

Джаспер відчув, як змінився настрій у кімнаті, коли з'явилася надія на те, що вони впораються. Це була ледь помітна зміна, але він навчився зауважувати її за ігровим столом — мить, коли гравець

здогадується, що отримав виграшні карти. Усередині забилося передчуття — тремка суміш страху й збудження, що заважала йому всидіти на місці.

Мабуть, Матаяс також відчув це, бо склав свої кремезні руки на грудях і сказав:

— Ви й гадки не маєте, з чим надумали змагатися.

— Але ти маєш, Гелваре. Я хочу, щоб ти працював над мапою Льодового Двору щомиті, поки ми не відпливемо. Жодну деталь не можна вважати незначною чи дрібницею. І я постійно стежитиму за тобою.

Інеж провела пальцем по кресленню, яке зробив Вілан.

— Це насправді не скидається на річні кільця, — сказала вона.

— Ні, — відізвався Каз. — Це схоже на мішень.

— Що ж, тоді ми завершили, — звернувся до решти Каз. — Я надішлю кожному з вас звістку, коли знайду корабель, але готуйтеся відплисти завтра вночі.

— Так швидко? — здивувалася Інеж.

— Ми не знаємо, яка буде погода, а на нас чекає неблизький світ. Грінгелла — найкраща можливість уполювати Бо Юл-Баюра, і я не хочу її втратити.

Казові потрібен був час на роздуми щодо плану, що вже почав вимальовуватися в його свідомості. Він уже бачив фундамент: де вони увійдуть і як вийдуть. Але план, який він собі уявив, не передбачав можливості взяти із собою багато речей, тож їм доведеться працювати без своїх звичних інструментів. Невідомих у рівнянні ставало більше, а отже, ставало більше шансів, що щось піде не так.

Вілан Ван Ек залишався поруч, і це означало принаймні, що можна бути впевненим, що свою винагороду вони отримають. Але це буде непросто. Вони ще навіть не залишили Кеттердам, а Ван Ек уже почувався не у своїй тарілці. Хоча він був не набагато молодшим за Каза, але вигляд мав дитячий — з гладенькою шкірою, наче цуценя з шовковими вушками в кімнаті, повній бойових собацюр.

— Захисти Вілана від проблем, — звернувся Бреккер до Джаспера, розпустивши збори.

— Чому я?

— Бо тобі не пощастило й ти потрапив мені на очі, а мені не потрібні жодні випадкові примирення сина й батька, поки ми не відпливемо звідси.

— Можеш цим не перейматися, — утрутився Вілан.

— Я переймаюся всім, крамарику. Саме тому я досі живий. А ти можеш теж наглядати за Джаспером.

— За *мною*? — обурився той.

Каз плавним рухом відвів одну з чорних дерев'яних панелей убік і відімкнув сейф, що ховався за нею.

— Так, за тобою. — він відлічив чотири тонкі стосики *крюге* й передав їх Джасперові. — Це тобі на набой, а не на ставки. Вілане, переконайся, що його ноги таємничим чином не вирушили до якогось грального лігва замість того, щоб піти туди, де можна купити зброю, зрозуміло?

— Мені не потрібна нянька, — квапливо запевнив Джаспер.

— Це швидше дуєнья, але якщо ти хочеш, щоб він прав твої пелюшки й підтикав ковдру перед сном, — це ваші справи. — Бреккер проігнорував засмучений Джасперів вигляд і дав трохи грошей Віланові на вибухівку й Ніні на дрібниці, що могли знадобитися в її наборі для крою. — Купуйте лише те, що необхідно для подорожі, — попередив хлопець. — Якщо все піде за моїм планом, ми будемо змушені ввійти до Льодового Двору з порожніми руками.

Він помітив, як тінь майнула обличчям Інеж. Їй так само не до душі була ідея працювати без своїх ножів, як йому не сподобалося б позбутися свого ціпка.

— Мені потрібно, щоб ти роздобула одяг для холодної погоди, — повідомив Каз дівчині. — На Війнстрат є крамниця, що продає товари для мисливців, можеш зазирнути туди.

— Ти гадаєш, що можна спробувати наблизитися з півночі? — поцікавився Гелвар.

Каз кивнув.

— Дієрнгольмська гавань вирує від натовпів митних агентів, і я ладний закластися, що вони посилять охорону на час вечірки.

— Це не вечірка.

— А звучить, наче вечірка, — зауважив Джаспер.

— Навіть не варто *уявляти*, що це вечірка, — похмуро виправив їх Гелвар.

— Що ми робитимемо з ним? — запитала Ніна, киваючи в бік Матаяса. Її голос звучав байдуже, але ця вистава не могла обдурити нікого, крім Гелвара. Вони бачили її сльози в Пекельних Воротах.

— Тим часом він залишиться тут, у «Воронячому клубі». Я б хотів, щоб ти напружив свою пам'ять і пригадав кожну дрібницю, Гелваре. Вілан і Джаспер приєднаються до тебе згодом. Залу ми триматимемо зачиненою. Якщо хтось із гравців головної зали цікавиться, скажіть, що тут триває приватна гра.

— Ми спатимемо тут? — запитав Джаспер. — Мені потрібно владнати деякі справи в Рейці.

— Ти впораєшся, — сказав Каз, хоча й знав, що змушувати Джаспера заночувати в барлозі, де грають в азартні ігри, і не дозволяти робити ставок, було навіть дещо зажорстоко. Він повернувся до решти. — Нікому ані слова. Ніхто не має знати, що ви залишаєте Керч. Ви працюєте зі мною над завданням у заміському будинку. Це все.

— Ти збираєшся розповісти нам хоч щось про свій чудесний план? — запитала Ніна.

— На човні. Менше знатимете — менше зможете розповісти комусь.

— Ти збираєшся залишити Гелвара без кайданів?

— Ти можеш поводитися пристойно? — спитав у фієрданця Бреккер.

Очі хлопця вказували, що він радо вб'є Каза, але Матаяс лише кивнув.

— Ми замкнемо цю кімнату й поставимо вартового.

Інеж кинула на фієрданця оцінювальний погляд.

— Краще двох.

— Поставте Дірікса й Ротті, але не надто заглиблюйтеся в деталі. Вони попливуть із нами, тож я повідомлю їм усе необхідне пізніше. І, Вілане, нам із тобою треба побалакати. Я хочу знати все про торговельну компанію твого батька.

Вілан знизав плечима:

— Я нічого про це не знаю. Він зі мною такі справи не обговорював.

— То ти хочеш сказати мені, що ніколи не встромляв носа в папірці в його кабінеті? Не видивлявся чогось цікавого в документах?

— Ні, — відрубав Ван Ек, злегка задерши підборіддя. Каз навіть здивувався, що насправді вірить йому.

— Що я тобі казав? — бадьоро кинув Джаспер, прямуючи до дверей. — Користі від нього нуль.

Інші почали вишиковуватися позаду Джаспера, а Каз зачинив сейф, повернувши тумблер.

— Я хочу поговорити з тобою, Бреккере, — сказав Гелвар. — Наодинці.

Інеж кинула Казові попереджувальний погляд, але той не зважав. Вона не думала, що йому вдасться впоратися з брилою м'язів на ім'я Матаяс Гелвар. Каз установив стінну панель на місце й похитав ногою. Вона знову боліла: занадто довго він не спав до глупої ночі й забагато часу навантажував ногу своєю вагою.

— Іди, Маро, — наказав він. — І зачини за собою двері.

Щойно двері клацнули, Матаяс кинувся до нього. Каз дозволив цьому статися, він знав, що так буде.

Гелвар затис йому рота своєю брудною рукою. Дотик шкіри до шкіри викликав цілий вихор різноманітних відчуттів у Казовій голові, але оскільки він передбачив напад, хлопцеві вдалося контролювати нудоту, що скрутила його. Друга Матаясова рука нишпорили в кишнях Казового пальта — спочатку в одній, а потім — у другій.

— *Фер есьє?* — гнівно проревів він фієрданською й додав керчинською: — Де воно?

Каз дозволив хлопцеві витратити ще хвилинку на нестямні пошуки, потім опустил лікоть і стусонув фієрданця поміж ребра, змусивши його послабити обійми. Бреккерові легко вдалося вислизнути. Він ударив Гелвара ціпком по лівій нозі. Кремезний хлопака впав на землю. Коли він спробував підвестися, Каз іще раз копнув його.

— Лежи, де лежиш, ти, жалюгідна мерзото.

Гелвар знову спробував звестися на ноги. Він був прудким, а в'язниця зробила його ще сильнішим. Каз сильно штурхонув Матаяса в щелепу, а потім двічі блискавично вдарив кінчиком ціпка у велетенські плечі. Фієрданець сповз на землю, а його руки звисали з обох боків, наче дохлі змії.

Каз зручніше перехопив ціпок і притис вирізьблену воронячу голову до велетнього горла.

— Спробуй поворухнутися — і я розтрощу твою щелепу на шматки. Тобі до кінця життя доведеться їсти крізь трубочку.

Фієрданець не рухався, але в синіх очах горіла люта ненависть.

— Де помилювання? — проревів він. — Я бачив, як ти поклав його до кишені.

Каз схилився до нього й дістав складений документ із кишені, яка щойно здавалася порожньою.

— Це?

Фієрданець ляснув своїми ні до чого не придатними руками, а тоді знову рикнув, наче звір, коли Каз змусив помилювання розчинитися в повітрі. За мить воно знову з'явилося межі пальців. Бреккер повернув його, показуючи текст, потім пробігся пальцями по аркушу й продемонстрував Гелварові абсолютно чисту сторінку.

— *Дем'ін*, — пробурмотів Матаяс. Каз не знав фієрданської, але це слово було йому знайоме — «демон».

Навряд чи. Він навчився спритності рук у шулерів і шахраїв, що дурили людей в азартних іграх у Східній Клепці, а потім витратив десятки годин, практикуючись навпроти замацьканого дзеркала, яке купив, отримавши платню за перший тиждень роботи.

Каз легенько постукав ціпком по Гелваровій щелепі.

— На кожен трюк, який ти бачив, я відповім тисячею інших. Ти гадаєш, що рік у Пекельних Воротах зміцнив тебе? Навчив тебе битися? Пекельні Ворота здалися б мені раєм, коли я був дитиною. Ти рухаєшся, наче віл. Якби ти опинився на вулицях, де я виріс, не прожив би й двох днів. Це була твоя єдина спроба. Не випробовуй мене знову. Кивни, щоб я знав, що ти зрозумів.

Гелвар стиснув губи й кивнув раз.

— Добре. Я думаю, сьогодні нам доведеться закувати твої ноги в кайдани.

Каз підвівся, узяв зі столу свій новий капелюх і востаннє ще раз штурхонув фієрданця в нірку. Іноді ці велетні не розуміють, що треба зачaitися.

Протягом наступного дня Інеж бачила, що деталі Казової схеми почали ставати на свої місця. Їй було відомо, що Каз консультувався з кожним членом угруповання, але вона також знала, що бачила лише уривки плану. У таку гру Каз грався завжди.

Якщо він і мав якісь сумніви стосовно того, що вони сподівалися вчинити, Бреккер цього не виказував, а Інеж хотілося б розділяти його впевненість. Льодовий Двір було збудовано, щоб протистояти стрімким навалам армій, убивць, гришників і шпигунів. Коли вона сказала це Бреккерові, він відповів лише:

— Але його не будували для того, щоб завадити *нам* потрапити досередини.

Ця його самовпевненість дратувала.

— Що змушує тебе думати, що ми зможемо? Ззовні є й інші команди, натреновані солдати й шпигуни, люди, що мають десятилітній досвід.

— Це робота не для натренованих солдатів і шпигунів. Це завдання для вбивць і злодіїв. Ван Екові це відомо, тому він і звернувся до нас.

— Ти не зможеш скористатися його грошеними, якщо помреш.

— Я планую набути дорогих навичок у потойбічному світі.

— А це вже різниця між упевненістю й зухвалістю.

Тоді він повернувся до неї спиною та двома рвучкими рухами зісмикнув рукавички.

— Якщо мені знадобляться нотації з цього приводу, я знатиму, до кого звертатися. Хочеш вийти з гри — так і скажи.

Інеж випрямила спину, її власна гордість змушувала захищатися.

— Матаяс не єдиний незамінний член команди, Казе. Я потрібна тобі.

— Мені потрібні твої вміння, Інеж. Це не одне й те саме. Ти, можливо, найкращий павук, що повзає Бочкою, але не єдиний. Доклади зусиль, щоб запам'ятати це, якщо плануєш отримати свою частку здобичі.

Вона не промовила жодного слова, бо не хотіла дати Казові зрозуміти, як сильно розгнівалася; натомість пройшла, вийшла з його кабінету й більше не розмовляла відтоді.

Зараз, прямуючи до гавані, дівчина сама дивувалася, що змушує її триматися цього шляху.

Інеж могла покинути Керч у будь-який час, коли їй заманеться. Вона могла сісти на корабель, що прямує до Новозем'я, і зникнути. Могла повернутися до Равки й пошукати свою родину. Вона сподівалася, що, коли почалася громадянська війна, на заході вони були в безпеці. До того ж батьки могли попросити притулку в Шу Хані. Сулійські каравани роками користувалися тими самими второваними шляхами, тож вона могла б украсти те, чого потребує, поки займалася б пошуками.

Але для цього вона мусила б утекти, не заплативши свої борги Покидькам. Пер Гаскель звинувачуватиме Каза; саме він наполіг на тому, щоб викупити її угоду, а вона покинула б його таким незахищеним. Хто, крім Мари, збиратиме для нього секрети? Але хіба ж Каз не повідомив, що її легко замінити? Якщо їм пощастить виплутатися з цього пограбування, повернутися до Керчу й доправити Бо Юл-Баюра цілим і неушкодженим туди, де про нього подбають, її частки винагороди з гаком стане, щоб викупити свою свободу в Покидьків. Казові вона нічого не винна, тож не буде причин зоставатися в Керчі.

До світанку ще залишалася година, але на вулицях, якими вона рухалася зі Східної до Західної Клепки, було людяно. Сулійці часто казали: «Серце — це стріла. Йому потрібна мета, до якої можна неухильно рухатися». Її тато любив повторювати ці слова, коли вона тренувалася ходити по ливні чи гойдалася. «Будь рішучою, — казав він. — Ти мусиш знати, куди хочеш потрапити, перш ніж вирушиш туди». Мама сміялася з цих слів. «У приказці йдеться про геть інше, — заперечувала вона. — Ти вбиваєш романтику в усьому, за що берешся». Але він не вбивав. Батько обожнював маму. Інеж пам'ятала, як він залишав для дружини по всіх усюдах букетики дикої герані — у буфеті, у каstrулях, у яких готували їжу для табору, у рукавах її костюмів.

«Чи можу я розповісти тобі таємницю справжнього кохання? — якось запитав батько. — Мій другака полюбляв казати, що жінки люблять квіти. І він мав чимало романів, а дружини так і не знайшов. Знаєш чому? Бо жінки люблять квіти, але лише одна з них закохана в аромат гарденій пізнього літа, котрий нагадує їй бабчин ганок. Єдина жінка любить яблуневий цвіт у синьому горнятку. Лише одна жінка віддала своє серце дикій герані».

«Це мама!» — вигукнула Інеж.

«Так, мама закохалася в дику герань, бо не існує іншої квітки цього відтінку, і вона стверджує, що, коли ламає гілочку й закладає за вухо, цілий світ пахне літом. Багато хлопців приносять тобі квіти. Але одного дня ти зустрінеш того, хто запам'ятає твою улюблену квітку, улюблену пісню, улюблені солодощі. І навіть якщо він буде занадто бідним, щоб принести тобі їх, це не матиме значення, бо він витратив час, щоб вивчити тебе так, як ніхто інший. Лише цей хлопець заслуговує на твоє серце».

Здавалося, це було сто років тому. Її тато помилявся. Жоден хлопець не приносив їй квітів, приходили лише чоловіки зі стосами *крюге* й повними монет гаманцями. Чи побачить вона ще колись тата? Чи почує, як співає мама, чи посміється над недоумкуватими дядечковими оповідками? «Я не впевнена, що ще маю серце, щоб віддати його комусь, тату».

Проблема була в тому, що Інеж більше не знала, яка в неї мета. Коли вона була маленькою, усе здавалося простим — татова усмішка, туго натягнута ливна під ногами, помаранчевий пиріг, загорнутий у білий папір. Потім це все вкрали в неї Цьоця Гелін і «Звіринець», а ще

пізніше їй довелося виживати щодня, стаючи трошки сильнішою щоранку. Тепер вона не знала, чого хоче.

«Просто зараз я хотіла б, щоб він вибачився, — вирішила вона. — І я не зійду на корабель без цього. Навіть якщо Каз не шкодує про свої слова, хай удасть. Усе ж таки він мій боржник і міг би бодай прикинутися, що він людина».

Якби вона не запізнювалася, неодмінно попетляла б Західною Клепкою чи просто прогулялася б дахами. Такий Кеттердам вона любила — тихий і спорожнілий, високо над натовпом, де гори місячного світла виростили поверх шпилястих верхівок будинків і несправних коминів. Але сьогодні в неї не було достатньо часу. Останньої миті Каз відіслав її із завданням винести з якоїсь крамнички дві грудки парафіну. Він навіть не повідомив, для чого вони чи чому так терміново необхідні. І захисні окуляри проти снігу? Інеж довелося навідатися до трьох різних галантерей, поки вона знайшла те, що треба. Дівчина так стомилася, що навіть не повірила б, що зможе перелізти через шпиль якогось будинку: не спала вже дві ночі, а цілісінький день крутилася містом, щоб назбирати необхідних на шляху до Льодового Двору речей.

Інеж відчула: вона мусить довести собі, що зможе.

Вона ніколи не пересувалася Західною Клепкою сама. Поруч із Покидьками вона могла минути «Звіринець», навіть не поглянувши на золоті ґрати на вікнах. Але сьогодні серце загупало, а кров зашуміла у вухах, щойно попереду з'явився вкритий позолотою фасад. «Звіринець» збудували так, щоб він скидався на багатоярусну клітку. Перші два поверхи були відкритими, але обнесеними досить нещільними золотими ґратами. Його ще називали «Будинком екзотики». Якщо вам були до душі шуанські дівчата чи фієрданські жінки-велетки, червоноволосі панянки з Мандрівного Острова або темношкірі доньки Новозем'я, пунктом вашого призначення був «Звіринець». Кожній дівчині давали тваринну назву: леопард, лошиця, ворона, лисиця, горностай, олениця, змія. Сулійські провидиці, коли займалися своїм ремеслом і вдивлялися в долю відвідувача, вдягали маски шакалів. Але який чоловік хотів би опинитися в ліжку з шакалом? Тому сулійські дівчата — а у «Звіринці» їх завжди було чимало — тут були знані як рисі. Клієнти приходили сюди не за дівчатами, а за темною сулійською

шкірою, вогняним каельським волоссям і золотим блиском шуанських очей. Звірі залишалися тими самими, а дівчата з'являлися й зникали.

Інеж помітила у вітальні павичеве пір'я, і її серце завмерло. Це була лише частина декорацій, пишного квіtkового оздоблення, але паніка не вщухала. Навпаки, вона зростала й перехоплювала подих. Зусібіч штовхалися люди — чоловіки в масках, жінки у вуалях. А може, це були жінки в масках і чоловіки у вуалях. Неможливо було вгадати. Роги Чортенят. Вирячені очі Безумця, смутне обличчя Королеви Скарабеїв, убраної в чорно-золоту вишивку. Художники полюбляли малювати Західну Клепку — хлопчиків і дівчаток, що працювали в борделях, шукачів задоволень, одягнених у маски персонажів «Комеді Бруте». Але тут не було краси, справжніх радощів чи веселощів, лише транзакції, люди, що шукали можливості втекти чи якогось кольорового забуття, декадансових сновидінь, із котрих можна виринути коли завгодно.

Інеж примусила себе, минаючи «Звіринець», подивитися на нього.

«Це лише місце, — казала вона собі. — Лише чергова споруда». Якою бачив її Каз? Де вхідні двері чи виходи? Як працюють замки? На яких вікнах немає ґрат? Скільки вартових тут чатує й хто з них має напружений вигляд? Просто будинок, повний замків, які можна відімкнути, сейфів, які можна зламати, і простаків, яких можна надурити. А зараз хижакom була вона, а не Цьоця Гелін чи перехожі на вулицях.

Коли «Звіринець» зник із поля її зору, неприємне натягнуте відчуття в грудях і горлі почало слабшати. Вона впоралася. Пройшла сама Західною Клепкою, просто повз «Будинок екзотики». Що б не чекало на неї у Фієрді, Інеж готова зустрітися з цим віч-на-віч.

Чиясь рука схопила дівчину за передпліччя й ледь не збила з ніг.

Інеж швидко відновила рівновагу, крутнулася на п'ятах і спробувала піти далі, але рука міцно тримала її.

— Привіт, маленька рисе.

Дівчина зі свистом втягнула повітря й висмикнула руку. *Цьоця Гелін*. Так до Гелін Ван Уден мали звертатися її дівчатка, інакше ризикували отримати ляпас. Для решти Бочки вона була Павичем, хоча Інеж завжди здавалося, що жінка схожа не на птаху, а на самовдоволеного кота. Цьоця Гелін мала густе й блискуче, мов золото, волосся та горіхові очі, дещо схожі на котячі. Свою високу, гнучку

постать вона загортала в тремкий синій шовк, а глибокий виріз прикрашало переливчасте пір'я, котре лоскотало фірмову діамантову стрічку, що блищала на шиї.

Інеж повернулася, щоб побігти, але дорогу їй перегородив величезний здоровань, на плечах якого натягнулося й ледь не тріскалося синє оксамитове пальто. Це був Коббет, улюблений вибивайло Цьоці Гелін.

— Ні, ти не втечеш, маленька рисе.

В Інеж потемнішало в очах. «У пастці. У пастці. Знову в пастці».

— Це не моє ім'я, — врешті прохрипіла дівчина.

— Уперта штучка.

Гелін ухопилася за край дівочої туніки.

«Рухайся!» — кричав її мозок, та Інеж не могла. М'язи застигли, а в голові лунало гучне жалібне виття.

Гелін провела довжелезним наманікюрем пазуром по її щоці.

— Рись — це твоє єдине ім'я, — наспівувала вона. — Ти ще й зараз достатньо гарна, щоб отримати за тебе добру ціну. Хоча шкіра навколо очей погрубішала — ти забагато часу проводила з маленьким шахраєм Беккером.

Інеж удалося вичавити із себе лише пронизливий звук, схожий на присвист людини, котра задихається.

— Я знаю, що ти таке, рисе. Я знаю, скільки ти коштуєш, аж до останнього цента. Коббете, може, нам варто нарешті забрати її додому?

Перед очима Інеж наче напнули чорне полотно.

— Ти не ризикнеш. Покидьки...

— Я терпляче чекатиму, маленька рисе. Ти знову носитимеш мої шовки, обіцяю. — Вона відпустила Інеж. — Насолоджуйся цим чудовим вечором, — додала із посмішкою, рвучко розгорнула своє синє віяло і, наче вихор, закрутилася серед юрби. Коббет поповз за нею.

Інеж застигла на місці, тремтячи. Потім вона пірнула до натовпу, понад усе прагнучи зникнути. Дівчині хотілося побігти, але вона продовжувала йти спокійно, наближаючись до гавані. Крокуючи, вона звільнила гачки в себе під пахвами й відчула, як руків'я кинджалів ковзнули до долонь. Сан-Петір, відомий своєю хоробрістю, із правого боку; вузьке лезо з кістяним руків'ям, назване на честь Санта-Аліни, — з лівого. Вона також назвала на імена решту ножів. Санта-Марія й Санта-Анастасія прив'язані до стегон. Сан-Владімір захований у

череву й Санта-Лізабета встромлена за пояс. Це був гарний ніж, укритий трояндовим візерунком. *«Захистіть мене, захистіть мене»*. Вона вірила, що її святі бачать і розуміють усе те, що вона робить, аби вижити.

Що з нею не так? Вона була Марою. І більше немає чого боятися Цьоці Гелін. Пер Гаскель викупив її угоду. Він звільнив її. Вона більше не була рабинєю, а перетворилася на цінного члена банди Покидьків, стала викрадачем таємниць, найкращим у Бочці.

Інеж поспішала, минаючи вогні й музику Ліду, і нарешті попереду з'явилися кеттердамські гавані; вона наближалася до води, а краєвиди й звуки Бочки втрачали свою чіткість. Тут не було натовпу, через який потрібно було пробиватися, не було надокучливих парфумів і дикунських масок. Інеж вдихнула повітря на повні груди. Із цього вигідного місця вона могла бачити лише верхівку однієї з веж Плиноробів, де й о цій порі мерехтіли вогні. Товстими обелісками з чорного каменю вдень і вночі керувала обрана група гришників, котрі робили так, що поверхня води постійно перебувала вище від перешийку, котрий мав би з'єднувати Керч і Шу Хан. Навіть Каз не спромігся дізнатися, хто входить до Ради Потоків, де вони живуть і на чому ґрунтується їхня прихильність до Керчу. Плинороби спостерігали також за гаванями і, якщо надходив сигнал від начальника порту чи працівників доків, змінювали течії й не дозволяли нікому виходити в море. Але цієї ночі сигналів не буде. Хабарі вже потрапили до рук відповідних чиновників, а їхній корабель уже, мабуть, готовий відплисти.

Інеж побігла підтюпцем, прямуючи до доків П'ятої гавані. Вона запізнилася й не хотіла бачити осудливий Казів погляд, коли вийде на причал.

Дівчині подобалися тиша та спокій у доках, але вони все ж таки здавалися занадто мертвими після гамору й хаосу Бочки. З кожного боку від Інеж висилися ряди вантажних контейнерів і пакувальних скринь — трьох, а то й чотирьох, покладаних одна на одну. Через це здавалося, що доки перетворилися на лабіринт. Інеж відчула, як по спині потекла цівка холодного поту. Поява Цьоці Гелін змусила дівчину тремтіти, і не достатньо було відчувати вагу кинджалів у руках, щоб заспокоїти натягнуті нерви. Інеж знала, що мала б звикнути носити із собою пістоль, але його вага порушувала її рівновагу, а ще револьвери

можуть застрягти чи дати осічку в найвідповідальніший момент. «Маленька рисе». Своїм ножам Інеж довіряла, а вони дарували дівчині відчуття, наче вона народилася з власними кігтями.

Над водою здіймався легкий серпанок, і крізь нього дівчина побачила Каза й решту, що чекали на неї біля пірса. Усі були вбрані в якийсь невизначений одяг моряків — грубі штани й черевики, товсті вовняні пальта й капелюхи. Навіть Каз зрадив свій костюм бездоганного крою й одягнув грубе пальто з вовни. Густий сніп його темного волосся був зачесаний назад, а баки, як завжди, гладенько поголені. Він мав вигляд робітника із доків чи хлопчика, що напинає вітрила, збираючись у свою першу подорож. На мить Інеж здалося, що вона подивилася крізь лінзу на іншу, приємнішу, реальність.

Позаду них дівчина побачила невелику шхуну, яку Каз привласнив; на її боці жирними літерами було написано «Феролінд». Над кораблем майоріли багряні керчинські риби й кольоровий прапор компанії «Ханрад Бей». Будь-кому у Фієрді чи в Справжньому морі вони здаватимуться звичайними керчинськими мисливцями, що прямують на північ за шкірами й хутром. Інеж пришвидшила крок. Якби вона не спізнилася, вони, мабуть, уже були б на борту чи навіть відпливли з гавані.

Їм довелося залишити декого з екіпажу — колишніх моряків, котрих те чи те лихо привело до лав Покидьків. Крізь туман Інеж швидко перелічила людей, котрі чекали на неї. Число не сходилося. Вони мали взяти із собою ще чотирьох членів банди Покидьків, щоб ті допомагали керувати шхуною, оскільки ніхто з них навіть не знав, як поводитися з такелажем, але дівчина не бачила жодного з цих людей. «Може, вони вже на шхуні?» — Вона навіть не встигла завершити думку, як черевик торкнувся чогось м'якого, і Інеж застигла.

Вона подивилася вниз. У тьмяному мерехтінні газових ліхтарів у гавані Інеж побачила Дірікса — одного з Покидьків, котрого збиралися взяти із собою в подорож. Із його черева стирчав ніж, а очі перетворилися на скло.

— Казе! — гукнула Інеж.

Але було вже занадто пізно. Шхуна вибухнула, збивши дівчину з ніг і проливаючись на доки вогняною зливою.

Джаспер завжди почувався краще, коли люди стріляли в нього. Не те щоб йому подобалася думка, що він може померти (насправді така потенційна можливість завершення справи була суттєвим недоліком), але якщо він переймався тим, як залишитися серед живих, то не міг думати ні про що інше. Цей звук — швидке огидне підтвердження пострілу — миттєво залучав до дії безладну, дратівливу частину його мозку, котра постійно перебувала в пошуках. Це було краще, ніж сидіти за столом і чекати, поки вдасться когось ошукати; краще, ніж стояти біля Мейкерового колеса й бачити, як наближається твоє число. Він дізнався про це у своїй першій бійці на кордонах Новозем'я. Його батько пітнів, тремтів і ледве міг тримати гвинтівку. А Джаспер знайшов своє покликання.

Тепер він сплів руки на вершечку пакувальної скрині, за якою ховався, і вистрілив з обох стволів. Його зброєю були виготовлені в Новозем'ї револьвери, котрі стріляли швидкими чергами із шести куль. У Кеттердамі не було зброї, що могла б позмагатися з ними. Хлопець відчував, як вони нагріваються в руках.

Каз попереджав їх, що передчуває змагання: інші команди прагнули здобути винагороду за будь-яку ціну. Але справи пішли

погано занадто швидко. Їх оточили, щонайменше одного вбили, за спинами палав корабель. Вони втратили свій транспорт до Фієрди, і якщо кулі, які сипалися на них градом, про щось свідчили, то у ворога була серйозна кількісна перевага. Водночас він подумав, що все могло бути ще гірше: вони могли в момент вибуху вже перебувати на кораблі.

Джаспер нахилився, щоб перезарядити зброю, і насилу повірив своїм очам. Вілан Ван Ек уже лежав на пристані, прикривши голову випещеними крамарськими руками. Джаспер придушив зітхання, низько вистрілив кілька разів для прикриття й виповз із солодкого затишку своєї схованки. Він ухопив Вілана за комірець і потягнув назад до прихистку.

Джаспер злегка трусонув хлопця.

— Зберися, дитинко.

— Я не дитинка, — пробурмотів Вілан, борсаючись у Фахейових руках.

— Гаразд, ти державний діяч похилого віку. Стріляти вмієш?

Вілан повільно кивнув:

— Стендова стрільба.

Джаспер закотив очі. Зняв зі спини гвинтівку й тицьнув Віланові в груди.

— Чудово. Це майже те саме, що стріляти по глиняних голубах, лише коли ти влучаєш, вони видають інші звуки.

Джаспер рвучко повернувся й звів револьвери, коли краєм ока побачив, як стрибнула якась тінь, але це виявився Каз.

— Прямуймо на схід, до наступного доку, та підіймаймося на борт на причалі двадцять два.

— А що там, на причалі двадцять два?

— Справжній «Феролінд».

— Але...

— Корабель, що вибухнув, був лише приманкою.

— Ти знав?

— Ні, я лише вжив деяких запобіжних заходів. Це те, що я завжди роблю, Джаспере.

— Ти мав сказати нам, що ми...

— Це б знищило саму ідею приманки. Нумо вперед. — Каз зиркнув на Вілана, котрий колисав гвинтівку, наче немовля. — І переконайся, що він дістанеться до корабля цілим, а не частинами.

Джаспер дивився, як Каз зникає в затінку, тримаючи ціпок в одній руці й пістоль у другій. Навіть маючи лише одну здорову ногу, він був до дідька жвавий.

Хлопець іще раз штурхонув Вілана.

— Ходімо.

— Ходімо?

— Хіба ти не чув, що сказав Каз? Ми мусимо дістатися до причалу двадцять два.

Вілан недоумкувато кивнув. Він мав приголомшений вигляд, а його зіниці були достатньо широкими, щоб із них можна було пити, наче з криниці.

— Просто стій позаду мене й намагайся не перетворитися на мерця. Готовий?

Вілан заперечно похитав головою.

— То забудь, про що я тебе питаю. — Хлопець поклав Віланову руку на руків'я рушниці. — Гайда.

Джаспер вистрілив іще однією короткою чергою, вимальовуючи хаотичну структуру, що, як він сподівався, замаскує місце їх перебування. Один револьвер спорожнів. Залишаючи позаду скриню, хлопець кинувся вперед, до найближчого затінку. На п'ятдесят відсотків він гадав, що Вілан не поповзе слідом, але чув, як важко дихає позаду крамарик і як тихенько свиснуло щось у легенях, коли вони підповзли до наступної купи бочок.

Джаспер засичав, коли куля просвистіла біля його щокі достатньо близько, щоб залишити опік.

Вони заховалися за бочками. Із цієї позиції Джаспер бачив Ніну, котра затислася між двома стосами пакувальних скринь. Вона підвела руки і, коли в полі зору з'явився один із нападників, міцно стисла кулак. Хлопець беркицнувся на землю, роздираючи власні груди. У цьому глухому куті були й свої недоліки. Серцетлумачники мусять бачити свою мішень, щоб кинути її на землю.

Поруч із нею стояв Гелвар зі зв'язаними руками, притискаючись спиною до скрині. Мотузка була марною, але фієрданець важливий для їхньої групи, і Джаспер на мить здивувався, чому Каз залишив його в цих путах, а потім побачив, що Ніна дістала ножа з рукава й розітнула вузли. Дівчина вклала Матаясові до рук пістолет.

— Захищайся, — буркнула вона й знову зосередилася на бійці.

«Не дуже розумно, — подумав Джаспер. — Ніколи не повертайся спиною до розлюченого фієрданця». Гелвар мав такий вигляд, наче посправжньому роздумував, чи не вбити її. Джаспер звів револьвер, приготувавшись звалити гіганта з ніг. Раптом той підійшов до Ніни, націливши зброю на лабіринт зі скринь позаду неї. Здавалося, він вирішив битися пліч-о-пліч. Чи навмисно Каз залишив зв'язаного Матаяса з Ніною? Джаспер ніколи не міг точно сказати, як багато з того, що траплялося з Казом, ставалося завдяки його розуму й тактиці, а скільки було тупим везінням.

Він різко свиснув. Ніна озирнулася через плече й помітила Джаспера. Він двічі показав два пальці, і дівчина швидко кивнула. Чи знала вона, що причал двадцять два був їхньою справжньою метою? А Інеж? Каз знову взявся за своє: грався інформацією, а одному з них чи навіть усім залишалося тільки рухатися навмання, наче незрячим, і здогадуватися. Джаспер ненавидів це, але не міг сперечатися з тим фактом, що вони досі мали можливість дістатися до Фієрди. Якщо їм удасться зійти на борт другої шхуни живими.

Він подав знак Віланові, і вони продовжили прокладати собі шлях між човнами й кораблями, пришвартованими вздовж доку, намагаючись залишатися невидимими.

— Там! — Джаспер почув, як хтось вигукнув позаду них. Їх викрили.

— Прокляття! — вигукнув він. — Біжімо!

Вони важко побігли до пристані. Там, біля причалу двадцять два, стояла охайна шхуна, на борту якої блищав напис «Феролінд». Було навіть щось моторошне в тому, якою схожою на попередню вона здавалася. На кораблі не світилося жодного ліхтаря, але коли хлопці склали докупи трап, з'явилися два моряки.

— Ви перші, хто прибіг сюди, — сказав Ротті.

— Будемо сподіватися, що не останні. Ви озброєні?

Моряк кивнув.

— Бреккер сказав нам заховатися, поки...

— «Покі» вже настало, — сказав Джаспер, показуючи на чоловіків, що бігли до них доком, і вихопив у Вілана гвинтівку. — Я мушу піднятися вище. Не давайте їм підійти та відволікайте так довго, як тільки зможете.

— Джаспере... — почав Вілан.

— Жоден не має пройти повз вас. Якщо вони знищать і цю шхуну, нашу гру завершено.

Чоловіки, що наставили на них зброю, не просто хотіли змусити Покидьків покинути гавань. Вони хотіли побачити їх мертвими.

Джаспер вистрілив у двох молодиків, що вели атаку на док. Один із них упав, а другий покотився ліворуч і заховався за бушпритом рибальського човна. Хлопець зробив іще три постріли, а потім хутко виліз на щоглу.

Він чув, як унизу лунали постріли. Ще на десять футів вище, на двадцять, черевики застрягли в такелажі. Джаспер мав би зупинитися, щоб зняти їх. До марса^[3] залишалося два фути, коли біль гарячим лезом розірвав плоть його стегна. Ступня зісковзнула, і на мить Джаспер завис над палубою, котра простягалася далеко вниз, зачепившись у мотузки слизькими долонями. Він змусив ноги запрацювати й намацати опору носками черевиків. Ліва нога після пострілу стала ні до чого не придатною, і останні фути йому довелося підтягуватися на тремтячих руках, поки серце гупало у вухах. Здавалося, кожен із його органів чуття палає вогнем. Це було значно краще, ніж переможна серія за картярським столом.

Він не зупинився, щоб перепочити. Зачепився пораненою ногою за такелаж, ігноруючи біль, перевірів приціл гвинтівки й почав стріляти в усіх, хто був у межах досяжності.

«Чотири мільйони *крюге*», — казав він собі, перезаряджаючи гвинтівку й шукаючи наступного ворога в приціл. Через туман було погано видно, але Джаспер мав особливий хист, котрий дозволив йому залишитися в лавах Покидьків, навіть коли його борги зросли до небес і стало зрозуміло, що хлопець полюбляє карти більше, аніж удача любить його. Чотири мільйони *крюге* перекреслять усі борги й даруватимуть йому успіх чималий час.

Він помітив Ніну й Матаяса, котрі намагалися прокласти собі шлях до пірса, але дорогу їм перегородило щонайменше з десятків чоловіків. Каз біг в іншому напрямку, а Інеж узагалі ніде не було видно, та коли йшлося про Мару, це не мало багато значення. Вона могла висіти на вітрилах за метр від нього, а він навіть не помітив би.

— Джаспере!

Крик долинув здалека знизу, і минула мить, поки Джаспер зрозумів, що його кликав Вілан. Хлопець вирішив не зважати, знову

прицілюючись.

— Джаспере!

«Я вб'ю цього маленького ідіота!»

— Що тобі треба? — крикнув у відповідь.

— Заплющ очі!

— Ти не можеш мене поцілувати звідти, Вілане.

— Просто роби!

— Для тебе краще, щоб це було недарма. — Він стулив повіки.

— Заплющив?

— Дідько тебе бери, Вілане, так заплю...

Знизу долинуло різке пронизливе виття, і за Джасперовими повіками розквітло яскраве світло. Коли квітка зів'яла, він наважився розплющити очі.

Унизу незграбно тинялися чоловіки, засліплені Вілановою фотобомбою. А от Джаспер бачив неперевершено. «Непогано як для купцевого дитяти», — подумав він і відкрив вогонь.

Ще до того, як Інеж уперше поставила ногу на линву чи навіть на мотузку для тренувань, тато навчив її падати — захищати голову й мінімізувати шкоду, але не змагатися зі своїми власними імпульсами. Навіть коли ударна хвиля з гавані збила її з ніг, дівчина згорнулася клубочком. Вона важко впала, але вже за мить скочила на ноги й притислася до пакувальної скрині. У вухах дзвеніло, а ніс свербів від різкого порохового смороду.

Інеж окинула Каза та інших коротким поглядом і зробила те, що вміла найкраще, — зникла. Видряпалася на контейнери з вантажем легко, наче моторна комашка; її ступні в черевиках із гумовою підошвою безпомилково знаходили найменшу заглибинку чи опору.

Те, що Інеж побачила згори, стурбувало її. Покидьків було значно менше, а групи чоловіків уже підкрадалися до них із лівого й правого флангів. Каз не дарма вирішив зберігати справжній пункт їхнього призначення в таємниці від інших. Хтось усе випаткав. Інеж намагалася не зводити з команди очей, але, мабуть, хтось інший із банди встромив носа не у свої справи. Каз так і казав: «Усе в Кеттердамі просочується назовні, і тут не допоможе ані Рейка, ані „Воронячий клуб“».

Хтось стріляв зі щогли їхнього нового «Феролінда». Можна було сподіватися, що Джаспер уже дістався до шхуни, і тепер їй залишалося тільки виграти трохи часу, щоб решта команди теж опинилася там.

Дівчина ледь чутно побігла верхівкою скринь, рухаючись у бік, де було гамірно, і видивляючись того, хто стане її новою мішенню. Тепер це було досить легко. Жоден із ворогів не сподівався на атаку згори. Вона зістрибнула на двох чоловіків, котрі стріляли в Ніну, промовила мовчазну молитву й розпоролася спочатку одне горло, а потім інше. Коли другий чоловік упав, дівчина нахилилася до нього й засукала його правий рукав. Там було татуювання — рука з відрізними біля кісточок указівним і середнім пальцями. Чорні Вістря. То це була просто відплата за Казове викриття Гілза чи дещо більше? Яким чином їм удалося так збільшити свою чисельність?

Вона рушила до наступного проходу між контейнерами, тримаючи в голові мапу з розташуванням інших нападників. Спершу Інеж знешкодила дівчину з масивною неповороткою гвинтівкою, потім простромила кинджалом чоловіка, котрий, вочевидь, спостерігав за її флангом. Він мав татуювання у вигляді п'яти пташок, що летять клином, отже, належав до Голених Дурників. Тож скільком бандам вони протистоять?

За наступним рогом був завулок. Чи варто їй залізти нагору, щоб перевірити свою позицію, чи ризикнути стикнутися з тим, що чекає на неї з іншого боку? Інеж глибоко вдихнула, пригнулася й стрибком заскочила за ріг. Цієї ночі святі були прихильними до неї: два чоловіки обстрілювали док, стоячи до дівчини спиною. Вона обірвала їхні нікчемні життя двома швидкими ударами лез. Шість тіл, шість загублених життів. Колись їй доведеться чимало спокутувати, але вона допомогла трохи вирівняти шанси Покидьків. Тепер їй потрібно потрапити на шхуну.

Інеж витерла ножі об свої шкіряні штани й встромила їх до піхов, потім кинулася назад і побігла до найближчого вантажного контейнера. Щойно схопившись пальцями за край, дівчина відчула гострий біль у боці. Вона повернулася саме вчасно, щоб побачити, як потворна Оуменова пика розпливлася в гримасі, що мала символізувати самовпевнену посмішку. Уся інформація, котру Інеж удалося назбирати про Чорні Вістря, повернулася до неї та накрила нудотною хвилею:

Оумен — незграбний Гілзів вибивайло, здоровань, що може проломити череп голими руками.

Чолов'яга жбурнув Інеж на землю та вхопив її за жилетку, різко крутонувши ніж у рані, і їй довелося напружитися, щоб не знепритомніти.

Коли каптур упав із її обличчя, головоріз вигукнув:

— *Гхезене!* Я упіймав Казову Мару.

— Ти мав прицілитися... вище, — прохрипіла Інеж, — не влучив у серце.

— А я не хочу тебе вбивати, Маро, — відповів громило. — Ти — справжній подарунок долі. Не дочекаюся, коли почую всі плітки, котрі ти назбирала для Нечисторукого, і, звичайно, усі його секрети. Полюбляю гарні історії.

— Я можу розповісти тобі, як закінчиться ця історія, — промовила дівчина, важко дихаючи. — Але тобі навряд чи це сподобається.

— Та ну? — Він гупнув її тілом об стінку контейнера, і біль розітнув дівчину навпіл. Із рани полилася кров. Інеж ледве діставала пальцями до землі. Оуменова рука притисла її плечі, не даючи ані найменшої можливості поворухнутися.

— Знаєш секрет, який дозволяє подолати скорпіона в битві?

Чоловік засміявся:

— Верзеш маячню, Маро? Не помирай так швидко. Я донесу тебе туди, де твою рану залатають.

Інеж схрестила щиколотки й почула підбадьорливе клацання. Вона носила на колінах щитки, щоб було зручніше повзати чи видиратися кудись, але була ще одна причина — тонесенькі сталеві леза, заховані в кожному з них.

— Секрет, — видихнула дівчина, — у тому, щоб ніколи не відводити погляду від скорпіонового хвоста. — Вона смикнула коліном і встромила лезо Оуменові межі ніг.

Головоріз скажено загорлав і відпустив її, затискаючи руками закривавлений пах.

Інеж, похитуючись, рушила до вишикуваних у рядок контейнерів. Вона чула, як люди стріляють одне в одного; поодинокі револьверні постріли змінювалися затяжними чергами. Хто перемагав? Чи дісталися інші до шхуни? Хвиля лихоманки охопила дівоче тіло.

Коли вона торкнулася пальцями рани в боці, вони одразу змокли. Забагато крові. Звук кроків. Хтось іде. Вона не могла вилізти нагору, їй заважала рана й ціле море втраченої крові. Інеж пригадала, як тато вперше підняв її до мотузяної драбини: «Вилазь нагору, Інеж».

Тут вантажні контейнери були складені у вигляді піраміди. Якщо вона подолає хоча б один, то зможе заховатися на першому рівні. *Лише один*. Вона може спробувати видряпатися нагору або може залишитися тут і померти.

Силою волі дівчина змусила свідомість прояснитися й підскочила, ухопившись пальцями за верх контейнера. «Вилазь нагору, Інеж». Підтяглася й перевалилася через край на бляшаний дах скрині з вантажем.

Так добре було лежати, але дівчина знала, що залишила по собі кривавий слід. «Ще один, — сказала вона собі, — ще один, і ти будеш у безпеці». Змусила себе звестися на коліна й доторкнутися до наступного контейнера.

Поверхня скрині під нею загойдалася, знизу лунали вигуки: «Злізай, злізай, Маро! У нас є таємниці для тебе!»

Інеж відчайдушно вхопилася за верхівку контейнера, змагаючись із нападами болю, аж раптом контейнер, на якому вона щойно стояла, упав. Дівчина висіла в повітрі й безпорадно розмахувала ногами. Вони не стріляли — хотіли схопити її живою.

— Спускайся сюди, Маро!

Вона не знала, звідки взялися сили, але змогла підтягнутися й перекинути тіло на дах, де й залишилася лежати, важко відсапуючись.

«Лише один». Але вона не могла. Не могла стати на коліна, не могла потягнутися, не могла навіть покотитися. Занадто сильно все боліло. «Вилазь нагору, Інеж».

— Не можу, татку, — прошепотіла вона. Навіть зараз розчаровувати його було жахливо.

«Ворушись, — наказала Інеж собі. — Не можна помирати в такому жахливому місці». А голос у голові заперечив, що бувають навіть гірші місця. Вона помре *тут*, на волі, а над нею світлішатиме небо. Вона помре після жахливої битви, а не тому, що якийсь чоловік утомився від неї чи хотів більшого, ніж вона могла дати. Краще померти тут від свого власного ножа, ніж із розмальованим обличчям і тілом, загорненим у фальшиві шовки.

Рука потягнулася до щиколотки. Вони мали б залізити на скриню. Чому їх не чути? Невже її свідомість уже відлетіла кудись далеко? Вони впіймали її. Хтось перевернув Інеж на спину.

Вона витягнула кинджал із піхов на зап'ясті. У Бочці такі гострі леза називали милосердною сталлю. Вони обіцяли швидку смерть. Це було краще, ніж віддатися на ласку Чорних Вістер чи Голених Дурників.

«Нехай святі приймуть мене». Інеж притисла кінчик ножа нижче від грудей, між ребрами, у напрямку серця.

— Тільки не зараз, Інеж.

Камінь, що треться об камінь. Дівчина розліпила повіки. *Каз.*

Він пригорнув її до себе й зістрибнув із контейнера, невдало приземлившись і підвернувши хвору ногу.

Коли вони приземлилися, дівчина застогнала:

— Ми перемогли?

— Ну я ж тут, чи не так?

Він, напевно, біг. Її тіло боляче билось об його груди з кожним кульгавим кроком. Каз не міг одночасно нести її та спиратися на ціпок.

— Я не хочу помирати.

— Зроблю все, що зможу, щоб знайти тобі інше заняття.

Вона заплющила очі.

— Розмовляй, Маро. Не тікай далеко від мене.

— Але це я вмію робити найкраще.

Він перехопив її міцніше.

— Тобі потрібно лише дістатися на шхуну. Розплющ свої кляті очі, Інеж!

Дівчина спробувала. Усе здавалося розмитим, але вона впізнала блискучий блідий шрам на Казовій шиї, трохи нижче від щелепи. Пригадала, як уперше побачила його у «Звіринці». Він платив Цьоці Гелін за інформацію: біржові поради, балачки, які вели політики, лежачи в ліжку — усе, про що базікали клієнти «Звіринцю», добряче набравшись чи втративши голову від блаженства. Він ніколи не навідувався до дівчаток Цьоці Гелін, хоча багато хто мріяв завести його до своєї кімнати. Вони стверджували, що тремтять, ледь побачивши його, що його руки під чорними рукавичками вкриті кривавими плямами, які неможливо відмити, але Інеж помічала жагу в їхніх голосах і те, якими поглядами дівчата проводжали Бреккера.

Однієї ночі, коли він проходив повз неї у вітальні, Мара зробила дурницю — повелася зухвало й безрозсудно.

— Я можу допомогти тобі, — прошепотіла вона.

Він кинув на неї погляд і продовжив свій шлях, наче вона не казала жодного слова. Наступного ранку її покликали до зали Цьоці Гелін. Інеж була переконана, що її знову відшмагають чи навіть гірше, але натомість виявилось, що там стояв Каз Бреккер, спираючись на свій ціпок, прикрашений головою ворона, і чекав, коли зможе змінити її життя.

— Я можу допомогти тобі, — повторила дівчина тепер.

— Допомогти мені з чим?

Їй не вдавалося згадати. Було щось, що вона мала йому розповісти. Але зараз це вже не мало жодного значення.

— Розмовляй зі мною, Маро.

— Ти повернувся за мною.

— Я захищаю свої інвестиції.

«Інвестиції».

— Я щаслива, що залила кров'ю твою сорочку.

— Запишу це на твій рахунок.

Тепер вона згадала. Він мусив вибачитися.

— Скажи, що тобі шкода.

— Чому?

— Просто скажи.

Вона не почула його відповіді. Замість цього світ став чорним, як воронове крило.

— Забираймося звідси! — вигукнув Каз, щойно дошкутильгав до шхуни, тримаючи Інеж на руках. Вітрила вже були напнуті, і за кілька секунд вони виплили з гавані, хоча й не так швидко, як він цього прагнув. Бреккер знав, що мав би знайти для подорожі кілька Верескунів, але їх було до дідька складно роздобути.

На палубі царював хаос: усі горлали й намагалися якнайшвидше вивести шхуну до відкритого моря.

— Шпехте! — гукнув Бреккер чоловіка, котрого призначив капітаном цієї посудини. Це був колишній моряк, що добре порався з ножем, зазнав важких часів і завершив свою кар'єру, застрягши на нижніх щаблях у лавах Покидьків. — Приведи свій екіпаж у відповідну форму, поки я не почав зносити голови.

Шпехт відсалютував і тієї ж миті схаменувся. Він більше не служив на флоті, а Каз не був командиром.

Бреккерова нога жахливо боліла, гірше, ніж будь-коли відтоді, як він зламав її, упавши з даху банку неподалік від Гельдстрат. Можливо, кістка знову тріснула. Вага Інеж не допомагала боротися з болем, але коли Джаспер перегородив йому дорогу, щоб допомогти, Каз демонстративно пройшов повз хлопця.

— Де Ніна? — буркнув Бреккер.

— Перевіряє поранених унизу. Про мене вона вже подбала. — Каз помітив тьмяні сліди засохлої крові на Джасперовому стегні. — Вілан дістав кілька ушкоджень під час бійки. Давай допоможу...

— Геть із дороги, — відрубав Каз і рвонув до трапа, котрий вів до трюму.

Він знайшов Ніну, котра зілнювала Вілана у вузькому приміщенні. Долоні дівчини злітали над хлопцевою рукою, зшиваючи до купи плоть, розірвану кулею. Це була звичайна подряпина.

— Посунься, — наказав Бреккер, і Вілан ледь не сповз зі столу.

— Я не закінчила, — почала була Ніна, але кинула оком на Інеж. — Святі, — вигукнула вона, — що сталося?!

— Ножова рана.

Тісна каюта була освітлена кількома яскравими ліхтарями. На полиці біля пляшки з камфорою висилася купка чистих бинтів. Каз обережно поклав Інеж на стіл, прикручений до підлоги палуби.

— Дуже багато крові, — тихенько зітхнувши, зауважила Ніна.

— Допоможи їй.

— Казе, я Серцетлумачниця, а не справжня Цілителька.

— Вона помре до того, як нам удасться відшукати справжнього. Берися до роботи.

— Ти затуляєш мені світло.

Каз зробив крок у бік коридору. Інеж лежала на столі абсолютно нерухомо, її осяйна смаглява шкіра темнішала в хиткому світлі гасових ламп.

Він був живим завдяки Інеж. Вони всі. Їм удалося вибратися з глухого кута лише тому, що Інеж не дала ворогам оточити їх. Каз був знайомий зі смертю. І зараз він відчував її присутність на кораблі. Вона глипала на них своїми очицями й готувалася забрати Мару. Каз був наскрізь просякнутий дівочою кров'ю.

— Оскільки ти не допомагаєш, можеш іти собі, — сказала Ніна, не поглянувши на нього. — Ти змушуєш мене нервуватися.

Каз повагався, потім рушив туди, звідки вони прийшли, зупинившись, лише щоб витягти чисту сорочку з іншої каюти. Бійка в доках не мала б так шокувати його, навіть вибити з колії, тим не менше він був збентежений.

Щось усередині саднило й муляло. Те знайоме відчуття, яке ні на мить не полишало його, коли він був хлопчиком, у ті перші розпачливі

дні по смерті Джорді.

«Скажи, що тобі шкода», — це останнє, що промовила Інеж. Чому вона хотіла, щоб він перепросив? Так багато варіантів. Тисячі злочинів. Тисячі дурнувятих кепкувань.

На палубі він вдихнув на повні груди морське повітря, спостерігаючи, як гавань і Кеттердам зникають за обрієм.

— Що за чортівня сталася? — поцікавився Джаспер. Він спирався на бильця. Гвинтівка стояла поруч із хлопцем. Волосся в нього було сплутане, а зіниці — розширені. Він здавався п'яним або щойно висмикнутим із чийогось ліжка. Поруч у нападі нудоти через бильця перекинувся Гелвар. Він, вочевидь, не був моряком. Через якийсь час їм варто знову закувати ноги Матаяса в кайдани.

— Нас заманили до засідки, — відгукнувся Вілан зі свого сидальця на баковій палубі. Він підтягнув угору рукав і торкався пальцями червоної плямки в тому місці, де була рана, яку залікувала Ніна.

Джаспер кинув на нього нищівний погляд.

— Приватні домашні вчителі з університетів — і подивіться, чого навчилася ця дитинка. «Нас заманили до засідки».

Вілан зашарівся.

— Годі вже називати мене *дитинкою*. Ми практично однолітки.

— Тобі не сподобаються інші імена, які в мене з тобою асоціюються. *Я знаю*, що нас заманили до засідки. Це не пояснює того, як вони дізналися, що ми будемо тут. Може, Великий Боллігер був не єдиним шпигуном Чорних Вістер серед Покидьків?

— Гілзові не стало б ані мізків, ані ресурсів, щоб самому вдарити у відповідь так швидко й так потужно, — сказав Каз.

— Ти впевнений? Бо те, що сталося, нагадує дуже сильний удар.

— Зараз запитаємо. — Каз покульгав туди, де Ротті закував Оумена.

— *Я штрикнув Мару*, — хихотів Оумен, коли Каз помітив його скрученим на землі доку. — *Я добряче штрикнув її*.

Каз подивився на кров на Оуменових стегнах і мовив:

— *Схоже, що вона тебе теж*.

Але вона, мабуть, промахнулася, інакше б Оумен уже не базікав. Бреккер штурхнув вибивайла й наказав Ротті подбати про того, поки він пошукає Інеж.

Тепер Гелвар і Джаспер тягли головоріза, руки якого були зв'язані, до огорожі.

— Підніміть його.

Однією могутньою рукою Гелвар звів Оумена на ноги.

Той шкірився, над широким чолом куйовдилася копиця жорсткого прямого білого волосся.

— Чому б тобі не розповісти мені, що змусило силу-силенну Чорних Вістер повстати цієї ночі, — почав Каз.

— Ми завинили тобі.

— Гучну вуличну бійку з оголеними револьверами й тридцятьма людьми? Щось мені так не здається.

Оумен заіржав:

— Гілзові не до вподоби, коли хтось перемагає його.

— Гілзові мізки помістилися б до носака мого черевика, а Великий Боллігер був його єдиним джерелом інформації серед Покидьків.

— Може, він...

Каз перервав здорованя:

— Я хочу, щоб ти дуже добре подумав, Оумене. Гілз, імовірно, вважає, що ти мертвий, тож нам немає про що торгуватися. Я зроблю з тобою все, що захочу.

Оумен плюнув йому в обличчя.

Каз дістав носовичка з кишені пальта й ретельно витер лице. Він подумав про Інеж, яка досі лежала на столі, згадав її невелику вагу у своїх руках.

— Тримайте його, — наказав він Джасперові та фієрданцеві.

Каз струснув рукавом пальта, і в його долоні опинився ніж для устриць. Він завжди мав із собою хоча б два ножі, захищені десь в одязі. Хоча насправді цей він навіть не брав до уваги — охайний, навмисне мініатюрний ніж.

Він акуратно вдарив навідліг навскіс через Оуменове око — від чола до вилиці — і, перш ніж той зміг набрати повітря, щоб заволати, зробив другий розріз у протилежному напрямку. Х вийшов майже ідеальний. Тепер Оумен заволав.

Каз витер начисто свого ножа й повернув його до рукава, а потім устромив пальці в рукавичках до Оуменової очної орбіти. Той верещав і відсахувався, поки Каз вичавлював його очне яблуко, оголював нерв, схожий на криваве коріння. Кров залила головорізове обличчя.

Бреккер почув, як блює Вілан. Він кинув око на палубу й запхав свого просякнутого слиною носовичка до заглибини, де воно колись було. Потім схопив Оумена за щелепу, залишаючи своїми рукавичками червоні сліди на підборідді вибивайла. Кожна його дія була гладенькою, точною, наче він тасував карти у «Воронячому клубі» чи відмикав нескладний замок, але його лють була жаркою, божевільною й досі незнайомою. Щось усередині надірвалося.

— Послухай мене, — просичав він, наблизивши своє обличчя до Оуменового. — Ти маєш дві можливості. Або кажеш мені те, що я хочу знати, і ми відпускаємо тебе в наступному порту з кишнями, повними монет, котрих вистачить і на те, щоб тебе зашили, і на зворотній рейс до Керчу. Або я беруся за друге око й повторю цю пропозицію сліпому чоловікові.

— Це була лише робота, — швидко сказав Оумен. — Гілз отримав п'ять тисяч *крюге* за те, щоб привести Чорні Вістря до гавані. Ми взяли ще кілька Голених Дурників із собою.

— А чому не більше? Чому б не подвоїти свої шанси?

— Ви мали бути на човні, коли він вибухне. Ми б подбали лише про тих, хто спізнився.

— Хто вас найняв?

Оумен змахнув рукою й посмоктав губу, з носа йому бігли шмарклі.

— Не змушуй мене повторювати, Оумене, — спокійно попередив Каз. — Хай би хто це був, зараз він тобі не допоможе.

— Він уб'є мене.

— А я зроблю так, що ти хотітимеш померти. Тож зваж обидві можливості.

— Пекка Роллінз! — вичавив із себе Оумен. — Це був Пекка Роллінз!

Навіть незважаючи на власний шок, Каз помітив, як відреагували на це ім'я Джаспер і Вілан. Гелвар не знав достатньо, щоб налякатися.

— Святі, — буркнув Джаспер. — Оце ми встряли в халепу.

— Роллінз сам керує екіпажем? — спитав в Оумена Каз.

— Яким екіпажем?

— До Фієрди.

— Я не знаю нічого про жодний екіпаж. Ми мали лише не дати вам вийти з гавані.

— Розумію.

— Мені потрібен медик. Можеш тепер відвести мене до медика?

— Звичайно, — погодився Каз. — Просто зараз. — Він ухопив Оумена за вилоги й підняв, притискаючи тіло до загорожі.

— Я сказав тобі те, що ти хотів знати, — заскиглив, тремтячи, Оумен. — Я зробив те, що ти просив.

Хоч Оумен і мав вузлувату поставу, він був облудно сильний — міцний, наче фермер, як Джаспер. Мабуть, виріс десь у полях.

Каз нахилився так, щоб більше ніхто не міг його почути, і сказав:

— Мара порадила б мені бути милосердним. Але, дякуючи тобі, її тут немає, тож нікому тебе захистити.

Не промовивши більше ні слова, він штовхнув Оумена в море.

— Ні! — закричав Вілан, перехиляючись через бильця. Обличчя в хлопчика зблідло, вирячені очі шукали Оумена меж хвиль. Покалічене викидайлове лице вже зникло, а його благання досі літали між бризками води.

— Ти... Ти сказав, що, якщо він допоможе тобі...

— Ти теж хочеш опинитися там? — поцікавився Каз.

Вілан глибоко вдихнув, наче напиваючись хоробрості, і пожбурив Бреккерів в обличчя слова:

— Ти не викинеш мене за борт. Я тобі потрібен.

«Чому люди весь час повторюють це?»

— Може, і так, — погодився Каз. — Але настрої у мене зараз не дуже розважливий.

Джаспер поклав руку Віланові на плече.

— Облиш це.

— Це неправильно...

— Вілане, — злегка штурхнув хлопчину Джаспер, — напевно, твої домашні вчителі не розповідали про це на уроках, але не варто сперечатися з чоловіком, укритим кров'ю і з ножом у рукаві.

Син купця стис губи у вузьку лінію. Каз не міг визначитися: дитинча злякалося чи розлютилося, — та йому було байдуже. Гелвар спостерігав за всім, наче мовчазний вартовий, обличчя якого під білявим волоссям позеленіло від морської хвороби.

Каз повернувся до Джаспера.

— Знайди для Гелвара якісь кайдани, щоб він залишався чесним, — кинув він і попрямував на нижній рівень. — А мені дай

чистий одяг і свіжої води.

— Відколи я твій камердинер?

— Чоловік із ножем, пригадуєш? — нагадав Каз через плече.

— Чоловік із револьвером! — гукнув услід Джаспер.

Каз відповів жестом, що заощаджував час і складався переважно із середнього пальця, і зник у трюмі. Понад усе він потребував зараз гарячої ванни й пляшечки бренді, але вирішив спочатку побути на самоті та звільнитися від смороду крові на одязі.

Пекка Роллінз. Ім'я відлунювало в голові, наче револьверні постріли. Усе завжди повертається до Пекки Роллінза — чоловіка, котрий позбавив його всього. Чоловіка, котрий тепер стоїть між Казом і найграндіознішим викраденням із тих, що колись учиняли банди. Чи відправить Роллінз когось замість себе, чи сам поведе екіпаж, щоб і Бо Юл-Баюра витягти власноруч?

У стінах тьмяної каюти Каз прошепотів: «Цеглинка за цеглинкою». Убити Пекку Роллінза завжди здавалося спокусливим, але цього було недостатньо. Каз хотів принизити його, щоб Роллінз пройшов тим самим шляхом, що й Каз, що й Джорді. І можливість вихопити тридцять мільйонів *крюге* просто в Пекки Роллінза з-під носа була гарним стартом. Може, Інеж мала рацію. Може, доля піклувалася про таких людей, як він.

У тісній хірургічній каюті Ніна намагалася скласти тіло Інеж до купи, але не мала достатньо навичок для такої роботи.

У перші два роки здобування освіти в столиці Равки Корпуснійці Гриші навчаються разом, відвідують ті самі заняття, проводять ті самі розтини. А потім їхні шляхи розходяться. Цілителі навчаються заплутаного мистецтва зцілення поранень, а Серцетлумачники перетворюються на солдатів — експертів із завдавання, а не лікування ран. Це просто інший спосіб думати про те, що в принципі є тим самим даром. Живі вимагають від вас більшого, ніж мертві. Щоб убити, потрібно прийняти рішення, мати чітку мету, а зцілення було повільним, обдуманим, його здійснювали в ритмі, що дозволяв ретельно зважити кожен найменший шанс. Робота, котру вона кілька останніх років виконувала для Каза, допомагала вдосконалитися, до того ж їй доводилося уважно працювати зі зміною настроїв і перекроюванням облич за стінами «Білої троянди».

Проте зараз Ніна дивилася на тіло Інеж і шкодувала, що її навчання було занадто поверховим. Коли вона вчилася в Маленькому Палаці, розгорілася Равканська громадянська війна, тож їй та іншим студентам довелося зачатися. Згодом війна минула, курява вляглася і король Ніколаї забажав, щоб та купка солдатів-гришників, що залишилися,

вирушила на польові тренування. Так і сталося, що, перш ніж піти на своє дебютне завдання, Ніна провела в класах поглибленого навчання лише шість місяців. Тоді вона страшенно раділа. А зараз дівчина була б вдячна хоча б за ще один тиждень у школі.

Інеж така податна, суцільні м'язи й тоненькі кісточки, гнучкі, як в акробата. Ніж увійшов у тіло нижче від лівої руки. Небезпека була дуже близько: ще на міліметр глибше — і лезо простромило б верхівку серця.

Ніна знала: якщо просто зшити докупити шкіру, як вона зробила у випадку з Віланом, дівчина й надалі страждатиме від внутрішньої кровотечі, тож спочатку спробувала зупинити кров ізсередини. Їй здавалося, що вона непогано впоралася, але Інеж втратила забагато крові, і як тут допомогти, Ніна не знала. Вона чула, що деякі Цілителі можуть використати кров однієї людини для іншої, але якщо помилитися, для пацієнта це виявиться не порятунком, а отрутою. Про цей процес Серцетлумачниці нічого не було відомо.

Вона закінчила гоїти рану й вкрила Інеж легкою вовняною ковдрою. Тепер Ніна могла лише перевіряти пульс і дихання. Ховаючи дівочу руку під ковдру, вона помітила вкриту рубцями плоть на передпліччі. Ніна ніжно провела великим пальцем по гулях і зморшках. Мабуть, тут було павичеве перо — татуювання, котрим таврували дівчат у «Звіринці», у «Будинку екзотики». Той, хто видаляв його, поставився до своєї роботи абияк, і рука мала потворний вигляд.

З цікавістю Ніна засукала другий рукав. Тут шкіра була шовковистою й без жодних рубців. Інеж не мала татуювання з вороном і кубком, котре було ознакою всіх повноправних членів Покидьків. Шлюби в Бочці виникали й руйнувалися, але банда була твоєю родиною, єдиним захистом, що мав значення. У Ніни було два тату: одне, на лівому передпліччі, символізувало «Білу троянду», але друге, яке дійсно мало значення, було з правого боку — ворон, що намагається напиться з майже порожнього келиха. Воно повідомляло світу, що дівчина належить до Покидьків і що той, хто жартуватиме з нею, мусить бути готовим до спокути.

Інеж була в лавах Покидьків довше за Ніну, а татуювання не мала. Дивно. Вона була одним із найвпливовіших членів банди, і всім було зрозуміло, що Каз довіряє їй (якщо він узагалі міг комусь довіряти). Ніна подумала про вираз його обличчя, коли той клав дівчину на стіл. Це був той самий Каз, — холодний, брутальний, нестерпний, — але під

усім цим гнівом Ніна стовідсотково побачила ще щось. А можливо, вона просто була занадто романтичною.

Вона посміялася із себе. Ніна б не хотіла нікого кохати. Кохання — це гість, на якого чекаєш, а потім не можеш його позбутися.

Дівчина відкинула з обличчя Інеж пряме чорне волосся. «Будь ласка, одужуй», — прошепотіла вона й зненавиділа свій голос, котрий зрадницьки затремтів у стінах тісної каюти. Ані солдат Гриші, ані член банди Покидьків із кам'яним серцем не мав видавати таких звуків. Нініні слова нагадували маленьку дівчинку, котра не знає, що робити. Але так Ніна почувалася. Її навчання *виявилося* занадто коротким. Її відправили на завдання надто швидко. Зоя теж так казала тоді, але Ніна благала, щоб їй дозволили піти з ними, а вони потребували її допомоги, тож старші Гриші погодилися.

Зоя Назяленскі — могутній Верескун, розкішна аж до безглуздості, — могла змусити Ніну почуватися нікчемою, просто звівши брову. Дівчина боготворила її. «Безрозсудна, навіжена, тебе так легко збити з пантелику!» — кричала їй Зоя на заняттях. А іноді навіть щось гірше.

— Твоя була правда, Зоє. Задоволена?

— Аж у голові паморочиться, — відповів Джаспер від дверей.

Ніна злякалася й звела погляд. Джаспер тупцяв туди-сюди.

— Хто така Зоя? — поцікавився він.

Дівчина відкинулася в кріслі.

— Ніхто. Одна з Тріумвірату Гриші.

— Чудово. Це вона керує Другою армією?

— Тим, що від неї залишилося.

Равканських солдатів Гриші страчували під час війни. Декому вдалося втекти, але більшість убили. Ніна потерла стомлені очі.

— Знаєш, як найлегше знайти Гришу, котрий не хоче бути знайденим?

Джаспер почухав потилицю, торкнувся долонями револьверів, знову повернув руки до потилиці. Здавалося, він ані на мить не перестає рухатися.

— Ніколи не замислювався над цим, — відповів нарешті.

— Чекай на диво й слухай казочки на ніч.

Варто було стежити за легендами про відьом, гоблінів і неочікувані події. Іноді це були просто забобони. Але часто в самому серці місцевих легенд ховалася правда — люди народжувалися з особливими

талантами, а їхні країни не розуміли цього. Ніна мала гарний нюх на такі оповідки.

— Мені здається, якщо вони не хочуть, щоб їх знайшли, треба просто дати їм спокій.

Ніна кинула на хлопця сумний погляд.

— *Дрюскеле* не дадуть їм спокою. Вони полюють на гришників по всіх усядах.

— І всі вони такі чарівні, як Матаяс?

— Навіть більше.

— Мушу відшукати його кайдани для ніг. Каз завжди знаходить для мене кумедні завдання.

— Хочеш поторгуватися? — запитала Ніна стомлено.

Шалена енергія враз кудись зникла з цибатого Джасперового тіла. Ніна ніколи ще не бачила його таким спокійним — погляд хлопця вперше зосередився на Інеж, відколи він увійшов до тісної каюти. «Він уникав цього, — збагнула Ніна. — Не хотів дивитися на неї». Ковдра трохи зсунулася від слабкого дихання. Коли Джаспер заговорив, його голос звучав напружено, наче інструмент, струни якого натягнули занадто туго.

— Вона не може померти, — сказав він. — Тільки не так.

Ніна пильно подивилася на Джаспера, намагаючись зрозуміти його.

— Тільки не так?

— Вона не може померти, — повторив він.

Дівчина відчула, як усередині здійснюється велетенська хвиля розчарування. Вона розривалася між бажаннями міцно обійняти Джаспера й крикнути йому, що намагалася врятувати Інеж.

— Святі, Джаспере, — промовила вона. — Я роблю все, що можу.

Хлопець поворухнувся, і здалося, що його тіло знову ожило.

— Пробач, — знітився Джаспер. Це прозвучало трохи дурнувато. Він незграбно поплескав Ніну по плечу. — Ти все зробила якнайкраще.

Серцетлумачниця зітхнула:

— Не перебільшуй. Чому б тобі не піти й не закувати гігантського блондина?

Джаспер відсалютував і боком вийшов із каюти.

Ніну дратувала його поява, але вона ледь стрималася, щоб не погукати хлопця назад. Коли він пішов, у дівчини не залишилося

нічого, окрім голосу Зої в голові й нагадування, що її «якнайкраще» й «усе, що могла» не було достатньо.

Шкіра Інеж здавалася занадто холодною на дотик. Ніна поклала руки дівчині на плечі й спробувала покращити її кровообіг, злегка підвищивши температуру тіла.

Вона не була абсолютно відвертою з Джаспером. Тріумвірат Гриші не просто хотів захистити гришників від фієрданських мисливців за відьмами. Він відправляв делегації до Мандрівного Острова й Новозем'я, бо Равці потрібні були солдати. Він розшукував гришників, котрі могли жити відлюдниками, і намагався переконати їх стати громадянами Равки та служити короні.

Ніна була занадто молодою, щоб брати участь у Равканській громадянській війні, і вона відчайдушно хотіла стати частиною відновленої Другої армії. Дівчина мала схильність до мов: вона знала шуанську, каельську, сулійську, фієрданську й трохи новоземську — і це допомогло їй урешті подолати Зоїн спротив. Та дозволила Ніні супроводжувати себе й команду Екзаменаторів Гриші до Мандрівного Острова, де, незважаючи на всі Зоїні побоювання, дівчина мала успіх. Перевдягнена мандрівником, вона заходила до шинків і возовень, розвішувала вуха, коли інші розмовляли, чи теревенила з тутешніми, а потім поверталася до табору з інформацією про балачки селян.

«Якщо ти прямуєш до Марох Ілену, іди туди тільки вдень. Сполохані духи тиняються тими землями, і серед чистого неба здійсмаються бурі».

«Шкіряна Відьма існує, усе правильно. Мій брат у третій ходив до неї з висипкою цифілу й божився, що ніколи не був здоровішим, аніж після цього. То що ти думаєш, він не сповна розуму? Клепок у нього більше, ніж ти будь-коли мав».

Вони знайшли дві родини гришників, що переховувалися в печерах Істамеру, де, за повір'ями, жили феї, і врятували матір, батька й двох хлопчиків — Пекельників, котрі могли контролювати вогонь, — від юрби в Болотяному Броді. Вони навіть здійснили напад на корабель работорговців неподалік від порту Лефлін. Біженців посортували, і тим, хто не мав чарівної сили, запропонували безпечний рейс додому. Тим, чию силу підтвердили Екзаменатори Гриші, запропонували притулок у Равці. Відмовилася лише стара Серцетлумачниця, знана як Шкіряна

Відьма. «Якщо вони хочуть моєї крові, хай прийдуть по неї, — сміялася вона. — Я натомість візьму трохи їхньої».

Ніна розмовляла каельською так само добре, як рідною, і їй подобалося, що в кожному новому містечку можна було бути іншою людиною. Але Зоя не була задоволена всіма їхніми перемогами. «Не достатньо добре розмовляти різними мовами, — лаялася вона. — Ти мушиш навчитися бути менш... великою. Ти занадто гучна, занадто нестримна, тебе занадто легко запам'ятати. Ти занадто ризикуєш».

«Зос, — казав один з Екзаменаторів, що подорожував із ними, — будь до неї добрішою». Він був життєвим підсилювачем. Коли він помре, його кістки слугуватимуть для підсилення можливостей Гриші не гірше за зуби акули чи пазурі ведмеда, котрі носять деякі гришники. Але поки був живий, йому неможливо було скласти ціни — чоловік використовував свій дар підсилення, щоб відчувати силу Гриші, доторкнувшись до людини.

Зазвичай Зоя захищала його, а зараз її глибокі сині очі перетворилися на дві щілини: «Мої вчителі не були до мене добрішими. Якщо вона закінчить тим, що натовп дурнувятих селян полюватиме на неї в лісах, ти їх теж попросиш бути добрішими?»

Ніна розлючено вибігла з кімнати, її гордість пекла, наче вогнепальна рана, а на очах бриніли сльози. Зоя крикнула дівчині, щоб вона не йшла за гори, але Ніна проігнорувала попередження, бажаючи лише опинитися якнайдалі від Верескуна, і потрапила просто до табору *дрюскеле*. Шість білявих молодиків — усі розмовляли фієрданською — скупчилися на стрімчаку над берегом. Вони не розводили багаття й були вбрані, як каельські селяни, але вона відразу здогадалася, хто це.

Одну нескінченно довгу мить вони витріщалися на неї, освітлену лише місячним сяйвом.

— Ох, дякую великодушно, — прошебетала вона мелодійною каельською говіркою. — Я подорожую із сім'єю й заблукала між деревами. Чи міг би хтось із вас показати мені шлях?

— Гадаю, вона заблукала, — переклав фієрданською один із них.

Інший підвівся, тримаючи ліхтар у руці. Він був вищим за решту хлопців, і всі Нініні інстинкти заволали їй, що потрібно тікати щодуху. «Вони не знають, хто ти, — нагадала вона собі. — Ти просто мила каельська дівчинка, котра заблукала в лісі. Не роби дурниць. Відведи його вбік від інших і розберися з ним наодинці».

Він підняв свого ліхтаря, і світло залило їхні обличчя. Хлопець мав довге блискуче волосся, а його блідо-блакитні очі мерехтіли, наче крига на зимовому сонці. «Він виглядає, як намальований, — подумала Ніна, — наче святий, загорнутий у золото на церковних стінах, народжений, щоб володіти вогняним мечем».

— Що ти тут забула? — запитав він фієрданською.

Ніна вдала зніяковілість.

— Перепрошую, — відповіла вона каельською. — Я не розумію. Я заблукала.

Хлопець різко кинувся на неї. Вона не втратила пильності, але автоматично звела руки для атаки. Він рухався занадто швидко. Не роздумуючи, кинув ліхтар і схопив дівчину за зап'ястя, заломивши руки й не даючи їй можливості використати свою силу.

— *Дрюсе*, — протягнув задоволено. Фієрданською це означало «відьма». Хлопець вищирявся, як вовк.

Його стрибок був перевіркою. Зіщулена дівчинка загубилася в лісі; вона потягнулася б за ножом чи револьвером. Вона б не здіймала руки, щоб зупинити чоловікове серце. «Безрозсудна. Навіжена».

Саме тому Зоя не хотіла брати її із собою. Належним чином натреновані Гриші не припускаються таких помилок. Ніна часто була безрозсудною, але не зрадницею. Вона зверталася до них каельською, а не равканською, і не кликала на допомогу — ані тоді, коли хлопці зв'язували їй руки, ані тоді, коли погрожували їй, ані навіть тоді, коли заштовхнули Ніну до човна, наче мішок із пшоном, їй хотілося викричати свій страх, змусити Зою прибігти, благати когось про порятунок, але вона не могла ризикувати життями інших. *Дрюскеле* попливли разом із нею човном до корабля, що стояв на якорі біля узбережжя, а потім пожбурили до клітки в трюмі, повної інших полонених гришників. Тоді й почався справжній жах.

Ніч і день змішалися до купи у вологому череві корабля. Руки бранців-гришників були щільно зв'язані, щоб завадити їм використовувати свої можливості. Полонених годували черствим хлібом, поточеним довгоносіками, — дрібною, котрої було достатньо, щоб люди не повмирали, — питну воду їм доводилося споживати дуже обачно, адже ніхто не знав, коли отримають її наступного разу. Там не було вбиральні, тож сморід тіл і випорожнень був майже нестерпним.

Час від часу корабель ставав на якір, і *дрюскеле* поверталися з новими бранцями. Фієрданці залишалися перед клітками, їли, пили, глузували з брудного одягу й смороду полонених. Та хай би як погано там було, те, що могло чекати попереду, лякало значно більше: інквізитори Льодового Двору, тортури й неминуча смерть. Ніні снилося, що її спалюють живцем у похоронному багатті, і вона прокидалася від власного крику. Нічні жахіття, страх, запаморочення від голоду сплелися до купи, і ніхто вже не знав, що відбувалося насправді, а що — ні.

Одного дня *дрюскеле* у свіжовипрасуваній сріблясто-чорній формі з вишитими на рукавах білими вовчими головами заповнили трюм. Вони вишикувалися в чіткі лави й виструнчилися, зустрічаючи командира. Він був високим, як і решта *дрюскеле*, але носив акуратну борідку, а довге біляве волосся на скронях укрилося памороззю. Чоловік пройшов уздовж трюму, а потім зупинився навпроти бранців.

— Скільки? — коротко запитав.

— П'ятнадцять, — відізвався блискучий золотавий хлопець, котрий упіймав її. Тоді вперше Ніна побачила його в трюмі.

Командир відкашлявся й ляснув у долоні за спиною.

— Мене звати Ярл Брум.

Ніна здригнулася від страху й відчула, як він відлунює іншими тілами гришників у клітці — попереджувальний сигнал, котрий жоден із них не мав права не зауважити.

У школі Ніниними думками заволоділи *дрюскеле*. Вони приходили до неї в нічних жахіттях разом зі своїми білими вовками, безжалісними ножами й конями, розведеними спеціально для битв із Гришею. Саме тому вона вчилася й удосконалювала своє знання фієрданської мови та культури. Вона готувалася до зустрічі з ними, до битви, що наближалася. А Ярл Брум був найгіршим із її жахів.

Він був легендою, монстром, що причаївся в темряві. *Дрюскеле* існували сотні років, але під керівництвом Брума кількість людей у їхніх лавах подвоїлася, а вбивча сила нескінченно збільшилася. Він змінив тренування, розробив нові техніки викорінення гришників у Фієрді, дозволив *дрюскеле* просочуватися через равканські кордони, а потім почав переслідувати поодиноких Гришей в інших країнах, навіть нападати на кораблі работорговців, «звільняти» узятих у полон гришників з єдиною метою — знову закувати їх у кайдани й відправити

до Фієрди, де на них чекали суд і страта. Дівчина уявляла, як зустрінеється одного дня віч-на-віч із Брумом як воїн-месник чи спритний шпигун. Але ніколи в цих фантазіях вона не сиділа навпроти нього в клітці, помираючи від голоду, зі зв'язаними руками й убрана в лахміття.

Брум, імовірно, знав, яке враження справить його ім'я. Він вичекав достатньо довго, перш ніж сказати ідеальною каельською:

— Перед вами стоїть наступна генерація *дрюскеле* — священного ордену, наділеного захистом верховного народу Фієрди й правом знищити вас як клас. Вони привезли вас до Фієрди, щоб злочинці постали перед судом, і цим заслужили офіцерські звання. Вони найсильніші й найкращі з-поміж наших людей.

«Бандити», — подумала Ніна.

— Коли ми припливемо до Фієрди, вас допитають і судитимуть за ваші злочини.

— Прошу, — благав один із в'язнів, — я нічого не робив. Я простий фермер. Я не заподіяв вам жодної шкоди.

— Ти ображаєш своїм існуванням Джела, — відгукнувся Брум. — Ти — паразит на цій землі. Ти здаєшся миролюбним, але як щодо дітей, котрим ти міг передати цю демонічну силу? Як щодо їхніх дітей? Я краще буду милосердним до безпомічних чоловіків і жінок, котрі зазнали жахливих збитків від мерзенних учинків Гриші.

Він повернувся до *дрюскеле*.

— Гарна робота, юнаки, — перейшов командир на фієрданську. — Ми негайно відпливаємо до Дієрнгольму.

Дрюскеле ледь не луснули від гордості. Щойно Брум вийшов із трюму, усі кинулися ляскати одне одного по плечу та сміятися із задоволенням чи полегшенням.

— Гарна робота, однозначно, — повторив хтось фієрданською. — П'ятнадцять гришників буде доставлено до Льодового Двору.

— Сподіваюся, тепер ми заслужили вовчу пащеку з добрячими зубами...

— Ти знаєш, що заслужили.

— Боже, як я стомився голитися щоранку.

— Я відрощу бороду аж до пупка.

Один із них простягнув руку між ґратами й схопив Ніну за волосся.

— Мені подобається ця, вона досі гарненька й кругленька. Може, ми відчинимо двері клітки та завалимо її?

Хлопець із блискучим волоссям відкинув його руку геть.

— Що з тобою не так? — заговорив він уперше відтоді, як зник Брум. Ніна на мить відчула вдячність, яка одразу зникла, коли той продовжив: — Ти блудитимеш із псом?

— Залежно від того, який у нього вигляд.

Усі навколо заволали, зареготали й рушили геть. Золотавий хлопець, котрий порівняв її з твариною, виходив із трюму останнім і, перш ніж він вийшов у коридор, Ніна сказала різкою ідеальною фієрданською:

— *Які злочини?*

Хлопець завмер і, коли він зиркнув на неї, очі світилися ненавистю. Дівчині вдалося не затремітати.

— Як так сталося, що ти говориш моєю мовою? Ти служила на північних кордонах Равки?

— Я каелянка, — збрехала Ніна. — І можу розмовляти будь-якою мовою.

— Здебільшого відьмацтво.

— А під відьмацтвом ви розумієте таємні спроби навчитися читати. Ваш командир сказав, що нас судитимуть за наші злочини. Я хочу лише, щоб ти мені сказав, у яких злочинах я винна.

— Тебе судитимуть за шпигунство й злочини проти людства.

— Ми не злочинці, — додав ламаною фієрданською Творець, котрий лежав на підлозі. Він був тут довше за інших і не мав сил, щоб підвестися. — Ми звичайні люди — фермери й учителі.

«Не я, — подумала Ніна безжально. — Я — солдат».

— На вас чекає суд, — сказав *дрюскеле*. — Вас судитимуть навіть справедливіше, ніж ви на це заслуговуєте.

— І скількох гришників за весь час визнали невинними? — поцікавилася Ніна.

Творець захрипів:

— Не провокуй його. Ти не похитнеш його переконань.

Але Ніна схопилася зв'язаними руками за ґрати й сказала гучніше:

— Скількох? Скількох ви відправили на вогнище?

Хлопець повернувся до неї спиною.

— Зачекай!

Дрюскеле проігнорував її.

— Зачекай! Будь ласка! Принеси лише... принеси лише трохи свіжої води. Ти не мучив би так навіть своїх псів.

Хлопець простягнув руку до дверей і зупинився.

— Я б так не сказав. Пси принаймні знають, що таке відданість. Вірність своїй зграї. Називати тебе псом — образа для них.

«Я згодую тебе зграї голодних собацюр», — подумала Ніна, але вголос сказала лише:

— Води. Прошу.

Він зник у коридорі. Дівчина почула, як хлопець піднявся сходами, а потім гучно гупнула кришка люка.

— Не витрачай своє повітря на нього, — порадив Творець. — Не дочекаєшся ласки.

Але за кілька хвилин *дрюскеле* повернувся з бляшаним горнятком і відром чистої води. Він поставив усе на підлогу клітки й гупнув ґратами, не промовивши жодного слова. Ніна допомогла Творцеві попиту, потім зачерпнула трохи для себе. Її руки так сильно тремтіли, що половина води пролилася на блузу. Фієрданець відвернувся, і Ніна із задоволенням помітила, що присоромила його.

— Я б убила за можливість прийняти ванну, — поглузувала вона. — Можеш помити мене.

— Не розмовляй зі мною, — буркнув він у відповідь, уже рушивши до дверей.

Більше він не повернувся, і їм довелося залишитися без свіжої води на наступні три дні. Але коли розпочався шторм, бляшане горнятко врятувало її життя.

* * *

Ніна закуняла й різко прокинулася. Коли вона встигла відключитися?

Матаяс стояв у коридорі біля каюти. Він заповнив собою дверний отвір, був занадто високим, щоб почуватися зручно на нижній палубі. Як довго він спостерігав за нею? Дівчина швидко перевірила пульс і дихання Інеж і з полегшенням упевнилася, що стан досі стабільний.

— Я спала? — запитала вона.

— Дрімала.

Ніна потягнулася, намагаючись відігнати втому.

— Хоч не хропла?

Він не відповів, але й далі дивився на неї своїми схожими на крижини очима.

— Вони дозволили тобі користуватися бритвою?

Його закуті в кайдани руки потягнулися до свіжопоголеної щелепи.

— Це Джаспер зробив.

Джаспер, мабуть, подбав і про Матаясову зачіску. Пасма білявого волосся, що росли на голові випадковим чином, теж було підстрижено. Волосся досі було занадто коротким — майже прозорий золотавий пух не приховував порізів і синців, котрі залишилися від останньої битви в Пекельних Воротах.

«Він усе ж, мабуть, був щасливий позбутися бороди», — подумала Ніна. До тієї миті, поки *дрюскеле* не виконає свою місію та не отримає офіцерське звання, він був зобов'язаний залишатися гладко поголеним. Якби Матаяс привів Ніну до суду в Льодовому Дворі, отримав би свій дозвіл. Зміг би носити на формі срібну голову вовка, котра вказувала, що *дрюскеле* був офіцером. Ніну нудило від самої думки про це. «Вітаємо з вашим нещодавнім отриманням звання вбивці». Ця думка нагадала їй, з ким вона має справу. Ніна сіла рівніше й задерла підборіддя.

— *Ге марден*, Матаясе? — запитала вона.

— Не починай, — відповів хлопець.

— Ти гадаєш, краще, щоб я розмовляла керчинською?

— Я не хочу чути свою мову з твого рота. — Його погляд хльоснув Ніну по устах, і дівчина відчула несподіваний напад лихоманки.

З мстивим задоволенням вона мовила фієрданською:

— Але тобі завжди подобалося, як я розмовляю твоєю мовою. Ти казав, що вона звучить дуже чисто. — Це була свята правда. Він любив її вимову — голосні, наче в принцес, люб'язність її вчителів у Маленькому Палаці.

— Не тисни на мене, Ніно, — попередив він. Матаясова керчинська була жахливою, грубою, з гортанною вимовою злодіїв і вбивць, із котрими він познайомився у в'язниці. — Це помилування — сон, який неможливо упіймати. Значно легше пригадати, як пульсує твоє згасаюче дихання під моїми пальцями.

— Ну ж бо, помуч мене, — запропонувала Ніна, її голос дзвенів від люті. Дівчину вже нудило від його погроз. — Мої руки тепер не притиснуті до землі, Гелваре.

Ніна зігнула кінчики пальців, і Матаяс задихнувся, а серце почало шалено гупати.

— Відьма, — кинув він, ухопившись за груди.

— Звісно ж, ти можеш значно краще. Вигадай щось цікавіше. У тебе, мабуть, назбиралася сотня імен для мене.

— Тисяча, — прохрипів Матаяс, коли на його чолі виступив піт.

Ніна розслабила пальці, зненацька відчувши себе присоромленою. Що вона коїла? Карала його? Гралася з ним? Він мав повне право ненавидіти її.

— Іди геть, Матаясе. Я мушу доглядати за пацієнтом.

Вона зосередилася на перевірці температури тіла Інеж.

— Вона житиме?

— Хіба тебе це непокоїть?

— Звісно ж. Вона людина.

Ніна почула недоговорену кінцівку речення. «Вона — людина, *на відміну від тебе*». Фієрданці не вважали гришників людьми. Їх навіть на ставили на один щабель із тваринами, сприймали як щось нижче та демонічне, як паразитів цього світу, як якусь гидоту.

Дівчина звела плече.

— Насправді я не знаю. Зробила все, що могла, але мої таланти стосуються іншої галузі.

— Каз питав тебе, чи «Біла троянда» надсилатиме делегацію на святкування Грінгелли.

— Ти знаєш «Білу троянду»?

— Західна Клепка — улюблена тема для розмов у Пекельних Воротах.

Ніна помовчала. Потім, не кажучи жодного слова, відігнула рукав сорочки. Дві переплетені троянди на внутрішньому боці передпліччя. Вона могла б пояснити, чим займалася там і що ніколи не заробляла собі на життя, лежачи на спині, але це була не його справа, що вона робила чи не робила. Хай собі думає, що хоче.

— Ти обрала роботу там?

— *Обрала* з натяжкою, але так.

— Чому? Чому ти залишилася в Керчі?

Вона потерла очі.

— Я не могла залишити тебе в Пекельних Воротах.

— Ти запроторила мене туди.

— Це була помилка, Матаясе.

Гнів спалахнув у хлопцевих очах, удаваний спокій миттю зник.

— *Помилка? Я* врятував тобі життя, а ти звинуватила мене в торгівлі рабами.

— Так, — погодилася Ніна. — І провела більшу частину минулого року, намагаючись виправити те, що накоїла.

— З твого рота колись вилітало правдиве слово?

Дівчина втомлено зіперлася на спинку стільця.

— Я ніколи не брехала тобі. І ніколи не буду.

— Перші слова, котрі ти сказала мені, були брехнею. Промовлені каельською, якщо я правильно пам'ятаю.

— Промовлені просто перед тим, як ти зв'язав мене й кинув до клітки. То був вдалий час для правдивих оповідок?

— Я не звинувачую тебе. Ти не можеш себе змінити. Лицемірство — твоя природа. — Він пильно подивився на дівочу шию. — Твої синці зникли.

— Я видалила їх. Це тебе обходить?

Матаяс не відповів, але Ніна помітила, як його обличчям промайнув проблиск сорому. Хлопець завжди боровся зі своєю пристойністю. Щоб стати *дрюскеле*, він мав убити все те добре, що в ньому було. Але хлопчик, яким він був, завжди залишався всередині, і Ніна почала помічати, яким він був насправді в ті дні, які вони провели разом після корабельної катастрофи. Зараз дівчині хотілося вірити, що хлопчик і досі там, що він не зміг утекти, незважаючи на її зраду й усе, що довелося пережити в Пекельних Воротах.

Та хіба вона могла бути впевнена в цьому, дивлячись на нього зараз? Може, саме таким Матаяс був насправді, а образ, який вона собі уявляла протягом минулого року, був лише ілюзією.

— Мені потрібно доглядати за Інеж, — повідомила вона, бажаючи, щоб він швидше пішов геть.

Гелвар не пішов. Натомість запитав:

— Ти взагалі думала про мене, Ніно? Чи заважав я тобі спокійно спати?

Вона знизала плечима.

— Корпуснійці можуть спати, коли захочуть.

Насправді вона не могла контролювати свої сни.

— Сон — справжня розкіш у Пекельних Воротах. Це небезпечно.
Але коли я спав, мені снилася ти.

Її голова смикнулася.

— Правда, — запевнив хлопець. — Щоразу, як я заплющував очі.

— І що відбувалося в цих снах? — наважилася запитати вона, прагнучи почути відповідь і побоюючись одночасно.

— Жахливі речі. Найгірші з можливих тортур. Ти повільно топила мене. Ти підпалювала серце в моїх грудях. Ти сліпила мене.

— Я була справжньою потворою.

— Потворою, незайманкою, сніжною феєю. Ти цілувала мене, нашіптувала мені на вухо різні історії. Ти співала мені й оберігала мене, поки я спав. Я прокидався, переслідуваний твоїм сміхом.

— Ти завжди ненавидів мій сміх.

— Я любив твій сміх, Ніно. І твоє шалене серце воїна. Я, мабуть, любив також і тебе.

Мабуть, любив. Колись. До того, як вона зрадила його. Ці слова шмагнули її груди болем.

Ніна знала, що мала б змовчати, але не могла впоратися із собою:

— А що робив ти, Матаясе? Що робив зі мною ти у своїх снах? Корабель легенько нахилився. Ліхтарі захиталися. Матаясові очі палали синім вогнем.

— Усе, що хотів, — відповів він і повернувся, щоб піти геть. — Усе.

Вийшовши на палубу, Матаяс попрямував просто до загорожі. Усі ці каналні щури й мешканці нетрів швидко призвичаїлися до хитавиці, бо й так весь час перестрибували з одного човна на інший на водних шляхах Кеттердама. Лише той простака, Вілан, здавався напруженим. Він виглядав так само жалюгідно, як Матаяс почувався.

Легше велося на свіжому повітрі, де можна було вдивлятися в обрії. Під час перебування серед *дрюскеле* хлопець спромігся здійснити кілька морських рейсів, але завжди почувався впевненіше на твердій землі чи кризі. Було принизливо, що ці чужаки бачили, як він блює, перехилившись через огорожу, утрете за кілька годин.

Добре, що хоча б Ніна не стала свідком цієї виняткової ганьби. Він згадував її в тій каюті, як вона прислуговує смаглявій дівчині, наче втілення доброзичливості й занепокоєння. І виснаженості. Вона здавалася такою втомленою. «Це була помилка», — сказала Ніна. Звинуватити його в торгівлі рабами, кинути на керчинський корабель і запроторити до в'язниці? Вона стверджувала, що намагалася виправити те, що накоїла. Та навіть якщо це було правдою, яке це мало значення? У таких, як вона, немає честі. І Ніна це довела.

Хтось зварив каву, і Матаяс бачив, як екіпаж п'є її з мідних горняток із керамічними кришками. У голові з'явилася думка віднести

горнятко Ніні, але він одразу ж розчавив її. Він не мав дбати про неї чи казати Бреккерові, що їй потрібно відпочити. Матаяс міцно стиснув пальці, розглядаючи вкриті струпами кісточки. Ніна посіяла в ньому зерня слабкості.

Бреккер зробив Матаясові знак підійти на бак, туди, де він, Джаспер і Вілан зібралися, щоб перевірити мапи Льодового Двору подалі від очей і вух екіпажу. Погляд на ці плани був наче ніж у серце. Стіни, брами, вартові. Усе це мало б переконати цих дурників не йти туди, але, очевидно, він був так само дурним, як і решта.

— Чому тут усе без назв? — поцікавився Бреккер, тицяючи в план.

— Я не знаю фієрданської, а нам потрібно, щоб усі деталі були абсолютно правильні, — відгукнувся Вілан. — Гелвар може це зробити. — Він відсахнувся, побачивши Матаясів вираз обличчя. — Я лише виконую свою роботу. Припини на мене так люто зиркати.

— Ні, — проревів Матаяс.

— Ось, — сказав Каз, простягаючи йому крихітний прозорий диск, що мерехтів у променях сонця. Сам демон опустився на бочку й прихилився до щогли, піднявши хвору ногу на мотуз'яну бухту. Проклятуший ціпок тулився йому до стегна. Матаясові подобалося уявляти, як він розламає його на друзки й згодує Казові одну за одною.

— Це що?

— Один із новітніх равканських винаходів.

Вілан підвів голову.

— Я думав, він займався демонструванням.

— Він займається всім, — пояснив Джаспер.

— Устроміть це собі межі задні зуби, — пояснив Каз, передаючи диски іншим. — Але не розгризай...

Вілан почав плюватися, кашляти й роздирати собі рота. Прозора плівочка натяглася межі його вуст і напиналася, наче жаб'яча шия, коли хлопець намагався вдихнути. Погляд панічно метушився зліва направо.

Джаспер зареготав, а Каз лише похитав головою.

— Я казав тобі не розгризати, Вілане. Дихай носом.

Хлопчик кілька разів глибоко вдихнув, ніздрі розширилися.

— Обережніше, — попередив Джаспер. — Ще знепритомнієш.

— Що це? — запитав Матаяс, досі тримаючи диск на долоні.

Каз заштовхав свою пігулку глибоко до рота й запхав її собі межі зуби.

— *Балін*. Планував приберегти його, але після цієї засідки я вже не певен, що чекає на нас у відкритому морі. Якщо ви опинитеся у воді й не зможете вдихнути, розгойдайте її і розкусіть. Це дасть вам повітря на десять додаткових хвилин. Якщо панікуватимете — менше, — додав, багатозначно глипнувши на Вілана, і простягнув хлопчині ще один *балін*. — Обережніше з цим, — і тицьнув пальцем у мапу Льодового Двору. — Назви, Гелваре. Усі.

Матаяс неохоче взяв перо й чорнила, котрі розклав Вілан, і почав шкрябати назви будівель і навколишніх шляхів. Чомусь, коли він робив це власноруч, виникало відчуття ще більшої зради. Якась частина Матаяса розмірковувала, чи вдасться йому знайти можливість відділитися від групи, коли вони дістануться до місця, викрити їхнє розташування та як нагороду отримати прихильність уряду, коли повернеться додому. Чи хто-небудь у Льодовому Дворі хоча б упізнає його? Імовірно, люди вважали його мертвим, жертвою корабельної катастрофи, що вбила його найближчих друзів і командира Брума. Він не мав жодних доказів, що дійсно є собою. Він буде просто чужинцем, котрому не місце в Льодовому Дворі, а тоді вже його ніхто не слухатиме...

— Ти вагаєшся, — зауважив Бреккер, вивчаючи Матаяса своїми темними очима.

Гелвар проігнорував тремтіння, що охопило його. Іноді здавалося, наче демон може читати думки.

— Я кажу тобі те, що мені відомо.

— Твоє сумління втручається в спогади. Пам'ятай про умови нашої угоди, Гелваре.

— Гаразд, — буркнув Матаяс, хоча гнів усередині зростав. — Ти хочеш почути мою експертну думку? Твій план не спрацює.

— Ти навіть не знаєш мого плану.

— Увійти через в'язницю, вийти через посольство.

— Для початку.

— Це неможливо зробити. Сектор в'язниці цілком ізольований від решти території Льодового Двору. Він не з'єднується з посольством. Немає шляху, котрим можна дістатися з одного пункту в інший.

— Але дах там є, чи не так?

— Ти не зможеш вилізти на дах, — задоволено пояснив Матаяс. — *Дрюскеле* витратили три місяці на тренування разом із в'язнями-гришниками й вартовими. Я був у в'язниці, там немає доступу на дах саме з цієї причини: якщо комусь пощастить вийти зі своєї камери, нам не потрібно, щоб він бігав по всьому Льодовому Двору. Тюрма цілком відрізана від двох інших секторів зовнішнього кола. Якщо ти вже потрапив усередину, залишишся там.

— Завжди є шлях назовні. — Каз узяв зі стосу паперів мапу в'язниці. — П'ять поверхів, так? Зона оформлення й чотири поверхи з камерами. А що ж тут, у підвалі?

— Нічого. Пральня й сміттєспалювач.

— Сміттєспалювач?

— Так, там спалюють одяг ув'язнених, коли вони прибувають. Це роблять, щоб запобігти чумі, але... — Щойно ці слова вилетіли з Матаясового рота, він зрозумів, що задумав Бреккер. — Святий Джеле, ти хочеш, щоб ми лізли шість поверхів угору шахтою сміттєспалювача?

— Коли він працює?

— Якщо я правильно пам'ятаю, рано вранці, але навіть без вогню ми...

— Він не думає, що лізтимемо *ми*, — зауважила Ніна, з'являючись із трюму.

Каз випростався на стільці.

— Хто наглядає за Інеж?

— Ротті, — відповіла дівчина. — Я за хвилинку повернуся. Мені потрібно було лише трохи свіжого повітря. І не вдавай, що непокоїшся через Інеж, якщо збираєшся змусити її лізти шість поверхів угору комином із самою лише мотузкою й молитвою.

— Мара впорається.

— *Мара* — шістнадцятирічна дівчинка, котра цієї самої миті лежить непритомна на столі. Вона може не пережити навіть цієї ночі.

— Переживе, — виголосив Каз, і щось дикунське майнуло в його погляді. Матаяс подумав, що Бреккер витягне дівчину із самісінького пекла, якщо буде потрібно.

Джаспер узяв гвинтівку та протер її м'якою ганчіркою.

— Чому ми базікаємо про розміри коминів, коли маємо більшу проблему?

— Це яку ж? — поцікавився Каз, хоча Матаяс чітко бачив, що він знає відповідь.

— Ми не маємо права вирушати за Бо Юл-Баюром, якщо до справи взявся Пекка Роллінз.

— Хто такий Пекка Роллінз? — запитав Матаяс, перекочуючи в роті химерні слова. Керчинські імена не мали жодної величі. Він знав, що цей чоловік — ватажок банди, яка наповнює свої кишені прибутком із Пекельних Дійств. Це вже було досить погано, а Матаяс відчував, що є ще щось.

Вілан здригнувся, здираючи з губ якусь гумову речовину.

— Усього-на-всього найвагоміший і найгірший ділок у цілому Кеттердамі. Він має гроші, яких ми не маємо, зв'язки, яких у нас нема, та, імовірно, фору на старті.

Джаспер кивнув.

— Цього разу Вілан не помиляється. Якщо якимсь дивом нам удасться викрасти Бо Юл-Баюра, перш ніж це зробить Роллінз, щойно він дізнається, що це ми випередили його, вважай нас усіх мертвими.

— Пекка Роллінз — бос Бочки, — мовив Каз. — Не більше й не менше. Не перетворюйте його на якесь безсмертне створіння.

«Тут відбувається щось іще», — подумав Матаяс. Бреккер більше не дослухався до того жорстокого бурмотіння, що, здавалося, керувало ним, коли вбивав Оумена. Але в його словах досі вчувалася болісна напруженість. Матаяс був переконаний, що Каз Бреккер ненавидить Пекку Роллінза, і не лише тому, що той підірвав їхній корабель і найняв головорізів, щоб постріляли їх. Ця ненависть нагадувала про старі рани й давню неприязнь.

Джаспер відхилився й мовив:

— Ти думаєш, Пер Гаскель прикриє тобі спину, коли дізнається, що ти перебіг дорогу Пецці Роллінзу? Гадаєш, стариганові потрібна ця війна?

Каз похитав головою, і Матаяс помітив на його обличчі справжнє розчарування.

— Пекка Роллінз не прийшов у цей світ убраним в оксамит і купаючись у *крюге*. Ви досі думаєте обмежено, як Пер Гаскель. Саме так, як люди на кшталт Роллінза й чекають від вас. Ми впораємося із цим завданням і поділимо винагороду, *ми* будемо легендами Бочки. Ми будемо компанією, котра перевершила Пекку Роллінза.

— Може, нам варто забути про підступ із півночі, — запропонував Вілан. — Якщо екіпаж Пекки має фору, нам варто плисти прямісінько до Дієрнгольму.

— У гавані будуть натовпи охорони, — заперечив Каз. — Я вже не кажу про звичайних митних агентів і правоохоронців.

— З півдня? Через Равку?

— Той кордон ретельно контролюють, — підказала Ніна.

— Але він довгий, — додав Матаяс.

— Та ми не можемо дізнатися, у якому місці він найбільш вразливий, — заперечила дівчина. — Хіба ти володієш якимись магічними знаннями про те, які вартові вежі й застави функціонують. Окрім того, якщо ввійдемо з боку Равки, нам доведеться боротися з равканцями й фієрданцями.

Те, що вона казала, мало сенс, але це дратувало Гелвара. У Фієрді жінки так не розмовляли, вони не могли висловлюватися щодо військових чи стратегічних питань. Але Ніна завжди була саме такою.

— Ми увірвемося з півночі, як і планували, — мовив Каз.

Джаспер ударився кілька разів головою об обшивку корабля й звів очі до небес:

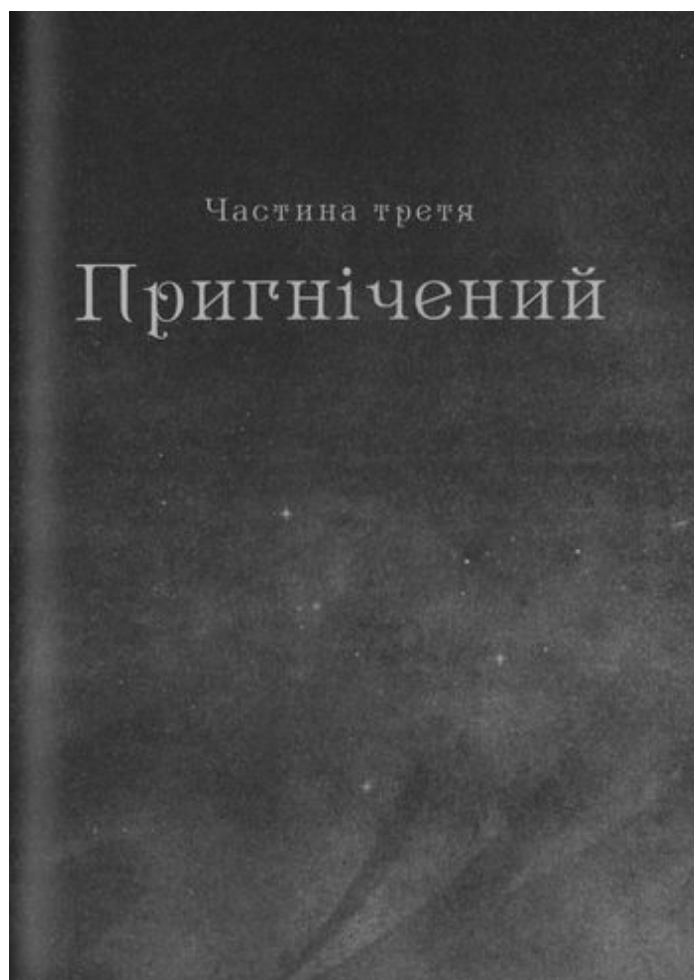
— Гаразд. Але якщо Пекка Роллінз уб'є нас усіх, я збираюся змусити Віланів привид навчити мій привид грати на флейті, щоб роздратувати твій привид так, аби його чорти хапали.

Бреккерові уста скривилися:

— Я найму Матаясів привид, щоб надер твою примарну дупу.

— Мій привид не знатиметься з твоїм привидом, — повідомив Матаяс манірно й сам здивувався, чи не вивітрився, бува, на морському повітрі його мозок.

Частина третя
Пригнічений

Усе боліло. І чому кімната крутилася?

Інеж повільно приходила до тями, думки плуталися. Вона пам'ятала реальний дотик Оуменового ножа, те, як дряпалася контейнерами, як кричали люди, поки вона висіла в повітрі, ухопившись кінчиками пальців: «Спускайся, Маро!» Але Каз повернувся за нею, щоб урятувати свою інвестицію. Вони, мабуть, таки потрапили на «Феролінд».

Вона спробувала перевернутися, але біль був занадто гострим, тож довелося вдовольнитися поворотом голови. Ніна дрімала на табуретці, що приткнулася в кутку за столом, долоня Інеж міцно вчепилася в руку дівчини.

— Ніно, — каркнула вона. Здавалося, горло хтось вистелив колючою вовною.

Ніна рвучко прокинулася.

— Я не сплю, — бовкнула вона, потім утупилася затуманим поглядом в Інеж. — Ти прокинулася. — Ніна сіла пряміше. — Ох, святі, ти прокинулася!

І розревілася.

Інеж спробувала сісти, але заледве могла підвести голову.

— Ні, ні, — заспокоїла її Ніна. — Не намагайся рухатися, просто відпочивай.

— З тобою все гаразд?

Ніна засміялася крізь сльози.

— Зі мною все добре. Це тебе порізали. Не знаю навіть, що зі мною коїться. Набагато легше вбивати людей, ніж піклуватися про них.

Інеж змигнула, і дівчата знову розсміялися.

— Ой-ой-ой-ой-ой, — застогнала Інеж. — Не сміши мене, це жахливо боляче.

Ніна здригнулася.

— Як ти *насправді* відчуваєшся?

— Болить, але не нестерпно. Хочеться пити.

Серцетлумачниця простягнула їй бляшане горнятко, повне холодної води.

— Ось свіженька. Учора дощило.

Інеж обережно сьорбнула, дозволивши Ніні притримати свою голову.

— Як довго я була у відключці?

— Три дні, майже чотири. Джаспер ледь не довів нас до божевільня. Здається, я не бачила, щоб він хоч дві хвилини посидів спокійно. — Вона різко звелася на рівні. — Треба сказати Казові, що ти прокинулася! Ми думали...

— Зачекай, — перервала її Інеж, хапаючи за руку. — Можна не казати йому просто зараз?

Ніна знову сіла, на виду з'явився задумливий вираз.

— Звичайно, але...

— Не кажи йому до ранку. — Інеж замовкла. — Зараз ніч, чи не так?

— Так. Власне, щойно минула північ.

— Ми знаємо, хто напав на нас у гавані?

— Пекка Роллінз. Він найняв Чорних Вістер й Голених Дурників, щоб не дати нам вийти з П'ятої гавані.

— Як вони дізналися, звідки ми вирушатимемо?

— Ми точно не знаємо...

— Я бачила Оумена.

— Оумен мертвий. Каз убив його.

— Він справді це зробив?

— Каз убив купу людей. Ротті бачив, як він узявся за Чорних Вістер, котрі загнали тебе на ті контейнери. Якщо не помиляюся, він точно сказав таке: «Там було достатньо крові, щоб перефарбувати док у червоний».

Інеж заплющила очі.

— Занадто багато смертей.

Смерть завжди блукала довкола них у Бочці. Але так близько до Інеж вона підкралася вперше.

— Він боявся за тебе.

— Каз нічого не боїться.

— Тобі варто було побачити його обличчя, коли він тебе сюди приніс.

— Я дуже цінна інвестиція.

У Ніни відвисла щелепа.

— Тільки не кажи, що він бовкнув таке.

— Звісно ж, він так сказав. Ну, гаразд, про цінну я вигадала сама.

— Ідіот.

— Як Матаяс?

— Ще один ідіот. Як ти гадаєш, зможеш трохи поїсти?

Інеж похитала головою. Їсти не хотілося.

— Спробуй, — переконувала Ніна. — Коли Каз тебе приніс, уже майже не було з чим працювати.

— Я лише хочу відпочити.

— Звичайно, — запевнила дівчина. — Я приглушу газову лампу.

Інеж знову потягнулася до неї.

— Не треба. Я не хочу знову заснути.

— Я могла б тобі почитати, якби мала що. У Маленькому Палаці є Серцетлумачник, котрий може годинами декламувати епічну поезію. Якби ти почула це, пошкодувала б, що не померла.

Інеж засміялася та здригнулася.

— Просто побудь зі мною.

— Гаразд, — погодилася Ніна. — Поки ти хотітимеш розмовляти. Розкажи, чому ти не маєш на руці ворона й кубка?

— Починаєш із простих запитань?

Ніна схрестила ноги й поклала чоло на руки.

— Чекаю.

Інеж помовчала якусь мить.

— Ти бачила мої рубці?

Ніна кивнула.

— Коли Каз умовив Пера Гаскеля викупити мою угоду зі «Звіринцем», перше, що я зробила, — вирізала павичеве перо.

— Той, хто це зробив, працював досить грубо.

— Він не був Корпуснійцем чи медиком.

Просто один недоумкуватий різник, із тих, хто вів свою торгівлю в найогидніших місцях Бочки. Він запропонував їй хильнути віскі, а потім просто садонув по шкірі, зриваючи її та залишаючи на передпліччі поморщене розгалуження ран. Інеж було байдуже. Біль дарував свободу. У «Будинку екзотики» полюбляли оповідати про її шкіру. Схожу на каву зі згущеним молоком. Кольору паленої карамелі. Атласну на дотик. Вона раділа кожному доторку ножа й кожному шрамові, котрий він залишав по собі.

— Бреккер казав, що я не маю робити нічого, крім чогось корисного.

Каз навчив її зламувати сейфи, чистити кишені, вправлятися з ножем. Він навіть подарував їй свій перший клинок, той, котрий вона назвала Сан-Петіром. Вона гадала, що це не такий милий подарунок, як дикі герані, але значно практичніший.

«Може, я скористаюся ним проти тебе», — пожартувала Інеж.

Він зітхнув: «Якби ти й справді була така кровожерлива». Дівчина так і не зрозуміла, чи він теж жартував.

Зараз вона трішки посунулася столом. Тіло досі боліло, але вже не так сильно. Зважаючи на те, як глибоко увійшов ніж, Ніниною рукою, певно, керували її святі.

— Бреккер сказав, якщо я гарно зарекомендую себе, то зможу приєднатися до Покидьків, коли захочу. Я приєдналася, але не зробила татуювання.

Ніна звела брови.

— Не думала, що можна обирати, хочеш чи ні.

— Технічно обирати не можна. Я знаю, що деякі люди не розуміють, але Бреккер сказав мені... він уважає, що це мій вибір, і не хоче стати тим, хто знову поставить на мені тавро.

Але він зробив це у свій власний спосіб, не зважаючи на найкращі прагнення. Мати бодай якісь почуття до Каза Бреккера було найбільшою дурницею. Інеж знала це. Але саме він урятував її, помітив

її потенціал. Він зробив ставку на неї, а це щось та й значило — байдуже, що хлопець керувався своїми власними егоїстичними мотивами. Він навіть охрестив її Марою.

«Мені це не подобається, — сказала вона. — Звучить так, наче я мертвяк».

«Фантом», — виправив Каз.

«Хіба ти не казав, що я твій павук? Чому б не зупинитися на цьому?»

«Тому що Бочка кишить павуками. До того ж ти хочеш, щоб твої вороги боялися, а не думали, що можуть розчавити тебе носом свого черевика».

«Мої вороги?»

«*Наші* вороги».

Він допоміг їй сплести легенду, котру можна було носити, наче лати, про когось більшого й жахливішого, ніж дівчинка, якою вона була. Інеж зітхнула. Їй більше не хотілося думати про Каза.

— Розкажи щось, — попросила вона Ніну.

— У тебе очі злипаються. Ти мушиш поспати.

— Не люблю човни. Погані спогади.

— Я теж.

— Тоді заспівай щось.

Ніна засміялася:

— Пам'ятаєш, я казала про те, що ти пошкодувала б, що не померла. Ти не хочеш, щоб я співала.

— Будь ласочка...

— Я знаю лише народні равканські мотиви й керчинські пияцькі пісеньки.

— Пияцьку. Якусь сороміцьку, будь ласка.

Ніна фиркнула:

— Тільки для тебе, Маро. — Вона відкашлялася й почала: — *Могутній юний капітан, хоробро він пливе. Солдат, моряк і молодець* — *ніколи не блює*.

Інеж захихотіла та схопилася за бік.

— Твоя правда. Виєш, як пес на морозі.

— Я казала тобі.

— Продовжуй!

Ніна дійсно мала жахливий голос. Але він допомагав Інеж залишатися на цьому човні цієї миті. Вона не хотіла думати про той час, коли востаннє була в морі, але зі спогадами важко боротися.

Інеж навіть не мала перебувати у фургоні того ранку, коли работорговці схопили її. Інеж було чотирнадцять, і вони з родиною відпочивали на узбережжі Західної Равки, насолоджуючись морем і виступаючи на карнавалі в передмістях Ос Керво. Дівчинка мусила допомагати татові латати сітки, але мала того дня ледачий настрій і дозволила собі поспати трохи довше, дрімаючи під тонкими бавовняними покривами й дослухаючись, як гомонять і стогнуть хвилі.

Коли у дверях фургона з'явився чоловічий силует, Інеж навіть не подумала тікати. Вона лише пробурмотіла: «Татку, ще кілька хвилин».

Враз її схопили за ноги й виволокли з фургона.

Дівчинка добряче вдарилася головою об землю. Нападників було четверо — усі кремезні чолов'яги, мореплавці. Інеж спробувала закричати, і їй запхали до рота кляп. Чоловіки зв'язали дівчинці долоні та зап'ястя, і один із них перекинув її через плече й разом з іншими стрімко кинувся до баркаса, пришвартованого біля печери.

Пізніше Інеж дізналася, що узбережжя було улюбленим місцем работорговців. Вони відстежували сулійські каравани зі свого корабля й веслували до того місця в сутінках, коли табір майже вимирав.

Решту подорожі Інеж пам'ятала нечітко. Її кинули до вантажного трюму разом із групою інших дітлахів — хтось був старший, хтось — менший. Здебільшого тут були дівчатка, але траплялися й хлопчики. Вона була єдиною сулійкою, але кілька дітей розмовляли равканською та оповіли власні історії про те, як їх схопили. Одну дитину вихопили з батькової верфі, інша дівчинка гралася в лагуні й відійшла занадто далеко від друзів. Котрусь продав старший брат, щоб сплатити свої картярські борги. Моряки розмовляли мовою, котрої Інеж не розуміла, але хтось із дітей сказав, що їх везуть на один із найбільших зовнішніх Керчинських островів, де продадуть з аукціону приватним особам — власникам будинків насолоди в Керчі й Новозем'ї. Люди з'їдуться з усього світу, аби досхочу поторгуватися. Інеж гадала, що работоргівлю в Керчі заборонено, але виявилось, що нею й досі займаються.

Дівчинка ніколи раніше не бачила аукціонного помосту. Коли вони врешті кинули якір, її вивели на палубу й передали одній із найгарніших жінок, яких Інеж доводилося бачити. Красуня була

високою білявкою з очима горіхового відтінку й копицею золотого волосся.

Жінка підняла вище свій ліхтар і перевірила кожен дюйм тіла Інеж: зуби, груди, навіть ступні. Потім смикнула дівчинку за матове чорне волосся: «Голову треба поголити». Зробила крок назад і промовила: «Гарненька. Коцава й пласка, як пательня, але шкіра просто бездоганна».

Вона відвернулася, щоб поторгуватися з моряками, а Інеж і далі стояла, притуливши зв'язані руки до грудей. Ніхто не застібнув їй блузку, і спідниця залишалася задертою до талії. Дівчинка бачила, як мерехтить місячне сяйво у хвилях невеликої бухти. «Стрибай, — подумала вона. — Що б не чекало на тебе на морському дні — усе одно це буде краще, аніж пані, котра забере тебе». Але так і не наважилася.

Дівчина, якою вона стала, стрибнула б, не роздумуючи жодної секунди, та ще б, імовірно, потягнула за собою когось із моряків. А може, вона дурила саму себе. Вона ж наче застигла, коли Цьоця Гелін причепилася до неї в Західній Клепці. Вона не була сильнішою чи мужнішою, ніж налякане сулійське дівчатко, принижене й паралізоване на палубі того корабля.

Ніна продовжувала співати щось про моряка, котрий покинув свою кохану.

— Навчи мене співати приспів, — попросила Інеж.

— Тобі потрібно відпочивати.

— Лише приспів.

Ніна навчила її слів, і дівчата співали разом, продираючись крізь текст пісні, безнадійно не потрапляючи в такт, аж поки не згасли ліхтарі.

Джаспер уже ледь не стрибав за борт, щоб утекти від нудьги. «Іще шість днів». Іще шість днів на човні, — якщо їм пощастить і буде попутний вітер, — і аж потім вони причалять до берега. Західне узбережжя Фієрди було оточене загрозливими скелями й урвистими стрімчаками. Безпечно пристати до берега можна було лише в Дієрнгольмі та Еллінзі. Але оскільки обидві гавані ретельно перевіряли охоронці, їм доведеться проплисти аж до північних китобійних портів. Джаспер таємно сподівався, що на них хоча б нападуть пірати, та корабель був занадто маленьким, щоб перевозити коштовний вантаж. Вони були нічого не вартою мішенню, тож безпечно минали найметушливіші торговельні шляхи Справжнього моря, а над ними майоріли нейтральні керчинські кольори.

Джаспер прокрався палубою, видерся на такелаж і, намагаючись знайти того, хто склав би йому компанію, щоб пограти в карти, чистив зброю. Він сумував за твердою землею, гарним обідом і ще кращим пивом. Сумував за містом. Якби він прагнув тиші та широких просторів, хлопець залишився б у прикордонних землях і став фермером, як сподівався його тато. На кораблі не дуже було чим займатися — можна було розглядати схему Льодового Двору, слухати,

як бурчить Матаяс, чи докучати Віланові, котрого будь-якої миті можна було побачити заклопотаним. Хлопчисько намагався відтворити можливий механізм воріт у кільцевій стіні.

Його ескізи справляли на Каза враження.

— Ти мислиш, як зломщик, — хвалив він Вілана.

— Я таким не займаюся.

— Маю на увазі, що ти бачиш простір тривимірним.

— Я не злодюжка, — заперечував Вілан.

Каз нагородив його ледь не жалісливим поглядом.

— Ні, ти всього-на-всього флейтист, який сплутався з кепською компанією.

Джаспер присів біля хлопчика.

— Навчися приймати компліменти. Каз не так часто їх роздає.

— Це не комплімент. У мене з ним немає нічого спільного. Я тут зайвий.

— Не дуже переконливо, як на мене.

— І ти теж зайвий.

— Перепрошую, крамарику?

— Для Казового плану стрілець не знадобиться, тож яке твоє завдання, крім того, щоб плутатися під ногами та смикати всіх?

Джаспер здвигнув плечима.

— Каз мені довіряє.

Вілан пхикнув і взяв ручку.

— Певен?

Хлопець ніяково посунувся. Звичайно, він був упевнений щодо цього. Стрілець витратив чимало часу, угадуючи Казові думки. І якщо йому *вдалося* заслужити дрібку Казової довіри, чи відмовиться він від неї?

Джаспер притиснув великі пальці до револьверів і мовив:

— Коли почнуть літати кулі, ти зрозумієш, що непогано було б мати мене поруч. Ці твої гарненькі картинки не врятують життя.

— Нам потрібні ці мапи. І якщо ти раптом забув, це моя фотобомба допомогла нам утекти з П'ятої гавані.

Джаспер видихнув:

— Геніальна стратегія.

— Але вона спрацювала, чи не так?

— Ти засліпив і наших хлопців разом із Чорними Вістрями.

— Це був зважений ризик.

— Це було «схрести-свої-пальці-і-сподівайся-на-краще». Повір, я знаю різницю між цими двома поняттями.

— Я щось таке й чув.

— Тобто?

— Тобто кожному відомо, що ти не можеш не втручатися в бійку чи не закладатися, не зважаючи на шанси на успіх.

Хлопець покосився на вітрила.

— Якби тобі довелося народитися без жодних привілеїв, ти навчився б хапатися за шанси.

— Я так і народився. — Вілан зупинився й відклав ручку. — Чому ти гадаєш, ніби знаєш про мене все?

— Я знаю до біса багато, крамарику.

— Що ж, тобі пощастило. Бо мені здається, що я ніколи не знатиму достатньо.

— Про що?

— Про що завгодно, — пробурмотів Ван Ек.

Наскільки він міг судити, Джаспер був заінтригований.

— Наприклад? — наполягав стрілець.

— Гаразд, наприклад, ота зброя, — хлопчик показав на Джасперові револьвери. — У них незвичайний запалювальний механізм, правда ж? Якби я міг подивитися на них ближче...

— Навіть не мрій про це.

Вілан стенув плечима.

— А як щодо крижаного рову? — вів він далі, постукуючи по мапі Льодового Двору. — Матаяс казав, що рів не застигає весь, це лише слизький шар криги завтовшки з облатку на холодній воді. Він відкритий для спостереження вартових і абсолютно неприступний.

— А що з ним?

— Звідки береться вся та вода? Двір розташовується на пагорбі, то де ж водоносний горизонт^[4] чи акведук, щоб підняти її нагору?

— Хіба це має значення? Там є міст. Нам не доведеться перетинати крижаний рів.

— Але хіба тобі не цікаво?

— О святі, ні. Краще розроби систему, яка допоможе мені перемагати в «Ожині на трьох» або «Мейкеровому колесі». *Ось це мені цікаво.*

Вілан, не приховуючи розчарування, повернувся до роботи.
Джаспер чомусь теж почувався розчарованим.

* * *

Джаспер перевіряв, як почувається Інеж, щоранку та ще раз щоночі. Думка, що битва в доках могла стати її останньою, шокувала його. Незважаючи на Нініні зусилля, хлопцеві здавалося, що Мара не довго протримається на цьому світі.

Але одного ранку стрілець зайшов і побачив, що Інеж сидить, убрана в бриджі, стьобанку й туніку з каптуром.

Поруч схилилася Ніна, намагаючись запхати ступні сулійської дівчини до її химерних капців із гумовими підошвами.

— Інеж! — скрикнув Джаспер. — Ти не мертва!

Дівчина слабо всміхнулася:

— Не більше за решту.

— Якщо ти ділишся з нами депресивною сулійською мудрістю, то вже напевно почувашся краще.

— Не стій там як укопаний, — буркнула Ніна. — Краще допоможи мені натягти ці штуки їй на ноги.

— Якби ви просто залишили мене... — почала Інеж.

— Не нахиляйся, — різко попередила Ніна. — Не стрибай. Не роби різких рухів. Якщо ти не пообіцяєш розслабитися, я вповільню твоє серце й занурю тебе в кому, аж поки не буду впевнена, що ти цілком одужала.

— Ніно Зенік, щойно я знайду, куди ти запхала мої ножі, ми перекинемося кількома словами.

— І перші з них будуть: «Дякую тобі, о чудесна Ніно, що присвятила кожному безсонну мить цієї подорожі порятунку мого жалюгідного життя».

Джаспер гадав, що Інеж засміється, і неабияк здивувався, коли дівчина взяла Нініне обличчя обома долонями й мовила:

— Дякую, що втримала мене в цьому світі, коли доля, схоже, вирішила перетягнути мене до іншого. Я завдячую тобі своїм життям. Я — твоя боржниця.

Ніна зашарілася.

— Я дражнилася, Інеж. — Помовчала. — Думаю, ми вже й так достатньо заборгували.

— Цей борг я щаслива мати.

— Гаразд, гаразд. Коли повернемося до Кеттердама, пригостиш мене вафлями.

Тепер Інеж таки розсміялася, підвела руки й удала, що торгується:

— Десерт за життя? Я не впевнена, що це справедлива ціна.

— Я чекатиму дійсно смачних вафель.

— Я знаю одне місце, — утрутився Джаспер, — у них є той яблучний сироп...

— Тебе не запрошували, — відрубала Ніна. — А тепер підійди й допоможи мені звести її на ноги.

— Я сама можу встати, — буркнула Інеж, злязючи зі столу й зводячись на ноги.

— Насмішила.

Зітхнувши, дівчина вхопилася за простягнену Джасперову руку, і вони разом рушили з каюти на горішню палубу. Ніна йшла назирці.

— Це дурня, — сказала Інеж. — Зі мною все гаразд.

— З *тобою* так, — відповів хлопець, — але я щомиті можу перекинутися, тож пантруй краще.

Коли вони вийшли на палубу, Інеж стисла Джасперову руку, щоб він зупинився. Дівчина відкинула голову назад і глибоко вдихнула. Навколо був кам'янисто-сірий день, море здавалося суворим сланцем, помережаним білими баранцями. Буревій напинав вітрила, несучи невеликий човен між хвилями.

— Як приємно змерзнути таким чином, — пробурмотіла Інеж.

— Таким чином?

— Вітер у волоссі, солоні бризки на шкірі. Ця прохолода каже, що я ще жива.

— Можеш двічі обійти палубу, — дозволила Ніна. — А потім повертайся до ліжка. — Вона рушила в бік корми, щоб приєднатися до Вілана. Джаспер помітив, що дівчина обрала найвіддаленіше від Матаяса місце на кораблі.

— Вони весь час так поводяться? — поцікавилася Інеж, переводячи погляд із Ніни на фієрданця.

Джаспер кивнув.

— Здається, ніби спостерігаю за двома рисями, що виписують кола одна довкола одної.

Інеж промуркотіла:

— А що вони планують робити, коли хтось нарешті стрибне?

— Задерти одне одного своїми пазурами до смерті?

Дівчина закотила очі.

— Не дивно, що тобі не щастить за картярським столом.

Стрілець підвів сулійку до загорожі, де їм удалося здійснити щось схоже на прогулянку, не наштовхнувшись ні на кого.

— Я б пригрозив кинути тебе в море, але Каз спостерігає за нами.

Інеж кивнула. Вона не підвела погляд угору, де біля Шпехта за штурвалом стояв Каз. А от Джаспер подивився туди й привітно помахав. Вираз Бреккерового обличчя не змінився.

— Цікаво, якщо він хоч на секундочку комусь усміхнеться, то це вб'є його? — спитав Джаспер.

— Цілком можливо.

Усі члени екіпажу вигукували вітання й найкращі побажання, а стрілець відчував, як Інеж підбадьорюється з кожним щирим «Мара повернулася!» Навіть Матаяс незграбно вклонився й сказав:

— Я так розумію, що це ти стала причиною того, що нам пощастило відплисти з гавані живими.

— Гадаю, таких причин ціла купа, — відгукнулася Інеж.

— Я — ця причина, — послужливо запропонував Джаспер.

— Усе одно, — проігнорував хлопця Гелвар. — Дякую.

Вони рушили далі, і стрілець помітив, як на дівочих устах заграла вдоволена усмішка.

— Здивована? — поцікавився він.

— Трохи, — зізналася сулійка. — Я провела забагато часу з Казом. Гадаю...

— Якось новизна в тому, щоб відчувати, що тебе цінують.

Інеж приглушено фиркнула й ухопилася за бік.

— Досі боляче сміятися.

— Вони радіють, що ти жива. І я радію.

— Я мала б на це сподіватися. Думаю, ніколи не почувалася серед Покидьків цілком своєю.

— Що ж, ти й не була.

— Дякую.

— Ми — зграя з обмеженими інтересами, а ти не граєш на гроші, не божишся й не пиячиш до нестями. Але ось він, секрет успіху: ризикни своїм життям, щоб урятувати поплічників від можливості бути розірваними на шматки під час битви. Гарний спосіб знайти друзів.

— Аж поки я не буду змушена почати відвідувати вечірки.

Коли вони дісталися до баку, Інеж обперлася об загорожу та втупилася в обрій.

— Він хоча б приходив, щоб подивитися, як я?

Джаспер знав, що вона питає про Каза.

— Щодня.

Дівчина перевела погляд своїх темних очей на нього й похитала головою.

— Ти не розумієшся на людях і не вмієш блефувати.

Хлопець зітхнув. Він ненавидів засмучувати інших.

— Ні, — довелося зізнатися.

Інеж кивнула й знову подивилася на океан.

— Мабуть, йому просто не подобається сидіти біля ліжка хворих.

— А кому подобається?

— Я маю на увазі, що, гадаю, йому було важко залишатися коло тебе в такому стані. Того, першого, дня, коли тебе поранили... він трохи збожеволів. — Хлопцеві нелегко далось визнати це. Чи розлютився б Каз, наче звір, якби хтось устроїв ножа Джасперові в бік?

— Без сумніву, збожеволів. Ця робота розрахована на шістьох, і, очевидно, йому потрібна я, щоб втиснутися в шахту сміттєспалювача. Якщо я помру, план розлетиться на друзки.

Джаспер не сперечався. Не було сенсу вдавати, що розумієш Каза чи те, чим він керується.

— Розкажи мені дещо. Яка чорна кішка пробігла між Віланом і його батьком?

Інеж зиркнула на Каза, потім озирнулася через плече, щоб переконатися, що ніхто з екіпажу не тиняється поруч. Бреккер чітко пояснив, що інформація, котра хоча б віддалено стосується цього завдання, мусить залишатися між ними шістьма.

— Точно не знаю, — почала дівчина. — Три місяці тому Вілан опинився в нічліжці неподалік від Рейки. Він називався іншим прізвиськом, але Каз стежить за кожним новачком у Бочці, тож наказав мені трошки підглянути.

— І?..

Інеж здвинула плечима.

— Служникам у Ван Ековому маєтку платять достатньо, щоб їх важко було підкупити. Інформація, котру я отримала, не дала нам багато нового. Пліткували, що Вілана застукали за плотськими втіхами з одним із його домашніх учителів.

— Що, правда? — недовірливо перепитав Джаспер. — Ось тобі й «приховані глибини».

— Це лише чутки. І не те щоб Вілан утік із дому, щоб оселитися з коханцем.

— То чому тато Ван Ек викинув його геть?

— Не думаю, що він це зробив. Ван Ек пише Віланові щотижня, а той навіть не розгортає листи.

— А про що там ідеться?

Інеж обережно зіперлася на огорожу:

— Ти вважаєш, що я їх читала?

— Хіба ні?

— Звісно ж, читала. — Дівчина насупилася, пригадуючи. — У них весь час ідеться про одне: «Якщо ти читаєш цього листа, то знай, я сильно прагну, щоб ти повернувся додому». Або ще: «Я молюся, щоб ти прочитав цього листа й подумав про все, що ти покинув».

Джаспер подивився туди, де Вілан базікав із Ніною.

— Таємничий крамарик. Цікаво, що такого Ван Ек зробив, що це заслуговує взяти його до нетрів разом із нами.

— Тепер ти розкажи *мені* дещо, Джаспере. Що змусило тебе погодитися на це завдання? Ти знаєш, наскільки ця робота ризикована, які мізерні шанси того, що ми повернемося. Мені відомо, що ти полюбляєш виклики, але це вже занадто навіть для тебе.

Хлопець подивився на сірі брижі на воді, котрі нескінченними вервечками тягнулися до обрію. Йому ніколи не подобався океан, відчуття чогось невідомого під ногами, думка про те, що хтось голодний і зубатий може вичікувати, щоб затягнути тебе під воду. А тепер він почувався так щодня. Навіть на суходолі.

— Я заборгував, Інеж.

— Ти завжди маєш повно боргів.

— Ні. Цього разу все геть кепсько. Позичив гроші не в тих людей. Ти знаєш, що мій батько має ферму?

— У Новозем'ї.

— Так, на заході. Цього року вона лише почала приносити прибуток.

— Ох, Джаспере, ти ж не зробив цього?

— Мені потрібна була застава. Я сказав йому, що мені треба завершити освіту в університеті.

Дівчина пильно дивилася на стрільця.

— Він думає, що ти студент?

— Для цього я прибув до Кеттердама. Першого ж тижня в місті я пішов разом з іншими студентами до Східної Клепки. Поклав кілька *крюге* на стіл. Це була просто примха. Я тоді навіть не знав правил «Мейкерового колеса». Та коли круп'є закрутив його, я зрозумів, що ніколи не чув чарівнішого звуку. Я виграв і продовжував вигравати. То була найкраща ніч мого життя.

— І відтоді ти полюєш на таку саму?

Він кивнув.

— Я мав би залишитися в бібліотеці. Виграв. Програв. Програв більше. Мені потрібні були гроші, тож я взявся за деяку роботу для банд. Два хлопці наскочили на мене в провулку однієї ночі. Каз розібрався з ними, і відтоді ми працюємо разом.

— Він, напевно, найняв тих двох, щоб напали на тебе, аби ти почувався його боржником.

— Він би не... — Джаспер на мить зупинився й засміявся. — Звичайно, він так би й учинив. — Стрілець розігнув пальці й зосередився на лініях своїх долонь. — Каз такий... Не знаю, він не схожий на жодну людину з тих, котрі мені траплялися. Він дивує мене.

— Так. Наче бджолиний рій у шухляді комода.

Хлопець зайшовся гавкучим сміхом.

— Десять так.

— То що ми тут робимо?

Джаспер повернувся до моря спиною, відчуваючи, як горять щоки.

— Сподіваємося на мед, мабуть. І молимося, щоб нас не пожалили.

Інеж штовхнула його плече своїм.

— Тоді принаймні ступінь дурнуватості в нас обох однаковий.

— Я не знаю, які в тебе виправдання, Маро. А я сам із тих людей, котрі ніколи не можуть піти геть у разі поганого роздавання.

Вона взяла його під руку.

— Це робить тебе паскудним гравцем, Джаспере. Але чудовим другом.

— Ти занадто гарна для нього, знаєш про це?

— Знаю. Та й ти теж.

— Прогуляємося?

— Так, — відповіла Інеж, крокуючи поруч із ним у лад. — А потім мені буде потрібно, щоб ти відволік Ніну, поки я пошукаю свої ножі.

— Жодних проблем. Я просто приведу Гелвара.

Коли вони вирушили до протилежного боку палуби, Джаспер озирнувся й подивився на штурвал. Каз не рухався. Він досі спостерігав за ними, його очі залишалися такими ж безжальними, а обличчя так само незбагненим, як завжди.

Казові знадобилося два дні від того моменту, коли вона вперше вийшла з хірургічної каюти, щоб наблизитися до Інеж. Вона сиділа сама, схрестивши ноги й зіпершись на корпус корабля, та сьорбала з горнятка чай.

Бреккер покульгав до неї.

— Я хочу дещо показати тобі.

— У мене все гаразд, дякую, що поцікавився, — відповіла дівчина, дивлячись угору. — Як ся маєш ти?

Каз відчув, як вигнулися його губи.

— Блискуче. — Він незграбно вмовстився біля неї й відклав ціпок убік.

— Болить нога?

— З нею все добре. Ось, дивись. — Хлопець розгорнув між ними Віланів план тюремного сектора.

На більшості хлопчикових мап Льодовий Двір було зображено згори, але в'язниця була намальована, наче ти дивився на неї збоку. Це був переріз, котрий демонстрував складені один на одного поверхи будівлі.

— Я вже це бачила, — відізвалася Інеж. Провела пальцем пряму лінію від підвалу до даху. — Шість поверхів комином угору.

— Ти можеш це зробити?

Вона звела свої темні брови.

— А є якась інша можливість?

— Ні.

— Тож якщо я скажу, що не можу туди видряпатися, ти накажеш Шпехтові розвертатися та плисти назад до Кеттердама?

— Я знайду іншу можливість, — сказав Бреккер. — Не знаю яку, але так просто від винагороди не відмовлюся.

— Ти знаєш, що я можу це зробити, Казе, і знаєш, що не збираюся відмовлятися. Тоді чому питаєш?

«Тому що я два дні шукав привід, щоб поговорити з тобою».

— Хотів переконатися, що ти знаєш, із чим матимеш справу, і вже вивчаєш мапу.

— Це буде тест?

— Так, — відрубав Каз. — Якщо ти його не складеш, ми всі закінчимо тим, що нас запроторять до фієрданської в'язниці.

— Гм-м-м-м, — відказала Інеж і сьорбнула чай. — А я закінчу тим, що буду мертва. — Вона заплющила очі й притулилася головою до корпусу корабля. — Я переймаюся шляхом, котрим можна вийти з гавані. Мені не подобається, що назовні веде лише одна дорога.

Каз теж притулився спиною до корпусу.

— Мені так само це не подобається, — зізнався він, простягаючи хвору ногу. — Але саме тому фієрданці так усе й збудували.

— Ти довіряєш Шпехтові?

Каз зиркнув на неї краєм ока.

— А є причина, чому б я не мав?

— Не те щоб, але якщо «Феролінд» не чекатиме на нас у гавані...

— Я достатньо йому довіряю.

— Він твій боржник?

Каз кивнув, роззирнувся довкола й мовив:

— Із флоту його витурили геть за непокору й відмовилися виплачувати пенсію. Він має сестру біля Белендта, якій необхідно допомагати. Я дав йому грошей.

— Гарно як на тебе.

Бреккер примружився.

— Я не один із персонажів дитячих оповідок, котрі вдаються до безпечних витівок і крадуть у багатіїв, щоб віддати біднякам. Справа

була в грошах, які можна було заробити, і інформації, котру потрібно було мати. Шпехт знає морські шляхи як свої п'ять пальців.

— Ніколи не пропонуєш нічого задурно, Казе, — констатувала Інеж із застиглим поглядом. — Я знаю. Знову ж таки, якщо «Феролінд» перехоплять, ми не матимемо, як утекти з Дієрнгольму.

— Я витягну нас. Ти це добре знаєш.

«Скажи мені, що знаєш». Йому потрібно було, щоб вона погодилася. Це завдання не було схоже на жодне з тих, за які він брався раніше. Кожен сумнів, який вона озвучувала, мав рацію, і лише резонував зі страхами в його власній голові. Він зірвався й нагримав на неї перед від'їздом із Кеттердама, сказав, що знайде собі нового павука для цієї роботи, якщо вона не думає, що він упорається. Йому потрібно було знати, що дівчина вірить, що він може здужати, зможе завести їх до Льодового Двору й витягти назовні. Усі почуватимуться неушкодженими та справедливими — Бреккер уже робив це з іншими зграями, беручись за інші завдання. Він мусив знати, що Інеж вірить у нього.

Але вона промовила лише:

— Я чула, це Пекка Роллінз гатив по нас у гавані.

Каз відчув, як його захлиснуло розчарування.

— То й що?

— Не думай, що я не помітила, як ти хочеш допекти йому, Казе.

— Він просто черговий бос. Черговий злодюга з Бочки.

— Ні, не просто. Коли ти хочеш нашкодити іншим бандам, це лише бізнес. А з Пеккою Роллінзом тебе пов'язує щось особисте.

Пізніше Каз не міг зрозуміти, чому сказав це. Раніше він ні з ким цим не ділився, не промовляв цих слів уголос. Але зараз Бреккер затримав погляд на вітрилах над ними й повідомив:

— Пекка Роллінз убив мого брата.

Йому не потрібно було дивитися на Інеж, щоб відчути, як шокував її.

— Ти мав брата?

— Я мав багато чого, — пробурмотів хлопець.

— Мені шкода.

Чи потрібне було йому її співчуття? Можливо, саме тому він усе розповів?

— Казе, — дівчина завагалася. Що вона робитиме? Спробує покласти заспокійливу руку йому на плече? Скаже, що розуміє, як йому важко?

— Я молитимуся за нього, — сказала Інеж. — За його спокій у тому світі, якщо не в цьому.

Хлопець повернув голову. Вони сиділи так близько, що ледь не торкалися одне одного плечима. Інеж мала такі карі очі, що вони здавалися майже чорними, волосся дівчина розпустила. Зазвичай вона збирала його в немилосердно тугий пучок. Сама лише думка про те, що вона так близько, мала б змусити Казову шкіру вкритися сиротами. Натомість він подумав: «Що станеться, якщо я присунуся ще трохи?»

— Мені не потрібні твої молитви, — мовив уголос.

— А що потрібно?

Старі відповіді швидко спали на думку: «Гроші. Помста. Щоб голос Джорді в моїй голові затих назавжди». Але й інша проревіла всередині, гучна, наполеглива, небажана: «Ти, Інеж! Ти!»

Він здригнувся й відвернувся.

— Померти похованим під вагою мого власного золота.

Інеж зітхнула:

— Тоді я молитимуся, щоб ти отримав усе, про що просиш.

— Знову молитви? — поцікавився Каз. — А чого хочеш ти, Маро?

— Повернутися спиною до Кеттердама й ніколи більше не чути цієї назви.

«Добре». Йому доведеться найняти нового павука, але хоча б звільниться від того, що його відволікає.

— Твоя частка тридцяти мільйонів *крюге* може здійснити це бажання. — Хлопець зіп'явся на ноги. — Тож побережи свої молитви для гарної погоди й дурних вартових. А мене сюди не вплутуй.

* * *

Каз пошкутильгав до носа корабля, гніваючись на себе й розлютившись на Інеж. Навіщо він знайшов її? Навіщо розповів про Джорді? Він уже кілька днів дратівливий і незосереджений. Хлопець звик, що Мара завжди десь поруч — годує воронів із його вікна, гострить ножі, поки він сидить за столом, шпетить його своїми

сулійськими приказками. Йому не потрібна була Інеж. Він лише хотів, щоб повернулося звичне життя.

Каз обперся на корабельну огорожу. Не варто було розповідати про свого брата. Навіть ці кілька слів збудили спогади, котрі тепер лементували, прагнучи уваги. Що він казав Гілзові на Біржі? «Я з тих виродків, яких виготовляють лише в Бочці». Чергова брехня, черговий шматочок міфу, котрий він збудував довкола себе.

Після того як помер їхній батько, розчавлений плугом так, що його нутрощі були розкидані полем, наче рядок вологого червоного цвіту, Джорді продав ферму. Отримав небагато. Борги та майнова застава подбали про це. Але грошей було вдосталь, щоб безпечно дістатися до Кеттердама й жити в скромному затишку досить довго.

Казові було дев'ять, він усе ще сумував за Та й боявся мандрувати кудись із єдиної домівки, яку знав. Хлопчик міцно тримався за руку старшого брата, поки вони подорожували милями принадних горбкуватих сіл, а одного дня дісталися до котрогось із головних водних шляхів і заскочили на вигнутого човна, який віз якийсь крам до Кеттердама.

— Що станеться, коли ми потрапимо туди? — питав він у Джорді.

— Я наймуся посильним на Біржу, потім клерком. Стану акціонером, а згодом поважним крамарем і зароблю собі великі статки.

— А що робитиму я?

— Підеш до школи.

— Тоді чому ти не хочеш іти до школи?

Джорді кепкував із нього:

— Я занадто старий для школи. І занадто розумний теж.

Кілька перших днів у місті були такими, як обіцяв брат. Вони йшли вздовж велетенського вигину гаваней, знаних як Лід, потім Східною Клепокою, щоб повитріщатися на всі ті ігрові палаци. Зазирати занадто далеко на південь хлопчики не ризикували, бо їм повідомили, що вулиці там ставали дедалі небезпечнішими. Вони винайняли помешкання в крихітному пансіоні неподалік від Бочки й куштували кожен нову страву, котру лише бачили, набиваючи шлунки айвовими цукерками аж до нудоти. Казові подобалася вітрина з омлетами, де можна було обрати, з чим хочеш щоб його приготували.

Щоранку Джорді йшов до Біржі в пошуках роботи, а Каз залишався в кімнаті. Кеттердам не був безпечним місцем для самотніх

дітей. Усюди було повно кишенькових злодюжок і просто злодіїв та навіть чоловіків, котрі хапали маленьких хлопчиків, щоб продати їх до найрозкішніших борделів. Тому Каз залишався вдома. Він штовхав стільця до умивальника, залазив на нього й міг, спостерігаючи за собою в дзеркало, намагатися змусити монетки зникати, як це робив фокусник, якого хлопчик бачив навпроти якоїсь із гральних зал. Каз міг би дивитися на нього годинами, але врешті-решт Джорді тягнув його геть. Усілякі штуки з картами були непоганими, але монетки, що зникають, не давали хлопчикові спати. Як той фокусник це виробляв? Ось вона щойно була тут, а наступної миті зникала.

Лихо почалося із заводного песика.

Джорді повернувся додому голодний і роздратований, засмучений черговим днем, що пішов коту під хвіст. «Вони кажуть, що роботи нема, але мають на увазі, що роботи нема для такого хлопця, як я. Кожен там чийсь брат, чи сват, чи син найліпшого друзяки».

У Каза не було настрою, щоб спробувати допомогти братові збадьоритися. Він буркотів через те, що довелося цілісінький день просидіти в чотирьох стінах, маючи за компанію лише монетки й карти. Хлопчикові хотілося спуститися до Східної Клепки, щоб знайти фокусника.

Минули роки, а Каз досі роздумував, що сталося б, якби Джорді не піддався на його вмовляння, якби вони натомість прогулялися до гавані, щоб подивитися на човни, або просто пішли іншим боком каналу. Він хотів вірити, що це могло б щось змінити, але, стаючи старшим, почав сумніватися, що такі дрібниці взагалі мають якесь значення.

Вони минули зелене буйство «Смарагдового палацу», і просто по сусідству, навпроти «Золотого удару», якийсь хлопчик продавав механічних песиків. Іграшки заводилися бронзовим ключиком і шкандибали незграбними ногами, а олов'яні вушка тремтіли. Каз присів, повертаючи всі ключі й намагаючись завести всіх песиків одночасно, а продавець радо базікав із Джорді. Як виявилось, він був із Лиду, за два містечка від того, де вирости брати, і знав чоловіка, котрий мав роботу для посильних — не на Біржі, а в одному з бюро нижче вулицею. Продавець сказав, що було б добре, якби Джорді прийшов наступного ранку, і вони могли б побазікати з тим чолов'ягою разом. Він сподівався теж отримати роботу посильного.

Коли брати поверталися додому, Джорді купив не один гарячий шоколад, яким вони мали б ділитися, а кожному власну порцію.

— Фортуна нарешті всміхається нам, — виголосив він, коли хлопці стиснули в долонях горнятка, з яких ішов пар, і махали ногами, сидячи на невеличкому містку, а вогні Клепки відбивалися у воді.

Каз глипнув на їхні віддзеркалення в яскравій поверхні каналу й подумав: «Тепер я щасливий».

Хлопця, котрий продавав механічних песиків, звали Філіп, а чоловіком, котрого він знав, був Якоб Герцун — крамар середньої руки, хазяїн невеличкої кав'ярні неподалік від Біржі. Там він шукав також дрібних інвесторів, з якими можна було розділити витрати на торговельні рейси Керчем.

— Ти мусиш побачити це місце, — захоплено оповідав Казові Джорді, повернувшись додому пізньої ночі. — Там о будь-якій годині є люди, котрі пліткують і торгують новинами, продають чи купують частки й угоди. Звичайнісінькі люди — різники, пекарі та працівники доків. Пан Герцун каже, що будь-хто може розбагатіти. Усе, що потрібно для цього, — талан і правильні друзі.

Наступний тиждень здавався схожим на щасливий сон. Джорді та Філіп працювали посильними в пана Герцуна, приносили повідомлення до та з доків, іноді брали замовлення для крамаря на Біржі чи в інших торгових офісах. Поки вони працювали, Казові було дозволено посидіти в кав'ярні. Чоловік, котрий розливав напої на замовлення за барною стійкою, дозволяв йому сісти на неї та практикувати свої магічні штучки, а також наливав малому стільки шоколаду, скільки він міг випити.

Якось їх запросили на вечерю до Герцунового будинку — масивної споруди на Зельверстрат із блакитними вхідними дверима й мереживними завісами на вікнах. Пан Герцун був кремезним чоловіком із привітним рум'яним лицем і жмуткуватими сивими бачками. Його дружина Маргіт щипала Каза за щічки й частувала *гюцпотом* із копченими сосисками, а потім він грався на кухні з їхньою дочкою Саскією. Їй було десять років, і хлопчикові здавалося, що гарнішою дівчинки він ніколи не бачив. Вони з Джорді затрималися там допізна та співали пісень, поки Маргіт грала на піаніно, а вгодований сріблястий пес гунав хвостом у недоладному ритмі. Каз почувався найкраще, відколи помер татко. Пан Герцун навіть дозволив Джорді

покласти крихітні суми до фондів компанії. Брат хотів інвестувати більше, але пан Герцун завжди радив бути обачним: «Маленькими кроками, друже. Маленькими кроками».

Справи покращилися ще більше, коли з Новозем'я повернувся товариш пана Герцуна. Він був капітаном керчинського торгового судна і, схоже, зовсім випадково зустрівся в новоземському порту з фермером, котрий займався цукром. Селянин був напідпитку й плакався, що його й сусідські поля цукрової тростини знищила повінь. Тоді цукор коштував небагато, але щойно люди збагнуть, як важко буде його дістати, протягом кількох наступних місяців ціни стрибнуть до небес. Товариш пана Герцуна пропонував купити весь цукор, який удасться, перш ніж новини дістануться Кеттердама.

— Це скидається на шахрайство, — прошепотів братові Каз.

— Це не шахрайство, — фиркнув Джорді, — це гарний бізнес. І як накажеш звичайним людям рухатися вгору в цьому світі без невеличкої сторонньої допомоги?

Пан Герцун забажав, щоб Джорді та Філіп зробили замовлення в трьох різних конторах, аби переконатися, що такі великі обсяги не привернуть небажаної уваги. Незабаром долинули чутки про знищений урожай, і хлопчики, сидячи в кав'ярні, спостерігали, як ростуть ціни на дошках, намагаючись упоратися зі зловтішними radoщами.

Коли пан Герцун дійшов думки, що його частка вже досягла того рівня, якого мала б, він наказав Джорді та Філіпові розпродати все й назбирати грошенят. Щойно вони повернулися до кав'ярні, він простягнув обом їхні прибутки, котрі дістав простісінько зі свого сейфа.

— Що я тобі казав? — втовкмачував Джорді Казові, коли вони рушили в кеттердамську ніч. — Талан і правильні друзі.

За кілька днів по тому пан Герцун повідомив про іншу підказку, яку отримав від свого друзяки-капітана, котрий почув щось схоже про наступний урожай *юрди*.

— Дощі добряче вдарили по кожному з нас цього року, — казав пан Герцун. — Але цього разу знищено не лише поля, а й склади в доках Імзу. Тут пахне чималими грошиками, і я передбачаю, що мушу гарненько взятися до справи.

— Тоді й ми теж, — погодився Філіп.

Пан Герцун спохмурнів.

— Боюся, ця справа не для вас, хлоп'ята. Мінімальний внесок занадто високий для вас обох. Нічого, будуть ще інші можливості!

Філіп розлютився. Кричав на пана Герцуна, що так нечесно. Казав, що той такий самий, як крамарі на Біржі, котрі нахапали всіх багатств, і називав його такими іменами, що Каз зіщулювся від страху. Коли Філіп хряснув дверима, усі в кав'ярні подивилися на червоне присоромлене обличчя пана Герцуна.

Він повернувся до свого кабінету й зсунувся на стільці.

— Я... я не можу змінити те, як робиться бізнес. Чоловіки, котрі керують угодою, шукають лише значних інвесторів, людей, котрі можуть захистити від ризиків.

Брати Бреккери тупцяли поруч із ним, не знаючи, що робити.

— Ви теж сердитеся на мене? — запитав пан Герцун.

Вони запевнили його, що в жодному разі не гніваються. Лише Філіп уважає, що з ним повелися нечесно.

— Я розумію, чому він розлютився, — вів далі пан Герцун. — Такі можливості, як ця, випадають нечасто, але тут уже нічого не вдієш.

— Я маю гроші, — мовив Джорді.

Пан Герцун поблажливо всміхнувся:

— Джорді, ти гарний хлопчина, і одного дня — я не маю жодних сумнівів — ти станеш королем Біржі, але в тебе немає тих коштів, яких вимагають від інвесторів.

Казів брат задер підборіддя.

— Є. З продажу батьківської ферми.

— Гадаю, це все, на що ви з Казом маєте жити. Цим не можна ризикувати на ринку, не важливо, наскільки ти впевнений у прибутку. Дитина твого віку не має права...

— Я не дитина. Якщо це гарна можливість, я хочу вхопитися за неї.

Каз ніколи не забуде тієї миті, коли жадібність захопила в полон його брата й невидима рука повела його вперед, важіль запрацював.

Пан Герцун довго вагався. Усі повернулися до будинку на Зельверстрат і до глупої ночі обговорювали деталі. Каз заснув, притулившись головою до боку сріблястого пса й затиснувши в кулачку червону стрічку Саскії.

Коли Джорді врешті збудив його, свічки вже догоріли й почало зоріти. Пан Герцун поросив свого ділового партнера прийти й укласти

угоду щодо позички в Джорді. Не зважаючи на вік хлопця, чоловік мав позичити в нього гроші й вкласти їх у справу. Маргіт принесла всім чаю з молоком і гарячі млинці зі сметаною й варенням. Потім вони вирушили до банку, де зберігалися кошти, отримані від продажу татової ферми, і Джорді передав свої права на них.

Пан Герцун наполог на тому, щоб відвести їх назад до пансіону, і обійняв хлопчиків біля дверей. Він простягнув старшому угоду про позику й застеріг, щоб той був із нею обережним.

— Зараз, Джорді, — виголосив він, — імовірність того, що торгівля йтиме погано, мізерна, але такий шанс завжди є. Якщо так станеться, я сподіваюся, ти не скористаєшся цим документом, щоб відкликати свою позичку. Ми мусимо розділити ризики навпіл. Я довіряю тобі.

Хлопець засяяв променистою усмішкою.

— Угода є угода, — запевнив він.

— Угода є угода, — велично відгукнувся пан Герцун, і вони потисли руки, як два поважні крамарі. Пан Герцун простягнув Джорді товстенький стосик *крюге*. «Відсвяткуйте гарною вечерею. Повертайся до кав'ярні за тиждень від сьогоднішнього дня, і подивимося разом, як виростуть ціни».

Того тижня вони грали в «Лицарський турнір» і «Гвіздки» в гральних автоматах Ліду. Вони придбали Джорді нове ошатне пальто, а Казові — пару м'яких шкіряних черевиків. Вони їли вафлі та смажену картоплю, а старший із братів Бреккерів купував будь-який роман, що впадав йому в око в книжковій крамничці на Війнстрат. Коли тиждень минув, хлопчаки попрямували до кав'ярні, узявшись за руки.

Там було порожньо. Вхідні двері були зачинені й заперті на засув. Хлопчики притислися обличчями до темних вікон і побачили, що всередині все зникло — ані столів зі стільцями, ані великих бронзових кавників, ані дошки, на якій щодня крейдою писали цифри, які стосувалися продажів.

— Ми повернули не за той ріг? — поцікавився Каз.

Але вони знали, що повернули правильно. У нервовому мовчанні хлопчики рушили до будинку на Зельверстрат. Ніхто не відчинив, коли вони постукали в яскраво-блакитні двері.

— Вони просто вийшли кудись на хвилинку, — казав Джорді. Брати чекали на сходах кілька годин, поки сонце не почало сідати.

Ніхто не прийшов і не пішов. Жодна свічка не засвітилася у вікнах.

Врешті Джорді насмілювався постукати в сусідні двері.

— Так? — запитала служниця в маленькому білому чепці, котра відчинила двері.

— Ви часом не знаєте, куди поділися ваші сусіди? Герцуни?

Чоло служниці зморщилося.

— Гадаю, вони припливли сюди із Зірфурта лише на деякий час.

— Ні, — заперечив Джорді. — Вони жили тут роками. Вони...

Служниця похитала головою:

— Цей будинок стояв порожній майже рік, відколи остання родина з'їхала. Його винайняли лише кілька тижнів тому.

— Але...

Вона зачинила двері просто в нього перед носом.

Каз і Джорді не промовили жодного слова ані дорогою додому, ані коли підіймалися сходами до своєї маленької кімнатки в пансіоні. Тривалий час вони просто сиділи, а навколо глибшала темрява. Люди йшли собі у вечірніх справах, їхні голоси відлунювали від каналу й поверталися до хлопчиків.

— З ними щось сталося, — урешті-решт мовив Джорді. — Нещасний випадок чи щось непередбачуване. Він скоро напише. Надішле когось по нас.

Тієї ночі Каз витяг червону стрічку Саскії з-під подушки. Скрутив її в охайну спіраль і затис у долоні. Хлопчик лежав у ліжку й намагався молитися, але міг думати лише про монетку фокусника: ось вона щойно була тут, а наступної миті зникала.

Це вже було занадто. Він не міг навіть передбачити, як непросто буде побачити батьківщину вперше за такий тривалий час. Хлопець мав цілий тиждень на борту «Феролінда», щоб приготуватися, але його голова була забита шляхом, який він обрав, Ніною, безжальною магією, що витягла його з в'язниці й запхала на корабель, котрий швидко прямував на північ під безкраїм небом. Він досі був зв'язаним, але не кайданами, а тягарем того, що збирався зробити.

Уперше Матаяс помітив північне узбережжя пізно по обіді, але Шпехт вирішив дочекатися, поки стемніє, і аж тоді причалювати, сподіваючись, що сутінки забезпечать їм хоч якесь прикриття. Уздовж берега тяглися китобійні селища, і ніхто не прагнув, щоб їх помітили. Хоч вони й убралися мисливцями, покидьки залишалися пізнаваною зграєю.

Ніч усі провели на кораблі. На світанку наступного дня Ніна побачила, як він складає одяг для зимної погоди, котрий роздавали Джаспер та Інеж. Матаяс очманів від здатності Інеж швидко поновлювати життєві сили. Вона ще й досі мала кола під очима, але рухалася без жодних труднощів, і, якщо щось у неї боліло, дівчина чудово це приховувала.

Ніна підняла вгору ключ.

— Бреккер наказав зняти твої кайдани.

— Ти збираєшся знову замкнути мене цієї ночі?

— Залежить від Каза. І, гадаю, від тебе. Сядь.

— Просто дай мені ключ.

Ніна закашлялася.

— Він хоче також, щоб я перекроїла тебе.

— Що? Чому? — Думка про те, що дівчина змінить його зовнішність своїми чаклунськими методами, була нестерпною.

— Ми вже у Фієрді. Він хоче, щоб ти був трохи менше... схожим на себе. Про всяк випадок.

— Тобі відомо, яка це велика країна? Імовірність того, що...

— Шанси на те, що тебе впізнають, суттєво збільшаться в Льодовому Дворі, а я не можу змінити твій вигляд за раз.

— Чому?

— Бо я не така вправна Краяльниця. Тепер усіх Корпуснійців цього вчать, але в мене немає до цього схильності.

Матаяс фиркнув.

— Що? — запитала дівчина.

— Ніколи не чув, щоб ти зізнавалася, що недостатньо вправна в чомусь.

— Що ж, зрідка це трапляється.

Він злякався, коли відчув, що його уста вигинаються в посмішку, але коли Матаяс знову подумав про те, що його обличчя змінять, придушити це почуття було досить легко.

— Що Бреккер хоче, щоб ти зробила зі мною?

— Нічого радикального. Я зміню колір очей, волосся — того, що від нього залишилося. Це не назавжди.

— Я цього не хочу.

«Не хочу, щоб ти наближалася до мене».

— Це триватиме недовго, і боляче не буде, але якщо хочеш посперечатися про це з Казом...

— Добре, — погодився Матаяс, намагаючись бути твердим як сталь. Не мало сенсу сперечатися з Бреккером, достоту не тепер, коли він міг глузувати з нього, обіцяючи помилування. Хлопець підняв цеберко, перевернув його та сів. — Тепер мені можна отримати ключ?

Вона простягнула йому ключ, і Матаяс відімкнув свої кайдани, поки дівчина нишпорила в скриньці, яку принесла із собою. Та мала

ручку й кілька невеличких шухляд, набитих порошками й пігментами в крихтих слоїках. Ніна витягла із шухлядки глечик із чимось чорним.

— Це що?

— Чорна сурма, — дівчина підійшла ближче й відтягнула хлопцеве підборіддя кінчиками пальців. — Розтисни щелепи, Матаясе. Ти так сточиш свої зуби, що нічого не залишиться.

Він склав руки на грудях.

Дівчина натрусила трохи сурми йому на голову й кинула пригнічений погляд.

— Чому хоробрий *дрюскеле* Матаяс Гелвар не їсть м'яса? — працюючи, поцікавилася вона театральним голосом. — То достоту сумна історія, дитинко. Прикра Гриша розкришила його зуби, і тепер він може їсти тільки пудинг.

— Припини це, — буркнув хлопець.

— Що? Відхили голову назад і не рухайся.

— Що ти там робиш?

— Роблю твої брови та вії темнішими. Ну, знаєш, як дівчатка перед вечіркою. — Напевно, Матаяс скривився, бо дівчина зареготала. — Ну в тебе й вираз обличчя!

Вона нахилилася вперед, і коричневе волосся торкалося хлопцевих щік, поки Ніна втирала кольори сурми в його брови. Її рука човником торкалася його щоки.

— Заплющ очі, — пробурмотіла дівчина. Її великі пальці пройшлися його віями, і Матаяс зауважив, що затамував дихання.

— Я, мабуть, пахну, як і весь корабель.

Ні, вона пахне чимсь солодким, приємним, наче...

— Іриска?

Ніна винувато скосила очі.

— Каз попередив нас спакувати лише те, що потрібно для подорожі. Дівчині необхідно їсти. — Вона занурила руку в кишеню й дістала звідти мішечок з ірисками. — Хочеш?

«Так».

— Ні.

Вона знизала плечима й поклала цукерку собі до рота, закотила очі й задоволено зітхнула:

— Так добре.

Це стало принизливим прозрінням, але Матаяс ураз зрозумів, що може цілісінький день дивитися, як вона їсть. Одна з речей, котрі найбільше подобалися йому в Ніні, — вона *насолоджувалася* всім, були це іриски, чи холодна джерельна вода, чи сухе оленяче м'ясо.

— Тепер очі, — сказала вона, смокчучи цукерку, і дістала з набору іншу крихітну пляшечку. — Ти мусиш потримати їх розплющеними.

— Що це? — нервово запитав хлопець.

— Настоянка, яку розробила Гриша на ймення Женья Сафін. Найбезпечніший спосіб змінити колір очей.

Вона знову нахилилася. Щоки почервоніли від холоду, уста злегка розтулені. Її губи були за кілька сантиметрів від його власних. Якби хлопець сів рівніше, вони б поцілувалися.

— Ти мусиш дивитися на мене, — проінструктувала дівчина.

«Я й так дивлюся».

Матаяс зустрівся з Ніною поглядом.

«Ти пам'ятаєш цей берег?» — хотів запитати, хоча й так знав, що вона мусить пам'ятати.

— Якого кольору ти робиш мені очі?

— Ч-ш-ш-ш. Це складно. — Ніна злегка торкнулася пальцями до крапель і піднесла їх близько до його зіниць.

— Чому б тобі просто не запхати їх усередину?

— Чому б тобі просто не припинити базікати? Чи ти хочеш, щоб я тебе осліпила?

Хлопець замовк.

Урешті дівчина відхилилася, ковзаючи поглядом Матаясовими рисами обличчя.

— Карі, — вирішила вона. Потім підморгнула. — Як іриска.

— Що ти маєш намір робити з Бо Юл-Баюром?

Ніна випросталася й позадкувала на крок, обличчя зробилося непроникним.

— Що ти маєш на увазі?

Йому стало шкода, що її грайливий настрій зник, але це не мало значення. Матаяс озирнувся через плече, щоб переконатися, що ніхто не підслуховує.

— Ти точно знаєш, що я маю на увазі. І на мить не повірю, що ти дозволиш цим людям передати Бо Юл-Баюра до рук Керчинської Торговельної Ради.

Вона заховала пляшечку назад до однієї з шухляд.

— Нам доведеться повторити це принаймні двічі, поки ми дістанемося Льодового Двору, тож я зможу зробити колір глибшим. Збери свої речі. Каз хоче, щоб ми залишили корабель за годину. — Вона щільно зачинила кришку скрині й підняла кайдани. Потім дівчина зникла.

* * *

Коли вони прощалися із членами екіпажу, небо вже перетворилося з рожевого на золоте.

— Побачимося в дієрнгольмській гавані, — вигукнув Шпехт. — Жодних плакальників.

— Жодних погребінь, — відгукнулися інші. Дивні люди.

Каз на превеликий жаль усіх інших і рота не розтулив, щоб повідомити, як точно вони збираються дістатися до Бо Юл-Баюра, а потім вибратися з Льодового Двору з ученим на буксирі. Принаймні він дав зрозуміти, що коли вони отримають свій трофей, «Феролінд» залишиться їхнім засобом для втечі. Він мав папери з керчинською печаткою, котрі підтверджували, що всі мита було сплачено, а всі клопотання здійснили представники компанії «Ханрад Бей», аби отримати дозвіл на перевезення хутра й товарів із Фієрди до Зірфурта — портового міста на півдні Керчу.

Вони помарширували від скелястого узбережжя до стрімчаків. Наближалася весна, але земля досі була вкрита достатньо грубим шаром льоду, тож лізти вгору було нелегко. Коли врешті дісталися верхів'я скелі, зупинилися, щоб відновити дихання. «Феролінд» і досі можна було побачити на обрії, його вітрила майоріли на вітрі, котрий шмагав щоки Покидьків.

— Святі, — прошепотіла Інеж. — Ми таки зробили це.

— Я провів кожну хвилину кожного нікчемного дня, мріючи, як зйду з того корабля, — додав Джаспер. — То чому я раптом сумую за ним?

Вілан тупнув черевиком.

— Може, тому, що вже починає здаватися, що наші ноги от-от відмерзнуть?

— Коли ми отримаємо грошенята, ти зможеш палити *крюге*, щоб зігрітися, — кинув Каз. — Ходімо.

Він залишив свій ціпок із воронячою головою на «Феролінді» й замість нього використовував менш пізнавану палицю. Джаспер зі скорботою відмовився від своїх дорогоцінних револьверів із прикрашеними перлинами руків'ями на користь кількох неприкрашених пістолів, а Інеж довелося зробити те саме зі своїм надзвичайним набором ножів і кинджалів, залишивши лише ті, з якими вона зможе розлучитися, коли вони увійдуть до в'язниці. Це було практично, але Матаяс знав, що ті талісмани мають свою силу.

Джаспер звірився з компасом, і всі повернули на південь, шукаючи дорогу, котра приведе їх прямісінько до головного торгового шляху.

— Я збираюся навіть заплатити комусь, щоб палив мої *крюге* для мене.

Каз пішов у ногу поруч із ним.

— Чому б тобі не заплатити комусь іншому, щоб той заплатив комусь, хто палитиме твої *крюге* для тебе? Саме так роблять серйозні гравці.

— А знаєш, що роблять справді великі боси? Вони платять комусь, щоб заплатив комусь, щоб...

Голоси змовкли, коли хлопці потупали вперед, а Матаяс та решта рушили слідом. Але Гелвар помітив, що кожен із них кинув останній прощальний погляд на «Феролінд», що зникав із поля зору. Ця шхуна була частиною Керчу, шматочком їхньої домівки, останньою знайомою річчю, яка щомиті пливла все далі.

Матаяс навіть відчув щось схоже на легеньку симпатію, але коли вони всі марширували вперед того ранку, він мусив зізнатися собі, що радіє, спостерігаючи, як ці каналні шури раптом затремтіли й напружилися. Вони казали, що знають, що таке холод, але в білої півночі був спосіб змусити чужинців переоцінити свої висловлювання. Усі спотикалися й хиталися, незграбні в нових черевиках, намагалися знайти спосіб, як пересуватися по вкритому міцною кіркою снігу, і вже незабаром Матаяс опинився на чолі, задаючи темп, хоча Джаспер і далі ретельно стежив за компасом.

— Тримай свої... — Матаяс зробив паузу й показав кілька жестів Віланові. Він не знав керчинського слова «окуляри від снігу» чи навіть самого слова «сніг», якщо вже бути чесним. Не цих термінів можна

навчитися в тюрмі. — Тримай свої очі захищеними або пошкодиш їх назавжди. — Люди втрачали зір на далекій півночі. Вони втрачали губи, вуха, носи, кисті рук і ступні. Ці землі були безплідні й жорстокі. От і все, що бачила більшість людей. Але для Матаяса вони були прекрасними. У кризі жив дух Джела. Він мав колір, і форму, і навіть запах, якщо ти знав, де шукати.

Він рвучко попрямував уперед, майже заспокоївшись, так, наче тут Джел міг почути його й утамувати його стривожений розум. Крига принесла із собою спогади про дитинство, про полювання з батьком. Вони жили значно південніше, біля Галмгенду, але взимку та частина Фієрди не надто відрізнялася від цієї — біло-сірого світу, що його розтинали гайки чорнотілесих дерев і виступи кам'яних скупчень, котрі виростали невідомо звідки, схожі на уламки суден на голому дні океану.

Перший день сходження нагадував очищення — короткі розмови, біла тиша півночі, котра вітала Матаяса й запрошувала назад, не засуджуючи. Він чекав, що буде більше нарікань, але навіть Вілан просто похилив голову та йшов уперед. «Усі вони виживальники, — зрозумів Гелвар. — Вони пристосовуються». Коли сонце почало спускатися до обрію, вони з'їли свої порції сушеної яловичини й сухарів і попадали до наметів, не кажучи жодного слова.

Проте наступний ранок приніс із собою смерть тиші й крихкого Матаясового умиротворення. Тепер, коли вони зійшли з корабля й були далеко від його екіпажу, Каз наважився вдатися в деталі плану.

— Якщо все буде гаразд, ми збираємося зайти й вийти з Льодового Двору ще до того, як фієрданці зрозуміють, що їхній дорогоцінний учений зник, — повідомив Каз, коли всі закинули за спину наплічники й продовжили прокладати собі шлях на південь. — Коли ми увійдемо до в'язниці, нас відведуть до зони очікування під чоловічими й жіночими камерами, поки не визначаться з покаранням. Якщо Матаяс не помилявся й усі процедури досі залишаються такими самими, патруль проходить тричі на день поміж камерами, щоб перелічити поголів'я в'язнів. Коли ми виберемося з камер, матимемо щонайменше шість годин, щоб дістатися до посольства, визначити, де на Білому острові перебуває Бо Юл-Баюр, і вивести його до гавані, перш ніж вони зрозуміють, що когось бракує.

— Як щодо інших ув'язнених у тимчасових камерах? — поцікавився Матаяс.

— Ми про це подбаємо.

Гелвар похмуро зиркнув, але він був не надто здивованим. Щойно вони опиняться в цих тимчасових камерах, Каз й інші будуть найбільш вразливими. Матаясові знадобиться лише одне слово, щоб вартові поклали край їхнім махінаціям. Саме це зробив би Брум, так повівся б благородний чоловік. Якась частина Матаяса вірила, що повернення до Фієрди поновить його здоровий глузд, дасть йому сил, щоб зректися цих дурнувятих пошуків пригод; натомість це лише змусило його палко прагнути повернутися додому, до життя, яким він колись жив серед своїх братів-*дрюскеле*, прагнути цього ще гостріше.

— Коли ми виберемося з камер, — продовжував Бреккер, — Матаяс і Джаспер охоронятимуть мотузку, що вестиме до стаєнь, поки ми з Віланом звільнимо Ніну та Інеж із жіночих тимчасових камер. Зустрінемося в підвалі. Там розташовується сміттєспалювач, і в пральні не буде нікого після того, як в'язницю буде зачинено на ніч. Поки Інеж лізтиме, ми з Віланом понишпоримо в пральні, чи нема там, бува, чогось, що він зможе використати для демонстрування. І на випадок, якщо фієрданці вирішили сховати Бо Юл-Баюра у в'язниці й полегшити нам життя, Ніна, Матаяс і Джаспер обшукають камери верхнього поверху.

— Ніна й Матаяс? — перепитав Джаспер. — Я, звичайно, далекий від того, щоб сумніватися в чийомусь професіоналізмі, але чи дійсно це найкраща пара?

Матаяс подавив злість. Стрілець мав рацію, але він ненавидів, коли його таким чином обговорювали.

— Матаяс знає всі процедури в'язниці, а Ніна може впоратися з будь-яким вартовим, не вдаючись до галасливої бійки. Твоє завдання — не дати їм повбивати одне одного.

— Тому що я дипломат у цій групі?

— У цій групі немає дипломатів. А тепер слухай, — вів далі Каз. — Решта в'язниці не схожа на тимчасову зону. Патруль біля камер змінюється щодві години, і ми не хочемо ризикувати, що хтось активізує сигналізацію, тож майте розум. Синхронізуємося за дзвонами Годинника Старійшин. Ми виберемося з камер одразу після того, як він відіб'є шосту, піднінемося сміттєспалювачем й опинимося на даху о восьмій. Жодних заперечень.

— А що тоді? — запитав Вілан.

— Перемістимося до даху сектора посольства та звідти дістанемося до скляного моста.

— Ми будемо з іншого боку контрольно-пропускних пунктів, — зауважив Матаяс, не в змозі впоратися з нотами захоплення в голосі. — Вартові на мосту вважатимуть, що ми ввійшли крізь посольські ворота й що наші папери вже ретельно перевірили.

Вілан насупився.

— У тюремних уніформах?

— Фаза друга, — оголосив Джаспер. — Шахрайство.

— Це правда, — погодився Каз. — Інеж, Ніна, Матаяс і я *позичимо* зміну одягу в однієї з делегацій — і ще дещо для нашого друга Бо Юл-Баюра, коли ми знайдемо його, — і неквапно шпацитуватимемо скляним мостом. Знайдемо вченого й заберемо його назад до посольства. Ніно, якщо матимемо час, перекроїш його, наскільки зможеш, але лише до тої миті, поки ми будемо впевнені, що не спрацює сигналізація — ніхто не хоче, щоб серед гостей помітили ще одного шуанця.

Якщо Матаяс не наважиться дістатися до вченого першим. Якщо Юл-Баюр уже буде мертвим, коли вони знайдуть його, Каз не зможе звинувачувати Гелвара. Він отримає своє помилування.

А якщо йому не вдасться відокремитися від групи? Корабельна аварія може випасти на долю Юл-Баюра на зворотному шляху.

— Тож із цього я зрозумів, — підсумував Джаспер, — що застряг із Віланом.

— Якщо раптом виявиться, що ти маєш енциклопедичні знання Білого острова, навички зламувати замки, перелазити неохопні стіни чи фліртом виманювати в офіцерів високого рівня таємну інформацію, тоді ні. Окрім того, мені потрібно, аби бомби встановлювали дві пари рук.

Джаспер похмуро глянув на револьвери.

— Такий потенціал викинули на смітник!..

Ніна схрестила руки на грудях.

— Скажімо, усе спрацює. Як ми виберемося назовні?

— Пішки, — відрубав Каз. — У цьому й краса мого плану. Пам'ятаєте, що я казав про те, куди треба спрямовувати увагу дурника? Біля посольських воріт усі очі фокусуються на гостях, які приїжджають до Льодового Двору. Люди, які йдуть геть, уже не цікавлять вартових.

— А навіщо тоді бомби? — здивувався Вілан.

— Запобіжні заходи. Між Льодовим Двором і гаванню простягнулося сім миль шляху. — Палицею він намалював на снігу лінію. — Головна дорога перетинає ущелину. Якщо підірвемо міст, ніхто не зможе кинутися навздогін.

Матаяс ухопився руками за голову, уявляючи спустошення, яким ці ниці створіння збираються розплатитися зі столицею його батьківщини.

— Це один-єдиний в'язень, Гелваре, — сказав Каз.

— І міст, — послужливо запропонував Вілан.

— І все, що потрібно підірвати, між ними, — додав Джаспер.

— Заткніть пельки, — проревів Матаяс.

Джаспер стенив плечима.

— Фієрданці.

— Мені щось це не подобається, — зауважила Ніна.

Каз звів брову.

— Що ж, хоч у чомусь ви з Гелваром зійшлися.

* * *

Вони йшли далі на південь, узбережжя давно залишилося позаду, дедалі частіше болотисті ліси розтинали кригу, то тут, то там з'являлися проблиски чорної землі та сліди тварин — підтвердження того, що світ тут живий, що серце Джела б'ється всюди. Запитання від інших не вщухали:

— Ще раз: скільки вартових веж на Білому острові?

— Як гадаєш, Юл-Баюр буде в палаці?

— На Білому острові розташовані казарми вартових. А раптом він там?

Джаспер із Віланом дискутували, які вибухові речовини можна змішати із засобів, які знайдуть у пральні, і чи можуть вони накласти руку на запаси пороху в посольському секторі. Ніна допомагала Інеж визначити, який темп буде достатнім, щоб подолати шахту сміттєспалювача й надійно закріпити мотузку, якою інші дістануться нагору.

Вони невпинно перевіряли знання одне одного щодо архітектури та процедур у Дворі, схему трьох воріт кільцевої стіни, збудованих навколо внутрішнього двору.

- Перший пропускний пункт?
- Чотири вартові.
- Другий пропускний пункт?
- Вісім вартових.
- Ворота в стіні?
- Четверо, якщо ворота не функціонують.

Вони, наче хор воронів, що зводить із розуму, лементували в Матаясових вухах: «Зрадник, зрадник, зрадник».

- Жовтий Протокол? — питав Каз.
- Заворушення в секторі, — відповіла Інеж.
- Червоний Протокол?
- Порушення закону в секторі.
- Чорний Протокол?
- Ми всі приречені? — припустив Джаспер.

— Тут немає про що говорити, — промовив Матаяс, натягаючи каптур щільніше, і потягнувся вперед.

Вони навіть змусили його продемонструвати, як б'ють різні дзвони. Це була необхідність, але Гелварові здавалося, що він наспівує, наче дурник:

— Дзень, бом, дзень, дзень, бом. Ні, зачекайте... Дзень, дзень, бом, дзень, дзень.

— Коли я розбагатію, — казав позаду нього Джаспер, — подамся кудись, де ніколи більше не побачу снігу. А ти що зробиш, Вілане?

- Точно не знаю.
- Думаю, тобі варто купити золотий рояль...
- Флейту.

— І давати концерти на баржі насолод. Можеш пришвартувати її просто навпроти таткового будинку.

— Ніна може підспівувати, — вставила свої п'ять копійок Інеж.

— Влаштуємо дует, — виправила її Ніна. — Татові доведеться переїхати.

Вона дійсно співала жахливо. Матаяс ненавидів той факт, що знає це, але не міг припинити зиркати на неї через плече. Нінин каптур упав на спину, і пишні хвилі волосся спадали на комірець.

«Чому я продовжую це робити?» — міркував Матаяс у припливі розчарування. На кораблі це теж траплялося. Він наказував собі не дивитися на неї, а далі помічав, що очі шукають дівчину серед інших.

Це було дурнею — вдавати, що вона не бентежить його думок. Вони з Ніною вже йшли цією територією разом. Якщо його розрахунки правильні, їх викинуло на берег за кілька миль від того місця, де став на якір «Феролінд». Усе почалося з бурі, і якоюсь мірою ця буря ніколи не вщухала. Ніна ввірвалася в його життя з вітром і дощем і змусила його світ закружляти. Він і досі не відновив рівноваги.

* * *

Шторм налетів невідомо звідки, хитаючи корабель, наче іграшку, серед хвиль. Море гралося, поки йому не набридло, а потім затягло судно з хитросплетінням мотузок, вітрил і людей, що не припиняли кричати, під воду.

Матаяс пригадує, яка темна була вода, яка жахливо холодна, яка мовчазна її глибина. Наступне, що він пам'ятає, — як випльовує солону воду, спазматично дихаючи. Хтось поклав руку йому на груди, і вони разом розтинають воду. Хоча холод був нестерпний, але тепер йому якось удавалося із цим боротися.

— Прокидайся, ти, нікчемна горо м'язів, — чітка фієрданська, чиста, вишукана, наче розмовляє шляхтич. Матаяс повернув голову й був шокований, побачивши, що молода відьма, котру вони впіймали на південному узбережжі Мандрівного Острова, тримає його й щось бурмоче собі під ніс равканською. Він *знав*, що вона не справжня каелянка. Якимось чином їй удалося звільнитися від пут і клітки. Кожна його частинка запанікувала, і, якби він був менш нажаханим чи закляклим, почав би боротися.

— Рухайся, — повторила вона фієрданською, задихаючись. — Святі, чим вони тебе годують? Ти важиш, як добрячий віз сіна.

Дівчина важко борсалася, загібаючи за обох. Вона врятувала йому життя. Чому?

Він сіпнувся в її руках, відштовхнувся ногами, щоб поплисти вперед. Матаяс здивувався, коли почув, як дівчина тихенько схлипнула.

— Дякувати святим, — сказала вона. — Пливи, ти, велетенський йолопе.

— Де ми? — ошелешено запитав хлопець.

— Не знаю, — видихнула вона, і Матаяс почув жах у її голосі.

Він штурхнув відьму геть.

— Ні, — крикнула вона. — Не відпускай!

Але він грубо відштовхнув її, розриваючи обійми. Коли хлопець вислизнув із її рук, холод поглинув його. Біль був різким і раптовим, кінцівки стали млявими. Вона користувалася своїми ненормальними чарами, щоб зігрівати його. Він потягнувся до дівчини крізь темряву.

— *Дрюсе!* — покликав він, присоромлений жахом у своєму голосі. Це було фієрданське слово на позначення відьми, але він не знав її імені.

— *Дрюскеле!* — гукнула дівчина, і наступної миті Матаяс відчув, як його пальці зачепилися за неї в чорній воді. Він схопився міцніше й притягнув її до себе. Її тіло не здавалося теплим, але щойно вони доторкнулися, біль відступив від його власної плоті. Хлопця охопили вдячність і різка зміна почуттів.

— Нам потрібно знайти землю, — видихнула дівчина. — Я не можу плисти й змушувати обидва наші серця битися.

— Я плистиму, — відповів *дрюскеле*. — Ти... Я плистиму. — Він притиснув дівочу спину до своїх грудей, охопивши своїми руками її тіло так само, як хвилину тому вона тримала його, наче дівчина йшла під воду. А вона таки йшла, вони обоє йшли чи скоро підуть на дно, якщо спершу не замерзнуть до смерті.

Він спокійно відштовхувався ногами, намагаючись не витратити забагато енергії, але вони обоє знали, що це намарне. Корабель був не дуже далеко від твердої землі, коли налетів шторм, але зараз стало темно. Можливо, вони пливли до узбережжя, а можливо, навпаки — у відкрите море.

Крім їхнього дихання, хлюпання води й гуркоту хвиль, не було жодного іншого звуку. Він продовжував рухатися — хоча, можливо, вони просто пливли по колу — а вона допомагала їм дихати. Хто першим із них здасться, Матаяс не знав.

— Чому ти врятувала мене? — запитав нарешті.

— Не витрачай даремно енергію. Не розмовляй.

— Чому ти зробила це?

— Тому що ти людське створіння, — кинула дівчина розгнівано.

Бреше. Якщо вони виберуться на берег, їй, щоб вижити, знадобиться фієрданець — хтось, хто знає цю землю, хоча було зрозуміло, що вона знає мову. Звичайно, вона знала. Усі вони, шахраї та

шпигуни, спеціально натреновані, щоб полювати на таких, як він, на людей, котрі не мають цього протиприродного дару. Вони були хижаками.

Матаяс продовжував відштовхуватися ногами, але м'язи стомилися, і він уже відчував, як повільно насувається холод.

— Уже здалася, відьмо?

Гелвар відчув, як струснулося її виснаження, і кров знову ринула до пальців на руках і ногах.

— Я притримуюся твого темпу, *дрюскеле*. Якщо ми помremo, тобі доведеться йти в наступне життя з тягарем.

Він навіть злегка посміхнувся. Їй точно не бракувало внутрішнього стержня. Це було очевидно, навіть коли дівчина сиділа в клітці.

Так вони й провели ту ніч, глузуючи одне з одного, коли хтось слабшав. Вони знали лише море, кригу, випадковий сплеск, котрий міг бути хвилиною чи чимось голодним, що рухалося до них під водою.

— Дивись, — прошепотіла відьма, коли на обрії зазоріло рожево й безтурботно. Там, удалині, він зміг упізнати виступ крижаного мису та благословенний чорний рубець темного гравійного берега. Земля.

Не гаяли часу на відчуття полегшення чи радощі. Відьма відкинула голову, відпочиваючи на хлопцевому плечі, поки він плив уперед, сантиметр за нікчемним сантиметром: кожна хвиля штовхала їх назад, наче море не бажало послабити свої обійми. Нарешті їхні ноги торкнулися дна, і вони напівдопливли, напівдоповзли до берега. Розпалися на окремі шматки, і Матаясове тіло повнилося стражданнями, поки він витягував себе на чорні скелі мертвої та промерзлої землі.

Спочатку йти не вдавалося. Обоє рухалися ривками, намагаючись опанувати тіло й тремтячи від холоду. Кінець-кінцем хлопцеві вдалося зіп'ястися на ноги. Він думав просто піти геть і знайти прихисток без неї. Дівчина стояла, зіпершись на долоні й коліна, нахиливши голову, волосся вологою сплутаною масою вкривало обличчя. У хлопця з'явилося чітке відчуття, що вона збирається лягти й більше не підвестися.

Матаяс зробив крок, потім іще один. Повернувся. Хай би які в неї були причини, вона врятувала його життя минулої ночі — і неодноразово, а знову й знову. Це був кривий борг.

Дрюскеле непевним кроком повернувся до відьми й простягнув їй руку.

Коли вона підвела до нього очі, на її обличчі з'явився вираз неприхованої відрази й втоми. Він побачив сором, котрий прийшов разом із вдячністю, і зрозумів, що на цю коротку мить дівчина стала його дзеркалом. Вона теж не хотіла бути його боржницею.

Матаяс міг вирішити замість неї. Занадто великим був його борг перед нею. Він нахилився, посмиком звів її на ноги, і парочка, накульгуючи, пішла геть від берега.

Вони йшли туди, де, як сподівався Гелвар, був захід. Сонце може зіграти з твоїми органами чуття злий жарт тут, на далекій півночі, а компаса, щоб прокласти шлях, вони із собою не мали. Насунулася темрява, і Матаяс уже відчував, як прокидається справжня паніка, коли вони нарешті помітили перший китобійний табір. У ньому було безлюдно — ці віддалені поселення оживали лише навесні — і майже нічого, окрім круглої сторожки, зведеної з кісток, дерну та звіриних шкур. Але цей прихисток давав їм надію пережити сьогоднішню ніч.

На дверях не було замка. Вони практично завалилися досередини.

— Дякую, — простогнала дівчина, упавши біля округлого вогнища.

Він не відповів. Їм по-справжньому поталанило знайти цей табір. Якби їх викинуло на берег кількома милями вище узбережжям, їм би вже був гаплик.

Китобої залишили в огнищі торф і сухі тріски для розпалювання. Матаяс заходився видобувати вогонь, намагаючись змусити їх горіти, а не лише диміти. Він був неповороткий, стомлений і настільки голодний, що радо згриз би власний черевик. Почувши шурхіт позаду себе, хлопець озирнувся й ледь не впустив шматочок деревини, котрий використовував, щоб видобути слабенькі вогники.

— Що ти робиш? — гавкнув він.

Вона озирнулася через плече — через абсолютно голе плече — і відповіла:

— А є щось, що я маю робити?

— Миттю одягнися!

Дівчина закотила очі.

— Я не збираюся замерзнути до смерті, щоб захистити твої цнотливі почуття.

Хлопець брутально копнув багаття, але відьма проігнорувала його й продовжувала знімати решту одягу, — туніку, штани, усю свою білизну, — потім загорнулася в одну з укритих кіптявою оленячих шкур, складених стосом біля дверей.

— Святі, ці запахи, — пожалілася вона, соваючись і споруджуючи собі гніздо з кількох інших шкур і ковдр біля вогню. Щоразу, коли вона рухалася, оленяча накидка розчахувалася й на світ з'являлася плоть округлої литки, біла шкіра, затінок між грудьми. Це все було навмисне. Він знав. Відьма хотіла збентежити його. Він мусить зосередитися на вогнищі. Матаяс ледве не помер, і якщо йому не вдасться розвести порядний вогонь, знову може загинути. Якби ще вона припинила свій клятий шум. Скіпка зламалася в хлопцевих руках.

Ніна фиркнула й уляглася у своєму шкіряному кубельці, спираючись на лікоть.

— Заради святих, *дрюскеле*, що з тобою не так? Я лише хотіла зігрітися. Обіцяю не гвалтувати тебе, поки ти спатимеш.

— Я не боюся тебе, — роздратувався хлопець.

Дівчина розпусно всміхнулася:

— Тоді ти дійсно такий дурний, яким здаєшся.

Матаяс залишився сидіти навпочіпки біля вогню. Він знав, що мав би лягти біля неї. Сонце сіло, і ставало дедалі холодніше. Він боровся із собою, щоб не клацати зубами, і їм знадобиться тепло одне одного, аби пережити цю ніч. Це не мало б його непокоїти, але хлопець не хотів наближатися до Ніни. «Бо вона вбивця, — казав він собі. — Ось чому. Вона вбивця й відьма».

Гелвар змусив себе підвестися та підійти широкими кроками до ковдр. Але Ніна простягнула руку, щоб зупинити його.

— Навіть і не мрій уможиватися біля мене в цьому одязі. Ти наскрізь мокрий.

— Ти змусиш нашу кров бігти жилами.

— Я виснажена, — сердито відізвалася дівчина. — Коли я засну, нас грітиме лише вогнище. Я звідси бачу, як ти тремтиш. Усі фієрданці такі пуритани?

Ні. Можливо. Насправді він не знав. *Дрюскеле* були священним орденом. Вони мали жити в цноті, поки не знайдуть собі дружину — порядну фієрданську дружину, котра не бігатиме довкола людей із криками, зриваючи їхній одяг.

— А всі гришники такі безсоромні? — відповів, захищаючись.

— Хлопчики й дівчатка тренуються пліч-о-пліч у Першій і Другій арміях. Там немає достатньо місця, щоб шарітися, як незайманка.

— Для жінки неприродно битися.

— Неприродно бути таким само дурним, як високим, тим не менше, ти тут стоїш. Ти серйозно проплив стільки миль, щоб здохнути в цій халупі?

— Це сторожка. І ти не знаєш, чи пропливли ми хоча б мильо.

Ніна роздратовано видихнула й скрутилася клубочком так близько до вогню, як тільки могла.

— Я занадто втомлена, щоб сперечатися. — Вона заплющила очі.

— Не можу повірити, що твоя мордяка збирається стати останнім, що я побачу перед смертю.

Матаяс почувався так, наче дівчина кидала йому виклик. Стояв, як дурник, і ненавидів її за те, що викликала такі почуття. Повернувся до відьми спиною та хутко скинув просяклий водою одяг, розкидавши його довкола вогню. Кинув на Ніну швидкий погляд, щоб переконатися, що вона не дивиться, шубовснув у ковдри й згорнувся позаду неї, досі намагаючись не порушувати дистанцію.

— Ближче, *дрюскеле*, — наполегливо глузувала Ніна.

Хлопець перекинув через неї руку, притискаючи дівочу спину до своїх грудей. Відьма злякано видала «*фух*» і ніяково засовалася.

— Припини смикатися, — пробурмотів Матаяс. Він бував близьким із дівчатами, — щоправда, небагатьма, — але жодна з них не була схожа на цю. Таку непристойно округлу.

— Ти холодний і липкий, — пожалілася вона, здригаючись. — Наче я лежу поруч з огрядним кальмаром.

— Ти сказала підсунутися ближче.

— Посунься трохи, — скомандувала дівчина, і коли Матаяс так і зробив, повернулася до нього лицем.

— Що ти робиш? — нажахано відсахнувся хлопець.

— Розслабся, *дрюскеле*. Я не збираюся віддаватися своїм фантазіям щодо тебе тут.

Його блакитні очі зіщулилися.

— Ненавиджу твоє базікання.

Чи не здалося йому, що на її обличчі на мить з'явилася образа? Наче його слова могли справити враження на відьму.

Вона довела, що він вигадує те, чого нема, відповівши:

— Гадасш, мене цікавить, що тобі подобається чи не подобається?

Дівчина поклала руки Матаясові на груди, зосередившись на серці. Він не мав би дозволяти їй робити цього, не мав би показувати свою слабкість, але щойно його кров потекла швидше й тіло зігрілося, хлопець відчув, як полегшення й звільнення від болю залили тіло. Відчув себе занадто добре, щоб опиратися.

Він неохоче дозволив собі злегка розслабитися під її долонями. Відьма відвернулася та повернула його руки туди, де вони були, огорнула ними своє тіло.

— На здоров'я, ти, велетенський ідіоте.

Він збрехав. Йому подобалося, як вона базікала.

* * *

І досі подобалося. Він чув, як вона десь позаду торочить щось Інеж, намагаючись навчити ту фієрданських слів.

— Ні. Грінг-каааале. Ти мусиш трохи потягти передостанній склад.

— Грінгала? — спробувала Інеж.

— Уже краще, але дивись: керчинці як газелі. Вони стрибають від слова до слова, — показала жестами. — А фієрданці як чайки: стрімко кидаються вниз і пірнають. — Її руки перетворилися на пташок, що осідляли потоки повітря. Цієї миті Ніна підвела погляд і помітила, що хлопець витріщається на неї.

Він прокашлявся.

— Не їжте сніг, — порадив дівчатам. — Він лише зневоднить вас і знизить температуру тіла. — Рвучко кинувся вперед, бажаючи збільшити відстань між ними, поки всі дістануться до наступного пагорба. Але, видершись на верхівку, Матаяс завмер як укопаний.

Він повернувся, простягаючи руки.

— Зупиніться! Ви не захочете...

Але було вже занадто пізно. Ніна притисла руки до рота. Інеж зробила в повітрі якийсь застережливий знак. Джаспер похитав головою, а Вілан змовк. Каз стояв, наче камінь, і вираз його обличчя був незбагнений.

На стрімчаку було розкладене багаття. Той, хто це зробив, намагався розкласти його в затишку оголених скель, але цього не було достатньо, щоб захистити вогонь від вітру. Три стовпи були вкопані в промерзлий ґрунт, а на них гойдалося три обвуглені тіла, чия почорніла потріскана шкіра досі тліла.

— Гхезен! — вигукнув Вілан. — Що це таке?

— Це те, що фієрданці роблять із гришниками, — відгукнулася Ніна. Її обличчя розслабилося, але зелені очі невідривно дивилися вперед.

— Це те, що роблять злочинці, — сказав Матаяс, відчуючи, як скрутилися нутрощі. — Вогнища поза законом, відколи...

Ніна вихором повернулася до нього й сильно штовхнула в груди.

— Не смій! — Дівчина була обурена, і лють мерехтіла навколо неї, наче німб. — Скажи мені, коли останнього разу когось переслідували за те, що він спалив Гришу? А коли ви спускаєте псів, хоча б називаєте це вбивством?

— Ніно...

— А коли ви одягаєте уніформу, щоб зробити це, може, називаєте вбивство якимсь іншим словом?

І тоді вони почули стогін, наче заскрипів гіллям вітер.

— Святі, — прошепотів Джаспер. — Один із них живий.

Звук долинув знову — ледь чутне голосіння виривалося з чорного остову крайнього тіла праворуч. Годі було й гадати, ця фігура чоловіча чи жіноча. Волосся було спалене, одяг запікся, прикипів до кінцівок. Чорне шмаття шкіри подекуди відпало, оголивши рожеву плоть.

Ридання вирвалося з Ніниного горла. Вона здійняла руки, але вони тремтіли занадто сильно, щоб можна було використати свою силу, аби припинити страждання нещасного створіння. Вона повернула обличчя з очима, повними сліз, до інших.

— Я... будь ласка, хтось.

Джаспер поворухнувся першим. Пролунало два постріли — і тіло змовкло. Стрілець повернув пістолі до кобури.

— Чорт забирай, Джаспере, — grimнув Каз, — ти щойно розповів усій окрузі про нашу присутність.

— Вони й так думають, що ми група мисливців.

— Ти мав би дати Інеж зробити це.

— Я не хотіла цього робити, — тихо відповіла Інеж. — Дякую, Джаспере.

Казова щелепа смикнулася, але він не промовив більше жодного слова.

— Дякую, — видихнула Ніна. Вона попрямувала замерзлою землею, слідуючи вигинами шляху серед снігу. Дівчина плакала й спотикалася на горбистій місцевості.

Матаяс пішов за нею. Тут було замало орієнтирів і просто було заблукати.

— Ніно, тобі не можна відділятися від групи...

— Це те, до чого ти збираєшся повернутися, Гелваре, — відізвалася дівчина різко. — Це країна, якій ти мрієш служити. Пишаєшся нею?

— Я ніколи не відправляв гришників на багаття. З ними має справу правосуддя...

Вона повернулася до нього, витріщившись, в очах замерзали сльози.

— Чому тоді ваше так зване чесне правосуддя не виправдало жодного гришника?

— Я...

— Тому що наш злочин — *існування*. Ми самі вже злочин.

Матаяс замовк, а коли знову заговорив, розривався між соромом від того, що збирався сказати, і необхідністю промовити слова, усі слова, що бубнявіли всередині, слова, котрі для нього досі звучали правильно.

— Ніно, а тобі спадало колись на думку таке, що, може... може, ти не *мала* б існувати?

У дівочих очах спалахнув зелений вогонь. Вона наблизилася на крок до *дрюскеле*, і він відчув, як вона випромінює лють.

— Може, це ви не мали б існувати, Матаясе? Такі слабкодухі та м'якотілі, з вашими мізерними життями й низькосортними нікчемними забобонами. З вашим поклонінням дерев'яним духам і духам криги, котрі не переймаються тим, щоб з'явитися перед очі. Але ви бачите й справжню силу й не можете дочекатися, щоб викорінити її.

— Не глузуй із того, на чому не розумієшся.

— Мої кпини ображають тебе? Мій народ радо вітав би твій сміх у цих варварських місцях. — На її обличчі блиснув вираз найвищого

задоволення. — Равка відновлюється. І з нею Друга армія. А коли вони завершать, я сподіваюся, на вас чекає заслужена кара. Я сподіваюся, що вони закують *дрюскеле* в кайдани й змусять вас стоячи слухати перелік злочинів, щоб світ знав лік вашим вадам.

— Якщо ти так палко мрієш побачити воскресіння Равки, чому досі не там?

— Бо я хочу, щоб ти отримав своє помилування, Гелваре. Я хочу, щоб ти був тут, коли Друга армія промарширує на північ і знищить дощенту кожний клаптик цього смітника. Я сподіваюся, вони спалять твої поля й посипатимуть сіллю твої землі. Я сподіваюся, вони відправлять твоїх друзів і твою родину на багаття.

— Вони вже це зробили. Мою маму, мого батька, мою няньку. Пекельні солдати, твої дорогоцінні переслідувані гришники випалили наші села до пня. Мені немає чого втрачати.

Ніна відповіла гірким сміхом:

— Либонь, твоє перебування в Пекельних Воротах було занадто коротким, Матаясе. Завжди є що втрачати.

«Я відчуваю їхній сморід». Ніна обтрушувала волосся й одяг, похитуючись серед снігів і намагаючись утамувати нудоту. Вона не могла відігнати від себе образи тих тіл, запаленої червоної плоті, що проглядала крізь обпечені чорні нутрощі, схожі на нагромаджене вугілля. Дівчині здавалося, що вона вкрита їхнім попелом, смородом паленого м'яса. Дівчина не могла вдихнути на повні груди.

Поруч із Матаясом можна було легко забути, хто він такий по суті, що він насправді думає про неї. Вона перекроювала його вчергове лише сьогодні зранку, терпляче зносячи його лихі погляди й ремствування. Ні, вона *насолоджувалася ними*, вдячна, що існує привід побути біля нього, безглуздо *насолоджувалася* щоразу, коли майже змушувала хлопця розреготатися. «Святі, чому я піклуюся про нього?» Чому одна усмішка Матаяса Гелвара важила так само багато, як п'ятдесят чийхось інших? Вона відчувала, як б'ється серце *дрюскеле*, коли відхиляла його голову, щоб попрацювати з очима. Ніна думала про те, щоб поцілувати хлопця. Вона хотіла поцілувати його й була переконана, що в нього на думці те саме. «А може, він думав, як би знову задушити мене».

Ніна не забула, що Матаяс сказав на «Феролінді», коли запитав, що вона планує робити з Бо Юл-Баюром, чи справді вона збирається передати вченого до Керчу. Якщо вона саботує Казову місію, чи

коштуватиме це Матаясові його помилування? Ніна не могла на таке піти. Не мало значення, ким він був, — дівчина завдячувала йому своєю свободою.

Після корабельної катастрофи вони з Матаясом подорожували три тижні. Не мали компаса, не знали, куди йдуть. Навіть не мали гадки, де саме на північному узбережжі їх викинуло на берег. Довгими днями вони завзято йшли крізь сніги, морозні ночі проводили в будь-яких недорозвинених прихистках, котрі спромоглися звести, чи в безлюдних халупах китобійних таборів, якщо їм таланило наштотхнутися на них. Їли смажені водорості, кожену травинку чи бульбу, котру вдавалося знайти. Коли вони виявили схованку із засушеним оленячим м'ясом на дні якогось наплічника в одному з таборів, здавалося, що сталося диво. Накинулися на нього в німому блаженстві, почуваячись сп'янілими від смаку.

Після першої ночі вони спали, загортаючись у весь сухий одяг і ковдри, котрі могли знайти, але по різні боки вогнища. Якщо не було деревини чи розпалювальної суміші, скручувалися одне навпроти одного, заледве торкаючись, але зранку просиналися в обіймах, дихаючи в унісон, загорнувшись у кокон збентеженого сну, перетворившись на один серпоподібний місяць.

Щоранку він жалівся, що її неможливо розбудити:

— Це наче намагатися підняти мертвяка.

— Мертвим потрібно на п'ять хвилин більше, — відповідала дівчина й ховала голову в хутро.

Він тупцяв довкола, збирав ті кілька речей, що вони мали, якомога гучніше бурмочучи собі під ніс: «Ледача, сміховинна, самозакохана...» — поки врешті дівчина не підводилася та не заходила готуватися до чергового дня.

— Що ти збираєшся зробити найперше, коли дістанешся додому? — запитала вона в один із безкінечних днів, коли вони сунули снігом, сподіваючись знайти якийсь слід цивілізації.

— Поспати, — відповів хлопець. — Прийняти ванну. Помолитися за загиблих друзів.

— А, точно, за інших злодіїв і вбивць. Між іншим, як ти став *дрюскеле*?

— *Твої* друзі вирізали мою родину під час одного з набігів Гриші, — відізвався холодно. — Брум прихистив мене й дав мені те, за що

варто боротися.

Ніні не хотілося вірити цим словам, але вона знала, що це може бути правдою. Битви траплялися, і невинні життя танули під перехресним вогнем. Так само тривожно було думати про монстра Брума як про якийсь символ батьківської любові.

Сперечатися чи просити вибачення не здавалося правильним, тож вона бовкнула перше, що спало на думку:

— *Єр молле не унет. Енель мьорд є неж афва трошем веррет.* Моє покликання — захищати тебе. Лише смерть звільнить мене від цієї присяги.

Матаяс приголомшено витріщився на неї:

— Так *дрюскеле* присягають Фієрді. Звідки ти знаєш ці слова?

— Я намагалася вивчити про Фієрду все, що зможу.

— Навіщо?

Ніна повагалася, але врешті промовила:

— Щоб не боятися вас.

— Ти не здаєшся наляканою.

— А ти боїшся мене? — запитала дівчина.

— Ні, — відповів, і голос видався майже здивованим. Раніше він уже стверджував, що не боїться її. Тепер Ніна повірила. Спробувала нагадати собі, що в цьому немає нічого доброго.

Вони йшли якийсь час, а потім Матаяс поцікавився:

— А що ти збираєшся зробити найперше?

— Поїсти.

— Поїсти що?

— Усе. Тушкованої капусти, вареників із картоплею, пирогів із порічками, млинців із цитриновою цедрою. Не можу дочекатися, як побачу Зоїне обличчя, коли я, прогулюючись, прийду до Маленького Палацу.

— Зоя Назяленскі?

Ніна рвучко пригальмувала.

— Ти її знаєш?

— Ми всі знаємо. Вона могутня відьма.

Тоді в дівчини сяйнула здогадка: для *дрюскеле* Зоя була кимось на кшталт Ярла Брума — безжальною, жорстокою, чимось, що ховається в темряві, несучи в руках смерть. Зоя була чудовиськом для цього хлопчини. Думка тривожила Ніну.

— Як ти вибралася з клітки?

Ніна змигнула:

— Що?

— На кораблі. Ти була зв'язана й за ґратами.

— Горнятко. Ручка зламалася, і її кінчик був зазубрений. Ми скористалися нею, щоб перерізати пута. А коли наші кисті вільні... — Ніна ніяково замовкла.

Матаяс насупився:

— Ви планували атакувати нас.

— Ми готувалися втекти тієї ночі.

— Але налетіла буря.

— Так.

Верескун і Творець пробили дірку просто в палубі, і вони звільнилися й попливли. Та чи вижив хтось із них у крижаній воді? Чи вдалося їм вибратися на берег? Дівчина здригнулася. Якби вони не розкрили таємницю горнятка, вона б пішла на дно в клітці.

— Що їдять *дрюскеле*, — запитала, пришвидшуючи крок, — окрім немовлят Гриші?

— Ми не їмо немовлят!

— Дельфінячий жир? Оленячі ратиці?

Ніна бачила, як скривилися його вуста, і замислилася, нудить його чи, можливо, хлопець намагається не засміятися.

— Ми їмо багато риби. Оселедець. Солену тріску. І так, оленів теж, але не ратиці.

— Як щодо пирогів?

— А що з ними?

— Я палка прихильниця пирогів. От подумала: може, знайдемо щось спільне.

Він здвигнув плечима.

— Ох, ну ж бо, *дрюскеле*, — мовила дівчина. Вони досі не знали імен одне одного, та вона й не була впевнена, що варто це знати. Врешті-решт, якщо вони виживуть, знайдуть якесь містечко чи село. А що станеться далі, вона не знала. Але в будь-якому разі краще, щоб хлопець знав про неї якомога менше. — Ти ж не видаєш фієрданських урядових таємниць. Я просто хочу знати, чому ти не любиш пирогів.

— Я люблю пироги, але нам не дозволяють солодкого.

— Усім? Чи лише *дрюскеле*?

— *Дрюскеле*. Це вважають потуранням слабкостям. Як алкоголь чи...

— Дівчата?

Матаяс зашарівся й подався вперед. Як просто було зробити так, щоб він почувався ніяково.

— Якщо вам не можна їсти цукор чи пити алкоголь, ви, мабуть, справжні прихильники *помдракона*.

Спочатку він не проковтнув наживку, просто продовжував іти вперед, але зрештою тиша змучила його.

— Що таке *помдракон*?

— Драконячий кубок, — нетерпляче відізвалася Ніна. — Спочатку замочуєш родзинки в бренді, а потім вимикаєш світло й кладеш їх на вогонь.

— Навіщо?

— Щоб вони затверділи й можна було вхопити їх.

— І що робити з ними, коли вхопиш?

— Їсти.

— А хіба вони не обпікають язик?

— Звісно ж, але...

— Тоді чому ви...

— Бо це *весело*, дурнику. Знаєш, що таке «весело»? У фієрданців теж є таке слово, тож термін, напевно, тобі знайомий.

— Та я добряче вмію повеселитися.

— Гаразд, і що ти для цього робиш?

Отак вони і йшли, беручи одне одного на кпини, як тієї, першої, ночі у воді, допомагаючи одне одному вижити, відмовляючись визнати, що слабшають, що, якщо вони не знайдуть справжнього містечка, то їм уже недовго лишилося. Траплялися дні, коли голод і блискача північна крига змушували їх ходити по колу, повертатися до тих самих місць, натикатися на власні сліди, але вони ніколи про це не розмовляли, ніколи не казали слова «загубилися», наче обоє знали, що цим словом якимось чином визнають свою поразку.

— Чому фієрданці не дозволяють дівчатам битися? — запитала Ніна однієї ночі, коли вони скрутилися під убогим склепом, а холод пробирався крізь постелені на підлозі шкури.

— Вони не хочуть битися.

— Звідки ви знаєте? Ви хоч одну колись питали?

— Фієрданських жінок поважають і захищають.

— Що ж, мабуть, це мудра політика.

Він уже вивчив її достатньо добре, щоб здивуватися:

— Правда?

— Подумай, як тобі буде прикро, коли тобі надає копняків фієрданська молодиця.

Він пхикнув.

— Я б воліла побачити, як тебе поб'є дівчисько, — радісно повідомила Ніна.

— Не в цьому житті.

— Що ж, гадаю, мені не доведеться цього *побачити*. Я лише планую дожити до дня, коли намну тобі боки.

Цього разу він таки засміявся поважним сміхом, який Ніна відчувала спиною.

— Святі, фієрданець, я й не знала, що ти вмієш сміятися. Обережно тепер, пригальмуй.

— Я насолоджуюся твоєю пихатістю, *друсе*.

Тепер розреготалася Ніна:

— Це, мабуть, найгірший комплімент із тих, що мені доводилося чути.

— Ніколи не сумніваєшся в собі?

— Повсякчас, — відповіла дівчина, засинаючи. — Просто не показую цього.

Наступного ранку вони прокладали свій шлях крижаним полем, розколотим зазубреними тріщинами, тримаючись твердого простору між смертоносними щілинами й сперечаючись про Нініні звички щодо сну.

— Як ти можеш називати себе солдатом? Якби я дозволив, ти б спала до полудня.

— Який це має стосунок до всього іншого?

— Дисципліна. Режим. Хіба для тебе це пусті слова? *Джеле*, я вже не дочекаюся, коли знову матиму власне ліжко.

— Правильно, — відгукнулася Ніна. — Я відчуваю, як сильно ти ненавидиш спати поруч зі мною. Щоранку відчуваю.

Матаяс почервонів, як буряк.

— Чому тобі обов'язково треба щось таке казати?

— Бо мені подобається, коли ти шарієшся.

— Це огидно. Тобі геть не обов'язково робити все непристойним.

— Якби ти просто розслабився...

— Я не хочу розслаблятися.

— Чому? Що має статися, що ти так боїшся? Боїшся, що я можу почати подобатися тобі?

Він не відповів.

Незважаючи на втому, Ніна підтюпцем бігла попереду.

— Так і є, чи не так? Ти не хочеш, щоб тобі подобалася Гриша. Ти жахаєшся думки, що як посмієшся з моїх жартів чи відповіси на мої запитання, то почнеш думати, що я — людина. Невже це буде так моторошно?

— Ти й так подобаєшся мені.

— Що це було?

— Ти й так подобаєшся мені, — повторив розлючено.

Дівчина засяяла, відчувши, як усередині вивергається джерело задоволення.

— То що ж, насправді це так погано?

— Так, — проревів Матаяс.

— Чому?

— Тому що ти жахлива. Ти гамірлива й розпусна... віроломна. Брум попереджав нас, що Гриші можуть бути чарівними.

— А, розумію. Я нечестива спокусниця-Гриша. Я звабила тебе своїми гришинськими хитрощами.

Вона тицьнула його в груди.

— Припини!

— Ні, я зваблюю тебе.

— Помовч уже.

Ніна потанцювала навколо нього в снігу, тицяючи пальцями його груди, живіт, бік.

— О господи, ти твердий, як каменяка. Ця робота вимагає неабияких зусиль.

Хлопець засміявся.

— Спрацювало! Зваблення почалося. Фієрданця переможено. Ти безсилий протистояти мені. Ти...

Нінин голос зірвався на крик, коли крига під ногами проломилася. Вона сліпо простягла руки, хапаючись за що завгодно, що може зупинити її падіння, — пальці скребли по кризі й камінню.

Дрюскеле вхопив її руку, і дівчина скрикнула, бо він ледве не викрутив її із суглоба.

Так вона й висіла над порожнечею, і лише стискання пальців відділяло її від чорної крижаної паші. На якусь мить, подивившись Матаясові у вічі, вона упевнилася, що він дозволить їй упасти.

— Прошу, — сказала Ніна, а сльози збігали щоками.

Він витяг її на край, і вони повільно поповзли до твердої землі. Лягли на спину й відхекалися.

— Я злякалася... я злякалася, що ти зібрався мене відпустити, — спромоглася вимовити вона.

Запала довга мовчанка, а потім Матаяс сказав:

— Я подумав про це. На якусь секунду.

Ніна зайшлася ледь чутним сміхом.

— Це нормально, — сказала вона врешті. — Я б теж про це подумала.

Хлопець звівся на ноги й простягнув їй руку.

— Мене звати Матаяс.

— Ніна, — сказала дівчина, потискаючи її. — Приємно познайомитися.

* * *

Корабельна катастрофа сталася понад рік тому, але здавалося, наче з того моменту час узагалі зупинився. Якась частина Ніни прагнула повернутися назад, до днів, що передували миті, коли все пішло шкереберть, до тих довгих днів серед криги, коли вони були Ніною й Матаясом, а не Гришею та мисливцем за відьмами. Проте чим довше вона про це думала, тим більше переконувалася, що насправді такого ніколи не було. Ті три тижні були брехнею, яку вони з Матаясом вибудували, щоб вижити. Правда була пеклом.

— Ніно, — погукав Матаяс тепер, біжучи підтюпцем біля неї. — Ніно, послухай мене. Ти мусиш залишитися з рештою.

— Лиши мене саму.

Коли він узяв дівчину за руку, вона обернулася й викрутила його кулак так, що хлопцеві перехопило подих. Звичайний чоловік уже відпустив би її, але Матаяс був натренованим *дрюскеле*. Він ухопив її за

другу руку й притиснув до тіла, обхопив її так міцно, що вона не могла скористатися долонями.

— Зупинися, — попрохав м'яко.

Вона напружилася в його обіймах, дивлячись знизу вгору на Матаяса.

— Дай мені піти.

— Не можу. Ти зараз небезпечна.

— Я завжди буду небезпечною для тебе, Матаясе.

Кутик його рота вигнувся в пригніченій усмішці. Здавалося, хлопець ось-ось заплаче.

— Я знаю.

Повільно він відпустив Ніну. Вона відступила на крок.

— Що я побачу, увійшовши до Льодового Двору? — наполегливо запитала дівчина.

— Ти налякана.

— Так, — відгукнулася, зухвало задираючи підборіддя. Не було сенсу заперечувати.

— Ніно...

— Скажи мені. Я мушу знати. Каземати з тортурами? Розкладені на дахах вогнища?

— Вони не розкладають більше вогнищ у Дворі.

— Тоді що? Виймають тельбухи й четвертують? До справи беруться розстрільні бригади? З королівського палацу відкривається вид на шибениці?

— Мені вже досить твого осуду, Ніно. Це треба припинити.

— Його правда. Ти не можеш так продовжувати. — Джаспер стояв у снігу разом з іншими. Як довго вони були тут? Чи бачили вони, як Ніна накинулася на Матаяса?

— Не втручайся не у свою справу, — роздратовано перервала його дівчина.

— Якщо ви двоє продовжите битися, то вб'єте нас усіх, а на мене чекає ціла купа картярських ігор, які я ще маю програти.

— Ви мусите знайти спосіб помиритися, — запропонувала Інеж. — Хоча б на якийсь час.

— Це тебе не обходить, — прогарчав Матаяс.

Каз вийшов уперед. Вираз його обличчя попереджав про небезпеку.

— Це нас дуже стосується. І стеж за своїм тоном.

Матаяс звів руки.

— Ви всі ошукані нею. Так вона й робить. Змушує вас думати, що дружить із вами, а тоді...

Інеж склала руки на грудях.

— Що тоді?

— Облиш, Інеж.

— Ні, Ніно, — втрутився Матаяс. — Скажи їм. Якось ти казала, що ти мій друг. Пам'ятаєш? — Він повернувся до решти. — Ми подорожували разом три тижні. Я врятував їй життя. Ми обоє рятували одне одного. Коли ми дісталися до Еллінга, я міг щомиті здати її солдатам. Але не зробив цього. — Матаяс почав ходити туди-сюди, голос гучнішав, наче спогади керували його поведінкою. — Я позичив гроші. Замовив житло. Я готовий був зрадити все, у що вірив, заради її безпеки. Коли ми з нею опинилися в доках і намагалися зарезервувати собі рейс, там було керчинське торгове судно, готове підіймати вітрила. — Матаяс знову опинився там, у доках, поруч із Ніною, вона побачила це в його очах. — Запитайте, що вона зробила потім, ця почесна союзниця, ця дівчина, котра засуджує мене й таких, як я.

Ніхто не промовив ані слова, але всі дивилися й чекали.

— Скажи їм, Ніно, — наполягав хлопець. — Вони мають знати, як ти поводишся з друзями.

Ніна проковтнула клубок у горлі, потім змусила себе зирнутися з ними.

— Я сказала керчинцям, що він работорговець і що він ув'язнив мене. Я віддалася на їхню милість і благала допомогти мені. У мене була печатка, яку я поцупила з корабля работорговців під час одного з набігів біля Мандрівного Острова. Я скористалася нею як доказом.

Вона не могла знести поглядів друзів. Каз, звичайно, знав. Вона мусила повідомити йому про свої провини й покаятися, коли благала про допомогу. Але Бреккер ніколи не розслідував цю справу, не допитувався чому, не засуджував її. З якогось боку розповісти Казові було навіть зручно. Хіба може тебе засуджувати хлопець, відомий світові як Нечисторукий.

Але зараз правда відкрилася кожному. У душі кожен у Керчі знав, що работорговці припливали й залишали керчинські порти, що більшість угод були насправді работоргівлею з іншою назвою. Але

публічно це гнівно засуджували, і всіх работорговців мало бути покарано. Ніна точно знала, що станеться далі, коли затаврувала Матаяса цією провиною.

— Я не розумів, що відбувалося, — продовжував Матаяс. — Я не розмовляв керчинською, але Ніна точно знала її. Вони схопили мене й закували. Запхали мене на гауптвахту й тримали там у темряві кілька тижнів, поки ми перетинали море. Наступного разу я побачив світло, коли мене звели з трапа корабля в Кеттердамі.

— Я не мала вибору, — прошепотіла Ніна, сльози клубком застрягли їй у горлі. — Ти не знаєш...

— Просто скажи мені одну річ, — відповів він. У голосі чулася лють, але Ніна впізнала ще щось, щось, схоже на благання. — Якби ти могла повернутися назад. Якби ти могла скасувати те, що заподіяла мені. Що б ти обрала?

Ніна розвернулася до друзів обличчям. У неї були свої причини, але хіба це мало значення? І хто вони такі, щоб засуджувати її. Вона випросталася, задерла підборіддя. Ніна була членом Покидьків, служницею «Білої троянди» й час від часу безрозсудним дівчиськом, але перш за все вона була Гришею й солдатом.

— Ні, — сказала вона чітко, і голос відлунював від нескінченної криги. — Я зробила б усе це знову.

Несподіваний гуркіт здвигнув землю. Ніна ледь утрималася на ногах і побачила, як Каз напружено вхопився за свою палицю. Вони обмінялися здивованими поглядами.

— Тут, на далекій півночі, є розломи земної кори? — поцікавився Вілан.

Матаяс спохмурнів.

— Не те щоб я знав про це, але...

Густа маса землі вистрілила просто з-під Матаясових ніг, поваливши його на землю. Інша вивергнулася праворуч від Ніни, змусивши її захитатися. Усе довкола них — горбаті брили ґрунту й криги — вибухало, наче земля ожила. Суворий вітер шмагав людей по обличчях, раптово налетів і закрутився сніг.

— Що це, у біса, таке? — крикнув Джаспер.

— Щось, схоже на землетрус, — відгукнулася Інеж.

— Ні, — сказала Ніна, показуючи на чорну пляму, що, здавалося, пливла собі в небі, незважаючи на завивання вітру. — Нас атакують.

Серцетлумачниця скрутилася, спираючись на долоні й коліна, намагаючись знайти прихисток. Вона подумала, що, можливо, божеволіє. У повітрі щось було, у небі просто над нею зависло щось. За нею спостерігало щось летюче.

Верескуни Гриші можуть контролювати повітряні потоки. Вона навіть бачила, як вони граються, підкидаючи одне одного в повітря в Маленькому Палаці. Але рівень майстерності й могутності, потрібний для контрольованого польоту, неможливо було собі уявити — принаймні так було до сьогодні. *Юрда парем.* Вона не дуже вірила Казові. Мабуть, Ніна навіть підозрювала, що він нахабно бреше про те, що бачив, просто щоб залучити її до цієї роботи. Але якщо вона не забула про якусь свою травму голови, Казові слова були правдою.

Верескун повернувся в повітрі, перетворюючи шторм на шалену хитавицю летючих крижин, котрі впивалися дівчині в щоки. Вона майже не могла бачити. Ніна впала на спину, коли чергове місиво каміння й криги вистрілило в небо. Їх оточили, зіштовхнули одне до одного, наче худобу, перетворивши на єдину мішень.

— Мені потрібно відволікти їх! — прокричав крізь шторм Джаспер.

Дівчина почула стишений *брязкіт*.

— Лягай! — крикнув Вілан.

Ніна витяглася на снігу. Над головами пролунав *гуркіт*, і вибух освітив небо праворуч від Верескуна. Вітер довкола них стих, коли Гриша збився з курсу й зосередився на поверненні до нього. Це зайняло коротеньку мить, але її було достатньо для Джаспера, щоб прицілитися своєю гвинтівкою та вистрілити.

Пролунав постріл, і Верескун, кружляючи, почав падати на землю. І ще один шматок криги підскочив на місці. Вони потрапили в пастку, наче тварини серед кам'яного завалу, готові до забою. Джаспер прицілився між двома брилами десь далеко межі дерев. Ніна зрозуміла, що там був іще один Гриша, хлопець із темним волоссям. Перш ніж Джаспер устиг вистрілити, той викинув уперед кулак і збив стрільця з ніг, струсонувши ґрунт. Хлопець покотився, упавши, і вистрілив, лежачи на землі.

Гриша, який був віддалік, зойкнув і припав на одне коліно, але його руки знову звелися, і земля під ними продовжила стугоніти й хитатися. Джаспер вистрілив іще раз і схибив. Ніна звела руки,

спробувала зосередитися на серці гришника, але він був занадто далеко від неї.

Дівчина помітила, як Інеж подає Казові сигнали. Без жодного слова він притисся до найближчої брили й склав руки човником на коліні.

Земля морщилася й розгойдувалася, але Бреккер стійко тримався, поки Інеж катапультиувалася з колиски його пальців граціозною дугою. Вона зникла за брилою без жодного звуку. Минула мить — і земля завмерла.

— Вірте Марі, — сказав Джаспер.

Усі заціпеніли, і здавалося, що навколо запала дивна тиша після хаосу, котрий був тут кількома хвилинами раніше.

— Вілане, — видихнув Джаспер, зводячись на ноги. — Виводь нас звідси.

Хлопець кивнув, дістав із наплічника сірувато-жовту грудку й обережно поклав її на найближчий камінь.

— Усі на землю, — проінструктував він.

Покидьки скрутилися разом у клубок подалі від каменяки, наскільки дозволяв завал. Хлопчик ляснув по вибухівці та стрибнув на землю, у бік Матаяса й Джаспера, а решта затулила вуха.

Нічого не сталося.

— Ти що, жартуєш? — поцікавився Джаспер.

Ба-а-ах! Брила вибухнула. Крига й шматки каміння дощем посипалися на голови.

Вілан був укритий пилюкою, але мав сп'яніло щасливий, хоча злегка здивований вигляд. Ніна розреготалася:

— *Спробуй удати*, ніби ти знав, що воно спрацює.

Покидьки вирвалися з кам'яного загону.

Каз махнув Джасперові.

— Периметр. Переконаймося, що сюрпризів більше немає.

Вони розійшлися в різних напрямках.

Ніна разом з іншими знайшли Інеж, котра стояла біля тіла тремтячого Гриші. Він був у вовняному одязі кольору хакі й мав скляний погляд. Кров стікала з вогнепальної рани на стегні, а ніж стирчав із правого боку грудей. Інеж, певно, простромила його, вистрибнувши із завалу.

Ніна опустила біля хлопця на коліна.

— Мені потрібно трохи більше, — бурмотів Гриша. — Лише трішечки більше.

Він схопив Ніну за руку, і лише тоді вона впізнала його.

— Несторе?

Він обернувся, зачувши своє ім'я, але, здавалося, не впізнав дівчину.

— Несторе, це я, Ніна. — Вона вчилася з ним у школі в Маленькому Палаці. Під час війни їх обох відправили до Керамзіну. На коронації Ніколаї вони вкрали пляшку шампанського, а потім їх змудило біля озера. Він був Творцем, одним із Твердунів, котрі працюють із металом, склом і волокном. Це не мало жодного сенсу. Творці роблять тканини й зброю. Він не був спроможний на те, свідком чого Ніна щойно стала.

— Прошу, — благав хлопець, наморщивши лице. — Мені потрібно ще.

— *Парем?*

— Так, — схлипнув він. — Так, прошу.

— Я можу зцілити твою рану, Несторе, якщо ти не рухатимешся. — Він був у поганому стані, але якщо їй вдасться зупинити кровотечу..

— Мені не потрібна твоя допомога, — заперечив хлопець сердито, намагаючись відштовхнути її.

Ніна спробувала заспокоїти Нестора, сповільнити його пульс, але боялася зупинити серце.

— Будь ласка, Несторе. Будь ласка, не смикайся.

Він закричав і накинувся на неї.

— Потримайте його, — попросила дівчина.

Матаяс рушив на допомогу, і Нестор звів руки.

Земля піднялася суцільним шаром, укритим брижами, відштовхуючи Ніну та інших геть.

Він звівся, похитуючись на пораненій нозі, смикаючи ніж, що стирчав із грудей.

— Де вони? — закричав хлопець. — Куди вони пішли?

— Хто?

— Шуанці! — завивав він. — Куди вони пішли? Поверніться! — Зробив один хиткий крок, потім ще один. — Поверніться! — Нестор упав обличчям у сніг. Він більше не ворухився.

Ніна кинулася до нього й перевернула хлопця на спину. В очі й рот йому набився сніг. Вона поклала руки на груди, намагаючись відновити серцебиття, але нічого не вдавалося. Якби він не був спустошений наркотиком, міг би впоратися з такими ранами, але тіло ослабло, шкіра напнулася на кістках і збілділа так, що здавалася прозорою.

«Це неправильно», — майнула в Ніни жалюгідна думка. Практикування Малої Науки робило гришників здоровішими й сильнішими. Саме це найбільше подобалося Ніні в її силі. Але тіло мало свої обмеження. Схоже, наркотик змусив Несторову силу випереджати його тіло. Це просто зносило його.

Каз і Джаспер повернулися, відхекуючись.

— Є щось? — запитав Матаяс.

Джаспер кивнув:

— Компанія людей прямує на південь.

— Він кликав шуанців, — нагадала Ніна.

— Ми знали, що шуанці відправлять людей, щоб звільнити Бо Юл-Баюра, — зауважив Каз.

Джаспер кинув погляд на нерухоме Несторове тіло.

— Але ми не знали, що вони відправлять Гришей. Як ми можемо бути впевнені, що вони не наймані вбивці?

Каз підняв монетку, прикрашену зображенням коня з одного боку й схрещених ключів — з другого.

— Це було у Верескуновій кишені, — повідомив він, передаючи її Джасперові. — Шуанська *венс*. Монета Переходу. Це урядова місія.

— Як вони нас знайшли? — запитала Інеж.

— Може, Джасперова стрілянина привернула їхню увагу? — відізався Каз.

Джаспер наїжачився й тицьнув на Ніну та Матаяса.

— Або, може, вони почули, як ці двоє горлали одне на одного. Вони могли йти за нами кілька миль.

Ніна намагалася осягнути те, що почула. Шуанці не використовували Гришей як солдатів, утім, вони й не поводитися, як фієрданці: не бачили нічого протиприродного чи огидного в силі гришників. Вона зачаровувала їх. Проте вони все одно вважали Гришей чимось нижчим за людину. Шуанський уряд роками брав у полон і проводив експерименти на гришниках, намагаючись знайти джерело їхньої сили. Шуанці ніколи б не найняли Гришу для вбивства.

Принаймні раніше такого не було. Можливо, *парем* змінила правила гри.

— Не розумію, — мовила Ніна, — якщо вони мають *юрду парем*, навіщо прийшли за Бо Юл-Баюром?

— Імовірно, вони мають запаси, але не можуть повторити технологію, — сказав Бреккер. — Схоже, так думає Торговельна Рада. А може, вони просто хочуть переконатися, що вчений не викаже формулу нікому іншому.

— Як ти гадаєш, вони скористаються одурманеними Гришами, щоб спробувати увірватися до Льодового Двору? — запитала Інеж.

— Якщо в них є ще кілька, — відгукнувся Каз. — Я б саме так і вчинив.

Матаяс похитав головою.

— Якби вони мали Серцетлумачника, ми б усі вже були покійниками.

— Ми були близькі до цього, — зауважила Інеж.

Джаспер закинув на плече гвинтівку.

— Вілан заслужив свій харч.

Хлопчик аж підскочив, зачувши своє ім'я.

— Я справді це зробив?

— Принаймні дав завдаток.

— Ходімо, — скомандував Каз.

— Нам потрібно поховати його, — заперечила Ніна.

— Земля занадто тверда, і ми не маємо часу. Шуанська команда продовжує рухатися до Дієрнгольма. Ми не знаємо, скільки інших Гришей вони можуть мати, а команда Пекки взагалі вже може бути всередині.

— Ми не можемо просто залишити його тут, як їжу для вовків. — Нініне горло стиснулося.

— Хочеш розкласти для нього вогнище?

— Іди до дідька, Бреккере.

— Займайся своєю роботою, Зенік, — grimнув хлопець у відповідь. — Я не для того притяг тебе до Фієрди, щоб ти тут улаштовувала ритуальні поховання.

Дівчина звела руки.

— А як щодо того, щоб я змусила твій череп тріснути, як яйце вільшанки?

— Ти не захочеш бачити того, що в мене в голові, люба Ніно.

Вона зробила ще один крок, але Матаяс став навпроти неї.

— Зупинись, — сказав він. — Я зроблю це. Допоможу тобі викопати могилу. — Ніна витріщилася на нього. Хлопець витяг зі свого одягу льодоруб і передав їй, а потім дістав іще один із Джасперового наплічника. — Ідіть просто на південь звідси, — звернувся до інших. — Я знаю місцевість і зроблю так, щоб ми наздогнали вас іще до темряви. Ми швидше рухатимемося самі.

Каз незворушно дивився на нього.

— Пам'ятай про помилування, Гелваре.

— Ми точно впевнені, що це слухна думка — залишати їх тут удвох? — поцікавився Вілан, коли вони рушили до підніжжя пагорба.

— Ні, — відізвалася Інеж.

— Але все одно робимо це?

— Ми довірятимемо їм рано чи пізно, — сказав Каз.

— Ми збираємося відкрити Матаясові маленьку таємницю про Нінину прихильність? — запитав Джаспер.

Ніна розібрала Казову відповідь:

— Я точно впевнений, що більшість із нас не зазначає таких слів, як «вірний послідовник» чи «істина», у своїх резюме. — Вона хотіла відгамселити Каза, але водночас не могла не відчувати вдячність за ті самі речі.

Матаяс відійшов на кілька кроків від Несторового тіла. Він загнав льодоруб до промерзлої землі, висмикнув і знову занурив.

— Тут? — запитала Ніна.

— Хочеш поховати його деінде?

— Я... Я не знаю. — Вона окинула поглядом білі крижані поля, помережані рідкими березовими гаями. — Мені тут усе здається однаковим.

— Знаєш наших богів?

— Деяких, — зізналася дівчина.

— Але Джела ти знаєш.

— Невичерпне джерело.

Матаяс кивнув.

— Фієрданці вірять, що цілий світ з'єднаний водою — морями, кригою, річками й потічками, дощами й штормами. Усе це насичує Джела й насичується ним. Коли ми помираємо, це називається

«фельотоб'єр» — «отримувати коріння». Ми перетворюємося на корені ясена й п'ємо з Джела, де б не лежали.

— Тому ви спалюєте гришників замість того, щоб поховати їх.

Він помовчав, а потім коротко кивнув.

— Але ти допоможеш мені покласти Нестора й Верескуна спочивати тут?

Хлопець знову кивнув.

Ніна взялася за руків'я іншого льодоруба й спробувала повторити Матаясові удари.

Земля була тверда й неродюча. Щоразу, коли інструмент встромлявся в неї, він віддавав у руки сильним тремтінням.

— Нестор не мав би бути спроможним на таке, — мовила Ніна. Думки досі не вщухали. — Жоден Гриша не може застосовувати силу в такий спосіб. Усе це неправильно.

Він хвилинку помовчав, а потім сказав:

— Тепер ти розумієш трохи краще? На що це схоже — зустрітися з такою чужою могутністю? Зустріти ворога з такими протиприродними силами.

Ніна перехопила льодоруб міцніше.

Під впливом *парем* Нестор скидався на спотворення всього, що Ніна любила у своїй силі. Невже Матаяс та інші фієрданці бачили гришників такими? Могутність, яку неможливо пояснити, знищений природний світ.

— Може. — Це найбільше, що вона могла запропонувати.

— Ти казала, що не мала вибору в гавані Еллінга, — сказав Матаяс, не дивлячись на дівчину. Його льодоруб підіймався й встромлявся в землю, не збиваючись із ритму. — Тому, що я *дрюскеле*? Ти весь час це планувала?

Ніна пригадала їхні останні справжні дні удвох, піднесення, яке вона відчула, коли вони перетнули крутий пагорб і побачили, як унизу розкинулося портове містечко. Вона здивувалася, почувши Матаясові слова:

— Мені майже шкода, Ніно.

— Майже?

— Я занадто голодний, щоб шкодувати по-справжньому.

— Нарешті ти не встояв перед моїм впливом. Але як ми зможемо поїсти без грошей? — поцікавилася дівчина, поки вони йшли до

підніжжя пагорба. — Може, мені доведеться продати твоє чарівне волосся магазину перук, щоб отримати трохи готівки.

— Не вигадуй, — сказав Матаяс, не посміхнувшись. Поки вони подорожували, йому легше вдавалося засміятися, наче він ставав управнішим у новій для себе мові. — Якщо це Еллінг, мені, напевно, пощастить знайти для нас притулок.

Тоді вона зупинилася. Уся правда їхньої ситуації повернулася до неї неймовірно чітко. Вона зайшла далеко на ворожу територію, не маючи союзників, окрім *дрюскеле*, котрий кількома тижнями раніше кинув її до клітки. Але перш ніж до неї повернулася мова, Матаяс сказав:

— Я завдячую тобі своїм життям, Ніно Зенік. Ми безпечно доставимо тебе додому.

Вона навіть здивувалася, як легко було йому вірити. І він вірив їй теж.

Тепер вона опустила льодоруб, відчуючи, як його вібрації відгукуються в руках і плечах, і сказала:

— В Еллінзі були гришники.

Він завмер, напівопустивши інструмент.

— Що?

— Вони шпигуни, котрі займаються розвідкою в порту. Побачили, як я вийшла з тобою на головну площу, і впізнали мене з Маленького Палацу. А один із них упізнав і тебе, Матаясе. Він знав тебе із сутичок на кордоні.

Хлопець так і не поворушився.

— Вони перехопили мене, коли ти пішов поговорити з керівником пансіону, — вела далі Ніна. — Я переконала їх, що теж була під прикриттям. Вони хотіли заарештувати тебе, але я сказала їм, що ти не один, що занадто ризиковано пробувати схопити тебе просто зараз. Пообіцяла, що приведу тебе до них наступного дня.

— Чому ти просто не сказала мені?

— Сказати тобі, що в Еллінзі є шпигуни Гриші? — Ніна опустила інструмент. — Можливо, ти примирився зі мною, але ти не мав би чекати, що я повірю, ніби ти не здаєш їх.

Він подивився вдалечінь, а м'язи щелеп посмикувалися. Ніна знала, що вона каже правду.

— Того ранку, — промовив Матаяс, — у доках...

— Я мала витягти нас обох з Еллінга якнайшвидше. Подумала, що, якщо зможу просто знайти нам транспорт, на який ми проліземо зайцями... Але гришники, мабуть, чатували біля пансіону й побачили, як ми йдемо геть. Коли вони з'явилися в доках, я знала, що вони йдуть по тебе, Матаясе. Якби тебе впіймали, тебе відвезли б до Равки, допитували, можливо, стратили б. Я помітила керчинський торговий корабель. Ти знаєш їхні закони щодо работоргівлі.

— Звичайно, знаю, — відповів гірко.

— Я звинуватила тебе. Благала їх урятувати мене. Знала, що вони візьмуть тебе під варту й ми неушкодженими дістанемося до Керчу. Я не знала, Матаясе, не знала, що вони кинуть тебе до Пекельних Воріт.

Він повернувся до дівчини із затверділим поглядом. Перехопив руків'я льодоруба так, що кісточки побіліли.

— Чому ти не відкрилася? Чому не сказала правду, коли ми прибули до Кеттердама?

— Я пробувала. Присягалася. Намагалася зректися своїх слів. Вони не дозволили мені побачитися із суддею. Не дозволили побачитися з тобою. Я не могла пояснити, звідки в мене печатка работорговців і чому я звинуватила тебе, не видавши равканську розвідку. Я б заклала гришників, що досі працюють. Прирекла б їх на смерть.

— Тож ти дозволила мені гнити в Пекельних Воротах.

— Я могла б поплисти додому, до Равки. Святі, я так хотіла туди! Але залишилася в Кеттердамі. Віддавала свій заробіток на хабарі, судові клопотання...

— Робила все, що завгодно, лише не казала правду.

Вона хотіла бути ніжною, перепросити, сказати, що думала про нього щоночі та щодня. Але згадка про вогнища досі стояла їй перед очима.

— Я хотіла захистити свій народ, людей, яких ти все життя намагався знищити.

Хлопець витиснув із себе жалюгідний смішок, перевертаючи льодоруб у руках.

— *Ванден ольструм енд кенд десорум.*

Це була перша частина фієрданської приказки: «*Вода чує й розуміє...*» Звучало достатньо добродушно, але Матаяс знав, що Ніні

відоме продовження.

— *Ісен не бейструм*, — підхопила дівчина. — «Вода чує й розуміє. Крига не пробачає».

— І що ти робитимеш тепер, Ніно? Знову зрадиш людей, яких називаєш своїми друзями, заради Гриші?

— Що?

— Не кажи мені, що збираєшся дозволити Бо Юл-Баюрові вижити.

Він добре її знав. Дізнаючись щось нове про *юрду парем*, Ніна переконувалася, що єдина можливість захистити Гришу — вкоротити вченому віку. Вона пригадала, як Нестор перед смертю благав повернутися своїх шуанських володарів.

— Не можу змиритися з думкою, що мій народ перетвориться на рабів, — зізналася дівчина. — Але ми маємо сплатити борг, Матаясе. Помилування — моя спокута. Не хочу знову стати людиною, котра обмежить твою свободу.

— Мені не потрібне помилування.

Ніна пильно подивилася на хлопця.

— Але...

— Може, твій народ перетвориться на рабів. А може, вони отримають нездоланну силу. Якщо Бо Юл-Баюр житиме й таємниця *юрди парем* стане відома всім, будь-що може статися.

Тривалий час вони не відводили одне від одного очей.

Сонце схилилося до небокраю, і золоті промені падали на сніг. Ніна бачила, як проглядають крізь чорну сурму, якою вона їх укрила, світлі Матаясові вії. Скоро їй знову доведеться його перекроїти.

У ті дні після корабельної катастрофи вони з Матаясом уклали тривожне перемир'я. Те, що між ними зростало, було чимось шаленішим, аніж прихильність, розуміння того, що вони обоє солдати, що в іншому житті вони могли б бути союзниками, а не ворогами. Зараз дівчина знову це відчула.

— Це означатиме зраду інших, — відповіла вона. — Вони не отримають винагороди від Торговельної Ради.

— Правда.

— І Каз уб'є нас обох.

— Якщо дізнається правду.

— Ти колись пробував збрехати Казові Бреккеру?

Матаяс здвигнув плечима.

— Тоді ми помремо так само, як жили.

Ніна подивилася на змарнілі Несторові обриси.

— До роботи.

— Ми маємо спільну думку щодо цього, — відізався Матаяс. —
Бо Юл-Баюр не вийде з Льодового Двору живим.

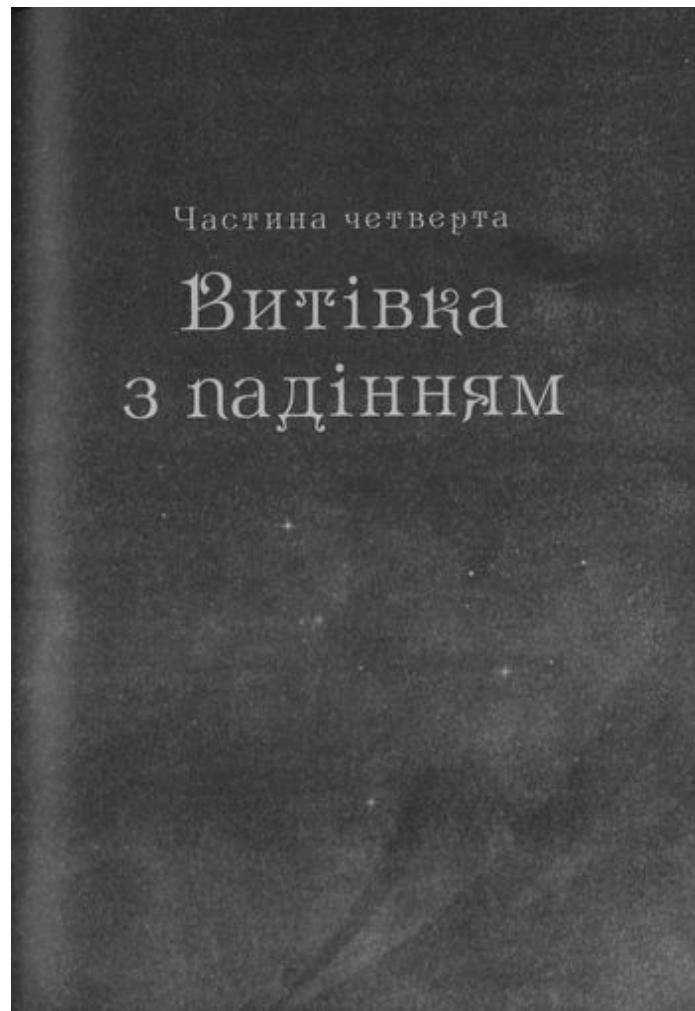
— Угода є угода, — сказала вона керчинською — мовою торгівлі,
мовою, що не належала жодному з них.

— Угода є угода, — відповів Матаяс.

Хлопець підняв льодоруб і опустив його вниз міцною дугою, наче
підписавши документ. Ніна зробила те саме своїм інструментом. Без
жодного слова вони продовжили копати могилу в сповненому
рішучості темпі.

Каз не помилявся принаймні в одному. Ніна з Матаясом зрештою
знайшли те, з чим обоє погодилися.

Частина четверта
Витівка з падінням

Інеж здавалося, що вони з Казом перетворилися на солдатів-близнюків, котрі марширують уперед і вдають, що все гаразд, ховаючи рани й синці від решти команди.

Щоб дістатися до стрімчаків, з яких відкривався вид на Дієрнгольм, їм знадобилося ще два дні. Коли вони перемістилися південніше в напрямку узбережжя, іти стало легше. Погода покращилася, крига на землі скресла, і дівчина помітила перші ознаки весни. Вона гадала, що Дієрнгольм буде схожий на Кеттердам, — полотно, укрите чорним, сірим і коричневим кольорами, поплутані вулички, наповнені туманом і вугільним димом, у гавані можна помітити які завгодно кораблі, що пульсують від торговельного збудження й метушні. Дієрнгольмська гавань дійсно була вщент забита кораблями, але охайні вулички збігали до води впорядковано, а будиночки, помальовані в червоний, синій, жовтий, рожевий, ніби зневажали дикі білі простори й довгі зими далекої півночі. Навіть склади біля пристані пофарбували в радісні відтінки. Так Інеж уявляла міста в дитинстві — усе навколо мало колір льодяників і перебувало в правильному місці.

Чи «Феролінд» уже чекав на них у гавані? Може, він уже затишно кинув якір, а вгорі майорять його керчинський прапор і зухвало строкаті помаранчевий і зелений кольори компанії «Ханрад Бей»? Якщо Казів план спрацює так, як він задумав, уже завтра вони неквапно прогуляються до причалів Дієрнгольма з Бо Юл-Баюром на буксирі, застрибнуть на корабель і зникнуть у відкритому морі ще до того, як хтось у Фієрді отямиться. Про те, на що буде схожа завтрашня ніч, якщо план не спрацює, Інеж воліла не думати. Дівчина кинула оком туди, де на стрімчаку над гаванню стояв Льодовий Двір, схожий на велетенського білого вартового. Матаяс казав, що ці скелі неприступні, і вона мусила погодитися, що ті кидають виклик навіть Марі. Бескиди здавалися неймовірно високими, а біла вапняна поверхня здалеку здавалася чистою і яскравою, наче крига.

— Гармати, — зауважив Джаспер.

Каз скоса глипнув на масивну зброю, націлену на гавань.

— Я вдирався до банків, складів, маєтків, музеїв, сховищ, бібліотек із цінними книжками, а якось навіть до опочивальні прибулого з візитом до Керчу каельського дипломата, дружина котрого кохалася в смарагдах. Але ще ніколи в мене не стріляли з гармати.

— Тут варто додати щось про шляхетність, — запропонував Джаспер.

Інеж стисла губи.

— Сподіваюся, до цього не дійде.

— Ці гармати стоять тут, щоб зупиняти армади нападників, — упевнено вів далі стрілець. — Має неабияк пощастити, щоб влучити в малесеньку кошаву шхуну, котра прямує серед хвиль за таланом і славою.

— Я процитую тебе, коли ядро влучить мені в коліно, — уїдливо сказала Ніна.

Там, де скелястий шлях перетинався з північною дорогою, котра вела до Верхнього Дієрнгольма, їм легко вдалося злитися з натовпом мандрівників і торговців. Горішнє місто було безладним продовженням нижнього — розкидані скупчення крамничок, базарів і заміських готелів, котрі обслуговували не лише гостей, а й вартових та інших працівників Льодового Двору. На щастя, юрби були такими щільними й різноманітними, що ще одна група чужинців могла пересуватися непоміченою, і Інеж відзначила, що дихати стало трохи легше. Дівчина

непокоїлася, що вони з Джаспером впадатимуть в очі серед білявого моря фієрданської столиці. Імовірно, екіпаж зі Шу Хану теж сподівався заховатися серед строкатого натовпу.

Усюди було помітно, що наближається Грінгелла. Крамнички поробили ретельно продумані стенди з перцевим печивом, виготовленим у вигляді вовка; деяка випічка звисала гронами у вигляді могутніх гіллястих дерев, а міст, що перетинав річкову ущелину, прикрасили гірляндами стрічок фієрданського срібного кольору. Раз перейти його до Льодового Двору й раз назад. Чи перетнуть вони його завтра як переможці?

— Що це таке? — поцікавився Вілан, застигши біля візка крамаря, наповненого вінками з тих самих покручених гілок і сріблястих стрічок.

— Ясени, — відгукнувся Матаяс. — Священні Джелові дерева.

— Один із них мав би рости посеред Білого острова, — відзначила Ніна, не зважаючи на застережливий погляд, котрий кинув на неї фієрданець. — Це там відбувається церемонія слухання?

Каз гупнув по землі своєю палицею.

— Чому я про це вперше чую?

— Ясен підтримує дух Джела, — відповів Матаяс. — Саме там ми найкраще можемо чути його голос.

Бреккер зблиснув очима.

— Я не про це питаю. Чому його немає на наших мапах?

— Бо це найсвятіше місце на цілу Фієрду, і воно несуттєве для нашого завдання.

— Я кажу, що суттєве, а що — ні. Є ще щось, що ти вирішив не видобувати зі свого колодязя визначної мудрості?

— Льодовий Двір — безкрая територія, — кинув Матаяс, відвертаючись. — Я не можу позначити кожную тріщину й закапелок.

— Тож будемо сподіватися, що в цих закапелках нічого не ховається, — відповів Каз.

У Верхньому Дієрнгольмі не було справжнього центру, лише купка шинків, готелів і торговельних прилавків згуртувалася біля підніжжя пагорба, що вів до Льодового Двору. Каз порадив усім начебто безцільно потинятися вуличками, аж поки він не знайшов зубожілу корчму «Гестінг».

— Тут? — незадоволено протягнув Джаспер, удивляючись у вологу вітальню. Усе довкола смерділо часником і рибою.

Каз зиркнув багатозначно вгору й мовив:

— Тераса.

— Що таке «гестінг»? — спитала Інеж.

— Це означає «рай», — відіззався Матаяс. Навіть він мав скептичний вигляд.

Ніна допомогла їм зайняти стіл на терасі на даху. Тут майже нікого не було — занадто холодно, щоб привабити багатьох завсідників. А може, їх відлякувала їжа — оселедець у зігрітій олії, черствий чорний хліб і якесь масло, що однозначно здавалося вкритим мохом.

Джаспер глипнув на свою тарілку й застогнав:

— Казе, якщо ти хочеш мене вбити, то я краще оберу кулю, аніж отруту.

Ніна наморщила носа.

— Ви знаєте, що з'являються проблеми, коли я не хочу їсти.

— Ми тут заради краєвиду, а не заради їжі.

З їхнього столика хоча й віддалено, але чітко було видно зовнішню браму Льодового Двору й перше караульне приміщення. Ворота були збудовані у формі білої арки, котру формували два монументальні кам'яні вовки, що стояли на задніх лапах і височіли над шляхом, котрий вів до пагорба з Льодовим Двором. Інеж та інші спостерігали, як юрби людей підходять і минають ворота, поки вони порпаються у своїх тарілках і чекають, чи не з'явиться в'язничний транспорт. До Інеж урешті повернувся апетит, і вона їла, скільки могла, щоб повернути собі сили, але плівка, котра затягувала замовлений суп, не сприяла цьому.

Там не було навіть кави, тож усі замовили чай і невеликі келишки *брєннівіна*, котрий обпалював стравохід, але допомагав не змерзнути, коли здійнявся вітер, що напинав сріблясті стрічки, прив'язані до ясенових гілок, розвішаних на вулиці внизу.

— Скоро ми матимемо підозрілий вигляд, — зауважила Ніна. — Це не те місце, де люди полюбляють засиджуватися.

— Мабуть, у них немає нікого, кого можна було б кинути до в'язниці, — припустив Вілан.

— Завжди є хтось, кого можна кинути до в'язниці, — відповів Каз, а потім коротко кивнув у напрямку дороги. — Дивіться.

Квадратний фургон котився до зупинки біля контрольно-пропускного пункту. Його дах і високі стінки були вкриті чорним брезентом, а тягли це все четверо взових коней. Позаду були важкі залізні двері, зачинені на засув і колодку.

Каз потягнувся до кишені свого пальта.

— Ось, — сказав він і простягнув Джасперові тоненьку книжечку в старанно зробленій обкладинці.

— Ми збираємося трохи почитати одне одному?

— Просто перегорни її до кінця.

Стрілець розгорнув книжку й замислено втупився в останню сторінку.

— То що?

— Так і тримай, щоб ми не musiли дивитися на твою потворну пику.

— Моє обличчя має свої характерні риси. До того ж... ох!

— Чудова читанка, чи не так?

— Хто знав, що я маю хист до літератури?

Джаспер передав книжку Віланові, котрий нерішуче взяв її.

— Про що там ідеться?

— Просто подивися, — запропонував Джаспер.

Вілан насупився та підніс її вище, потім усміхнувся:

— Де ти таке взяв?

Настала Матаясова черга, і хлопець видав здивоване рохкання.

— Вона називається книжкою без спинки, — промовив Каз, а Інеж узяла її з Ніниних рук і піднесла до очей. На сторінках були звичайнісінькі повчання, але у вишукано прикрашеній обкладинці ховалися дві лінзи, котрі виконували функцію бінокля. Бреккер наказав їй не зводити очей із жінок, котрі користувалися у «Воронячому клубі» пудреницями зі схожими дзеркалами. Вони могли дізнатися, які карти має в руці гравець, з іншого боку кімнати, а потім подати сигнал партнерові за столом.

— Кмітливо, — зауважила Інеж, вдивляючись у лінзи. Дівчині з бару та іншим відвідувачам на терасі здавалося, наче вони передають одне одному книжку й обговорюють якісь цікаві уривки. Насправді Інеж могла ретельно роздивитися пропускний пункт і фургон, що зупинився навпроти.

Ворота між здібленими вовками були зроблені із заліза, прикрашеного символом священного ясена; від них простягався високий шпичастий паркан, що огинав Льодовий Двір.

— Чотири вартові, — відзначила дівчина, як і казав Матаяс. — Вони перевірятимуть папери, підтверджуватимуть їхню справжність і позначатимуть прапорцями всіх, хто, на їхню думку, потребуватиме ретельнішого вивчення. О цій годині завтра в черзі до цих воріт стоятиме повно гостей Грінгелли, і натовп перекриє весь шлях до ущелини.

— До того моменту ми вже будемо всередині, — відповів Каз.

— Як часто їздить фургон? — поцікавився Джаспер.

— Залежить багато від чого, — сказав Матаяс. — Зазвичай уранці. Часом також по обіді. Але не можу уявити собі, що вони захочуть, щоб в'язні прибували разом із гостями.

— Тоді нам потрібно потрапити на вранішній рейс, — підсумував Каз.

Інеж знову підняла «книжку без спинки». Водій фургона був убраний у сіру уніформу, схожу на ту, котру носили вартові, але без жодних стрічок чи прикрас. Він зістрибнув зі свого сидіння й обійшов фургон, щоб відчинити двері.

— Святі, — прошепотіла Інеж, коли двері розчахнулися. Десятеро в'язнів сиділи на лавках, котрі тягнулися вздовж фургона, на зап'ястях і над стопами були кайдани, на головах — чорні мішки.

Інеж передала книжку Матаясові, і, коли та пройшла по колу, дівчина відчула, як у групі нарастають погані передчуття. Нестурбованим здавався лише Каз.

— У каптурах, ланцюгах і кайданах? — запитав Джаспер. — Ти впевнений, що ми не можемо зайти всередину як розважальники? Я чув, Вілан просто шкварить на флейті.

— Ми зайдемо всередину тими, ким ми є, — заперечив Каз. — Злочинцями.

Ніна пильно подивилася в лінзи на книжці.

— Вони рахують по головах.

Матаяс кивнув:

— Якщо процедура не змінилася, вони швиденько поррахують поголів'я на першому пропускному пункті, потім ще раз перерахують

на другому, де обнишпорять фургон зовні й усередині в пошуках контрабанди.

Ніна передала книжку Інеж.

— Водій помітить, що в'язнів стало на шість більше, коли відчинить двері.

— Якби ж я тільки подумав про це раніше, — сухо відгукнувся Каз. — Бачу, ти ніколи не обчищала нічийх кишень.

— Бачу, ти ніколи не приділяв належної уваги своїй стрижці.

Бреккер насупився й соромливо торкнувся рукою голови збоку.

— Немає жодних проблем із моєю стрижкою, яких не розв'яже мільйон *крюге*.

Джаспер нахилив голову набік, сірі очі засяяли.

— Ми скористаємося дурильним печивом?

— Саме так.

— Я не знаю ніякого «*дурильнопечива*», — втрутився Матаяс, намагаючись звести слова до купи.

Ніна кисло глянула на Бреккера.

— Я теж. Ми не так чудово знаємо життя вулиць, як ти, Нечисторукий.

— І ніколи не дізнаєтеся, — охоче погодився Каз. — Пам'ятаєте нашого друга Петра?

Вілан здригнувся.

— Скажімо, турист іде Бочкою й щось собі петрає. Він чув, що в цьому місці його можуть легко ошукати, тож час від часу поплескує свій гаманець, щоб переконатися, що той досі на місці, і вітає себе з тим, який він уважний та обачний. Ніхто не надурить його. Звісно, щоразу, коли він плескає себе по задній кишені штанів чи по передній кишені пальта, він робить що? Розповідає кожному злодієві в Клепці, де точно заховав грошенята.

— Святі, — буркнула Ніна. — Я, напевно, так і робила.

— Усі так роблять, — погодилася Інеж.

Джаспер звів брову.

— Не всі.

— Це тільки тому, що в тебе немає нічого в гаманці, — кинула у відповідь Ніна.

— Ти так гадаєш?

— Це факт.

— Факти для тих, хто позбавлений уяви, — сказав Джаспер, зневажливо змахнувши рукою.

— Поганий злодій, — вів далі Каз, — це недосвідчений злодій. Він просто хапає й намагається тікати. Гарний спосіб потрапити в пазури *міської варті*. Але добропорядний злодій — такий, як я, — витягає гаманець і кладе на його місце щось інше.

— Печиво?

— «Дурильне печиво» — це просто назва. Це може бути камінь, шматок мила, навіть стара булочка, якщо вона має правильний розмір. Пристойний злодій може сказати, скільки важить гаманець, подивившись, як він відтягує кишеню чоловікового пальта. Він підміняє речі, а бідний дурник іде й нічого не петрає, мацаючи кишеню, щасливий, як слон. А потім він захоче заплатити за омлет чи покласти ставку на стіл і зрозуміє, що якийсь шахрай обдурив його. До того часу злодій уже сховається в безпечній місцині й перелічуватиме папірці.

Вілан засмучено засовався на стільці.

— Забивати памороки невинним людям — не те, чим варто пишатися.

— Саме те, якщо ти робиш це добре, — Каз кивнув у бік в'язничного фургона, котрий із гуркотом прокладав собі шлях угору, до Льодового Двору й другого пропускнуго пункту. — Ми збираємося стати печивом.

— Стривай, — втрутилася Ніна. — Двері зачиняються ззовні. Як ми потрапимо всередину й знову зачинимо двері?

— Це проблема, лише якщо ти не знайома з пристойним злодієм. Залиш замки мені.

Джаспер витягнув свої довгі ноги.

— Тож ми маємо відчинити двері, зняти кайдани й зробити небоєздатними шість людей, зайняти їхні місця і якимось чином знову щільно запечататися, так щоб жоден вартовий або ув'язнений цього не побачив.

— Твоя правда.

— Ще якісь неможливі подвиги, із якими ти хочеш, щоб ми впоралися?

Ледь помітна посмішка змигнула на Казових устах.

— Я напишу вам список.

Залишивши осторонь думки про пристойні крадіжки, Інеж мріяла про пристойний нічний сон на пристойному ліжку, але на них не чекали комфортні номери готелю, якщо вони збиралися знайти шлях до в'язничного фургона, котрий прямує до Льодового Двору, до того, як розпочнеться Грінгелла. Занадто багато було роботи.

Ніну відправили попаяти з місцевими та спробувати дізнатися про найкраще місце, де можна влаштувати засідку на фургон. Після всіх жахів гестінгського оселедця вони вимагали від Каза чогось їстівного й чекали на Ніну в переповненій пекарні, ніжно обіймаючи горнятка з кавою, змішаною з шоколадом. І лише згадка про розламані рулети й печиво ширилася їхнім столом невеличкими купками масляних крихт. Інеж помітила, що Матаясове горнятко стояло перед ним і повільно вистигало, поки хлопець тупився у вікно й не торкався кави.

— Тобі, мабуть, складно, — сказала вона тихо. — Бути тут, але не бути по-справжньому вдома.

Він перевів погляд на горнятко.

— Ти навіть не здогадуєшся як.

— Думаю, що здогадуюся. Я дуже давно не бачила домівки.

Каз відвернувся й базікав із Джаспером. Здавалося, щоразу, коли вона згадує про повернення до Равки, він так робить. Звісно ж, Інеж не могла бути впевненою, що знайде там своїх батьків. Сулійці були мандрівниками. Для них «дім» насправді означав «родина».

— Переймаєшся, як там ведеться Ніні? — поцікавилася Інеж.

— Ні.

— Вона дуже вправна в цьому. Справжня актриса.

— Я усвідомлюю це, — сказав хлопець похмуро. — Вона може бути ким завгодно для кого завгодно.

— Вона найкраща тоді, коли є просто Ніною.

— А хто це?

— Щось мені підказує, що тобі це відомо краще, ніж будь-кому з нас.

Він склав на грудях свої велетенські руки.

— Вона смілива, — зізнався знехотя.

— І весела.

— Придурюється. Усе мусить перетворити на жарт.

— Відважна, — додала Інеж.

— Гучна.

— То чому ж ти не зводиш очей із натовпу, шукаючи її?

— Я так *не роблю*, — запротестував Матаяс. Вона взяла б на кпини його лютий погляд. Запхав палець до купки крихт. — Ніна справді має все те, про що ти сказала. Цього забагато.

— М-м-м-м, — пробурмотіла Інеж, сьорбаючи з горнятка. — Може, це просто ти недостатній.

Перш ніж йому вдалося відповісти, на дверях пекарні дзенькнув дзвоник і досередини запливла Ніна — щічки вкрилися рум'янцем, каштанове волосся химерно заплуталося — і оголосила:

— Хтось мусить негайно почати годувати мене солодкими булочками.

Хай скільки там буркотів Матаяс, Інеж не думала, що полегшення на його обличчі було її власною вигадкою.

* * *

Ніні знадобилася менш ніж година, щоб довідатися, що більшість в'язничних фургонів минають на шляху до Льодового Двору придорожній шинок, відомий як «Варденів полустанок». Інеж і решті довелося пройти майже дві милі від Верхнього Дієрнгольма, поки вони знайшли *ту* корчму. Там було занадто людяно — купа фермерів і місцевих робітників, — щоб місце могло виявитися корисним. Тож довелося рушити далі, і тоді, коли вони врешті знайшли місце, де було достатньо затінку й вистачало великих паростей для здійснення їхнього задуму, Інеж відчувала, що ось-ось упаде. Вона подякувала своїм святим за Джасперову енергію, котра здавалася невичерпною. Він люб'язно запропонував, що продовжить рухатися й побуде насторожі. Коли з'явиться в'язничний фургон, він попередить інших сигнальною ракетою, а потім побіжить і приєднається до них.

Ніна витратила кілька хвилин, щоб перекроїти Джасперові передпліччя, приховавши татуювання Покидьків і вкривши їх латкою плямистої шкіри. Уночі вона мала зайнятися своїми й Казовими тату. Можливо, ніхто у в'язниці не розрізняв кеттердамські банди й символи борделів, але не було причин давати тюремникам навіть мізерний шанс.

— Жодних плакальників, — вигукнув Джаспер, прямуючи легкою ходою в сутінки. Його довгі ноги легко долали відстань.

— Жодних погребінь, — відповіли всі. Інеж відправила йому вслід також справжню молитву. Вона знала, що хлопець добре озброєний і може подбати про себе, але хоча він мав цибату поставу й новоземську шкіру, залишався дуже чутливим до комфорту.

Вони розклали табір у сухій балці, на твердій кам'янистій землі, оточеній хитросплетінням чагарнику, і по черзі чатували, розділивши вахти. Незважаючи на втому, Інеж не думала, що зможе заснути, але наступне, що побачила, — сонце високо над ними, яскраву блискучу порожнину у вкритому хмарами небі. Мабуть, скоро полудень. Поруч із нею була Ніна зі шматком вовчого перцевого печива, котре вона купила у Верхньому Дієрнгольмі. Інеж побачила, що хтось розклав невеличке вогнище, і на його жаринках виднілися клейкі рештки грудки розплавленого парафіну.

— Де всі? — запитала вона, оглядаючи порожній яр.

— На дорозі. Бреккер сказав, що ми мусимо дати тобі поспати.

Інеж потерла очі. Вона здогадалася, що це була лише поступка її травмам. Мабуть, вона не дуже добре приховала своє виснаження. Неочікуване тріскуче «клац-клац-клац» змусило її вмиль зіп'ястися на ноги й витягти ножі.

— Легше, легше, — сказала Ніна. — Це лише Вілан.

Джаспер, мабуть, уже подав сигнал. Інеж узяла в Ніни печиво й поквапилася туди, де Каз і Матаяс спостерігали, як хлопчик метушився із чимось біля коріння грубої ялиці. Долинуло ще кілька приглушених лускань, і невеличкі хмарки білого диму торкнулися стовбура дерева в тому місці, де воно зустрічалося із землею. Якусь мить здавалося, що нічого не станеться, а потім коріння саме по собі вирвалося із землі, зів'яле й покручене.

— Що це було? — поцікавилась Інеж.

— Сольовий концентрат, — відгукнулася Ніна.

Інеж схилила голову набік.

— Матаяс... молиться?

— Читає благословення. Фієрданці роблять так щоразу, коли зрізають дерево.

— Кожнісінького разу?

— Благословення залежить від того, як ти збираєшся використовувати дерево. Одне — для будинку, інше — для мостів. — Дівчина помовчала. — Ще якесь — для підпалу.

Менш ніж за хвилину вони вже поклали дерево так, що його стовбур перегородив дорогу. Оскільки коріння було на місці, здавалося, що дерево просто впало від хвороби.

— Коли фургон зупиниться, дерево подарує нам п'ятнадцять хвилин і жодної хвилини більше, — інструктував Каз. — Рухайтесь швидко. В'язні будуть із мішками на головах, але вони можуть чути, тож не говоріть ані слова. Ми не можемо дозволити собі збудити підозри. Вони знатимуть лише, що це буденна зупинка, і ми хочемо, щоб так і було.

Поки Інеж чекала разом з іншими в яру, вона перебрала подумки всі речі, котрі могли піти не так. В'язні могли не мати мішків на головах. Охоронці могли залишити одного у фургоні. А якщо їхній команді пощастить упоратися? Що ж, вони перетворяться на бранців, що прямують до Льодового Двору. Це теж було не дуже заманливою перспективою.

Дівчина вже подумала, що Джаспер помилився й вистрілив сигнальною ракетою занадто рано, коли в'язничний фургон загроював у полі їхнього зору. Він прокотився повз них і під'їхав до зупинки навпроти дерева. Дівчина чула, як водій лайкою жаліється своєму компаньйонові.

Обидва чоловіки зішли із сидінь на лаві й рушили до дерева. Довжелезну мить просто стояли там і витріщалися. Кремезніший вартовий зняв капелюха й пошкрябав свій живіт.

— Наскільки ледачими вони можуть бути? — пробурмотів Каз.

Урешті вони, здається, пристали не те, що дерево не збирається саме відповзати вбік. Неквапливо повернулися до фургона, щоб узяти там важку бухту мотузки й розпрягти одного коня, аби допоміг відтягти дерево з дороги.

— Приготуйтеся, — попередив Каз. Він смикнувся й побіг від верхівки яру до заднього боку візка. Ціпок хлопець залишив позаду в канаві і, хай би як боліла нога, гарно приховував це. Бреккер витяг відмикачки з підкладки свого пальта та погойдав колодку ніжно, майже закохано. За мить вона розчахнулася, і він відсунув засув убік. Каз

озирнувся навколо, подивився туди, де чоловіки зав'язували мотузку навколо дерева, і відчинив дверцята.

Інеж напружилася, чекаючи на сигнал. Його не було. Каз просто стояв там і витріщався у фургон.

— Що сталося? — прошепотів Вілан.

— Може, вони не мають мішків? — відповіла дівчина. Збоку їй не було нічого видно. — Я піду. — Вони не могли всі разом одночасно згуртуватися навколо візка.

Інеж вистрибнула з яру й підійшла до Каза. Він досі стояв там абсолютно нерухомо. Вона легко торкнулася хлопцевого плеча, і він здригнувся. Каз Бреккер *здригнувся*. Що відбувалося? Вона не могла запитати в нього, ризикуючи виказати все ув'язненим, котрі прислухалися. Дівчина зиркнула у фургон.

Усі в'язні були закуті в кайданки й мали на головах чорні мішки. Але тут їх було суттєво більше, ніж у фургоні, котрий вони бачили біля контрольно-пропускного пункту. Замість того щоб сидіти по обидва боки прикутими до лавок, вони стояли, притискаючись одне до одного. На руках і ногах в'язні мали кайдани, а на шиях — залізні комірці, пристебнуті до гаків у даху фургона. Щойно хтось починав різко падати або занадто сильно нахилятися, йому чи їй спирало дихання. Це не було добре, але людей так тісно напакували, що не схоже було, що хтось може впасти й задихнутися.

Інеж іще раз легенько штовхнула Каза. Його обличчя зблідло, стало майже восковим, але принаймні цього разу він не просто стояв. Він кинувся до фургона, незграбно смикаючись, і почав відмикати в'язням комірці.

Інеж подала знак Матаясові, і той приєднався до них, вистрибнувши з балки.

— Що сталося? — запитав один із в'язнів равканською. Голос був наляканий.

— *Tir!* — різко проревів фієрданською Матаяс. В'язні у фургоні зашепотілися, наче всі дізналися про них. Мимохіть Інеж теж випрямила спину. Щойно Матаяс промовив це слово, уся його поведінка змінилася, наче, вигукнувши єдину різку команду, він зробив крок назад і опинився у формі *дрюскеле*. Інеж нервово подивилася на нього. Вона вже почала почуватися затишно біля Матаяса. Звичка, якої легко було набути, але все одно дуже нерозсудлива.

Каз відімкнув шість пар колодок на руках і ногах. Один за одним Інеж і Матаяс вивантажили шість в'язнів, що стояли найближче до дверей. Не було часу, щоб роздумувати про зріст або поставу чи навіть про те, звільняють вони чоловіків або жінок. Вони відтягли людей до краю яру, не зводячи очей із того, як просувалися охоронці на дорозі.

— Що сталося? — наважився запитати один із в'язнів. Але у відповідь почулося лише чергове швидке «*Tir!*» від Матаяса, і чоловік замовк.

Коли вони зникли з поля зору, Ніна вповільнила пульс в'язнів, і люди знепритомніли. Лише після цього Вілан зняв із них мішки: чотири чоловіки, один із яких досить старий, жінка середнього віку й шуанський хлопчик. Це точно не був ідеальний вибір, але, можливо, вартові не надто перейматимуться точністю. Зрештою, чи багато проблем може завдати група в'язнів у ланцюгах і кайданах?

Ніна зробила людям уколи зі снодійним розчином, щоб подовжити їхній відпочинок, а Вілан допоміг їм покотитися під дерева на дні яру.

— Ми збираємося просто залишити їх там? — прошепотів хлопчик Інеж, поки вони квапилися назад до фургона, тримаючи в руках мішки полонених.

Очі Інеж зосередилися на вартових, котрі рухали дерево, і вона не подивилася на хлопчика, відповівши:

— Вони достатньо швидко прокинуться й втечуть. Вони можуть навіть дістатися до узбережжя й здобути свободу. Ми робимо їм послугу.

— Це не скидається на послугу. Це виглядає, наче ми залишаємо їх у канаві.

— Тихо, — наказала дівчина. Не місце й не час для моралізаторських ігор зі словами. Якщо Вілан не знає різниці між тим, що таке бути в кайданах і звільнитися від них, скоро йому доведеться дізнатися.

Інеж піднесла руки, складені човником, до рота й тихенько затьохкала. У них залишилося чотири, може, п'ять хвилин до того, як вартові розчистять шлях. На щастя, ті здіймали добрячий галас, підбадьорливо лаючи на коня й перегукуючись між собою.

Матаяс першим замкнув на місці Вілана, а потім Ніну. Інеж помітила, як хлопець застиг, коли дівчина прибрала волосся, оголивши білу смужку шиї, щоб він міг застібнути комірець. Поки він застібав

залізо довкола її горла, Ніна через плече подивилася йому в очі, і погляди, якими вони обмінялися, могли розтопити цілі милі північної криги. Матаяс швидко рушив геть. Інеж ледве не засміялася. Це все, що знадобилося, щоб *дрюскеле* втік, а на його місце знову повернувся хлопець.

Джаспер був наступним. Він іще не міг відхекатися після бігу перетятою місцевістю. Підморгнув Інеж, коли вона надягала мішок йому на голову. Чути було, як перегукуються вартові.

Інеж застібнула Матаясові комірець і стала навшпиньки, щоб надягнути йому на голову мішок. Але коли вона рушила далі, щоб надягнути мішок на Ніну, Гриша швидко зарухала очима, нахилиючи голову до дверей фургона. Вона досі хотіла знати, як Каз збирається замкнути їх.

— Дивись, — самими лише губами промовила Інеж.

Каз подав Інеж знак, і вона зістрибнула вниз. Зачинила двері фургона, закріпила колодку й посунула засув на місце. Наступної миті протилежний бік дверей відчинився. Каз просто зняв петлі. Цією хитрістю вони користувалися безліч разів, коли замок був занадто складний, щоб швидко його зламати, чи хотіли, щоб крадіжка здавалася такою, наче її здійснив хтось усередині. «Ідеально, щоб сфабрикувати самогубство», — сказав якось Бреккер, і вона досі не знала, чи говорив він щиро.

Інеж востаннє глянула на дорогу. Чоловіки впоралися з деревом. Кремезніший струшував із рук порох і плескав коня по спині. Інший уже йшов до фургона.

Дівчина вхопилася за край дверей і підтягнулася, протиснувшись усередину. Тієї ж миті Каз поставив на місце петлі. Інеж натягнула мішок на здивоване Нініне обличчя й стала біля Джаспера.

Навіть у тьмяному світлі вона помітила, що Бреккер рухається занадто повільно, що його затягнуті в рукавички пальці сьогодні незграбніші, аніж вона коли-небудь бачила. Що з ним не так? Чому він застиг біля дверей фургона? Щось змусило його завагатися, але що?

Вона почула *дзенькіт* металу, коли Каз випустив один із гвинтиків. Дівчина пильно подивилася на підлогу фургона й підштовхнула шматочок металу назад до хлопця, намагаючись не зважати на те, як гупало серце.

Каз сів навпочіпки, щоб закрутити другу петлю. Він важко дихав. Інеж знала, що хлопцеві доведеться працювати майже без світла, орієнтуючись на дотик, самому в цих клятих шкіряних рукавичках, котрі він завжди вперто носив, але дівчина не думала, що Бреккер був таким збудженим через це. Почулися кроки з правого боку фургона, один вартовий кричав щось іншому. «Нумо, Казе». Вона не мала часу, щоб позамітати їхні сліди. Що, як вартовий помітить? Що, як він смикне дверцята, а ті просто впадуть із петель, і він побачить Каза Бреккера без кайданів і мішка на голові?

Інеж почула ще одне «дзень». Каз ледь чутно лайнувся. Раптом двері затремтіли — вартовий смикнув за колодку. Бреккер притиснув руки до петель. Смужка світла під дверима стала ширшою. Інеж втягнула повітря.

Петлі витримали.

Знову вигуки фієрданською, ще якісь кроки. Затріскотіли віжки, і фургон покотився вперед, грюкаючи дорогою. Інеж дозволила собі видихнути. У горлі геть пересохло.

Каз зайняв своє місце поруч із нею. Накинув мішок їй на голову, і в ніздрях засмерділо цвіллю. Далі він надягне мішок на себе й сам замкнеться. Досить просто. Дешева витівка фокусника, а Каз знав їх усі. Він притисся своїми руками до її, — від плеча до ліктя, — застібаючи комірець. Тіла притулялися до спини й боку Інеж, юрба тиснула на неї.

Зараз вони були в безпеці. Але, незважаючи на гуркіт фургонних коліс, Інеж могла сказати, що Каз став дихати ще гірше — неглибоко й швидко присвистував, наче тварина, що потрапила в пастку. Вона ніколи б не подумала, що почує такі звуки від нього.

І тому, що вона так уважно слухала, Інеж точно зрозуміла, коли Каз Бреккер, Нечисторукий, виродок Бочки й найневблаганніший хлопець Кеттердама, зомлів.

Гроші, які пан Герцун залишив Казові й Джорді, закінчилися наступного тижня. Старший із братів спробував повернути своє нове пальто, але крамниця його не прийняла, а Казові черевики були очевидно поношені.

Коли вони принесли угоду про позику, яку підписав пан Герцун, до банку, там дійшли думки, — не зважаючи на всі ті печатки, що скидалися на офіційні, — що це був шматок нікчемного паперу. Ніхто не знав ані пана Герцуна, ані його ділового партнера.

З пансіонату їх виселили за два дні, хлопчики знайшли міст, під яким збиралися спати, але *міська варта* швиденько витягла їх із «ліжка». Після цього брати тинялися без жодної мети до самого ранку. Джорді наполягав, що вони мусять повернутися назад до кав'ярні. Вони довго сиділи в парку з іншого боку вулиці, але коли настала ніч, вартові знову почали свої обходи, а Каз і Джорді рушили на південь — до вуличок нижньої Бочки, де поліція не завдавала собі клопоту патрулюванням.

Вони заночували під розсипом зірок на алеї позаду шинку, ущент забитій старими грубками й мішками з кухонними відходами.

Ніхто не турбував їх тієї ночі, але наступної братів виявила банда хлопців, котрі сказали, що діти опинилися на території Голених

Дурників. Вони дали Джорді прочухана, а Каза штурхнули до каналу, не забувши перед тим зняти з нього черевики.

Старший брат виловив малого з води й віддав йому сухе пальто.

— Їсти хочеться, — пожалівся Каз.

— А мені не хочеться, — відгукнувся Джорді. Чомусь це видалося Казові неймовірно смішним, і вони обоє зареготали. Брат обійняв малого й сказав: — Поки що виграє місто. Але ти побачиш, хто вийде переможцем у кінці.

Наступного ранку Джорді прокинувся з гарячкою.

Кілька років по тому люди почали називати епідемію вогняної віспи, що охопила Кеттердам, чумою королівської придворної дами — на честь корабля, котрий, як уважали, приніс інфекцію до міста. Найсильніше вона вдарила по велелюдних нетрях Бочки. Тіла купами валялися на вулицях, лікарські човни рухалися каналами, використовуючи довгі черпаки й гаки, щоб зтягати мертвих на платформи й транспортувати до Баржі Женця для спалення.

До Каза лихоманка прийшла на два дні пізніше, ніж до Джорді. Вони не мали грошей на ліки чи медиків, тож просто влаштувалися разом у купі розламаних дерев'яних ящиків, яку охрестили Гніздом.

Ніхто не прийшов, щоб вигнати їх. Усі банди злягли з хворобою.

Коли лихоманка розгорілася вогнем, Казові марилося, що він повернувся на ферму і, постукавши у двері, побачив, що видіння Джорді й видіння Каза вже сидять там за столом на кухні. Вони витріщалися на нього крізь вікно, але не пускали всередину, тож хлопчик пішов тинятися луками, не наважуючись лягти у високу траву.

Коли він прокинувся, навколо не пахло ані сіном, ані конюшиною, ані яблуками, лише вугільним димом і водянистим смородом гнилих овочів зі смітника. Джорді лежав поруч і дивився в небо. «Не залишай мене», — хотів попросити Каз, але був занадто стомленим, тож просто поклав голову братові на груди. Він уже здавався якимось не таким — холодним і твердим.

Хлопчик подумав, що йому це сниться, коли тілозбирач закотив його на човен. Казові здалося, що він падає, а потім хлопчик провалився в пастку переплечених мертвяків. Він спробував закричати, але був занадто слабким. Усюди були руки, ноги, закоцюблі животи, гнилі тіла й синьогубі обличчя, укриті болячками вогняної віспи. Каз дрейфував між реальністю й непритомністю, уже не будучи певен, що

було правдою, а що — лише маренням. Човен тим часом вийшов у море, а коли потрапив на мілководдя біля Баржі Женця, малий якимось чином знайшов сили закричати.

— Я живий! — горлав він так голосно, як тільки міг. Але був дуже маленьким, а човен уже прямував назад до гавані.

Каз спробував витягти Джорді з води. Тілом розсипалися маленькі запалені нариви, котрі дали вогняній віспі назву, а біла шкіра вкрилася синцями. Каз подумав про невеличкого заводного песика, про те, як вони пили гарячий шоколад на мосту. Подумав, що рай, мабуть, має вигляд кухні на Зельверстрат і пахне *гюцпотом*, який готували в Герцуновій печі. У нього досі була стрічечка Саскії. Він міг би повернути її дівчинці. Вони могли б робити цукерки з айвової пасти. Маргіт грала б на піаніно, а діти поснули б біля вогню. Каз заплющив очі й почав чекати смерті.

Він сподівався прокинутися на тому світі, теплому й безпечному, з повним животом, а Джорді сидів би поруч. Натомість хлопчик прокинувся, оточений мерцями. Він лежав на міліні Баржі Женця в наскрізь мокрій одежі з поморщеною від вологи шкірою. Тіло Джорді лежало поруч, його вже важко було впізнати — біле, роздуте, воно почало гнити й скидалося на якусь страхітливу глибоководну морську рибу.

Казові розвиднилося в очах, і висипка потроху зникала. Температура спала. Він забув про голод, але пити хотілося так, що хлопчик думав, що збожеволіє.

Того дня й тієї ночі серед купи мертвих тіл він дивився на гавань і сподівався, що плоскодонний човен повернеться. Вони мусили приплисти сюди, щоб розвести вогонь, котрий зжере трупи, але коли? Чи щодня працює тілозбирач? Може, через день? Хлопчик був слабкий і зневоднений. Знав, що довго не протримається. Берег здавався дуже далеким, і Каз розумів, що занадто заслаб і не пропливе таку відстань. Він пережив лихоманку, але все одно може померти тут, на Баржі Женця. Чи непокоїло його це? У місті на нього не чекало нічого, окрім голодних темних алей і мряки на каналах. Проте, подумавши про це, Каз збагнув, що це неправда. На нього чекала помста, відплата за Джорді і, можливо, за себе самого. Але щоб зустрітися з нею, йому доведеться рухатися.

Коли спустилася ніч і течія змінила напрямок, Каз змусив себе покласти руки на тіло Джорді. Він був занадто хворобливий, щоб плисти, але з братовою допомогою зміг би дістатися до берега. Хлопчик міцно обійняв Джорді й відштовхнувся в напрямку кеттердамських вогнів. Вони попливли разом, роздуте братове тіло перетворилося на пліт. Каз продовжував відштовхуватися ногами, відганяючи думки про брата, про тугу й масну плоть Джорді, котрої торкалися долоні; він намагався думати тільки про ритм, із яким рухалися його власні ноги, розтинаючи поверхню моря. Він чув, що в цих водах жили акули, але був певний, що вони його не чіпатимуть. Тепер він теж став монстром.

Хлопчик продовжував відштовхуватися ногами, і, коли на сході зазоріло, він озирнувся й побачив, що опинився біля східного краю Ліду. Гавань була майже безлюдною. Чума звела рейси до та з Керчу нанівець.

Останні сто ярдів були найважчими. Течія знову змінилася й тепер працювала проти нього. Але зараз Каз сподівався; надія й лють — два вогнища, що запалали всередині. Вони вели його до пристані, а потім угору драбиною. Видершись нагору, хлопчик упав на спину на дерев'яні рейки, а потім змусив себе перевернутися. Потік заволодів тілом Джорді, і воно билося внизу об опору. Його очі досі були розплющені, і на якусь мить Казові здалося, що брат витріщається на нього. Але Джорді не розмовляв, не кліпав, його погляд не рухався, а течія винесла його з-під опори й потягла до відкритого моря.

«Я маю заплющити йому очі», — подумав Каз, але знав: якщо спуститься вниз драбиною й піде бродом до моря, то вже ніколи не знайде дороги назад. Він просто дасть собі втопитися, але це неможливо. Він мусить жити. Хтось мусить заплатити за все.

* * *

У в'язничному фургоні Каз прийшов до тьми від різкого стусана в стегно. Навколо було темно, і він змерз, як цуцик. Його оточували якісь тіла, притискалися до спини й боків. Він плавав між мертвяками.

— Казе, — прошепотів хтось.

Хлопець здригнувся.

Ще один стусан у стегно.

— Казе. — Це голос Інеж. Хлопцеві вдалося глибоко вдихнути носом. Він відчув, як дівчина посунулася геть. Якимось чином у напхому напханому фургоні їй удалося дати йому трохи простору. Серце загупало.

— Продовжуй говорити, — прохрипів він.

— Що?

— Просто продовжуй говорити.

— Ми минаємо ворота в'язниці. Перші два контрольно-пропускні пункти вже позаду.

Це сповна повернуло його до тьми. Вони проминули два пропускні пункти. Це означало, що їх полічили. Хтось відчиняв дверцята, — і не раз, а два, — може, навіть клав на нього долоні, а він не прокидався. Його могли пограбувати, навіть убити. Каз уявляв, як може померти тисячами різних способів, але ніколи не думав, що проспить власну смерть.

Змусив себе дихати глибше, не зважати на сморід тіл. Він залишався в рукавичках, — вартові могли це легко помітити, як і те, що хлопець до розчарування швидко поступився своїй слабкості, — але якби він їх зняв, то був певен, що геть з'їхав би з глузду.

Каз чув, як позаду нього в'язні перемовляються одне з одним різними мовами. Не зважаючи на страх, який збудила в ньому темрява, Бреккер був їй вдячний. Він міг лише сподіватися, що решта команди з мішками на головах і тягарем своїх власних турбот не помітила нічого дивного в його поведінці. Він був млявий і реагував занадто повільно, коли вони напали із засідки на фургон, оце й усе. До того ж Каз міг вигадати цьому якісь виправдання.

Бреккер ненавидів той факт, що Інеж бачила його таким, яким ніхто не бачив, але слідом за цією думкою спала інша: «Краще, щоб це була вона». Він був до кісток переконаний, що дівчина нікому цього не розповість, що вона ніколи не використає це знання проти нього. Вона покладалася на його репутацію й не хотіла б, щоб він здавався слабким. Але тут було іще щось, чи не так? Інеж ніколи б не зрадила його. Він знав це, відчував. Але хоч Каз безліч разів довіряв їй своє життя, довірити свою ганьбу було значно страшніше.

Фургон під'їхав до зупинки. Засув відсунули вбік, і двері розчахнулися.

Він чув, як розмовляють фієрданці, якісь скрипучі шуми, і потім «гуп» — його комірець розстібнули, і хлопця повели геть із фургона разом з іншими в'язнями якимось трапом. Він почув звук, який підказував, що відчинилася брама, і всі попрямували однією отарою вперед, човгаючи закутими в кайдани ногами.

Каз швидко скосив очі, коли його мішок раптово зірвали. Вони стояли у великому дворі. Масивні ворота, вмонтовані до кільцевої стіни, уже зачиняли, і ті зачіпалися за каміння з лиховісною послідовністю брязкоту й стогонів. Подивившись угору, Бреккер помітив, що вздовж даху внутрішнього двору виструнчилися вартові, націливши свої гвинтівки вниз, на в'язнів. Унизу охоронці крокували вздовж рядів закутих у кайдани бранців, намагаючись узгодити їх із записами водія, котрі містили ім'я або просто опис.

Матаяс детально описав схему Льодового Двору, але він мало що казав про те, який вигляд насправді має це місце. Каз очікував на щось старовинне й вогке — суворе сіре каміння, котре вистоїть під кулями. Натомість навколо нього сяяв мармур, дуже білий, із синюватим світінням. Казові здалося, що він потрапив до якоїсь казкової версії тих суворих земель, котрими вони мандрували на півночі. Неможливо було зрозуміти, де тут скло, де крига, а де камінь.

— Якщо це не справа рук Творця, то я королева деревних духів, — пробурмотіла керчинською Ніна.

— *Tir!* — скомандував один із вартових. Він тицьнув гвинтівкою їй під ребра, і дівчина склалася навпіл від болю. Матаяс не повернув голови, але Каз помітив, як напружилася хлопцева постава.

Фієрданські охоронці махали над паперами руками, намагаючись узгодити й кількість в'язнів, і їхні особи з групою, що стояла перед вартовими. Це був перший по-справжньому небезпечний момент, коли їх могли викрити, один із тих, який Каз не міг проконтролювати. Це зайняло б занадто багато часу й було б занадто небезпечним, якби вони сортували й обирали в'язнів, яких підмінили. Це був прорахований ризик, але тепер Каз міг лише чекати та сподіватися, що решту справи зроблять лінощі й бюрократія.

Коли вартові рушили далі вздовж черги людей, Інеж допомогла Ніні звестися на ноги.

— З тобою все гаразд? — запитала Інеж, і Каз відчув, як поривається до її голосу, наче вода, що біжить униз пагорбом.

Потихеньку Ніна випрямилася й випросталася.

— Я в нормі, — прошепотіла вона. — Але, гадаю, нам більше не варто непокоїтися через команду Пекки Роллінза.

Каз простежив за її поглядом до верхівки кільцевої стіни високо над внутрішнім двором, де п'ять чоловіків були насаджені на вістря, наче м'ясо для смаження на шампурі. Їхні спини були скрючені, а кінцівки вільно гойдалися. Бреккерові довелося скосити очі, проте він упізнав Еролла Аерта, найкращого Роллінзового відмикача й зломщика сейфів. Синці й рубці, котрі він дістав перед смертю, були глибоко багряного кольору в ранкових променях сонця, але Каз спромігся роздивитися чорний знак на його руці — Аертове татуювання Десятицентових Левів.

Він оглянув інші обличчя — деякі були занадто роздуті та спотворені смертю до невпізнаваності. Чи може один із них бути Роллінзом? Каз знав, що мав би радіти, що іншу команду упіймали, але Роллінз не був дурнем, і думка про те, що його люди не змогли минути ворота Льодового Двору, добряче шарпала нерви. До того ж, якщо Роллінз зустрів свою смерть на вістрі фієрданського списа... Ні, Каз відкинув цю можливість. Пекка Роллінз належав йому.

Зараз вартові сперечалися з водієм фургона, і один із них показував на Інеж.

— Що сталося? — прошепотів він Ніні.

— Вони стверджують, що з паперами щось негаразд, що в них є сулійська дівчина замість шуанського хлопця.

— А водій? — запитала Інеж.

— Він весь час повторює, що це не його проблема.

— Так і є, — підбадьорливо пробурмотів Каз.

Хлопець спостерігав, як вартові тиняються туди-сюди. У цьому й була краса всіх цих автоматичних запобіжників і різних рівнів безпеки. Вартові завжди думали, що можуть покластися на когось іншого, хто зауважить помилку або розв'яже проблему. Лінощі не були такими надійними, як жадібність, але вони теж виявилися непоганим важелем. І вони говорили про в'язнів — закутих, оточених зусіб'ю, котрих збиралися запроторити до камер. Цілком безпечних.

Врешті один із в'язничних вартових зітхнув і зробив знак своїм підлеглим.

— Дівескемен.

— Уперед, — переклала Ніна й продовжила пояснювати, що казав вартовий. — Відведіть їх до східного блоку, і хай наступна зміна їх відсортує.

Каз дозволив собі глибоченне зітхання з полегшенням.

Як і передбачалося, вартові поділили групу на чоловіків і жінок і повели обидві шеренги, що гриміли кайданами, крізь майже круглий склепінчастий прохід у формі роззявленої вовчої пащі.

Вони увійшли до приміщення, де сиділа стара жінка із закутими в ланцюги руками, оточена вартовими. Її очі були порожніми. Коли наближався ув'язнений, вона хапала його або її за зап'ястя.

Людський підсилювач. Каз знав, що Ніна працювала з ними, коли прочісувала Мандрівний Острів у пошуках гришників, котрі могли б приєднатися до Другої армії. Ці люди могли відчувати силу Гриші на дотик, і Каз бачив, як їх наймали для картярських ігор на великі ставки, щоб переконатися, що ніхто з гравців не був Гришею. Той, хто може змінювати пульс гравця чи навіть підвищувати температуру в кімнаті, має переваги, котрі не можна назвати чесними. Але фієрданці використовували підсилювачів з іншою метою: жоден Гриша не мав пролізти крізь їхні стіни неідентифікованим.

Каз спостерігав, як Ніна наближалася до жінки. Він бачив, як вона затремтіла, простягнувши руку. Жінка стиснула пальцями зап'ястя дівчини. Її повіки коротко змигнули, жінка відпустила Нінину руку й махнула, щоб та проходила.

Вона здогадалася, але їй було байдуже? Чи спрацював парафін, яким вони вкрили Нініні руки?

Коли їх повели в арку з лівого боку, Каз мигцем глянув, як Інеж зникає в протилежній арці разом з іншими ув'язненими жінками. Він відчув різкий біль у грудях і з тривожним поштовхом зрозумів, що це була паніка. Це вона вивела його зі ступору у фургоні. Її голос повернув його назад із темряви, це була мотузка, за яку він ухопився й витягнув себе до якоїсь подоби здорового глузду.

Ув'язнених чоловіків, котрі брязкали ланцюгами, повели темним сходовим просвітом до металевго містка. Ліворуч від них була гладенька біла твердь кільцевої стіни. Праворуч від містка відкривався вид на безкраю скляну загорожу завдовжки майже чверть милі, таку високу, що без проблем могла загородити торговий корабель. Вона була освітлена велетенським металевим ліхтарем, що звисав зі стелі, наче

блискучий кокон. Подивившись униз, Каз побачив кілька рядів броньованих фургонів із куполоподібними гарматними баштами. Вони мали великі колеса, з'єднані широкими плазуновими кільцями. На кожному фургоні виднівся ствол масивної зброї, — щось середнє між рушницею й гарматою, — він виступав із того місця, де зазвичай запрягали кілька коней.

— Що це за штуки? — прошепотів хлопець.

— *Торветени*, — ледь чутно відгукнувся Матаяс. — Щоб тягнути їх, не потрібні коні. Коли я покинув Фієрду, вони вдосконалювали розробку.

— Без коней?

— Танки, — пробурмотів Джаспер. — Я бачив прототипи, коли працював у Новозем'ї зі зброярем. Кілька штук вогнепальної зброї в баштах. А отой великий ствол попереду! Серйозна вогнева міць.

За загорожею була також важка артилерійська самопливна зброя, стелажі, забиті гвинтівками, боєприпаси й маленькі чорні бомби, котрі равканці називали *гранатами*. На стінах за склом на ретельно продуманому стенді було викладено старовинну зброю — сокири, списи, луки. Над усім цим висіло знамено, де срібною й білою фарбами було написано «СТРИМАКТ ФІЄРДАН».

Коли Каз кинув погляд на Матаяса, велетень пробурмотів: «Фієрданська міць».

Каз уважно вдивлявся в товсте скло. Він розумівся на захисних спорудах, і Ніна мала рацію: це скло — куленепробивне й непроникне — теж виготовив Творець. Потрапляючи до в'язниці чи йдучи з неї, бранці бачитимуть зброю, гармати, машини війни — усе це грубі нагадування про могутність фієрданської держави.

«Ну ж бо, хизуйтеся, — подумав Каз. — Неважливо, наскільки потужна в тебе зброя, якщо ти не знаєш, куди з неї цілитися».

З іншого боку загорожі він помітив другий місток, яким крокували ув'язнені жінки.

«З Інеж усе буде гаразд». Він мусить залишатися пильним. Зараз вони на ворожій території, у місці, де ризики стають дуже високими, тут можна потрапити в скрутне становище, з якого не вдасться вибратися, якщо ти не будеш наготові. Чи зрозуміла команда Пекки це до того, як їх викрили? А де був сам Роллінз? Залишився він у безпечному й надійному Керчі чи теж став в'язнем фієрданців?

Ніщо з цього не мало значення. Зараз Каз мусить зосередитися на плані й пошуках Бо Юл-Баюра. Він кинув погляд на інших. Вілан мав такий вигляд, наче збирався напудити в штанці. Гелвар був, як завжди, невблаганним. Джаспер лише всміхнувся й прошепотів:

— Що ж, нам вдалося дозволити запроторити себе до місця, яке охороняють найкраще у світі. Ми або найгеніальніші, або найнедоумкуватіші сучі сини, котрі коли-небудь народжувалися.

— Скоро дізнаємося напевно.

Їх провели до іншої білої кімнати. Ця була обладнана олов'яними ваннами й шлангами.

Вартовий загелготів щось фієрданською, і Каз побачив, що Матаяс і ще кілька людей почали роздягатися. Проковтнув жовч, що піднімалася горлом. Він не блюватиме.

Він може це зробити — він мусить це зробити. Подумав про Джорді. Що б сказав Джорді, якби його молодший брат втратив шанс на розплату, тому що не зміг перебороти дурнувату хворобу, що сидить усередині. Але це лише викликало спогади про холодну братову плоть, про те, як вона бовталася в солоній воді, як у плоскодонному човні на нього навалилися мертві тіла. Казові потемніло в очах.

«Зберися, Бреккере», — різко вилаявся на себе. Не допомогло. Він збирався знову зомліти, тоді все минулося б. Інеж якось запропонувала навчити його падати. «Хитрість у тому, щоб тебе не збили з ніг», — сказав він, засміявшись. «Ні, Казе, — відповіла дівчина. — Хитрість у тому, щоб ти потім зміг знову підвестися». Чергові сулійські банальності, але якимось чином сама згадка про її голос допомогла. Він кращий за себе такого. Мусить бути кращим. Не лише заради Джорді, а й заради своєї команди. Він привів цих людей сюди. Він привів сюди Інеж. Це його робота — витягти їх на волю.

«Хитрість у тому, щоб ти потім зміг знову підвестися». Він тримав її голос у голові, знову й знову повторюючи ці слова, поки знімав черевики, одяг і нарешті рукавички.

Помітив, як Джаспер витріщився на його руки.

— А на що ти очікував? — проревів Каз.

— Щонайменше на пазурі, — відізвався Джаспер, переводячи погляд на власні кістляві босі ступні. — Може, шип замість великого пальця.

Вартові повернулися, виваливши їхню одежу в баняк, котрий, без сумніву, віднесли до сміттєспалювача. Один із них грубо смикнув Казову голову й змусив розтулити рота, запхавши до нього масні пальці. Хлопець намагався не знепритомніти, а перед його очима закружляли чорні плями. Пальці вартового минули щілину між Казовими зубами, де він заховав *балін*, потім ущипнули й потикали щоки з внутрішнього боку.

— Ондетьярн! — вигукнув охоронець. — Феллен'юрет! — закричав він знову, витягаючи з Казового рота два вузькі шматки металу. Відмикачки впали на кам'яну підлогу, зробивши «*дзень-дзелень*». Вартовий крикнув Казові щось фієрданською й дав сильного ляпаса по щоці. Каз упав на коліна, але змусив себе підвестися. Помітив наляканий вираз обличчя Вілана, але що він міг іще зробити, щоб устояти на ногах, коли вартовий штовхнув його до ряду душів із крижаною водою.

Коли він вийшов, мокрий і тремтячий, інший вартовий простягнув безбарвні тюремні штани й туніку, котру взяв у стосі позаду себе. Каз одягнувся й покульгав до тимчасової зони разом з іншими в'язнями. Тієї миті він готовий був віддати половину своєї частки від тридцяти мільйонів *крюге* за знайому вагу свого ціпка.

Камери здавалися дуже схожими на в'язницю, на яку він очікував, — жодних білих каменів чи скляних стендів, лише вогке сіре каміння й залізні ґрати.

Їх запхали до вже переповненої камери. Гелвар сів на підлогу, притулившись спиною до стіни, оглядаючи людей, що проходили, очима, схожими на щілини. Каз притулився до залізних ґрат, спостерігаючи за тим, як ідуть геть вартові. Він відчував рухи тіл позаду себе. Тут було достатньо місця, але люди все одно, здавалося, підходили занадто близько. «Ще трохи», — сказав собі Бреккер. Руки здавалися неймовірно голими.

Каз чекав. Він знав, що наближалось. Він дізнався все про інших, щойно вони увійшли до камери, і знав, що огрядний каелець із родимкою прийде по нього. Він був дратівливим і нервовим та неодмінно помітив, що Бреккер кульгає.

— Агов, калічко, — сказав каелець фієрданською. Потім повторив ще раз керчинською з твердими переливами: — Агов, каліко. — Міг і не перейматися. Каз знав, як називають калік, багатьма мовами.

Наступної миті Каз відчув, як ворухнулося повітря, коли каелець потягнувся до нього. Він зробив крок ліворуч, і власний імпульс змусив каельця заточитися й хитнутися вперед. Каз допоміг йому, смикнув чоловіка за руку й просунув її між ґратами на всю довжину аж до плеча. Каелець гучно зарохкав, коли його обличчя зіткнулося із залізними прутами.

Каз притис чоловіка передпліччям до металу. Натис своєю вагою на його тіло й відчув задовільне «*клац*», коли рука каельця вислизнула із суглоба. Коли чоловік розтулив рот, щоб закричати, Каз заткнув йому вуста однією рукою й затис носа другою. Відчув пальцями голу плоть, і хлопця ледь не вивернуло.

— Ш-ш-ш-ш-ш, — сказав він, відтягнувши чоловіка, ухопившись за його ніс, назад до лавки під стіною. Решта розступилися, щоб звільнити дорогу.

Чоловік важко сів, очі йому сльозилися, вдихнути не вдавалося. Каз і далі тримав руки на носі й роті каельця. Чоловік затремтів.

— Хочеш, щоб я забрав руки? — поцікавився Каз.

Каелець застогнав.

— Хочеш чи ні?

Той застогнав гучніше, в'язні не зводили з них очей.

— Якщо ти закричиш, я зроблю так, щоб цього ніколи більше не сталося, зрозумів?

Він звільнив чоловіків рот і вставив руку назад у суглоб.

Каелець повернувся на бік, скрутився калачиком на лавці й почав плакати.

Каз витер руку об штани й повернувся на своє місце біля ґрат. Він відчував на собі погляди інших, але знав, що більше його не чіпатимуть.

Гелвар підійшов до нього:

— Це справді було необхідно?

— Ні. — Але це було необхідно, щоб переконатися, що йому дадуть спокій, дадуть робити те, що мало бути зроблено, і щоб пам'ятати, що він не безпомічний.

Джаспер хотів розім'ятися, але зайняв місце на лавці й мусив притримати його. Здавалося, наче під шкірою в нього вібрують невеличкі вибухи тривоги й хвилювання, а поруч сидів Вілан, котрий несамовито барабанив собі по колінних чашечках і аж ніяк не допомагав заспокоїтися. Хлопцеві здавалося, що більше чекати він не зможе. Спочатку корабель, потім усі ті дряпання скелями, а тепер він застряг у камері, поки увечері не прийдуть вартові, щоб перелічити їх.

Лише батько розумів його невичерпну енергію. Він намагався допомогти Джасперові витратити її на фермі, але робота була надто монотонною. Університет мав стати тим, що задасть йому правильний напрям, але замість того він блукав різними стежками. Хлопець зіщулювся, коли подумав, що б сказав його тато, довідавшись, що син помер у фієрданській в'язниці. Та як би він узагалі дізнався? Усе це було занадто гнітюче, щоб продовжувати думати.

Скільки часу минуло? Що, як вони навіть не зможуть звідси почути Годинник Старійшин. Вартіві мали б прийти й перелічити поголів'я в'язнів, коли виб'є шосту. Тоді в Джаспера і його друзів буде час до півночі, щоб упоратися зі своєю роботою. Так вони сподівалися. Матаяс провів у в'язниці лише три місяці. Протоколи могли змінитися.

Може, він повідомив їм щось не те. «А може, фієрданець просто хоче, щоб ми сиділи за ґратами до того моменту, коли він нас здасть».

Але Матаяс мовчки сидів з іншого боку камери, біля Каза. Джаспер просто не міг прогавити коротку Бреккерову сутичку з каельцем. Зазвичай за роботою Каз був непохитний, але сьогодні перебував на межі, хоча Джаспер і не розумів чому. Якась частина його хотіла запитати, але він знав, що це була нерозумна частина — оптимістичний хлопчик із ферми, котрий обрав найгіршого з-поміж можливих людей, щоб дбати про нього, котрий шукає знаки в незначущих (глибоко всередині він сам це знав) речах — ось Каз обрав його для завдання, ось Каз підіграв його жарту. Джаспер міг би засмутитися. Нарешті побачив обезчещеного Каза Бреккера без жодної нитки одягу, а сам так переймався через те, що може розпрощатися з життям на палі, що не приділяв цьому належної уваги.

Якщо Джаспер був занепокоєний, Вілан мав такий вигляд, наче його ось-ось знудить.

— І що ми тепер маємо робити? — прошепотів хлопчик. — Чим корисний зломщик без відмикачок?

— Помовч.

— А чим корисний ти? Стрілець без револьверів. Ти абсолютно сторонній у цій місії.

— Це не місія, а робота.

— Матаяс називає її місією.

— Він військовий, а ти — ні. І я вже й так у в'язниці, тож краще не спокушай мене здійснити вбивство.

— Ти не збираєшся вбивати мене, а я не збираюся вдавати, що все гаразд. Ми застрягли тут.

— Ти однозначно більше пристосований до золотої клітки, аніж до справжньої.

— Я пішов із батькового дому.

— Так, ти відмовився від життя в розкошах, тож можеш провести свої роки, животіючи разом із нами, захлинаючись у Бочці. Це не робить тебе цікавим, Вілане, тільки недоумкуватим.

— Ти нічого не знаєш про це.

— То розкажи мені, — відізався Джаспер, повертаючись до нього. — У нас повно часу. Що змусило доброго малого крамарика покинути дім і знайти собі компанію серед злочинців?

— Ти поводишся так, наче народився в Бочці, як Каз, але ти навіть не з Керчу. Ти теж обрав це життя сам?

— Я люблю міста.

— У Новозем'ї немає міст?

— Немає таких, як Кеттердам. Ти бував іще десь, окрім дому, Бочки й вишуканих посольських обідів?

Вілан відвів погляд.

— Так.

— Де? Збирав у сезон персики в передмісті?

— Перегони на Кар'єві. Навітові родовища Шу Хану. Ферми *юрди* біля Шріфтпорта. Ведл. Еллінг.

— Справді?

— Мій батько брав мене із собою всюди. Поки...

— Поки що?

— *Поки*. Мій батько брав мене всюди, *поки* я не скрутився від жахливої морської хвороби, *поки* мене не знудило на королівському весіллі, *поки* я не спробував згвалтувати ногу посла. Та нога сама просилася.

Джаспер виплюнув кашляючий сміх:

— Нарешті маленька колючка.

— Я мав досхочу колючок, — буркнув Вілан, — і подивися, до чого це призвело.

Його перервав голос вартового, котрий закричав фієрданською, щойно Годинник Старійшин почав вибивати шосту. Принаймні фієрданці були пунктуальними.

Вартовий знову повторив шуанською, а потім керчинською:

— Звестися на ноги! *Шімкоппер*, — вимагав він. Усі дивилися на чоловіка порожніми поглядами. — Дзюрити відро, — спробував він керчинською. — Де... щоб вилити? — Він показав жестами.

Відповіддю були лише знизування плечима й збентежені погляди.

Похмурий настрій вартового підказував, що його це мало турбує. Він штовхнув до камери відро свіжої води й гупнув ґратами, замкнувши їх.

Джаспер проштовхався вперед і зробив чималий ковток із горнятка, прив'язаного до ручки відра. Більша частина води вилася йому на сорочку. Простягнувши горнятко Віланові, стрілець переконався, що той теж добряче змок.

— Що ти робиш? — запротестував хлопчик.

— Спокійно, Вілане. І прошу, спробуй стежити за тим, що я кажу.

Джаспер підтягнув штани й помацав тонку шкіру на щиколотці.

— Скажи мені, що відбувається...

— Тихіше. Мені потрібно сконцентруватися. — Це була чиста правда. Стрілець справді не хотів, щоб кулька, захована під його шкірою, відкрилася, перебуваючи ще всередині.

Він помацав тоненькі стібки, котрі залишила там Ніна. Біль був пекельний, коли хлопець розчахнув їх і випорснув кульку назовні. Вона була завменшки з родзинку й слизька від його крові. Ніна просто зараз використовує свою силу, щоб змусити власну шкіру луснути. Джаспер розмірковував, чи болить це менше, ніж стібки.

— Натягни сорочку на рота, — порадив Віланові.

— Що?

— Перестань придурюватися. Коли ти розумний, здаєшся милішим.

Віланові щоки почервоніли. Він кинув сердитий погляд і підняв свій комірець.

Джаспер потягнувся під лаву, де заховав відро з випорожненнями, і витяг його.

— Наближається буря, — голосно сказав стрілець керчинською. Побачив, як Матаяс і Каз підняли свої комірці. Відвернувся, натягнув свою сорочку на рота й кинув кульку до відра.

Почувся шиплячий свист, і хмара туману розквітла над водою. За кілька секунд вона заповнила камеру, перетворивши повітря на зеленувато-молочну субстанцію.

Віланові очі панічно заметушилися над піднятим угору комірцем. Джаспер відчув спокусу вдати, що знепритомнів, але задовольнився, побачивши, як чоловіки всюди довкола нього повалилися на землю.

Джаспер полічив до шістдесяти, потім опустив комірець і нерішуче вдихнув. Повітря ще пахло чимось хворобливо солодким і трохи одурманить їх, але найгірше було позаду. Коли вартові навідаються, щоб укотре полічити в'язнів, ті матимуть нестерпний головний біль і нічого, про що можна було б розповісти. І можна сподіватися, що до тієї миті вони давно вже зникнуть.

— Це був хлорогаз?

— Точно миліший, коли розумний. Так, кулька з оболонкою на ензимній основі, наповненою хлористим порошком. Він абсолютно безпечний, поки не вступить у реакцію з будь-якою кількістю аміаку. Що він щойно й зробив.

— Сеча у відрі... Але який сенс? Ми досі стирчимо тут.

— Джаспере, — гукнув Каз, махаючи йому, щоб підійшов до ґрат. — Годинник цокає.

Стрілець згорбився, прямуючи до нього. Така робота зазвичай займає багато часу, особливо тому, що він ніколи не вчився її посправжньому. Він поклав долоні на обидва боки одного прута й зосередився на місцезнаходженні найчистіших частинок руди.

— Що він робить? — поцікавився Матаяс.

— Проводить старовинний новоземський ритуал, — відповів Каз.

— Правда?

— Ні.

Темний серпанок сформувався між Джасперовими долонями.

У Вілана відпала щелепа.

— Це залізна руда?

Джаспер кивнув і відчув, як на лобі проступив піт.

— Ти можеш розчинити ґрати?

— Не будь ідіотом, — буркнув стрілець. — Хіба не бачиш, які вони товстенні?

Насправді прут, з яким він працював, ззовні не змінився, але хлопець витяг із нього достатньо заліза, щоб хмара між долонями набула майже чорного кольору. Джаспер напружив пальці — і частинки закружляли, закрутилися в напружену спіраль, котра ставала вужчою й щільнішою.

Стрілець опустил руки — і тонесенька голка впала на підлогу з мелодійним *дзенькотом*.

Вілан підхопив її й підняв угору так, що світло мерехтіло на тьмяній поверхні.

— Ти Творець, — похмуро зауважив Матаяс.

— Лише трошки.

— Ти або Творець, або ні, — заперечив Вілан.

— Я — Творець. — Він штурхнув хлопчика пальцем. — А ти триматимеш язик за зубами, коли ми повернемося до Кеттердама.

— Але чому ти брехав про...

— Мені подобається вільно прогулюватися вулицями, — пояснив Джаспер. — Подобається не перейматися тим, що мене можуть схопити работорговці чи стратить якийсь мерзотник на кшталт нашого друзяки Гелвара. До того ж я маю інші навички, які дають мені більше задоволення й вигоди, ніж це. *Багацько* інших навичок.

Вілан закашлявся. Жартувати зі стрільцем значно веселіше, ніж дратувати його, але це було небезпечно.

— Ніна знає, що ти Гриша?

— Ні, і не дізнається. Мені не потрібні лекції з приводу вступу до лав Другої армії й чудової спільної равканської справи.

— Зроби це ще раз, — перервав його Каз. — І поспішай.

Джаспер повторив свою роботу з іншим прутом.

— Якщо таким був план, то який сенс мали спроби пронести сюди відмикачки? — поцікавився Вілан.

Каз склав руки на грудях.

— Кожен чув про вмирущего чоловіка, чий медик сказав, що він чудесним чином зцілився. Той танцював на вулиці й загинув під копитами коня. Ти маєш дозволити дурникові вважати, що він переміг. Чи роздивлялися вартіві Матаяса й думали, звідки вони його знають? Чи чекали вони неприємностей, коли Джаспер зайшов у душ, віддираючи парафін із долонь? Ні, вони були надто зайняті, вітаючи одне одного з тим, що їм удалося мене впіймати. Вони думали, що вдалося уникнути поразки.

Коли Джаспер закінчив, Каз узяв дві тонкі відмикачки в пальці. Було дивно спостерігати, як він працює без рукавичок, але за кілька миттєвостей замки клацнули, відчиняючись, і вони опинилися на волі. Коли хлопці вийшли, Каз скористався відмикачками, щоб замкнути за собою двері.

— Ви знаєте свої завдання, — прошепотів він. — Ми з Віланом витягнемо Ніну й Інеж. Джаспере, ти і Матаяс...

— Я знаю: поцупити всю мотузку, котру вдасться знайти.

— Будь у підвалі, коли виб'є половину.

Хлопці розділилися. Коліщата почали крутитися.

Згідно з Вілановою мапою, стайні тулилися до внутрішнього дворика караульного приміщення, тож їм доведеться знову перетнути розподільчу зону. Теоретично ця ділянка в'язниці мала працювати лише тоді, коли приймали або випускали в'язнів, утім, вони все одно мусять

бути обережними. Достатньо буде одного непередбаченого вартового, щоб звести їхні плани нанівець. Найстрашнішою частиною роботи був перетин коридору за скляною загорожею. Цей довгий, яскраво освітлений, прямий шматок шляху цілком виставляв їх напоказ. І не було іншого виходу, аніж схрестити пальці й пробігти ним. Потім група попрямувала до сходів і ліворуч від кімнати, де стара бідна підсилювальниця Гриші перевіряла їх. Джаспер стримав дрижаки. Навіть якщо парафін на його руках завжди спрацьовував у барлогах, де велися азартні ігри, серце все одно гупало в грудях, коли він наближався до жінки. Вона була худю, як стручок, і такою ж спустошеною. Це траплялося з гришниками, котрі опинялися в невдалому місці в невдалий час — життя, приречене на рабство або навіть гірше.

Коли стрілець штовхнув двері до стаєнь, він відчув, що щось маленьке всередині нього врешті заспокоїлося. Запах сіна, тварини соваються в стійлах, коні іржуть — усе це нагадало Новозем'я. У Кеттердамі більшість екіпажів і фургонів через канали залишалися непотрібними. Коні були розкішшю й слабкістю для тих, хто хотів показати, що має достатньо місця, щоб тримати їх, і багатства, щоб піклуватися про них. Він і не розумів, як сумує за можливістю просто побути серед тварин.

Але зараз не було часу на ностальгію, не було можливості зупинитися й погладити оксамитовий ніс. Хлопець рішуче пройшов крізь стайню та елінг. Матаяс закинув на кожне плече порядні бухти мотузок і здивувався, коли Джаспер теж спромігся взяти дві.

— Виріс на фермі, — пояснив стрілець.

— З вигляду й не скажеш.

— Так, я кощавий, — погодився хлопець, поки вони поспішали назад стайнями, — але не змокаю під дощем.

— Чому?

— На мене менше крапає.

— Усі Казові компаньйони такі дивні, як ця команда? — поцікавився Матаяс.

— О, ти мусиш зустрітися з рештою Покидьків. Вони роблять нас схожими на фієрданців.

Вони минули душі й замість того, щоб піти до зони утримування, спустилися вузьким сходовим просвітом до темного довгого коридору,

що вів до підвалу. Зараз вони перебували під основною в'язничною будівлею — п'ять поверхів камер, в'язнів і вартових, вишикуваних над усім цим.

Джаспер сподівався, що решта команди вже збирає в пральні матеріали для демонстрування, але побачив там лише велетенські олов'яні балії, довгі пакувальні столи й одяг, котрий повісили на ніч сушитися на вищих за стрільця вішалках.

Вони знайшли Вілана й Інеж у кімнаті зі сміттям. Вона була меншою за пральню й смерділа відходами. Два здоровенні смітники на коліщатках, повні непотрібного одягу, притулилися до стіни й чекали на спалення. Щойно вони увійшли, Джаспер відчув, як шириться тепло від сміттєспалювача.

— У нас проблема, — повідомив Вілан.

— Наскільки значна? — запитав Джаспер, кидаючи бухти мотузок на землю.

Інеж показала на пару масивних металевих дверей, умонтованих до чогось, що скидалося на гігантський комин, який стирчав зі стіни й простягався аж до стелі.

— Я думаю, вони користувалися сміттєспалювачем сьогодні вдень.

— Ти казав, що вони вмикають його вранці? — запитав стрілець у Матаяса.

— Раніше так і робили.

Джаспер торкнувся вкритих шкірою ручок на дверцятах і відчинив їх. На нього пахнуло поривом висушеного повітря. Воно пахло їдким чорним вугіллям і ще чимось хімічним, мабуть, тут додавали щось, щоб полум'я розгоралося жаркіше. Неприємно. Тут збирали всі відходи з в'язниці — недоїдки з кухні, відра з людськими випорожненнями, одяг, котрий зняли з в'язнів, але фієрданці додавали щось, що робило вогонь достатньо гарячим, щоб спалити будь-який бруд. Він нахилився всередину, уже починаючи пітніти. Далеко внизу виднілося вугілля сміттєспалювача, звалене на купу; воно досі пульсувало розгніваним лютим жеврінням.

— Вілане, дай мені сорочку з тих смітників, — попросив Джаспер.

Хлопчик відірвав один із рукавів і кинув його в шахту. Тканина впала без жодного звуку, зайнялася ще в повітрі й згоріла ще до того, як наблизилася до вугілля.

Стрілець зачинив двері й кинув рештки сорочки назад до смітника.

— Що ж, демонстрування закінчилося, — сказав він. — Ми не можемо взяти вибухівку із собою всередину. Ти зможеш лізти? — запитав в Інеж.

— Напевно. Не знаю.

— Що каже Бреккер? Де *взагалі* Каз? А де Ніна?

— Каз іще не знає про сміттєспалювач, — відповіла Інеж. — Вони з Ніною пішли обшукати горішні камери.

Матаясові очі потемнішали, як небо, що набрякло дощем і готове ось-ось пролитися.

— Ми з Джаспером мали піти з Ніною.

— Каз не хотів чекати.

— Ми були тут вчасно, — заперечив Матаяс сердито. — Що він собі думає?

Джаспера цікавило те саме:

— Він збирається прокульгати вгору й униз усіма цими сходовими просвітами, уникаючи патрульних?

— Я можу припустити, що він собі думає, — мовила Інеж. — Завжди дивувати, пам'ятаєте?

— Як бджолиний рій. Я дуже сподіваюся, що ми всі не збираємося бути пожаленими.

— Інеж, — покликав Вілан біля одного зі смітників. — Тут наш одяг.

Він заліз досередини й один за одним витяг шкіряні капці Інеж.

На її обличчі з'явилася сліпуча усмішка. Нарешті хоч трохи пощастило. У Каза немає ціпка, у Джаспера немає револьверів, а в Інеж немає ножів. Але вона принаймні має свої магічні капці.

— То що скажеш, Маро? Можеш лізти?

— Можу.

Джаспер забрав у Вілана взуття.

— Якби я не боявся, що вони кишать інфекціями, поцілував би їх, а потім тебе.

Ніна тягла Каза вгору сходами. За крутим поверхом — поверх і мигтіння газових ламп. Уважно подивилася на хлопця. Він ішов у гарному темпі, але його хода здавалася залякливою. Чому він наполіг, що сам має вилізти туди? Тут не йшлося про час, то, може, справа в тому, що Каз завжди задумував щось. Напевно, він хотів приховати частину інформації від Матаяса. Або просто надумав зробити так, щоб усі вгадували, що в нього на думці.

Вони зупинялися на кожному сходовому майданчику й слухали, чи не йде патруль. У в'язниці було повно різноманітних звуків, і непросто було не підстрибувати від кожного з них: голоси пливли вниз сходами, металеві клацали двері, коли їх відчиняли чи зачиняли. Ніна подумала про жорстокий хаос Пекельних Воріт — хабарі переходять із рук у руки, кров сочиться піском; здається, це стерильне місце перебувало в іншому світі. Фієрданців точно можна вважати гарними організаторами порядку.

Коли вони підіймалися на четвертий поверх, на сходах раптом почулися голоси й гуркіт черевиків. Ніна з Казом поспіхом повернулися на третій поверх і прослизнули крізь двері, що вели до камер.

В'язень у найближчій до них камері почав кричати. Ніна рвучко підвела руку й перекрила йому дихальні шляхи. Він витріщився на неї,

вирячивши очі та дряпаючи собі шию. Дівчина вповільнила його пульс, знизила тиск на гортань, дозволивши дихати, і занурила в непритомність. Їм потрібно було, щоб чоловік мовчав, а не помер.

Вартові спускалися сходами, шум наближався, гучна фієрданська відлунювала серед стін. Ніна затамувала подих, не відводячи очей від дверей, приготувала руки. Каз не мав зброї, але набрав бойової позиції, сподіваючись побачити, коли розчахнуться двері. Але вартові продовжили йти далі, спускаючись на наступний поверх.

Коли звуки зникли, Бреккер зробив дівчині знак, і вони знову прослизнули у двері, зачинили їх за собою так тихо, як змогли, і продовжили своє сходження.

Щойно вони дісталися останнього поверху, годинник вибив сьому. Година минула відтоді, як вони одурманили в'язнів у зоні утримання. Мали сорок п'ять хвилин, щоб обшукати найнадійніші камери, зустрітися на сходах і спуститися до підвалу. Бреккер показав дівчині жестами, щоб перевірила лівий коридор, а він сам рушить правим. Коли Ніна увійшла, двері голосно зарипіли. Ліхтарі були розташовані далеко від дівчини, а тіні між ними здавалися достатньо темними, щоб у них можна було провалитися. Вона нагадала собі, що має бути вдячна за прикриття, але не могла заперечувати, що все це було моторошним. Камери тут теж були інакшими — із суцільними металевими дверима замість ґрат. На рівні очей у кожні з дверей було вмонтовано ґратки для спостереження. Тобто на рівні очей фієрданців. Ніна була високою, але щоб зазирнути туди, їй доводилося ставати навшпиньки.

Більшість арештантів спали чи відпочивали, скрутившись у кутку або розтягнувшись на спині, поклавши руки на очі, щоб захиститися від тьмяного світла, що просочувалося всередину крізь ґрати. Дехто сидів, обпершись на стіну й апатично витріщившись у нікуди. Час від часу вона бачила когось, хто крокував камерою туди-сюди, і мусила швидко відступати від дверей. Жоден із них не був шуанцем.

— *Айор?* — крикнув їй один із них фієрданською. Дівчина проігнорувала його й рушила назад, відчуючи, як глухо гупає серце.

Що, як Бо Юл-Баюр насправді був в одній із цих камер? Вона знала, що це не дуже вірогідно, проте... вона могла вбити його в камері, занурити його в глибокий безболісний сон, просто зупинити його серце. Сказала б Казові, що не знайшла його. А якщо Каз знайде Бо Юл-Баюра? Їй, можливо, доведеться чекати, поки вони вийдуть із

Льодового Двору, щоб знайти рішення, але принаймні можна розраховувати на Матаясову допомогу. У якій дивній, безжальній угоді вони застрягли.

Але поки вона крокувала з боку в бік коридором, мізерна надія зіщулилася ще більше й зникла. «Ще один ряд камер, — подумала дівчина, — а потім повернемося в підвал із порожніми руками». Проте, коли вона повернула в останній коридор, виявилось, що він коротший за інші. Там, де мали бути ще камери, розташовувалися сталеві двері, з-під яких лилося яскраве світло.

Ніна наблизилася до них, і тривога затріпотіла всередині, але дівчина змусила себе штовхнути двері. Їй довелося примружитися від яскравого світла. Воно було дратівне, — чисте, наче сонячне сяйво, але абсолютно холодне, — і їй не вдавалося визначити, де розташоване його джерело. Ніна почула, як двері позаду неї зі свистом зачиняються, і в останню мить обернулася й ухопилася за їхній край. Щось підказувало їй, що потрібно мати ключ, щоб відімкнути ці двері зсередини. Вона пошукала поглядом щось, чим можна було б їх підперти, і вирішила відірвати пруг від своїх тюремних штанів і запхати їх між дверима й одвірком.

Це місце здавалося неправильним. Стіни й стеля були такими білосніжними, що аж боляче дивитися. Половину однієї стіни було викладено панелями ідеально гладенького скла. «Робота Творця». Так само, як скляна загорожа навколо тієї мерзеної виставки зброї.

Жоден фієрданський майстер не міг зробити поверхню такою первісно чистою. Щоб створити це скло, використали силу Гриші, вона була певна. Існували гришники-шахраї, котрі не служили жодній країні та могли самотійно найнятися на роботу до фієрданського уряду. Та чи переживуть вони такі замовлення? Найвірогідніше, просто перетворяться на рабів.

Ніна зробила крок, потім іще один. Озирнулася через плече. Якщо в коридор позаду неї зайде вартовий, вона не матиме, де заховатися. «Тож рухайся, Ніно».

Заїрнула в перше віконце. Камера була така ж біла, як коридор, і освітлювалася тим самим яскравим дратівним світлом. Приміщення було порожнім і без жодних меблів — ані лавки, ані вмивальника, ані відра. Єдиним, що порушувало цю білизну, був стік у самісінькому центрі кімнати, оточений червонястими плямами.

Вона пересунулася до наступної камери. Ця була абсолютно тотожна й така ж порожня, як і наступна, і ще одна. Але тут щось раптом упало Ніні в око: на підлозі біля стоку лежала монетка, ні не монетка, а гудзик. Крихітний срібний гудзик, прикрашений крилом — символом Верескунів Гриші. Ніна відчула, як руки вкрилися сиротами. Ці камери створили раби-гришники для в'язнів-гришників? Скло, стіни, підлога були зроблені так, щоб запобігти маніпуляціям Гриші? У кімнаті не було металу. Не було каналізації, труб, якими тече вода, котрою могли б зловживати Плинороби. Ніна подумала, що скло, крізь яке вона дивилася, з іншого боку було дзеркальним, щоб Серцетлумачник не міг знайти свою мішень. Це були камери, розроблені для Гриші. Розроблені для неї.

Вона повернулася на підборах. Бо Юл-Баюра тут не було, і вона хотіли піти геть звідси якнайшвидше. Дівчина витягла тканину з дверей і вилетіла крізь них, не зупинившись, щоб переконатися, що двері зачинилися. Коридор із залізними камерами після тієї яскравості здавався ще темнішим, і, біжучи назад тією самою дорогою, котрою прийшла, Ніна спотикалася. Дівчина знала, що поводить не обачно, але не могла відігнати від себе образ тих білих приміщень. «Стік. Плями навколо нього. Там катували гришників? Змушували визнати свої злочини проти людства?»

Вона вивчала фієрданців — їхніх вождів, їхню мову. Навіть мріяла вдертися до Льодового Двору в якості шпигуна, як тепер, вразити самісіньке серце цієї нації, котра так ненавиділа її. Але зараз, потрапивши сюди, дівчина хотіла лише втекти. Вона звикла до Кеттердама, до пригод, котрі супроводжували роботу з Покидьками, до свого безтурботного життя в «Білій троянді». Та чи почувалася Ніна колись у безпеці, навіть будучи там? У місті, де не можна було без страху прогулятися вулицею. «Я хочу додому». Це пристрасне бажання вразило її, відгукнулося фізичним болем. «Я хочу повернутися до Равки».

Годинник Старійшин почав м'яко вибивати три чверті години. Вона запізнювалася, але все одно змусила себе сповільнити кроки, перш ніж відчинила двері на сходи. Там не було нікого, навіть Каза. Вона нахилила голову до протилежного проходу, щоб подивитися, чи не йде там хтось. Нічого — залізні двері, глибокі тіні, жодного знаку Каза.

Ніна почекала, не знаючи, що робити. Вони домовилися зустрітися на сходовому майданчику за п'ятнадцять хвилин до наступної години. Що, як він ускочив у якусь халепу? Ніна повагалася, а потім пірнула в коридор, за обшук якого відповідав Каз. Вона пробігла повз камери, коридори зміїлися туди й назад, але Каза ніде не було видно.

«Досить», — подумала Ніна, дійшовши до кінця другого коридору. Каз або покинув її та вже був унизу разом з іншими, або його впіймали й зачинили десь. У будь-якому разі Ніна має дістатися до сміттєспалювача. Коли вона зустрінеється з іншими, вони подумують, що робити далі.

Дівчина швидко попрямувала й відчинила двері на сходову кліть. Двоє вартових перемовлялися біля сходів. Якусь мить вони витріщалися на неї, пороззявлявши роти.

— *Стен!* — крикнув один із них фієрданською, наказуючи їй стояти, поки вони потягнулися до зброї. Ніна простягнула обидві руки, стисла пальці в кулак і подивилася, як вартові повалилися на спини. Один розтягнувся на сходовому майданчику, але інший покотився сходами, його гвинтівка стріляла, і кулі дзвеніли, відбиваючись від кам'яних стін. Вона готова була вбити Каза.

Ніна промчалася повз тіла вартових — один просвіт вниз, два. На третьому поверсі двері розчахнулися, і на сходи вискочив вартовий.

Ніна схрестила руки в повітрі, і шия охоронця зламалася з гучним «клац». Дівчина помчала вниз сходами ще до того, як його тіло впало на землю.

Годинник Старійшин почав дзвонити. Не врівноважено вибивати нову годину, а пронизливо лементувати: звук був високим і струшував усе довкола — це був сигнал тривоги.

Інеж подивилася вгору, у темряву. Високо над нею майоріла невеличка сіра латка вечірнього неба. Лізти шість поверхів у темряві зі слизькими від поту руками. Унизу горів пекельний вогонь, мотузка тягнула вниз і не було сітки, котра впіймає її. «Лізь, Інеж».

Лізти кудись було краще з голими руками, але стіни сміттєспалючава занадто нагрілися, щоб піти на це. Вілан і Джаспер допомогли їй виловити Казові рукавички зі смітника. Інеж довго не роздумувала. Каз наказав би їй одягти їх, брати все, що потрібно, аби лише роботу було зроблено. Проте вона почувалася надзвичайно винною, коли натягла на руки гладеньку чорну шкіру, наче прокралася в його кімнату без дозволу, читала його листи й лежала на його ліжку. Рукавички не мали підкладки, а на кінчиках пальців були ледь помітні розрізи. «Для більшої спритності рук, — збагнула дівчина. — Так він може залишатися в контакті з монеткою чи картою або краще поратися із замками. Дотик без дотику».

На те, щоб звикнути до завеликих рукавичок, часу вже не було. До того ж їй доводилося вилазити кудись із загорнутими руками безліч разів, коли від лютих кеттердамських зим ціпеніли пальці. Дівчина випрямила пальчики ніг у своїх маленьких шкіряних капцях, насолоджуючись звичним відчуттям взуття на ногах, безстрашно й

нетерпляче пострибала на горбистих гумових підшвах. Навколо її тіла обв'язали мотузку завдовжки сімдесят футів? Вона ж Мара. Вона терпіла дещо гірше. Дівчина абсолютно впевнено залізла до комина.

Коли пальці торкнулися каміння, Інеж зі свистом вдихнула. Навіть крізь шкіру рукавичок вона відчувала сильне тепло цеглин. Без них її шкіра тієї ж миті перетворилася б на пухирі. Але вона не могла робити нічого іншого, лише триматися. Інеж полізла вгору — рука, потім нога, потім знову рука в пошуках наступної невеличкої тріщинки, наступної зачіпки на гладеньких, укритих кіптявою стінках.

Піт потік дівочою спиною. Вони намочили її одяг і мотузку у воді, але це не дуже їй допомагало. Здавалося, усе тіло паленіє, наповнюється кров'ю, наче її повільно варять у власній шкірі.

Ступні гаряче пульсували. Вони стали важкими й незграбними, наче належали комусь іншому. Інеж спробувала сконцентруватися. Вона довіряла своєму тілу — добре знала власні сили й те, що точно може зробити. Іншу руку вгору, змушувала кінцівки співпрацювати, шукала ритм, але знаходила лише незграбні синкопи, що змушували м'язи тремтіти щоразу, коли вона тягнеться вгору. Вона простягнула руку до наступної западини, встромила туди пальці. «Лізь, Інеж».

Нога ковзнула. Пальці втратили контакт зі стіною, живіт скрутило, коли вона відчула власну вагу й вагу мотузки. Інеж ухопилася за камінь, запхала пальці до тріщини, Казові рукавички нап'ялися навколо вологих пальців. Її ступня знову шукала опори, але лише ковзала по цеглі. Потім інша нога теж почала сповзати. Дівчина глибоко вдихнула сухе повітря. Щось було не так. Вона ризикнула подивитися вниз. Далеко внизу мерехтіло червоним вугілля, але те, що вона побачила на своїх ступнях, шокувало її, змусило серце застрибати галопом. Гумове місиво. Підшви її черевиків — її ідеальних, улюблених черевиків — танули.

«Це нормально, — сказала вона собі. — Просто вхопися по-іншому. Перенеси вагу на плечі. Коли ти піднімешся вище, гума охолоне. Це допоможе тобі чіплятися». Здавалося, що стопи горять вогнем. Те, що Інеж побачила, що відбувається, якимось чином погіршило все, наче підшви сплавилися з її плоттю.

Дівчина кліпнула, щоб відігнати піт з очей, і підтяглася на кілька сантиметрів вище. Звідкись зверху пролунав дзвін Годинника

Старійшин. Половина? Чи лише чверть? Вона мала рухатися швидше. Уже зараз мала б бути на даху й зав'язувати мотузку.

Інеж підштовхнула себе вище, але ноги лише забуксували на цеглі. Притислася всім тремтячим тілом до стіни й намагалася знайти точку опори. Там не було нічого, що могло її врятувати. Каз не прийде, щоб звільнити її, унизу не чекає сітка, щоб перервати падіння, лише вогонь приготувався заявити свої права на дівчину.

Інеж задерла голову в пошуках клаптика неба. Воно досі здавалося неймовірно віддаленим. Як далеко воно було? Двадцять футів? Тридцять? З таким самим успіхом це могли бути цілі милі. Вона помре тут повільно й жахливо, упавши на вугілля. Вони всі помруть, — Каз, Ніна, Джаспер, Матаяс, Вілан, — і це буде її провина.

«Ні! Ні, не буде!»

Вона піднялася ще на фут, — «Каз притяг нас сюди», — а потім іще на один. Змусила себе знайти наступну точку опори. «Каз і його жадібність». Вона не почувалася винною. Їй не було шкода. Вона просто розлютилася. Розлютилася на Каза за його готовність до такої неможливої роботи, на себе — за те, що погодилася з ним.

А чому вона так зробила? Щоб сплатити свої борги? Чи тому, що, незважаючи на здоровий глузд і найкращі наміри, вона дозволила собі відчути щось до виродка з Бочки?

* * *

Коли Інеж увійшла до салону Цьоці Гелін тієї ночі, котра була так давно, Каз Бреккер уже чекав, убраний в одяг найтемнішого сірого відтінку, спираючись на свій ціпок із головою ворона. Салон був умебльований у золотих і блакитно-зелених тонах. Одна стіна була цілком укрита павичевим пером. Інеж ненавиділа кожен сантиметр «Звіринцю», — вітальню, де вона й інші дівчата були змушені муркотіти й кліпати віями потенційним клієнтам, її спальню, котра була оздоблена так, що нагадувала якусь сміховинну версію сулійського каравану, прикрашену багряним шовком і сповнену ароматів ладану, — але салон Цьоці Гелін був навіть гіршим. Це була кімната для шмагання, де жінка демонструвала свою найгіршу лють.

Коли Інеж уперше прибула до Кеттердама, вона пробувала втекти. Її схопили за два квартали від «Звіринцю»: досі вбрана в шовки, приголомшена світлом і хаосом Західної Клепки, вона бігла, не розбираючи дороги, поки Коббет не стис свою м'ясисту руку на її потилиці й не потягнув назад. Гелін відвела її до салону й побила так сильно, що дівчина не могла працювати кілька тижнів. Минув місяць, а жінка тримала її в золотих ланцюгах, не дозволяючи навіть спуститися до вітальні. Коли Цьоця Гелін нарешті зняла кайдани, то сказала: «Ти винна мені місяць втраченого заробітку. Спробуй утекти ще раз — і я запхаю тебе до Пекельних Воріт за порушення угоди».

Тієї ночі вона увійшла до салону з жахом, а коли побачила Каза Бреккера, жах лише подвоївся. Нечисторукий, мабуть, доніс на неї. Розповів Цьоці Гелін, що вона казала недоладні речі, що намагалася створити проблеми.

Але Гелін відкинулася у своєму прикрашеному шовком кріслі й сказала:

— Що ж, маленька рисе, схоже, що тепер ти — проблема когось іншого. Пер Гаскель однозначно має смак до сулійських дівчат. Він викупив твою угоду за дуже пристойну суму.

Інеж проковтнула клубок у горлі.

— Я переїжджаю до іншого будинку?

Гелін махнула рукою.

— У Гаскеля є свій будинок насолод — якщо можна його так назвати — десь у нижній Бочці, але запхати тебе туди — просто викинути гроші на вітер. Хоча тепер ти дізнаєшся, якою доброю була до тебе Цьоця Гелін. Ні, Гаскель потребує тебе для себе самого.

Хто такий Пер Гаскель? «Хіба це має значення, — зауважив внутрішній голос. — Він — чоловік, котрий купує жінок. Ось і все, що тобі варто знати».

Мабуть, страждання було написане в Інеж на обличчі, бо Цьоця Гелін тихенько засміялася:

— Не переймайся. Він старий, *огидно* старий, але здається цілком безпечним. Звичайно, ніхто не може знати наперед. — Вона стенула плечем. — Може, він поділиться тобою зі своїм хлопчиком на побігеньках, паном Бреккером.

Каз кинув на Цьоцю Гелін холодний погляд.

— Ми завершили?

Інеж уперше почула, як він говорить, і перелякалася, як грубо обпікав його голос.

Гелін шморгнула носом і поправила виріз на своїй блискучій синій сукні.

— Безумовно, маленький негіднику. — Вона нагріла паличку воску переливчастого синього кольору й поставила свою печатку на документі, котрий лежав перед нею. Потім підвелася й оцінила своє віддзеркалення в люстерку, що висіло над камінною полицею. Інеж спостерігала, як Гелін поправила діамантову стрічку на шиї, а камені яскраво зблиснули. Крізь імлу збентеження у своїй голові дівчина подумала: «Вони мають вигляд крадених зірок».

— Прощай, маленька рисе, — сказала Цьоця Гелін. — Сумніваюся, що ти протримаєшся понад місяць у тій частині Бочки. — Вона перевела погляд на Каза. — Не дивуйся, якщо дівчисько втече.

Вона бігає швидше, ніж може здатися на вигляд. Але, може, Перу гаскелю це теж сподобається. Ви знаєте, де двері.

Вона вимелася з кімнати в хмарі шовку й солодкуватих парфумів, залишивши по собі приголомшену Інеж.

Каз повільно перетнув кімнату й зачинив двері. Інеж напружилася, приготувавшись до будь-чого, що могло статися, схрестивши пальці в шовках.

— Пер Гаскель керує Покидьками, — сказав Бреккер. — Ти колись чула про нас?

— Вони — твоя банда.

— Так, а Гаскель — мій бос. І твій теж, якщо хочеш.

Вона зібрала всю свою відвагу й поцікавилася:

— А якщо не хочу?

— Я відкличу пропозицію й повернуся додому з виглядом дурника.

А ти залишишся тут із потворою на ім'я Гелін.

Руки Інеж злетіли до рота.

— Вона слухає, — прошепотіла дівчина налякано.

— Хай собі слухає. У Бочці живуть різні потвори, і деякі з них навіть дуже привабливі. Я плачу Гелін за інформацію. Насправді я плачу їй за інформацію забагато. Але я точно знаю, хто вона така, і попросив Пера Гаскеля викупити твою угоду. Знаєш чому?

— Любиш сулійських дівчат?

— Я не знайомий із достатньою кількістю сулійських дівчат, щоб відповісти. — Він рушив до столу, узяв документ і запхав його до кишені пальта. — Тієї ночі, коли ти говорила зі мною...

— Я не хотіла тебе образити, я...

— Ти хотіла запропонувати мені інформацію. Можливо, в обмін на допомогу? Лист до батьків? Трохи зайвих грошей?

Інеж зіщулилася. Саме цього вона хотіла. Випадково почула плітки про торгівлю шовком і подумала, що можна влаштувати такий собі обмін. Дурниця, тимчасове затьмарення.

— Інеж Їхава — твоє справжнє ім'я?

З рота дівчини вирвався дивний, бентежний, ледь чутний звук — напівсхлипування, напівсміх. Вона вперше за кілька місяців почула своє ім'я, своє прізвище.

— Так, — нарешті спромоглася вона.

— Ти надаєш перевагу тому, щоб тебе так називали?

— Звичайно, — сказала дівчина, а потім додала: — А Каз Бреккер — *твоє* справжнє ім'я?

— Достатньо справжнє. Минулої ночі, коли ти наблизилася до мене, я навіть не знав, що ти поруч, поки ти не заговорила.

Інеж насупилася. Вона хотіла бути тихою — і була. Яке це має значення?

— У тебе на щиколотках дзвіночки, — додав Каз, показуючи на її костюм, — але я не чув твоїх кроків. Багряний шовк і намальовані плями на твоїх плечах, але я не бачив тебе. А я бачу *все*. — Дівчина здвигнула плечима, а Бреккер нахилив голову набік. — Ти вчилася танців?

— Акробатики. — Вона помовчала. — Моя родина... ми всі акробати.

— Ходите по линві?

— Так, а ще гойдаємося, жонглюємо й займаємося трюками.

— Ти працювала зі страхувальними сітками?

— Лише коли була маленькою.

— Добре. У Кеттердамі жодних сіток немає. Тобі доводилося колись вступати в бійку?

Інеж похитала головою.

— Убивала когось?

— Ні. — Очі дівчини широко розчахнулися.

— Навіть не думала про таке?

Вона помовчала, а потім склала руки на грудях.

— Думала кожнісіньку ніч.

— Гарний початок.

— Насправді я не хочу вбивати людей.

— Легко дотримуватися такої точки зору, поки інші не захочуть убити тебе. А зважаючи на наш напрям роботи, таке трапляється частенько.

— *Наш* напрям роботи?

— Я хочу, щоб ти приєдналася до Покидьків.

— І що я там робитиму?

— Збиратимеш інформацію. Мені потрібен павук, який залазитиме на стіни кеттердамських маєтків і організацій, щоб підслуховувати біля вікон і на покрівлях. Мені потрібен хтось, хто може бути невидимим, хто зможе стати приви́дом. Як гадаєш, ти впораєшся?

«Я вже привид, — подумала дівчина. — Я померла в трюмі корабля работорговців».

— Думаю, так.

— Це місто переповнене багатими добродіями й панянками. Ти вивчиш їхні звички, коли вони приходять чи йдуть, брудні штучки, якими вони займаються вночі, злочини, які вони намагаються приховати вдень, розмір їхніх черевиків, кодові комбінації сейфів, улюблену дитячу іграшку. А я використаю цю інформацію, щоб поцупити їхні грошенята.

— А що станеться, коли ти отримаєш гроші й сам станеш багатієм?

Казові уста злегка скривилися у відповідь:

— Тоді ти зможеш вкрати й мої таємниці.

— Тому ви купили мене?

Жартівливість зникла з Бреккерового обличчя.

— Пер Гаскель не купив тебе. Він викупив твою угоду. Отже, ти винна йому гроші. Багато грошей. Але ось справжній контракт. Дивись, — сказав Нечисторукий, витягаючи документ Гелін із кишені пальта. — Я хочу, щоб ти дещо побачила.

— Я не читаю керчинською.

— Не має значення. Бачиш ці цифри? Гелін стверджує, що ти винна їй ці гроші за транспорт із Равки; це ти заробила, працюючи на

неї. А оце ти їй досі маєш повернути.

— Але... але це неможливо. Тепер ця сума більша за ту, котра була від самого початку.

— Усе правильно. Вона вираховувала платню за твою кімнату, харчування, перукаря.

— Вона *купила* мене, — промовила Інеж; у неї всередині мимоволі зростав гнів. — Я не могла навіть прочитати те, що підписувала.

— Рабство заборонене в Керчі, а двосторонні угоди — ні. Я знаю, що цей папірчик — фальшивка, і будь-який мислячий суддя теж це побачить. На жаль, більшість мислячих суддів давно в Гелін у кулаку. Пер Гаскель пропонує тобі заробітну платню — не більше й не менше. Твою угоду напишуть равканською. Ти сплачуватимеш йому деяку суму, але не таку, щоб збанкрутіти. Поки ти справно платитимеш йому відсоток, зможеш приходити і йти, коли забажаєш.

Інеж похитала головою: жодна з цих пропозицій не здавалася можливою.

— Дозволь мені бути відвертим із тобою. Якщо ти втечеш, не розрахувавшись за угоду, Гаскель відправить по тебе людей, поряд із якими Цьоця Гелін здаватиметься маразматичною бабусею. І я не спинятиму його. Заради цієї маленької угоди я поставив на карту свою голову, і ця позиція мені не дуже подобається.

— Якщо все це правда, — відповіла дівчина, — то я маю право сказати «ні».

— Звичайно. Але лише сліпий не побачить, що ти небезпечна, — відізався Бреккер. — Я б не хотів, щоб ти була небезпечною для мене.

Небезпечна. Вона хотіла ухопитися за це слово. Інеж свято вірила, що цей хлопець недоумкуватий або сам безнадійно введений в оману, але слово їй подобалося, і, якщо вона не помилялася, Каз пропонував їй покинути цей будинок уже сьогодні вночі.

— Це не... це не шахрайство, чи не так? — Запитання прозвучало тихіше, ніж їй хотілося.

Темна тінь лягла на Казове обличчя.

— Якби це було шахрайство, я обіцяв би тобі, що ти будеш у безпеці. Пропонував би тобі щасливе життя. Не знаю, чи воно взагалі можливе в Бочці, але зі мною тобі точно його не бачити.

З якихось причин ці слова заспокоїли її. Краще знати жахливу правду, ніж солоденьку брехню.

— Добре, — відповіла Інеж. — З чого почнемо?

— Почнемо з того, що виберемося звідси й знайдемо тобі порядний одяг. І до речі, Інеж, — сказав Бреккер і повів її геть із салону, — ніколи більше не підкрадайся до мене.

* * *

Правда полягала в тому, що відтоді Інеж безліч разів пробувала підкрастися до нього, але жодного разу їй це не вдалося. Здавалося, що, одного разу побачивши її, Каз навчився помічати дівчину завжди.

Вона довірилася Бреккерові тієї ночі. Стала тією небезпечною дівчиною, котра, як він відчув, завжди ховалася всередині. Але помилкою було продовжувати вірити Казові чи брати на віру легенду, яку він вибудував навколо себе. Цей міф завів її сюди, у задушливу спеку, змусив балансувати між життям і смертю, наче листочок, що з останніх сил чіпляється восени за гілку. Врешті-решт Каз Бреккер був просто хлопчиком, а вона дозволила йому втягнути себе в таку халепу.

Інеж навіть не звинувачувала його. Вона сама дозволила собі потрапити в цю ситуацію, бо не знала, куди хоче рухатися далі. *Серце — це стріла*. Чотири мільйони *крюге*, свобода, шанс на повернення додому. Вона сказала б, що прагнула саме цього. Але глибоко всередині не могла змиритися з думкою про вороття до батьків. Чи зможе вона розповісти мамі й татові правду? Чи зрозуміють вони, що вона робила все задля того, щоб вижити, не лише у «Звіринці», а й щодня після нього. Чи зможе вона покласти голову мамі на коліна й чи пробачить та їй? Що вони бачитимуть, коли дивитимуться на неї?

«Лізь, Інеж». Але де було те, куди варто рухатися? Яке життя чекає на неї після всіх страждань? Спина боліла. Руки стікали кров'ю. М'язи ніг здригалися від невидимого тремтіння, а шкіра, здавалося, готова злізти з тіла. Кожен ковток чорного повітря обпікав легені. Глибоко вдихнути не вдавалося. Вона вже не могла навіть зосередитися на сірій латці неба. Піт стікав із чола й застилав очі. Якщо вона здасться, то здасться за всіх — за Джаспера й Вілана, за Ніну та її фієрданця, за Каза. Вона не має права зробити це.

«Це вже не залежить від тебе, маленька рисе, — наспівував у голові голос Цьоці Гелін. — Як довго ти зможеш триматися за

повітря?»

Спека сміттєспалювача огортала її, наче щось живе, наче пустельний дракон у своєму лігві, що ховався серед льодів, чекаючи на неї. Інеж знала межі свого тіла й те, що більше не має що дати. Вона зробила погану ставку. Отак просто. Листочок міг чіплятися за свою гілку, але він уже був мертвим. Питання лише в тому, коли він упаде.

«Ворушися, Інеж». Тато навчав її дряпатися вгору, довіряти мотузці та зрештою вірити у свої власні навички, бути впевненою, що якщо вона стрибне, то обов'язково опиниться з іншого боку. Чи чекатиме він на неї там? Інеж подумала про свої ножі, захищені на борту «Феролінда» — можливо, їх передадуть якійсь іншій дівчинці, що мріє стати небезпечною. Інеж прошепотіла їхні імена: Сан-Петір, Санта-Марія, Санта-Анастасія, Сан-Владімір, Санта-Лізабета, Санта-Аліна, що стала мученицею ще до того, як їй виповнилося вісімнадцять років. «Ворушися, Інеж». Стрибнути зараз чи просто дочекатися, поки тіло здасться?

Інеж відчула вологу на щоках. Вона плаче? Тепер? Після всього, що вона зробила й що зробили з нею?

І раптом вона почула м'яке поплескування, ніжний барабанний бій, що навіть не мав ритму. Вона відчула його щоками й обличчям. Почула, як він засичав, потрапивши на вугілля вниз. *Дош.*

Прохолода й прощення. Дівчина задерла голову. Звідкись долинув дзвін — годинник вибив три чверті, але її це не турбувало. Дівчина чула лише музику дощу, котрий змивав піт і кіптяву, вугільний дим Кеттердама, фарбу для обличчя зі «Звіринцю», омивав скручену джутову мотузку й допомагав затвердіти гумі на змучених стопах Інеж. Він здавався їй благословенням, хоча дівчина знала, що Каз назвав би його просто погодою.

Тепер вона мусила швидко рухатися, поки каміння не стало слизьким, а дощ не перетворився на ворога. Вона змусила свої м'язи вигнутися, пальці приготуватися до пошуку й підштовхнула себе на фут угору, потім іще, знову й знову, бурмочучи вдячні молитви своїм святим. Ось він, ритм, з якого вона вибилася раніше, ховається в промовлених упівголоса модуляціях їхніх імен.

Але, навіть дякуючи, Інеж знала, що дощику недостатньо. Їй потрібна була буря — грім, вітер, повінь. Вона мріяла, щоб шторм зруйнував кеттердамські будинки насолоди, зірвав із них дахи й

позиривав двері з петель. Вона мріяла, щоб шторм здійняв хвилі на морі, заволодів кожним кораблем работорговців, розколов їхні щогли й розбив на друзки корпус на берегах, котрі не пробачають. «Я хочу викликати цей шторм», — думала дівчина. І чотирьох мільйонів крюге могло вистачити. Вистачити для її власного корабля — невеличкого, лютого й навантаженого вогнепальною зброєю. Схожого на неї. Вона полюватиме за работорговцями та їхніми покупцями. Вони навчатимуться боятися, і всі знатимуть її ім'я. «Серце — це стріла. Йому потрібна ціль, до якої можна неухильно рухатися». Вона чіплялася за стіну, але нарешті Інеж мала мету, за яку могла міцно триматися і яка вела її догори.

Вона не була риссю, чи павуком, чи навіть Марою. Вона була Інеж Гхава, і майбутнє чекало на неї вгорі.

Каз швидко минав горішні камери, витрачаючи лише мить, щоб глипнути за ґрати. Бо Юл-Баюра тут не було. А він не мав багато часу.

Якась частина його почувалася незакріпленою без ціпка. Він був босий, у дивному одязі з блідими руками без рукавичок. Він узагалі не чувався собою. Ні, це не зовсім так. Він чувався тим Казом, яким був кілька тижнів після смерті Джорді, — дикою тваринкою, що б'ється, щоб вижити.

Бреккер помітив, що позаду в одній із камер причаївся шуанський в'язень.

— *Сеш-уєг*, — прошепотів Каз. Якщо чоловік і впізнав кодове слово, він цього не показав. — Юл-Баюр? — Нічого. Чоловік почав кричати на нього шуанською, і Каз швидко забрався геть, проминувши решту камер, а потім вислизнув на сходову кліть і кинувся вниз сходами так швидко, як міг. Він знав, що повівся безрозсудно, самовпевнено, але хіба не тому його називали Нечисторуким? Жодна робота не була для нього занадто ризикованою. Жодний учинок не був занадто нищим. Нечисторукий бачив, як виконували грубу роботу.

Хлопець не знав, що керувало ним. Можливо, Пекки Роллінза тут не було. Можливо, він був мертвий. Але Каз цьому не вірив.

«Я б знав, якимось чином я б знав».

— Твоя смерть належить мені, — прошепотів він.

* * *

Повернення з Баржі Женця стало для Каза новим народженням. Дитина, якою він був, померла від вогняної віспи. Гарячка випалила все добре, що було в ньому.

Виживання не було й близько таким важким, як він гадав, залишивши позаду всю благопристойність. Перше правило казало, що потрібно знайти когось меншого й слабшого й забрати те, що в нього є. Але, зважаючи на те, яким малим і слабким був Каз, завдання виявилось не найпростішим. Він тримався подалі від гавані, ближче до провулків і прямував до району, де жив Герцун. Упізнавши крамничку із солодощами, хлопчик почекав назовні, а потім підстеріг невеличкого круглощогого школяра, котрий валандався позаду своїх друзів. Каз звалив його на землю, вивернув кишені й відібрав мішечок із локричними цукерками.

— Давай мені свої штани, — наказав він.

— Вони завеликі для тебе, — зарюмсав хлопчина.

Каз ударив його. Хлопчик віддав штани. Бреккер скрутив їх і кинув у канал, а потім побіг так швидко, як дозволяли слабкі ноги. Йому не потрібні були штани; він хотів лише, щоб хлопчик трохи загаявся, перш ніж плаксиво кликати на допомогу. Каз знав, що школяр іще довго зіщулюватиметься в провулку, зважаючи сором від появи напівголим на вулиці й необхідність піти додому й розповісти, що сталося.

Бреккер перестав бігти, коли дістався до найтемнішого провулка, який можна було знайти в Бочці. Він запхав усі локричні цукерки за раз до рота, ковтаючи величезними болючими ковтками, і одразу виблював усе, що з'їв. Узяв гроші й купив гарячий буханець білого хліба. Хлопчик був босий і бруднющий. Пекар дав йому другий буханець задурно, щоб він лише не наближався.

Відчувши себе трохи сильнішим і не таким сором'язливим, Каз попрямував до Східної Клепки. Знайшов найсумнівніший барліг, де грали в азартні ігри, на якому не було навіть вивіски, а біля дверей тупцяв лише один зазивайло.

— Мені потрібна робота, — кинув, підійшовши до дверей.

— Не маю що тобі запропонувати, синку.

— Я розуміюся на числах.

Чоловік засміявся.

— Можеш чистити нічні горщики?

— Так.

— Погано. Ми вже маємо хлопчика, який їх чистить.

Каз чекав цілу ніч, перш ніж побачив, як хлопчина приблизно його віку виходить із будинку. Він ішов за ним два квартали, а потім ударив по голові каменюкою. Сів хлопчикові на ноги й зняв його черевики, а потім порізав йому підошви стоп уламком розбитої пляшки. Хлопчик вилікується, але навряд чи швидко повернеться до роботи. Торкаючись голої плоті його щиколоток, Каз раптом сповнився огиди. Він досі бачив білі тіла на Баржі Женця, відчував під руками смердючу роздуту шкіру Джорді.

Наступного вечора він повернувся до барлогу.

— Мені потрібна робота, — сказав Бреккер. І отримав її.

Відтоді він працював, і накопичував, і заощаджував. Він ішов слідом за професійними злодіями Бочки й учився, як чистити кишені і як перерізати ручки дамських сумочок. Він потрапив до в'язниці вперше, а незабаром удруге. Швидко заробив репутацію людини, котра береться за будь-яку роботу, яку потрібно зробити, а потім причепилося й прізвисько — Нечисторукий. У бійках він не мав навичок, але стояв непохитно.

— У тебе немає майстерності, — сказав йому якийсь картяр у «Срібній підв'язці», — немає техніки.

— Звичайно, є, — заперечив Каз. — Я практикую бойове мистецтво «натягни йому сорочку на голову й копай, поки кров не піде».

Він досі залишався Казом, як і завжди, але вкрав собі прізвище Бреккер з уламка якоїсь машинерії, котру побачив у порту. Своїм справжнім прізвищем Рітвельд він знехтував, відтяв, наче кінцівку з гангреною. Це було сільське прізвище, його останній зв'язок із Джорді, батьком і хлопчиком, яким він був. Проте Каз не хотів, аби Якоб Герцун зауважив, коли він прийде.

Він дізнався, що махінація, яку Герцун провернув із ним і Джорді, була звичною справою. Кав'ярня й будинок на Зельверстрат були лише театральними декораціями, які використовували, щоб стригти, як

баранчиків, сільських дурнів. Філіп із його механічними песиками був приманкою, яку використали, щоб утягнути Джорді в справу; Маргіт, Саскія й службовці на Біржі — усе це були підставні особи в шахрайстві. Навіть один із працівників банку був у справі — передавав інформацію про клієнтів Герцуну й підказував йому, хто з новачків із села відкрив собі рахунок. Герцун, мабуть, душив кількох простаків одночасно. Невеличких статків Джорді не було достатньо, щоб виправдати такі витрати.

Але найжорстокішим відкриттям став Казів талант у картах. Він навіть міг би зробити їх із Джорді багатіями. Коли він дізнавався про нову гру, за кілька годин ставав справжнім мастаком у ній, і його неможливо було обіграти. Він пам'ятав усі роздачі, котрі грали, кожную зроблену ставку. Міг відстежувати роздачу аж до п'яти колод. А якщо йому не вдавалося щось пригадати, Каз виплутувався із ситуації шахрайством. Він ніколи не губив своєї любові до спритності рук і міг би отримати ступінь із ховання в долоні монеток, карт, кубиків, гаманців і годинників. Гарний чарівник не надто відрізняється від порядного злодія. Незабаром йому заборонили сідати за стіл у кожній азартній залі Східної Клепки.

Куди б він не йшов, у кожному шинку, нічліжці, борделі й сквоті Каз питав про Якоба Герцуна, але, якщо хтось і знав це ім'я, то не зізнавався.

Одного дня Бреккер перетинав міст через Східну Клепку й побачив чоловіка з червоними щоками й пучкуватими бачками, котрий заходив до крамниці з джином. Він більше не вбирався в статечний чорний колір купців, натомість був одягнений у кричущі смугасті штани й темно-бордову камізельку з орнаментом з індійських огірків. Оксамитове пальто мало пляшково-зелений відтінок.

Каз проштовхався крізь натовп. Думки гули, серце гупало, він не знав, що має робити, але біля дверей крамниці його зупинив, простягнувши одну м'ясисту руку, викидало в котелку.

— Зачинено.

— Я бачу, що відчинено. — Власний голос здався Казові дивним — пронизливим, незнайомим.

— Тобі краще зачекати.

— Я мушу побачити Якоба Герцуна.

— Кого?

Казові здавалося, що він ладен вистрибнути з власної шкіри. Хлопчик показав крізь вікно.

— Якоба *клятого* Герцуна. Я хочу поговорити з ним.

Викидайло кинув на нього такий погляд, наче Каз був божевільним.

— Зберися з думками, хлопче, — сказав він. — Це ніякий не Герцун. Це Пекка Роллінз. І якщо хочеш мати успіх у Бочці, краще запам'ятай його ім'я.

Каз знав ім'я Пекки Роллінза. Кожен знав. Він просто ніколи його не бачив.

Тієї миті Роллінз повернувся до вікна. Каз чекав на визнання — на самовдоволену чи глумливу посмішку, на спалах упізнавання. Але погляд Роллінза пройшов просто крізь нього. Черговий простак. Черговий роззява. Чому він мав його пам'ятати?

Каза намагалися переманити всі банди, котрим подобалося, як він працює своїми кулаками й картами. Він завжди відмовляв. Бреккер прийшов до Бочки, щоб знайти Герцуна й покарати його, а не для того, щоб приєднуватися до якоїсь тимчасової родини. Але усвідомлення того, що його справжньою метою був Пекка Роллінз, змінило все. Тієї ночі він не міг заснути, лежав на підлозі сквоту, у якому відсиджувався, і думав про те, чого хоче чи що було б справедливим стосовно Джорді. Пекка Роллінз забрав у Каза все. Якщо Бреккер мав намір учинити з Роллінзом те саме, він мусив стати рівним йому, а потім кращим за нього, і він не міг впоратися із цим самотужки. Йому потрібна була банда, і не просто банда, а та, яка потребувала його. Наступного дня він пішов до Рейки й поцікавився в Пера Гаскеля, чи не потрібен йому ще один солдат. Уже тоді він знав, що, хоч і почав пішаком, Покидьки перетворяться на його армію.

* * *

Чи всі ці кроки привели його сьогодні сюди? У ці темні коридори? Це була не та помста, про яку Каз мріяв.

Ряди камер тягнулися далі й далі — безкінечні, неможливі. Йому не вдасться знайти Роллінза вчасно. Але це було неможливим лише до моменту, коли перестало бути таким, до миті, коли Каз побачив

кремезну статуру, червоне обличчя крізь ґрати в залізних дверях. Це було неможливо лише до тієї миті, поки він не опинився перед камерою Пекки Роллінза.

Чоловік спав на боку. Хтось добряче відлупцював його. Каз спостерігав, як здіймаються й падають груди.

Скільки разів Каз бачив його після того, як уперше мигцем помітив біля крамниці з джином? Жодного разу не майнуло впізнавання. Каз більше не був дитиною; Пекка не мав жодних підстав упізнати в його рисах обдуреного хлопчика. І це доводило Каза до божевілья щоразу, коли їхні шляхи перетиналися. Це було неправильно. Обличчя Пекки — обличчя Герцуна — не стиралося з Казової пам'яті, витесане зазубреним лезом.

Тепер Каз завагався, відчуваючи в руці невеличку вагу відмикачок, котрі комахами скрутилися в його долонях. Хіба не цього він прагнув? Побачити Пекку розтоптаним, приниженим, жалюгідним. Роллінз втратив надію, а найкращі з його посіпак повмирали на списках. Може, цього було достатньо. Може, тепер він хотів від Пекки, щоб той лише дізнався, хто він такий, що він насправді зробив. Він міг організувати власний маленький суд, винести вирок і навіть виконати його.

Годинник Старійшин почав вибивати три чверті години. Він мусить іти. Не так багато часу залишилося, щоб потрапити до підвалу. Ніна чекатиме на нього. Усі чекатимуть.

Але він потребував цього. Він боровся за це. Звичайно, Каз уявляв усе інакше, але хіба є якась різниця? Якщо Пекку Роллінза вб'є якийсь безіменний фієрданський кат, ніщо вже не матиме значення. Каз отримає чотири мільйона крюґе, а Джорді ніколи не отримає помсти.

Замки у дверях легко піддалися Казовим відмикачкам.

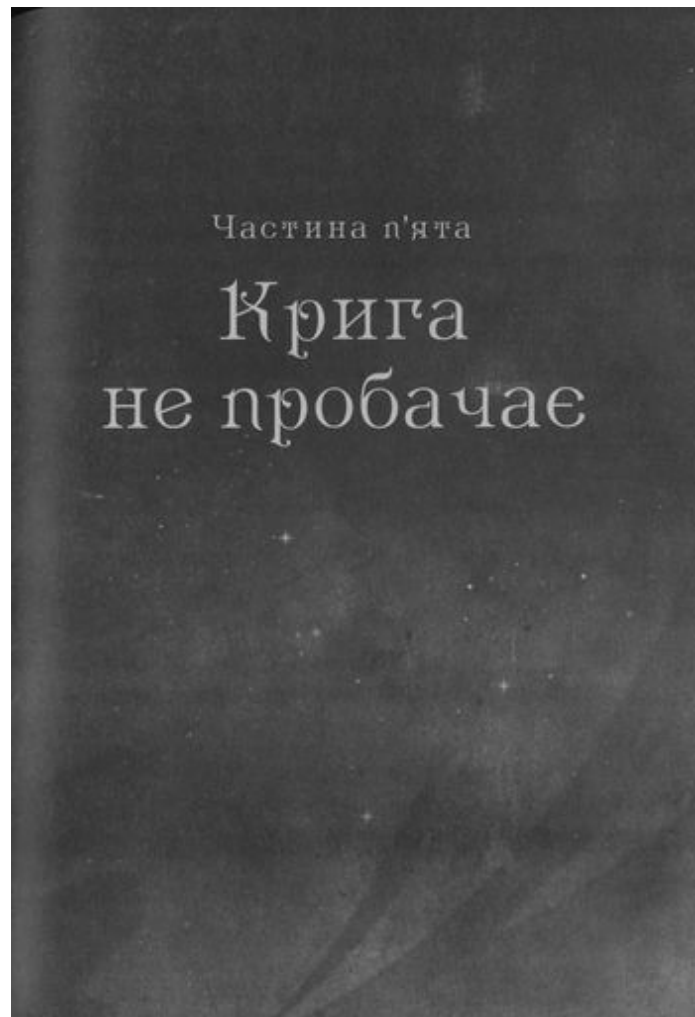
Пекка розплющив очі й посміхнувся. Він узагалі не спав.

— Привіт, Бреккере, — сказав Роллінз. — Прийшов помилуватися?

— Не зовсім, — відповів Каз.

Двері за ним причинилися.

Частина п'ята
Крига не пробачає

Б'Є ВОСЬМУ

«Де, у біса, вештається Каз?» Джаспер переминався з ноги на ногу біля сміттєспалювача, у вуха заповзав віддалений дзвін сирени й плунав думки. Жовтий Протокол? Червоний? Він не пам'ятав, котрий із них який. Увесь їхній план будувався довкола того, щоб ніколи не почути сирену.

Інеж закріпила мотузку на даху й кинула кінець униз, щоб інші могли вилізти. Джаспер відправив нагору разом із Матаясом і Віланом залишки мотузки, великі ножиці, котрі вдалося відшукати в пральні, і досі сируватий кривий гачок, який хлопець виготовив із залізних рейок від пральної дошки. Потім повитирав бризки дощу й вологу з підлоги в кімнаті зі сміттям і переконався, що ніде не залишилося ані клаптику мотузки й жодного сліду їхнього перебування тут. Зайнятися було нічим — лише чекати й панікувати, коли завила сирена.

Він чув, як перекрикуються люди, як гупають і тупотять угорі над стелею черевики. Будь-якої хвилини якісь вартові з гарною інтуїцією могли наважитися зазирнути до підвалу. Якщо вони упіймають його,

шлях на дах стане очевидним. Він не лише спаплюжить свою справу, а й підставить усіх інших.

«Ну ж бо, Казе. Я чекаю на тебе». Усі вони чекали. Кілька хвилин тому до кімнати засапано забігла Ніна.

— Рухайся! — крикнула вона. — Чого чекаєш?

— На вас, — вигукнув у відповідь Джаспер. Але коли він запитав, де Каз, Нініне обличчя скривилося.

— Я сподівалася, що він із вами.

Вона зникла вгорі, тримаючись за мотузку, сердито буркаючи, і залишила Джаспера чекати внизу, завмерши від нерішучості. Чи схопила Каза варту? Чи б'ється він десь у в'язниці за своє життя?

«Він — Каз Бреккер». Навіть якщо вони замкнуть його, Каз утече з будь-якої камери, вибереться з будь-яких кайданів. Джаспер може залишити йому мотузку й помолитися, щоб дощ вистудив сміттєспалювач достатньо, аби її нижній кінець не загорівся. Але якщо він і далі стоятиме тут, як баран, то може втратити свій шлях до втечі, і всі вони будуть приречені. Залишалося тільки лізти.

Тієї самої миті, коли стрілець ухопився за мотузку, у відчинені двері залетів Каз. Його сорочка була поплямована кров'ю, а волосся перетворилося на дикий чагарник.

— Хутчіш, — кинув хлопець без жодних прелюдій.

Тисячі запитань штовхалися в Джасперовій голові, але він не зупинився, щоб озвучити їх. Хлопець розхитався над вугіллям і поліз угору. Згори досі легенько дріботів дощ, і стрілець відчув, як затремтіла мотузка, коли нижче за неї вхопився Каз. Джаспер кинув погляд униз і побачив, як Бреккер потягнувся, щоб зачинити за ними дверцята сміттєспалювача.

Джаспер чіплявся по черзі обома руками, підтягувався від вузла до вузла, кисті вже почали боліти, мотузка врізалася в долоні; часом там, де це було потрібно, він упирався ногами в стіни сміттєспалювача й одразу відсахувався від гарячої цегли. Як Інеж спромоглася видряпатися сюди, не маючи, за що триматися?

Високо вгорі, наче шафа, повна розлючених ринок і пателень, продовжував калатати Годинник Старійшин. Що пішло не так? Чому Каз і Ніна розділилися? І як вони збираються виплутатися із цієї ситуації?

Джаспер струсонув головою, намагаючись змигнути з вії краплі дощу; коли він випростався, м'язи в спині залякли.

— Дякувати святим, — прохрипів стрілець, коли Матаяс і Вілан схопили його за плечі й витягли нагору, куди залишався вже якийсь метр. Він перекинувся через край комину й впав на дах, мокрий і тремтячий, як напівутоплене кошеня. — Каз на мотузці.

Хлопці вхопилися за шнур, щоб допомогти Бреккерові дістатися нагору. Джаспер не знав, наскільки допомагав Вілан, але працював він важко. Вони витягли Каза з шахти, і він перевернувся на спину, жадібно ковтаючи повітря. — Де Інеж? — вимовив, задихаючись. — Де Ніна?

— Уже на даху посольства, — відгукнувся Матаяс.

— Залиште мотузку й зберіть усе інше, — наказав Бреккер. — Рушаймо.

Матаяс і Вілан кинули мотузку зі сміттєспалювача вкритою кіптявою купою й схопили дві чисті бухти. Джаспер узяв ще одну й змусив себе звестися на ноги. Рушив слідом за Казом до бровки даху, де Інеж закріпила прив'язь, котра збігала від даху в'язниці до дахів посольського сектора вниз. Хтось навіть прилаштував імпровізовану люльку для людей, котрі не володіли даром Мари насміхатися з гравітації.

— Дяка святим, Джелові й тобі, тітко Єво, — вдячно виголосив Джаспер і ковзнув мотузкою вниз. Інші рушили слідом.

Дах посольства вигинався, можливо, щоб не затримувався сніг, але здавалося, наче прогулюєшся по згорбленій спині велетенського кита. Він був також однозначно більш... шпаруватим, ніж дах в'язниці. Тут і там виднілися щербини численних отворів — вентиляції, комини, маленькі скляні куполи, заплановані, щоб пропускати світло. Ніна та Інеж причаїлися біля підніжжя найбільшого купола — філігранного слухового віконця, з якого можна було оглянути вхідну ротонду посольства. Він не надто давав прихисток від дощу, котрий посилювався, але якщо раптом якийсь із вартових на стіні відволічеться від під'їзного шляху й глипне на дахи Двору, команда Покидьків буде надійно захищена від його погляду.

Ніна тримала на колінах ступню Інеж.

— Я не можу здерти всю гуму з її п'яток, — пожалілася Ніна, коли побачила, як наближаються поплічники.

— Допоможи їй, — дозволив Каз.

— Я? — перепитав Джаспер. — Ти ж не маєш на увазі...

— Роби.

Хлопець підповз ближче, аби краще роздивитися вкриту пухирями ногу Інеж, відчуючи спиною, що Каз стежить за кожним його рухом. Минулого разу, коли дівчина постраждала, Бреккєрова реакція була трохи більшою за стурбовану; це ушкодження не виглядало так погано, як рана від ножа, але цього разу Каз не мав Чорних Вістер, щоб звинуватити їх. Джаспер сфокусувався на частинках гуми, намагаючись витягти їх із плоті Інеж тим самим чином, як виділяв руду з тюрємних ґрат.

Інеж знала його таємницю, але Ніна витріщилися на хлопця:

— Ти Творець?

— А ти повіриш, якщо я скажу «ні»?

— Чому ти не казав мені?

— Ти... ніколи... не питала, — затинаючись, відповів хлопець.

— Джаспере...

— Дай мені спокій, Ніно.

Дівчина стисла губи, але стрілець знав, що це не останнє, що він від неї почув. Він знову зосередився на ступні Інеж.

— Святі, — пробурмотів.

Інеж скривилася:

— Що, так погано?

— Ні, просто в тебе дійсно огидні ноги.

— Огидні ноги, котрі витягли тебе на цей дах.

— Чи не застрягли ми тут? — поцікавилася Ніна. Годинник Старійшин перестав дзвеніти, і запала тиша. Дівчина з полегшенням заплющила очі. — Нарешті.

— Що сталося у в'язниці? — запитав Вілан надтріснутим від паніки голосом. — Що запустило сирену?

— Я наштовхнулася на двох вартових, — пояснила Ніна.

Джаспер підвів погляд від своєї роботи.

— Ти не впоралася з ними?

— Впоралася, але один із них кілька разів вистрілив, а другий побіг. Саме тоді закалатали дзвони.

— Прокляття. То це й активувало сирену?

— Напевно, — відповіла Ніна. — А де був ти, Казе? Я б не опинилася на сходах, якби не згаяла час на пошуки тебе. Чому ти не

чекав на мене на сходовому майданчику?

Бреккер уважно роздивлявся щось крізь скло купола.

— Я вирішив обшукати також камери на п'ятому поверсі.

Усі витріщилися на нього. Джаспер відчув, як його характер настовбурчився всередині.

— Що це, у біса, таке? — поцікавився він. — Ти забрався звідти раніше, ніж ми з Матаясом повернулися, а потім просто вирішив розширити зону пошуків і залишити Ніну наодинці з думкою, що ти вскочив у халепу?

— Там було дещо, про що я мав подбати.

— Слабко віриться.

— У мене було передчуття, — пояснив Каз, — і я пішов за ним.

Нінин вираз обличчя свідчив про те, що вона не повірила жодному слову.

— *Передчуття?*

— Я помилився, — гримнув Каз. — Задоволені?

— Ні, — заперечила Інеж. — Ти мусиш нам усе пояснити.

Каз помовчав якусь мить і врешті промовив:

— Я шукав Пекку Роллінза. — Вони з Інеж обмінялися поглядом, якого Джаспер не зрозумів; у ньому було знання про щось, що залишалося недоступним для стрільця.

— Заради святих, чому? — запитала Ніна.

— Хотів знати, хто з Покидьків зливав йому інформацію.

Джаспер трохи почекав.

— І?..

— Не знайшов його.

— А звідки кров у тебе на сорочці? — поцікавився Матаяс.

— Бійка з вартовим.

Джаспер не повірив.

Каз підвів руку до очей.

— Я запартачив усе. Зробив неправильний вибір і заслуговую на осуд. Але це не змінює нашої ситуації.

— Що *таке* наша ситуація? — запитала Ніна в Матаяса. — Що вони зараз робитимуть?

— Сирена передала Жовтий Протокол. Заворушення в секторі.

Джаспер притиснув руки до скронь.

— Не пам'ятаю, що це означає.

— Я гадаю, що вони думають, наче хтось намагався втекти з в'язниці. Сектор і так відділено від решти Двору, тож вони санкціонують пошуки, можливо, намагатимуться виявити, кого бракує в камерах.

— І знайдуть людей, яких ми приспали в чоловічій і жіночій тимчасових зонах, — додав Вілан. — Ми мусимо тікати звідси. Забудьте про Бо Юл-Баюра.

Матаяс безнадійно змахнув рукою.

— Занадто пізно. Якщо вартові думають, що хтось намагається втекти з в'язниці, контрольно-пропускні пункти переведено в стан повної бойової готовності. Вони не дозволять нікому просто так пройти крізь ворота.

— Ми все ще можемо спробувати, — устряв Джаспер. — Ми тут залатали ступні Інеж...

Дівчина витягла їх, потім звелася на ноги, перевіряючи босі підшви на гравії.

— Зі ступнями все гаразд. Хоча зникли мозолі.

— Я дам тобі адресу, куди можна написати скаргу, — підморгнула їй Ніна.

— Що ж, Інеж здатна пересуватися, — сказав Джаспер, витираючи рукавом змокле чоло. Дощ перетворився на прозору мряку. — Ми знайдемо затишну кімнату, де можна впасти гулякам на голову й протанцювати вальсом від цього місця в їхньому найкращому вбранні.

— Минуту посольські ворота й два пропускні пункти? — скептично протягнув Матаяс.

— Вони не знають нікого, хто втік із в'язничного сектора. Вартові бачили Ніну й Каза, тож їм відомо, що люди вибралися зі своїх камер, але охоронці на пунктах пропуску шукатимуть харцизяк у тюремній формі, а не солодко-пахучих дипломатів у примхливих одежах. Ми мусимо вибратися до того, як вони збагнуть, що шестеро добродіїв опинилися на волі в зовнішньому кільці.

— Забудь про це, — запропонувала Ніна. — Я прийшла сюди за Бо Юл-Баюром і не піду без нього.

— У чому ідея? — перепитав Вілан. — Навіть якщо тобі вдасться потрапити на Білий острів і знайти Юл-Баюра, ми не матимемо шансів вибратися назовні. Джаспер не помиляється — нам потрібно йти зараз, поки ще є можливість.

Ніна склала руки.

— Якщо потрібно буде перетнути Білий острів мені одній, так і зроблю.

— Може, тобі й не доведеться, — втрутився Матаяс. — Дивися.

Вони зібралися біля підніжжя скляного купола. У нижній ротонді юрмилися люди, вони пили, сміялися, віталися одне з одним — звичайна сповнена пронизливого сміху вечірка, що відбувається напередодні святкування на Білому острові.

Поки вони дивилися на юрбу, кілька нових вартових увійшли до приміщення й намагалися вишикувати натовп у ряди.

— Вони додають інший пропускний пункт, — сказав Матаяс. — Хочуть знову перевірити документи кожного перед тим, як дозволити людям доступ до скляного моста.

— Через Жовтий Протокол? — запитав Джаспер.

— Можливо. Запобіжний захід.

Здавалося, вони спостерігають, як остання крапля удачі витікає зі склянки.

— Тоді вирішено, — виголосив Джаспер. — Ми мінімізуємо втрати й спробуємо вибратися звідси просто зараз.

— Я знаю шлях, — тихо мовила Інеж. Усі повернулися до неї. Жовте світло з купола мінилося в її темних очах. — Ми можемо пройти крізь пропускний пункт і дістатися до Білого острова. — Вона показала на дві групи людей, котрі увійшли до ротонди з внутрішнього двору караульного приміщення й струшували мжичку зі свого одягу. Дівчат із будинку «Сині квіти Сафо» було легко упізнати по кольору суконь і пуп'янків, заплетених у волосся і приколотих до вирізу. Ніхто не зміг би помилитися щодо чоловіків із «Кузні» — з погордою випнуті величезні татування, голі руки, незважаючи на прохолодну погоду. — Делегація Західної Клепки почала прибувати. Ми можемо потрапити всередину.

— Інеж... — почав Каз.

— Ми з Ніною можемо потрапити всередину, — вела далі дівчина. Її спина випрямилася, голос звучав упевнено. Інеж виглядала, як людина, котра стоїть перед розстрільною командою й каже: «До дідька пов'язку на очах». — Ми увійдемо зі «Звіринцем».

Б'Є ПІВ НА ДЕВ'ЯТУ

Каз пильно дивився на Інеж, його очі кольору гіркої кави миготіли у світлі, котре ширилося від купола.

— Ти знаєш ці костюми, — сказала вона. — Важкі мантиї, каптури. Ось і все, що побачать фієрданці. Новоземську оленицю. Каельську кобилку. — Дівчина проковтнула клубок у горлі й змусила себе промовити кілька наступних слів: — Сулійську рись. Не людей, навіть не справжніх дівчат, а лише милі предмети до колекції. «Я завжди мріяв повалити новоземську дівчину, — шепотітиме клієнт. — Каелянку з вогняним волоссям. Сулійську панянку зі шкірою кольору паленого цукру».

— Це ризиковано, — заперечив Каз.

— А яка робота не ризикована?

— Казе, як ви з Матаясом збираєтеся потрапити всередину? — поцікавилася Ніна. — Ви можете нам знадобитися. Якщо доведеться мати справу із замками або раптом справи на острові підуть

шкереберть, я не хочу опинитися в скрутному становищі. Сумніваюся, що ви зможете просто пройти як прислужники «Звіринцю».

— Проблем не передбачено, — відіззався Бреккер. — Гелвар приховав дещо від нас.

— Справді? — не повірила своїм вухам Інеж.

— Це не... — Матаяс смикнув себе рукою за коротке волосся. — Як ти дізнався про це, дем'їне? — вирячився він на Бреккера.

— Усе логічно. Увесь Льодовий Двір — просто шедевр систем автоматичного усунення ушкоджень і подвійної перевірки. Скланий міст справляє враження, але в разі небезпеки запрацює ще один шлях, котрим підкріплення дістанеться до Білого острова, а королівська родина покине палац.

— Так, — роздратовано буркнув Матаяс. — Є ще один шлях до Білого острова. Але він дуже заплутаний, — хлопець глипнув на Ніну. — І ним точно не пройти в сувні.

— Стривайте, — перервав його Джаспер. — Кого цікавить, що ви всі можете потрапити на Білий острів? Скажімо, Ніна дізнається від якогось із фієрданських вельмож, де перебуває Бо Юл-Баюр, і ви притягнете його сюди. Тоді ми всі опинимося в пастці. Охорона в'язниці вже завершить пошуки й знатиме, що шість арештантів якимось чином опинилися за межами сектора. Шансів на те, щоб вибратися крізь посольські ворота чи минути контрольно-пропускний пункт, не залишиться.

Каз уважно розглядав крізь купол відкритий внутрішній дворик посольства й караульне приміщення в кільцевій стіні.

— Вілане, наскільки складно зламати одну з цих брам?

— Щоб вона залишилася відчиненою?

— Ні, щоб вона залишилася зачиненою.

— Маєш на увазі «вивести її з ладу»? — Вілан знизав плечима. — Не думаю, що це буде надто складно. Я не зміг побачити механізм, коли ми минали ворота в'язниці, але, судячи з плану, сказав би, що він абсолютно звичайний.

— Блоки, зубці і якісь по-справжньому велетенські гвинти?

— Що ж, десь так і чималенька лебідка. Канат накручується на неї, як на гігантську шпульку, а потім вартові просто повертають її за допомогою якоїсь ручки чи колеса.

— Я знаю, як працює лебідка. То ти зможеш зламати одну з них?

— Думаю, що так, але якщо сигналізація під'єднана до кабелю, усе стає значно складнішим. Навряд чи можна зробити це, не активувавши Чорний Протокол.

— Добре, — погодився Каз. — Так ми й зробимо.

Джаспер підвів руку.

— Перепрошую, але хіба Чорний Протокол — це не та штука, якої ми намагалися всіма силами уникнути?

— Я пригадую щось про фатальний кінець, — додала Ніна.

— Не в тому разі, якщо ми скористаємося ним проти інших. Цієї ночі більшість вартових сконцентрувалася на Білому острові, і в тому ж місці розташоване посольство. Коли пролунає Чорний Протокол, скляний міст піднімуть і вся охорона опиниться в пастці на острові разом із гостями.

— А як щодо таємного Матаясового шляху звідти? — поцікавилася Ніна.

— Вони не можуть вивести таким чином основні сили, — припустив Матаяс. — Принаймні не так швидко.

Каз замріяно розглядав Білий острів, нахиливши голову. Його погляд злегка розфокусувався.

— Обличчя свідчить про вигадкування підступних махінацій, — пробурмотіла Інеж.

Джаспер кивнув.

— Однозначно.

Інеж уже скутила за цим виразом.

— Три брами в кільцевій стіні, — розмірковував Каз. — Ворота в'язниці вже зачинені через Жовтий Протокол. Посольська брама вузька, як шийка пляшки, і переповнена гостями — фієрданці не пустять через неї війська. Джаспере, нам залишаються тільки ворота в секторі *дрюскеле*, і вам із Віланом доведеться над ними попрацювати.

— Я обома руками за те, щоб замкнути фієрданців у їхній власній фортеці, — проголосував стрілець. — Чесне слово. Але як *ми* звідти втечемо? Щойно активуємо Чорний Протокол, ви, друзі, будете зачинені на острові, а ми — у зовнішньому кільці. Окрім цього, ми не маємо ані зброї, ані матеріалів для демонстрування.

Каз всміхнувся гострою, наче бритва, посмішкою.

— Дякуй великодушно, що всі ми порядні злодії. Ми збираємося придбати деякі речі, і все за рахунок фієрданців. Інеж, — сказав він, —

почнімо з чогось блискучого.

* * *

Стоячи біля великого скляного купола, Каз склав докупи всі дрібні деталі, які тримав у голові. Якщо старий план був ризикований, то він принаймні базувався на хитрощах. Новий натомість був нахабний і навіть божевільний. Вони не просто повідомлять, а проревуть про свою присутність фієрданцям. Команда знову мусить розділитися, і знову вони визначатимуть час своїх пересувань за дзвоном Годинника Старійшин, але тепер матимуть іще менше прав на помилки.

Інеж прислухалася до свого серця, очікуючи віднайти там страх. Але відчувала лише готовність. Це не була робота, яку вона мусила зробити, щоб сплатити Перу Гаскелю свої борги. Це не було завдання Каза чи Покидьків, яке треба було виконувати. *Вона* хотіла цього — грошей і здійснення мрії, якому вони допоможуть.

Поки Каз пояснював деталі, а Джаспер за допомогою великих ножиць із пральні розрізав на шматки мотузку, Вілан допомагав дівчатам у приготуваннях. Щоб скидатися на служниць «Звіринцю», їм необхідно було мати татуювання. Почали з Ніни. Скориставшись однією з Казових відмикачок і мідним піритом, який Джаспер видобув із даху, Вілан щосили намагався відтворити павичеве пір'я «Звіринцю» на Нініній руці, притримуючись інструкцій Інеж і підправляючи те, що треба. Потім дівчина просто вилила собі на плоть чорнила. Корпуснійцям не потрібна голка для татуювань.

Ніна доклала чималих зусиль, щоб розрівняти шрами на передпліччі Інеж. Удалося не те щоб відмінно, але часу було обмаль, а Ніна була Краяльницею не за покликанням. Вілан накидав ескіз другого павичевого пера на руці Інеж.

Ніна на мить зупинилася.

— Ти впевнена?

Інеж глибоко вдихнула.

— Це бойове розфарбовування, — сказала вона не лише Ніні, а й собі. — Це знак, який я мушу прийняти.

— Він до того ж тимчасовий, — пообіцяла Ніна. — Я приберу його, щойно ми опинимося в гавані.

Гавань. Інеж подумала про «Феролінд» із його привітними стягами й спробувала зберегти в думках образ корабля, спостерігаючи, як павичеве перо всотується в шкіру.

Готові татуювання не пройшли б ретельної перевірки, тож залишалося тільки сподіватися, що таки пройдуть.

Нарешті всі підвелися. Інеж передбачала, що «Звіринець» прибуде із запізненням, — Цьоця Гелін любила справляти враження, — але вони мусили приготуватися на позиціях, щоб вирушити, коли настане час.

Тепер усі завагалися. Розуміння того, що вони можуть більше ніколи не побачитися, що дехто з них — а, можливо, навіть жоден — не переживе цієї ночі, важко повисло в повітрі. Шахрай, в'язень, блудний син, загублена Гриша, сулійська дівчинка, котра стала вбивцею, і хлопчик із Бочки, котрий став кимось іще гіршим.

Інеж обвела поглядом свою дивну команду. Босі й спітнілі, вони стояли у вкритих кіптявою в'язничних формах, а золоте світло від купола робило їхні розмиті повислою в повітрі мрякою риси ще привабливішими.

Що тримало їх разом? Жадібність? Безрозсудство? А може, це було лише усвідомлення того, що якщо хтось із них зникне цієї ночі, його ніхто не шукатиме. Мама й тато Інеж, вірогідно, і досі лили сльози за дитиною, котру вони втратили, але якщо Інеж помре сьогодні, ніхто не побиватиметься за тією дівчиною, якою вона стала. Вона не мала родини, — батьків, братів чи сестер, — лише людей, із котрими можна битися пліч-о-пліч. Можливо, за це також варто бути вдячною.

Першим заговорив Джаспер.

— Жодних плакальників, — сказав він, криво посміхнувшись.

— Жодних погребінь, — відповіли хором інші. Навіть Матаяс тихенько промовив ці слова.

— Якщо хтось із вас виживе, переконайтеся, щоб мене поклали в розкриту труну, — попросив Джаспер, закидаючи дві тонкі мотузяні бухти на плече й сигналізуючи Віланові йти за ним дахом. — Світ заслуговує на ще кілька миттєвостей із цим прекрасним обличчям.

Інеж лише трохи здивувалася, побачивши, яким багатозначним поглядом обмінялися Матаяс і Ніна. Щось між ними змінилося після битви з шуанцями, але дівчина не була певна, що саме.

Матаяс прочистив горло й незграбно штурхнув Ніну.

— На кілька слів? — запитав він.

Ніна штовхнула хлопця у відповідь, значно більше хизуючись, і дозволила йому відвести себе вбік. Інеж зраділа, бо теж хотіла залишитися на кілька хвилин із Казом наодинці.

— Я маю щось для тебе — почала вона й витягла його шкіряні рукавички з рукава в'язничної туніки.

Він витріщився на них.

— Як...

— Дістала їх з одягу в смітнику. Перед тим як лізти.

— Шість поверхів у темряві.

Вона кивнула. Не чекала слів подяки. Ані за те, що вилізла нагору, ані за рукавички, ані за будь-що.

Він повільно потягнувся за рукавичками, і дівчина побачила, як його бліді вразливі руки зникають у шкірі. Це були руки хитруна — довгі, граційні пальці, створені для того, щоб допитливо відчиняти замки, ховати монетки й змушувати речі зникати.

— Коли ми повернемося до Кеттердама, я забираю свою частку і йду з Покидьків.

Хлопець відвів погляд.

— Ти так і маєш зробити. Ти завжди була занадто гарною для Бочки.

Час було йти.

— Хай святі боронять твій шлях, Казе.

Хлопець ухопив її за зап'ястя.

— Інеж. — Його великий палець торкнувся того місця, де пульсує жилка, і пробігся до кінчика павичевого пера. — Якщо ми не вийдемо звідси, я хочу, щоб ти знала...

Дівчина чекала. Вона відчула, як усередині надія розправила крила, готуючись знову злетіти разом із довгоочікуваними Казовими словами. Силою волі вона змусила свої сподівання змовкнути. Ці слова ніколи не злетять із його вуст. *Серце — це стріла.*

Інеж потяглася уперед і торкнулася хлопцевої щоки. Подумала, що він знову може відхилитися або навіть відштовхнути її руку. За два роки, протягом яких вони з Казом билися пліч-о-пліч, складали глупої ночі плани, вдавалися до надзвичайних крадіжок, вирушали на таємні завдання й наспіх вечеряли смаженою картоплею, ковтаючи великі шматки *гюцпону*, поспішаючи з одного місця в інше, це вперше вони

торкнулися шкірою до шкіри без жодних перепон із рукавичок, пальт чи рукавів.

Дозволила собі потримати складену човником руку на його щоці. Казова шкіра була прохолодною й вологою від дощу. Він стояв нерухомо, але дівчина бачила, як він тремтить, наче бореться сам із собою.

— Якщо ми не переживемо цю ніч, я помру безстрашно, Казе. А ти можеш сказати те саме?

Його очі були майже чорними — так розширилися зіниці. Вона бачила, що Каз кожною клітинкою своєї жахливої волі намагається залишатися нерухомим під її рукою. І все ж він не ухилявся. Інеж знала, що це найбільше з того, що він може їй запропонувати. І цього було недостатньо.

Дівчина забрала руку. Каз глибоко вдихнув.

Бреккер колись сказав, що не потребує її молитов, і вона не промовляла їх уголос, проте все одно бажала, щоб він залишався неушкодженим. Тепер вона мала мету, її серце мало напрямок, і, хоча боляче було розуміти, що цей шлях веде її геть від Каза, вона зможе із цим впоратися.

* * *

Інеж приєдналася до Ніни біля купола, де вони чекали на прибуття «Звіринцю». Купол був широкий і невисокий, зроблений зі скла й срібної філіграні. Інеж помітила, що підлога в широкій ротонді внизу вкрита мозаїкою. Вона з'являлася швидкими спалахами між гостями вечірки — два вовки переслідують одне одного, приречені рухатися по колу весь час, поки стоятиме Льодовий Двір.

Гості заходили крізь грандіозну арку, звідки їх проводили до кімнат ззовні ротонди. Потім маленькі групи обшукували в пошуках зброї. Інеж бачила, як з'являлися вартіві з невеликими стосами брошок, голок дикобразів і навіть орденських стрічок, у котрих, як подумала дівчина, мабуть, був метал чи дріт.

— Ти не мусиш робити це, ти ж знаєш, — сказала Ніна. — Ти не мусиш знову вдягати ці шовки.

— Я робила дещо гірше.

— Я знаю. Ти подолала шість поверхів пекла задля нас.

— Я не це мала на увазі.

Ніна помовчала.

— Це я теж знаю, — вона повагалася й додала: — Винагорода така важлива для тебе?

Інеж здивувалася, почувши в Ніниному голосі щось схоже на провину.

Годинник Старійшин вибив дев'яту. Інеж подивилася вниз, туди, де вовки ганялися одне за одним на підлозі ротонди.

— Не знаю, чому взялася за це, — зізналася вона. — Але знаю, чому мушу закінчити цю справу. Знаю, чому доля привела мене сюди, чому поставила мене на шлях, де можна отримати такий приз.

Вона почала втрачати пильність, але поки не була готова озвучити мрію, котра палахкотіла в її серці: про власну команду, корабель, капітаном якого вона буде, про її особистий хрестовий похід. Вона відчувала, що це та річ, котра мусить зберігатися в таємниці, що це зерно, котре може вирости в щось надзвичайне, якщо не змушувати його прорости занадто рано. Вона навіть не вміла ходити під вітрилами, а тепер якась її частина хотіла розповісти все Ніні. Якщо раптом та вирішить не повертатися до Равки, Серцетлумачниця буде ідеальним доповненням її банди.

— Вони тут, — зауважила Ніна.

Дівчата зі «Звіринцю» клином заходили крізь двері ротонди, їхні сукні сяяли у світлі свічок, каптури мантий затіняли обличчя. Кожен каптур був пошитий так, щоб нагадувати тварину — новоземську оленицю з м'якими вухами й делікатними білими плямами, каельську кобилицю з каштановим хвостом, шуанську змію з червоною бісерною лускою, равканську лисицю, леопарда з Південних колоній, ворону, горностая і, звичайно, сулійську рись. Висока білява дівчина, яка грала роль фієрданського вовка в срібному хутрі, мала помітно відсутній вигляд.

Їх зустрічали вбрані в уніформу жінки-вартові.

— Не бачу її, — повідомила Ніна.

— Зачекай. Павич з'явиться останнім.

І будьте певні, ось прийшла вона — Гелін Ван Уден у мерехтливо зеленувато-синьому атласі; ретельно продумана прикраса з павичевого пір'я обрамляла її золоте волосся.

— Вишукана, — захоплено вигукнула Ніна.

— Вишукані не торгують у Бочці.

Інеж тоненько й пронизливо свиснула, у відповідь почувся віддалений Джасперів свист. «Ось воно», — подумала дівчина. Вона штовхнула брилу, і та покотилася з гори. Хтозна, яких збитків вона завдасть і що можна буде звести на кругляках.

Ніна скося глипнула крізь скло.

— Як вона не падає під вагою всіх цих діамантів? Вони просто не можуть бути справжніми.

— Ох, вони справжнісінькі, — відгукнулася Інеж. Ці прикраси були зароблені потом, кров'ю й слізьми дівчат, схожих на неї.

Охорона поділила служниць «Звіринцю» на три групи, а от Цьоця Гелін мала окремий супровід. Ніхто не чекав від Павича, що вона зніме одяг чи задерє спідниці перед іншими дівчатами.

— Їх, — запропонувала Інеж, указуючи на групу дівчат, де були сулійська рись і каельська кобилиця. Вони прямували до дверей із лівого боку ротонди.

Поки Ніна проводжала дівчат поглядом, Інеж рушила дахом, наслідуючи їхню траєкторію.

— Які двері? — гукнула вона.

— Треті праворуч, — відповіла Ніна. Інеж попрямувала до найближчого вентиляційного ходу й підняла решітку. Ніну добряче стисне, але вони впораються. Сулійка ковзнула у вентиляцію, скрутилася й поповзла тісною шахтою між кімнатами. Позаду себе вона чула буркотіння, а потім гучне «гун!», коли Ніна впала на підлогу шахти, як мішок із дустом. Дівчина здригнулася. Залишалось тільки сподіватися, що натовп унизу шумить так, що спрацює для них прикриття. А може, у Льодовому Дворі живуть дійсно величеські щури.

Вони лізли вздовж вентиляції, вдивляючись в отвори. Урешті дівчата зазирнули й побачили під собою щось на зразок маленької зали для нарад, яку зайняли охоронці, котрі обшукували гостей.

Екзотичні дівчата зняли свої мантиї й поскладали їх на довгий овальний стіл. Вартова-білявка обшукувала дівчат, мацаючи шви й пруги їхніх суконь і навіть запускаючи пальці їм у волосся, а її напарниця спостерігала за всім, не знімаючи рук із гвинтівки. Здавалося, від зброї їй робилося лячно. Інеж знала, що фієрданці не

дозволяють жінкам служити в бойових підрозділах армії. Мабуть, жінок-вартових призывали з якогось іншого угруповання.

Дівчата почекали, доки вартові завершать обшукувати служниць «Звіринцю», їхні каптури й маленькі, вишиті бісером сумочки.

— *Вен тіддер*, — вигукнула одна з вартових, і вони покинули кімнату, щоб дозволити дівчатам привести себе до ладу.

— П'ять хвилин, — пошепки переклала Ніна.

— Уперед, — сказала Інеж.

— Мені потрібно, щоб ти відсунулася.

— Чому?

— Бо я мушу чітко все бачити, а просто зараз у мене перед очима твоя дупа.

Інеж протиснулася вперед, і Ніна отримала доступ до вентиляції та гарний вид крізь неї. За мить вони почули чотири приглушені гупання: дівчата зі «Звіринцю» впали на темно-синій килим.

Інеж швиденько відкрутила решітку й приземлилася на блискучу поверхню столу. Ніна повалилася слідом, упавши якоюсь незбагненною купою.

— Пробач, — простогнала вона, підіймаючись.

Інеж ледь не засміялася.

— Ти дуже граціозна в битві, якщо тільки не падаєш.

— Пропустила той день у школі, коли цього навчали.

Вони роздягли сулійку й каелянку до білизни, а потім зв'язали шнурівкою від порт'єр дівочі зап'ястя й щиколотки, а з розірваного в'язничного одягу зробили кляпи.

— Годинник цокає, — сказала Інеж.

— Пробач, — прошепотіла Ніна каелянці. Інеж знала, що зазвичай Ніна воліла б скористатися пігментом, щоб змінити колір свого волосся, але зараз на це просто не було часу. Тож Серцетлумачниця лише здійснила переливання рудого кольору з пасом каельської дівчини до своїх власних, а бідолашка залишилася з копицею білих кучерів, котра місцями здавалася дещо поіржавілою. Нініне волосся теж не стало таким рудим, як у каелянців. І очі вона мала зелені, а не сині, але таке перекроювання не робилося поспіхом, тож вирішили до нього не вдаватися. Ніна знайшла у вишитій сумочці дівчини білу пудру й спробувала зробити свою шкіру якомога блідішою.

Поки вона працювала, Інеж відтягла іншу дівчину до високої скляної шафки біля дальньої стіни й склала її кінцівки так, щоб залишилося місце для каелянки. Вона відчула гострий напад провини, коли перевіряла, чи надійно тримається кляп. Цьоця Гелін, мабуть, купила цю сулійку, щоб замінити Інеж; вона мала таку саму бронзову шкіру, такий самий густий сніп чорного волосся. Фігура в неї була інакша — м'яка й гарно вигнута, а не худа й кутаста. Може, вона сама прийшла до Цьоці Гелін, сама обрала таке життя. Інеж сподівалася, що так і було.

— Хай святі захистять тебе, — прошепотіла вона непритомній дівчині.

У двері постукали, і фієрданський голос промовив щось.

— Їм потрібна кімната для наступних дівчат, — прошепотіла Ніна.

Вони запхали до шафки каелянку й спромоглися зачинити й замкнути на ключ дверцята, потім обсмикнули своє вбрання. Інеж раділа, що не було часу на роздуми про небажане, але таке знайоме відчуття шовку на шкірі, про жахливий дзенькіт дзвіночків на браслетах на щиколотках. Дівчата ковзнули в мантиї й кинули швидкий погляд у дзеркало.

Жоден із костюмів не пасував. Пурпурові шовки були завеликі для Інеж, а Ніна...

— Що це, у біса, має означати? — поцікавилася вона, оглядаючи себе. Сукня стікала її тілом, ледь прикриваючи улоговинку на грудях і *туго* обліпивши сідниці. Вона була пошита так, що нагадувала синьо-зелену луску, до того ж була прикрашена мерехтливим шифоновим віялом.

— Може, русалку? — припустила Інеж. — Або хвилю?

— Я думала, що буду конем.

— Що ж, вони не збиралися одягати на тебе сукню з копитами.

Ніна розпрямила руками дивакуватий костюм.

— Схоже, я буду дуже популярною.

— Цікаво, що сказав би Матаяс із приводу цього вбрання.

— Він би його не схвалив.

— Він не схвалює нічого, що стосується тебе, але коли ти смієшся, хлопчина оживає, як тюльпан у свіжій воді.

Ніна фиркнула:

— Матаяс — тюльпанчик.

— Великий задумливий жовтий тюльпан.

— Ти готова? — запитала Ніна, коли вони опускали низько на обличчя свої каптури.

— Так, — відізналася Інеж і справді так думала. — Нам потрібно відволікти їхню увагу, інакше вартові помітять, що всередину зайшли четверо дівчат, а вийшли лише двоє.

— Я подбаю про це. І уважай на пруг своєї сукні.

Щойно вони відчинили двері до коридору, вартові нетерпляче помахали їм. Ніна різко клацнула пальцями під мантиєю. Одна з вартових заревла, коли на уніформу їй із носа абсурдно потужним потоком полилася кров. Інша жінка відсахнулася, а вже за мить схопилася за живіт. Ніна повернула зап'ястя круговим рухом, насилаючи на організм жінки нудоту.

— Твій пруг, — повторила Серцетлумачниця спокійно.

Інеж ледве стало часу, щоб підняти край мантиї, коли вартова раптом склалася навпіл і виблювала на вкриті кахлями підлогу свій обід. Гості в передпокої завищали й заштовхалися, намагаючись утекти подалі від нечистот. Ніна й Інеж рушили ближче, видаючи відповідний лемент, наче від огиди.

— Крові з носа, мабуть, і так було достатньо, — прошепотіла Інеж.

— Завжди краще ретельно підготуватися.

— Якби я не знала, подумала б, що тобі подобається завдавати фієрданцям страждань.

Дівчата опустили голови нижче й змішалися з юрбою, котра вкривалася брижами й заповнювала ротонду; вони не зважали на новоземську оленицю, котра намагалася покликати їх на інший бік кімнати. Важливо було не наближатися до інших служниць «Звіринцю». Інеж лише сподівалася, що їхні мантиї не так просто буде відстежити в натовпі.

— Ця, — сказала вона, скеровуючи Ніну до черги подалі від інших служниць «Звіринцю». Здавалося, вона рухається трохи швидше. Але коли вони дісталися початку черги, Інеж засумнівалася, що зробила правильний вибір. Вартовий тут мав ще похмуріше обличчя й менше гумору, ніж усі інші. Він поклав руку на Нінині папери й ретельно вивчав їх холодними синіми очима.

— Тут сказано, що ти маєш ластовиння, — промовив він керчинською.

— Я маю, — протуркотіла Ніна. — Просто зараз його не видно. Хочеш побачити?

— Ні, — відрубав охоронець холодним, як крига, голосом. — Ти вища, ніж тут написано.

— Черевики з підборами, — сказала дівчина. — Я люблю дивитися чоловікам в очі. У тебе очі дуже гарні.

Він знову кинув погляд у папери, потім оглянув її статуру.

— Схоже, ти важча, ніж стоїть у паперах. Я зважу тебе.

Ніна майстерно здвинула плечима, луска на вирізі її сукні опустилася ще нижче.

— Я люблю поїсти, коли в мене гарний настрій, — мовила вона, безсоромно надуваючи губи. — А гарний настрій я маю завжди.

Інеж намагалася зберегти незворушний вираз обличчя. Дівчина знала, що, якщо Ніна вдасться до кліпання віями, битву буде програно й вона розсміється. Але, схоже, фієрданець проковтнув пояснення. Може, Ніна справляє приголомшливий ефект на всіх поборників північного народу?

— Проходь, — сказав він хрипко. І додав: — Я... може, приєднаюся до вечірки пізніше.

Ніна пробіглася пальцем униз по його руці.

— Я залишу для тебе вільний танець.

Вартовий вишкірився, як дурник, а потім прочистив горло, і суворий вираз обличчя повернувся на місце. «Святі, — подумала Інеж, — мабуть, дуже виснажливо залишатися весь час таким млявим». Він кинув зацікавлений погляд на її документи, але думками, вочевидь, залишався там, де можна буде розгорнути всі шари Ніниного синьо-зеленого шифону, тож знаком показав їй проходити. Інеж зробила крок і затнулася.

— Чекай, — вигукнув вартовий.

Вона зупинилася, Ніна озирнулася через плече.

— Що не так із твоїми черевиками?

— Трохи завеликі, — пояснила Інеж. — Розносилися більше, ніж я могла очікувати.

— Покажи мені свої руки, — наказав охоронець.

— Чому?

— Просто роби те, що тобі кажуть, — гавкнув він у відповідь.

Дівчина випростала з мантиї руки й підвела їх угору, демонструючи коструbate татування з павичевим пером.

Звідкись узявся вартовий із нашивками капітана на формі.

— Що це таке?

— Вона сулійка, стовідсотково, і має тату «Звіринцю», але воно виглядає якось не так.

Інеж здвигнула плечима.

— Дитиною я обпеклася.

Капітан зробив знак у напрямку гурту роздратованих відвідувачів вечірки, оточених вартовими, котрі зібралися біля входу.

— Усі підозрілі йдуть туди. Відправ її до них, і ми відведемо панянку назад до пропускного пункту, щоб іще раз перевірити документи.

— Я прогавлю вечірку, — заперечила Інеж.

Вартовий проігнорував її, схопив за руку й потягнув до входу, де решта вишикуваних у ряд людей витріщалася одне на одного й шепотілася. Серце Інеж загупало.

Ніна злякалася, її обличчя зблідло навіть під товстим шаром пудри, але Інеж не могла сказати нічого, щоб підбадьорити її. Вона злегка кивнула подрузі. «Іди, — подумала мовчки. — Тепер усе залежить від тебе».

Б'Є ДЕВ'ЯТУ

— Що, як я скажу: «Ні, Бреккере»? — Здебільшого Матаяс просто ставав у позу й сам це знав.

Час протестів давно минув. Вони підтюпцем бігли злегка похилим дахом посольства в напрямку сектора *дрюскеле*. Вілан задихався від напруги, Джаспер легко крокував невимушеною ходою, а Бреккер не відставав, незважаючи на кострубату ходу й брак ціпка. Матаяс ненавидів те, як добре цей ниций злодій може читати його думки.

— Що, як я не віддам тобі свій гонор і всього себе до останнього шматка?

— Віддаси, Гелваре. Ніна просто зараз прямує до Білого острова. Ти справді збираєшся покинути її в скруті?

— Ти забагато на себе береш.

— Мені здається, якраз достатньо.

— Це суди, так? — поцікавився Джаспер, коли вони бігли дахом, кинувши погляд на елегантні будівлі з внутрішніми дворами вниз. У

центрі кожного двору вирував фонтан та цятками темніли й шелестіли крижані верби.

— Гадаю, якщо ти хочеш бути засудженим тут, то обрав не те місце.

— Усюди вода, — зауважив Вілан. — Ці фонтани символізують Джела?

— Невичерпні джерела, — поділився міркуваннями Каз, — де відмивають гріхи.

— Або де тебе топитимуть, щоб вибити зізнання, — прокоментував Вілан.

Джаспер фиркнув:

— Вілане, твої думки полинули в дуже темному напрямку. Боюся, ти погано впливатимеш на Покидьків.

Вони скористалися двома зв'язаними докупі шматками мотузки й гаком-кішкою, щоб перетнути дах сектора *дрюскеле*. Вілан перев'язався підв'язкою, а Джаспер із Казом перебралися просто мотузкою, переставляючи руку за рукою зі швидкістю, котра могла занепокоїти кого завгодно. Матаяс перейшов обережніше, і, хоча не показував цього, хлопцеві не подобалося, як рипить і прогинається під його вагою мотузка.

Хлопці затягнули його на кам'яний дах сектора *дрюскеле*, і, коли Матаяс звівся на ноги, у голові йому запаморочилося. Більш ніж у будь-якому місці в Льодовому Дворі, більш ніж у будь-якому місці у світі, тут він почувався вдома. Але цей дім став із ніг на голову й усе життя вбачалося Матаясові під неправильним кутом. Він пильно подивився в темряву й побачив масивну піраміду слухового вікна, котра помітно видавалася на даху. У Матаяса виникло бентежне відчуття, що якщо він зазирне крізь вікно, то побачить самого себе за вправами в тренувальній залі або за довгим столом у їдальні.

Він почув, як десь далеко у своїх будках біля караульного приміщення дзявкають і виють вовки, дивуючись, куди зникли цієї ночі їхні володарі. Чи впізнають вони його, якщо він наблизиться, простягнувши руку? Матаяс не був упевнений, що впізнав би сам себе. Серед північних криг його вибір здавався зрозумілим. А зараз думки були зайняті цими злодіями й шахраями, сміливістю Інеж, і Джасперовою відвагою, і Ніною, завжди Ніною. Він не міг заперечувати, що відчув полегшення, коли вона з'явилася з шахти

сміттєспалювача, розкуйовджена, захекана, налякана, але жива. Коли вони з Віланом витягли її з комину, він ледве змусив себе відпустити дівчину.

Ні, він не дивитиметься крізь ці віконця. Він не дозволить собі чергову слабкість, особливо цієї ночі. Час рухатися вперед.

Вони підійшли до краю даху, звідки відкривався вид на крижаний рів. Звідси він видавався твердим, поверхня відполіровано блищала, наче дзеркало, осяяна світлом вартових веж на Білому острові. Але води рову завжди перебували в русі, заковані лише тонкою шкіркою інею завтовшки з облатку.

Каз прикріпив іще одну бухту мотузки до краю даху й приготувався спуститися на ній униз на узбережжя.

— Ви знаєте, що робити, — сказав він Джасперові й Віланові. — Коли битиме одинадцять, і ні хвилиною раніше.

— Я хоч колись починав завчасно? — поцікавився Джаспер.

Каз прив'язався для спуску й зник за стіною будівлі. Матаяс рушив слідом — руки хапалися за мотузку, босі ноги притискалися до стіни. Глипнувши вгору, він побачив, що Джаспер і Вілан спостерігали за ним. Але коли він підвів очі наступного разу, хлопців уже не було.

Берег, оточений крижаним ровом, був лише трохи більшим за тонку слизьку смужку білого каміння. Каз завис, притисся до стіни й похмуро зиркнув на рів.

— Як ми перетнемо його? Я нічого не бачу.

— Тому що ти недостойний.

— А крім того, я не короткозорий. Тут нічого немає.

Матаяс почав мацати стіну, пробігаючи пальцями камінням на рівні стегна.

— На Грінгкеллу *дрюскеле* завершують процес ініціації, — сказав він. — 3 претендентів ми перетворюємося на початківців-*дрюскеле* під час церемонії біля священного ясена.

— Там, де дерево базікає з вами.

Матаяс упорався з бажанням штовхнути Бреккера у воду.

— Де ми сподіваємося почути голос Джела. Але це останній крок. Спочатку ми повинні перетнути крижаний рів непоміченими. Якщо буде вирішено, що ми гідні того, Джел укаже нам шлях.

Насправді старші *дрюскеле* просто передавали таємницю того, як перетнути рів, претендентам, яких вони прагнули бачити у своїх лавах;

це була можливість відбракувати слабаків чи тих, хто просто не влився успішно до групи. Якщо ти знайдеш товаришів, якщо ти доведеш свою придатність, один із братів відведе тебе вбік і розповість, що в ніч ініціації ти повинен піти на берег крижаного рову й пробігтися пальцями по стіні сектора *дрюскеле*. У її центрі ти знайдеш вигравіюване зображення вовка, котре позначає розташування ще одного скляного моста — не такого величного й з арками, як той, що з'єднує береги біля посольського крила, а плаского, гладенького, лише в кілька футів завширшки. Він розташований просто під крижаною шкіркою на поверхні, невидимий, якщо не знаєш, де шукати. Командир Брум власною персоною повідомив Матаясові, як знайти таємний міст і хитрість, яка дозволяла перетнути його непоміченим.

Хлопцеві довелося двічі пройти вздовж стіни, поки його пальці намацали лінії вирізьбленого вовка. Він швидко торкнувся того місця рукою, відчуваючи традиції, які пов'язували його з орденом *дрюскеле*, так само старим, як і Льодовий Двір.

— Тут, — сказав він.

Каз кульгаво почовгав до моста. Він нахилився, і Матаяс потягнув хлопця назад.

Показав на вартові вежі на верхівці стіни, котра оточувала Білий острів.

— Тебе помітять, — пояснив він. — Скористайся цим.

Він потер руки об стіну, і долоні стали білими. У ніч своєї ініціації Матаяс вкрив своє волосся й одяг цим крейдянним порошком. Закамуфльований від поглядів вартових на вежах, він перетнув вузький шлях до острова, щоб зустрітися з братами.

Тепер вони з Казом робили те саме, думав Матаяс, помітивши, як Каз спершу акуратно натягнув рукавички. Мабуть, Інеж повернула їх Нечисторукому.

Дрюскеле зробив крок на таємний міст і почув, як зашипів Каз, коли крижані води рову зімкнулися довкола його ступні.

— Прохолодно, Бреккере?

— Шкода, що ми не маємо часу скупатися. Ходімо.

Незважаючи на те, що він підсміювався з Каза, поки вони дісталися до середини шляху до острова, Матаясові ступні майже цілком задубіли, і він не звертав уваги на вартових на вежі високо над ровом. *Дрюскеле* мали пройти цим шляхом сьогодні ввечері. Він ніколи

не чув, щоб якогось із претендентів викрили й застрелили на мосту, але всяке могло бути.

— Усе це для того, щоб стати мисливцем за відьмами? — буркнув позаду нього Каз. — Покидькам потрібно пройти кращу ініціацію.

— Це лише частина Грінгелли.

— Так, знаю. Потім дерево розповість тобі секрет рукостискання.

— Мені шкода тебе, Бреккере. Ти не маєш у житті нічого святого.

Запала тривала мовчанка, потім Каз таки промовив:

— Ти помиляєшся.

Попереду них нечітко вимальовувалася стіна Білого острова, укрита брижати́м візерунком металевих пластинок. Знадобилася якась мить, щоб зрозуміти, де за їхніми краями ховалися ворота. Зовсім небагато часу минуло відтоді, коли *дрюскеле* зібралися в цій ніші, щоб привітати своїх нових братів на березі, а зараз тут було порожньо, а залізну решітку замкнули ланцюгом. Каз швиденько попрацював із замком, і вже скоро вони опинилися у вузькому проході, котрий вів до садів, де позаду висилися казарми королівських охоронців.

— Ти завжди гарно порався із замками?

— Ні.

— А як навчився?

— Так само, як усього вчать. Розбирав на частини.

— А магічні штучки?

Каз пхикнув:

— То ти більше не думаєш, що я демон?

— Я знаю, що ти демон, але користуєшся людськими витівками.

— Деякі люди бачать магічний трюк і кажуть «Неймовірно!», плескають у долоні, радо прощаються з гроши́ма й через десять хвилин забувають усе. Інші питають, як це працює. Вони йдуть додому, лягають у ліжко, починають метатися й крутитися, розмірковуючи, як це було зроблено. І поки вони забудуть про це, мине кілька безсонних ночей. Вони не спатимуть, прокручуватимуть витівку в голові знову й знову, шукаючи щілину в сприйнятті, тріщину в ілюзії, що пояснить, як вдалося ошукати їхні очі; вони з тих, хто не відпочине, поки не пояснить собі той маленький шматочок таємниці. Я теж такий.

— Ти любиш крутарство.

— Я люблю загадки. Крутарство — просто моя рідна мова.

— Сади, — сказав Матаяс, указуючи на живоплоти попереду. — Ми можемо йти ними аж до танцювальної зали.

Тієї миті, коли вони вийшли з проходу, двійко вартових завернули за ріг — обидва в чорно-сріблястій формі *дрюскеле*, обидва з гвинтівками.

— *Перенєр!* — крикнув один із них здивовано. «В'язні». — *Стен!* Без зайвих роздумів Матаяс вигукнув:

— *Десеженет, Джел коменден!* («Вільно, цього хоче Джел!»)

Це були слова командира *дрюскеле*, і хлопець вигукнув їх з усією переконливістю, яку навчився вкладати в слова на перекличках.

Солдати обмінялися збентеженими поглядами. Миттєвої затримки було достатньо. Матаяс схопив гвинтівку першого вартового й сильно вдарив його прикладом по голові. *Дрюскеле* впав.

Каз кинувся до іншого хлопця й повалив його на землю. Той досі тримав свою гвинтівку, але Бреккер прослизнув під нього, притисся передпліччям до солдатого горла й тиснув, аж поки очі тому не заплющилися, голова впала на груди й хлопець знепритомнів.

Каз відкотив тіло подалі від себе й встав.

Реальність ситуації раптово вразила Матаяса. Каз не підняв гвинтівку. Матаяс мав зброю в руках, а Бреккер залишався беззахисним. Вони стояли над тілами двох зомлілих *дрюскеле* — чоловіків, які були Матаясовими братами. «Я можу застрелити його, — подумав хлопець. — Приректи на смерть Ніну та інших одним учинком». Знову з'явилося дивне відчуття, що він дивиться на своє життя догори дригом. Матаяс, убраний у в'язничну форму, став небажаним гостем у місці, котре колись називав своїм домом. «Хто я такий тепер?»

Він подивився на Каза Бреккера — хлопця, котрий сам був своєю єдиною причиною. Так, він умів виживати й був солдатом якогось особливого, власного типу. Нечисторукий поважав свою домовленість із Матаясом. У будь-який момент він міг вирішити, що той уже послужив задля своєї мети — коли він допоміг їм намалювати плани, коли вони втекли з камер тимчасового утримання, коли Матаяс відкрив йому таємницю секретного моста. І ким би він не став, Гелвар не стріляв у тих, хто не мав зброї. Він іще не опустився до цього.

Матаяс відвів зброю.

Легка усмішка торкнулася Казових вуст.

— Я не був певен, що ти робитимеш, коли дійде до цього.

— Я теж, — зізнався Гелвар. Каз звів брову, і правда, наче вибух, вдарила Матаяса. — Це був тест. Ти свідомо вирішив не піднімати гвинтівку.

— Я мусив переконатися, що ти насправді за нас. За всіх нас.

— Як ти знав, що я не стрілятиму?

— Бо від тебе, Матаясе, так і тхне добropорядністю.

— Ти божевільний.

— Знаєш секрет азартних ігор, Гелваре? — Каз ударив здоровою ногою по товстому кінцю гвинтівки. Зброя підскочила. Каз тримав її в руках і цілюся Матаясові кудись у живіт. Він ніколи не був у небезпеці. — Шахрайство. Тепер приберімо й вберімося в їхню форму. На нас чекає вечірка.

— Одного дня твої трюки завершаться, *дем'їне*.

— Краще сподівайся, що сьогодні не цей день.

«Побачимо, що принесе ця ніч, — подумав Матаяс, нахилиючись, щоб виконати завдання. — Крутарство, може, і не моя рідна мова, проте я можу навчитися нею розмовляти».

Б'Є ЧВЕРТЬ НА ДЕСЯТУ

Джаспер знав, що мав би гніватися на Каза за те, що пішов шукати Пекку Роллінза й розвалив їхній попередній план на шматки, а своєю новою схемою занурив їх у ще більшу небезпеку. Але коли вони з Віланом плазували дахом сектора *дрюскеле* до караульного приміщення, він був таким божевільно щасливим, що не міг злоститися. Його серце гупало, а адреналін потріскував у тілі й колов солодкавими голочками. Це трохи було схоже на вечірку, яку він якось відвідав у Західній Клепці. Хтось набрав у міський фонтан шампанського, і Джасперові знадобилося рівно дві секунди, щоб стрибнути туди, знявши черевики й роззявивши рота. Тепер його ніс і рот наповнювалися відчуттям ризику, яке дарувало запаморочення й віру в непереможність. Хлопець любив це й ненавидів себе за таку любов. Він мав би думати про роботу, про гроші, як вибратися з боргів, переконатися, що батько не постраждав від його блюзнірства.

Але коли в Джасперовій голові з'являлися такі думки, уся його свідомість нажахано відступала. Намагатися не померти — ось

найкращий із можливих спосіб відволіктися.

Тим не менш Джаспер уважно стежив за звуками, які вони створювали тепер, коли були далеко від натовпу й хаосу посольства. Ця ніч належала *дрюскеле*. Грінгкелла була їхнім святом, і всі мисливці за відьмами безпечно укрилися на Білому острові. Ця будівля була, імовірно, найбезпечнішим місцем для нього й Вілана, яке можна було знайти цієї миті. Але її тиша видавалася важкою й моторошною. Тут не було верб чи фонтанів, як у посольстві. Ця частина Льодового Двору, як і в'язниця, ховалася від людських очей. Джаспер упіймав себе на тому, що нервово перекочував язиком *балін*, захований між зубами, і змусив себе припинити це, поки не активував його. Він був достеменно переконаний, що Вілан ніколи не забуде йому такої дурнуватої помилки.

Слухове вікно пірамідальної форми дозволяло роздивитися внизу щось схоже на тренувальну залу; підлога тут була прикрашена улюбленою *дрюскеле* головою вовка, а полиці гнулися під вагою зброї. Крізь наступну скляну піраміду хлопець побачив їдальню. Одну стіну займало велетенське серце, увінчане вовчою головою, вирізьбленою в камені. Інша стіна була прикрашена грандіозним прапором без чіткого візерунку — це була строката мішанина вузьких смужок тканини, здебільшого червоних і синіх, але траплялися й багрянні. Джасперові знадобилося кілька хвилин, щоб зрозуміти, що він бачить.

— Святі, — прошепотів Фахей, відчувши легку нудоту. — Це кольори Гриші.

Вілан скосив очі.

— Прапор?

— Червоний — колір Корпуснійців, синій — Етерців, багрянний — Матерців. Це все — клаптики *кефти*, котру гришники вдягають перед боєм. Усе це трофеї.

— Так багато?!

Сотні. Тисячі. «Я одягав би багрянний, — подумав Джаспер, — якби приєднався до Другої армії». Він намагався віднайти в собі той бурхливий піднесений настрій, котрий вирував усередині кількома хвилинами раніше. Він завжди хотів, навіть прагнув ризикнути потрапити в полон і бути страченим як злодій і найманець. То чим була гіршою думка про те, що на нього полюватимуть як на Гришу?

— Рушаймо далі.

Так само, як в'язниця й посольство, караульне приміщення в секторі *дрюскеле* було зведене довкола внутрішнього дворика, тож кожен, хто заходив усередину, міг бути поміченим і розстріляним згори. Але через несправні ворота зубчаста стіна внутрішнього двору була такою ж безлюдною, як і решта будівлі. Тут поверхня брил лискучого чорного каміння, інкрустованого вовчими головами, освітлювалася похмурим синім полум'ям. З тих частин Льодового Двору, які побачив стрілець, це була єдина, котра мала не білий чи сірий колір. Навіть брама була зроблена з якогось чорного металу, котрий на вигляд здавався неймовірно важким.

Унизу виднівся охоронець. Він перехилився через арку караульного приміщення, на плечі висіла гвинтівка.

— Лише один? — здивувався Вілан.

— Матаяс казав: чотири вартові біля неробочих воріт.

— Може, Жовтий Протокол працює на нас? — припустив Вілан. — Їх могли відправити до в'язничного сектора або...

— Або дванадцять здорових фієрданців зайшли досередини погрітися.

Поки вони з крамариком спостерігали за вартовим, той відкрив бляшанку з *юрдою* й висипав собі до рота грудку сушених помаранчевих квітів. Він виглядав стомлено й розгублено, можливо, був засмучений тим, що мусить нести варту так далеко від розваг святкування Грінгкелли.

«Я не звинувачую тебе, — подумав Джаспер, — але скоро твоє життя стане значно захопливішим».

Принаймні вартовий був убраний у звичайну форму, а не в чорний однострій *дрюскеле*, вирішив Джаспер, досі не спроможний відігнати від себе видіння прапора. Його мама була новоземкою, але в татових жилах текла каельська кров. Це він подарував Джасперові сірі очі й ніколи не вірив у забобони Мандрівного Острова. Коли Джаспер почав демонструвати свою силу, це розбило татові серце. Він підбурих сина залишити все в таємниці. «Я боюся за тебе, — казав він. — Світ може бути жорстоким до таких, як ти». Але Джаспер завжди розмірковував, чи не боявся тато дещо *його* самого теж.

«Що, якби я вирушив до Равки, а не до Керчу? — думав хлопець. — Що, якби я приєднався до Другої армії?» Чи взагалі дозволяють вони Творцям воювати, чи ті просто сидять за стінами своїх

майстерень? Зараз Равка стала міцнішою, відновлювалася. Обов'язкового призову для гришників більше не було. Він міг би навідатися туди. Можливо, навчитися, як краще використовувати свою силу, розпрощатися з азартними барлогами Кеттердама. Якщо їм пощастить привезти Бо Юл-Баюра до Торговельної Ради, усе стане можливим. Хлопець здригнувся. Про що він думає? Йому потрібна чергова доза неминучого ризику, щоб мізки стали на місце.

Джаспер звівся на ноги.

— Я йду всередину.

— Який план?

— Побачиш.

— Дозволь мені допомогти.

— Ти можеш допомогти, стуливши пельку й відійшовши подалі. Стій тут, — сказав Джаспер, чіпляючи мотузку до краю даху й дозволяючи їй впасти на ряд кам'яних брил, викладених уздовж доріжки. — Чекай, поки я знерухомлю вартових, а потім спускайся.

— Джаспере...

Джаспер, нахилившись, перебіг дах і оглянув із його бровки увесь широкий внутрішній двір. Зайняв на стіні позицію позаду вартового.

Так безшумно, як тільки міг, Джаспер прив'язав інший кінець мотузки до даху й почав повільно спускатися стіною. Вартовий стояв майже точно під ним. Джаспер не був Марою, але якщо йому вдасться спуститися мовчки й підкрастися до охоронця, усе може пройти без зайвого галасу.

Він напружився, готовий зупинитися. З караульного приміщення з'явився ще один вартовий, плескаючи в долоні від холоду й голосно розмовляючи, а потім показався третій. Джаспер застиг. Він висів посередині стіни над трьома озброєними охоронцями, помітний, як на долоні. Саме тому Каз завжди планував усе заздалегідь. Піт виступив на хлопцевому чолі. Він не може впоратися з трьома охоронцями одночасно. А в караульному приміщенні їх могло бути ще більше, і кожен готовий увімкнути сирену.

— Зачекайте, — сказав один із вартових. — Ви нічого не чули?

«Не дивися вгору. Ох, святі, не дивися вгору».

Вартові зішлися в м'яке кільце, здійнявши гвинтівки. Один із них задер голову, оглядаючи дах, і почав повертатися.

Дивний мелодійний звук розітнув повітря:

— *Скерден Фієрда, кенде хієртцееенг, лендтен ісен єн де ваааанден.*

Фієрданські слова, яких Джаспер не розумів, лилися над внутрішнім двором. Їх із переливами виспівував ідеальний тенор, і здавалося, що мелодія чіпляється за чорне каміння бійниць на стіні.

«Вілан».

Вартові закрутилися, рушніці націлилися на доріжку, що вела до внутрішнього двору, вишукуючи джерело звуку.

— Оландер? — гукнув один з охоронців.

— Нільсон? — крикнув інший.

Хоча зброю було зведено, їхні голоси здавалися швидше приголомшеними й зацікавленими, аніж агресивними.

«Що, у біса, коїться?»

В арці, котра вела до доріжки, з'явився силует, який похитувався то ліворуч, то праворуч.

— *Скерден Фієрда, кенде хієртцееенг,* — співав Вілан, справляючи на диво переконливе враження п'яного, але дуже талановитого фієрданця.

Вартові вибухнули сміхом, приєднуючись до пісні:

— *Лендтен ісен...*

Джаспер зістрибнув униз. Він упіймав найближчого фієрданця, схопив його за горло й вирвав із рук гвинтівку. Коли інший вартовий повернувся, Джаспер гепнув його в обличчя прикладом. Почувся нудотний хрускіт. Третій охоронець здійняв зброю, але Вілан незграбною хваткою перехопив його руки ззаду. Гвинтівка випала з долонь охоронця на каміння й дзенькнула. Перш ніж той встиг закричати, Джаспер зробив випад уперед і втрамбував товстий кінець зброї в охоронцеві нутрощі, завершивши справу двома ударами в щелепу.

Стрілець нахилився й кинув одну з гвинтівок Віланові. Вони стояли над тілами вартових, задихаючись, здійнявши зброю, чекаючи на мить, коли решта фієрданських солдатів натовпом лине з караульного приміщення. Ніхто не з'явився. Можливо, четвертого вартового перевели куди-інде через Жовтий Протокол.

— Оце так ти стулив пельку й відійшов подалі? — прошепотів Джаспер, поки вони відтягали тіла вартових за кам'яні брили, подалі від чужих очей.

— Оце так ти дякуєш? — відгукнувся Вілан.

— Що це, у біса, за пісня така?

— Національний гімн, — самовдоволено пояснив крамарик. — Шкільна фієрданська, пригадуєш?

Джаспер похитав головою:

— Я захоплююся. Тобою і твоїми вчителями.

Вони зняли з двох вартових форму, зав'язавши свій власний тюремний одяг охайним вузликом, а потім зв'язали руки й щиколотки охоронців, котрі досі мали пульс, і запхали їм до рота відірвані шматки своєї в'язничної одежі. Віланів однострій був трошки завеликим, а Джасперові рукави й штани виглядали кумедно короткими, але принаймні черевики виявилися прийнятними. Вілан тицьнув у бік охоронців.

— А це безпечно — залишати їх, ну, ти знаєш?..

— Живими? Я не великий спеціаліст у вбивстві непритомних людей.

— Ми можемо привести їх до тями.

— Надзвичайно жорстоко, крамаріку. Ти вбивав когось?

— До того, як я потрапив у Бочку, я навіть мертвого ніколи не бачив, — зізнався хлопчик.

— Це не те, чого потрібно соромитися, — сказав Джаспер і навіть сам трохи здивувався. Але він дійсно так думав. Віланові потрібно навчитися піклуватися про себе, але було б чудово, якби він зміг зробити це, не поприятелювавши зі смертю. — Перевір, чи кляпи сидять достатньо туго.

Вони вжили ще кількох запобіжних заходів і прив'язали охоронців до підніжжя кам'яної брили. Бідолах, мабуть, знайдуть раніше, аніж їм вдасться самотужки звільнитися.

— Ходімо, — мовив Джаспер, і вони перетнули внутрішній дворик у напрямку караульного приміщення. В арці були двері праворуч і ліворуч.

Хлопці обрали ті, що були праворуч, і обережно почали підійматися сходами. Хоча Джаспер не думав, що хтось лежатиме в засідці, вартовим могли наказати захищати механізм брами будь-якою ціною. Але кімната над аркою виявилася порожньою. Її освітлювало кілька газових ламп, котрі стояли на столі, де поруч із купкою горіхів і тріснутих шкарлупок лежала розгорнута книга. Стіни були помережані

вішаками з гвинтівками, — дуже дорогими гвинтівками, — і Джаспер припустив, що скрині на полицях були наповнені набоями. Ніде не було ані порошинки. Охайні фієрданці.

Більшість вільного місця в кімнаті займала довга лебідка. З кожного боку вона мала ручку, а навколо неї закручувалися товстими петлями ланцюги. Біля кожної ручки вони напиналися тугими спицями крізь прорізи в камені.

Вілан схилив голову набік.

— Гм.

— Мені не подобається цей звук. Щось не так?

— Я чекав, що тут будуть мотузки або канати, а не сталеві ланцюги. Якщо ми збираємося переконатися, що фієрданці не можуть відчинити браму, ми мусимо перерізати метал. — Але як нам тоді активувати Чорний Протокол?

— Це проблема.

Годинник Старійшин почав вибивати десятю годину.

— Я послаблю ланку, — запропонував Джаспер. — Пошукай напилок чи щось із гострим кінцем.

Вілан підняв угору великі ножиці з пральні.

— Цього достатньо, — сказав Джаспер. Мусило бути достатньо.

«У нас ще є час, — переконував себе стрілець. — Ми досі можемо це зробити». Джаспер сподівався, що на інших не чекали сюрпризи.

Можливо, Матаяс помилявся щодо Білого острова. Можливо, ножиці поламаються у Віланових руках. Можливо, Інеж зазнає невдачі. Чи Ніна. Чи Каз.

«Чи я. Можливо, я зазнаю невдачі».

Шість людей і тисяча варіантів, що цей безрозсудний план не спрацює.

31

Ніна

Б'Є ПІВ НА ДЕСЯТУ

Ніна дозволила собі кинути ще один швидкий погляд через плече й побачила, як вартові тягнуть Інеж убік. «Вона надзвичайно розумна. Інеж зможе подбати про себе».

Ці думки трохи заспокоїли дівчину, але вона мусила продовжувати рухатися. Очевидно, що вони з Інеж були удвох, і Ніна хотіла зникнути, перш ніж вартовий, котрий зупинив Інеж, зацікавиться й нею. Окрім того, зараз вона нічого не могла зробити для подружки, нічого, що б не виказало їй не зруйнувало все. Вона пірнула до орди гостей вечірки, скинула свою помітну мантию з кінського волосся й потягла її трохи за собою, а потім дозволила їй впасти й бути затоптаною натовпом. Убрання й надалі змушуватиме людей повертати голови, але тепер їй не доведеться перейматися великим червоним плюмажем, котрий одразу видавав її розташування.

Скляний міст виріс перед дівчиною миготливою аркою, котра мерехтіла в синьому світлі ліхтарів на його вістрях. Усі люди навколо неї сміялися й чіплялися одне за одного, підіймаючись вище над

крижаним ровом — його поверхня сяяла під ними, схожа на майже ідеальне дзеркало. Ефект був запаморочливий і бентежний: здавалося, що її занадто тісні вишиті черевички пливуть у повітрі. Схоже було, наче люди довкола йдуть узагалі по нічому.

Знову з'явилося неприємне відчуття, що це місце, імовірно, було зведене за допомогою сили Творця в якомусь віддаленому минулому. Фієрданці стверджували, що всю цю конструкцію збудував бог або Сьондж Егмонд — один зі святих, у жилах котрого, як вони вірили, текла фієрданська кров. А люди в Равці почали переосмислювати дива святих. Чи справді це були дива, чи просто робота талановитих гришників? Чи був цей міст подарунком Джела? А може, давнім продуктом рабської праці? Чи був Льодовий Двір збудований іще до того, як з'явилися Гриші, щоб стати для фієрданців справжніми монстрами?

У найвищій точці арки вона вперше змогла роздивитися Білий острів і внутрішнє кільце. Дівчина побачила вдалині, що острів оточений іще однією захисною стіною. Із цієї зручної позиції було видно, що стіна зведена у формі здоровенної потвори — гігантського крижаного дракона, котрий огинав острів і ковтав свій власний хвіст. Ніна здригнулася. Вовки, дракони, що далі? У равканських легендах чудовиська чекали, поки їх розбудить заклик героя. «Що ж, — подумала вона, — ми зовсім не герої. Сподіваймося, що потвора не прокинеться».

Спуск із моста виявився ще більш запаморочливим, і Ніна зраділа, коли її ноги знову торкнулися твердого білого мармуру. Розквітлі вишневі дерева й сріблясті платанові живоплоти стояли обабіч мармурової доріжки, а варта з цього боку моста, без сумніву, здавалася розслабленішою. Охоронці, котрі стояли на варті, були вбрані в ретельно пошиту білу форму, оздоблену сріблястим хутром і не таким страшним сріблястим мереживом. Але Ніна пам'ятала, що казав Матаяс: коли ти просуваєшся ближче до центру кільця, рівень безпеки насправді підвищується, просто він стає менш помітним. Дівчина оглянула гостей, які разом із нею підіймалися слизькими сходами крізь розщелину між хвостом і ротом дракона. Скільки з них були справжніми гостями, шляхтичами, розважальниками? А скільки тут фієрданських солдатів чи замаскованих *дрюскеле*?

Натовп пройшов крізь відкрите кам'яне подвір'я й двері палацу до куполоподібного входу кількома поверхами вище. Палац був

збудований із того самого чистого, білого, неприкрашеного мармуру, що й стіни Льодового Двору. Здавалося, усе тут було видовбано просто в льодовику. Ніна не могла сказати, чи втрутилися нерви або уява, чи насправді це місце було по-справжньому холодним, але її шкіра вкрилася сиротами, і дівчина змушена була боротися зі своїми зубами, щоб вони не клацали.

Ніна увійшла до безкрайньої округлої танцювальної зали, ущент заповненої людьми, котрі пили й танцювали під блискучою групою вовчих голів, витесаних із криги.

Тут було щонайменше тридцять скульптур тварин, котрі бігли чи стрибали; їхні боки волого блищали, щелепи були роззявлені, а морди повільно танули й час від часу крапали на юрбу. Натовп гомонів, і музику невидимого оркестру ледь можна було розібрати.

Годинник Старійшин почав вибивати десяту. Вона витратила забагато часу, щоб перейти той дурнуватий скляний міст. Ніні потрібно було краще роздивитися кімнату. Прямуючи до стрімких білих сходів, вона помітила дві знайомі постаті в затінку розташованого неподалік алькова. Каз і Матаяс. Їм вдалося. Тепер хлопці були вбрані в уніформи *дрюскеле*. Ніна поборолала тремтіння. Видовище Матаяса в цих кольорах змусило зовсім інший холод пробрати її до кісток. Про що він думав, одягаючи форму? Вона дозволила собі на коротку мить зустрітися з ним поглядом, але прочитати щось у хлопцевих очах було неможливо. Те, що Каз був поруч із ним, трохи заспокоювало. Вона була не сама, і вони досі рухалися за розкладом.

Ніна не ризикнула кивнути, щоб показати, що впізнала їх, натомість продовжила підійматися сходами до балкона на другому поверсі, де змогла б краще роздивитися течії в натовпі. Цієї витівки її навчила в школі Зоя Назяленскі. Були певні шаблони в тому, як люди рухалися, як вони скупчувалися навколо моці. Кожен думав, що просто пливе за течією, прогулюється без жодної мети, але насправді всіх їх притягало до людей, котрі мають статус. Не було нічого дивного в тому, що кілька вихорів сконцентрувалися біля королеви Фіерди і її почту. «Дивно», — подумала Ніна, розглядаючи їхні білі мантиї. У Равці білий був кольором служників. Корона не варта була того, щоб щось винюхувати, — два переплетені діамантові кістяки, котрі нагадували вкриті памороззю гілки.

Королівських осіб занадто добре охороняли, щоб вони могли виявитися корисними, але неподалік Ніна побачила ще один вихор активності навколо групи людей у військовому одязі. Якщо хтось і знав, де на острові тримають Бо Юл-Баюра, то це мав бути хтось із високопосадовців фієрданської армії.

— Гарний вид, чи не так?

Ніна ледь не підскочила, коли поруч із нею нишком з'явився чоловік. Дівчина вирішила, що він шпигун: вона навіть не помітила, як цей пан наблизився.

Він посміхнувся й поклав руку їй на талію.

— Знаєш, тут неподалік є кімнати, призначені для того, щоб трохи розважитися. А твій вигляд обіцяє більше, ніж просто розвагу. — Його рука поповзла нижче.

Ніна вповільнила його серцебиття, і чоловік каменем упав на землю, вдарившись головою об бильця. За десять хвилин він прийде до тями, відчуваючи сильний головний біль, і, можливо, матиме легкий струс.

— З ним усе гаразд? — поцікавилася подружжя, що проходило повз.

— Трохи перебрав, — безтурботно відповіла дівчина.

Вона швидко ковзнула сходами вниз і змішалася з юрбою, упевнено прямуючи до групи убраних у срібно-білі військові форми солдатів, котрі оточили огрядного чоловіка з пишними вусами. Якщо розсип медалей на його грудях про щось свідчив, то він мав бути не інакше, як генералом або кимось подібним. Чи мусить вона обрати саме його собі за мету? Їй потрібен був хтось на достатньо високій посаді, щоб мав доступ до привілейованої інформації, хтось добряче напідпитку, щоб приймати необдумані рішення, але не настільки п'яний, щоб не міг провести її туди, куди Ніні потрібно потрапити. Зважаючи на рум'яні генералові щоки й те, як він похитувався, було схоже, що він зайшов так далеко, що не здатен ні на що інше, крім того, щоб заснути, умостивши лице в горщику з квітами.

Ніна відчувала, як спливає час. Вона мусила зробити свою пропозицію. Дівчина схопила келих шампанського й обережно обійшла солдатів по колу. Коли один із них відділився від групи, Ніна зробила крок назад — просто йому напереріз. Він нашттовхнувся на дівчину. Хода його була легкою, тож удар не був сильним, але Ніна голосно

скрикнула, нахилилася вперед і розлила шампанське. Одразу ж кілька міцних рук потяглися, щоб не дати їй упасти.

— Йолопе, — прогрімів генерал, — ти ледь не збив її з ніг!

«З першої спроби, — подумала Ніна. — Не має значення. Я геніальний шпигун».

Щоки бідного солдатики зашарілися.

— Мої вибачення, міс.

— Перепрошую, — сказала вона керчинською, удаючи зніяковілість і переходячи на мову «Звіринцю». — Я не розмовляю фієрданською.

— Глибокі вибачення, — спробував хлопець керчинською й відважно додав каельською: — Багато шкода.

— О, ні, це була цілком моя вина, — відповіла Ніна, затамувавши подих.

— Алгрене, припини паскудити її мову й притягни новий келих шампанського. — Солдат зігнувся й поспішив виконувати наказ. — З вами точно все гаразд? Може, я знайду місце, де ви змогли б посидіти? — поцікавився генерал чистісінькою керчинською.

— Він лише налякав мене, — засміялася Ніна, спираючись на генералову руку.

— Гадаю, краще буде, якщо вам не доведеться стояти.

Ніні вдалося не звести брову від здивування. «Закладаюся. Але спершу мені потрібно дізнатися, що ти знаєш».

— І пропустити вечірку?

— Ви зблідли. Короткий відпочинок у кімнатах нагорі допоможе вам.

«Святі, він не гає часу, чи не так?» Перш ніж Ніна встигла переконати його, що з нею все гаразд, але вона хотіла б повернутися на терасу, теплий голос промовив:

— Насправді, генерале Еклунде, найкращий спосіб зберегти дівочу прихильність — не казати дамі, що вона має нездоровий вигляд.

Генерал набурмосився, вуса його наїжачилися, але вже за мить він виструнчився.

— Так точно, так точно, — засміявся нервово.

Ніна повернулася й відчула, як земля втекла з-під ніг. «Ні, — подумала вона, і серце панічно загупало. — Це неможливо. Він утопився. Він має лежати на дні океану».

Але якщо Ярл Брум і помер, то перетворився на цілком життєрадісного мерця.

Б'Є ПІВ НА ОДИНАДЦЯТУ

Джасперів одяг був укритий дрібними трісками й сталевими ошурками. Його крадена форма наскрізь просякла потом, руки боліли, а головний біль так свердлив хлопцеві ліву скроню, наче вирішив оселитися там назавжди. Майже півгодини Джаспер зосереджено працював над єдиним кільцем ланцюга, котре з'єднувало лівий кінець лебідки з однією зі щілин у кам'яній стіні. Він намагався використати свою силу, щоб послабити метал, поки Вілан пиляв його ножицями з пральні. Спочатку вони працювали обережно, турбуючись, що зламають кільце й виведуть із ладу ворота, перш ніж настане час підіймати їх, але сталь була міцнішою, ніж будь-хто з них міг сподіватися, тож робота, на превеликий жаль, просувалася повільно. Коли вибило три чверті, паніка заволоділа Джаспером.

— Просто підіймімо ворота, — прогарчав він розчаровано. — Ми активуємо Чорний Протокол, а потім просто стрілятимемо в лебідку, поки вона не здасться.

Вілан змахнув кучері з чола й коротко глипнув на стрільця. Джаспер побачив на його руках кров там, де з'явилися, а потім луснули пухирі, поки хлопчик пиляв кільце.

— Ти справді так любиш зброю?

Джаспер здвигнув плечима.

— Я не люблю вбивати людей.

— То що ж тоді?

Стрілець знову зосередився на ланцюзі.

— Не знаю. Звук. Те, як світ стискається до розмірів твоєї мішені. Я працював зі зброярем із Новозем'я, котрий знав, що я Творець. Ми вгадали кілька справді божевільних штук.

— Щоб убивати людей.

— Ти робиш бомби, крамаріку. Тримай свій осуд при собі.

— Мене звати Вілан. І твоя правда. Я не маю права критикувати тебе.

— Не починай знову.

— Що?

— Погоджуватися зі мною, — відповів Джаспер. — Справжній шлях до краху.

— Мені теж не подобається сама ідея вбивства людей. Мені навіть хімія не подобається.

— А що подобається?

— Музика. Числа. Рівняння. Вони не такі, як слова. Вони... вони не плутаються.

— Якби тільки можна було розмовляти з дівчатами рівняннями.

Запала довга мовчанка, а потім, не відводячи очей від виїмки, яку вони зробили в кільці, Вілан запитав:

— Лише з дівчатами?

Джаспер поборов усмішку.

— Ні. Не лише з дівчатами.

Було справді прикро, що всім їм, імовірно, доведеться загинути цієї ночі. Годинник Старійшин почав вибивати одинадцятку. Стрілець зустрівся поглядом із Віланом. Їхній час вийшов.

Джаспер стрибнув на ноги, намагаючись змахнути металеві шматочки зі свого обличчя й сорочки. Чи витримає кільце достатньо довго. Чи занадто довго? Їм залишалося тільки почекати й дізнатися.

— На позиції.

Вілан зайняв своє місце біля правої ручки лебідки, а Джаспер ухопився за ліву.

— Приготувався почути звук, котрий стане нашим вироком? — поцікавився він.

— Ти ніколи не чув, як кричить мій татко, коли розлютиться.

— Це почуття гумору щораз більше пасує до Бочки. Якщо ми виживемо, я навчу тебе лаятися. На мій рахунок, — віддав команду Джаспер. — Нехай Льодовий Двір почує, що прийшли Покидьки, щоб кинути йому виклик.

Хлопець полічив від трьох до нуля, і вони почали крутити лебідку, обережно пристосовуючись до швидкості одне одного, не спускаючи очей з ослабленого кільця. Джаспер чекав якогось громового гуркоту, але, крім кількох скрипів і брязкань, механізм не видав ані звуку.

Повільно ворота кільцевої стіни почали підійматися. П'ять дюймів. Десять дюймів.

«Можливо, нічого не станеться, — подумав Джаспер. — Може, Матаяс набрехав або всі ці оповідки про Чорний Протокол просто вигадка, щоб люди навіть не намагалися відчинити ворота.»

Аж раптом забили дзвони Годинника Старійшин — голосно й полохливо, високо й наполегливо. Їхня луна ширилася, наче хвиля, що накочувалася на берег, звуки наштотувалися один на одного, ревіли над Льодовим Двором, крижаним ровом, стіною. Сирена Чорного Протоколу запрацювала. Шляху назад уже не було. Вони одночасно відпустили ручки лебідки, дозволяючи воротам упасти з гуркотом на місце, але кільце все ж витримало.

— Ну ж бо, — благав Джаспер, умовляючи упертий метал. Кращий Творець напевно швидко впорався би з цією роботою. Творець під дією *парем* перетворив би кляте кільце на набір ножів для стейків і встиг би ще випити філіжанку кави. Але Джаспер не був жодним із них і його майстерності бракувало. Він ухопився за кільце й повиснув на ньому, використовуючи всю свою вагу, намагаючись добряче натиснути на метал. Вілан зробив те саме, і на якусь мить вони зависли, тягнучи за кільце, як двійко божевільних білок, котрі забули, як лізти вгору. Тепер вартові могли увірватися у двір будь-якої секунди, вони мусили припинити це безрозсудство й захистити себе. Ворота досі працювали. Вони провалили завдання.

— Може ти спробуєш заспівати на них? — втративши надію, буркнув Джаспер.

І тієї миті, востаннє заперечливо здригнувшись, кільце луснуло.

Джаспер із Віланом попадали на підлогу, коли ланцюг проскочив крізь їхні руки. Один його кінець зник у стіні, а другий змусив обертатися руків'я лебідки.

— Ми зробили це! — вигукнув Джаспер, перекрикуючи лемент дзвонів, зненацька захоплений десь між збудженням і жахом. — Я прикрию тебе. Займися лебідкою.

Стрілець звів гвинтівку й притисся до оглядового віконця в кам'яній стіні, котре дозволяло побачити двір. Хлопець приготувався зустрітись з хаосом, коли все полетить під три чорти.

Б'Є ПІВ НА ОДИНАДЦЯТУ

— То як довго нас змусять тут чекати? — поцікавився чоловік в оксамиті винного кольору. Вартові проігнорували його запитання, але інші гості, котрі разом з Інеж скупчилися біля входу, ремствували, висловлюючи своє незадоволення. — Я потрапив сюди за великі гроші, — продовжував він, — і про те, що я весь час тупцюватиму біля вхідних дверей, не йшлося.

Вартовий, що стояв найближче до них, занудним, монотонним голосом продекламував:

— Люди на контрольно-пропускному пункті зайняті іншими гостями. Щойно вони звільняться, вас проведуть назад крізь кільцеву стіну й затримують на пункті пропуску, поки вашу особу не буде встановлено.

— *Затримують*, — перекинув його оксамитовий чоловік. — Як злочинців!

Інеж слухала ці суперечки більшу частину години. Вона кинула швидкий погляд на внутрішній двір, котрий вів до брами в кільцевій

стіні посольства. Якщо вона збиралася зробити так, щоб план спрацював, їй потрібно бути розумницею й залишатися спокійною. Якщо не зважати на те, що плану майже не було й вона аж ніяк не почувалася спокійно. Упевненість і оптимізм, які вона відчувала незадовго до цього, кудись випарувалися. Інеж чекала, перевіряючи очима натовп, а хвилини спливали. Коли годинник вибив три чверті, дівчина зрозуміла, що більше чекати не може. Вона мусить діяти просто зараз.

— З мене досить, — сказала Інеж голосно. — Ведіть нас до пропускного пункту або дозвольте йти.

— Вартові на пропускному пункті...

Інеж рушила вперед, стала попереду групи людей і сказала:

— Нас усіх уже нудить від цих відмовок. Проведіть нас крізь ворота й змиріться з цим.

— Тиша! — віддав команду охоронець. — Ви тут лише гості.

Дівчина штовхнула його пальцем у груди.

— То поведіться з нами, як із гостями, — сказала вона, щосили намагаючись наслідувати Ніну. — Я вимагаю, щоб мене негайно відвели до воріт, ти, велетенський білявий йолопе.

Вартовий схопив її за руку.

— Тобі так не терпиться до воріт? Ходімо. Ти не повернешся через них.

— Я лише...

Раптом у ротонді пролунав інший голос:

— Зупинися! Гей ти, я сказала, припини!

Інеж відчула запах її парфумів — лілії, вони пахли кремово й насичено, густим золотим ароматом. Дівчину ледь не знудило. Гелін Ван Уден, власниця й володарка «Звіринцю», «Будинку екзотики», де за відповідну ціну світ ставав твоїм, проштовхувалася крізь натовп.

Хіба вона не казала, що Цьоця Гелін любить справляти враження?

Вартовий налякано виструнчився, коли Гелін випхалася до нього.

— Мадам, вашу дівчину повернуть вам, коли закінчиться ніч. Її папери...

— Вона *не* моя дівчина, — відрубала Гелін, злосливо примруживши очі. Інеж застигла нерухомо, але навіть вона не могла зникнути, коли не було, куди йти. — Це Мара, права рука Каза Бреккера й одна з найбільш горезвісних бандиток Кеттердама.

Люди навкруги почали витріщатися на дівчину.

— Як ти насмілилася прийти сюди, удаючи жрицю мого будинку? — просичала Гелін. — Будинку, котрий одягав і годував тебе? І де ділася Аджала?

Інеж розтулила рот, але паніка всередині наростала, стискала горло, придушувала слова, перш ніж вони зривалися. Здавалося, язик занімів і перетворився на якийсь непотріб. Вона знову дивилася у вічі жінці, котра біла її, знущалася з неї, спочатку купила її, а потім продавала знову й знову.

Гелін схопила дівчину за плечі й почала трясти.

— *Де моя дівчина?*

Інеж опустила погляд на пальці, котрі вгризалися в її плоть. На якусь мить повернувся увесь страх і вона насправді перетворилася на мару, на привид, котрий вилетів із тіла, яке завдавало їй лише болю. *Ні* Це тіло надавало їй сили. Тіло переносило її дахами Кеттердама, служило їй у битвах, тягло її шість поверхів угору темним, вкритим кіптявою комином.

Інеж ухопила Гелін за зап'ястя й різко крутонула праворуч. Жінка зойкнула, її коліна підкосилися, вартовий кинувся вперед, щоб упіймати її.

— Я кинула твою дівчину до крижаного рову, — прогарчала Інеж, ледь упізнаючи свій власний голос. Друга рука схопила Гелін за шию й стискала її. — І їй краще там, ніж із тобою.

Міцні руки смикнули дівчину, відриваючи її від жінки й відтягаючи назад.

Інеж задихалася, серце гупало. «Я могла б убити її, — думала дівчина. — Я відчувала її пульс під своїми долонями. Я мала б убити її».

Гелін звелася на ноги, скиглячи й покахикуючи, поки спостерігачі кинулися допомагати їй.

— Якщо вона тут, Бреккер теж мусить бути десь неподалік, — верескнула жінка.

Тієї ж миті, наче погоджуючись із нею, голосно й завзято задзеленькотіли дзвони Годинника Старійшин. Запала секунда приголомшеної бездіяльності. Потім ціла ротонда наче вибухнула подіями: вартові кинулися до своїх постів, командири вигукували накази.

Один із вартових, вочевидь капітан, сказав щось фієрданською. Інеж упізнала лише слово *в'язниця*. Він ухопився за шовк її мантиї та закричав керчинською:

— Хто у твоїй команді? Яка ваша мета?

— Я не говоритиму, — відповіла Інеж.

— Ти навіть заспіваєш, якщо ми захочемо, — відрубав вартовий.

Гелін глибоко й низько засміялася від задоволення.

— Я побачу, як тебе повісять. І Бреккера теж.

— Міст закрито, — оголосив хтось. — Ніхто більше не вийде й не зайде на острів сьогодні.

Розлючені гості повернулися в пошуках когось, хто слухав би, вимагаючи пояснень.

Вартові потягли Інеж крізь внутрішній двір, повз витріщених роззяв і крізь ворота кільцевої стіни. Тим часом у повітрі лунав похоронний дзвін. Тепер вони не переймалися лагідністю й дипломатичністю.

— Я казала тобі, що ти знов одягнеш мої шовки, маленька рисе! — прокричала з внутрішнього двору Гелін. Ворота вже опускалися: згідно з Чорним Протоколом вартові мусили запечатати все. — Тебе повісять у них.

Ворота голосно затріснулися, але Інеж могла заприсягнутися, що досі чула, як регоче Гелін.

Б'Є ПІВ НА ОДИНАДЦЯТУ

Ніна молилася, щоб її паніки не було помітно. Чи впізнав її Брум? Він виглядав достоту так само: довге золотаве волосся, котрого на скронях уже торкнулася сивина, витягнута щелепа з охайною борідкою, уніформа *дрюскеле* — сріблясто-чорна з прикрашеним срібною вовчою головою правим рукавом. Вона не бачила його вже понад рік, але ніколи б не змогла забути цього обличчя чи рішучої блакиті очей.

Останнього разу, коли вона перебувала в компанії Ярла Брума, він пихато дивився на Матаяса і його побратимів-*дрюскеле* в трюмі корабля. *Матаяс*. Чи бачив він Брума, свого старого наставника, котрий був живим і розмовляв із Ніною? Чи спостерігав він за ними просто зараз? Вона подолала бажання ретельно оглянути натовп у пошуках бодай якого сліду його чи Каза.

Знову ж таки, у трюмі корабля було темно, а вона була однією з групи в'язнів — наляканих і спраглих. Тепер Ніна чиста й пахне парфумами. Її волосся має інший колір, а шкіру вкриває пудра. Дівчина раптом відчула вдячність за свій абсурдний костюм. Зрештою, Брум був

лише чоловіком. Хотілося б сподіватися, що Інеж мала рацію й він бачитиме лише рудоволосу каелянку з дуже глибоким вирізом на сукні.

Ніна зробила глибокий реверанс і подивилася на Брума крізь вії.

— Дуже приємно.

Він окинув поглядом її фігуру.

— Може бути. Ви з «Будинку екзотики», чи не так? *Кеп є ном?*

— *Номме* Фіанна, — відізвалася вона каельською. Чи перевіряв він її? — Але ви можете мене називати так, як забажаєте.

— Я гадав, що каелянки зі «Звіринцю» носять червоні мантиї кобилок.

Ніна надула губи.

— Наша новоземка наступила на неї й порвала мені пруг. Думаю, вона навмисне так зробила.

— Проклята дівка. Знайдімо її й покараймо?

Ніна стримала смішок.

— Як ви збираєтеся це зробити?

— Кажуть, що покарання має відповідати злочину, але мені здається, що воно повинне підлаштовуватися під злочинця. Якби ви були моєю полоненою, я б зробив усе, щоб вивчити, що вам подобається чи не подобається. І, звісно ж, ваші страхи.

— Я безстрашна, — відповіла Ніна, підморгуючи.

— Справді? Це інтригує. Ми, фієрданці, високо цінуємо хоробрість. Як вам подобається наша країна?

— Магічне місце, — виголосила дівчина. *Особливо, якщо тобі подобається крига й ще більше криги.* Вона розлютилася. Якщо він знає, хто вона така, то вона теж може дізнатися просто зараз. А якщо не знає, що ж, тоді їй досі потрібно з'ясувати, де тримають Бо Юл-Баюра. І як приємно буде видурити інформацію в легендарного Ярла Брума. Вона нахилилася ближче.

— А знаєте, куди б я дійсно хотіла навідатися?

Він відповів таким самим змовницьким тоном:

— Я волів би дізнатися всі ваші секрети.

— До Равки.

Губи *дрюскеле* скривилися.

— До Равки? Це країна богохульства й варварства.

— Так, але побачити Гришу? Уявляєте, як це лоскоче нерви?

— Можу запевнити вас, нерви це не лоскоче.

— Ви кажете так лише тому, що носите знак вовка. Це означає, що ви... *дрюскеле*, так? — поцікавилася Ніна, вдаючи, що фієрданське слово дається їй непросто.

— Я їхній командир.

Ніна вибалушила очі.

— Тоді ви, мабуть, подолали в боротьбі багатьох гришників.

— Не дуже є чим пишатися в битві з такими потворами. Я краще схрестив би зброю з тисячею чесних чоловіків, ніж з однією з цих віроломних відьом із неприродною силою.

«І коли ви приходите зі своїми магазинними гвинтівками й танками, які направляєте на дітей і безпомічні села, чому б нам не застосовувати зброю, яку ми маємо?» Ніна сильно прикусила зсередини щоку.

— У Керчі теж є Гриші, хіба ні? — поцікавився Брум.

— Що ж, я чула про них, але ніколи не бачила у «Звіринці» чи Бочці. Принаймні не знаю про це. — Чи варто їй ризикнути й пригадати *юрду парем*? Звідки дівчина, за яку вона себе видавала, могла мати такі знання? Вона нахилилася до Брума, склала губи в нечестиву, злегка винувату посмішку і, сподіваючись, що виглядає спраглою до збудливих емоцій, а не до інформації, сказала:

— Я знаю, що вони огидні, але... у мене від них мороз по шкірі. Я чула, що їхня сила не має меж.

— Що ж, — гмикнув *дрюскеле*.

Ніна бачила, як він сперечається сам із собою. Краще вдати стратегічний відступ. Вона знизала плечима.

— Але, напевно, це не та територія, де ви експерт. — Дівчина кинула погляд за плече Брума й зустрілася очима з молодим шляхтичем у блідо-сірому шовку.

— Ви хотіли б побачити Гришу сьогодні?

Її погляд повернувся до Брума. Усе, *що мені потрібно, це дзеркало*. Чи тримав він десь полонених гришників? Що вона хотіла, так це почути все про Бо Юл-Баюра і *юрду парем*, але це могло стати гарним початком. І якщо вона зможе залишити Брума на самоті...

Ніна штуркнула командира в груди.

— Ви вихваляєтеся.

— Ваша господиня помітить, якщо ви зникнете?

— Саме для цього ми тут, чи не так? Щоб зникати.

Чоловік простягнув їй свою руку.

— То чому б нам не?..

Вона всміхнулася й узяла його під руку. Він ласкаво поплескав її по долоні.

— Гарна дівчинка.

Ніну ледь не знудило. «Може, я зроблю з тебе імпотента», — подумала вона похмуро, поки чоловік вів її з танцювальної зали крізь кількарусний ліс крижаних скульптур: вовк тримає в щелепах подвійного орла, що заходиться криком, змія скрутилася довкола ведмедя.

— Як... примітивно, — пробурмотіла дівчина.

Брум фиркнув і знову поплескав її долоню.

— Ми — культура воїнів.

«Чи справді буде так жахливо, якщо я вб'ю його просто зараз? — роздумувала дівчина, поки вони шпацували. — Зробити це схожим на серцевий напад? Залишити його тут на морозі?» Утім, вона могла ще трохи почекати, перш ніж Ярл Брум скрутиться в неї в ногах, якщо це дозволить приховати *юрду парем* від решти світу.

До того ж, якщо Бо Юл-Баюр перебував на цьому забутому святими острові, Брум був єдиним, хто міг відвести її туди. Вартові біля дверей танцювальної зали дозволили їм іти далі, ледве помітно звівши брови й гигаючи.

Прямо попереду них Ніна помітила величезне сріблясте дерево в центрі округлого внутрішнього двору. Його гілки простяглися над камінням іскристим балдахіном.

«Священний ясен», — збагнула дівчина. Отже, вони мають бути в самісінькому центрі острова. Внутрішній двір з обох боків був оточений аркоподібною колонадою. Якщо креслення Матаяса й Вілана були правильними, у будівлі позаду дерева розташовувалася скарбниця.

Замість того щоб перетнути двір, Брум повернув ліворуч до доріжки, котра тулилася до боку колонади. І він, і дівчина помітили групу людей у чорних пальтах із каптурами, котрі рухалися в напрямку дерева.

— Це хто? — запитала Ніна, хоча й гадала, що знає відповідь.

— *Дрюскеле*.

— Вам не потрібно бути разом із ними?

— Це церемонія для молодих братів, яких вітають старші, але не капітан чи офіцери.

— Ви теж її проходили?

— Кожного *дрюскеле* в історії вводять до ордену однією й тією самою церемонією, відколи Джел миропомазав першого з нас.

Ніна змусила себе не закривати очі. «Точно, гігантське рясне джерело вибрало якогось хлопця, щоб полював на невинних людей і вбивав їх. Звучить правдоподібно».

— Так ми святкуємо Грінгкеллу, — вів далі Брум. — І щороку, якщо з'являються достойні новачки, *дрюскеле* збираються біля священного ясена, де можуть іще раз почути Голос Господа.

«Джел каже, що ви — фанатики, п'яні від власної моці. Повертайтеся наступного року».

— Люди забули, що це свята ніч, — бурмотів Брум. — Вони приходять сюди, щоб випивати, танцювати й займатися блудом.

Ніна мусила прикусити язика. Зважаючи на Брумову цікавість до її декольте, вона сумнівалася, що його думки відзначалися святістю.

— Хіба це так погано? — поцікавилася вона, дражнячи його.

Командир всміхнувся й стиснув її руку.

— Лише якщо робити це непомірковано.

— Поміркованість — не моя особлива прикмета.

— Бачу, — промуркотів чоловік. — Мені подобається, який вигляд мають жінки, котрі насолоджуються собою.

«Я б насолодилася, повільно задушивши тебе», — подумала Ніна, коли Брум пробігся пальцями по її руці.

Дивлячись на Брума, дівчина зрозуміла, що не можна звинувачувати його лише в тому, що він робив із її народом; із Матаясом він обійшовся так само. Узяв хороброго бідного хлопчину й нагодував його ненавистю. Він затулив рота Матаясовій совісті упередженістю й обіцянками почути божественний голос, котрий був, імовірно, не більш ніж вітром, що грався гілками старого дерева.

Вони дісталися правого боку колони. Ніна миттєво зрозуміла, що Брум навмисно обвів її довкола двору. Може, він не хотів, щоб повія наближалася до священного місця. *Ханжа*.

— Куди ми йдемо? — поцікавилася дівчина.

— До скарбниці.

— Хочете улестити мене коштовностями?

— Не думаю, що таких дівчат, як ви, потрібно улещувати. Хіба не так?

Ніна засміялася.

— Гаразд, кожна дівчина любить увагу.

— Тоді саме це ви й отримаєте й так полоскочете нерви, що аж нудитиме.

Чи міг бути в скарбниці Бо Юл-Баюр? Каз гадав, що його триматимуть у найбезпечнішому місці Льодового Двору. Це міг бути палац, але з такою ж імовірністю могла бути й скарбниця. Чому б не тут? Це теж була кругла будівля, облицьована мерехтливим білим каменем, але скарбниця не мала ані вікон, ані вибагливих прикрас чи лусок дракона. Вона була схожою на гробницю. Замість звичайних вартових важкі двері охороняли двійко *дрюскеле*.

Раптово розуміння того, що вона робить, сповна навалилося на Ніну. Вона була наодинці з найсмертоноснішим чоловіком у Фієрді, чоловіком, котрий радо катував і вбив би її, якби знав, ким вона була насправді. За планом вона мала знайти когось, хто повідомив би їй інформацію про розташування Бо Юл-Баюра, а не пускати бісики наймогутнішому високопосадовцеві-*дрюскеле* на Білому острові. Її очі ретельно оглянули довколишні дерева й стежки, лабіринт із живоплоту, котрий притулювся до східного боку скарбниці, прагнучи помітити, як рухається якась тінь, зрозуміти, що з нею є ще хтось, що її не покинули напризволяще. Каз запрягся, що витягне її з цього острова, але його перший план розсипався на друзки — може, і з цим буде так само.

Солдати й оком не змигнули, коли Брум із Ніною пройшли повз них, лише акуратно відсалютували. Брум потягнув ланцюг у себе на шиї, з якого звисав дивний округлий диск. Чоловік торкнувся диском майже невидимої западини в стіні й покрутив його. Ніна уважно спостерігала за замком. Він може перевершити навіть уміння Каза Бреккера.

Склепінчастий, наче бочка, вхід виявився холодним і порожнім, освітленим тим самим дратівним світлом, що й камери гришників у в'язничному крилі. Жодних гасових ламп, жодних свічок. Нічого, чим могли б маніпулювати Верескуни чи Пекельники.

Ніна скосила очі.

— Де це ми?

— Стара скарбниця. Сховище перенесли багато років тому. А це приміщення перетворили на лабораторію.

Лабораторія. Слово зав'язалося холодним вузлом у Ніни під ребрами.

— Чому?

— А ви — маленька допитлива штучка.

«Я майже твого зросту», — подумала дівчина.

— Скарбниця мала гарне розташування й була в безпеці на Білому острові, то це місце було цілком логічним для такої споруди.

Хоча слова були невинні, вузол страху затягувався міцніше, тепер він перетворився на холодний кулак, котрий притискався до грудей. Ніна намагалася йти з Брумом у ногу вздовж склепінчастої зали, мінаючи гладенькі білі двері, кожні з котрих мали невеличке скляне віконечко.

— Ось ми й прийшли, — оголосив Брум, зупинившись навпроти дверей, котрі були абсолютно ідентичними до всіх інших.

Ніна зазирнула крізь скляне віконце. Камера була така сама, як на горішньому поверсі в'язниці, але оглядова панель розташовувалася з іншого боку — велике дзеркало, що займало половину протилежної стіни. Усередині вона побачила молодого хлопця в заляпаній синій *кефті*, котрий невтомно бігав туди-сюди, бурмотів щось собі й дряпав руки. Його очі були порожніми, а волосся — прямим. Він мав такий само вигляд, як Нестор за кілька хвилин до смерті. «Гриші не хворіють», — подумала Ніна. Але це була зовсім інша хвороба.

— Він не здається надто загрозливим.

Брум став позаду неї. Його дихання торкнулося Ніниного вуха, коли чоловік сказав:

— О, повірте мені, він дійсно такий.

Нінина шкіра вкрилася сиротами, але дівчина змусила себе злегка притулитися до командира.

— Для чого він тут?

— Для майбутнього.

Ніна повернулася й поклала руки чоловікові на груди.

— А є ще хтось?

Він нетерпляче видихнув і повів дівчину до наступних дверей. Тут, скрутившись калачиком, лежала дівчина, запутане волосся затуляло її

обличчя. Вона була вбрана в брудну сорочку й мала вкриті синцями руки. Брум різко грюкнув у маленьке віконце, приголомшивши Ніну.

— Ворушися, — піддражнив Брум, але дівчина не рухалася. Чоловіків палець потягнувся до латунної кнопки, встановленої коло віконця. — Якщо ви справді хочете побачити шоу, я можу натиснути цю кнопку.

— А що вона робить?

— Прекрасні речі. Дивовижні, чесне слово.

Ніна гадала, що вона й так знає — кнопка якимось чином введе дівчині дозу *юрди парем*. Щоб розважити Ніну. Вона потягла Брума далі.

— Усе гаразд.

— Я гадав, ви хочете подивитися, як Гриша використовує свою силу.

— О, я хочу, але ця не здається надто веселою. Може, є хтось інший?

— Близько тридцяти.

Ніна здригнулася. Другу армію майже цілком знищили в Равканській громадянській війні. Вона не могла знести думки, що тут перебувало тридцять гришників.

— І всі вони в такому стані?

Він здвигнув плечима й поманив дівчину в коридор.

— Деякі трохи кращі, деякі — гірші. Якщо я знайду для вас когось живішого, яку винагороду отримаю?

— Легше продемонструвати її вам, — промуркотіла дівчина.

Ніна достатньо надивилася на опухлих із голоду, наляканих гришників. Їй потрібен був Юл-Баюр. Брум мусив знати, де того тримають. Скарбниця була майже безлюдною, усередині вони не бачили жодного вартового. Якщо їй вдасться завести Брума до порожнього коридору подалі від входу, де вартові його не почують... Чи варто їй катувати безсердечного *дрюскеле*? Чи змусить вона його заговорити? Вона гадала, що спроможна на це. Ніна могла б щільно защіпнути його ніс і натиснути на гортань. Марно намагаючись вдихнути кілька хвилин, чоловік пом'якшає.

— Чому б нам не знайти тиху місцину? — запропонувала Ніна.

Брум причепурився, груди його нап'ялися.

— Ось туди, *dirre*, — показав він, скориставшись каельським словом, яким називають коханих.

Командир повів дівчину до безлюдної зали, відмикаючи двері своїм округлим ключем.

— Це має спрацювати, — сказав він, кланяючись, — трохи приватності й трохи принадності.

Ніна підморгнула й рушила повз нього. Вона очікувала, що там буде якийсь кабінет або скромна кімнатка вартових. Але всередині не виявилось ані стола, ані розкладачки. Кімната була абсолютно порожньою, якщо не зважати на водостік у центрі підлоги.

Вона повернулася якраз вчасно, щоб помітити, як зачиняються двері камери.

— Ні! — закричала дівчина, дряпаючи руками поверхню дверей. Ручки на них не було.

Обличчя Брума з'явилося у віконечку. Вираз воно мало самовпевнений, а очі були холодними.

— Може, я й перебільшив щодо принадності, але приватності тут досталь, Ніно.

Дівчина відсахнулася.

— Так тебе звати, чи не так? — сказав чоловік. — Ти справді думала, що я не впізнаю тебе? Я пам'ятаю твоє вперте маленьке личко ще з торговельного корабля, і в нас є досьє на кожного активного равканського Гришу. Я поклав собі за мету вивчити їх усі — навіть якщо декого з них, як я сподівався, проковтнуло море.

Ніна підвела руки.

— Ну ж бо, — сказав командир. — Розчави мої очі в орбітах. Розірви серце в моїх грудях. Ці двері не відчиняться, і, поки ти змінюватимеш мій пульс, я натисну кнопку. — Дівчина не могла бачити латунну кнопку, але могла уявити, як тягнеться до неї палець. — Знаєш, що вона робить? Ти бачила ефект від *юрди парем*. А хочеш ще й відчутти його? Вона ефективно працює у вигляді порошку, але у вигляді газу — навіть краще.

Ніна завмерла.

— Розумничка! — Від його усмішки волосся на руках ставало дибки. «*Я не благатиму*», — казала Ніна собі. Але знала, що буде. Щойно наркотик опиниться в її тілі, вона вже не зможе зупинити його.

Дівчина вдихнула чисте повітря. Даремний жест, навіть дитячий, але вона мала намір затамувати подих на так довго, як тільки зможе.

Раптом Брум зробив паузу.

— *Ні*. Ця помста не належить мені. Тут є дехто інший, хто заборгував тобі значно більше. — Він зник із віконця, і за мить скло заповнилося Матаясовим обличчям. Хлопець дивився на неї, і погляд цей був суворим.

— Як? — прошепотіла Ніна, не певна навіть, чи можуть вони чути її крізь двері.

— Ти справді вірила, що я піду проти свого народу? — Голос Матаяса був глухий від огиди. — Що я зраджу справу, якій присвятив життя? Я пішов і попередив Брума, щойно зміг.

— Але ти казав...

— Країна важливіша за себе самого, Зенік. Шкода, що тобі ніколи цього не зрозуміти.

Ніна притисла руки до рота.

— Може, я ніколи більше не буду *дрюскеле*. Можливо, усе життя мені доведеться жити з табличкою «работорговець» на шиї, але я знайду іншу можливість служити Фієрді. І я збираюся побачити тебе під дією *юрди парем*. Я збираюся побачити, як ти викосиш таких, як ти сама, і благатимеш про нову дозу. Я збираюся побачити, як ти зрадиш людей, котрих любиш, так, як просила мене зрадити близьких.

— Матаясе...

Він гупнув кулаком по вікну.

— Не промовляй мого імені. — Потім посміхнувся холодною посмішкою, котра не пробачає, як північне море. — Ласкаво просимо до Льодового Двору, Ніно Зенік. Тепер наші борги сплачено.

Десь зовні задзеленькотіли дзвони Чорного Протоколу.

Б'Є ОДИНАДЦЯТУ

— Вона красуня. — сказав Брум. — просто надзвичайно чарівна. Ти був достатньо сильним, щоб протистояти її спокусі.

«І все ж вона спокусила мене, — подумав Матаяс. — І не лише своєю красою».

— Сирена, — сказав він уголос.

— Її посіпаки, жодних сумнівів.

— Але...

— Матаясе, мої люди подбають про це. Льодовий Двір у безпеці. — Він знову кинув погляд на Нініну камеру. — Ми можемо натиснути кнопку просто зараз.

— Вона не становитиме небезпеки?

— Ми комбінуємо *юрду парем* із седативними речовинами, тож гришники стають слухнянішими. Ми досі працюємо над правильним співвідношенням, але скоро знайдемо його. До того ж уже з другої дози замість нас їх контролює залежність.

— Не з першої дози?

— Залежить від Гриші.

— Скільки разів ви вже це робили?

Брум засміявся.

— Я не лічив. Але повір мені, вона так прагнучиме ще *юрди парем*, що не наважиться діяти проти нас. Це буде помітна трансформація. Гадаю, ти насолоджуватимешся.

Матаясів шлунок скрутився.

— То ви зберегли вченому життя?

— Він щосили намагається відтворити процес створення наркотику, але це не так просто. Деякі партії працюють, а інші вартують не більше, ніж порох. Поки він може обслуговувати нас, він житиме. — Брум поклав руку Матаясові на плече, його жорсткий погляд пом'якшав. — Я ледве можу повірити, що ти насправді тут, стоїш живий біля мене. Я думав, що ти помер.

— Я думав так само про вас.

— Коли я побачив тебе в танцювальній залі, то не одразу впізнав, навіть у формі. Ти так змінився...

— Я дозволив відьмі перекроїти мене.

Брум не зміг приховати раптової зміни почуттів:

— Ти дозволив їй...

Якимось чином, побачивши, як хтось інший так реагує, Матаяс засоромився того, як поведився з Ніною.

— Я мусив це зробити, — відповів він. — Мені потрібно було, щоб вона повірила, наче я відданий її справі.

— Усе вже минулося, Матаясе. Нарешті ти в безпеці й серед однодумців. — Брум насупився. — Щось непокоїть тебе?

Матаяс кинув погляд на камеру, сусідню з Ніниною, потім на наступну, наступну, рухаючись залом в супроводі Брума. Дехто з полонених гришників був збуджений і бігав камерою. Інші притискалися головами до скла. Ще хтось просто лежав на підлозі.

— Ви дізналися про *юрду парем* не більш ніж місяць тому. Як довго існують ці споруди?

— Я збудував їх майже п'ятнадцять років тому, отримавши благословення від короля і його ради.

Матаяс хутко випростався.

— П'ятнадцять років? Навіщо?

— Нам потрібно було місце, щоб тримати десь гришників після судів.

— Після? Якщо гришників визнають винними, їх засуджують до смерті.

Брум здвигнув плечима.

— Це теж смертний вирок, лише трохи розтягнутий у часі. Ми дуже давно довідалися, що Гриші можуть бути корисним ресурсом.

Ресурсом.

— Ви казали мені, що їх потрібно вирвати з корінням. Що вони — паразити в природному світі.

— Так і є, коли вони намагаються прикидатися людьми. Вони не здатні правильно мислити, не розуміють людської моралі. Їх необхідно контролювати.

— Тому ви хотіли скористатися *парем*? — недовірливо перепитав Матаяс.

— Ми користувалися своїми власними методами роками й не досягли сповна успіху.

— Але ви бачили, що може зробити *юрда парем*, що гришники можуть зробити під її впливом...

— Револьвер — це не зло. І лезо — не зло. *Юрда парем* забезпечує покору. Вона перетворює гришників на тих, ким вони завжди мали бути.

— Другою армією? — поцікавився Матаяс, і його голос став глухим від презирства.

— Армія складається із солдатів. А ці потвори народилися, щоб бути зброєю. Вони народилися, щоб служити солдатам Джела. — Брум стис хлопцеве плече. — Ох, Матаясе, як я сумував за тобою. Твоя віра завжди була такою чистою. Я радий, що ти з недовірою ставишся до цих заходів, але це наш шанс завдати смертельного удару. Знаєш, чому гришників так важко вбити? Бо вони не з цього світу. Але вони справжні майстри, коли йдеться про те, щоб убивати одне одного. Вони кажуть про це: «Подібне притягує подібне». Зачекай, поки ти побачиш усе, чого ми досягли, зброю, котру їхні Творці допомогли нам виготовити.

Матаяс озирнувся й поглянув на залу.

— Ніна Зенік провела ріку Керчі, намагаючись домовитися про мою свободу. Я б не був упевнений, що так діє чудовисько.

— Чи може гадюка завмерти, перш ніж кинутися на тебе? Чи може дикий пес облизувати твою руку, перш ніж перегризти тобі горло? Гришники, може, і спроможні на добрі вчинки, але це не змінить засад їхньої природи.

Матаяс зважив почуте. Він подумав про Ніну, котра налякано стояла в камері, коли двері захряснулися. Він палко бажав побачити її полоненою, поводитися з нею так грубо, як поводитися з ним. А тепер, після усього, через що їм довелося пройти, хлопець навіть не здивувався, відчувши біль, коли побачив, що сталося.

— Який із себе той шуанський учений? — поцікавився він у Брума.

— Упертий. Досі побивається за своїм батьком.

Матаяс нічого не знав про тата Юл-Баюра, але було важливіше запитання:

— Він у безпеці?

— Скарбниця — найбезпечніше місце на острові.

— Ви тримаєте його там разом із гришниками?

Брум кивнув.

— Головне сховище перетворили на лабораторію для нього.

— І ви впевнені, що він у безпеці?

— Головний ключ у мене, — сказав Брум, поплескуючи диск, який звисав із його шиї. — А його охороняють удень і вночі. Лише кілька обраних узагалі знають, що він тут. Уже пізно, мені потрібно переконатися, що з Чорним Протоколом розібралися, але якщо захочеш, завтра можу відвести тебе подивитися на нього. — Брум обійняв Матаяса. — І завтра ж займемося твоїм поверненням і поновленням.

— Я досі залишаюся звинуваченим у торгівлі рабами.

— Ми легко змусимо дівчину підписати відмову від цього наклепу. Повір мені, щойно вона вперше скуштує *юрду парем*, робитиме все, про що ти попросиш, і навіть більше. Буде повторне слухання, але я присягаюся: ти знову вдягнеш кольори *дрюскеле*, Матаясе.

Кольори *дрюскеле*. З якою гордістю він їх носив. А те, що він відчував до Ніни, завдавало йому лише сорому. Ці почуття досі були тут, можливо, вони ніколи не минуться. Він провів забагато років, сповнений ненависті, щоб вона могла зникнути за одну ніч. Але сьогодні сором був лише відлунням, здебільшого він відчував каяття —

за час, який викинув коту під хвіст, за біль, якого завдавав, і — так, навіть зараз — за те, що він збирався зробити.

Він повернувся до Брума — до чоловіка, котрий став його батьком і наставником. Коли Матаяс втратив родину, саме Брум прийняв його до лав *дрюскеле*. Хлопець був юним, розлюченим, не мав жодних навичок. Але він віддав те, що залишилося від його розбитого серця, заради спільної справи. Віроломної справи. Брехні. Коли йому розкрилися очі? Коли він допоміг Ніні поховати її друга? Коли бився з нею пліч-о-пліч? Чи задовго до того — коли Ніна заснула тієї першої ночі на кризі в його обіймах? Коли врятувала його під час корабельної катастрофи?

Ніна зганьбила його ім'я, але зробила це, щоб захистити від своїх людей. Вона зробила йому боляче, але потім спробувала зробити все, що могла, аби все стало на свої місця. Ніна показала йому тисячею різних способів, що вона гідна, сильна, великодушна й людяна, можливо, навіть виразніше людяна, ніж усі, кого він узагалі знав.

І якщо вона була такою, то навряд чи природа Гришей базувалася на злі. Вони були такими ж, як усі, — сповненими потенціалу робити велике добро й також завдавати великої шкоди. Якби Матаяс вирішив ігнорувати це, він перетворився б на монстра.

— Ви навчили мене багато чого, — сказав хлопець. — Навчили мене цінувати гордість і силу. Дали мені знаряддя для помсти, коли воно було мені найбільш потрібне.

— І завдяки цим знаряддям ми збудуємо визначне майбутнє, Матаясе. Час Фієрди нарешті настав.

Матаяс теж обійняв наставника.

— Я не знаю, чи помиляєтеся ви щодо гришників, — сказав він м'яко. — Я лише знаю, що ви помиляєтеся щодо Ніни.

Він стиснув Брума міцніше, використавши захват, який вивчив у лунких тренувальних залах фортеці *дрюскеле*, у залах, які він уже ніколи не побачить знову. Матаяс тримав Брума, поки той слабо намагався боротися й врешті його тіло ослабло.

Коли хлопець пішов геть, Брум занурився в глибини несвідомого, але Матаяс не думав, що йому здалося, що на обличчі в командира застиг гнів. Хлопець змусив себе запам'ятати його. Він справді мав зберегти в пам'яті цей вираз. Зрештою Матаяс лише зрадник і зможе впоратися з цим тягарем.

Увійшовши до велетенської танцювальної зали, Матаяс і Каз причаїлися в тінистому затишку біля сходів. Хлопці бачили, як увійшла Ніна у своїй химерній сукні з мерехтливої луски, і тоді Матаяс помітив Брума. Шок від зустрічі з живим наставником супроводжувався жахливим усвідомленням того, що командир *дрюскеле* переслідував Ніну.

— Брум знає, — попередив він Каза. — Мусимо допомогти їй.

— Будь розумником, Гелваре. Ти можеш урятувати її й витягти до нас Юл-Баюра.

Матаяс кивнув і змішався з натовпом.

— Порядність, — почув хлопець, як пробурмотів позаду нього Каз, — як дешевий одеколон.

Матаяс перехопив Брума біля сходів.

— Сер...

— Не зараз.

Хлопцеві довелося просто заступити йому дорогу.

— Сер.

Тоді Брум зупинився. Спочатку на його обличчі з'явилася лють від того, що довелося зупинитися, потім зніяковілість, потім зачудована недовіра.

— Матаясе? — прошепотів він.

— Прошу, сер, — сказав Матаяс поспішно. — Дайте мені хвилинку, щоб усе пояснити. Тут є Гриша, яка запланувала вбити цієї ночі одного з ваших в'язнів. Якщо ви будете терплячим зі мною, я поясню план і як його можна зупинити.

Брум зробив знак іншому *дрюскеле* спостерігати за Ніною і, наче пастух, повів Матаяса до ніші під сходами.

— Розповідай, — наказав чоловік, і Матаяс розповів йому правду — неприкрашений її шматок: як він вибрався з корабельної катастрофи, як ледь не втопився, про Нініне звинувачення в работоргівлі, про ув'язнення в Пекельних Воротах і обіцянку помилування. Звинувачував в усьому Ніну й словом не згадав про Каза чи інших. Коли Брум поцікавився, чи Ніна виконувала місію самотужки, він просто відповів, що не знає.

— Вона вірить, що я чекаю, щоб провести її через секретний міст. Я втік, щойно зміг, і пішов на пошуки вас.

Частина його обурювалася через те, як легко злітає з уст брехня, але він не залишить Ніну на милість Брума.

Тепер він дивився на командира, котрий спав із розтуленим ротом. Однією з якостей, які він найбільше поважав у наставникові, була його нещадність, те, як він волів робити жорстокі вчинки заради спільної справи. Але насправді Брум отримував задоволення від того, що робив із гришниками, що радо зробив би з Ніною й Джаспером. Можливо, ці жорстокі вчинки ніколи не були для командира такими складними, як для Матаяса. Вони були не священним обов'язком, котрий неохоче виконували заради Фієрди. Вони були радістю.

Матаяс стягнув головний ключ із Брумової шиї й затягнув чоловіка до порожньої камери, притуливши в сидячому положенні до стіни. Хлопець ненавидів те, що мусить залишати командира тут. Чоловік сидів, схиливши підборіддя на груди, незграбно розкинувши ноги й втративши всю гідність. Хлопець ненавидів думку про те, яка ганьба впаде на чоловіка, на воїна, котрого зрадив той, кому він довіряв. Він добре знав, як це боляче.

Матаяс швидко притисся чолом до Брумового лоба. Він знав, що наставник не почує його, але все одно промовив ці слова:

— Життя, яким ви живете, ненависть, яку ви відчуваєте, — це отрута. Я вдосталь її напився.

Хлопець зачинив двері камери й поквапився коридором до Ніни, до чогось значно більшого.

Б'Є ОДИНАДЦЯТУ

Джаспер чекав біля бійниці в стіні. Це був притулок для снайпера, ідеальне місце для такого хлопця, як він. «Що ми робитимемо?» — розмірковував він. Але його кров вирувала, гвинтівка висіла на плечі, світ знову сповнився сенсу.

То де ж вартіві? Джаспер чекав, що вони миттю забіжать до внутрішнього двору, щойно вони з Віланом активують Чорний Протокол.

— Я впорався! — крикнув позаду нього крамарик.

Джасперові геть не подобалося, що потрібно було залишити вигідну високу позицію, перш ніж вони зрозуміють, проти чого виступатимуть, але часу було обмаль, а їм необхідно було потрапити на дах.

— Гаразд, ходімо.

Вони збігли вниз сходами. Коли хлопці вже збиралися вибігти з арки караульного приміщення, до внутрішнього двору заскочило шестеро вартових. Джаспер рвучко зупинився й витяг руку.

— Повернися, — наказав він Віланові.

Але хлопчик показував на щось з іншого боку двору.

— Дивись.

Вартові рухалися не в напрямку караульного приміщення; уся їхня увага зосередилася на чоловікові в одязі оливкового кольору, котрий стояв поруч із кам'яною брилою. «Ця форма...»

Жінка пройшла крізь стіну. Постать, зіткана з миготливого туману, котра з'явилася позаду незнайомця, була убрана в такі самі оливкові шати.

— Плинороби, — сказав Вілан.

— Шуанці.

Вартові відкрили вогонь, і Плинороби зникли, а потім знову з'явилися перед солдатами й підвели руки.

Охоронці закричали й покидали зброю. Навколо них пульсувало червоне марево. Воно ставало густішим, а вартові лементували. Здавалося, що їхня плоть всихається просто на кістках.

— Це їхня кров, — здогадався Джаспер. Жовч підступила до горла. — Усі святі, Плинороби випускають із них кров. Їх вичавили до останньої краплі.

Кров збиралася в мінливі калюжі з нечіткими контурами людських тіл, ширяла в повітрі слизькими тінями, мокрими й червоними, наче гранат, а потім проливалася на землю тієї самої миті, коли вартові падали, а шкіра звисала з їхніх висушених тіл гротескними зморшками.

— Повертаймося на сходи, — прошепотів Джаспер, — мусимо забиратися звідси.

Але було занадто пізно. Жінка-Плинороб зникла. Наступної миті вона вже була на сходах. Жінка балансувала на бильцях, стоячи на руках, а її черевики штовхнули Вілана в груди, відкидаючи хлопчика на Джаспера. Вони обидва гепнулися на чорне каміння внутрішнього двору.

Гвинтівку вирвали з Джасперових рук і з брязкотом кинули вбік. Він спробував встати, але Плинороб ударив його по потилиці. Так вони й лежали удвох із Віланом, а Плинороби нависали, наче дві башти. Вони підвели руки, і Джаспер побачив, як тонесеньке червоне марево з'явилося довкола нього. Зараз його теж осушать. Хлопець відчув, як сили почали полишати його. Поглянув праворуч, але гвинтівка була занадто далеко.

— Джаспере, — прохрипів Вілан. — Метал. Твори. — І раптом закричав.

У раптовому спалаху Джаспер зрозумів усе. Це була битва, яку не можливо виграти зброєю. Він не мав часу на роздуми, не мав часу на сумніви.

Хлопець не зважав на біль, котрий розривав його шкіру, він зосередився на дрібних шматочках металу, що причепилися до його одягу — ошурки й невеличкі частинки перерізаного кільця з ланцюга воріт. Він не був гарним Творцем, але вони не очікували, що він узагалі виявиться Творцем. Джаспер різко витягнув руки вперед — і шматочки металу вилетіли з його форми мерехтливою хмаркою, котра на коротку мить зависла в повітрі, а потім вистрілила в Плиноробів.

Жінка-Плинороб закричала, коли метал уп'явся в її плоть, і спробувала обернутися на туман. Її поплічник зробив те саме, його риси стали рідкими, але знову затверділи, обличчя посірішало, поцятковане металом. Джаспер не зупинявся. Він щосили тиснув на стружку, втискаючи її в органи, занурюючи ще глибше. Відчував, як гришники намагаються маніпулювати частинками металу. Якби йшлося про кулю чи лезо, вони б упоралися, але дрібок і ошурків було занадто багато й ті були занадто маленькими. Жінка притисла руки до живота і впала на коліна. Чоловік закричав і викашляв грудкуваті чорні бризки металу й крові.

— Допоможи мені, — схлипнула жінка. Її обриси розпливлися, тіло завібрувало — вона боролася, намагаючись перетворитися на туман.

Джаспер опустив руки, і хлопці відповзли подалі від тіл Плиноробів, котрі звивалися в корчах.

Чи помирали вони? Чи вбив він щойно двох людей, так схожих на нього? Джаспер лише хотів вижити. Він знову подумав про стяг на стіні, про всі ці смужки червоного, синього й багряного.

Вілан смикнув стрільця за руку. Хлопцеве обличчя було дуже блідим, майже прозорим, жилки пульсували надто близько до шкіри.

— Джаспере, ми мусимо йти.

Стрілець повільно кивнув.

— Уже.

Джаспер змусив свої ноги ворушитися, змусив себе йти за Віланом і закидати на дах мотузку. Він почувався одурманеним, у голові

паморочилося. Інші залежали від нього, він знав це. Стрілець мусив продовжувати йти. Але хлопцеві здавалося, наче у дворі позаду він залишив якусь частинку себе, щось таке, чого навіть ніколи не помічав, невловиме, як туман.

Б'Є ЧВЕРТЬ НА ДВАНADЦЯТУ

Коли Матаяс відчинив двері до Ніниної камери, вона на коротку мить завагалася. Не могла впоратися з цим. Скільки вона житиме, ніколи не забуде Матаясового обличчя за віконцем, того, яким жорстоким він виглядав, і сумніву, який спурхнув у її серці. Дивлячись на Матаяса, котрий стояв біля одвірка, вона знову засумнівалася, але коли хлопець простягнув руку, зрозуміла, що вони поборили страх.

Ніна побігла до хлопця, і він підхопив її на руки.

Матаяс занурився обличчям у Нініне волосся, і дівчина відчула, як його уста торкнулися вуха, коли він прошепотів:

— Більше ніколи не хочу бачити тебе такою.

— Ти маєш на увазі сукню чи камеру?

Він здригнувся від сміху.

— Однозначно камеру. — Торкнувся долонями дівочого обличчя. — *Єр молле не унет. Енель мьорд є неж афва трошем веррет.*

Ніна важко проковтнула клубок у горлі. Вона пам'ятала ці слова й що вони насправді значили. «Моє покликання — захищати тебе. Лише

смерть звільнить мене від цієї присяги». Це була присяга *дрюскеле* на вірність Фієрді. А тепер Матаяс пообіцяв бути вірним Ніні.

Вона розуміла, що мала б сказати щось проникливе, щось прекрасне у відповідь. Натомість сказала правду:

— Якщо ми виберемося звідси живими, я зацілюю тебе до запаморочення.

Усмішка розквітла на Матаясовому обличчі, він уже не міг дочекатися, коли знову побачить справжню зелень її очей.

— Юл-Баюр у сховищі, — мовив він. — Ходімо.

Коли Ніна підтюпцем побігла коридором за Матаясом, до їхніх вух долинув пронизливий лемент дзвонів Чорного Протоколу. Якщо Брум знав про неї, існували шанси, що інші *дрюскеле* теж знають. Ніна сумнівалася, що мине багато часу, перш ніж вони вирушать на пошуки свого командира.

— Прошу, скажи мені, що Каз не зник знову, — попросила Ніна, коли вони хутко минали коридор.

— Я залишив його в танцювальній залі. Ми маємо зустрітися біля ясена.

— Останнього разу, коли я на нього дивилася, дерево було оточене *дрюскеле*.

— Може, Чорний Протокол подбає про це.

— Якщо ми переживемо *дрюскеле*, переживемо й Каза, чого не можемо сказати про той випадок, якщо ми вб'ємо Юл-Баюра...

Матаяс звів руку, даючи знак зупинитися, коли вони збиралися повернути за наступний ріг. Повільно наблизилися й обігнули його. Ніна швидко впоралася з охоронцем біля сховища, а Матаяс забрав його гвинтівку, коли Брумів ключ уже був у замку, а округлий вхід до сховища відчинився.

Ніна здійняла руки, приготувавшись до атаки. Вони трохи почекали, поки двері відчиняться швидше. Серця в обох гучно гупали.

Приміщення було таке ж біле, як інші, але точно не таке порожнє. Довгі столи, де над повільним низьким вогнем стояли набори мензурок; нагрівальні й охолоджувальні пристрої, скляні слоїки, повні порошоків усіх відтінків помаранчевого кольору. Одну стіну займала масивна грифельна дошка, вкрита написаними крейдою рівняннями. Біля іншої стояло безліч скляних вітрин із маленькими металевими дверцятами.

Усередині цвіли рослини *юрди*, і Ніна подумала, що скриньки, либонь, підігріваються.

Біля ще однієї стіни тулилася розкладачка — тонкі простирадла були скуйовджені й вкриті папірцями та записниками. На них, схрестивши ноги, сидів шуанський хлопчик. Він дивився на гостей, тримаючи на колінах записник. На хлопчикове чоло спадало чорне волосся. Навряд чи йому було більше п'ятнадцяти років.

— Ми тут не для того, щоб зашкодити тобі, — сказала Ніна шуанською. — Де Бо Юл-Баюр?

Хлопчик забрав чорні пасма зі своїх золотих очей.

— Він помер.

Ніна насупилася. Невже Ван Екова інформація виявилася хибною?

— Що тоді це все таке?

— Ви прийшли, щоб убити мене?

Ніна не була певна, що варто відповісти.

— *Сеш-уєс?* — ризикнула вона.

Хлопчикове обличчя з полегшенням розслабилось.

— Ви з Керчу.

Ніна кивнула.

— Ми прийшли, щоб урятувати Бо Юл-Баюра.

Хлопчик підтягнув коліна до грудей і обхопив їх руками.

— Ви неспроможні його врятувати. Мій батько загинув, коли фієрданці намагалися зупинити людей Керчу від спроб визволити нас з Амрат Єну, — хлопчиків голос затремтів. — Він помер під перехресним вогнем.

«Мій батько», — Ніна переклала Матаясові слова, сама намагаючись зрозуміти, що все це значить.

— Помер? — перепитав Матаяс, і його широкі плечі зіщулилися. Дівчина знала, про що він думає: вони стільки вистраждали, стільки зробили, а Бо Юл-Баюр увесь цей час був мертвий.

Але у фієрданців була причина, щоб залишити його сина живим.

— Вони намагаються змусити тебе відновити формулу? — поцікавилася Ніна.

— Я допомагав йому в лабораторії, але не все пам'ятаю. — Хлопчик закусив губу. — Мене ввели в оману.

Та *парем*, якою користувалися фієрданці, імовірно, залишилася з оригінального запасу, котрий Бо Юл-Баюр привіз до Керчу.

— Ти можеш це зробити? — запитала дівчина. — Можеш відтворити формулу?

Хлопчик повагався.

— Думаю, так.

Ніна обмінялася поглядом із Матаясом. Дівчина проковтнула клубок у горлі. Вона вже вбивала раніше. Вона навіть вбивала сьогодні, але це було зовсім інше. Цей хлопчик не націлював на неї пістоля й не намагався зробити їй боляче. Убити його — а це буде навмисне вбивство — значить також зрадити Інеж, Каза, Джаспера й Вілана. Людей, котрі ризикували своїми життями щомиті за винагороду, якої навіть не побачать. А потім вона подумала про Нестора, котрий майже непритомно лежав на снігу, про камери, повні гришників, загублених у власних стражданнях. І все спричинив наркотик.

Вона звела руки.

— Вибач, — промовила. — Якщо ти досягнеш успіху, стражданням, яким ти даси волю, не буде кінця-краю.

Хлопчик незворушно дивився на неї, уперто задерши підборіддя, наче знав, що цей момент колись обов'язково настане. Було очевидно, що робити далі: убити дитину швидко й безболісно. Зруйнувати лабораторію і все, що є всередині. Викорінити таємницю *юрди парем*. Якщо ти хочеш знищити виноградну лозу, ти не просто відрізаєш її, ти викопуєш рослину із землі з корінням. Проте руки дівчини затремтіли. Хіба не так само думають *дрюскеле*? Знищи небезпеку, зітри її з лиця землі, байдуже, що людина, котра стоїть перед тобою, невинна.

— Ніно, — м'яко мовив Матаяс. — Він лише дитина. Він один із нас.

Один із нас. Хлопчик не набагато молодший, ніж вона сама, він потрапив на війну, котрої не обирав. Борець за виживання.

— Як тебе звати? — запитала дівчина.

— Кувей.

— Кувей Юл-Бо, — почала Ніна. Чи мала вона намір звинуватити його? А може, попросити пробачення? Благати про прощення? Вона й сама ніколи не дізнається. Коли голос повернувся до дівчини, вона спитала: — Як швидко ти можеш знищити цю лабораторію?

— Швидко, — відгукнувся хлопчик. Він змахнув руками в повітрі, і полум'я під однією з мензурок вистрілило синьою дугою.

Ніна витріщилася на нього.

— Ти — Гриша. Пекельник.

Кувей кивнув:

— *Юрда парем* була помилкою. Тато намагався знайти спосіб, щоб допомогти мені приховати свою могутність. Він був Творцем. Гришею, як і я.

У Ніни в голові закрутилися коліщатка: Бо Юл-Баюр — Гриша, котрий ховався під носом, за кордоном Шу Хана. Не було часу розмірковувати про це.

— Нам потрібно знищити стільки твоєї роботи, скільки зможемо, — сказала вона.

— Тут є пальне, — відповів Кувей, уже збираючи папери й зразки *парем*. — Я можу влаштувати вибух.

— Вибухнути має лише сховище. Тут є інші гришники.

І вартові. І Матаясів наставник. Ніна б радо дозволила Брумові померти, але, хоча Матаяс і зрадив свого командира, вона сумнівалася, що хлопець захоче побачити, як чоловік, котрий став йому другим батьком, розривається на маленькі шматки. Її серце запротестувало, коли Ніна подумала про гришників, яких вона залишає позаду, але не було жодного способу допомогти їм дістатися до гавані.

— Залиште решту, — наказала вона хлопцям. — Ми мусимо йти.

Кувей вишикував набір із різних пляшечок, наповнених рідинами, над конфорками.

— Я готовий.

Вони перевірили коридор і поспіхом рушили до входу в скарбницю. За кожним рогом Ніна боялася побачити *дрюскеле* чи вартових, котрі стрімко побіжать їм назустріч, але вони проминули всі зали без перешкод. Біля головних дверей усі зупинилися.

— Ліворуч від нас є лабіринт із живоплоту, — пригадала Ніна.

Матаяс кивнув:

— Ми використаємо його як прикриття, щоб дістатися до ясена.

Щойно вони відчинили двері, гомін дзвонів став майже нестерпним. Ніна бачила Годинник Старійшин на найвищому сріблястому шпилі палацу. Його циферблат світився, наче місяць. Яскраві промені світла з вартових веж нищпорили Білим островом, і дівчина чула, як кричать солдати, гуртуючись довкола палацу.

Вона притислася до стіни будинку, рухаючись слідом за Матаясом і намагаючись триматися в затінку.

— Хутчіше! — сказав Кувей, озираючись і кидаючи нервовий погляд на лабораторію.

— Сюди, — скомандував Матаяс. — Лабіринт...

— Стій! — закричав хтось.

Занадто пізно. Вартові бігли до них звідти, де був лабіринт. Не залишалося жодного варіанта, лише тікати. Вони кинулися вперед, минаючи вхід до колонади й округлого внутрішнього дворика.

Усюди були *дрюскеле* — попереду й позаду. Будь-якої миті втікачів могли застрелити.

І раптом пролунав вибух. Ніна відчула його раніше, ніж почула: хвиля тепла накрила її ступні й кинула дівчину в повітря, а слідом пролунав оглушливий гуркіт. Вона боляче впала на білу кам'яну бруківку.

Усюди панували дим і хаос. Ніна звелася на коліна, у вухах дзвеніло. Одна стіна скарбниці перетворилася на уламки каміння, дим і пилюку, котра здіймалася в нічне небо.

Матаяс із Кувеем уже наближалися до неї розмахистим кроком. Дівчина підвелася на ноги.

— *Стен!* — закричали двоє охоронців, котрі відділилися від іншої групи й бігли в напрямку скарбниці. — Що ви тут робите?

— Ми просто насолоджувалися вечірною! — вигукнула Ніна, дозволивши своєму голосу сповнитися всієї справжньої виснаженості й жаху. — А потім... потім... — Вона аж сама збентежилася, наскільки легко було дозволити потекти сльозам.

Він здійняв пістоль.

— Покажіть мені ваші документи.

— Жодних документів, Ларсе.

Мисливець на відьом нахилив голову вперед, коли Матаяс зробив крок до нього.

— Я вас знаю?

— Знав колись, хоча тоді я виглядав трохи інакше. *Гє марден*, Ларсе?

— Гелваре? — здивувався той. — Вони... вони казали, що ти помер.

— Так і було.

Ларс перевів погляд із Матаяса на Ніну.

— Це Серцетлумачниця, яку Брум повів до скарбниці? — Потім він помітив присутність Кувей й усе зрозумів. — Зрадник, — прохрипів Ларс Матаясові.

Ніна підвела руки, щоб уповільнити його пульс, але, зробивши це, краєм ока помітила, як рухається праворуч якась тінь. Дівчина скрикнула, коли щось ударило її. Подивившись униз, Ніна побачила, що навколо неї закрутилася петля з канату, котра щільно притисла руки до тіла. Вона не могла звести долоні. Не могла скористатися своєю силою. Матаяс заревів, а Кувей скрикнув, коли з темряви з'явилися канати, обкрутилися довкола їхніх торсів і зв'язали хлопцям руки.

— Ось що ми *робимо*, упирю, — презирливо усміхнувся Ларс. — Ми полюємо на таку мерзоту, як ти. Ми знаємо всі ваші хитрощі. — Він виштовхнув з-під себе Матаясові ноги. — Вони казали нам, що ти помер. Ми оплакували тебе, спалили на пам'ять про тебе гілочки ясена. Але тепер я розумію, що вони хотіли захистити нас від дечого гіршого. Матаяс Гелвар — зрадник, допомагає нашим ворогам, вошкається з неприродним. — Він плюнув Матаясові в лице. — Як ти міг зрадити свою країну й свого бога?

— Джел — бог життя, а не смерті.

— Чи прийшов по Юл-Баюра ще хтось, окрім тебе й цієї потвори?

— Ні, — збрехала Ніна.

— Я не тебе питаю, відьмо, — вирячився Ларс. — Це не має значення. Ми витягнемо з тебе інформацію іншим шляхом. — Він повернувся до Кувей. — А ти? Не думай, що тобі це так просто минеться.

Він подав сигнал у повітрі. Із затінку колонади з'явилася шеренга чоловіків і хлопців — *дрюскеле*. Їхні каптури були напнуті на довге золотаве волосся, що блищало біля комірців. Усі були вбрані в чорне й срібне, наче створіння, народжені з темних розщелин, котрі розтинають північну кригу. *Дрюскеле* зібралися в коло, оточивши Ніну, Матаяса й Кувей.

Дівчина подумала про білі в'язничні камери, про стічні отвори в підлозі. Чи знищили вони всю *юрду парем* разом із Кувейовою лабораторією? Як багато йому знадобиться часу, щоб приготувати нову партію? Чим вони її труїтимуть до того часу? Вона кинула останній сповнений надії погляд у темряву, молячи про хоч якийсь слід Каза. Чи

його теж хтось схопив? Чи він просто покинув їх тут? Її вважали воїном. Вона мусить загартувати себе проти того, що наближається.

Один із *дрюскеле* підійшов ближче з чимось, що здавалося схожим на батіг із довгим руків'ям, приєднаний до канатів, які зв'язували бранців, і простягнув його Ларсові.

— Упізнаєш це, Гелваре? — запитав Ларс. — Мав би. Ти допоміг із його дизайном. Втяжні канати для контролю над кількома полоненими. Із шипами, звісно ж.

Ларс клацнув пальцем по одному з канатів, і Ніна задихнулася, коли маленькі жала колючками увіп'ялися в її руки й груди. *Дрюскеле* зареготав.

— Дай їй спокій, — grimнув Матаяс фієрданською, його слова їжачилися люттю. На коротку мить Ніна помітила, як майнула на обличчях його поплічників паніка. Він був кремезнішим за всіх інших, він був одним із їхніх лідерів, одним із найкращих серед цих смертоносних хлопців. Потім Ларс смикнув інший канат. З'явилися шипи, і Матаяс із болем видихнув, склався навпіл, як і властиво людині.

Дрюскеле навколо жорстоко й злодійкувато заіржали.

Ларс смикнув батіг значно сильніше, канати вкоротилися, змушуючи Ніну, Матаяса й Кувея шкандибати за ним незграбною колоною.

— Ти досі молишся нашому богові, Гелваре? — поцікавився Ларс, коли вони зупинилися біля священного дерева. — Як гадаєш, Джел чує скиглення чоловіків, котрі дозволили гришникам розбестити себе? Ти гадаєш...

Раптом пролунав різкий тваринний крик. Ніні й іншим знадобилася довга мить, щоб зрозуміти, що його видав Ларс. Він розтулив рота, і кров потекла по підборіддю на блискучі срібні гудзики уніформи. Його руки відпустили батіг, і *дрюскеле* в каптурі, котрий стояв поруч, кинувся вперед, щоб упіймати знаряддя.

Від підніжжя священного дерева долинуло різке «*клац-клац-клац*». Ніна впізнала цей звук — вона вже чула його на північному шляху перед тим, як вони влаштували засідку на в'язничний фургон. Коли вони повалили дерево. Ясен скрипів і стогнав. Давне коріння почало скручуватися.

— *Неж!* — заволав один із *дрюскеле*.

Усі вони стояли, роззявивши роти й вирячившись на уражене дерево.

— *Неж!* — заголосив іще хтось.

Ясен похилився. Він був занадто великим, щоб упасти від самого лише соляного концентрату, але коли дерево зігнулося, із широко роззявленої чорної дірки під ним почувся глухий гуркіт.

Дрюскеле приходили сюди, щоб почути голос свого бога. І зараз він заговорив.

— Трохи вжалить, — сказав *дрюскеле*, котрий тримав батога. Голос він мав скрипучий і знайомий, а його руки були вбрані в рукавички. — Але якщо ми житимемо, ви мені потім подякуєте. — Його каптур сповз із голови, і Каз Бреккер подивився на бранців. Приголомшені *дрюскеле* здійснювали гвинтівки.

— Не лускайте *балін*, поки не опуститеся на саме дно, — гукнув Каз. Потім він схопив Кувея й стрибнув разом із ним у чорну пельку під коріннями дерева.

Ніна скрикнула, коли канат потягнув уперед її тіло. Вона шкрябала руками по камінню, намагаючись знайти опору. Останнім, що дівчина побачила, був Матаяс, котрий падав у дірку слідом за нею. Вона почула постріли револьверів, а потім упала в темряву, у холод, у горло Джела, у суцільне ніщо.

Б'Є ЗА ЧВЕРТЬ ДВНАДЦЯТУ

Каз вирішив спробувати підслухати Матаяса й Брума в танцювальній залі, але він не хотів зводити з Ніни очей, коли навколо було стільки *дрюскеле*. Він спекулював Матаясовими почуттями до дівчини, але ці диваки завжди йому подобалися. Справжній ризик був в іншому: чи зможе хтось такий чесний, як Матаяс, переконливо брехати своєму наставникові в обличчя. Без сумніву, фієрданець мав приховані таланти.

Каз пішов слідом за Ніною й Брумом, перетнувши майданчик біля скарбниці. Потім він заховався за льодяною скульптурою й зосередився на своєму жалюгідному завданні — потрібно було повернути на світ божий пакети з Вілановими кореневими бомбами, котрі він проковтнув перед тим, як вони влаштували засідку на в'язничний фургон. Він мусив витягати їх нагору щогодини разом із мішечком хлорних бульбашок і додатковим набором відмикачок, які запхав до стравоходу на випадок, якщо станеться щось непередбачуване, — щоб випадково не перетравити все. Це було неприємно. Цієї витівки він навчився в

одного фокусника зі Східної Клепки, котрий роками показував, як дихає вогнем, поки випадково не отруївся, проковтнувши керосин.

Коли Каз упорався, він дозволив собі перевірити периметр скарбниці, дах, вхід, але так сталося, що там не виявилося для нього роботи. Тож залишалося тільки ховатися, бути напоготові й хвилюватися про всі речі, котрі могли піти не так. Він згадав, як Інеж стояла на даху посольства й аж палахкотіла новим запалом, котрого він не розумів, але який міг упізнати, — *мета*. «Я заберу свою частку й піду з Покидьків». Раніше, коли вона казала, що залишить Кеттердам, він ніколи не вірив. Цього разу все було інакше.

Бреккер ховався в затінку західної колонади, коли дзвони почали вигравати Чорний Протокол. Над островом, струшуючи повітря, пролунав передзвін Годинника Старійшин. З вартових веж яскравою повинню линуло світло. *Дрюскеле* навколо ясена забули про свої ритуали й почали вигукувати накази, з веж потекла ціла ріка вартових, готових обшукати острів. Він чекав, рахуючи хвилини, але ані Ніни, ані Матаяса досі не було видно. «Вони в біді, — подумав Каз. — Або ти смертельно помилявся щодо Матаяса й тепер заплатиш за всі свої жарти про дерево, що базікає».

Йому варто було б зазирнути до скарбниці, але для цього потрібне було якесь прикриття, поки він зламає той незбагнений замок, а навколо було повно *дрюскеле*.

Аж раптом Бреккер побачив, як Ніна, Матаяс і людина, котра, за його припущенням, мала бути Бо Юл-Баюром, біжать від скарбниці. Він уже збирався гукнути їх, коли пролунав вибух і все навколо полетіло під три чорти.

«Вони підірвали лабораторію, — подумав Каз, коли навколо нього почали падати уламки. — Я точно не казав їм підривати лабораторію».

Усе решта було чистісінькою імпровізацією, і для пояснень не залишилося часу. Бреккер устиг лише сказати Матаясові, що вони зустрінуться біля ясена, коли задзвенить Чорний Протокол. Він подумав, що мав би знайти час, щоб пояснити все краще, перш ніж вони всі полетять у темряву. Тепер залишалося тільки сподіватися, що друзі не запанікують і що десь там, унизу, причаїлася й чекає Казова фортуна.

Падіння здавалося неймовірно довгим. Каз сподівався, що шуанський хлопчина, у котрого він учепився, виявиться на подив юним

Бо Юл-Баюром, а не просто якимось безпомічним в'язнем, якого Ніна з Матаясом вирішили звільнити. Він запхав диск хлопцеві до рота, коли вони пішли на дно, і сам розчавив його власними пальцями. Каз струсонував батіг, послабляючи всі канати, і почув, як закричали інші, коли жили втягнулися. Принаймні вони не підуть під воду зв'язаними. Каз чекав так довго, як лише наважився, перед тим, як прокусити власний *балін*. Коли хлопець хлюпнувся в крижану воду, навіть злякався, що серце може зупинитися.

Він точно не знав, чого очікував, але сила річки була жахливою, течія — швидкою й невимовною, як лавина. Шум залишався нестерпним навіть під водою, але разом зі страхом прийшло й запаморочливе переконання. Він не помилявся.

Голос Бога. У легендах завжди була дешиця правди. Каз витратив достатньо часу, зводячи свій власний міф, тому точно знав це. Він розмірковував, звідки береться вода для фонтану й крижаного рову й чому річна ущелина була такою глибокою й широкою. Тієї миті, коли Ніна описала ритуал *дрюскеле*, він здогадався: фієрданська твердиня була збудована навколо джерела, а не навколо велетенського дерева. Джел — невичерпне джерело, котре живить моря, дощі й корені священного дерева.

Вода має голос. Це знав кожен каналний щур, кожен, хто хоч раз спав під мостом чи перевертався разом із човном у зимовий шторм — вода може розмовляти голосом коханки, давно загубленого брата, навіть бога. Це був ключ, і щойно Каз упізнав його, здалося, що хтось поклав на Льодовий Двір і його функціонування ідеально точне креслення. Якщо Каз не помилявся, Джел понесе їх аж до ущелини. Якщо припустити, що вони не потонуть.

А це була дуже реальна можливість. *Балін* лише забезпечував повітрям, котрого вистачало на десять хвилин, максимум на дванадцять, якщо залишатися спокійним, а Бреккер сумнівався, що це їм вдасться. Його власне серце гупало, як молоток, а легені вже здавалися набряклими. Тіло млявішало й боліло від холодної річкової води, до того ж навколо була непроглядна темрява. Поруч не було нічого, лише глухе ревіння води й нудотне відчуття від перекидань.

Каз не знав точно, яку швидкість має вода, але він до дідька добре знав, що числа десь близько. Числа завжди були його союзниками — шанси, прибутки, види ставок. Але зараз він мав би покладатися на

щось більше. «Якому богові ти служиш?» — питала в нього Інеж. «Будь-якому, котрий запропонує мені гарну винагороду». Удачливі люди не закінчують життя, надриваючи дупу в чайнику під крижаним ровом на ворожій території.

Що чекає на них, якщо вони дістануться до ущелини? *Хто* чекатиме. Джасперові й Віланові вдалося активувати Чорний Протокол. Та чи вдалося їм зробити все інше? Чи побачить він Інеж на тому боці?

Вижити. Вижити. Вижити. Саме таким чином він проживав своє життя, від миті до миті, вдих за вдихом від того жахливого ранку, коли прокинувся, щоб дізнатися, що Джорді досі мертвий, а він досі живісінький.

Каз перекидався в темряві. Він змерз більше, ніж будь-коли. Думав про руку Інеж на своїй щоці. Його свідомість смикнулася у відповідь на дотик, збунтувалася від зніяковілості. Це було страшно, огидно і — серед усіх цих протестів — бажано, це прагнення причаїлося й було з ним досі, надія, що дівчина знову торкнеться його.

Коли Казові було чотирнадцять, він зібрав банду для пограбування банку, котрий допоміг Герцунові ошукати його й Джорді. Його команда забралася геть із п'ятдесятьма тисячами *крюге*, але він зламав ногу, зістрибнувши з даху. Кістка зрослася неправильно, і відтоді він завжди кульгав. Каз знайшов собі Творця, котрий виготовив для нього ціпок. Це стало декларацією. У нього не було жодної не поламаної кісточки, жодна його кістка не зрослася правильно, і не було такої, котра не зміцніла через поламаність. Ціпок став частиною міфу, який Бреккер збудував. Ніхто не знав, ким він був. Ніхто не знав, звідки він прийшов. Він став Казом Бреккером — калікою й самовпевненим чоловіком, виродком Бочки.

Рукавички були єдиною поступкою слабкості. З тієї ночі, яку він провів серед тіл, а потім пливучи з Баржі Женця, він не міг знести відчуття шкіри на шкірі. Йому було болісно й огидно. І це стало єдиним шматком його минулого, з якого Каз не зміг зробити щось небезпечне.

Балін почав пінитися на губах. Вода просочувалася всередину. Як далеко занесла їх річка? Як далеко їм лишилося йти? Він досі тримав однією рукою Юл-Баюра за комір. Шуанський хлопчик був меншим за Каза; можна було сподіватися, що він мав удосталь повітря.

Яскраві блискавки спогадів спалахували в Казовій пам'яті. Горнятко гарячого шоколаду в його руках із рукавичками без пальців; Джорді застерігає його не пити, поки трохи не охолоне. Чорнила висихають на сторінці, коли він підписує документи «Воронячого клубу». Він уперше побачив Інеж у «Звіринці» в багряному шовку, з підфарбованими сурмою очима. Ніж із кістяним руків'ям, який він їй дав. Схлипування, які лунали з-за дверей її кімнати в Рейці тієї ночі, коли вона вперше вбила. Ридання він проігнорував. Каз пам'ятав, як вона іноді вмощувалася на виступі його віконця на горищі протягом першого року, коли він привів її до Покидьків. Вона годувала воронів, котрі збиралися на даху.

— Ти не мусиш товаришувати з воронами, — казав він їй.

— Чому ні? — цікавилася Інеж.

Він підвів погляд від столу, щоб відповісти, але, хай би що він там збирався казати, воно зникло з його язика.

Сонце визирнуло на хвилинку, і Інеж повернулася до нього лицем. Її очі були заплющені, а чорні, як смола, вії тріпотіли над щоками. Вітер із гавані роздмухав її чорне волосся, і на мить Каз знову став хлопчиком, який вірив, що в цьому світі є магія.

— Чому ні? — знову повторила вона, не розплющуючи очей.

Він бовкнув перше, що спало на думку:

— У них погані манери.

— Як і в тебе, Казе. — Інеж засміялася і, якби він міг зібрати цей сміх у пляшечку й напиватися ним щоночі, Каз неодмінно так і зробив би. Це нажахало його.

Бреккер востаннє вдихнув, і *балін* розчинився, а вода потрапила всередину. Він скосив очі серед бурхливої течії, сподіваючись розгледіти якийсь слід природного світла. Річка кинула його на стіну тунелю. Тиск у грудях наростав. «Я сильніший, ніж це, — казав він собі. — Моя воля витриваліша». Але у вухах уже лунав сміх Джорді: «Ні, маленький братику. Ніхто не сильніший. Ти обдурював смерть безліч разів. Жадібність може змусити тебе торгуватися, але смерть не служить людям».

Каз ледь не втопився тієї ночі в гавані, важко брикаючись у темряві, тримаючись на поверхні завдяки тілу Джорді. А зараз не було нікого й нічого, що тримало б його. Бреккер спробував думати про свого брата, про помсту, про Пекку Роллінза, прив'язаного до стільця в

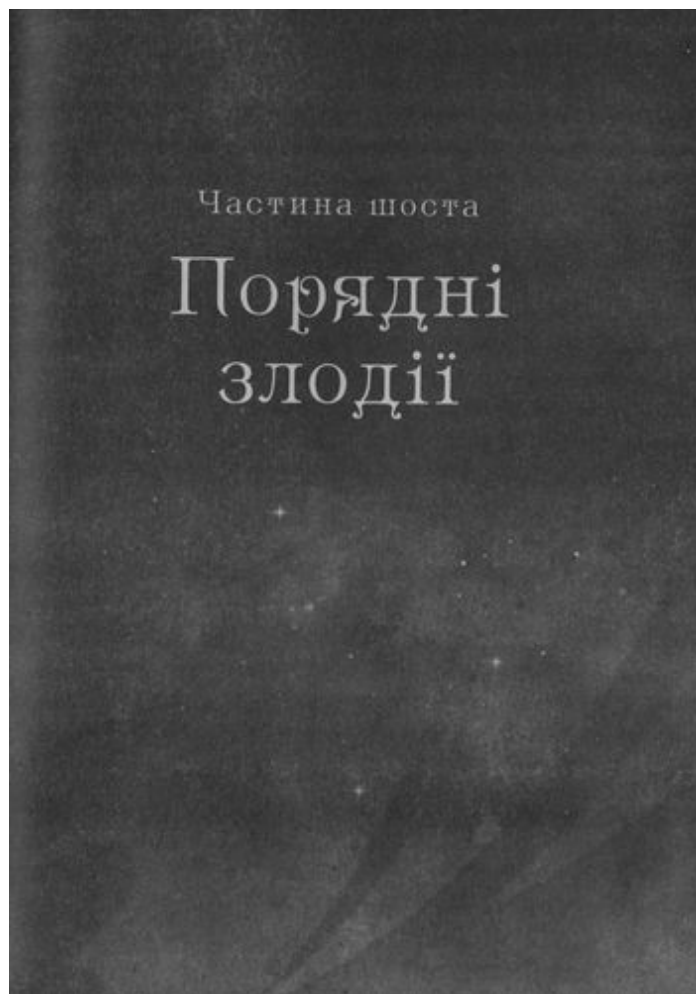
будинку на Зельверстрат із запханими до горла торговими замовленнями, а Каз примушує його промовити ім'я Джорді. Але міг думати лише про Інеж. Вона має жити. Вона має змогти вибратися з Льодового Двору. А якщо вона не зможе, то він мусить жити, щоб урятувати її.

Біль у легенях був нестерпний. Він мусив сказати їй... Що? Що вона красуня, і хоробра, і краща за те, на що він заслуговує. Що він був скручений, згорблений, недоладний, але не настільки поламаний, щоб не зібрати себе до купи й не мати вигляд чоловіка, котрий підходить їй. Що, сам того не помічаючи, він почав покладатися на неї, шукати її, потребувати її присутності. Він мав подякувати їй за той новий капелюх.

Вода тиснула на його груди, незважаючи на стиснені губи. «Я не буду», — пообіцяв він. Але врешті-решт Каз розімкнув уста, і вода полинула всередину.

Частина шоста

Порядні злодії

Серце Інеж вистукувало в ребрах чечітку. Коли злітаєш у повітрі на гойдалках, буває така мить: ти вже зістрибнув з однієї і тягнешся до іншої, і розумієш, що зробив помилку, і більше не відчуваєшся невагомим, ти просто падаєш.

Вартові штовхнули її спиною на тюремні ґрати. Тепер тут було значно більше охорони, значно більше націлених на неї пістолів, ніж тоді, коли дівчина вперше минала цей внутрішній дворик, коли вона вийшла з тюремного фургона разом із рештою команди. Вони пройшли крізь вовчу пащу, піднялися сходами й потягли її доріжкою до коридору з гігантською скляною огорожею. Тоді Ніна переклала їй напис «Фієрданська міць». Інеж самовдоволено всміхалася, коли йшла тут уперше, глипаючи на танки й зброю, не спускаючи одного ока з Каза, а другого — з протилежного коридору. Міркувала, що це за люди, котрі потребують демонструвати свою силу безпомічним бранцям у кайданах.

Вартові рухалися надто швидко. Удруге цієї ночі Інеж спіткнулася.

— Рухайся, — гаркнув керчинською охоронець, тягнучи її вперед.

— Ви йдете занадто швидко.

Він грубо смикнув її за руку.

— Припини завалюватися.

— Не бажаєш зустрітися з нашими інквізиторами? — уїдливо поцікавився інший. — Вони швидко тебе розбалакають.

— Але ти вже не будеш такою гарненькою після їхніх забавок.

Вони зареготали, а в животі Інеж щось перевернулося. Вона знала, що чоловіки розмовляють керчинською, аби бути впевненими, що вона все розуміє.

Дівчина подумала, що могла б упоратися з ними, незважаючи на те, що вартіві мали зброю, а в неї не було ножів. Її руки були зв'язані, але вони досі гадали, що тримають у своїх лапах збезчещену повію. Гелін назвала її бандиткою, та для них вона була лише маленькою злодійкою в шматку пурпурового шовку.

Тієї миті, коли Інеж подумувала, яких заходів ужити, вона почула чийсь кроки, що наближалися до них. Побачила силуети ще двох чоловіків у формі, котрі йшли в їхньому напрямку. Чи впорається вона самотійно з чотирма вартівими? Інеж не була певна, але знала, що, тільки-но коридор залишиться позаду, шансів у неї не буде.

Дівчина ще раз глипнула на стяг у скляній загорожі. Зараз або ніколи.

Вона зачепилася ногою за щиколотку вартового ліворуч від себе. Чоловік похилився вперед, а Інеж рвучко простягнула руку, ламаючи йому носа.

Інший звів зброю.

— Ти заплатиш за це!

— Ви не застрелите мене. Вам потрібна інформація.

— Я можу вистрілити тобі в ногу, — глумився чоловік, нахилиючи гвинтівку.

За мить він гепнувся на землю, а зі спини в нього стирчала пара понівечених ножиць. Солдат, що стояв позаду нього, привітно помахав рукою.

— Джаспере, — видихнула Інеж із полегшенням. — Нарешті.

— Я теж тут, якщо ти раптом не помітила, — заскиглив Вілан.

Вартовий зі зламаним носом застогнав із підлоги й спробував підняти гвинтівку. Інеж дала йому міцного копняка в голову. Більше він не ворухився.

— Вдалося прихопити добрячий діамант? — поцікавився Джаспер.

Інеж кивнула, і з її рукава викотилася масивна діамантова стрічка.

— Поспішаймо, — сказала вона. — Якщо Гелін іще не помітила, що прикраса зникла, то не забариться. Хоча за Чорного Протоколу їй насправді небагато вдасться зробити.

Джаспер підхопив стрічку з її долоні, широко роззявивши рота.

— Бреккер казав, що нам потрібен діамант, він не наказував тобі красти діаманти Гелін Ван Уден.

— Просто берися до роботи.

Каз поставив їй два завдання: стягнути достатньо великий діамант, з яким Джаспер зміг би попрацювати, і з'явитися в цьому коридорі, коли виб'є одинадцять. Вона могла вкрати для їхньої мети силу-силенну інших прикрас і вскочити в іншу халепу, щоб привернути увагу вартових. Але дівчина воліла пошити в дурні Цьоцю Гелін. Попри всі секрети, які Інеж назбирала, документи, які вкрала, і насилля, яке вчинила, найбажанішою здобиччю залишалася Цьоця Гелін.

Вона й полегшила сулійці завдання власною персоною. Зчепившись із нею в ротонді, Інеж переконалася, що Павич занадто зосередилася на тому, що її душать, щоб турбуватися про те, щоб не обікрали. А пізніше вся її увага перемкнулася на зловтішання. Інеж жалкувала лише, що не зможе бути там і побачити, як Цьоця Гелін помітить, що її улюблене намисто зникло.

Джаспер засвітив ліхтар і взявся за роботу попліч із Віланом. Лише тоді дівчина помітила, що внаслідок зворотної подорожі крізь шахту сміттєспалювача вони обидва вкриті кіптявою. Також хлопці притягли із собою дві брудні скручені мотузки. Поки вони працювали, Інеж зачинила ґрати на дверях, вбудованих в арки з іншого боку коридору. Вони мали лише кілька хвилин до того, як сюди навідається наступний патруль і нашттовхнеться на двері, які не мали б бути замкненими.

Вілан витяг довгу металеву викрутку й щось схоже на руків'я здоровенної лебідки, а тепер намагався скласти їх до купи у формі чогось, що, як гадала Інеж, стане потворним, але робочим свердлом.

Від одних дверей почувся тупіт.

— Поспішайте, — попередила Інеж.

— Те, що ти це кажеш, не пришвидшує роботу, — пожалівся Джаспер, зосередившись на коштовному камінні. — Якщо я просто розіб'ю їх, вони втратять свою молекулярну структуру. Їх потрібно обережно розрізати й з'єднати гострі краї в одне ідеальне свердло. Я ніколи не тренувався...

— Чия це провина? — вставив свої п'ять копійок Вілан, не відводячи погляду від роботи.

— Це теж не пришвидшує справу.

Вартові загамселили у двері. Інеж побачила через загорожу, що другим коридором несуться інші чоловіки, прицілюючись і натискаючи на гачки. Але стріляти крізь дві стіни з куленепробивного скла їм вдавалося не дуже добре.

Скло зробила Гриша. Ніна зрозуміла це, щойно вони пройшли повз екран, — фієрданська міць під захистом умінь Гриші, — а єдиним матеріалом, твердішим за скло Творця, був алмаз.

Двері з обох боків коридору задеренчали.

— Вони йдуть! — вигукнула Інеж.

Вілан приєднав діамантову скалку до саморобного свердла. Коли інструмент притисли до скла, він видав неприємний скрип, і Джаспер почав крутити ручку. Просувалося все до болю повільно.

— Це взагалі працює? — крикнула дівчина.

— Скло дуже товсте!

Щось врізалось у двері праворуч від них.

— У них є таран, — застогнав Вілан.

— Продовжуйте, — підганяла хлопців Інеж, узупиняючи свої черевики.

Джаспер почав повертати руків'я швидше, і свердло зарипіло. Хлопець провів його вигнутою лінією, намічаючи початок кола, а потім вимальовуючи півмісяць. «Швидко».

З дерев'яних дверей у кінці коридору полетіли скалки.

— Візьми ручку, Вілане! — крикнув Джаспер.

Вілан зайняв його місце, крутячи свердло так швидко, як тільки міг.

Джаспер схопив пістолі повалених вартових і націлив їх на двері.

— Вони йдуть! — заволав він.

На склі зустрілися дві лінії. Місяць був уповні. Скло розчахнулося, похилившись усередину. Воно навіть не встигло впасти на підлогу, перш ніж Інеж підхопила його.

— Геть із дороги, — попередила вона.

Дівчина побігла вперед легким кроком, а її шовки розвівалися, наче пір'я. У цю мить вона не зважала на них. Їй вдалося обдурити Гелін Ван Уден, украсти її маленький шматочок, дурнувату дрібничку, котру

жінка, проте, високо цінувала. Цього було недостатньо і ніколи не буде достатньо, але це вже був початок. Будуть інші власниці будинків розпустити, яких можна ошукати, інші работорговці, яких можна пошити в дурні. Її шовки стали пір'ям — Інеж була вільна.

Дівчина сфокусувалася на колі в склі — місяць, відсутність місяця, двері в майбутнє — і стрибнула. Отвір виявився якраз достатньо великим для її тіла, Інеж почула м'яке «шурх», коли гострий край скла розрізав шовк, який шлейфом волочився за дівчиною. Вона вигнула тіло дугою й потяглася. Мала одну-єдину можливість схопитися за металевий ліхтар, що звисав зі стелі за огорожею. Це був неймовірний стрибок, божевільний стрибок, але вона знову стала донькою свого тата, вільною від законів гравітації. Інеж зависла в повітрі на коротку жахливу мить, а потім її руки вхопилися за основу ліхтаря.

Дівчина почула, як позаду неї розчахнулися двері й пролунали постріли. «Затримай їх, Джаспере. Виграй для мене трохи часу».

Інеж розхитувалася вперед і назад, збільшуючи імпульс. Куля просвистіла повз неї. Випадковість? Чи комусь вдалося минути Вілана й Джаспера, щоб через отвір застрелити її?

Коли тіло набуло достатнього імпульсу, Інеж відштовхнулася й важко налетіла на стіну. Можливості зробити це елегантніше не було, але дівчині вдалося схопитися руками за край кам'яного виступу, де були виставлені для огляду старовинні бойові сокири. Тепер усе стало вкрай легко: переміститися на нижній виступ — і вниз із глухим «дзень», коли її ноги приземлилися на дах масивного танка. Інеж прослизнула всередину металевого купола в центрі бойової машини.

Вона повернула одну ручку, потім другу, намагаючись знайти потрібні для керування. Урешті один із кулеметів піднявся вгору. Інеж натиснула на гачок, і все її тіло здригнулося, коли кулі загуркали в скляну огорожу, наче град, протинаючи її в усіх можливих напрямках. Це було найкраще попередження, яке вона могла запропонувати Джасперові й Віланові.

Інеж мала лише сподіватися, що їй вдасться змусити запрацювати велику зброю. Вона вмостилася в кабіні танка й крутила лише ті ручки, котрі були на видноті, поки ніс довгого кулемета не опустився назад. Важіль був тут, як Джаспер і обіцяв. Дівчина сильно потягла за нього й почула дивовижно тихе «клац». Довгу жахливу мить нічого не відбувалося. «Що, як він не заряджений? — подумала Інеж. — Якщо

Джаспер мав рацію щодо цього кулемета, то фієрданці були б дурнями, якби дозволили такій вогневій моці просто валятися під ногами».

Десь усередині танку пролунало «гур-р-р-р». Інеж почула, як щось покрутилося до неї, і налякано подумала, що зробила щось не так. Що міномет поверне простісінько вниз свій довгий ствол і вистрілить їй у стегно. Натомість почулися шипіння й скрегіт, наче метал терся об метал. Великий міномет завібрував. Від звуку «бум», який розірвав повітря, виплунувши хмарку чорного диму, ледь не луснула голова. Мінометний вогонь влучив у скло, розбиваючи його на тисячі мерехтливих друзок. «Гарніше за діаманти», — зачудовано подумала Інеж, сподіваючись, що хлопці знайшли час і місце, щоб укритися.

Вона чекала, поки розсіється курява, у вухах досі боляче дзвеніло. Скляної стіни більше не було. Навколо панувала тиша. Потім дві мотузки, прив'язані до билець коридору, упали вниз, а за ними з'явилися й хлопці: Джаспер рухався, наче гнучка комаха, а Вілан — ривками, зупиняючись і рушаючи знову, звиваючись, як гусінь, котра намагається вилізти з лялечки.

— *Ажор!* — крикнула Інеж фієрданською. Ніна могла б нею пишатися.

Вона розвернула міномет в іншому напрямку. З протилежного боку, від залишків скляної стіни, з коридору стріляли якісь чоловіки, але щойно ствол повернувся до них, люди стрімко зникли.

Інеж почула кроки й брязкіт — на танк вилазили хлопці. Звисаючи вниз із купола, з'явилася Джасперова голова.

— Ти даси мені покермувати?

— Якщо ти наполягаєш.

Вона відсунулася, щоб хлопець міг сісти за панель керування.

— Ох, привіт, любий, — сказав він радісно. Натиснув на інший важіль, і броньована машина навколо них здригнулася і, здається, повернулася до життя, вивергаючи чорний дим. «Що це за монстр такий?» — замислилася Інеж.

— Цей шум! — крикнула вона.

— Це двигун.

Раптом вони рушили, хоча поруч не було ані сліду коня.

Згори залунали постріли. Вочевидь, Вілан знайшов відповідні ручки.

— Заради святих, — сказав Джаспер Інеж, — допоможи йому прицілитися.

Дівчина протиснулася ближче до Вілана в куполоподібну башточку й націлила другий маленький кулемет, допомагаючи опустити кришку, коли за огорожу увірвалися вартіві.

Джаспер розвертав танк, задкуючи так далеко, як це було можливо. Вистрілив раз із міномета. Міна розірвала скло загорожі, пролетіла через коридор і влучила в кільцеву стіну позаду нього. Бризнули біла курява й уламки каміння. Джаспер вистрілив знову. Друга міна важко гупнулася в ціль, і кам'яною стіною побігли тріщини. Він зробив у стіні виїмку значних розмірів, але це ще не був отвір.

— Готові? — крикнув стрілець.

— Готові, — хором відгукнулися Інеж та Вілан і пірнули під башточку міномета. У Вілана від скла чесалися щоки й шия. На обличчі в нього сяяла усмішка, і Інеж схопила хлопчика за руки й стисла їх. Вони увійшли до Льодового Двору метушливо, наче шури, а вийдуть із нього, як армія, — живі чи мертві.

Інеж почула гучне «гур-р-р-р»: механізм розвертався, дзенькаючи й брязкаючи. Танк заревів, цей звук був схожий на грім, захоплений пасткою металевого барабана. Він лементував, щоб його випустили назовні. Танк повернувся на своєму гусеничному шасі й різко стрибнув уперед. Вони газували, нарощуючи імпульс, швидше й швидше. Машину підкинуло — мабуть, вони виїхали з-за огорожі.

— Тримайтеся міцніше! — гукнув Джаспер, і танк вривався в легендарну, неприступну стіну Льодового Двору з гуркотом, від якого звело щелепи. Інеж і Вілан впали назад до кабіни.

Вони вирвалися. Гуркали собі по дорозі, а позаду затихав лязкіт гвинтівок.

Інеж почула пихтіння. Випрямилася й подивилася вгору. Поруч сміявся Вілан.

Він виліз із ніші купола й озирався на Льодовий Двір. Коли дівчина приєдналася до нього, вона побачила дірку в кільцевій стіні — темну пляму серед усього того білого каменю, крізь неї вибігали чоловіки й намарне стріляли в пилюку, що підіймалася за танком.

Вілан схопився за живіт, фиркаючи від сміху, і показав униз. За ними тягнувся стяг, котрий застряг у танковому шасі. Попри плями

бруду й сліди від пороху, Інеж досі могла розібрати слова «СТРИМАКТ
ФІЄРДАН». Фієрданська міць.

Вони з'явилися з темряви, просякнуті водою, вкриті синцями, відхекуючись у яскравому місячному світлі. Ніні здавалося, що її всю добряче відлупцювали. Залишки *баліну* зібралися липкими грудками в кутиках рота. Від сукні майже нічого не залишилося, і, якби вона не була так відчайдушно, очманіло щаслива, що жива й може дихати, могла б перейматися тим, що стоїть боса й майже гола в ущелині північної річки, а до гавані й безпеки залишається ще півтори милі. Ніна почула, як десь далеко продовжують галасувати дзвони Льодового Двору.

Кувей викашлював воду. Матаяс витягав із мілини кульгавого неспритомного Каза.

— Святі, він дихає? — налякалася Ніна.

Матаяс не дуже ніжно перевернув хлопця на спину й почав натискати йому на груди, докладаючи більше зусиль, ніж було необхідно.

— Я. Мав би. Дати. Тобі. Вмерти, — бурмотів він між натисканнями.

Ніна підповзла по камінню й стала навколішки поруч із ними.

— Дай мені допомогти, перш ніж зламаєш йому грудну клітку. Він має пульс? — Вона притиснула пальці до хлопцевого горла. — Є, але

згасає. Розстібни йому сорочку.

Матаяс допоміг стягнути уніформу *дрюскеле*. Ніна поклала одну руку на бліді Казові груди, зосередившись на хлопцевому серці й змушуючи його скорочуватися. Другою рукою дівчина затисла йому носа й притримувала розтуленими вуста, намагаючись вдихнути повітря в легені. Більш досвідчені Корпуснійці могли б за допомогою власних сил просто випарувати з нього воду, але Ніна не мала часу, щоб злитися на брак підготовки.

— Він житиме? — поцікавився Кувей.

«Я не знаю». Дівчина знову притислася своїми губами до Казових, регулюючи дихання згідно з ударами, яких вимагала від хлопцевого серця. «Ну ж бо, ти, гнилий злодію з Бочки. Ти вибирався й із небезпечніших халеп».

Вона відчула тріпотіння, коли Казове серце набуло свого власного ритму. Потім хлопець закашлявся, груди йому звело судомою, а з рота полилася вода.

Він відштовхнув Ніну від себе, ковтаючи повітря.

— Іди геть від мене, — прохрипів, витираючи рукою в рукавичці рота. Казові очі були розфокусовані. Здавалося, він дивиться просто крізь неї. — Не чіпай мене.

— Ти в шоці, *дем'їне*, — втрутився Матаяс. — Ти ледь не втопився. А мав би втопитися.

Каз знову закашлявся й здригнувся всім тілом.

— Утопитися, — повторив він.

Ніна повільно кивнула.

— Льодовий Двір, пам'ятаєш? Неймовірно пограбування? Смерть була поруч? Три мільйони *крюге* чекають на тебе в Кеттердамі.

Каз змигнув, погляд його прояснився.

— *Чотири* мільйони.

— Я подумала, що це приведе тебе до тями.

Бреккер поскріб руками обличчя, мокрий кашель досі роздирав його груди.

— Ми зробили це, — сказав він зачудовано. — Джел творить дива.

— Ти не заслуговуєш на дива, — похмуро заперечив Матаяс. — Ти спалюжив священний ясен.

Каз звівся на ноги, злегка похитуючись і слабо втягуючи повітря.

— Це символ, Гелваре. Якщо ваш бог такий тендітний, може, варто пошукати собі нового. Нумо вибиратися звідси.

Ніна підвела руки.

— На здоров'я, невдячний негіднику.

— Я подякую вам, коли ми будемо на «Феролінді». Рушаймо. — Він уже видряпувався на брили, котрі збиралися в зморшки з дальнього боку ущелини. — Дорогою можете пояснити, чому наш видатний шуанський учений скидається на одного із Віланових шкільних друзяк.

Ніна похитала головою, зненацька захоплена роздратуванням і захватом. Можливо, оце і все, що потрібно, щоб вижити в Бочці. Ніколи не зупинятися.

— Він — друг? — скептично запитав Кувей шуанською.

— Час від часу.

Матаяс допоміг дівчині звестися на ноги, і вони рушили слідом за Казом, повільно просуваючись угору скелястою стіною ущелини, яка мала привести їх до іншого кінця мосту вгорі, трохи ближче до Дієрнгольма. Ніна ніколи не почувалася такою виснаженою, але не могла дозволити собі відпочити. Вони отримали трофей. Просунулися далі, ніж будь-яка інша банда. Вони підірвали будівлю в самому серці Льодового Двору. Але їм ніколи не дістатися до гавані без Інеж та інших.

Вона продовжувала рухатися. Єдиною іншою можливістю було сісти на край урвища й чекати кінця. Звідкись від Льодового Двору пролунав гуркіт.

— Ох, святі, благаю, нехай це буде Інеж, — просила дівчина, поки вони тяглися по краєчку ущелини, і озиралася на міст, прикрашений гірляндами зі стрічок і гілок ясена до Грінгкелли.

— Що б це не наближалось, воно велике, — зауважив Матаяс. — Що ми робитимемо, Казе?

— Чекатимемо, — відповів хлопець, коли звук почав наближатися.

— А як щодо «знайдемо укриття»? — запитала Ніна, нервово переминаючись із ноги на ногу. «Майте мужність»? «Я заховав у цих зручних хащах двадцять гвинтівок»? Дай нам хоч *щось*.

— Як щодо кількох мільйонів *крюте*? — запропонував Каз.

Пагорбом гуркотів танк, викидаючи з-під коліс порохняву й гравій. Хтось махав їм зі збройної башти — ні, там було двійко людей. Інеж і Вілан кричали й нестримно жестикулювали з-під купола.

Ніна переможно загикала, а Матаяс недовіжливо витріщився. Коли дівчина кинула погляд на Каза, вона не могла повірити своїм очам.

— Святі, Казе, ти здаєшся справді щасливим.

— Не будь смішною, — відрубав він. Але помилки бути не могло. Каз Бреккер шкірився, як ідіот.

— Я сподіваюся, ми знаємо їх? — поцікавився Кувей.

Але Нінина бурхлива радість затьмарилася, коли фієрданська відповідь на проблему, котру створили для них Покидьки, викотилася з-за горизонту. Колона танків з'явилася на вершині пагорба й з гуркотом покотилася вниз залитим місячним сяйвом шляхом, пилюка завитками підіймалася від їхніх коліс. Напевно, Джаспер не запечатав ворота *дрюскеле*. Чи вони мали інші танки, котрі чекали свого часу на їхніх землях. Зважаючи на вогняну міць, котру стримували стіни Льодового Двору, вони мали б вважати себе щасливчиками, подумала Ніна. Але вони чомусь так не почувалися.

Поки Інеж і Вілан не загуркотіли своїми колесами по мосту, Ніна не могла розібрати, що вони кричать.

— Геть із дороги!

Вони відскочили зі шляху, і танк прогуркав повз них, а потім зупинився, заскреготівши своїми механізмами.

— Ми маємо танк! — захоплено вигукнула Ніна. — Казе, ти малий гидкий генію! План спрацював! Ти здобув нам танк.

— Вони здобули нам танк.

— Ми маємо *один*, — зауважив Матаяс, тицяючи пальцем на орду металевих машин і дим, що підіймався від них. — А вони мають значно більше.

— Так, але знаєш, чого вони не мають? — запитав Каз, поки Джаспер розвертав гігантський міномет на танку. — Моста.

Металевий стогін вирвався з броньованих нутрощів танка. Потім пролунав шалений гуркіт, котрий струснув їхні кістки. Ніна почула слабкий свист, і щось вистрілило в повітря, пролетіло понад ними й зіткнулося з мостом. Дві перші естакади спалахнули вогнем, іскри й деревина посипалася до ущелини. Міномет вистрілив знову, і естакада розвалилися вщент.

Якщо фієрданці захочуть перетнути ущелину, їм доведеться перелетіти її.

— У нас є танк і рів, — підсумувала Ніна.

— Залазьте! — закаркав Вілан.

Вони вилізли на обидва боки танка, щосили хапаючись за кожну виїмку чи край металу, і на найвищій швидкості покотилися дорогою в напрямку гавані.

Коли вони загуркотіли повз ліхтарі, люди виходили з будинків, щоб подивитися, що сталося. Ніна спробувала уявити, який вигляд має їхня дика банда в очах фієрданців. Що вони бачать, коли висуюють голови з відчинених вікон і дверей? Гурт дітей, котрі обліпили танк, пофарбований у кольори фієрданського прапора, улюлюкає й несеться вперед, наче якісь божевільні, що заблукали, ідучи з параду: дівчина в багряному шовку й хлопець із кучерями кольору червоного золота визирають з-за зброї; четверо мокрісіньких людей щосили тиснуться до боків — шуанський хлопчик у тюремному одязі, двійко заляпаних *дрюскеле* й Ніна — напівгола дівчина в обрізках синьо-зеленого шифону, котра кричить: «Ми маємо рів!»

Коли вони в'їхали до міста, Матаяс гукнув:

— Вілане, скажи Джасперові триматися західних вулиць.

Крамарик пірнув усередину, і танк повернув на захід.

— Це район складів, — пояснив Матаяс. — Безлюдний уночі.

Танк проторохкотів і пробрязкотів бруківкою, нахиляючись праворуч і ліворуч на бордюрах і повертаючись назад, намагаючись уникнути нечисленних перехожих, а потім поквапився в район гавані, минаючи шинки, крамнички й портові каси.

Кувей нахилив голову назад, його обличчя засвітилося від радості.

— Я відчуваю запах моря, — повідомив він щасливим голосом.

Ніна теж відчувала його. Десь удалині миготів маяк. Ще два квартали — і вони опиняться на причалі й на свободі. Тридцять мільйонів *крюге*.

З її й Матаясовою часткою вони зможуть поїхати, куди заманеться, і жити тим життям, яке самі собі оберуть.

— Майже приїхали, — крикнув Вілан.

Вони повернули за ріг, і Нінин шлунок провалився кудись униз.

— Стій! — закричала вона. — Стій!

Можна було не турбуватися. Танк підстрибнув і зупинився, ледь не скинувши її із сідала. Причал лежав просто перед ними, а за ним була гавань, у котрій на вітрі майоріли прапори тисячі кораблів. Година була пізня, причал мав би вже спорожніти. Натомість він був переповнений

військами, — шеренга за шеренгою в сірому однострої, щонайменше двісті солдатів, — і кожен ствол кожного пістоля був націлений на них.

Ніна досі могла чути дзвони Годинника Старійшин. Вона озирнулася через плече. Льодовий Двір нечітко вимальовувався над гаванню, високо всівшись на стрімчаку, наче похмура чайка з розкуйовдженим пір'ям. Його білі стіни, підсвічені знизу, променіли на фоні нічного неба.

— Що це? — запитав у Матаяса Вілан. — Ти ніколи не казав...

— Вони, певно змінили процедуру розгортання військ.

— Усе інше було незмінним.

— Я ніколи не бачив, як розгортається Чорний Протокол, — гиркнув Матаяс. — Можливо, у гавань завжди направляють війська. Не знаю.

— Тихіше, — сказала Інеж. — Просто припиніть.

Ніна підскочила, коли над юрбою пролунав голос. Він сказав спочатку фієрданською, потім равканською, потім керчинською й нарешті шуанською:

— Відпустіть в'язня Кувєя Юл-Бо. Покладіть вашу зброю й відійдіть від танка.

— Вони не можуть просто відкрити вогонь, — зауважив Матаяс. — Не ризикуватимуть поранити Кувєя.

— Їм і не доведеться, — сказала Ніна. — Дивись.

Крізь ряди солдатів вели змарнілого в'язня в червоній *кефті*. Його сплутане волосся падало на чоло, він хапався за рукав найближчого вартового й гарячкувато ворухив губами, наче повідомляючи якусь розпачливу мудрість. Ніна знала: він благає про *парем*.

— Серцетлумачник, — похмуро сказав Матаяс.

— Але він так далеко, — заперечив Вілан.

Ніна похитала головою.

— Не має значення.

Чи тримали вони його тут разом з усіма військами, розташованими в Нижньому Дієрнгольмі? Чому б і ні? Він був кращою зброєю, ніж будь-який револьвер чи танк.

— Я бачу «Феролінд», — пробурмотіла Інеж. Вона показала на доки, що виднілися зовсім близько від них. Ніні знадобилася якась мить, але потім вона помітила керчинський прапор і радісний вимпел «Ханрад Бей», що розвівався поруч із ним. Вони вже були зовсім поруч.

Джаспер міг застрелити Серцетлумачника. Вони могли спробувати прорватися крізь війська танком, але їм ніколи не потрапити на корабель. Фієрданці радше ризикнуть життям Кувея, аніж віддадуть його в чужі руки.

— Казе, — покликав із нутрошів танка Джаспер. — Тепер справді вдалий момент, щоб сказати, що ти передбачав це нашість.

Бреккер оглянув море солдатів.

— Я не передбачав цього. — Він похитав головою. — Ти казав мені, що одного дня мої трюки завершаться, Гелваре. Схоже, що ти не помилявся. — Слова призначалися Матаясові, але Каз не відводив погляду від Інеж.

— З мене достатньо полонів, — відповіла вона. — Вони не візьмуть мене живою.

— Мене теж, — додав Вілан.

Джаспер фиркнув усередині машини:

— Ми справді мусимо запропонувати їм більш підходящих друзів.

— Краще померти, махаючи кулаками, аніж дозволити якомусь фієрданцеві посадити мене на палю, — мовив Каз.

Матаяс кивнув:

— Усі погоджуються. Ми закінчимо тут.

— Ні, — прошепотіла Ніна. Усі повернулися до неї.

Голос із фієрданських рядів пролунав знову:

— Ви маєте час, поки ми рахуємо до десяти, щоб підкоритися. Повторюю: відпустіть в'язня Кувея Юл-Баюра й здавайтеся. Десять...

Ніна швидко сказала щось Кувею шуанською.

— Ти не розумієш, — відповів він. — Одна доза...

— Я розумію, — увірвала вона хлопця. А інші не розуміли, аж поки не побачили, як Кувей дістав із кишені маленький шкіряний мішечок із краєм, забрудненим порошком кольору іржі.

— Ні! — крикнув Матаяс. Він потягнувся до *парем*, але Ніна була спритнішою.

Голос фієрданця монотонно гудів:

— Сім...

— Ніно, не будь дурною, — сказала Інеж. — Ти ж бачила...

— Деякі люди не стають залежними з першої дози.

— Не варто ризикувати.

— Шість...

— У Каза закінчилися трюки. — Вона рвучко розкрила мішечок. — А в мене — ні.

— Ніно, прошу, — благав Матаяс. Дівчина побачила на його обличчі той самий біль, що й того дня в Еллінзі, коли хлопець подумав, що вона зрадила його. Якоюсь мірою тепер вона робила те саме — знову кидала його напризволяще.

— П'ять.

Перша доза була найсильнішою, чи не так казали? Найвищою, і таку силу ніколи вже не можна було відтворити. Це переслідуватиме її решту життя, але, можливо, вона виявиться сильнішою за наркотик.

— Три...

Ніна закинула голову назад і висипала *парем* собі до рота, рвучко ковтаючи його за раз. Порошок мав знайомий солодкий підгорілий смак цвіту *юрди*, але був також інакший присмак, котрий дівчина розпізнати не могла.

Ніна перестала думати.

Її кров завирувала, серце раптово загупало. Світ розлетівся на дрібні спалахи світла. Ніна могла роздивитися справжній колір Матаясових очей — чисту голубиць під плямами сірого й коричневого, котрі вона там залишила; місячне сяйво освітлювало кожну волосину на його голові. Вона помітила піт на Казовому чолі, майже невидимі сліди від голки для татуювань на його передпліччі.

Ніна окинула поглядом шеренги фієрданських солдатів. Вона могла чути їхнє дихання. Бачити, як загораються нейрони, відчувати, як формуються імпульси. Усе набуло сенсу. Їхні тіла перетворилися на мапи клітин, на тисячі рівнянь, розв'язаних за секунду, навіть за мілісекунду, і Ніна знала лише відповіді на них.

— Ніно? — прошепотів Матаяс.

— Гайда, — сказала дівчина й побачила в повітрі свій голос. Вона відчула в натовпі Серцетлумачника й те, як рухається його горло, коли він ковтає дозу. Він стане першим.

Матаяс побачив, як розширилися Нініні зіниці. Її уста трохи розтулилися, дівчина проштовхалася повз нього, спускаючись із танка. Здавалося, що повітря навколо неї потріскувало, шкіра мерехтіла, наче освітлювалася зсередини чимось дивовижним. Так, ніби вона припала вустами просто до Джелових судин і тепер у ній текла його божественна сила.

Ніна негайно подбала про Серцетлумачника — змахнула руками, зводячи їх в арку, і чоловікові очі вибухнули всередині голови. Він повалився на землю без жодного звуку. «Будь вільним», — сказала дівчина.

Потім Ніна ковзнула ближче до солдатів. Матаяс смикнувся, щоб захистити її, побачивши, як знеслися вгору гвинтівки. Дівчина підвела руки.

— Зупиніться, — наказала вона.

Чоловіки застигли.

— Опустіть вашу зброю. — Усі солдати, як один, послухалися її наказу.

— Спіть, — віддала команду Ніна, знову вималювавши руками дугу в повітрі. Без жодних заперечень солдати почали падати на землю — ряд за рядом, наче стебла пшениці під невидимою косою.

Повітря безтурботно завмерло. Вілан та Інеж повільно злізли з танка. Джаспер разом із рештою рушили за ними й зупинилися посеред оглушливої тиші. Усі слова розчинилися в тому, свідками чого вони стали, витріщившись на поле, повне повалених тіл. Усе сталося в одну мить.

До гавані можна було дістатися, лише переступаючи через солдатів. Без жодного слова друзі почали прокладати собі шлях, і тільки далекі дзвони Годинника Старійшин порушували тишу. Матаяс поклав долоню на Нінину руку, і вона, слабко зітхнувши у відповідь, дозволила хлопцеві вести себе вперед.

У доках позаду пристані було безлюдно. Усі попрямували до «Феролінда», а Матаяс із Ніною пленталися позаду. Хлопець уже бачив, як притискається до щогли Ротті з відвислою від страху щелепою. Шпехт чекав, коли можна буде зняти з якоря корабель, і вираз його обличчя був так само нажаханий.

— Матаясе!

Він повернувся. На причалі стояла група *дрюскеле* в мокрих одягах із піднятими чорними каптурами. На обличчях вони мали маски з кольчуги, котра тьмяно світилася сірим; розібрати риси в її вічках було неможливо. Але Матаяс упізнав голос Ярла Брума, коли той заговорив.

— Зраднику, — кинув Брум з-під маски. — Ти продав свою країну й свого бога. Ти не покинеш гавані живим. Ніхто з вас не покине.

Мабуть, командирові люди витягли його зі скарбниці після вибуху. Чи йшли вони слідом за Матаясом і Ніною до річки під ясенем? Чи стояли в горішньому місті коні або нові танки?

Ніна звела руки.

— Заради Матаяса я дам тобі один шанс відпустити нас із миром.

— Ти не можеш контролювати нас, відьмо, — виголосив Брум. — Наші каптури, наші маски, кожен шов одягу, у котрий ми убрані, підсилені сталлю гришників. Полотно було створене для наших потреб і під нашим контролем Творцями Гриші. Воно розроблене з однією лише метою. Ти не можеш підкорити нас своїй волі, не можеш зашкодити нам. Гра добігла кінця.

Ніна підвела руки. Нічого не сталося, і Матаяс зрозумів, що Брум казав правду.

— Ідіть геть, — крикнув він їм. — Прошу, ви...

Брум звів револьвер і вистрілив. Куля вдарила Матаяса прямісінько в груди. Біль був різким і жахливим, а потім раптово зник. Хлопець на власні очі побачив, як куля вилетіла з його грудей. Вона, дзенькнувши, упала на землю. Матаяс розстібнув сорочку. Рани не було.

Ніна рушила слідом за ним.

— Ні! — крикнув хлопець.

Дрюскеле відкрили вогонь. Матаяс побачив, як здригнулося дівоче тіло, коли в нього влучили кулі, побачив, як розквітнув червоний цвіт на її грудях, на ключицях, на оголених стегнах. Але Ніна не падала. Щойно кулі протинали її тіло, вона зцілювала себе, а набої падали на землю доку, не завдавши ані найменшої шкоди.

Дрюскеле здивовано витріщилися на Ніну. Дівчина засміялася.

— Ви занадто звикли до бранців-гришників. Ми такі приборкані у своїх клітках.

— Я маю інший спосіб, — вигукнув Брум, витягаючи з-за пояса довгий батіг, схожий на той, яким користувався Ларс. — Твоя сила не може торкнутися нас, відьмо, а наша спільна справа свята.

— Я не можу торкатися вас, — погодилася Ніна, зводячи руки. — Але я залюбки можу дотягнутися до них.

Позаду *дрюскеле* підводилися з порожніми обличчями солдати, яких Ніна змусила поснути. Один із них вибив батіг із Брумової руки, інші постягали маски й каптури з переляканих *дрюскелевих* облич, повертаючи їм вразливість.

Ніна напружила пальці — і *дрюскеле* покидали зброю, ухопившись руками за голови й заволавши від болю.

— За мою країну, — сказала дівчина. — За мій народ. За кожну дитину, котру ви спалили на багатті. Пожинай те, що ти посіяв, Ярле Брум.

Матаяс дивився, як *дрюскеле* звиваються в конвульсіях, як кров періщить із їхніх вух і очей. Інші фієрданські солдати просто байдуже спостерігали за всім. Крики злилися в хор. Клаас, котрий занадто багато пиячив із ним у «Авфалле». Гієрт, котрий навчив свого вовка їсти з руки. Вони були чудовиськами, Матаяс знав це, але також хлопчиськами, хлопчиками, схожими на нього, — їх навчили ненавидіти й боятися.

— Ніно, — сказав він, досі притискаючи руки до гладенької шкіри на грудях, де мала б бути рана від кулі. — Ніно, будь ласка.

— Ти знаєш, вони б не змилостивилися над тобою, Матаясе.

— Знаю, знаю. Але нехай краще живуть у соромі.

Дівчина завагалася.

— Ніно, ти навчила мене, як стати кимось кращим. Їх теж можна навчити.

Вона перевела погляд на нього. Нініні очі були дикі, темно-зелені, як ліси; зіниці перетворилися на темні колодязі. Повітря навколо неї, здавалося, міниться в екстазі, наче дівчину освітлював якийсь таємничий вогонь.

— Вони бояться тебе так само, як я боявся колись, — пояснив хлопець. — Як ти колись боялася мене. Ми всі — чудовиська для когось, Ніно.

Якусь довгу мить вона вивчала його обличчя. Врешті дівчина опустила руки, і ряди *дрюскеле*, скиглячи, повалилися на землю, як підкошені. Звільнила інших солдатів, і вони знову впали в дрімоту — маріонетки з перерізаними нитками. Потім Ніна звела руки ще раз, і Брум заволав. Командир притис руки до голови — поміж пальцями стікала кров.

— Він житиме? — поцікавився Матаяс.

— Так, — відгукнулася дівчина й зійшла на шхуну. — Просто матиме курячий розум.

Шпехт вигукував команди, і «Феролінд», дрейфуючи гаванню, набрав швидкість, коли вітер напнув його вітрила. Ніхто не прибіг до доків, щоб зупинити їх. Жоден корабель чи гармата не вистрілили. Не було нікого, хто міг би попередити, передати артилерії сигнал нагору. Годинник Старійшин дзвенів, але його ніхто не помічав — корабель зник у безкрайому чорному морському укритті, залишаючи по собі самі лише страждання.

Святі благословили їх сильним вітром. Інеж відчула, як він куйовдить її волосся, і не могла припинити думати про можливий шторм.

Щойно вони опинилися на палубі, Матаяс повернувся до Кувей.

— Скільки в неї є часу?

Кувей трохи знав керчинську, але місцями Ніна мусила перекладати. Вона спантеличено робила це, а її сяючі очі блукали, не зупиняючись ані на комусь, ані на чомусь.

— Сильна воля триває годину, може, дві. Залежить від того, скільки знадобиться часу її тілу, щоб переробити таку дозу.

— Чому ти просто не можеш видалити це зі свого тіла, як ту кулю? — відчайдушно запитав Матаяс у Ніни.

— Це не спрацює, — пояснив Кувей. — Навіть якщо їй вдасться побороти ломку на достатньо довгий період, щоб тіло почало очищатися, вона втратить можливість витягти із себе *парем* раніше, ніж *юрда* геть виведеться. Потрібен інший Корпуснієць, котрий приймає *парем*, щоб домогтися цього.

— Що наркотик робитиме з нею? — запитав Вілан.

— Ти бачив сам, — з гіркотою відгукнувся Матаяс. — Ми знаємо, що відбуватиметься.

Каз схрестив руки на грудях.

— Як воно починається?

— Тіло болить, лихоманить, не надто відрізняється від звичайної застуди, — пояснював Кувей. — Потім починається щось схоже на надчутливість у супроводі дрижаків і ломки.

— У тебе є ще *парем*? — запитав Матаяс.

— Так.

— Достатньо, щоб довести її назад до Кеттердама?

— Я не хочу її більше приймати, — запротестувала Ніна.

— Я маю достатньо, щоб ти не відчувала болю, — сказав Кувей. — Але якщо ти приймеш другу дозу, надії більше не буде. — Він перевів погляд на Матаяса. — Це єдиний її шанс. Можливо, тіло очиститься природним шляхом достатньо, щоб не потрапити в залежність.

— І що, якщо так і буде?

Кувей витяг руки вперед, частково знижуючи плечима, частково перепрошуючи.

— Без готового запасу наркотиків вона може збожеволіти. З ним її тіло просто зноситься. Ти знаєш слово *парем*? Так назвав наркотик мій батько. Воно значить «безжалісний».

Ніна закінчила перекладати, і запала довга пауза.

— Я не хочу більше нічого чути, — сказала дівчина. — Жодні слова не змінять того, що насувається.

Вона рушила геть у напрямку носа корабля. Матаяс спостерігав, як дівчина віддаляється.

— Вода все чує й розуміє, — пробурмотів він ледь чутно.

Інеж знайшла Ротті, і він дістав для неї вовняні пальта, які вони з Ніною залишили тут, віддавши перевагу теплому одягу для холодної погоди, висаджуючись на північному узбережжі. Вона знайшла Ніну біля носа корабля, дівчина втупилася поглядом у море.

— Одна година, може, дві, — сказала Ніна, не обертаючись.

Інеж шоковано зупинилася.

— Ти почула, як я наближаюся? — Ніхто не чув Мару, особливо крізь шум вітру й моря.

— Не турбуйся. Це не тихі кроки тебе виказали. Я можу чути твій пульс і твоє дихання.

— І ти знала, що це я?

— Кожне серце звучить інакше. Я ніколи не помічала цього раніше.

Інеж приєдналася до дівчини біля билець і накинула на Ніну пальто. Гриша одягла його, хоча, здавалося, холод геть її не займав. Над ними срібними насінинами пливли хмари, між якими яскраво світилися зірки. Інеж була готова до світанку, готова до того, що ця довга ніч закінчиться, готова також до подорожі. Вона сама здивувалася, коли зрозуміла, що прагне знову побачити Кеттердам. Мара хотіла з'їсти омлет і випити горнятко пересолодженої кави. Хотіла почути, як барабанить покрівлями дощ, посидіти в затишку й теплі своєї крихітної кімнатки в Рейці. Попереду нові пригоди, але вони можуть зачекати, поки вона прийме гарячу ванну, а може, навіть кілька.

Ніна занурилася обличчям у комірець вовняного пальта й сказала:

— Я б хотіла, щоб ти могла бачити те, що бачу я. Я можу чути всіх на цьому кораблі, навіть те, як їхня кров струменить жилами. Чую, як змінюється Казове дихання, коли він дивиться на тебе.

— Ти... ти чуєш це?

— Він втрачає його на мить, наче ніколи не бачив тебе раніше.

— А як щодо Матаяса? — запитала Інеж, прагнучи змінити тему розмови.

Ніна не дала себе обманути й звела брову.

— Матаяс боїться за мене, але його серце дубасить у сталому ритмі, байдуже, що він відчуває. Так по-фієрданськи, так дисципліновано.

— Я не думала, що ти залишиш живими тих людей там, у гавані.

— Я не впевнена, що вчинила правильно. Згодом я стану лише черговою страшною історією про Гришу, котрою вони лякатимуть дітей.

— Будь слухняним, інакше Ніна Зенік забере тебе?

Ніна зважила почуте:

— Що ж, мені *справді* подобається, як це звучить.

Інеж обперлася на бильця й уважно подивилася на Серцетлумачницю.

— Ти наче вся променишся.

— Це не триватиме довго.

— Зазвичай не триває. — Усмішка на обличчі Інеж стала нерішучою. — Ти боїшся?

— Я просто нажахана.

— Ми всі будемо тут, із тобою.

Ніна непевно вдихнула й кивнула головою.

Інеж нажила собі в Кеттердамі безліч ворогів і лише кількох друзів. Вона поклала руку Ніні на плече.

— Якби я була сулійською провидицею, — сказала вона, — я б зазирнула в майбутнє й сказала тобі, що все буде гаразд.

— Або що я помру в агонії. — Ніна притислася щокою до маківки Інеж. — У будь-якому разі розкажи мені щось гарне.

— Усе буде гаразд, — запевнила Інеж. — Ти це переживеш. А потім станеш дуже-дуже багатою. Співатимеш матроські й пияцькі пісеньки щоночі в кабаре Східної Клепки та даватимеш хабара всім навколо, щоб вони після кожної пісні аплодували тобі стоячи.

Ніна тихенько засміялася:

— Купімо «Звіринець»!

Інеж усміхнулася, думаючи про майбутнє й свій маленький корабель.

— Купімо й спалімо його дотла.

Якийсь час вони дивилися на хвилі.

— Готова? — запитала Ніна.

Інеж зраділа, що їй не довелося просити. Вона задерла догори рукав, оголюючи павичеве перо й понівечену шкіру під ним.

Ніні знадобилася коротесенька мить, одне найлегше торкання кінчиками пальців. Рука сильно засвербіла, але це швидко минулося. Коли поколювання зовсім зникло, шкіра на передпліччі була ідеальною — аж занадто гладенькою й бездоганною, наче нова частина Інеж.

Дівчина торкнулася своєї м'якої шкіри. Їй сподобалося, як усе було зроблено. От якби кожної рани можна було так легко позбутися.

Ніна поцілувала Інеж у щічку.

— Я збираюся знайти Матаяса, перш ніж усе стане гірше.

Але коли вона рушила геть, Інеж побачила, що Ніна мала іншу причину піти. У затінку біля щогли стояв Каз. Він убрався у важке пальто й спирався на ціпок із воронячою головою — знову здавався майже самим собою. Ножі Інеж чекали на неї в трюмі разом з іншими речами. Вона так скучила за своїми пазурами.

Каз пробурмотів Ніні кілька слів, і Гриша здивовано відхилилася. Інеж не могла розібрати решти того, про що вони говорили, але могла

впевнено сказати, що розмова була напруженою, потім Ніна видала роздратований звук і зникла під палубою.

— Що ти сказав Ніні? — поцікавилася Інеж, коли хлопець приєднався до неї біля билець.

— У мене є робота, яку вона має виконати.

— На неї чекає жахливе випробування...

— А робота все одно мусить бути зроблена.

Прагматичний Каз. Чому б співчуття мало стати йому на заваді?

Може, Ніна радітиме, що можна відволіктися.

— Ми всі живі, — мовив він врешті.

— Схоже, ти молився правильному богові.

— Або подорожував із правильними людьми.

Інеж стенула плечима.

— Хто обирає наші шляхи? — Він нічого не відповів, і дівчина всміхнулася. — Жодних різких заперечень? Жодних насміхань із моїх сулійських прислів'їв?

Бреккер пробігся своїм затягнутим у рукавичку великим пальцем уздовж билця.

— Ні.

— Як ми зустрінемося з Торговельною Радою?

— Коли будемо за кілька миль від гавані, ми з Ротті попливемо туди баркасом. Там знайдемо посильного, щоб відніс Ван Екові звістку. Обмін проведемо на Велльгелуку.

Інеж здригнулася. Цей острів славився работорговцями й контрабандистами.

— Це вибір Ради чи твій?

— Ван Ек запропонував.

Дівчина спохмурніла.

— Чому купець знає про Велльгелук?

— Торгівля є торгівля. Може, Ван Ек не такий чесний крамар, яким здається.

Вони трохи помовчали. Врешті-решт Інеж промовила:

— Я хочу навчитися ходити під вітрилами.

Казове чоло нахмурилося, і він здивовано глипнув на неї.

— Справді? Чому?

— Я хочу використати свої гроші, щоб найняти екіпаж і спорядити корабель. — Ці слова скрутили її дихання в тугу тривожну шпульку. Її

мрія досі здавалася дуже крихкою. Вона не хотіла турбуватися про те, що думає Каз, але не могла. — Я збираюся полювати на работорговців.

— А мета? — запитав він задумливо. — Ти ж знаєш, що не зупиниш їх усіх.

— Якщо я не спробую, не зупиню жодного.

— Тоді мені майже шкода їх, — повідомив Каз. — Вони не знають, що на них чекає.

Дівочі щоки гаряче спалахнули від задоволення. Та хіба не завжди Каз вірив, що вона небезпечна? Інеж побалансувала ліктями на бильцях і поклала підборіддя на долоні.

— Проте спершу я вирушу додому.

— До Равки?

Вона кивнула.

— Щоб знайти свою родину?

— Так. — Ще два дні тому вона залишила б усе так, як є, поважаючи їхню мовчазну домовленість не зазирати надто далеко в минуле одне одного. Але зараз Інеж сказала: — Хіба не було більше нікого, крім твого брата, Казе? Де твої тато й мама?

— Хлопці з Бочки не мають батьків. Ми народжуємося в гавані й вилазимо з каналів.

Інеж похитала головою. Подивилася, як рухається й зітхає море — кожна хвиля наче вдих. Вона могла розгледіти горизонт — ледь помітну різницю між чорним небом і ще чорнішим морем. Подумала про своїх батьків. Вона була далеко від них майже три роки. Як вони змінилися? Чи зможе вона знову бути їхньою донькою? Може, не одразу. Але вона хотіла посидіти з татом на сходах фургона, смакуючи фрукти простісінько з дерев. Хотіла побачити, як мама витирає крейду з рук, перш ніж узятися за приготування вечері. Хотіла побачити високі південні трави й неосяжне небо над Сікурцойськими горами. Щось, чого вона потребувала, чекало там. А чого потребував Каз?

— Ти скоро розбагатієш, Казе. Що робитимеш, коли не залишишься більше крові, яку можна пролити, і помсти, яку можна здійснити?

— Завжди буде ще.

— Ще більше грошей, більше заколотів, більше боргів, які треба сплатити. Невже ти ніколи не мріяв про щось інше?

Він не відповів. Що випало всю надію з його серця? Цього Інеж, імовірно, ніколи не дізнається.

Дівчина повернулася, щоб піти геть. Каз схопив її за руку, притискаючи долонею до билець. Він не дивився на неї.

— Залишися, — сказав своїм шорстким, наче каміння, голосом. — Залишися в Кеттердамі. Залишися зі мною.

Інеж подивилася на його вбрану в рукавичку руку, котра лещатами ухопилася за її власну. Усе всередині хотіло сказати «так», але вона не погодиться на такий дріб'язок, не після того, через що довелося пройти.

— У чому сенс?

Бреккер вдихнув.

— Я хочу, щоб ти залишилася. Хочу, щоб ти... Я хочу тебе.

— Ти хочеш мене. — Вона посмакувала ці слова в роті й ніжно стиснула його руку. — А як ти зможеш бути зі мною, Казе?

Тоді він подивився на неї — очі палали люттю, вуста були щільно стиснені. Такий вираз обличчя Каз мав у бійках.

— Як ти зможеш бути зі мною? — повторила дівчина. — Повністю вдягнений, у рукавичках, відвернувши голову так, щоб наші вуста ніколи не торкнулися?

Бреккер відпустив її руку. Його плечі згорбилися, погляд сповнився злості й сорому, коли він повертався обличчям до моря.

Можливо, вона змогла нарешті сказати ці слова тому, що хлопець повернувся до неї спиною.

— Я буду з тобою, коли ти скинеш броню, Казе Бреккер. Або не буду взагалі.

«Говори, — благала вона мовчки. — Дай мені причину залишитися». Попри всю його самовпевненість і жорстокість, Каз досі залишався хлопцем, котрий урятував її. Інеж хотіла вірити, що він теж заслуговував бути врятованим.

Вітрила зарипіли. Хмари розійшлися й оголили місяць, а потім знову зібралися докупі навколо нього.

Інеж залишила Каза наодинці з вітром, що завивав. Світанок і досі був дуже далеким.

Болі з'явилися після світанку. За годину вже здавалося, наче її кістки намагаються вирватися з місць, де утворювалися їхні суглоби. Вона лежала на тому самому столі, де зцілювала ножову рану Інеж. Нініні чуття досі залишалися достатньо сильними, щоб вона могла відчутти мідний запах крові сулійської дівчини: він пробивався з-під засобу, котрим Ротті відчищав дерево. Кров пахла Інеж.

Матаяс сидів поруч із Ніною. Він спробував узяти її за руку, але біль був занадто сильним. Коли його і її власна шкіра зустрічалися, Ніні здавалося, що плоть саднить. Усе виглядало неправильним. Усі відчуття були неправильними. Вона могла думати лише про солодкий підпалений смак *парем*. У горлі свербіло. Власна шкіра здавалася ворогом.

Коли почалися судоми, дівчина попросила Матаяса піти геть.

— Не хочу, щоб ти бачив мене такою, — сказала вона, намагаючись перевернутися на бік.

Він забрав вологе волосся з дівочого чола.

— Наскільки це зле?

— Зле. — Але вона знала, що буде ще гірше.

— Ти хочеш спробувати *юрду*? — Кувей підказував, що маленькі й регулярні дози *юрди* можуть допомогти Ніні пережити цей день.

Вона похитала головою.

— Я хочу... Я хочу... Святі, чому тут так спекотно? — Потім, незважаючи на біль, дівчина спробувала сісти. — Не давай мені іншої дози. Що б я не казала, Матаясе, не має значення, як сильно я благатиму. Я не хочу бути такою, як Нестор, як ті гришники в камерах.

— Ніно, Кувей сказав, що утримання вб'є тебе. Я не хочу дати тобі померти.

Кувей. Там, у скарбниці, Матаяс сказав: «Він один із нас». Їй сподобалося це слово. *Нас.* Слово без бар'єрів і кордонів. Воно здавалося сповненням надії.

Вона відкинулася на спину, і все тіло збунтувалося. Одяг здавався потовченим склом.

— Я мала б убити *дрюскеле*.

— Ми всі несемо наші гріхи, Ніно. Я хочу, щоб ти жила, щоб я міг спокутувати свій.

— Ти ж знаєш, що можеш зробити це й без мене.

Він заховав її долоньку у своїх руках.

— Я не хочу.

— Матаясе, — сказала дівчина, торкаючись пальцями його короткого волосся. Боліло. Світ робив їй боляче. Торкатися Матаяса було боляче, але вона все одно робила це. Можливо, їй більше ніколи не доведеться його торкнутися. — Мені не шкода.

Він узяв її руку й ніжно поцілував кісточки пальців. Дівчина зойкнула, але коли він спробував відсунутися, міцніше вхопилася за нього.

— Залишися, — попросила вона. З очей полилися сльози. — Залишися до кінця.

— І після нього, — сказав він. — І завжди.

— Я хочу знову почуватися в безпеці. Я хочу додому, до Равки.

— Тоді я відвезу тебе туди. Ми розкладемо вогнище, щоб смажити родзинки, чи що там роблять твої язичники заради розваги.

— Фанатик, — сказала вона слабо.

— Відьма.

— Варвар.

— Ніно, — прошепотів хлопець. — Маленька червона пташко. Не йди.

Поки *шхуна* набирала швидкості в південному напрямку, здавалося, що весь екіпаж сидить всеношну. Усі розмовляли приглушеними голосами й тихо ступали палубою. Джаспер турбувався за Ніну так само, як кожен, — крім хіба що Матаяс, здогадувався він, — але зносити цю шанобливу тишу було важко. Йому потрібно було щось, у що можна було б вистрілити.

«Феролінд» здавався кораблем-примарою. Матаяс ізолювався з Ніною й попросив Вілана допомогти подбати про неї. Хоча Вілан і не любив хімії, він знав про настоянки й сполуки більше, ніж будь-хто на кораблі, якщо не враховувати Кувей, проте Матаяс не розумів половини з того, що казав шуанець. Джаспер не бачив Вілана з тієї миті, коли вони впливли з дієрнгольмської гавані, і мусив зізнатися, що сумує за тим часом, коли поруч був крамарик, якого можна було позачіпати. Кувей здавався достатньо дружнім, але його керчинська була ламаною і, схоже, він не любив багато базікати. Часом він просто з'являвся вночі на палубі й мовчки стояв біля Джаспера, вдивляючись у хвили. Це трохи нервувало. Лише Інеж прагнула побалакати з кожним, тому що в неї начебто прокинувся інтерес до всіх можливих морехідних штук. Більшість часу вона проводила зі Шпехтом і Ротті, навчаючись в'язати вузли й поратися з вітрилами.

Джаспер завжди знав, що існують високі шанси, що вони не повернуться додому взагалі, що вони закінчать своє життя в камерах Льодового Двору або насадженими на палі. Але він гадав, що якщо їм вдасться неможливе завдання з порятунку Бо Юл-Баюра й повернення до «Феролінда», зворотна подорож до Кеттердама буде схожою на вечірку. Вони питимуть будь-що зі схованок Шпехта на кораблі, їстимуть залишки Ніниних ірисок, перерахують усі свої небезпеки й кожну маленьку перемогу. Але стрілець ніколи не міг передбачити, як їх затиснуть у кут у гавані, і однозначно не міг уявити, що зробить Ніна, щоб витягти їх звідти.

Джаспер хвилювався за неї, та думки про дівчину змушували його почуватися винним. Коли вони опинилися на борту шхуни й Кувей пояснив їм усе про *парем*, тихенький внутрішній голос нашепотів стрільцеві, що він теж мав запропонувати прийняти наркотик. Навіть якщо взяти до уваги, що він був недосвідченим Творцем, можливо, він міг допомогти вивести *парем* із Ніниного тіла й звільнити її. Але це був голос героя, а Джаспер уже давно припинив думати, що поводитьсь героїчно. Дідько, герой запропонував би закинутися *парем*, коли вони тільки зіштовхнулися з фієрданцями в гавані.

Коли нарешті на обрії з'явився Керч, Джаспер відчув дивну суміш полегшення й неспокою. Він запитав у Каза, чи зможе приєднатися до нього й Ротті на баркасі, котрим вони попливуть до П'ятої гавані. Вони не потребували його присутності, але стрільцеві до розпачу необхідно було відволіктися.

Хаос Кеттердама залишався незмінним — з кораблів у доках вивантажували товари, туристи й солдати у відпустці рікою лилися з човнів, сміючись і перегукуючись на своєму шляху до Бочки.

— Виглядає так само, як того дня, коли ми залишили його, — зауважив Джаспер.

Каз вигнув брову. Він повернувся у своєму лискучому чорно-сірому костюмі й бездоганній краватці.

— А чого ти очікував?

— Навіть точно не знаю, — зізнався стрілець.

Але він почувався інакше, незважаючи на таку рідну вагу револьверів із прикрашеними перлинами руків'ями на стегнах і гвинтівки на спині. Продовжував думати про жінку-Плинороба з поцяткованим чорними скалками лицем, котра кричала у внутрішньому

дворі *дрюскеле*. Він подивився вниз на свої долоні. Чи хоче він бути Творцем? Жити як Творець? Джаспер не міг змінити те, ким він був, але чи хотів він удосконалювати свою силу, чи, може, і надалі тримати її в таємниці?

Каз залишив Ротті й Джаспера в доку, а сам вирушив на пошуки посланця, щоб передати повідомлення Ван Екові. Стрілець хотів піти з ним, але Бреккер наказав залишитися.

Роздратований Джаспер скористався нагодою витягти ноги, розуміючи, що Ротті спостерігає за ним. З'явилося чітке відчуття, що Бреккер попросив Ротті не спускати з нього очей. Невже Каз думав, що він збирався чкурнути до найближчої зали азартних ігор?

Джаспер розглядав захмарене небо. Чому не прийняти це? У нього ж і справді була така спокуслива думка. Руки аж свербіли, так хотіли взятися за карти. Може, йому дійсно потрібно забиратися з Кеттердама? Коли він отримає гроші й сплатить борги, зможе податися в будь-яке місце на світі, куди захоче. Навіть до Равки. Хотілося сподіватися, що Ніна одужає, і коли вона повернеться до тями, Джаспер міг би посидіти поруч і обдумати це. Жодних зобов'язань просто зараз, але він міг би принаймні навідатися туди, хіба ні?

За півгодини Джаспер повернувся з повідомленням, яке підтверджувало, що уповноважені представники Торговельної Ради зустрінуться з ними на Велльгелуку на світанку наступного дня.

— Подивися на це, — мовив Каз, притримуючи папір так, щоб Джаспер міг прочитати. Під описом подробиць зустрічі було написано: *«Вітаємо. Ваша країна вдячна вам»*.

Слова залишили в Джасперових грудях химерне відчуття, але він засміявся й сказав:

— Завжди радий, поки моя країна платить готівкою. Рада знає, що вчений мертвий?

— Я повідомив про це в записці Ван Екові, — сказав Каз. — Повідомив, що Бо Юл-Баюр загинув, але його син живий і працював над створенням *юрди парем* для фієрданців.

— І він не торгувався?

— Принаймні не в записці. Він висловив «глибоку стурбованість», але й словом не обмовився про ціну. Ми зробили свою роботу. Подивимося, чи спробує він збити ціну, коли дістанемося до Велльгелуку.

Коли вони повеслували назад до «Феролінда», Джаспер запитав:

— Вілан піде з нами, щоб зустрітися з батьком?

— Ні, — відгукнувся Каз, вистукуючи пальцями по воронячій голові на ціпку. — Матаяс буде з нами, а комусь потрібно залишитися з Ніною. Окрім того, якщо ми хочемо використати Вілана, щоб скрутити його таткові руки, краще не викладати своїх карт заздалегідь.

Це мало сенс. І які б незгоди не існували між крамариком і його татом, Джаспер сумнівався, що Вілан захоче обговорювати їх перед Покидьками й Матаясом.

Стрілець провів неспокійну ніч, хитаючись у своєму гамаку, і прокинувся, ледь зазорів вогкий сірий світанок. Вітру не було, море здавалося пласким і скляним, наче загата.

— Уперте небо, — пробурмотіла Інеж, скошуючи погляд у напрямку Велльгелуку. Вона була права. На горизонті не виднілося ані хмаринки, але повітря повнилося щільною вологою, наче шторм просто відмовлявся сформуватися.

Джаспер обвів поглядом порожню палубу. Він гадав, що Вілан прийде подивитися, як вони відпливатимуть, але Ніну не можна було залишати саму.

— Як вона? — запитав стрілець у Матаяса.

— Слабка, — відповів фієрданець. — Не може спати. Але нам вдалося нагодувати її бульйоном, і, схоже, він тримається всередині.

Джаспер знав, що був самозакоханим дурнем, але якась незначна частина його розмірковувала, чи не тримався Вілан навмисне подалі від нього під час повернення до Кеттердама. Може, тепер, коли роботу було завершено, а він сам перебував на шляху до власної частки винагороди, крамарик не збирався більше знатися зі злочинцями.

— А де інший баркас? — поцікавився Джаспер, коли вони з Казом, Матаясом, Інеж, Кувесом і Ротті попливли геть від «Феролінда».

— На ремонті, — коротко кинув Каз.

Велльгелук був таким рівнинним, що, поки вони веслували морем, його годі було роздивитися. Острів мав заледве мильо завширшки — безплідний шматок піску й каміння, відомий лише затопленим фундаментом старої вежі, котрою користувалася Рада Потоків. Контрабандисти називали його «Велльгелук» — «приязна удача» — через зображення вздовж підніжжя того, що колись було обеліском: золоті кола на позначення монет, символів прихильності Гхезена —

бога виробництва й торгівлі. Джаспер і Каз уже бували раніше на цьому острові, домовляючись про послуги з контрабандистами. Він розташовувався далеко від портів Кеттердама, далеко за межами патрулів із гавані, не мав забудов чи прихованих бухт, де можна було б організувати засідку. Ідеальне місце для підозрілих вечірок.

Бригантина мала пришвартуватися з іншого боку острова, її вітрила звисали безсило й м'яко. Джаспер спостерігав, як вона повільно наближається від Кеттердама в ранньому світанковому світлі — дрібна чорна цятка, котра виросла, перетворившись на незграбний корпус корабля на горизонті. Він чув, як перегукувалися матроси, працюючи на веслах. Зараз екіпаж спускав із борту на воду баркас, наповнений чоловіками.

Коли їхній власний човен підплив до берега, стрілець і решта повистрибували з нього, щоб витягти на пісок. Джаспер перевіряв револьвери й побачив, як Інеж швидко торкається пальцями до кожного з ножів, ворущачи губами. Матаяс поправив прив'язану до спини гвинтівку й згорбив свої велетенські плечі. Кувей мовчки спостерігав за цим усім.

— Гаразд, — мовив Каз. — Станьмо багатіями.

— Жодних плакальників, — сказав Ротті, всідаючись, щоб стерегти баркас.

— Жодних погребінь, — відповіли всі.

Вони покрокували до центру острова, Кувей — позаду Каза, а з боків від нього — Джаспер та Інеж. Коли вони наблизилися, стрілець помітив, як до них рухається хтось у чорному крамарському вбранні. Його супроводжував високий шуанський чоловік із зав'язаним на потилиці темним волоссям, а позаду пленталася група чоловіків із *міської варті* в багряних кітелях. Усі вони несли кийки й магазинні гвинтівки. Двійко чоловіків тягли з обох боків важелезну скриню, котра похитувалася під власною вагою.

— То це так виглядають тридцять мільйоні *крюге*, — виголосив Каз.

Джаспер тихенько свиснув.

— Сподіваюся, баркас не втопиться.

— Лише ви, Ван Еку? — люб'язно поцікавився Каз у чоловіка в чорному крамарському вбранні. — Решту Ради не можна турбувати?

Це був Ян Ван Ек. Він був худіший за Вілана, і його волосся відступило від лоба подалі, але Джаспер безсумнівно бачив схожість.

— Рада вважає, що я найбільше підходжу для цього завдання, оскільки ми вже вели справи разом.

— Гарний затискач, — кинув Бреккер, глипнувши на прищеплений до Ван Екової краватки рубін. — Хоча не такий розкішний, як той, інший.

Ван Екові вуста щільно стиснулися.

— Інший був сімейною коштовністю. Так що? — звернувся він до шуанця, котрий стояв позаду.

Той відповів:

— Це Кувей Юл-Бо. Минув рік відтоді, коли я бачив його востаннє. Тепер він вищий, але залишається точною копією свого батька, — чоловік коротко звернувся до Кувей шуанською й різко вклонився.

Кувей зиркнув на Каза й теж відповів поклоном. Джаспер помітив, як блищить піт на його чолі.

Ван Ек усміхнувся:

— Мушу визнати, я здивований, пане Бреккер. Здивований, але захоплююся.

— Ви не сподівалися, що ми досягнемо успіху?

— Скажімо так, я думав, що ви авантюристи.

— І саме тому підстрахували свої ставки?

— Ах, то ви спілкувалися з Пеккою Роллінзом?

— Він такий балакучий, якщо вам тільки вдасться викликати в нього відповідний настрій, — сказав Бреккер, і Джаспер пригадав кров на його сорочці у в'язниці. — Він сказав, що ви найняли ще й його та Десятицентових Левів, щоб вони теж вирушили на пошуки Бо Юл-Баюра.

З легким відчуттям тривоги Джаспер задумався, що ще міг повідомити Казові Роллінз.

Ван Ек стенив плечима.

— Так було краще, щоб залишатися в безпеці.

— Та й чому б ви мали перейматися, якщо зграйка каналъних щурів порозриває одне одного на шматки в перегонах за винагородою.

— Ми знали, що шанси обох команд були невисокими. Я сподіваюся, що ви як картяр мене зрозумієте.

Але Джаспер ніколи не думав про Каза як про картяра. Азартні гравці де в чому покладаються на долю.

— Тридцять мільйонів *крюге* заспокоять мої сердечні переживання, — підказав Нечисторукий.

Ван Ек подав знак охоронцям позаду нього. Вони підняли скриню й поставили її перед Казом. Хлопець присів біля неї навпочіпки й відкинув кришку. Навіть звіддала Джаспер побачив стоси купюр найблідшого багряного керчинського кольору, прикрашені трьома летючими рибами. Вони вишикувалися рядок за рядком, зв'язані паперовими стрічками з восковими печатками.

Інеж затамувала подих.

— У вас навіть гроші мають дивний колір, — зауважив Матаяс.

Джаспер мріяв пробігтися руками по цих прекрасних стосиках. Він волів би скупатися в них.

— Гадаю, у мене з рота полилася слина, — сказав він.

Каз витяг одну пачку й ковзнув по ній одягненим у рукавичку великим пальцем, потім попорпався в нижчому шарі грошей, щоб переконатися, що Ван Ек не намагається обдурити їх.

— Усе тут, — сказав він нарешті.

Каз озирнувся через плече й махнув, підкликаючи Кувея ближче. Хлопчик перетнув коротку відстань, і Ван Ек жестом запросив його до себе, а потім поплескав по спині.

Бреккер звівся на ноги.

— Добре, Ван Еку. Я мав би сказати, що було дуже приємно, але я не такий вправний брехун. Ми прощаємося.

Ван Ек заступив собою Кувея й сказав:

— Боюся, я не можу дозволити цього, пане Бреккер.

Каз обперся на ціпок і пильно поглянув на Ван Ека.

— Якісь проблеми?

— Так, я бачу кілька просто навпроти мене. І немає жодного шансу, що хтось із вас покине цей острів.

Ван Ек витягнув із кишені свисток і видав високу пронизливу ноту. Тієї ж миті його служники опустили зброю й нізвідки надлетів вітер — неприродний шторм, котрий завив і вихором закружляв довкола острова, а море почало підійматися.

Моряки на баркасі бригантини підвели руки, під їхніми долонями почали збиратися хвилі.

— Плинороби, — проревів Матаяс, хапаючись за гвинтівку.

Тієї ж миті з палуби бригантини злетіло ще дві постаті.

— Верескуни! — крикнув Джаспер. — Вони користуються *парем*.

Верескуни кружляли в небі, а вітер шмагав повітря навколо них.

— Ти притримав частину запасу, котрий Юл-Баюр надіслав Раді,
— мовив Каз, примруживши очі.

Верескуни підвели руки, і вітер завив, наче голосив за небіжчиком.

Джаспер потягнувся до револьверів. Хіба він не хотів знайти щось, у що можна постріляти? «Я сподіваюся, це місце справді „приятна удача“, — подумав стрілець, купаючись у передчуттях. — Схоже, мої бажання скоро здійсняться».

— Угода є угода! — гукнув Каз, перекрикуючи ревіння шторму. — Якщо Торговельна Рада відмовляється поважати свої цілі в нашій домовленості, жодна людина з Бочки ніколи більше не матиме з вами справ. Ваші слова не матимуть значення.

— Це *було б* проблемою, пане Бреккер, якби Рада знала про цю угоду.

Розуміння спалахнуло жахливим сяйвом.

— Вони ніколи не брали в цьому участі, — сказав Нечисторукий.

Чому він повірив, що Ван Ек має благословення Торговельної Ради? Бо той був багатим, чесним крамарем? Тому що він одягнув своїх власних служників і солдатів у багряну уніформу *міської варті*? Каз зустрічався з Ван Еком в ізольованому будинку купця, а не в урядовій споруді, але повірив звичайному перевдяганню. Герцун і його кав'ярня знову повернулися, лише тепер Каз був достатньо дорослим, щоб думати краще.

— Ти хотів Юл-Баюра. Ти хотів отримати формулу *парем*.

Ван Ек підтвердив правдивість здогадки простим кивком.

— Нейтралітет — це розкіш, якою Керч насолоджувався занадто довго. Члени Ради думають, що їхні статки захистять їх, що вони

можуть зручніше вмотитися в кріслі й лічити свої гроші, поки цілий світ чвариться.

— А ти знаєш щось краще?

— Безумовно, я знаю. *Юрда парем* — це не той секрет, який можна приховати, розтрити чи закопати в схованку в хатинці на кордонах Новозем'я.

— Тож усі твої бесіди про торгові потоки й обвал ринків...

— О, це станеться точнісінько так, як я передбачав, пане Бреккер. Я розраховую на це. Щойно Торговельна Рада отримала повідомлення від Бо Юл-Баюра, я почав скуповувати поля *юрди* в Новозем'ї. Коли *парем* відкриється світові, кожна країна, кожен уряд вимагатиме нових поставок *юрди*, щоб використати її на своїх гришниках.

— Хаос, — підсумував Матаяс.

— Так, — радісно погодився Ван Ек. — Прийде хаос, і я стану його володарем. Його дуже заможним володарем.

— Ти забезпечуватимеш работоргівлю й смерть гришників по всіх усядах, — сказала Інеж.

Ван Ек вигнув брову.

— Скільки тобі, дівчинко? Шістнадцять? Сімнадцять? Народи досягають вершин і падають. Ринки створюються й зникають. Коли сила переходить до інших, хтось завжди страждає.

— Коли вигода переходить! — крикнув у відповідь Джаспер.

Вираз Ван Екового обличчя залишався незворушним.

— А хіба це не одне й те ж?

— Коли Рада дізнається... — почала Інеж.

— Рада ніколи про це не почує, — увірвав її Ван Ек. — Як ти гадаєш, чому я вибрав своїми фаворитами мерзотників із Бочки? Ох, ви винахідливіші й значно розумніші за інших найманців, тут не посперечаєшся. Але важливіше те, що вас не шукатимуть.

Крамар підвів руки. Плинороби покрутили своїми долонями. Каз почув крик і озирнувся, щоб побачити, як водяна маса нечіткими обрисами застигла над Ротті. Вона рвонула вниз, на баркас, розтрити його на друзки, а хлопець пірнув у море, шукаючи захисту.

— Ніхто з вас не покине цього острова, пане Бреккер. Ви всі зникнете, і ніхто не перейматиметься. — Він знову підвів руку, і

Плинороби відгукнулися. Велетенська хвиля прогуркала в напрямку «Феролінда».

— Ні! — крикнув Джаспер.

— Ван Еку! — вигукнув Каз. — Твій син на тому кораблі.

Крамарів погляд зачепився за Нечисторукого. Він дунув у свисток. Плинороби застигли, чекаючи подальших інструкцій. Ван Ек неохоче опустил руку. Вони дозволили хвилі впасти, не завдавши жодної шкоди. Переміщена морська маса хлюпнула в борт «Феролінда».

— Мій син? — перепитав крамар.

— Вілан Ван Ек.

— Пане Бреккер, вам точно відомо, що місяць тому я викинув свого сина з дому разом із його пожитками.

— Я знаю, що ти писав йому щотижня, відколи він залишив твій масток, благаючи його повернутися. Чоловік, який не піклується про свого єдиного сина й спадкоємця, так не поводитьсь.

Ван Ек зареготав — теплим, майже товариським приглушеним сміхом, але краї той мав зазубрені й гіркі.

— Дозвольте мені розповісти вам про мого *сина*. — Він випльовував слова так, наче на губах була отрута. — Він мав бути спадкоємцем одного з найбільших статків у Керчі, цілої імперії з корабельними рейсами, котрі прямують по цілому світу. Імперії, яку збудували мій батько й батько мого батька. Але мій *син*, хлопчик, від якого чекали, що він керуватиме грандіозною імперією, не може зробити навіть того, що може семирічна дитина. Він уміє розв'язувати рівняння. Уміє малювати і якнайвишуканіше грати на флейті. Чого мій син не вміє, пане Бреккер, це читати. Не вміє писати. Я наймав найкращих викладачів із кожного куточка цього світу. Я пробував спеціалістів, стимуляції, шмагання, гіпноз. Урешті я навіть прийняв, що Їхезен вважав за потрібне проклясти мене й покарати недоумкуватою дитиною. Вілан — хлопчик, котрий ніколи не стане чоловіком. Він — ганьба мого дому.

— Листи... — промовив Джаспер, і Каз побачив лютість на його обличчі. — Ти не благав його повернутися додому. Ти глузував із нього.

Джаспер мав рацію. «*Якщо ти читаєш цього листа, то знай, як сильно я прагну, щоб ти повернувся додому*». Кожен лист був ляпасом по обличчю Вілана, просто жорстоким жартом.

— Він — твій син, — сказав стрілець.

— Ні, він — помилка. Та, яку скоро буде виправлено. Моя приваблива юна дружина носить дитя, і — буде це хлопчик, дівчинка чи потвора з рогами — саме воно стане моїм спадкоємцем, а не якийсь ідіот із рідким мозком, котрий не може прочитати Псалтир, не кажучи вже про гробух; не якийсь дурник, котрий перетворить Ван Екове ім'я на посміховисько.

— Ти сам дурник, — загарчав Джаспер. — Він розумніший, ніж більшість із нас докупи взятих, і заслуговує на кращого батька, ніж ти.

— Заслуговував, — виправив його Ван Ек і двічі дунув у свисток.

Плинороби не завагалися ані на хвилину. Перш ніж будь-хто встиг затамувати подих, дві велетенські хвилі здійнялися з води й вистрілили в бік «Феролінда». Вони розчавили під собою корабель із лунким гуркотом — лише уламки полетіли.

Стрілець люто заволав і звів револьвери.

— Джаспере, — наказав Бреккер, — охолонь.

— Він убив їх, — сказав хлопець, скрививши обличчя. — Він убив Ніну й Вілана.

Матаяс поклав долоню йому на руку.

— Джаспере, — сказав він спокійно. — Помовч.

Стрілець озирнувся на хиткі хвилі серед уламків щогли й розірваних вітрил, туди, де секунду тому був корабель.

— Я не... я не розумію.

— Мушу зізнатися, що я теж трохи шокований, пане Бреккер, — мовив Ван Ек. — Жодних сліз? Жодних справедливих протестів щодо вашого екіпажу? Там, у Бочці, вас виховали холодним.

— Холодним та обачним, — додав Каз.

— Схоже, не достатньо обачним. Принаймні вам не доведеться жити, шкодуючи про свої помилки.

— Скажи мені, Ван Еку, а ти каятимешся? Гхезен не схвалює порушених угод.

Ніздрі Ван Ека затріпотіли.

— Що ви дали світові, пане Бреккер? Ви нажили статків? Процвітання? Ні. Ви берете гроші в чесних чоловіків і жінок і забезпечуєте лише себе самого. Гхезен виказує свою прихильність тим, хто заслуговує, хто зводить міста, а не шурам, котрі годуються на їхніх фундаментах. Він благословив мене й мої діяння. Ви загинете, а я процвітатиму. *Така* Гхезенова воля.

— Є лише одна проблема, Ван Еку. Тобі знадобиться Кувей Юл-Бо для цього.

— А як ви заберете його в мене? Ви оточені озброєними людьми.

— Я не потребую забирати його в тебе. Ти ніколи його не мав. Це не Кувей Юл-Бо.

— Жалюгідний блефу кращому разі.

— Я не дуже вправний у блефі, хіба не так, Інеж?

— Зазвичай ні.

Уста Ван Ека скривилися.

— Чому ж так?

— Бо він швидше ошукує, — сказав хлопчик, який не був Кувеем Юл-Бо, ідеальною керчинською без найменшого акценту.

Ван Ек перелякано смикнувся від звуку його голосу, а Джаспер здригнувся.

Шуанський хлопець простягнув руку.

— Сплачуй борги, Казе.

Бреккер зітхнув.

— Я дійсно ненавиджу програвати парі. Бач, Ван Еку, Вілан поставив на те, що ти ані секунди не вагатимешся, перш ніж увірвати його життя. Називай мене сентиментальним, але я не вірив, що батько може бути таким безсердечним.

Крамар витріщився на Кувея Юл-Бо, чи, радше, хлопчика, котрий, як він раніше думав, був Кувеем Юл-Бо. Каз спостерігав, як чоловік ламає голову над фактом, що Віланів голос вилітає з Кувеевого рота. Джаспер виглядав скептично. Він отримає пояснення, коли Каз отримає свої гроші.

— Це неможливо, — вичавив із себе Ван Ек.

Не мало б бути можливим. Ніна в найкращому разі була задовільною Кряльницею, але під дією *юрди парем*, як сказав колись сам Ван Ек, «можливим стає те, що просто не може відбуватися». Перед ними стоїть майже бездоганна копія Кувея Юл-Бо, але вона має Віланів голос, його манірність і — хоча Каз бачив страх і образу в його золотих очах — також несподівану Віланову хоробрість.

Після битви в дієрнгольмській гавані крамарик прийшов до Каза, щоб попередити хлопця, що його неможливо буде використати як важіль проти батька. Він шарівся й ледве зміг витиснути із себе слова про гадану «недугу». Каз лише здвигнув плечима. Хтось із людей був

поетом. Інші — фермерами. Деякі — багатими крамарями. Вілан міг ідеально намалювати будівлю в розрізі. Він зробив зі шматка брами й перетворених на сміття уламків прикрас свердло, яке змогло розрізати скло гришників. То й що, якщо він не може читати?

Каз чекав, що хлопчик комизитиметься, почувши ідею, що його можна перекроїти так, аби він став схожим на Кувей. Така екстремальна трансформація без допомоги *парем* була поза межами можливостей будь-якого Гриші.

— Це може залишитися назавжди, — попередив хлопчика Бреккер. Вілана це не турбувало.

— Я мушу дізнатися. Раз і назавжди дізнатися, що мій батько думає про мене насправді.

Тепер він знав.

Ван Ек вирішив очі на Вілана, намагаючись віднайти хоч якийсь натяк на риси свого сина.

— Це неможливо.

Вілан підійшов збоку до Каза.

— Чому б вам не помолитися Гхезену, щоб він послав розуміння, таточку.

Крамарик був трохи вищим за Кувей й мав трохи кругліше обличчя. Але Каз бачив, як вони стояли пліч-о-пліч, і схожість була надзвичайною. Нінина робота, проведена на кораблі ще до того, як її перша видатна могутність почала слабшати, була майже бездоганною.

Лють спотворила Ван Екові риси.

— Нікчема, — прошипів він синові. — Я знав, що ти дурень, але ще й зрадник?

— Дурень чекав би на кораблі, поки ти перетвориш його на друзки. А щодо «зрадника», то останні кілька хвилин ти називав мене гіршими словами.

— Тільки подумай, — звернувся до крамаря Каз. — Що, як справжній Кувей Юл-Бо перебував на кораблі, який ти щойно перетворив на купу зубочисток?

Ван Еків голос залишався спокійним, але шия здригалася від раптового нападу злості.

— *Де Кувей Юл-Бо?*

— Дозволь нам безпечно залишити острів разом із нашою винагородою, і я радо тобі повідомлю.

— Ти не маєш шансів вибратися звідси, Бреккере. Твоя маленька команда не рівня моїм Гришам.

Каз знизав плечима.

— Убий нас — і ніколи не знайдеш Кувея.

Здалося, що Ван Ек розмірковує над такою можливістю. Потім він зробив крок назад.

— Варта, до мене! — крикнув він. — Убийте всіх, окрім Бреккера!

Каз знав, якої миті він помилився. Вони всі здогадувалися, що справа може дійти до цього. Він мав би довіряти своїй команді. Його очі повинні були невпинно залишатися на крамарі. Натомість у ту мить небезпеки, коли він мав думати лише про битву, Каз кинув погляд на Інеж.

І Ван Ек помітив це. Він дунув у свисток.

— Залиште інших! Візьміть гроші й дівку.

«Не відступай», — казали Бреккерові його інстинкти. Ван Ек має гроші. Він — ключ. Інеж зможе захистити себе. Вона — заручник, а не винагорода. Але хлопець уже повертався, уже кидався їй на допомогу тієї миті, коли атакували гришники.

Плинороби дісталися до неї першими, зникнувши, перетворившись на туман, а потім знову з'явившись біля дівчини. Але тільки дурень міг спробувати подолати Інеж у контактному бою. Плинороби були швидкими — зникали й з'являлися, хапаючись за неї. Але вона була Марою, і її ножі увіп'ялися в серце, горло й селезінку. Кров пролилася на пісок, і Плинороби повалилися двома закоцюблими купами.

Каз помітив краєм ока рух — до Інеж вихором наближався Верескун.

— Джаспере! — крикнув хлопець.

Джаспер вистрілив — і Верескун стрімко впав на землю.

Наступний Верескун був розумнішим. Він летів низько, ковзаючи над руїнами. Джаспер із Матаясом відкрили вогонь, але їм доводилося стати обличчям до сонця, щоб стріляти, а навіть Джаспер не міг влучити в ціль всліпу. Верескун кинувся до Інеж і швидко злетів із нею до неба.

«Не ворущися», — мовчки переконував Каз дівчину, витягаючи пістоль. Але вона не слухалася. Тіло вигнулося, коли дівчина вдарила навідліг нападника. Почувся віддалений крик Верескуна. Він відпустив

її, і Інеж стрімко полетіла на пісок. Каз кинувся до неї, не маючи жодного плану, не керуючись навіть звичайною логікою.

Поле його зору перетнула якась пляма. Третій Верескун надлетів і потягнув дівчину вгору, а вже за мить стиснув її та жорстоко вдарив у голову. Каз побачив, як м'яко повисло тіло Інеж.

— Спусти його вниз, — протрубив Матаяс.

— Ні! — крикнув Каз. — Застрелиш його, і вона впаде теж.

Гриша ухилився й віддалявся від місця, куди могла долетіти куля.

У його руках заціпеніла Інеж.

Вони не могли нічого зробити, лише стояти, наче дурники, і дивитися, як її обриси зменшуються в небі, перетворюючись на віддалений місяць, на зірку, що згасає, і зовсім зникають.

Ван Екова охорона й гришники згуртувалися, переносячи повітрям крамаря й скриню з тридцятьма мільйонами *крюге* до бригантини, котра чекала на них. Помста за Джорді, усе, над чим працював Каз, вислизало з нього з рук. Та хлопця це не турбувало.

— Ти маєш тиждень, щоб привести мені справжнього Кувей! — крикнув Ван Ек. — Або вони слухатимуть, як кричить дівка цілий зворотний шлях до Фіерди. А якщо й це тебе не мотивує, я зроблю так, щоб усі дізналися, що ти переховуєш найціннішого заручника у світі. Кожна банда, кожен уряд, кожен контрабандист чи шпигун переслідуватимуть тебе й Покидьків. Ти не матимеш, де сховатися.

— Казе, я можу вистрілити, — запропонував Джаспер, вішаючи на пояс револьвери й хапаючись за гвинтівку. — Ван Ек досі в межах досяжності.

— Ні, — кинув Каз. — Дай їм піти.

Море було нерухомим, не дмухав навіть бриз, але Верескуни, котрі ще залишилися в крамаря, наповнили вітрила попутним вітром.

Каз дивився, як бригантина розтинає води в напрямку Кеттердама, туди, де безпека, де фортеця, зведена Ван Ековою бездоганною крамарською репутацією. Він почувався так, наче дивиться в затемнені вікна будинку на Зельверстрат. Знову безпомічний. Він молився не тому богові.

Джаспер повільно опустив гвинтівку.

— Ван Ек відправить солдатів і гришників шукати Кувей, — сказав Матаяс.

— Він не знайде його. І Ніну теж.

Їх немає в Рейці чи якійсь іншій частині Бочки. Ніде в Кеттердамі. Попередньої ночі Бреккер наказав Шпехтові забрати Кувей й Ніну з «Феролінда» другим баркасом, тим, який начебто ремонтували, як він сказав Джасперові. Вони безпечно укрилися в закинутих камерах під старою в'язничною вежею в Пекельних Воротах. Каз дізнавався дещо, коли навідувався до гавані, щоб сконтактуватися з Ван Еком. Після лиха на Пекельному Дійстві камери затопили, щоб очистити їх від тварин і тіл; відтоді й до сьогодні вони залишалися порожніми. Матаяс ненавидів саму ідею відпускати Ніну кудись без нього, особливо в її теперішньому стані, але Каз запевнив його, що залишати її й Кувей на «Феролінді» — те саме, що дозволити їм вибухнути.

Каз дивувався власній дурості. Тупіший за простака, який щойно зліз із човна й уже планує заробити статки в Східній Клепці. Його найбільша вразливість стояла просто біля нього. А тепер вона зникла.

Джаспер уважно вивчав Вілана, погляд блукав чорним волоссям і золотими очима.

— Чому? — запитав він нарешті. — Чому ти зробив це?

Вілан стенив плечима.

— Нам потрібен був важіль.

— Це в тобі говорить Каз.

— Я не міг дозволити вам піти на обмін заручника, думаючи, що я можу послугувати якоюсь гарантією.

— Ніна перекроїла тебе?

— Тієї ночі, коли ми залишили Дієрнгольм.

— Тому ти зник на час подорожі, — здогадався Джаспер. — Ти не допомагав Матаясові піклуватися про Ніну. Ти переховувався.

— Я не ховався.

— Ти... Скільки разів ти стояв біля мене на палубі вночі, коли я думав, що це Кувей?

— Весь час.

— Ніна, імовірно, не зможе повернути тебе назад, ти знаєш це? Без іншої дози *юрди парем* їй це не вдасться. Ти можеш назавжди застрягнути в цьому тілі.

— Хіба це має значення?

— Я не знаю! — розлютившись, гиркнув Джаспер. — Може, мені подобалася твоя дурнувата пика. — Він повернувся до Матаяса. — Ти знав. Вілан знав. Інеж знала. Усі, крім мене, знали.

— Запитай мене чому, Джаспере, — втрутився Каз. Його терпіння зійшло нанівець.

Джаспер тривожно переминався з ноги на ногу.

— Чому?

— Це *ти* продав нас Пецці Роллінзу. — Він зі звинуваченням наставив палець на стрільця. — Ти — та причина, чому нас оточили, коли ми намагалися залишити Кеттердам. Ти ледь не дозволив нас убити.

— Я нічого не казав Пецці Роллінзу. Я ніколи...

— Ти розповів одному з Десятицентових Левів, що покидаєш Керч, але потім повернешся з великими грошима, чи не так?

Джаспер проковтнув клубок у горлі.

— Я так сказав. Вони надто тиснули на мене. Ферма мого батька...

— Я попереджав тебе, щоб не розповідав нікому, що їдеш із країни. Я казав тобі тримати пельку на замку.

— У мене не було вибору. Ти зачинив мене у «Воронячому клубі» до самого відправлення. Якби ти дозволив мені...

Каз повернувся до нього.

— Дозволив тобі що? Зіграти кілька роздач в «Ожину на трьох»? Дозволив тобі закопати себе ще глибше руками будь-якої шишки, достатньо тупої, щоб збільшити твій кредит? Ти сказав члену Печчиної банди, що вже скоро впиватимешся успіхом.

— Я не знав, що він піде до Пекки. Чи що Пекка знає про *парем*. Я лише намагався вторгувати собі трохи часу.

— Святі, Джаспере, ти справді нічого не навчився в Покидьках, хіба ні? Ти той самий тупий хлопчина з ферми, котрий зліз із човна.

Джаспер кинувся на нього, і Брекер відчув, як нахлинула запаморочлива жорстокість. Нарешті бійка, у якій він може перемогти. Але Матаяс зробив крок і опинився між ними, штовхаючи кожного назад своїми велетенськими руками.

— Припиніть. Припиніть це.

Каз не хотів припиняти. Він хотів побити їх усіх до крові, а потім із бійкою прокладати собі шлях у Бочці.

— Матаяс не помиляється, — зауважив Вілан. — Ми мусимо подумати, що робити далі.

— Немає ніякого *далі*, — буркнув Каз. Ван Ек подбає про це. Вони не можуть повернутися до Рейки чи отримати допомогу від Пера

Гаскеля й інших Покидьків. Крамар спостерігатиме, чекатиме, щоб накинутися. Він перетворить Бочку, Казів дім, його маленьке королівство, на ворожу територію.

— Джаспер припустився помилки, — вів далі Вілан. — *Дурної* помилки, але він не планував нікого зраджувати.

Каз урочисто пішов геть, намагаючись прочистити власну свідомість. Він знав, що Джаспер не розумів, який механізм привів у рух, але також знав, що вже ніколи по-справжньому не повірить стрільцеві. І, можливо, він не повідомляв йому нічого про Вілана, тому що хотів трохи покарати хлопця.

За кілька годин, якщо вони не вийдуть на зв'язок, Шпехт припливе за ними на баркасі. Зараз не залишилося нічого, крім плаского сірого неба й мертвих скель цього жалюгідного сурогату острова. І відсутності Інеж. Каз хотів вдарити когось. Хотів, щоб хтось ударив його.

Він оглянув те, що залишилося від його команди. Ротті досі нависав над уламками баркаса. Джаспер сидів, обпершись ліктями на коліна й заховавши голову в долонях; Вілан залишався поруч із ним із майже відстороненим обличчям; Матаяс стояв, не відводячи погляду від напрямку Пекельних Воріт, наче кам'яний страж. Каз був їхнім ватажком, а Інеж — магнітом, котрий міцно тримав їх усіх разом, коли вони, здавалося, от-от мали розпастися на шматки.

Ніна замаскувала Бреккерове татуювання з вороном і кубком, перш ніж вони увійшли до Льодового Двору, але він не підпустив її близько до своєї *R* на біцепсі. Тепер хлопець торкнувся вбраними в рукавичку пальцями того місця, де рукав пальта прикривав цей знак. Сам того не бажаючи, він дозволив Казові Рітвельду повернутися. Він не знав, чи почалося це з пораненням Інеж, чи під час тієї огидної поїздки у в'язничному фургоні, але якимось чином він дозволив цьому статися, і ціна виявилася високою.

Та це не значило, що Нечисторукий збирається дозволити собі бути ошуканим якимось злодюжкуватим крамарем.

Каз подивився праворуч, у напрямку кеттердамських гаваней. Десь у задній частині його черепа почала шкрябатися ідея, це було схоже на свербіння, на тонесенький натяк. Це ще не був план, але міг бути його початок. Бреккер уже бачив, якої форми він набуде — неможливий, абсурдний, він потребував серйозного грошового вливання.

— Обличчя свідчить про підступні махінації, — пробурмотів Джаспер.

— Однозначно, — погодився Вілан.

Матаяс схрестив руки на грудях.

— Копирсаєшся у своєму мішечку з трюками, *дем'їне*?

Каз напружив пальці в рукавичках. «Як ти пережив Бочку? Коли вони забрали в тебе все, ти знайшов спосіб перетворити ніщо на щось».

— Я збираюся винайти новий трюк, — відповів Бреккер. — Такий, якого Ван Екові ніколи не вдасться забути. — Він повернувся до інших. Якби Каз міг вирушити на порятунок Інеж один, так і зробив би, але тоді йому б не вдалося впоратися. — Мені потрібна відповідна команда.

Вілан скочив на ноги.

— За Мару!

Джаспер приєднався до нього, хоча досі уникав Казового погляду.

— За Інеж, — тихо додав він.

Матаяс лише раз різко кивнув.

Інеж хотіла, щоб Каз став кимось іншим, кращою людиною, шляхетнішим злодієм. Але такому хлопцеві тут не було місця. Такий хлопчик здох би від голоду в провулку. Той хлопець не повернув би її назад.

«Я збираюся отримати свої гроші, — запрявся Каз. — І я збираюся отримати мою дівчину». Інеж ніколи насправді не була його, але він знайде спосіб дати їй свободу, яку так давно пообіцяв.

Нечисторукий повернувся, щоб побачити, як робиться груба робота.

Пекка Роллінз заховав грудку *юрди* за щокою й відкинувся в кріслі, оглядаючи обірвану команду, котру Дауті привів до кабінету. Роллінз жив над «Смарагдовим палацом» у велетенському номері-люкс із кількох кімнат. Кожен їхній дюйм був вкритий позолотою й зеленим оксамитом. Він любив яскравість — в одязі, у друзях, у жінках.

Діти, що стояли перед ним, були повною протилежністю будь-чого, що можна було б назвати належним стилем. Вони були вбрані в костюми «Комеді Бруте», але ніхто не міг увійти до його кабінету, не показавши обличчя, тож маски довелося зняти. Деяких він упізнав. Колись Пекка сподівався найняти Ніну Зенік, а зараз вона виглядала так, ніби може не протягнути й місяця — уся перетворилася на випнуті кістки, темні западини й тремтячі руки. Здається, йому вдалося тоді уникнути поганої інвестиції. Дівчина спиралася на гігантського фієрданця з поголеною головою й жорсткими блакитними очима. Він був велетенський, можливо, колишній військовий. Непогано мати неподалік від себе такі гарні м'язи. Де Каз Бреккер познаходив цих людей?

Хлопчик біля нього був шуанцем, але виглядав занадто молодим, щоб бути вченим, якого вони всі так палко прагнули прибрати до своїх рук. До того ж Бреккер ніколи б не привів когось настільки цінного до

«Смарагдового палацу». А ще, звичайно, Роллінз знав Джаспера Фахея. Стрілець наробив неймовірну кількість боргів майже в кожному азартному барлозі Східної Бочки. Те, що він бовкнув, допомогло Роллінзу дізнатися, що Бреккер посилає команду до Фієрди. Довелося трішки покопирсатися й дати купу хабарів, але це принесло свій урожай. Він дізнався, звідки й коли вони відпливатимуть — виявилось, що ця інформація мала свої недоліки. Бреккер був на крок попереду нього і його Десятицентових Левів. Маленький каналний щур спромігся зрештою навіть потрапити до Льодового Двору.

Це була також і добра звістка. Якби не Каз Бреккер, Роллінз досі сидів би в камері тієї клятої фієрданської в'язниці, чекаючи на нову серію тортур, або, імовірно, оглядав би околиці з палі на верхівці кільцевої стіни.

Коли Бреккер зламав замок його в'язничної камери, Роллінз не знав, збирається хлопець його врятувати чи вбити. Він чув безліч пліток про Каза Бреккера, відколи той зайняв видатне становище в Покидьках, — цю жалюгідну групуку Пер Гаскель називав бандою, — і бачив його кілька разів у Бочці. Хлопчина прийшов нізвідки й став проблемою, котра збивала з пантелику. Але він залишався тільки заступником, не генералом, простим солдатом, блазнем біля ніг Роллінза.

— Привіт, Бреккере, — сказав Роллінз. — Прийшов помилуватися?

— Не зовсім. Ти знаєш мене?

Чоловік здвигнув плечима.

— Звичайно, ти — той маленький негідник, котрий продовжує красти моїх клієнтів.

Вираз, який промайнув на хлопцевому обличчі, спантеличив Пекку. Це була ненависть — чиста, чорна, що повільно вирує. «Що такого я заподіяв цьому маленькому сцикунові?» Але за мить вираз зник, і Роллінз зачудувався, чи не привиділося йому це взагалі.

— Чого ти хочеш, Бреккере?

Хлопець стояв там, а в його погляді майнуло щось суворе й божевільне.

— Хочу зробити тобі послугу.

Роллінз помітив Бреккерові босі ноги й в'язничний одяг, руки без легендарних чорних рукавичок — яка сміховинна претензійність.

— Ти не виглядаєш так, ніби перебуваєш у становищі, у якому можеш зробити комусь послугу, дитинко.

— Я збираюся залишити ці двері відчиненими. Ти не настільки тупий, щоб піти на пошуки Бо Юл-Баюра, не маючи за спиною команди. Дочекайся свого часу й тікай.

— Якого дідька ти мені допомагаєш?

— Тобі судилося померти не тут.

Чомусь це прозвучало як прокляття.

— Я твій боржник, Бреккере, — сказав, майже не вірячи своєму щастю, Пекка, коли хлопчик зачинив двері його камери.

Бреккер зустрівся з ним поглядом, чорні очі перетворилися на печери.

— Не турбуйся, Роллінзе. Ти заплатиш.

Без сумніву, хлопчик повернувся за своїм боргом. Він стояв посеред Роллінзового розкішного кабінету, схожий на темну чорнильну пляму. Обличчя залишалося рішучим, а руки відпочивали на ціпку, прикрашеному воронячою головою. Пекка не дуже-то й здивувався, побачивши його тут. Ширилися чутки, що обмін між Бреккером і Ван Еком не склався й що крамар тепер пильнує за Рейкою й рештою Казових лігвищ. Але він не спостерігав за «Смарагдовим палацом». Просто не мав на це причин. Роллінз навіть не був певен, чи крамар знає, що він узагалі повернувся з Фієрди живим.

Коли Бреккер завершив описувати кістяк ситуації, Роллінз знизав плечима й сказав:

— Тебе перехитрили. Хочеш моєї поради? Віддай Кувей Ван Екові й закінчуй із цим.

— Я прийшов сюди не за порадами.

— Крамарям подобаються податки, які ми платимо. Вони позаочі пускають випадкове пограбування банку чи проникнення зі зламом до будинку, але чекають від нас, що ми залишимося в Бочці й не заважатимемо їм займатися бізнесом. Ти розпочнеш війну з Ван Еком, і все зміниться.

— Ван Ек вийшов з-під контролю. Якщо Торговельна Рада дізнається...

— І хто збирається їй це сказати? Канальний пацюк із найогидніших нетрів Бочки? Не дури самого себе, Бреккере. Мінімізуй свої витрати й живи, щоб боротися далі.

— Я борюся щодня. Ти хочеш сказати, що на моєму місці просто відступився б?

— Слухай, ти збираєшся зрубати гілку, на якій сидиш, — гарну гілку, — і я радо подивлюся, як ти це зробиш. Але я не збираюся допомагати тобі. Не буду об'єднуватися з тобою проти крамаря. І ніхто не буде. Ти домагаєшся не дрібної війни між бандами, Бреккере. *Міська варта* керчинська армія й флот вишикуються проти тебе. Вони сплять Рейку до пня разом зі стариганом усередині, а на додачу повернуть собі П'яту гавань.

— Я не сподівався, що ти битимешся пліч-о-пліч зі мною, Роллінзе.

— То чого ти хочеш? Я дам тобі це. У розумних межах.

— Мені потрібно передати повідомлення до равканської столиці. Швидко.

Роллінз здвигнув плечима.

— Досить просто.

— І мені потрібні гроші.

— Приголомшливо. Скільки?

— Двісті тисяч *крюге*.

Роллінз ледь не вдавився власним сміхом.

— Ще щось, Бреккере? Смарагд Ланцов? Дракон, який сере веселками?

— Ти маєш зайві гроші, Роллінзе. А я врятував тобі життя.

— Тоді ти мав би домовлятися про це ще там, у камері. Я не банк, Бреккере. І навіть якби був, зважаючи на твоє поточне становище, я б сказав, що ти становиш велетенський кредитний ризик.

— Я не прошу позички.

— Ти хочеш, щоб я *дав* тобі двісті тисяч *крюге*? А що я отримаю за цей шляхетний жест?

Каз стиснув щелепи.

— Мою частку у «Воронячому клубі» і П'ятій гавані.

Роллінз випростався в кріслі.

— Ти продаєш свою частку?

— Так. А за додаткові сто тисяч додаю оригінал Де Каппеля.

Пекка відхилився назад і стиснув пальці.

— Цього недостатньо, ти знаєш. Недостатньо, щоб починати війну з Торговельною Радою.

— Це для моєї команди.

— Цієї команди? — пхикнув Роллінз. — Не можу повірити, що ці жалюгідні створіння здійснили успішний набіг на Льодовий Двір.

— Повір у це.

— Ван Ек закопає тебе.

— Інші вже намагалися. Якимось чином я продовжую повертатися зі світу мертвих.

— Я поважаю твій поспіх, дитинко. І розумію. Ти хочеш отримати ваші гроші; ти хочеш повернути Мару; хочеш шматок Ван Екової шкіри...

— Ні, — заперечив Бреккер. Його голос то скреготів, то гримів. — Коли я прийду по Ван Ека, я візьму не лише те, що належить мені. Я зітру його ім'я з могильного каменя. По ньому не залишиться нічого.

Пекка Роллінз не міг полічити всіх погроз, які він колись чув, людей, яких він убив чи тих, кого бачив мертвими, але від виразу Бреккерових очей його спиною потік холодний піт. Щось зловісне в цьому хлопчикові просилося на волю, і Пекка волів не опинятися поруч, коли воно скине свої пута.

— Відкрий сейф, Дауті.

Роллінз простягнув Казові готівку, а потім дав йому підписати розпорядження про передачу його часток «Воронячого клубу» й золотої жили, котрою була П'ята гавань. Коли він простягнув свою руку, щоб затвердити угоду рукоштовпанням, Бреккер ухопив його так, що ледве не потрощив кісточки.

— Ти взагалі не пам'ятаєш мене, чи не так? — запитав хлопець.

— А мав би?

— Тільки не зараз. — У Бреккерових очах змигнуло щось чорне.

— Угода є угода, — виголосив Роллінз, прагнучи швидше завершити справу із цим дивним створінням.

— Угода є угода.

Коли вони пішли, Роллінз втупився в скляне вікно, з якого відкривався вид на ігрові зали «Смарагдового палацу».

— Неочікувано прибуткове завершення дня, Дауті.

Дауті згідно рохнув, оглядаючи метушню, яка відбувалася за столами внизу: кості, карти, «Мейкерове колесо», статки вигравали й програвали, а найсмачніша скибочка цього всього діставалася Роллінзу.

— Що це за рукавички, які він носить? — поцікавився вибивайло.

— Частина театральних декорацій, я гадаю. Хтозна? Та й кого це турбує?

Роллінз дивився, як Бреккер і його команда минають наповнену ігрову залу. Вони відчинили двері на вулицю й на коротку мить у своїх масках і мантиях перетворилися на силуети, окреслені світлом ліхтарів — каліка, за яким тягнеться зграйка дітей у костюмах. Якась банда. Бреккер був підступним злодієм, достатньо небезпечним і, як гадав Пекка, ще й винахідливим. Але на противагу тим нещасним маріонеткам із Льодового Двору Ван Ек буде готовий до зустрічі з ним. Хлопчик збирався вступити в справжню боротьбу. Він не мав жодного шансу.

Роллінз потягся до годинника. Уже мав наближатися час, коли прийде нова зміна тих, хто роздає карти, і він хотів перевірити все особисто.

— Сучий сину, — вигукнув він за мить.

— Що сталося, босе?

Роллінз підняв ланцюжок свого годинника. З кишеньки для годинника, де мав бути його прикрашений діамантами хронометр, звисала цибулина.

— Цей маленький виродок... — Раптом майнула інша думка. Роллінз потягнувся до гаманця. Він зник. Як і затискач для краватки, каельська монетка, яку він замість підвіски носив на удачу, і золоті пряжки його черевиків. На мить чоловік задумався, чи не варто перевірити пломби в зубах.

— Він почистив ваші кишені? — з недовірою запитав Дауті.

Ніхто не показував, що він розумніший за Пекку Роллінза. Ніхто не смів. Але Бреккер зробив це, і чоловік подумав, що це, можливо, лише початок.

— Дауті, — сказав він. — Гадаю, нам краще помолитися за Ван Ека.

— Думаєте, Бреккер зможе перехитрити його?

— Це авантюра, але якщо не буде обачним, думаю, крамар може потрапити просто на шибеницю та ще й дозволить Бреккерові затягнути зашморг. — Роллінз зітхнув. — Краще сподіваймося, що Ван Ек уб'є цього хлопчину.

— Чому?

— Бо інакше доведеться мені.

Роллінз затягнув вузол своєї краватки, на якій більше не було затискача, і попрямував до ігрових залів. Проблема Каза Бреккера може почекати, він розв'яже її іншим разом. Тепер час робити гроші.

Подяки

Я хворію на дегенеративне захворювання, яке зветься «остеонекроз». По суті це слово перекладається як «смерть кісток». Звучить дещо готично й романтично, але насправді означає, що кожен мій крок сповнений болю й що часом, щоб ходити, мені потрібен ціпок. Я не випадково вирішила створити головного героя, котрий страждає на схожі симптоми, і часто відчуваю, як ми з Казом разом кульгаємо цим шляхом. Нам би не вдалося дістатися до «Кінця» без значної кількості чудових людей.

Уся моя любов — моїй команді вигнанців і баламутів: Мічі, Рахель, Сарі, Робін, Джошу й особливо Моргану, котрий дав книжці назву й допоміг мені її закінчити. Дуже дякую Джиммі, котрий витяг мене із Санта-Барбари й зруйнував мої письменницькі перепони, просто будучи чарівним.

Благословення Ноа Вілер, котра допомогла мені розгадати цю виняткову загадку, за те, що залишалася терплячою, коли я найжачувалася, і за те, що принесла білу дошку для записів. Я глибоко вдячна Джейн Файвел, Лаурі Годвін, Джону Ягеду, Моллі Брюет, Елізабет Фісін, Річу Дайзу, Ейпріл Вард, Кейтлін Сутіні та незліченній кількості людей у видавництві «Генрі Голт і Макмілліан для дітей», котрі допомогли оживити світ Гриші й дозволили мені й надалі досліджувати його разом із читачами. Джоанно Вольпе з «Нью-Ліф», «рішуча і правдива» обов'язково має зазначатися у Вашому резюме. Я можу прийняти будь-який виклик, знаючи, що Ви прикриваєте мою спину. Також дякую Пої «Він був молодим» Шабазі, Кейтлін Ортіз, Даніелю Бартізу, Яйді Темперлі й Джес Деллоу. Щиро дякую команді Гришей у Великобританії: Фіоні Кеннеді, Дженні Гленкросс; і прекрасній команді видавництва «Оріон», особливо Ніні Дуглас — надзвичайному видавцеві, чудовому компаньйонові в подорожах і природженому Рейфенкловцю. Дякую читачам, бібліотекарям, продавцям книжок, користувачам сервісу «БукТьюб» і блогерам, котрі оспівують книжкові сюжети в усьому світі.

Кожне гарне пограбування потребує талановитих фахівців. Мені теж допомагали найкращі.

Стівен Кляйн запропонував свої неоціненні знання про те, як новачки навчаються магії, і звернув мою увагу на діяльність Еріка Меда й Аполло Роббінза — злодіїв-джентльменів. Анжела де Пейс доклала всіх зусиль, щоб допомогти мені знайти спосіб приспати повну кімнату в'язнів, і врешті-решт хлорні бульбашки сповна виявилися результатом роботи Творця. (Не намагайтеся зробити їх удома.) Річард Віллер дав мені поради стосовно того, як насправді не пускають волоцюг до урядових споруд і до будівель із високим рівнем безпеки. Емілі Штайн познайомила мене з ножовими ранами й чудовим терміном «верхівка серця». Король штучних мов Девід Петерсон намагався підштовхнути мене в правильному напрямку й дозволив залишитися надзвичайно впертою щодо вулиць-«страт». І дякую тобі, мій друже й Соберумі Гедвіку Аертс, що допоміг мені спотворювати нідерландську мову вдумливіше.

Марі Лу, Емі Кауфман, Робін Ла Феверс, Джесіка Броді і Гретхен Макнайл змушували мене без упину сміятися й терпіли щоразу, коли я плакалася. Дякую також Робін Васерман, Холлі Блек, Сарі Різ Бренан, Келлі Лінк і Касандрі Клер за поради щодо сюжету, коктейлі «Маргарита» й за те, що підсадили мене на серіал «Вовчєня». Я вже ніколи не буду такою, якою була раніше. За кровотечу з носа фієрданської вартової можете засуджувати Анну Кері. Надсилайте їй свої скарги.

Крістіне, Семе, Емілі та Раяне, я щаслива називати вас своєю родиною. І найдорожча моя Лулу, *ти підвела своє місто* (цитата з американського пригодницько-драматичного серіалу «Стріла», заснованого на коміксах про супергероя Зелєну Стрілу). Дякую, що терпіла мої примхи й непокоїлася через мою маленьку злочинну банду.

Багато книжок допомогли Кеттердаму, Бочці та моїй воронячій команді набути обрисів, але найважливішими були «Найчорніші вулиці: Життя і смерть вікторіанських нетрів» Сари Вайс, «Торговець кавою» Девіда Лісса, «Амстердам: історія найліберальнішого міста на світі» Рассєла Шорто, «Кримінальний слєнг: Діалекти жаргону із самого дна» Вінсєнта Дж. Монтєлєоне, «Видатний шахрай: історія впевненого чоловіка» Девіда Маурєра й «Викрадаючи Рембрандта: Замовчані оповідки про славетні крадіжки предметів мистецтва» Ентоні М. Аморе й Тома Машбєрга.

І наостанок: вичитувати цю книжку хотілося під звуки «Блек Кіз», «Клеш» і «Піксіс», але народилася вона в старій, повній протягів будівлі школи, де на повторі грав альбом «З плином часу» («*In a Time Lapse*»), а під покрівлею ляскали крилами кажани. Щира подяка композиторові Людовіко Ейнауді. І кажанам.

notes

Примітки

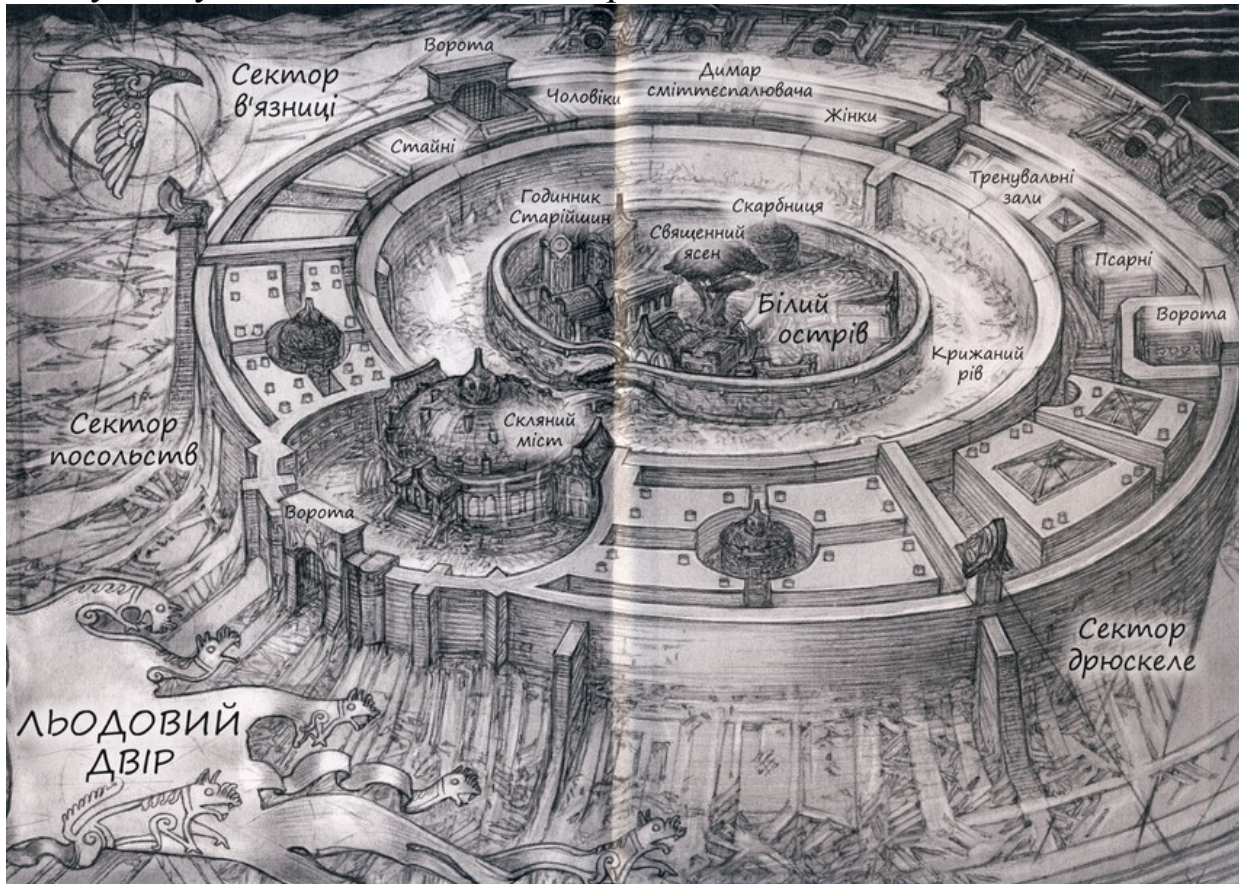
Елінг — крита або відкрита споруда на березі водойми, обладнана для зберігання, будівництва або ремонту суден. — *Прим. ред.*

2

Так (*нім.*).

Марс — майданчик на щоглі вітрильного корабля, з якого стежать за горизонтом та управляють вітрилами. — *Тут і далі прим. пер.*

Водоносний горизонт — водопроникний шар гірської породи, що вміщує воду та залягає над водонепроникним пластом.

© Tatti Seng Roth

Лі Бардучо — авторка трилогії про орден Гриша, що стала бестселером The New York Times. Народилася в Єрусалимі, виросла в Лос-Анджелесі. Закінчила Йельський університет. Займалася рекламою, журналістикою, візажем та спецефектами. Нині живе й пише в Голлівуді, де іноді можна почути виступи її гурту.

Кримінальному генію Казу Бреккеру пропонують узятися за смертельно небезпечне викрадення й стати багатшим, ніж у найсміливіших мріях. Але він не впорається самотужки...

Жертва, спрагла до помсти

Стрілець, що не відмовиться від пари

Дрюскеле, мисливець за відьмами

Шпигунка, знана як Мара

Серцетлумачниця,

котра вижила в нетрах завдяки власним чарам

Крамарик, що розуміється на вибухівці

Казова команда — єдине, що стоїть між світом і руйнацією. Якщо вони не повбивають одне одного дорогою до мети.

Вигадливий, елегантно закручений шедевр, що заволодів могою увагою і не відпускав від початку аж до самого кінця.

Голлі Блек, авторка «Спайдервік: Хроніки»

Одна з тих рідкісних книжок, яку неможливо відкласти: ваші очі прикипають до сторінок, а мозок напружено намагається вгадати, що ж далі.

Маякя Данте ДіМартіно, співавтор серіалів «Аватар: останній маг повітря» і «Аватар: легенда про Кору».

ISBN 978-617-690-717-6

Інтернет-магазин
www.vivat-book.com.ua

Vivat
PUBLISHING